Dr. A. Kuyper

Honig uit den Rotssteen II

EX LIBRIS
COURAGE AND LOYALTY
DR.G.PUCHINGER

HONIG
UIT DEN ROTSSTEEN

DOOR

Dr. A. KUYPER.

TWEEDE BUNDEL.

TWEEDE DRUK

BOEKHANDEL
AMSTERDAM. VOORHEEN PRETORIA.
HÖVEKER & WORMSER.

„De Heere is onze Rotssteen!" zong Israel. Het zong er bij: „dat uit dien Rotssteen honigbeekjes vloeien." En enkele druppelen uit die beekjes op te vangen, om er de eigen ziel aan te verkwikken, en voorts, als vrucht dier genieting, ook het hart van 's Heeren volk er meê te sterken, is het onuitsprekelijke voorrecht, nu en dan, aan 's Heeren dienstknechten gegund!

Is het niet te hoog gegrepen, als ook de opsteller van deze korte stukjes ze herdrukte, in het stil bewustzijn, van niet buiten die begenadigde dienstknechten te staan?

Althans, slechts in die heerlijke onderstelling bond hij deze schove saâm. Ook omdat er hem van veel kanten, omdat er hem rusteloos om gevraagd was.

En nu, spreekt er iets, iets ook maar in dit bundeltje van de ondoorgrondelijke Barmhartigheden onzes Gods, dat het dien God dan verheerlijke door troost aan zijn volk te brengen; en wat er zondigs of gedoolds in is, bedekke dat zijn trouwe genade en make Hij dat werkeloos door de kracht der werking van zijn Geest.

De Schrijver.

Amsterdam, 12 December 1880.

De ontvangst aan den eersten Bundel van deze Meditatiën ten deel gevallen, moedigde den uitgever aan, een tweeden Bundel ter perse te leggen.

Ruste ook op dezen Bundel die genadige zegen onzes Gods, die soms een zielsuiting van den één gebruiken wil, om de ziel des anderen op te bouwen en te vertroosten.

KUYPER.

Londen, 11 November 1883.

INHOUD.

—

I.

De nachtwacht over hunne kudde.

> En er waren herders in diezelve landstreek, zich houdende in het veld, en hielden de nachtwacht over hunne kudde. Lucas 2 : 8.

Zoo we ooit benijden mochten, benijdt ge dan die herders uit Bethlehems velden niet? Die tot overzalig geluk uitverkoren mannen, die in dien zaligen nacht een uitstrooming van hemelglorie hebben aanschouwd als nooit onzer één, en die al Gods hemelsche heirscharen hebben zien zweven en schitteren over de velden, en dien rijken engelenzang van „Voor God de glorie!" met het eigen oor opvingen, en die toen naar Bethlehem togen, en het daar zelf gezien hebben, dat „Kindeke in doeken gewonden en liggende in de kribbe," door Maria's moederglans omstraald?

Die herders werken zoo op onze verbeelding! Van jongsaf heeft hun groep ons geboeid. Zooals ze daar neerhurkten of zich half neervleiden tegen den glooienden heuvel; met de blanke schapen en nog blanker lammeren nog grazend of neergedoken om hen heen.

En als we ons dan denken hoe het zilveren licht der maan daar overheen droop, eer het wegdook voor de heerlijkheid des Heeren, o, immers, dan is er haast niet schooner, dan is er haast niet boeiender, dan die herders met de hun toevertrouwde kudde, en daarom over die kudde nachtwacht houdend, buiten Bethlehems poort.

Maar blijft het daar nu bij? Dat ze u boeien, dat ge ze benijden zoudt, is dat al? Hebben ze ook niet een woord tot uw zielen? Een woord van ernst? Van vermaan?

Ziet toch, er zijn immers zoo vele anderen die ook *herders* zijn, al weiden ze geen eigenlijke schapen op het groene gras der velden. De *schaap*herder is nog de *hoogste* herder niet. De Herder áller herderen is de Heere, de opperste Herder onzer zielen. Dát eerst is de volle, rijke, vervulde herdersgedachte, Hij, onze Jezus, is *de* Herder, Hij alleen.

En omdat Hij nu *de Herder* is, speelt het beeld van den herder ook op aarde. Op tweeërlei wijs. Deels als de mensch *kudden van runderen of schapen* langs den groenen akker drijft. Maar ook deels, en in veel hooger zin, als de Heere God het zóó beschikt, dat de éene mensch besteld wordt, om herder over een *kudde van menschen* te wezen.

Wie is „herder over een kudde van *menschen?*

Zijn het niet de koningen en opperheeren, die „herders der volken?" Zijn het óók niet de bedienaren van het Woord, die „herders der kerken?" Zijn het ook niet vader en moeder, die „herders van hun kinderen en heel hun gezin?" Ja, „herders," zijn het niet allen, die over menschen gezet en met gezag over menschen bekleed zijn? Hoofdlieden over honderd; verzorgeren van gestichten; zij die de zaken onzer armen bestellen; onderwijzers op alle scholen; zij ook die de groote kudde der maatschappij leiden door hun invloed, hun voorgaan, hun woord?

En immers ook bij die allen is het: *gij* de herder, *zij* de kudde! en nu in den nacht van Bethlehem God alwetend tot u komend, om te bezien of ook van u even gul, ook van u naar waarheid kan gezegd worden: „*En zij hielden de nachtwacht over hunne kudde!*"

De schaapherder houdt nachtwacht om gewins wil. Deed hij het niet, dan ontstal hem de wolf zijn lammeren. Hij moet wel. Om brood te hebben. Het schaap leeft van het gras, maar hij van zijn schapen.

Dat staat dus laag.

Zulk een groep in Bethlehems velden is schilderachtig en boeit. Maar er spreekt geen zedelijke grootheid uit.

Groot, rijk, heerlijk wordt de herder dan eerst, als het bij zijn herder-zijn om *menschenzielen* gaat. Als het weiden van zijn kudde is, niet om er van te trekken, *maar om zich te geven.* Als het wordt een *weiden* door zich toe te *wijden.* Een herder die er *zijn leven voor stelt.*

En sluit nu de koningen, die Gode rekenschap zullen geven, de bedienaren des Woords, die cijnsbaar aan hun Zender zijn, eens buiten uw gedachte, en denkt nu eens alleen aan u zelf.

Aan *uw* herderschap. Aan de *u* toevertrouwde kudde. Aan de nachtwaken, die *gij* over die kudde te houden hadt. En nu, hoe getuigt dan de consciëntie in u? Het jaar loopt ten einde. De dagen snellen heen. Geef rekenschap aan uzelven, rekenschap aan uw eigen ziele. Wat, wat, broeders en zusters, hebt ge met *uw* kudde gedaan, met de kudde, waarvan de Heere tot *u* gezegd had: „Die vertrouw Ik *u* toe!"

En zeg mij dan, hoe stond het er met *u* aan toe!" Hieldt *gij* nachtwacht?

„Nachtwacht," ge weet het wel, dat beduidt niet, of ge 's nachts bij het beddeke van uw kranke lievelingen gingt zitten. Dát immers kunt ge nacht aan nacht doen, dat toch uw lammerkens door den wolf worden weggesleurd.

Neen, de „nacht" is het leven „zonder licht." De levenskring, waarin de begenadigden „in het licht van het vriendelijk aanschijn voortwandelen," dat is de *dag.* En de „nacht," daartegenover staande,

dat is de donkerheid der zonde, dat is de duisternis der ongeheiligde wereld. Van die wereld, waar uw kinderen in moeten; maar waarin ze aan dubbel gevaar blootstaan, omdat in die duisternis der wereld hun teedere ziel dubbel gevaar loopt. De „dagwacht" over uw kinderen, dat is het licht, als ze in uw huis, om u heen, en daardoor veiliger zijn. Maar de „nachtwacht" over uw kinderen, dat is het zeer zware, als de gevaren komen, en de donkerheden om hen neerdalen, en uw kinderen opeens weg kunnen zijn.

Daarom, zei ik, er zijn moeders die soms een week lang alle nacht aan het ziekbed van heur lieveling zaten, en die toch nooit „nachtwacht" hielden, omdat ze heur kleine schatten dán juist uit het oog verloren, als de nacht der zonde om hen neerzonk en de zielewolf rondsloop, om te vangen.

Zulk een „nachtwacht over uw kudde te houden," kost toewijding.

De goede herder, zegt Jezus, stelt zijn leven voor de schapen. En nu verstaan de meesten dat enkel van het inrennen tegen den wolf, als hij op het schaap aanvliegt. Maar men vergeet, dat ge om in het oogenblik van gevaar bij uw schaap te wezen, er aldoor bij blijven moet, en dus uw leven voor uw kudde ter beschikking moet stellen, het aan uw kudde moet toewijden.

Een nacht twee drie opzitten bij uw kind is veel, maar het gaat voorbij, en dan is *die* nachtwacht weer uit. Maar de nachtwacht bij uw kinderen, waarop we thans doelen, gaat altijd door, omdat uw kinderen altijd in den nacht der zonde verkeeren, en daarom aldoor in gevaar zijn. En juist daarom is die „nachtwacht in den nacht der zonde" zoo uitputtend.

o, Schrikkelijk, schrikkelijk is dan ook het schuldig verzuim van ouders en verzorgeren in dit opzicht. Telkens en telkens komt men in dien „nacht der zonde" kudden tegen, die zonder haar herder omdolen, en maar alleen het pad moeten zoeken. En dat de herder dan in het licht rustig neerzit, en denkt: „God zal voor mijn kleinen wel zorgen!"

Ja, wie, wie telt ze, de geroofde lammeren, die gegrepen werden en weggesleurd, omdat het moederoog geloken was, en vader van dien „nacht der zonde" niets merkte. Van dien „nacht der zonde," die buiten in de wereld, maar die ook op school, die ook bij vriendjes en vriendinnetjes, die ook in het ouderlijk huis, ja tot op hun beddekens neerdaalt.

En dan zijn er ouders die houden „nachtwacht" ja, over een andere kudde buiten de deur. Ze hebben het, o, zoo druk! En daarom moeten ze *hun* kudde wel aan een verzorgster overlaten. Gods ordinantie omkeeren! Erger dan een ongeloovige worden! Nachtwacht houden, ja, maar bij *hun* kudde niet!

En zou er dan vrede *kunnen* wezen?

Zou de hemel dan over ons *kunnen* opengaan?

Ziet, als die herders in Efrata's velden niet trouw de nachtwacht bij hun kudde hadden betrokken, ze zouden niets van die glansen hebben gezien, geen heerlijkheid des Heeren zou hen omschenen hebben, ze zouden geen engelenzang hebben beluisterd, en nooit ware het heilig Godskind door hen begroet.

En nu, geldt dat ook niet van u?

Nóg openen zich soms de hemelen; nóg daalt er soms een heilige glans op aarde om ons neder; nóg bedienen Gods engelen zaligheden; en nog is er met dat Godskind een begroeten.

Maar zij het u in den naam des Heeren, zij het u, om uwer kinderen en om uwer zielen wil aangezegd, o, mijn broeders, mijne zusters, die heerlijkheden ze *kunnen* over u niet komen, die hemelen ze *kunnen* zich voor u niet openen, tenzij ook van u door 's Heeren Geest getuigd worde: „*Ook deze herderen, ze hielden de nachtwacht over hunne kudde!*

II.

In zijne krankheid verandert Gij zijn gansche leger.

> De Heere zal hem ondersteunen op het ziekbed: in zijne krankheid verandert Gij zijn gansche leger. Psalm 41 : 4.

Onze kranken! o, Wie spelt ons de overloopende maat van stil geleden smart en verborgen lijden, die achter dat „onze kranken" schuilt! Men merkt er weinig van, maar het gaat achter die gordijnen dikwijls zoo bang toe. Wat worden er op de ziekenkamer niet een illusies afgesneden, niet vriendelijke lichtjes uitgebluscht, niet bloempjes geknakt aan den stengel. En dan soms die wezenlijke *pijnen* er nog bij. *Pijn* is zoo diep smartelijk. En dan die *lange* pijnen. Dat er geen eind aan komt. En dat het zoo diep invlijmt en als knaagt aan ons gebeente. o, Er hangt een sluier over. De groote massa merkt er niet veel van. Maar anders „onze kranken" o, het is een afzonderlijke wereld, en voeg er veilig bij, een schrikkelijke wereld, althans zoolang men er in lijden moet *zonder zijn God.*

Denkt ge om die „kranken" wel veel? Leven ze in uw gebed? Blijven ze, niet vormelijk, maar met deernis en ontferming invloeien in het gebed van de gemeente, als ze op den Sabbat saâmkomt?

Ze zijne „*onze* kranken," en ge gevoelt, wat daarin ligt. „*Onze*" kranken, die bij *ons* hooren die uit *onze* kringen, uit *onze* gemeente, uit *onze* woonkamers, naar de *ziekenkamer* gingen; van ons vleesch en ons bloed. „*Onze* kranken, die daar liggen, om *ons* wat te zeg-

gen, om *ons* te stuiten in onze dartelheid, om *ons* toe te roepen: „Straks komt het aan u.” *Onze* kranken, die ziek werden, opdat wij *onze* liefde aan hen zouden oefenen, opdat *ons* geloof aan hen openbaar zou worden, opdat *ons* de troost op de lippen zou komen. *Onze* kranken, die als priesters en priesteressen daar in het witte kleed nederliggen, om ons zacht toe te fluisteren: *„Alleen door en om de zonde*; dus ook om en voor u!” Ja, waarom zou het in de pen blijven, „onze kranken” ze zijn een zout dat bederf weert in ons bedorven en bedervend leven. Als die krankheden eens niet waren gekomen, hoeveel minder zielen zouden heur God hebben gevonden, hoeveel toewijding en zelfverloochening ware nimmer ontloken, hoeveel teugelloozer zou de luchthartigheid der wereld niet voorthollen op haar golvend pad! De krankheden ze zijn een tegenhoudende genade voor heel onzen levenskring. En dat is de heerlijkheid voor onze kranken die nederliggen. Ze denken dat ze niets doen en zie, ze zegenen ons. Ze wanen, dat al hun lijden om niet is, en toch hun smarten zijn een cement voor Gods huis.

Wonderlijk, nietwaar? Omdat het anders alle palen te buiten zou gaan aan brooddronkenheid en dartelheid, zendt God de Heere een engel die slaat, en uit de fiool van dien engel valt hier een spat des toorns op een lief blozend kind, dat verbleekt en wegteert, en valt ginds een droppel op een vroom kind Gods, dat ijverde voor den Heere der heirscharen en nu plotseling in zijn loop wordt gestuit.

Waarom, zoudt ge in uw waan zoo zeggen, waarom, als er zieken zijn moeten, waarom treft Gods ban dan niet den goddelooze of den grijsaard die toch vergaat?

En natuurlijk, zoolang „ziek zijn” voor u een doelloos tijd verspillen is, dan is dat ook niet te vatten. Maar als ge er een oog voor krijgt dat „ziek zijn” een oefenen van kracht in het Koninkrijk is, dat God door dat „ziek zijn” den duivel in de maatschappij bindt en de teederste toewijding ontluiken doet, o, dan wordt dat heel anders. Dan begrijpt gij hoe een ziek mensch soms veel nuttiger is en meer voor den Heere teweeg brengt dan een man die loopt in zijn kracht. En dan, dan zult ge er ook in kunnen komen, waarom God er telkens zoo velen van zijn liefste kinderen krank maakt. Want immers dat zijn de personen door wier ziekte Hij het meest werken kan. Gods lieve kinderen hebben altijd andere kinderen Gods, die hen teederlijk minnen. Zoo komt de toewijding het heerlijkst uit. Gods lieve kinderen zijn Satans liefste mikpunt. Zoo hebben ze dan zwaarder lood aan de klok der ziel noodig dan andere menschen. En ook, op hun ziekbed kan er van Gods lieve kinderen meer uitgaan dan van kinderen der wereld. Rivet en Witsius waren allebei overgeleerde hoogleeraren. En toch is het de vraag of ze door de weinige dagen van hun ziekbed niet nog meer innerlijk het Godsrijk hebben gebouwd dan door hun geleerde geschriften. Wij kunnen dat

zoo niet narekenen, maar de geestelijke kracht van een God verheerlijkend ziekbed reikt zoo eindeloos ver. Het is een vonk die aansteekt en aan welks aansteeksel weer wordt aangestoken; van geslachte op geslachte. Zoo zinkt de zaadkorrel in den bodem weg, maar altijd nieuwe korrelen rijpen aan den top der halmen!

En of dan God geen onrecht doet?

Geen onrecht, door het leed juist te leggen op zijn liefste kinderen?

Denk aan Golgotha! „Ons aller ongerechtigheden op hem doen aanloopen! Door zijn striemen óns genezing.” En reeds woudt ge uw vraag terugnemen, nietwaar?

Maar neen, doe dat niet. Heb iets van Jobs moed en zeg met hem tot uw trooster: „Gods zaak behoeft niet vergoêlijkt te worden! Ik zal spreken voor den Almachtige en tot Hem zal mijn rede zijn!”

Want waarlijk er is wel een oplossing.

En hiermeê kom ik op het Psalmwoord, dat boven deze overdenking staat.

Neen, God de Heere doet geen onrecht, als Hij het leed op zijn liefste kinderen legt, want, zegt de Geest door David: „Gij verandert in krankheid hun gansche leger!”

o, Een God die zulk een verborgen vermogen bezit, die mag er vrij zijn liefste kinderen aan wagen.

Want „zijn gansche leger veranderen” wat is dit mysterie?

Is het niet Mara?

Israël, dat aêmechtig van de pelgrimsreize, in de woestijn aan een wel komt, maar de wateren niet *kan* drinken, want zie, die wateren waren bitter. En toen riep Israëls herder tot den Heere, en de Heere wees hem iets. Dat wierp hij er in. En zie, toen werd het bittere water zoet. En toen ging het voort op de pelgrimsreize, en ze vonden twaalf waterfonteinen en zeventig palmboomen, en zij legerden zich aan die wateren!

Want dat, dat ja, is het heilig mysterie van Gods liefste kinderen als ze de woestijn der krankheden doortrekken: *God verandert het hun alles.*

Soms niet. Dan gaat Hij weg, en laat ze alleen. Hetzij dan omdat ze Hem niet hadden liefgehad, hetzij dan omdat hun liefde beproefd moest! En dan is het ontzettend. Dan brult het uit de kolken der ziel in hun binnenste op. Dan mort het met donkere wolk en nu en dan slechts een bliksemglans van geloof die er door heen schiet.

Maar dat blijft niet zoo. De Heere komt na kort of lang terug, en dan gebeurt er een wonder. Want dan blijft alles zooals het was; misschien zelfs dat de ziekte nog erger, de benauwdheden nog banger worden; en toch heeft het niets meer van wat het vroeger was. „God heeft in krankheid zijn leger veranderd!”

Bitter bleef het, en toch is het zoet geworden.

Omdat de Heere kwam en de ziel vatte en een kracht van binnen inblies en troostte met zijn teederste vertroostingen.

En dan begint er een geloofsweg! Het neemt alles een nieuwe gedaante aan! Daar wuiven ze hun takken reeds verre, die heerlijke palmen om de verkwikkelijke waterfonteinen. En daar legeren dan de kinderen Gods zich bij. En dan denken de omstanders: „Hoe schrikkelijk toch! hoe bitter smartelijk!" — maar zij merken het niet, zij proeven als *zoet* wat *bitter* over de lippen kwam.

o, Met God of zonder dien God, dat maakt in krankheid het leger zoo heel anders!

III.

Vraagt naar de oude paden!

> Vraagt naar de oude paden, waar toch de goede weg zij, en wandelt daarin, zoo zult gij rust vinden voor uwe ziele!
> Jer. 6 : 16.

„Oude paden!"

Dat zijn paden waar in „oude tijden" menschen als wij op gewandeld hebben; met dezelfde nooden van hetzelfde menschelijk hart; met denzelfden last der zonden; met hetzelfde kruis des levens; en . . . . die er rust op gevonden hebben voor hun ziel.

Thans is geestelijk in Christi kerk alles in de war; en daardoor in de war ook het leven der geesten in onze dagen; en de uitgangen van het hart; en de koorden des heils, die men aangrijpt. Vandaar dat moede, dat afgetobde, dat schaduwachtige en machtelooze van Gods kinderen in onze dagen.

Ieder doolt op eigen hand.

Een pad ziet men niet meer. Waar ieder zijn voet zet; waar zijn gezichtslijn gaat; zie, dat is al zijn pad; meer weg aanwijsbaar is er niet.

En zoo zoekt men naar rust, maar vindt ze niet, en blijft dies tasten en dolen, tot men inzinkt en niet meer kan.

En dat ziet de Barmhartige aan en Hij ziet ook, dat daar ginder vlak naast de heide, waarop we om- en ver- en onze ziel moêdolen, breed en heerlijk zich de heirbaan uitstrekt en de paden zich slingeren, waarop eens zijn volk zoo rustig en vol veerkracht en met kalmen moed voortschreed en ruste voor de ziel *vond*.

En uit deernis, uit erbarmen, vol teedere ontferming roept daarom

die trouwe Vader uit de hemelen ons toe: „*Vraagt, vraagt toch weer naar de oude paden, en gij zult rust vinden voor uw ziel!*"

En wie luistert naar dat roepen?

En wie doet er naar?

o, God zij lof, ze zijn er reeds, die des zwevens en des zwervens moê, die ruste van „*weer op den weg te zijn*" zochten!

„Vraagt naar de oude paden!" maant Gods Woord.

Niet naar elk pad, dat men voor oud wil doen doorgaan, maar naar die paden, die in oude dagen met zoo heerlijk gevolg door onze vaderen betreden zijn; en die hen geleid hebben tot kracht en moed en heilige vreugd en vrede, en onder het kruis door, naar het Jeruzalem, dat boven is, ons aller moeder!

Op goddelijke krachten komt het aan. Op inwerking van boven. Op een indalen en invloeien in het brooze schepsel van de krachten der toekomende eeuw.

Wij zijn niets. Het schepsel is enkel ijdelheid. Uit zich en in zichzelven onbekwaam tot eenig goed en, als het maar voorkomt, tot *alle* kwaad geneigd.

En juist dat ontrust; dat vermoeit de ziel; dat put haar uit; dat doet haar inzinken.

„Oude paden" wil dus zeggen, die paden, waar onze vaderen zich heen hebben gekeerd, en waarop ze ervaren hebben, dat God genadig is en werken wilde in het schepsel en hun ziel troostte en wonderbaar in zijn heiligen heerlijk was!

Dáár, dáár roept God ons heen.

Niet naar een plattegrond of een kaart, waar die paden op staan afgeteekend, maar naar die *paden* zelven.

Naar die paden, waar ge dan eerst waarlijk op zijt, als gij ervaart wat de vaderen ervoeren.

Diezelfde volslagen ellendigheid van het schepsel en daarin diezelfde goddelijke kracht op het goddelijkst zich betoonen!

Och, het zijn die paden, waar Satan nog wel vlak *naast* aan den kant komt, om de zielen te verslinden, maar dat hij ze wel aan-*grimmen*, maar niet aan*grijpen* kan, en zij veilig voortwandelen, besloten in de hand van hun Heer!

Maar op die paden moet dan ook „gewandeld!"

„Vraagt naar de oude paden, *en wandelt daarin!*" luidt bij Jeremia de goddelijke inspraak.

Er zij dus niet maar een zucht, om de oude paden eens te bezien; niet maar een nieuwsgierigheid, om er eens den voet op te zetten;

noch ook de loomheid en traagheid des geestes om er zich lusteloos op neer te vleien.

Neen, neen, bij den Heere onzen God is alles *leven*, en waar zijn kracht in het schepsel daalt, moet dat *leven* zich uiten.

Een pad is om er op *te gaan*, een weg om er op *te wandelen;* en, nauwelijks op die oude paden aangekomen, klinkt het „vooruit en verder!” u dan ook als goddelijke vermaanleus reeds in het oor.

Want weet wel: „oude paden”, waarop men *niet* wandelt, maar zich beroemt en verheft *omdat* men ze gevonden heeft, zijn uw ziel niet ten zegen, maar tot verderf.

„Het „oude” met „stilstand” brengt geen rust aan uw ziel, maar doet uw ziel beschimmelen.

Wat bazelt men toch van reactie, van een zich vergapen aan klanken en vormen!

Ja, de ernst van Gods heilig Woord is er wel naar, om het spelen met dat oude speeltuig „ruste te noemen voor uw ziel.”

Neen, de rust der ziel op dien weg der oude paden is niet een ruste van stil te zitten of u neder te leggen, maar die zielsrust wil zeggen: dat ge nu af zijt van die bange onrust: *of* ge wel op den goeden weg zijt, en dus af zijt van dien angst en die inspanning om u zelf een weg te banen!

Zie, vroeger was alles vermoeienis!

Maar nu is uw ziel als een paard, dat als vanzelf en zoo heerlijk, gelijk Jesaia zegt, den berg afkomt, en afgaat naar de stroomen!

Merk ook dit nog.

Van Jeremia’s tijdgenooten staat er, na Gods vermaan: „Vraagt naar de oude paden,” — dit harde woord geschreven: *„Maar zij* WILLEN *daarin niet wandelen!”*

Wel zien ze voor oogen, dat hun heide geen pad oplevert.

Wel zien ze op het historieblad, dat onze vaderen er langs die oude paden *gekomen zijn.*

Wel hooren ze de roepstem: „Keert naar die oude paden weder!”

Maar zij *willen* niet!

Zij willen niet om de hoovaardij van hun hart.

Want, weet wel: terugkeeren naar de „oude paden” is erkennen, *dat het pad dat zij kozen verkeerd was.*

En dáár kunnen ze niet toe komen.

Dat zou een veroordeeling van hun eigen ik en eigen inzicht wezen.

Neen, dan nog liever de onrust in het hart behouden.

Ze hebben nu eenmaal van deze „oude paden” gezegd, dat ze verouderd en onbegaanbaar waren, *en daar blijven ze nu bij.*

Mijn lezer, valt ge in dat heilloos besluit hun toe?

IV.

Van de kernen af tot de basten toe!

> Al de dagen zijns nazireërschaps zal hij niet eten van iets dat van den wijnstok des wijns gemaakt is, van de kernen af tot de basten toe. Num. 6 : 4.

De Heere onze God is een onzaglijk Koning en zijner majesteit is geen einde!

Hij wil altijd *God* zijn; zich als *God* doen gelden; als *God* erkend worden; en deswege als *God* alles en een iegelijk ding tot op het binnenste pit doordringen met de machtswerking van zijn goddelijke heerschappij.

Voor Hem den Heilige geldt noch bestaat ooit *halfheid*.

Halfheid, dat is een loochening van de wezenseigenschap van zijn goddelijke existentie.

Want halfheid is *deelen*. Deelen tusschen Hem en iets anders, dat dan rechten naast of tegenover Hem zou hebben. En immers dat is het juist, waar geheel zijn goddelijke wezenheid zich tegen verzet. Dat kan niet. Dat is ondenkbaar. Den „Naam des Eeuwigen" te noemen en daarbij van „halfheid" in éénen adem te reppen, is ongerijmd.

In Gods Woord is daarom de eisch steeds en zonder beding: „Niets of alles!" *Geheel* Godes of aan uw God geen deel. En letterlijk put dan ook de Heilige Geest zich in de Schriftuur uit om onder allerlei vorm en op allerlei manier telkens maar weer dat volstrekt en algeheellijk onbestaanbare van elke halfheid voor den hoogen God in al sterker termen en al dwingender bewoordingen uit te drukken.

Zie, God liefhebben, dat is het nog niet, maar God lief te hebben met *geheel* uw ziel, met *geheel* uw verstand, met *geheel* uw hart, en met *al* uw krachten, dat eerst drukt, en dan altijd nog in te zwakke bewoording, de rijke heerlijke afspiegeling uit van Gods grondelooze barmhartigheid in het innerlijk wezen van zijn kind.

Voor die Schrift is het dan ook niet genoeg te zeggen, dat God tot in ons „*hart*" schouwt, maar moet er bijgezet, dat Hij, de Hooge en Heerlijke, onder en achter dat hart om, tot in die verborgen diepten van ons aanzijn inziet, die wegschuilen *in onze nieren*.

Wat Hij aan zonde in dat „*hart en in die nieren*" bij het licht zijner heiligheid ontdekt, dat snijdt Hij niet slechts af bij „*den tak*", maar roeit Hij uit tot in „*den wortel*."

En wat naar luid dier Schrift, door dien God die „*hart en nieren*" proeft, en de zonde aanvecht tot haar „*geen tak of wortel*" gelaten

zij, van ons die zijn Naam belijden geëischt wordt, dat is een afstand doen van geheel het ongerechtige wezen, niet slechts in zijn geurige sappen, maar ook nu even aangrijpend en gespierd en zieldoordringend uitgedrukt: *„van de kernen tot de basten toe!”*

„Van de kernen tot de basten toe!” gold van de vrijwillige gelofte van den Nazireër; type in Israël van één dier vele middelen en instrumenten tot godzaligheid, die aan ’s Heeren volk bij zijn strijd tegen den duivel, de zonde en de wereld ten dienste staan.

Zulk een Nazireër deed gelofte van geen wijn te zullen drinken voor een tijd.

Maar nu kon het hart van dien Nazireër, evenals het onze, arglistig zijn.

Hij kon den Jezuiet met zijn eigen ziel en met den Heere gaan spelen, d. w. z. excepties op den regel opzoeken; zich met uitvluchten afgeven; en alzoo in schijn ja het genot van den wijnstok mijden, maar om achterbaks, om langs zijwegen, om ter sluiks, en onder vergoêlijkende omstandigheden toch van den wijnstok te genieten, en desniettemin beweren, zuiver in zijn gelofte voor God te staan.

En die zijpaden nu zijn het, die de Heilige Geest hier op het alleronverbiddelijkst afsnijdt.

Ook in de gelofte voor God moet er onbezweken, nooit feilende consequentie zijn.

En om dit nu den Nazireër recht klaar en duidelijk, in woorden voor geen tweeërlei uitlegging vatbaar, allerondubbelzinnigst in de ziel te snijden, komt de Heilige Geest hem zeer nadrukkelijk verklaren, dat hij, met afstand te doen *van den wijn*, nu ook niet als de mug om de kaars moet blijven vliegen, maar af heeft te zien van *al* wat wijnstok is, wijnstok heet of van den wijnstok komt, en onder geen vorm of naam, al die dagen, ooit met iets van den druiventros in aanraking mag komen, maar die verlokkelijke druif te mijden en te vlieden heeft, zooals zij daar hangt; geheel en al; van binnen en van buiten, dat is van de kernen of pitten van binnen tot aan de *basten* of schellen toe!

Niet waar? daar spreekt heilige energie, daar spreekt goddelijke wilskracht in!

Dat dringt tot op merg en been door!

Dat is, weer onder anderen vorm, nog eens het ontzaglijke: *„Haten ook den rok, die van het vleesch bevlekt is!”*

En wie bestaat nu voor dat woord? Wie durft het aan? Wie is er, die de hand zal opheffen en zeggen: „Heere, noch de kern noch den bast beroerden mijn lippen!”

Och, immers smadelijk valt een iegelijk van ons, de beste met den minste, voor die taal der goddelijke doortastendheid in het ijle en het nietswaardige van al onze halfheden, en schijngedragingen, en berekeningen, en afdingingen, ja, waarom het niet bij zijn naam genoemd, van zijn spelen met Gods heiligheden terug.

En wat erger nog is: dat leven uit halfheden verdedigt men, daar maakt men een stelsel van: dat heet bezadigdheid; dat zal een mijden van de *ultra's* zijn; een u verre houden van eenzijdigheid, van overdrijving en dweperij.

Och, Rome in en buiten onze kerk, wat is het anders dan de belichaming van dat schijnwezen, dat het pit der zaak nooit aan wil; wars is van doortasten; en zich altoos verontschuldigt?

En wat is, broeders, de strijd van Gods volk, de strijd van het geslacht zijner kinderen, de worsteling voor God en voor zijn waarheid; wat is ze in den grond der zaak ooit anders, dat een met hand en tand ons verzetten tegen dat eindelooze *deelen?* Tegen dat *deelen* van de eere der zaligheid tusschen u en uw God? Tegen dat *deelen* van uw hart tusschen wat daar boven is en de wereld? Tegen dat deelen van uw bewustzijn tusschen uw gelooven en uw denken? Kortom tegen al dat deelen dat den man uit één stuk omzet in een aaneenlijming van twee halfheden, en dusdoende van de bezielde kracht van het gereformeerde leven ons weer terugleidt naar de slapheid, de hoovaardij en de goddeloosheid van een valschen godsdienst, die God niet dient, maar met den Heilige haar spel drijft?

En nu, mijn broeder, wilt ook gij tot dien strijd u aangorden, wees dan welkom geheeten bij de heirscharen des levenden Gods.

Die strijd, al verteert hij u, hij zal u geestesmacht schenken, u verheffen, u de kracht eens konings in de ziel uitstorten.

Alleen, vergeet één ding niet:

Wie *tegen alle halfheid*! als devies op zijn schild graveert, maar zelf met „halfheid" in de ziel voor God blijft spelen, is noch tot den ernst van dien strijd bekwaam, noch tot de eere van die koninklijke macht geroepen.

V.

Ons dagelijksch brood.

Ons dagelijksch brood geef ons heden.
Matth. 6 : 11.

Wie bidt nog om zijn dagelijksch brood?

Dat men er voor *dankt*, wordt, God zij lof, nog vernomen. Ook nog, dat men een *zegen* op zijn dagelijksch brood afbidt. Maar dat

men *om* zijn gewone voedsel, *om* zijn dagelijksch brood, elken morgen tot den Heere zou roepen, ja, ik herhaal de vraag, waar wordt dat nog gehoord?

Och, onze trouwe Vader in de hemelen is er te rijk in barmhartigheden voor.

Van hongersnooden heeft Hij de landen van zijn Christenvolk bijna ganschelijk verlost. Dat iemand van honger omkomt is een uiterst droeve zeldzaamheid onder de gedoopte natiën geworden. Gebrek, in den zin van angst hoe men het leven behouden zal, wordt er bijna uitsluitend in de zeer groote steden doorgestaan. En verre, verreweg de meesten, komen, leven en sterven weer, zonder ooit in hun leven eigenlijken honger te hebben gekend.

God is zoo goed.

Hij geeft den stok en staf des broods zoo mild, zoo rijk, zoo overvloediglijk, dat het ons te moede wordt alsof „dat dagelijksch brood" een vanzelfheid is, een gave die ons elken morgen in den schoot valt.

Wel vergeet ik daarom die duizenden bij duizenden niet, die hard, die aldoor, die in het zweet huns aanschijns dat „zure stukje brood," dag aan dag, voor vrouw en kroost verdienen moeten. Maar och, men zou zich ganschelijk vergissen, indien men in die kringen nog elken morgen een afsmeeken van het „dagelijksch brood" verwachtte.

Om „werk" als er geen geld is, wordt nog gebeden. Want „werk geven" kan men zich zelf niet. Maar als dat werk er maar is, o, dan denkt men, komt het „geld," en voor dat geld het „brood" vanzelf wel.

En naar de meesten het zich in die kringen voorstellen, komt het werk eigenlijk nog van „de goede menschen," brengt vader het brood in huis, en geeft God de Heere daar niets bij dan „den zegen!"

Nu, dat dit zeer ongeloovig gesproken is, springt in het oog!

Alsof ge met al uw geld ook maar de macht zoudt hebben, om zooveel graan te laten groeien, als er aan meel in een bolle broods gaat! Alsof er om dat „brood" uit te vinden, uit te denken. d. w. z. om een voedingsmiddel te scheppen, dat zoo paste en voegde bij 's menschen wezen, en dat nooit walgt, maar altijd zijn smaak blijft houden, en alzoo metterdaad, naar de Schriftleer, „de stok en staf" is, waarop onze menschelijke existentie leunt en gaat en steunt, alsof, zeg ik, voor dat uitdenken en scheppen niet een wijsheid en wetenschap noodig ware, als gij met al uw slaven en sloven nooit verwerven kondt! En alsof er ook dan nog niet een goddelijk beschikken en regelen van Gods Voorzienigheid noodig ware, om te maken, dat er in elke stad en in elk dorp elken morgen juist zooveel gebakken brood gereed ligt en nu uit den oven naar de broodkast in al die

huizen, en in al die huizen uit de broodkast naar ieders hand komt, als vereischt wordt om elken morgen en elken middag en elken avond die millioenen en nogmaals millioenen in het Christenland te voeden!

Het is dus met „werk hebben" en met „geld verdienen" nog volstrekt niet uit.

En ook al verdiendet ge „geld als water," en al prikkelde u zelfs de trek naar een stevig maal nog nooit de tong, ja, ook al baaddet ge u in weelde en overvloed, dan nog, dan nog evenzeer, ja, dan niet het minst, zou het u, als klein en nietig schepsel, blijven betamen, dat ge elken morgen van dien wondren God, die dat brood schiep en het uitdacht en het er komen laat en het elken morgen uitdeelt, voor u en uw gezin uw bescheiden deel afsmeektet!

Maar ook daarmeê is nog niet genoeg gezegd.

Zie, die bede: „Geef ons ons dagelijksch brood!" is eigenlijk een bede, waartoe men eerst komt, als men *gelooft* en uit zijn geloof *leeft*.

Men zegt zoo wel: „Die bede kan iedereen bidden," en waant dat alleen voor het bidden om *geestelijke* gave geloof noodig is. Maar men vergist zich, met dat te zeggen, deerlijk.

Neen, ook dat bidden „om een bete broods te hebben," komt, zoolang het geloof ons het hart niet vernieuwde, misschien soms op de lippen, maar uit het hart nooit.

Want immers, buiten het geloof, dan heeft het geen zin, nog om brood te gaan bidden, dat reeds op de tafel voor u staat. Dan zou het zin hebben, te bidden om uw brood *voor morgen*, maar voor *heden* stellig niet.

En vraagt ge, welk verschil dat dan maakt, of men gelooft, — zie dan hier het antwoord.

Buiten het geloof, dan denkt de rijke: „Mijn geld is *mijn* geld, en zoolang ik dat geld heb, heb ik te eten!" en daarom komt het denkbeeld om nog eerst „eten" van God te gaan vragen niet in hem op. En evenzoo denkt dan de daglooner: „Ik moet verdienen en werken voor mijn brood, maar zoolang ik in de verdienste blijf, dan ook geen zorg!" Maar dat wordt nu, *als er geloof komt*, en dat geloof doorwerkt, *anders*.

Want *met* het geloof, dan zegt de rijke: „Mijn geld is het geld van mijn God, dat ik in *zijn* dienst te besteden heb, en dan is het God, die, wijl ik Hem dien, mij dient, mij voedt en voor mij zorgt."

En zoo zegt dan ook de daglooner: „Wat ik werk, werk ik om Gods wil, niet om geld te verdienen, maar om trouw in mijn van God gegeven beroep te zijn; en als ik zoo voor den dienst van mijn God zorg, geen nood, dan zorgt God wel voor mijn brood!"

Buiten het geloof dus loondienst, maar *met* het geloof als kinderen bij vader thuis!

Want, niet waar, ook een kind doet niet wat vader zegt, om er zijn brood meê te *verdienen*, maar hij *gehoorzaamt* vader, en vader geeft het kind zijn bescheiden deel.

VI.

Uwe kinderen verlaten Mij!

> Hoe zou ik over zulks u vergeven? Uwe kinderen verlaten Mij! Jerem. 5 : 7.

Hoe lankmoedig de Heere onze God eigenlijk is, kan geen mensch beseffen!

Want immers om dat te beseffen, zoudt ge als God zelf moeten wezen; even nauwkeurig en scherp als God alles bezien moeten, en moeten kunnen beluisteren, waarin de menschen den Heere verdriet aandoen; en erger nog, met even diepen afschuw als God zelf, den afkeer van al wat zonde is en zonde genaamd wordt in uw eigen hart kunnen voelen.

Dan eerst zoudt ge weten wat God om ons lijdt, en dus ook verstaan kunnen, hoe ver, hoe eindeloos ver de lankmoedigheden van een God wel gaan, die ons, in weerwil van dat alles, toch nog duldt en zoekt en begenadigt.

Och, weet ge wel wat die lankmoedige God aan Jeruzalem eens heeft laten aanzeggen?

Jeruzalem moest verwoest. De vijand trok al tegen haar muren op. Zóó, zóó zou de tempel ineenstorten. En toen .... toen heeft God de Heere door zijn profeet Jeruzalem nog dit uiterste der genade aangeboden: „Indien er onder al uw inwoners ook nog maar *één enkel persoon*, hetzij dan man of vrouw, hetzij dan oud of jong, gevonden wordt, die waarheid zoekt, dan zal Ik haar nog sparen en uw stad genadig zijn!" (Jerem. 5 : 1).

En toen ging Jeremia aan het zoeken. Aan het zoeken om dien ééne te vinden. Dán ware Jeruzalem gered!

En eerst ging hij daartoe op de markt rond en in de stegen en heggen om, waar het burgervolk zaken drijft en de daglooner zijn taak afwerkt en de arme bedelt. Maar helaas, er was er niet één, maar allen waren afgeweken, en diep geroerd moest hij het voor God klagen: „Och, Heere, als Gij naar waarheid zoekt, neen, dan moet ik het uitspreken, zelfs de geplaagden en de geslagenen ze hebben hun ziel tegen U verhard en gesteld als een steenrots" (vs. 3).

Maar nog gaf Jeremia het niet op. Dat waren dan ook maar de arme, eenvoudige lieden, de min-ontwikkelden, die de wet niet kenden. Nu zou hij dan eens naar de beschaafde klasse gaan, naar de grooten en machtigen, naar die op grachten en in paleizen wonen (vs. 5). Edoch, ook daar beidde hem dezelfde teleurstelling, en hij moest ook van hen tot zijn God klagen: „Ze hebben te zamen, d. i. met den arme, het juk verbroken en uw goddelijke, heilige banden verscheurd!” (vs. 5).

Maar zelfs toen was Jeremia nog niet aan het einde van zijn vindingrijk mededoogen, en nog vliegt hem de gedachte door zijn ziel: „Hoe als dit geslacht dan nu eens voorbijging en wegstierf en de Heere zich een nieuwe gemeente bouwde *uit de kinderen!* Dan was het nú te veld staande gewas wel mislukt, maar gered wat daarna kwam! Dan zou met nieuwe tongen onder de nakomelingschap Gods glorie in Jeruzalem schitteren!

En het einde zou heil zijn!

En immers dit had zoo kunnen wezen.

Soms belieft het den Heere metterdaad de genade één of twee geslachten te laten overspringen, en in de kinderen weer zijn eere op te brengen, die in de ouders onderging.

Maar toch, dat is uitzondering. Meestal gaat het zoo niet. Regel zelfs is het, dat de kinderen nog verder dan de vaderen afwijken.

En zoo nu was het ook te Jeruzalem!

Vandaar dat op Jeremia's smeeking: „Heere, vergeef ze dan om der kinderen wil!” het ontzettend, hartaangrijpend antwoord aldus luidt: „Hoe zou Ik ze kunnen vergeven! Want immers ook hun kinderen verlaten Mij, en dolen zelfs nog verder af, zwerende bij andere dingen, die niet God zijn!”

Zoo was het dan met Jeruzalem uit!

En nu wat oordeelt ge van *onzen* toestand?

Staan wij hooger? Is er plaats voor roemen? Is er bij ons wél een schare die de waarheid zoekt? Ook bij onze kinderen?

o, Zie om u!

Is dat waarheid zoeken, als ge de lieden met graagte een orthodox boek ziet lezen? Of grijpen naar een stichtelijk geschrift? Graag luisteren naar een gereformeerde, d. i. van dwaling gezuiverde prediking?

Is het dat? Dan, o ja, dan zijn er die de waarheid zoeken nog bij duizenden!

Of ook, „waarheid zoeken,” is dat de leugen tegenstaan; bedrog niet velen kunnen; er op staan dat men zich voordoe gelijk men is, en dus veel spreken en roepen over „waar zijn!”; — nog eens, als

het daar alleen op aankomt, o, gewisselijk, dan vindt ge vooral onder hen die van Gods Woord afzwerven, die „zoekers van waarheid" in gansche menigten.

Maar is het dat *niet;* is „waarheid zoeken" eigenlijk en in den grond niet anders dan iemand zoeken die *ons* de waarheid, ons de waarheid aangaande *ons zelven* zegt; d. w. z. de waarheid niet zooals *hij* over ons denkt, maar zooals de waarheid over ons, naar luid van Gods Woord, is; o, mijn lezer, valt er dan niet bijna iedereen buiten?

Er niet al te boos en driftig over worden, als men ons de waarheid zegt; er iemand niet om van ons afstooten; soms nog wel, met onderdrukten tegenzin naar hem luisteren willen; en als we eindelijk geen tegenredenen meer hebben, ons half onwillig gewonnen en hém gelijk geven, o, zeer zeker, dat kunt ook gij, ook al doet ge het nog maar zelden.

Maar iemand die ons de waarheid zegt, op den man af, persoonlijk de waarheid zegt, en ons zoo voor God nederlegt, dat we weg zijn, zoo iemand zelf *zoeken;* de slippen van zijn kleed aangrijpen; hem bidden dat hij toch niets verzwijge; en als hij ons wondt, die hand die ons sloeg kussen en zegenen die ons afwierp van den toren onzer hoogheid; — zeg zelf, wie is daartoe bekwaam, wie doet dat, wie heeft daar lust aan?

Of ziet ge dan niets, en merkt ge dan niets van al die vleiers, die ieder lokt, en al die schoonpraters, die gezocht zijn?

Merkt ge dan niets van die vervalschingen van de waarheid Gods, om den mensch maar vrij te laten uitgaan?

Niets van al dat spelen met de consciëntie, van al dat halveeren, van dat alles „betrekkelijk" maken, van dat vergoêlijken?

Ja, moet het u dan nog gezegd, dat al die vijandschap tegen het Woord niets ter wereld anders is dan een kwaadaardig pogen om aan het zedelijk oordeel van dat Woord te ontkomen?

Enkel dit: dat de mensch niet velen kan, *dat dat Woord hem de waarheid zegt?*

Of is er bij ons dan meer hoop op onze kinderen? Op het tweede geslacht? Op die na ons komen?

Te Jeruzalem waren de ouders nog orthodox in de leer, d. w. z. ze hielden zich nog aan den Drieëenigen God (vs. 2), maar omdat er geen waarheid in de ouders was geweest, weken de kinderen nog verder af en eindigden met de loochening dat God *God* was en gingen het pad op van slechter leven.

En nú?

Zijn ook nu niet de ouden van dagen nog zoowat vasthoudend aan het „overgeleverde van de vaderen" terwijl de kinderen ook dat schieten laten, en zeggen dat zij oprecht moeten zijn, en om oprecht te zijn, er maar voor uit moeten komen, dat ze *niets* gelooven!

o, De toestand is schrikkelijk!

De kanker vreet voort in ons kroost.

Onze zonde leeft in verergerden vorm in onze kinderen op.

En dat schrikkelijk kwaad zoudt ge met wat vermanens, en wat liedekens zingens, en wat Zondagsschoolhoudens bezweren, om, ging dat maar door, zoodoende vanzelf een nieuw geslacht te vormen, dat God vreesde!

Vreeselijke zelfmisleiding!

o, Gewisselijk, verdubbel uw vermanen, zing uw kinderen nog eens zoo schoon van Jezus voor, en zet uw Zondagsscholen naar alle hoeken der wereld uit. Dat is plicht. Dat is uitnemend. Ook dat is, mits ge het naar eisch des Woords doet, een goddelijk pogen!

Maar neen, ook daarmeê bezweert ge den toestand niet.

Ook dát redt uw kinderen niet.

De waarheid alleen is tegen zulk een verderf machtig.

Ge moet zelf de waarheid hooren willen, hooren willen dat men *u de waarheid* zegt, en het er tot brengen, dat uw kinderen alzoo met u *in de waarheid ingaan!*

Dan eerst is de betooverende macht der leugen gekrenkt!

Dan, mijn lezer, dan alleen ligt er in het hart van uw kind bij al uw verder bouwen *een fundament dat niet wankelt.*

VII.

In tegenheid wandelen met den Heere!

> Als gij hierom ook Mij niet hooren zult, maar met Mij wandelen zult in tegenheid, zoo zal Ik ook met u in heetgrimmige tegenheid wandelen. Lev. 26 : 27, 28.

„Tegen*heden*" zijn heel iets anders dan „tegen*spoeden!*"

Onder „tegenspoeden" verstaat men eenvoudig, dat het ons niet naar wensch, niet overeenkomstig onze verwachting, niet „*voor*spoedig gaat.

Maar als de Schrift van „tegen*heden*" spreekt, dan bedoelt ze iets van oneindig dieper zin; dan denkt ze aan een ingaan van God tegen ons; aan een worsteling die door den Almachtige tegen ons is ondernomen; van een ons ontmoeten van den Heere op onzen weg in toorn en verbolgenheid.

„Tegenheden" beteekent dan niet: „rampspoedige voorvallen in ons leven," maar aanvallen van den almachtigen God op ons hart en ons aanzijn en onzen levenskring, om onzen trots en onze hoovaardij te breken.

En die tegenheden Gods tegen ons zijn dan altijd voorafgegaan door andere tegenheden, die wij tegen God hadden bestaan.

Hoor mij, om u te overtuigen wat de Heere in het prachtige 26e kapittel van Leviticus aan Israël, met zoo klimmenden ernst en al ontzaglijker aandrang door zijn knecht Mozes op het harte bindt, als het daar heet, eerst in vs. 21:

„En zoo gij met Mij wandelen zult *in tegenheid* en Mij niet zult hooren, zoo zal Ik over u, naar uwe zonden, zevenvoudig slagen toedoen!"

Dan nog scherper in vs. 23:

„En indien gij nog door deze dingen Mij niet getuchtigd zult zijn, maar met Mij *in tegenheid* wandelen, zoo zal Ik ook met u *in tegenheid* wandelen, en Ik zal u ook zevenvoudig over uwe zonden slaan."

En eindelijk het allerstrengst in vs. 27:

„En als gij ook hierom Mij niet zult hooren, maar met Mij wandelen zult *in tegenheid*, zoo zal Ik ook met u *in heetgrimmige tegenheid* wandelen, en Ik zal u ook zevenvoudig over uwe zonden tuchtigen!"

Merk op dit worstelen van God met zijn schepsel, mijn broeder! Niet alsof het hier een worstelen van den Almachtige met de hoovaardij der Faraonen gold.

o, Neen, er is hier niet van vijanden Gods, niet van de goddeloozen, niet van de kinderen des verderfs sprake.

Deze worsteling gaat uit tegen 's Heeren eigen volk; tegen de kinderen des Koninkrijks; tegen de deelgenooten des Verbonds.

Het is „de wrake des Verbonds, die Ik wreken zal," spreekt de Heilige Israëls.

En daarom een toornen Gods, als waartoe geen Farao Hem verwekken, geen Belsazar den Heilige prikkelen kan, maar die dan alleen ontbrandt, als er in den Ontfermer beleedigde liefde, gehoonde barmhartigheid, een met voeten vertreden mededoogen om voldoening schreit.

Een toorn, die dan ook nog schrikkelijker toornt, dan de verbolgenheid, waaronder Farao bezwijkt, maar die hierin toch weer ganschelijk van den *verdervenden* toorn onderscheiden is, dat het einde van deze tegenheid Gods tegen zijn volk *altijd* weer in een „gedenken des Verbonds" uitloopt en eindigt met het gekastijde volk weer teeder aan de ziel te maken en te doen jubelen in de ervaring van Gods liefde.

Zeer vergist zich dus de Christen, die zich inbeeldt, dat *alle* kastijding Gods uitsluitend het karakter draagt, hetzij dan van „geloofsbeproeving," hetzij van een „lijden met Christus," om te wassen in Hem, en alsof nog van „een strijden Gods tegen ons," te spreken

slechts uitvloeisel zou zijn van bekrompenheid, of overblijfsel van min-Christelijke denk-manier.

Neen, zulk een strijd van God tegen zijn volk, tegen zijn kerk, tegen zijn dienstknechten, tegen zijn „kinderen in den Geliefde", is wel zeer terdege, niet slechts denkbaar, maar bestaat wezenlijk, en treedt nog telkens in, zoodra zich bij ons de toeleg openbaart, om op te roeien tegen den stroom zijner heiligheden; om in te gaan tegen zijn rechten en inzettingen; om onzen zin tegen zijnen wil te willen doordrijven; en aldus willens en wetens „in tegenheid te wandelen" met den Heere onzen God.

Want dat duldt de Heere nooit of nimmer.

Dat duldt Hij niet, omdat wij er tot volslagen afval door geraken zouden.

Dat duldt Hij niet, omdat dusdanige verkeerde beweging van ons levensrad den gang van heel het raderwerk des Verbonds zou storen.

Maar ook dat duldt Hij niet, om de eer zijns naams.

En daarom, zoo dikwijls uw ongeloof, uw geloofloosheid, uw ontrouw, uw arm zijn aan teedere liefde, al is het ook maar met een tiende deel van opzet, het karakter van *tegenheid* tegen Hem, en wel van een „*wandelen* in tegenheden", d. i. van een *duurzaam* verzet, aanneemt, — dan staat het hiermeê vast; zoo vast als zijn Woord ja en amen is; dat Hij van stonden aan u op den weg ontmoet, u wederstaat, u tuchtigt, en zoolang u kastijdt in zijn tegenheden, tot gij het opgeeft en voor uw God in de schuld valt en ootmoediglijk in uwe tranen bekent: „Heere, Gij zijt rechtvaardig!"

Maar wacht u nu voor één ding.

Of God de Heere nu alzoo in tegenheid tegen iemand ingaat, of wel in teedere ontferming ter geloofsbeproeving hem kastijdt, dat maakt voor wie het van buiten af beziet, bijna geen verschil.

Dat kan men er schier nimmer uitwendig aan zien.

Voor het oog lijken die ontzaglijke „tuchtiging in tegenheid" en die „kastijding der liefde" meest als twee droppelen water op elkander.

Denk maar aan Job.

En toch, hoe zijn hoogwijze vrienden het ook stokstijf volhielden, dat dat wel „een tegenheid van Jehova tegen zijn knecht" was, toch was het niet zoo.

Het was een vreeslijk lijden.

Maar „een ontmoeten van den Heere in tegenheid" was het niet.

En nu, gelijk Elifaz, Bildad en Zofar zich vergisten, zoo ware vergissing ook bij u mogelijk, dat ge namelijk, één uwer broederen in vreeselijk lijden ziende, bij uzelven dacht: „Dat zal wel om zijn zonde zijn. Hij deed ook nooit wat ik hem zeî of ried!"

Wees daar voorzichtig meê, mijn broeder!

Dat komt ons, die de harten niet kennen, nooit toe!

Van 's Heeren volk, als *geheel* genomen, moogt ge dat zeer zeker beweren.

Als u zelf bitter lijden overkomt, hebt ge zeer stellig in te keeren tot uzelven en u af te vragen: „Roei ik ook tegen den stroom van Gods heiligheden op?"

Maar indien het niet u zelf geldt, maar een ander, wiens verborgen paden u niet ontdekt zijn en over wiens verordineering u geen openbaring werd geschonken, zie dan toe dat ge niet haastig een woord met uwe lippen zoudt voortbrengen.

Want of het bittere zielslijden van dien andere wezenlijk uit Gods „toornende *tegenheid*" dan wel uit „het louteren zijner liefde" komt, dát; o, mocht ge het nimmer vergeten; dát is alleen *hem zelf* in de verborgenheid van zijn hart bekend; en bekend ook aan den Kenner van dat hart, d. w. z. niet aan u, maar aan zijn God!

VIII.

Indien gij in mijn woord blijft!

> Indien gijlieden in mijn woord blijft, zoo zijt gij waarlijk mijne discipelen.
> Joh. 8 : 31.

Wat is dat „Woord van Jezus" waarin we blijven moeten?

Dat kan toch niet willen zeggen: zijn *bevelen*, zijn *voorschriften*, zijn *geboden!* Dan immers ware het „bloed des Nieuwen Testaments" geen zoenmiddel meer van een *genade*verbond! Dan zou het weer zijn, als aan den voet van Sinaï: Doe dit en gij zult leven! En dan waren wij, arme Christenen, er nog erger dan de Joden oudtijds aan toe, en met onze machtelooze natuur de ellendigste aller menschen.

Maar wat is „*zijn Woord*" dan?

Laat mij u, om dit toe te lichten, naar de slaapkamer van uw kleinen mogen voeren.

Op die slaapkamer, ge weet het wel, maken die kleinen het u 's avonds soms lastig.

Ze zijn soms zoo bang!

Dat kan liggen aan een ongesteldheid, aan overprikkeling en overspanning, aan een onrustige consciëntie, of daaraan, dat een onverstandige kindermeid of plagend broertje ze bang *gemaakt* heeft.

Maar hoe ook ontstaan, die angst, die bangheid is voor een klein kind iets vreeslijks.

Ze zien dan feitelijk in alle hoeken iets leelijks, achter alle bedden en kasten iets akeligs, uit alle reten en deuren gluurt iets monsterachtigs. En dat zien ze zoo wezenlijk en waarlijk dat ze er voor geen geld op af zouden durven gaan, en zich als in doodsangst aan u vastklemmen, en u met een bevende stem smeeken, om toch bij hen te blijven, om toch niet weg te gaan, en toch vooral het licht niet uit te doen. Want in den donker .... *dan komen ze!*

En dan helpt niets.

Dan helpt geen straf of bedreiging.

Een angstig kind zou tegen alles ingaan!

Of neen .... toch niet tegen alles.

Iets is er toch waarmeê zoo'n angstig kind soms nog wél kalm kan worden gemaakt!

En dat is .... het woord van *moeder!*

Als de moeder een teedere, minnende vrouw is, aan wie haar kinderen hangen, ja, dan helpt het soms nog wél, als die moeder zich stil en met een kalm geduld, als ging ze er zitten voor heel den avond en heel den nacht, zich over het hoofdeind van dat kinderbedje heenbuigt, dat onrustig kopje tegen haar borst drukt, die wilde oogen in den hoek van haar hart laat wegschuilen, en nu eerst wat wacht, en zoo weer vertrouwen inboezemt, en dan heel zachtjes aan haar lieveling zegt, dat daar in dien hoek *geen* boeman is, en dat achter die deuren *geen* wolven loeren, en als ze er dan eens heengaat en er het licht bij houdt, en eindelijk haar reeds kalmer geworden lieveling zegt, dat er misschien engeltjes in de kamer zijn, maar anders heusch niet! — ja, waarlijk dan gelukt het soms door dat „woord van moeder" het kind weer vrij te maken, het weer zijn angst te ontnemen, en te maken dat het zijn kopje weer rustig neerlegt voor den slaap.

En zoolang dat kind nu maar gelooft, dat het in die hoeken, dat het achter die deuren is, niet zooals hij het zich dacht en *het zag*, maar *zooals het in het „woord van moeder is,"* — o, dan blijft het kalm en heeft de angst geen vat meer op zijn hart.

Gaat het uit dat „woord van moeder" weer uit, om weer in te gaan in zijn valsche verbeelding en onware voorstelling, dan ja, dan gaan de oogen weer door het hoofd rollen.

Maar doet die kleine dat niet, maar „blijft ze in het woord van moeder," zie maar, dan gaat de kalmte in rust, de rust in sluimering, de sluimering allengs in slaap over, en het kind is gelukkig!

En zou dat kleine kind ons dan niet een denkbeeld kunnen geven, van wat het voor ons „kinderen uit deze wereld" is, „in het Woord van onzen Jezus te blijven?

Of heeft dan bij ons niet bijna hetzelfde plaats?

Zien ook wij niet schier alle dingen anders aan dan ze waarlijk zijn? Hebben we ons van ons eigen hart, van onzen persoon, van onze kracht, van ons geluk, van onze omgeving, van onzen medemensch, van onze zonde, van ons sterven, en van wat er na dat sterven komt, ja, van den hemel, en van onzen God, hebben we ons van ál deze niet een voorstelling gemaakt, die geheel verkeerd is, en waar geen werkelijkheid aan beantwoordt?

Is er een mensch die met zijn oogen ooit naar den achtergrond der dingen ziet, *zonder valsch te zien?* Eén onzer die, als hij door de kieren en reten van het menschelijk leven gluurt, ziet wat er eigenlijk is en omgaat? Ja, is er één onzer die als hij achter de hoeken en schermen van zijn eigen hart een blik slaat, gelaten en kalm en naar waarheid ziet, wat daar eigenlijk geschiedt en hoe het daar werkelijk staat?

Wandelen we niet als in een nevel?

Leven we niet in één doorgaande zelfmisleiding? En is het niet juist die ontzaglijke zelfmisleiding, waar al onze zwakheid en onze ellende uit voortspruit?

Ja, bekeerd te worden is dat in den grond der zaak eigenlijk wel iets anders, dan eindelijk, eindelijk dan toch die wereld van illusie, die wereld in schijn, die wereld van zelfmisleiding er aan te geven en nu, klaar en nuchter, er aan te durven, om u zelven in den spiegel aan te zien *zooals ge werkelijk zijt?*

En hoe komen we daar nu toe?

Wat is die spiegel?

En dan bid ik u toch: die spiegel, *is dat nu niet juist het „Woord van Jezus?"*

Het „Woord van Jezus" is dat in den grond der zaak wel iets anders, dan dat Jezus u zeggen komt: Gij ziet alles mis Gelijk gij denkt is het niet. Zie, *zoo is het.*

Zóó is het. En hoor, nu gaat Jezus spreken. Nu komt zijn *Woord.* En nu teekent dat Woord u de werkelijke toestanden, en geeft u een beschrijving hoe het is en toegaat in uw hart, in uw denken, in uw overleggen, ja tot in uw nieren. En een beschrijving evenzoo van hoe het is en toegaat in het hart van anderen, en in de wereld, en onder die wereld, in het rijk van Satan! Maar dan een beschrijving ook van en hoe het wezenlijk is in den dood en na den dood, en bij God en in Gods heiligheden en in de tenten zijner barmhartigheid!

En dat is dus zijn *Woord.*

Een wereld van gedachten. Of liever nog: *de ware gedachte over deze en de toekomende wereld.*

En nu komt aan u de vraag: Wat wilt ge nu?

In *uw* voorstelling, naar gij het u inbeelddet en met uw onrein oog het zaagt, waren de dingen in en om en boven u nu zus en zoo.

En in dat „Woord van Jezus" en in *zijn* voorstelling, zijn die dingen in en om en boven u, nu vlak omgekeerd.

Wat houdt ge nu voor waarheid?

Zegt ge nu: Mijn oog ziet juist en Jezus mis?

Of erkent ge: Mijn oog zag valsch, Jezus Woord is *gewis?*

Welnu, indien het laatste, dan *leeft* ge dus van dat oogenblik af, niet meer in uw voorstelling, maar in *Jezus' Woord.*

Maar dat is uw Heiland nog niet genoeg.

Soms als moeder even weer de slaapkamer uitgleed, schrikt de pas gesuste kleine weer op, omdat ze uit *moeders woord weer uitging* en nu de wolven weer zag komen.

En zoo, weet Jezus, dat ook wij maar al te telkens doen!

En dat wil hij niet.

Dat zou *spotten* met hem zijn.

En daarom fluistert hij het ons in de ziel: Niet genoeg dat ge in de wereld van mijn Woord *ingingt.* Neen, om mijn discipel te zijn, moet ge in *mijn Woord ook blijven!*

IX.

Harteloos!

> Gij, dwaas en harteloos volk, die oogen hebben, maar zien niet, die ooren hebben, maar hooren niet, zult gij Mij niet vreezen?
> Jerem. 5 : 21, 22.

In de wereld buiten God heet het, dat ge om kennis op te zamelen, om wetenschap der dingen te verkrijgen, om wijsheid te bezitten, *uw verstand* moet ontwikkelen, oefenen, scherpen.

De waardemeter van eens menschen persoon is bij ons: de kennis die hem *in het hoofd* voer.

„Knap" zijn is bij het thans levend geslacht de eerste en de rijkste aanbeveling.

Aan de gezonde ontwikkeling *der hersenen* laat men zich alles gelegen liggen.

En „dom" zijn, vooral „verstande*loos*" en „van verstand beroofd" d. i. „een dwaas", een „krankzinnige" te zijn geworden, schijnt het ontzettendste, het schrikkelijkste, het ijselijkste, dat aan iemand uit vrouwe geboren kan overkomen.

Och, onze eeuw leeft uit 's menschen hoofd; zoekt haar kracht in 's menschen *denken!*

Zij, de *denk*eeuw, gleed daardoor af naar een *denkbeeldige* wereld; en wanende naar „werkelijkheid te dorsten” liep ze niets dan de schimmen van haar *gedachten*wereld na.

Hoe heel anders daarentegen leert God de Heere het ons!

God in zijn Woord zegt: „De poorte der kennis ligt niet in uw *hoofd*, maar in uw *hart*.

Het is niet zóó, als ware uw hoofd het middel om kennis te verzamelen en als diende uw hart slechts om uw gevoel te laten werken.

o, Neen, in het minst niet!

Maar óók om verstandig te worden, óók om kennis te vergaderen, óók om wijsheid deelachtig te worden, moet ge de hoofdwerkzaamheid van uw persoon niet in uw hersenen, maar in de kameren van uw hart plaatsen.

Zie maar eens, hoe telkens een eenvoudige vrouw, o, zoo veel rijker aan practische levenskennis, aan inzicht in de dingen, aan besef van wat er omgaat, aan personenkennis en aan wijsheid om te handelen is, dan haar, o, zoo geleerde man!

Let er maar eens op, met wat tact en klaarheid de eenvoudige landsbevolking als riekt en tast dat die en die prediker, hoe fijn hij ook afwijkt, *toch van de waarheid afwijkt*, terwijl burgemeester en dokter en notaris, en al wat er gestudeerds op het dorp is, in goeden gemoede verklaren geen zweem van iets verkeerds te hebben ontdekt.

Ja zie zelfs eens, hoe soms een eenvoudig kind, enkel door dat onmiddellijk besef van het hart, een sluw karakter doorziet, weigert met een wilsvastheid die u verbaast, en in hachelijke oogenblikken terstond vat wat er moet gedaan worden.

En dat is natuurlijk ook, nietwaar?

Of vraag slechts: Wanneer zal het stoomschip veilig door de golven op zee snijden?

Immers dan alleen, als er én in de machinekamer bij vlugheid attentie, én aan het stuurrad beslistheid bij geoefendheid van oog is, én in het want en in de masten snelle uitvoering van bevelen, én kennis bovendien van wat er buiten dien bodem in en om, en achter en boven die zee, in de wateren en in de wolken is, aan stroom en tij en wind!

Maar denk u nu eens, dat men aan het stuurrad insliep, in de masten niet waakte, van stroom noch tij noch van den wind daarboven afwist, en alleen maar heil zag in een goed en vlug en prachtig werk in de machinekamer. Immers dat ware het schip der dwaasheid!

En toch, doet zoo onze eeuw niet?

Om wat er aan het stuurrad in het hart en langs het want van ons zenuwleven, en om ons heen in de geestelijke strooming der

tijden en onder ons in den afgrond en boven ons bij den Heere onzen God omgaat, daar vraagt men niet naar, daar bekommert men zich niet om.

Alleen let men maar op „de machinekamer der hersenen.”

Daarvoor moet alles opgeofferd!

Daar moet alles prachtig, vlug en schitterend zijn!

En voort, voort stoomt het dan door de golven, zonder dat de vraag zelfs opkomt: Arme eeuw, waar zijt gij? Eeuw, met al uw kennisse, waar doolt ge heen?

„Dwaas” noemt Gods Woord daarom den man, die geen „hart” heeft; wiens hart verstompt is; in wiens hart het oog niet meer naar binnen en naar boven ziet, en het oor niet meer van binnen en van boven het gefluister opvangt.

„Dwaas” noemt God in zijn Woord den man zonder hart, den „hartelooze.” Lees het maar bij Jeremia.

Vers en kapittel schreven we er hierboven bij.

En is het dan niet nog „dwazer dan dwaas” dat ge belijders van Jezus vindt, die zelfs de kennisse Gods in een geheugenwerk omzetten en tot een inspanning der hersenen verlagen?

Niet „dwazer dan dwaas,” dat ge op Christelijk terrein hart en hoofd tegenover elkander hoort stellen, zoodat men oordeelt: „Kennis doet er minder toe, op het hart komt het aan!” Alsof niet juist naar luid van Gods Woord *het hart* het zintuig was om ware kennis van God en goddelijke dingen te verwerven. Het hart, wel te verstaan, niet als gevoelsorgaan, maar als de plek in u, waar God werkt en van waar uit Hij werkt op uw hoofd en op uw hersenen ook.

Is het niet „dwazer dan dwaas,” dat ge ouders ziet, die „*gedoopte* kinderen” aan het hart laten afstompen, om ze maar scherp in het denken en „knap” in schijnwetenschap te maken?

Is het niet nog wel het „dwaaste van al,” indien men Christenen die wedergeboren werden, kinderen Gods ziet, die het oog van hun hart geloken laten en met het oor van hun hart niet leeren luisteren, en even arm aan Godskennis voorttobben tot aan hun dood?

Ja, is het niet „het toppunt van dwaasheid,” indien men zelfs bedienaars van het Woord vindt, die „harteloos” d. w. z. zonder kennis van het wezen der dingen, voor een even „hartelooze” d. i. „voor de waarheid afgestompte” gemeente staan, en dan dat beteren willen door uit het hart alleen gevoelsbeweging en uit het hoofd alle kennis te willen halen?

En toch, o, Israël onzer dagen! worden niet al deze dwaasheden in uw midden gezien?

X.

Een menschenmoorder van den beginne.

> Gij zijt uit den vader den duivel, en wilt de begeerten uws vaders doen. Die was een menschenmoorder van den beginne.
> Joh. 8 : 44.

Spottend heeft men der Christenheid in Duitschland onlangs voor de voeten geworpen, dat haar *shibbóleth* niet was, of men geloofde aan God, maar of men geloofde aan *den Duivel*. En toch ligt er ook in die schijnbare paradox waarheid.

Metterdaad staat iemand, die het niet verder bracht, dan tot de oppervlakkige, goedgeefsche belijdenis: Ik geloof aan een God, — onvergelijkelijk veel lager dan zulk een, die met ontzetting belijdt: Ik geloof ja waarlijk in het bestaan van een persoonlijken duivel.

„Aan een God te gelooven!" och, dat is nog zoo usantie, dat doen de meesten nog, daarmeê beloopt men schimp noch smaad. En met die vage belijdenis op de lippen kan men voorts leven, alsof er toch geen God was en zich uit eigen imaginatie een God uitdenken en inbeelden te hebben, die met „den levenden God van het Woord" niets te maken heeft, en dus feitelijk niet bestaat.

Maar heel anders wordt het, als gij er voor uitkomt, dat gij gelooft aan het bestaan van een persoonlijken duivel.

Dan toch komt ge onmiddellijk in conflict met „de fatsoenlijke" en de „ontwikkelde" lieden. Dan wacht u beschimping en bespotting. Dan zal men u een dweper en een bekrompene schelden. Ja, waarlijk, dáár hebt gij een belijdenis, waarbij er zedelijke moed toe behoort, om er in te volharden.

Reeds het feit, dat aan het bestaan van een God nog negen tienden der menschen waarde hechten, terwijl er aan het bestaan van een duivel misschien nog slechts hoogstens één tiende vasthoudt, toont dat er in het laatste veel meer steekt.

En dat spreekt immers vanzelf.

Immers, „aan God te gelooven," dat kan nog eenvoudig een van buiten geleerd begrip zijn; iets dat ge zoo nazegt; en dat voorts buiten u omgaat.

Maar als ge er na strijd en twijfel en ontkenning eindelijk toe komt, om in te zien en te erkennen en dan toch te moeten toegeven, dat er, ja, werkelijk dan toch een duivel bestaat, dan ligt er achter die belijdenis een breed veld, waarop uw zedelijke worstelingen gezien zijn door Gods engelen; dan hebt ge met de macht der zonde te doen gekregen; dan is iets van de diepte van den afgrond voor u ontdekt geworden; en is die zonde u eindelijk in zulk een ontzettend

schrikbeeld voor oogen getreden, dat ge hebt uitgeroepen: Neen, dat kan in een *mensch* niet wortelen; dat heeft een *dieper* oorsprong in de kiemen des verderfs; dat komt van den *duivel!*

En juist omdat ge dan inzaagt, dat het in zulk een ijslijkheid niet in den *mensch* kon wortelen, maar uit den *duivel* herkomstig moest zijn, juist daarom hebt ge dan ook kunnen gelooven aan redding, aan verzoening, aan wederbrenging van den afgedoolden, maar daarom altijd nog *redbaren* mensch, terwijl de duivel als de onredbare, onverzoenlijk voor eeuwig de ketenen des afgronds na zich sleurt.

Gelooven aan den duivel, dat is dus aan de diepte der ellende en aan de mogelijkheid van verlossing gelooven, en meer nog gelooven dat de redding niet komen kan dan door een *persoonlijk* Verlosser.

Want zie, zoolang ik in de zonde nog maar een verkeerde *hebbelijkheid* zie, dan is het volkomen natuurlijk, dat ik nog telkens poog een *goede* hebbelijkheid daartegenover te plaatsen.

Doch heb ik eenmaal erkend: Het is *niet* maar een hebbelijkheid, maar een ontzettende, boven alles machtige *persoon*, die mij gebonden houdt, dan, het spreekt vanzelf, begint mijn hart ook voor zijn redding aan een *anderen* persoon behoefte te gevoelen, die, nog machtiger, die werken des duivels verbreken en alzoo mijn Verlosser worden kan.

We dingen er dus niets op af, dat metterdaad in de belijdenis, dat men aan het persoonlijk bestaan van den duivel gelooft, vrijwat meer waarborg voor zedelijken moed, voor geestelijke ervaring en voor rechtzinnig gelooven zit, dan in de oppervlakkige bekentenis, dat men nog wel in een God gelooft.

En dat te meer, daar natuurlijk het gelooven aan den duivel ondenkbaar is zonder een gelijktijdig gelooven niet maar *aan*, maar *in* God.

Want immers, kon iemand ook maar één oogenblik het eerste zonder het laatste vasthouden, voor zulk een zou dan de duivel het machtigste wezen zijn, aan welks bestaan hij vasthield, d. w. z. de duivel zelf zou hem ten god zijn, — wat ongerijmd ware.

We laten ons door die schijnbare paradoxen der spotters volstrekt niet uit het veld slaan, maar dringen er veeleer op aan, dat de gemeente van Christus haar geloof aan den duivel nog veel sterker ontwikkelen zal en nog veel meer dan dusver zal verdiepen.

Jezus zelf gaat ons daarin voor!

Bij en door Hem wordt altoos met den duivel gerekend!

Geheel Jezus' strijd en worstelen, ja, al zijn levenstaak is een te niet doen van wat Satan bouwde en een weer bouwen van wat Satan te niet deed.

Alle lijden overkomt Hem uit den hoek van den overste der wereld.

Om van den Booze verlost te worden, moet in alle smeeking gebeden.

Alle zonde, die voorvalt, is in Jezus' oog niets anders dan een *doen* van Satans begeeren.

En om nu het ontzettende van dit bedrijf in al zijn schrikkelijkheid te teekenen, ontziet Jezus zelfs de harde uitdrukking niet, dat alle zondedienst in den grond der zaak niets anders is dan een zich willens en wetens laten vermoorden.

Menschenmoorder *van* den beginne, niet *in* den beginne!

Dus niet slechts menschenmoorder in Eden, maar aldoor.

Niets slechts bij Adam, maar bij elk pasgeboren kind, maar bij elke ziel die opleeft, maar bij elk uwer lievelingen, voor wie ge bidt.

Menschenmoorder d. w. z. altijd met strikken spannen, en kuilen graven, en gif toedienen en hartebloed uitzuigen bezig om de zielen maar krachteloos, bedwelmd, zwak te houden en eindelijk voor eeuwig van God te vervreemden, die *het Leven* is, d. i. ze te vermoorden.

En nu vraag ik toch met ernst: Waar, bij wien, is in het gewone leven ook maar een flauw besef van den ernst, waartoe zulk een belijdenis van den Satan ons nopen en dwingen moet?

Wie leeft daarin?

Wie bidt daartegen?

Wie zoekt tegen zulk een gevaar heil voor zijn eigen ziel en heil voor de zielen zijner kinderen?

Menschenmoorder! Neen, tot die belijdenis drong nog slechts een enkele door.

En indien ge met dat ontzettend woord van Jezus voor oogen, weer in uw levenskring terugkeert, mij dunkt, dan zult ge met mij erkennen, mijn broeder, dat we heusch geen behoefte hebben aan predikers, die het geloof aan den duivel verzwaren, maar wel en veel meer en in zeer hooge mate aan mannen, die door het Woord dat geloof er weer in weten te prenten, het een gestalte geven en het verdiepen.

XI.

In den geest op den dag des Heeren.

> Ik was in den geest op den dag des Heeren, en ik hoorde achter mij eene groote stem, als eener bazuin. Openb. 1 : 10.

Het eerste kapittel van Openbaringen is een *Sabbats*kapittel bij uitnemendheid.

Eerst de heerlijke vredegroet, waarmeê Jezus' Apostel de gemeenten zegent: „Genade zij u en vrede van Hem die is en die was en die

komen zal, en van de zeven geesten, die voor zijn troon zijn en van Jezus Christus, die de getrouwe getuige is, de eerstgeborene uit de dooden en de overste van de koningen der aarde!" Een vredegroet dáárom zoo heerlijk, overmits hij de gemeente uit het enge, beperkte heden opeens overplaatst in die eeuwigheid, waarin „hetgeen is en was en komen zal" saamvalt, en van alle machten der wereld haar geloofsblik opheft naar dien Levensvorst, die over alle koningen der aarde gebiedt.

En nu volgt als in referein de hulde van die gemeente aan dien Eénige: „Hem, die ons heeft liefgehad en ons van onze zonden gewasschen heeft in zijn bloed en ons gemaakt heeft tot koningen en priesters Gode en zijnen Vader, Hem zij de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid!" Een aanbidding der gemeente, waarin zich datzelfde eeuwigheidsbesef en datzelfde erkennen van Jezus' koninklijke hoogheid uitspreekt.

Maar natuurlijk daarbij blijft het niet.

's Christens Sabbat is niet, dat een ander hem van Jezus spreekt en dat hij tot dien andere een woord van hulde voor dien Middelaar doet uitgaan.

Sabbat is het dan eerst voor hem, als die Zone Gods *zichzelf* aan hem openbaart, met zieldoordringenden klank *van zichzelf* gaat getuigen; wanneer het Jezus *zelf* is die spreken gaat en het zielsoor *zijn* stemme beluistert.

Vandaar dat het kapittel ons nu onmiddellijk naar boven wijst, naar Hem die met de wolken komen zal. Geen doode, maar een levende Christus. Een Christus die spreekt van den troon zijner heerlijkheid, roepende: „Ik ben de Alfa en de Oméga, het begin en het einde, zegt de Heere, die is en die was en die komen zal, de Almachtige!"

Maar wie hoort nu die stem?

Een ieder!

o, Neen, maar alleen Johannes. En waarom Johannes?

Zie, daarop luidt het antwoord: omdat de overige bewoners of bezoekers van Pathmos in hun *eigen* geest of in den geest *der wereld* doende waren, maar hij daarentegen „in *den* Geest was," d. i. in den Heiligen Geest, in den Geest van God.

Wat dit zeggen wil is duidelijk.

Ge zijt buiten uw zelf, buiten uw eigen geest, zoodra een gedachte, een denkbeeld, een voorstelling, een gebeurtenis uit den kring van den *geest der wereld* u dermate inneemt, vervult en bezet houdt, dat ge niet meer zelf den toon aangeeft in de kamers van uw ziel en van uw denken, maar stuur en gang en toon u *laat* geven door dien geest der wereld, zoo maar niet door den boozen geest zelf.

En juist evenzoo nu is iemand „in *den* Geest" d. w. z. in den Geest van God, wanneer die Heilige Geest hem derwijs inneemt, ver-

vult en bezet houdt, dat hij zelf niet meer den toon aangeeft in de verborgen diepten van zijn wezen, maar én zijn denken én zijn verbeelding én zijn voorstellingsvermogen ter bewerking en ten gebruike afstaat en overlaat aan dien Geest van God.

Dan overkomt hem in anderen zin wat hem slapende soms weervaart in zijn droomen.

Bij het droomen trekt ons bewustzijn, ons denken, ons voorstellen zich terug uit de wereld om ons heen, en opent zich aan den achterkant voor een heel andere wereld, waarin „onze geest in ons" stuur en richting ontvangt van een geheimzinnige macht, die op verborgen manier ons in onze droomen beheerscht.

En zoo nu ook is dit „in den Geest zijn," een zich als terugtrekken uit de gewone week- en dagwereld, om stil en rustig het oog onzes gemoeds te ontsluiten in de heilige wereld van den Sabbat, waar alles anders is en aan andere wetten gehoorzaamt en heel anders toespreekt, en alsnu in die andere, betere wereld, om in die wereld van heiligen vreê zich te laten bewerken en gezeggen en als te laten bespelen door den Heiligen Geest.

Zoo nu was Johannes „in den Geest" op den dag des Heeren.

Hij natuurlijk naar *zijn* stand en den aard *zijner* roeping.

Hij als *apostel.*

Hij, om bewerkt te worden ter openbaring van dingen, die geopenbaard moesten worden aan de gansche gemeente en tot haar moesten komen door het Woord.

En daarom hij, de apostel, in geheel eenige klaarheid; door onmiddellijke toespraak; door opzettelijke verschijning.

Heel anders dan het „een gewoon kind der opstanding" vergaat, ook al is hij een medegenoot in de lijdzaamheid, in het koninkrijk en in de verdrukking.

Maar hoe sterk we ook zelven op dit onderscheid, tusschen Johannes en ons, allen nadruk leggen, toch is de hoofdgedachte voor hem en ons één: *in den Geest* moeten ook wij op den dag des Heeren zijn!

Overspanning baat niet, en het feit moet dus erkend, dat een kind van God op aarde onmogelijk aldoor „in den Geest" kan zijn.

Dat maakt het leven zelf hun onmogelijk.

Met inspanning van alle kracht in zijn goddelijk beroep, maar dan toch in zijn beroep voor deze wereld, ijveren, en tegelijk *in den Geest* zijn, zijn twee dingen die elkaâr uitsluiten.

Het hoogste waartoe we het ordinairlijk brengen kunnen is, dat te midden van onzen arbeid en bij onze beslommeringen de Geest van God ons ondersteunt en bewaart en ons staande houdt en waarschuwt en prikkelt en bezielt en alzoo bewaart van het verderf.

Maar om tot meer en hooger te komen, niet eens in een oogenblik van gebed, maar als aanvankelijken toestand, voor een dag lang, zoodat alles om ons heen daartoe meêwerkt, daarvoor is een Sabbat

noodig, een dag des Heeren, d. i. een dag waarop de Heere zeer bijzonderlijk wil werken en wij stil zullen zijn.

En daarom zijn deze twee gelijkelijk waar: De Sabbat schikt er zich toe, om ons in den Geest te brengen, — en alleen het in den Geest zijn maakt den Sabbat voor den Christen tot waarheid.

En dan ja, als die beide saâmvallen en elkaâr aanvullen, dat de Sabbat ons met zijn stillen vreê omringt en wij in den Geest mogen zijn, dan hooren we achter ons die stemme als van een bazuin, zoo helder en zoo doordringend, en smaakt onze ziel die heilige gemeenschap, dat Hij weer zijn rechterhand op ons legt en ons zoo teederlijk toespreekt: „Vreest niet, want ziet, ik ben ook zelf dood geweest, maar ik leef, ja, leef nu in alle eeuwigheid, en de sleutels der helle en des doods houdt niemand dan ik!"

o, Dan is het Sabbat om en in ons!

Dat is „reeds in dit leven den eeuwigen Sabbat aanvangen."

Die Sabbat, steeds vermenigvuldigd, zij voor al Gods kinderen de bede onzer ziel!

XII.

Een doove adder.

Zij zijn als een doove adder, die hare ooren toestopt. Psalm 58 : 5.

Er spreekt overal uit de H. Schrift die hooge moed van Gods heiligheden, waarmeê Hij den trotschen, hoogen mensch, zonder sparen of ontzien, alles zeggen durft, om hem te vernederen, te breken en in het stof te werpen voor de goddelijke majesteit.

Zoo ook hier in Psalm acht en vijftig, waar God den zondaar het aanzegt: „Eigenlijk, welbezien, zijt ge niets dan *een doove adder!*"

Een adder!

Een onooglijk, afstootend dier, dat onwillekeurig afschuw wekt; waarvoor men uit den weg gaat; waarvoor men de kinderen waarschuwt, zeggende: „Raak ze niet aan!"

„Addergebroedsels!" is het woord, het snijdend harde, scherpe woord van Jezus' lippen opgevangen, waarmeê hij de Farizeën terug sloeg en ontmaskerde.

„Arglistig is het hart, ja doodelijk, wie zal het kennen!" roept de profeet uit.

En hier heet het bij den psalmist, dat de goddelooze „een adder" is, die gif spuwt, die venijn achter de tanden heeft, en steekt en wondt en den dood brengt.

Niet, let er wel op, alsof met die adder alleen de opzettelijke verleider bedoeld is, de slechtaard, de moedwillige zielbederver.

Neen, maar in dien zin, dat élk mensch, élk zondaar, zonder het te willen of met het te willen, uit zichzelf, nooit iets anders kan dan zielen bederven; de menschen aansteken, die om hem zijn; en hun een oorzaak worden van zedelijken en geestelijken dood.

Ge behoeft daarvoor nog niet eens over slechte dingen te spreken of slechte dingen te doen, maar reeds uw verschijning, uw persoon, uw onwillekeurige levensuiting verontreinigt, doet kwaad en voedt het kwade in het hart des anderen.

Gelijk een adder u evengoed vergiftigen kan, onverschillig of ze het nu opzettelijk doet, om zich te verdedigen, dan wel onwillekeurig, zonder er aan te denken, of het gif dat ze spuwt, op het gras en op den bodem, dan wel op uw hand of arm neerkomt, zóó ook is wat van den zondaar uitgaat, zijn adem, zijn taal, het vuur in zijn oog, zijn voorbeeld, zijn invloed, *voor zooveel het uit de giftige klieren van zijn eigen hart voortkomt*, nooit reinigend maar altijd schadelijk, en brengt bij doorwerking den dood.

Nu is het wel waar, dat God dat *gif*, dat van u afgaat, voor hem, op wien gij het spuwt, in *medicijn* kan veranderen.

Dat doen onze artsen met de middelen van hun apotheek ook.

Ook zij nemen gifstoffen, en onder die gifstoffen ook wezenlijk *slangenvenijn*, en weten dat bij zekere ziekten, en onder zekere omstandigheden zoo te doen, dat het een omgekeerde werking doet en redt in steê van te verderven.

Maar dit verandert natuurlijk niets ter wereld aan den doodelijken aard van het venijn op zichzelf, en neemt dus ook niets af van den boozen aard van de geestesstof, die van u uitgaat.

Voor u is het niet de vraag, wat God met uw gif doet, maar alleen of hetgeen gij op anderen overbrengt, een heilzame of een verderfelijke kracht is.

En voor die vraag nu staande, zegt de Heilige Geest, door den mond van David, dat én de goddelooze d. i. de onwedergeborene, èn de wedergeborene, voor zooveel en zoo dikwijls als hij aan zijns Heilands gemeenschap ontzinkt, uit de cellen en klieren van zijn eigen ziel niets dan onreins, aanstekelijks en giftigs voortbrengt.

Slechts in graad, dat spreekt vanzelf, wordt dat kwaad erger en nog meer toerekenbaar, als men nu doet, wat de adder bij voorkeur doet, en *opzettelijk* om zich te verdedigen of om aan te vallen, uit boozen lust, alsnu met voorbedachten rade zulk een booze klier in zijn ziel bersten laat en het gif er uit anderen in het bloed doet overspatten.

Dan is de boosheid voltooid.

Dan is de onheilige macht machtig over onze ziel geworden.

Dan zijn we niet slechts onbewuste instrumenten, maar, wat veel erger nog is, bewuste dienstknechten der ongerechtigheid.

En toch, ook daarmeê is de hoogste trap van verdorvenheid nog niet bereikt.

Het ergste, wat ons als zondaren eigen is, gaat nog veel verder dan de adder in haar boosheid gaat.

Jesaia zegt het uitdrukkelijk, ge zijt niet slechts *als* een adder, maar „*ulieder werk is erger dan van de adder*" (41 : 24).

En het stuitendste van dat ergere ligt wel in wat de Psalmist hier klaagt in het vers dat ik aanhaalde, t. w. dat ge niet maar „een *adder*" zijt, maar zoo vaak „een *doove* adder" bovendien.

Het dier dat we adder noemen is namelijk nog *te belezen.*

Er is in de menschelijke stem een macht, die, goed aangewend, macht heeft over de wilde, giftige dieren.

Vooral oudtijds en in het Oosten was die macht der menschelijke stem sterk ontwikkeld, en men verstond de kunst om slangen en alle giftige dieren te biologeeren, te bezweren, of te belezen, gelijk men het noemt.

Op den mensch overgebracht wil dat dan zeggen, dat er in *de stemme Gods* een macht bestaat, die het vermogen bezit om die adder in onze ziel te bedwingen; zoo machteloos te maken, dat ze geen gif spuwen kan; en derwijs te ontwapenen dat haar schadelijkheid wegvalt.

Gods Woord, ziedaar het toovermiddel voor de innerlijke gevaarlijkheid van ons zielsbestaan.

Maar terwijl nu een adder, een slang, nooit doof is, de ooren niet kan toestoppen, en zoodra de goede toon door den belezer slechts getroffen wordt, vanzelf en zeker en altijd machteloos wordt, — weet een zondaar, wist gij, wist ik, wist elk uit zonden en in zonden geborene, ja wel waarlijk telkens *de doove adder* te spelen, en voor Gods Woord de ooren dicht te stoppen.

En dát, dát nu is het, wat de Heilige Geest ons in dit aangrijpende beeld van „de doove adder" aan de ziel aanzeggen en verwijten komt.

Een *adder* niet slechts, zoo giftig als het venijn is dat we uitspuwen, maar „*doof*" bovendien voor den goddelijken belezer, die met zijn wonderheerlijk Woord die adder in ons ontwapenen wilde.

En daarom, het kan niet beteren, en het betert dan ook zelfs met de volijverigste belijdenis van den Christus niet, eer we afleeren ons levenssap uit de klieren van ons eigen bedorven hart te willen uitdrukken, en wordt niet gelijk het moest zijn, eer we elken druppel levensvocht voor ons zelf en die om ons zijn, op willen vangen uit Hem die de eenige Fontein is en de Sprinkader der levende wateren.

XIII.

Opdat de genade te meerder worde!

> Wat zullen wij dan zeggen: zullen wij in de zonde blijven, opdat de genade te meerder worde? Rom. 6 : 1.

Telkens, telkens duikt vooral in vrome kringen de oude vraag van Paulus weer op: Is zonde toch niet eigenlijk de weg, om in genade gebaad te worden?

Vreeselijke, ontzettende, schrikkelijke vraag; en die toch soms maar al te na, zeer na, aan het hart van Gods kinderen komt, terwijl ze voor den oppervlakkigen Christen nooit een verzoeking kan zijn.

Maar voor Gods kinderen, ja, voor die is zulk een vraag, in sommige perioden van hun geloofsleven, wel terdege een *verzoeking*, en het bevreemdde mij dan ook niet, toen ik nog onlangs van een vromen kring in de hoofdstad hoorde, waar die vraag weer door den verzoeker der zielen in het midden was geworpen.

Want zie toch!

Als er geen zonde in de wereld was gekomen, zou de eeuwige ontferming en de rijkdom van Gods barmhartigheden immers ten deele voor eeuwig verborgen zijn gebleven.

Als wij zelf niet in zonde ontvangen en geboren waren geweest, zou nooit onze ziel het zoet der verbrijzeling noch het zalig heerlijk der begenadiging gekend hebben.

Als Jezus geen zondaren had gevonden, zou de Christus *Consalator* eeuwig schuil zijn gebleven, en wel de Koning in zijn schoonheid schitteren, maar zouden nooit de voeten van den Heiland met tranen zijn natgemaakt en afgedroogd met de eigen haren.

En wat meer nog zegt, ook als men de kinderen Gods en de eigengerechtige lieden vergelijkt, wie kan dan ontkennen, dat juist een afglijden in paden der zonden voor den val, zoo vaak prikkel is geweest, om op te staan en tot den Vader te gaan en te zeggen: „Vader, neem mij aan als een uwer dienstknechten.”

Wie merkt niet telkens, hoe zelfs onder Gods kinderen degenen, die eerst dieper vielen, daarna het ijverigst, het bezieldst, het warmst zijn, terwijl de anderen altijd zoo iets koels en afgemetens aan zich houden?

Ja, wat nog het ergst van al is, — is de diepte van uw schuldbesef, ook na uwe bekeering, niet de maatstaf voor de mildheid der genade, die ge indrinkt, en is het niet waar dat nooit dat schuldbesef dieper de ziel schokt en het hart roert en uitdrijft tot smee-

kingen, dan in een ontzettend oogenblik als we weer gevallen waren voor een boezemzonde in ons hart?

In ernst, is het mogelijk voor een ernstig man, wien het om waarheid te doen is, en die den weg der behoudenis bij ervaring kent, om te zeggen, dat deze dingen *niet* alzoo zijn?

En is het dan zoo wonder, zoo bevreemdend, zoo onbegrijpelijk, dat Satan, die dit alles ook wel weet, telkens en telkens weer Gods kinderen poogt te verleiden, om zich maar in de zonden te laten glijden, „*opdat de genade te meerder worde*!"

Ik weet wel, de eigengerechtige Christenen verstaan daarvan niets.

Maar ik vraag, of er één Christen is, die bij genade leeft, die niet meer dan eens aan het vuur dier verzoeking zijn arme ziel gezengd heeft?

En juist daarom is het zoo glad verkeerd van die onverstandige predikers gedaan, die daar geen oog en oor voor hebben, dat ze menschen, voor wie die zielsworsteling opkomt, dan kortaf, heel hooghartig toebijten: „dat ze schandelijke antinomianen zijn!"

Neen, de liefde Christi doet anders, — ondervangt die zielskranken; wijst hun het rechte heilspoor weer; troost ze; en brengt ze van de wonde hunner ziele af.

En dat wel, door juist omgekeerd, eerst in zulk een toestand in te gaan; na te speuren hoe de ziel daarin gevangen werd; te erkennen dat ons hart, ook het wedergeboren hart, aan die verzoeking blootstaat; en dat niet ons afgrijzen, maar alleen „*Gods Woord*, dat niet te breken is," er ons van afhelpt.

Wie nog niet in de woestijn kwam, kent die verzoeking nog niet. Maar ook voor wie er aan blootstaat, is er geen ander wapen tot afweer, dan een beslist en resoluut: *Daar staat geschreven!*

Uw rede moet het toestemmen: o, Gewisselijk, door de zonde is de genade te meerder geworden!

En nu dan, uw ziel dorst naar meerder genade, zou zonde dan niet de weg zijn?

Bij God, neen, ga achter mij, Satan, want daar staat geschreven: „*Dat zij verre!* Wij, die der zonde gestorven zijn, *hoe zullen we nog derzelve leven!*"

Weg te redeneeren is Satan ook in *die* verzoeking niet, maar wel te verjagen en te verdrijven door de macht van het tweesnijdend zwaard van den Woorde Gods.

Zonde is altijd gevloekt! Zonde, en al wat zonde genaamd wordt, is altijd onder den doem besloten! Gods Woord wil ze nooit; gedoogt ze nooit; ziet ze nooit oogluikend door de vingers; maar verafschuwt ze onveranderlijk en altoos met een „Heilig, heilig is de Heere, geen zonde kan voor zijn heilig oog bestaan!"

Reeds uw eigen consciëntie; de herinnering van vroegere worsteling; bovenal de Heilige Geest in u, indien gij immers een kind van God

zijt, zeggen u onvoorwaardelijk, stelliglijk en op den meest beslisten toon, dat wat Satan u daar influistert nooit waar *kan* zijn, dat het een beleediging van Gods genade, een gruwelijke gedachte voor Gods heiligheid is.

Ge huivert onmiddellijk als ge het hoort.

Al uw ziel komt er tegen op.

En toch, mijn broeder, dat alles zal u *niet* baten. Dat is *on*vast. Dat is *onder*werpelijk. Dat glibbert in uw eigen ziel. Dat kentert voor uw oogen. En Satan zal u wel zóó weten te omspinnen en te omstrikken, dat ge u op het laatst heuschelijk inbeeldt, dat uw consciëntie, ja, dat de Heilige Geest in u, er *niet meer* tegen opkomt.

En daarom redeneer niet en ga niet alleen op uwe consciëntie af, noch zelfs alleen op des Geestes inspraak in u.

Dat alles kan waggelen gaan.

Neen, er is maar één schild, waarop die giftigste, vurigste en venijnigste van *al* Satans pijlen af kan en moet stuiten, en dat is en blijft: het *daar staat geschreven.*

Het Woord dat niet kan gebroken worden.

Het *„dat zij verre!"* van Romeinen zes, waarmeê voor eeuwig al zulk een gruwel der gedachte geoordeeld ligt.

„Het fundament Gods staat vast, hebbende dezen zegel: De Heere kent de zijnen; en een iegelijk die den naam van Christus noemt, *sta af van ongerechtigheid!"*

XIV.

En de Schrift niet kan gebroken worden.

> Indien [de wet] die *goden* genaamd heeft, tot welke het Woord Gods geschied is, en de Schrift niet kan gebroken worden.
> Joh. 10 : 35.

Het is *heel* sterk wat Jezus hier in die woorden zegt.

Niet dat de Schrift vast staat; standt houdt; en niet op zij te duwen, te schuiven of te dringen is.

Maar dat Jezus dit zegt van en toegepast op éen enkel en dan nog zeer bevreemdend en schijnbaar gewaagd woord, dat in die Schrift voorkomt.

Hiermeê toch ligt voor wie nadenkt al het nieuw-modisch gebeuzel, waarmeê men op het volstrekt gezag der Heilige Schrift afdingt, voor een iegelijken mensch, die nog belijdt: „Als Jezus gesproken heeft, is het uit!," voor goed en voor altijd omver.

Zie toch, wat is gewoonlijk de manier, waarop de orthodoxe godgeleerden van onze dagen de autoriteit der Schrift verstaan?

Zij belijden en erkennen — niet waar? — dat de Schrift Gods Woord bevat. Nader ondervraagd wat ze met dit Woord Gods bedoelen, onderscheiden ze al aanstonds tusschen den geestelijken inhoud der Schrift en het kader waarin die inhoud gevat is. En nu voorts ook tot schifting van dien geestelijken inhoud overgaande, vatten ze dien zeer globaal op, als iets wat men niet zoo nauw, niet zoo precies, zoo tot in het beuzelachtige vast moet houden.

Wie dat doet, noemen ze een „letterknecht!"

Hun subjectief gevoel of besef of consciëntie, door den Heiligen Geest verlicht, dunkt hun genoeg vertrouwbare gids, om dat globale, grootsche, heerlijke en geestelijke van het kleine en bijzondere en bijkomstige te scheiden.

Dit verlokt dan de geesten! Want een mensch is natuurlijk, o, zoo graag van die onderwerping aan een volstrekte autoriteit af, en als ge het hem zoo kunt maken, dat hij zich schijnbaar aan Gods Woord onderwerpt en van achteren toch eigenlijk zelf uitmaakt, wat in die Schrift wel en wat niet autoriteit zal hebben, dan is én zijn geloofsbehoefte vervuld én zijn eigenliefde gestreeld.

Hij blijft van den boom der kennisse des goeds en des kwaads eten.

Voor Jezus wil hij wijken, maar aan Jezus zich zoo onderwerpen, dat hij zijn verstand, zijn critiek, zijn denken, zijn gedachtenwereld ook in die *letters* van het woord der Schrift gevangen zou geven, zie, dat stuit hem tegen de borst.

En wijl we nu weten dat zeer velen in de gemeente allengs voor die bekoring van dat *vrije* beginnen te zwichten, en zulk een standpunt veel geestelijker en veel hooger en veel aantrekkelijker vinden, wijzen we ditmaal op een argument waar alle ziel voor buigen moet: op een woord van Jezus.

Zooals *Jezus* omtrent de Heilige Schrift gedacht heeft, zoo moet ook *gij* er omtrent denken.

Wat *Jezus* van Gods Woord beleden heeft, moet ook *gij* er van belijden.

Wat voor *Jezus* aangaande die heilige oorkonde waarheid was, moet ook waarheid zijn voor *u*.

Stemt ge dat niet toe, — dan spreken we niet verder.

Indien iemand beweren dorst: „Jezus heeft zich in zijn opvatting omtrent de Heilige Schrift vergist, en er dus een waarde aan toegekend die er *niet* aan toekomt!" met dien valt voor ons niet verder te handelen.

Zulk een toch loochent op het critiekste punt Jezus' innerlijke waarachtigheid!

Indien Hij, die het vleeschgeworden Woord was, zich omtrent het beschreven Woord Gods heeft kunnen vergissen, dan is én zijn God-

heid én zijn zuivere menschheid tegelijk te na getreden, en is men onbewust bij een beschouwing van den persoon des Heeren aangekomen, die met beslistheid door de Christelijke kerk wordt weerstaan, bestreden en uitgestooten.

En we mogen dan ook, zoomin door eenige redeneering over Oostersche zegswijze als door eenige beschouwing over de ontwikkeling van Jezus' menschelijke natuur, ook maar één oogenblik met onderwerping wijken, zoo dikwijls de gedachte ook maar wordt uitgesproken: *„Dat heeft Jezus wel gezegd en gedacht en gemeend, maar daarom was het nog niet zoo!"*

En toch, laat ons er geen doekjes om winden, *dáárop en dáárop* alleen komt al die zwevende halfheid van vele modern-orthodoxe schriftgeleerden thans neer.

Indien Jezus niet geweten; niet juist, precies en in volstrekten zin geweten heeft, wat wij van de Heilige Schrift te houden, te gelooven en te belijden hebben, zeg dan maar vrijuit en erken dan maar veilig, dat ook gij, al ware het ook met duizelingwekkende geleerdheid, er *nooit achter komt.*

Geef den strijd over de autoriteit der Schriftuur dan maar op. Dan is het al stof dat ge omwoelt en op den wind uitstrooit; maar tot vastheid, tot zekerheid, tot iets waarop een ziel en een huislijk samenleven, en een school, en een volk, en een Staat kan bouwen, komt ge dan met al uw vertoogen en exceptiën en geestelijke zielsverheffing nooit.

En geeft ge dat toe, mijn broeder?

Voelt ge zelf dan niet, dat hier geen vinger tusschen kan?

Dat met de aanvaarding of verwerping van Jezus' absoluut gezag ten deze de Schrift *als Schriftuur* staat of valt?

Dan bid, dan smeek ik u toch, eens even scherp en kalm te willen indenken, wat Jezus in Joh. 10 : 35 tot de Joden van die Schrift zei.

Immers, hij sprak het toen ongezocht, eigener beweging, en op den meest stelligen toon uit, *dat die Schrift niet kan gebroken worden.*

En onder dat breken of heel laten van de Schrift, bedoelde hij niet, het laten staan van een geopenbaarde waarheid; het aannemen van een verborgenheid der godzaligheid; het niet tornen aan eenig gebod; of iets dergelijks; noch ook het voor waar houden van een wonder of buitengewone gebeurtenis; noch eindelijk het voor geïnspireerd erkennen van een rechtstreeksche profetie of psalm of godspraak.

Neen, maar onder dat niet breken der Schrift bedoelde de Zone Gods *een op de letter af voor waar houden en aanvaarden van één enkel woord*, dat door Mozes in het beschrijven der gewone volkswetten was ingevlochten, en zonder iets aan den zin te veranderen evengoed door een ander woord had kunnen vervangen worden.

Of in Exod. 21 : 6, waar het woord „goden" in dien zin het

eerst voorkomt, en waarheen Psalm 82 : 6 verwijst gestaan had: „Gij zult zulk een slaaf, die slaaf wil blijven, tot de *oversten* zijns volks of tot de *goden* brengen,” ware voor den zin volmaakt eender geweest. Te meer wijl er niet sprake was van een handhaven der gerechtigheid door de overheid, maar uitsluitend van het officieel erkennen van een *vrijwillige daad*. De slaaf *wilde* slaaf blijven, en nu moest dat op den burgerlijken stand, zouden wij zeggen, worden geboekt.

Oogenschijnlijk is het gebruik van het woord „goden” in Exod. 21 : 6 dus geheel bijkomstig, en naar wat ons thans van ethische en andere zijde geleerd wordt, is dit woord „goden” eenvoudig een uitdrukkingswijs, die Mozes koos, en waarvoor hij evengoed een anderen term in plaats had kunnen zetten.

Maar wat zegt en leert daartegenover Jezus nu?

Die term, zegt Jezus, is volstrekt *niet* door Mozes gekozen, maar *van God* herkomstig.

Wat Psalm 82 : 6 leert, dat in Exod. 21 : 6 *God* spreekt en dat het God is die daar rechtstreeks den eeretitel van *goden* aan de oversten der volken verleent, is geen beeldspraak, zegt Jezus, maar kalme, nuchtere waarheid.

Naar waarheid kan dezelfde Heilige Geest, die Exod. 21 : 6 geinspireerd had, in Ps. 82 : 6 zeggen: „*Ik*, niet Mozes, heb gezegd: Gij zijt *goden!*”

En overmits nu dat woord, die term, die titel van *goden* een woord is, door God gebezigd, en als zoodanig in *de Schrift* voorkomende, spreekt het vanzelf, dat reeds daarom die titel van *goden* een wezenlijke, duurzame, heilige waarheid uitdrukt, en nooit ofte nimmer kan *gebroken* worden.

En nu, onderzoek eens, mijn broeder, hoever de Evangelieprediking der meesten van dit Schriftgeloof van onzen Heere Jezus reeds afweek.

Onderzoek eens, hoeveel er van deze belijdenis, door Jezus omtrent de Schrift afgelegd, nog overbleef in de gemeente.

Bovenal peil in uw eigen hart, hoe diep Jezus' eerbied voor dat *Woord* u zelf in de ziel zonk.

En vindt ge dan een schrikkelijke afwijking, — neen, wees dan niet hard, maar vermaan teederlijk en roep de dolenden terug.

Mits, en van dien eisch mag niet afgelaten, dat ge geen oogenblik met onderwerping voor de dwalenden wijkt, maar er muurvast op staan blijft: „Wat Jezus zei, *is waar!*”

XV.

En ontroerde zichzelven.

> Jezus dan als hij Maria zag weenen, en de Joden die met haar kwamen, ook weenen, werd zeer bewogen in den geest, en ontroerde zichzelven. Joh. 11 : 33.

De waarachtige godsvrucht is fel gekant tegen heftige gemoedsbewegingen.

Niets alsof we ons gevoel zouden hebben af te stompen; onaandoenlijk van ziel en zinnen hadden te zijn; en in het nooit vochtig worden van het oog een stoïcijnsche, hoogmoedige glorie hadden te zoeken.

Eer integendeel is een teedere vroomheid van hart zonder een telkens sterk bewogen worden van het gemoed in deze wereld van zonde en jammer ondenkbaar.

Neen, maar wat de „godzalige wandel" bestrijdt en te keer gaat, dat is de *hartstochtelijkheid* in de aandoeningen en het uit zijn oevers treden van den stroom van het *gevoel*.

Aangedaan worden we, door al wat op buitengewone, indrukwekkende wijze ons gevoel toespreekt. Het lijden om ons heen geeft een stoot aan onze zenuwen; brengt door die zenuwen het spiegelvlak van ons gemoedsleven in beweging; en geeft ons een gewaarwording als ware ons innerlijk gemoed een waterbekken, waarin het water her- en derwaarts wordt geschud.

Daar kunnen we niets aan doen.

Dat komt vanzelf.

Om die gewaarwording, die aandoening, die schudding niet te ondervinden, moest ge voor een deel uw menschelijk gevoel hebben verhard en u onaandoenlijk hebben gemaakt door harteloosheid.

Maar de vraag is nu: als gij zulk een aandoening ontvangt, geeft ge daar dan aan toe; laat ge die dan ongehinderd gaan; duldt ge dan dat die aandoening u willoos meêsleept, of wel biedt ge dan weerstand; keert ge haar dan, en poogt ge als kind van God over haar te heerschen?

Jezus deed het laatste.

Ook zijns was een uiterst teergevoelig, fijn aandoenlijk gemoedsleven. Ook hem deden de smartelijke dingen dezes levens dus aan met groote sterkte. Ook onze Heere Jezus werd telkens door wat om hem gebeurde geschokt.

o, Toen hij bij Lazarus' graf, „Maria zag weenen en de Joden die met haar gekomen waren ook zag weenen," toen deed dat Jezus wel

terdege aan, toen bracht dat wel waarlijk Jezus' zenuwen, en door die zenuwen zijn gemoedsleven in beweging, en „werd hij bewogen in den geest."

Maar op hetzelfde oogenblik treedt de Heer ook in dat gemoedsleven met zijn persoonlijke wilskeus tusschen beide, en wil zelf beslissen of hij die aandoening zal laten doorwerken dan wel of hij ze zal stuiten, tegengaan en dood doen loopen.

En nu hij bij Lazarus' graf aan zijn aandoening eenmaal *wil* toegeven, nu is het toch niet die *aandoening* waardoor Jezus „ontroerd *wordt*," maar Jezus zelf die toestaat dat de aandoening zóó ver dooren natrille, en lezen we dat het Jezus is, „*die zichzelven ontroert.*"

Zie, dat is het ware; dát het hoogste en edelste, dát wat ons ten richtsnoer zal zijn.

Overkomt u hartstochtelijkheid, dan laat ge de aandoening meester *over u* zijn; en dan worden die gemoedsbewegingen u te fel en te machtig; en dan geeft ge daaraan toe; tot benauwdwordens; en kunt ge er ten leste niets meer aan doen, zoo als het gevoel u geheel overmeestert.

Zoo ziet men het dan ook soms bij jonge *kinderen*, die over het kleinste leed, dat ze om zich zien, in tranen kunnen uitbarsten en soms huilen, dat ze schijnen te stikken.

Zoo blijft ook in later leven het gevoel in de *vrouwen*wereld maar al te dikwijls een onevenredige heerschappij uitoefenen.

Zoo vindt ge soms in lijkkamers en bij *begrafenissen* een kring van anders wereldsche menschen, die zich aan hun tranen en snikken niet weten te ontworstelen.

Als ze dan iets zeggen willen, blijven ze steken in hun woord. Ze vallen elkander om den hals. Ze gillen. Ze vallen van zichzelf. En als er overzenuwachtigheid bijkomt, is er aan zulk een huiltooneel soms geen einde te maken dan door spiritus of kommen met koud water.

En dat nu mág niet.

Dat is zwakheid; is verbreking van de harmonie van uw wezen; is tegen Gods wil.

Een mensch zal ook bij de smart des levens maat weten te houden; zichzelven inbinden en bedwingen; en zelfs bij de heftigste zielsaandoening zal „de geest van den profeet altijd aan den profeet" onderworpen blijven.

Van Jezus lezen we daarom niet alleen dat hij *zichzelven* ontroerde, maar ook, naar onze kantteekenaren zoo schoon en fijn aanteekenden, dat hij „tranen liet."

Maria „huilde;" de Joden „huilden;" want daar staat in het Grieksch *klaiein*, dat echt huilen beteekent. Maar van Jezus staat er: „hij liet zich een druppel vocht ontglippen, hij liet een traan," met hetzelfde woord dat gebruikt wordt van den honig die uit het zeem druppelt of de gom of harst die uit de boomschors welt.

Ook de tranen waren dus bij Jezus aan de beheersching van zijn wil onderworpen.

Ook het weenen van Jezus was een persoonlijke daad.

En hoe, zoo vragen we, durft men dan in Jezus' Kerk en in zijn naam er zich zoo vaak op toeleggen, om de gemoedsaandoeningen van een lichtbewogen publiek opzettelijk derwijs aan te zetten, dat de zwakke zielen zichzelven niet meer meester kunnen blijven, en zich nu overgeven aan dat hartstochtelijke, waarbij het dan op een huilen en snikken gaat en de prediker o, zoo voldaan, van den kansel aftreedt, in het zoet bewustzijn dat hij de schare nu eens diep geroerd heeft.

Te keer gingen daarom onze vaderen zulk een valsche neiging in het godsdienstige.

Ook h. i. had het gevoel natuurlijk wel terdege een roeping in het werk Gods aan onze ziel.

Fijn, teeder, uiterst aandoenlijk mag en moet ons hart zelfs zijn.

De aandoeningen die komen, moeten niet afgeweerd, maar opgevangen.

Daar zijn we menschen voor. Daarvoor gaf God ons ons hart.

Maar wat niet mag dat is, dat we in die smartelijke aandoeningen een soort genot gaan vinden; dat we opzettelijk die aandoeningen door onze verbeelding opwekken; dat we er ons als op een soort vroomheid op beroemen; of ook, als ze onwillekeurig komen, ze den teugel vieren en ons brengen laten onder haar heerschappij.

Een Christenmensch leert van zijn Jezus kalm ook in de smart, stil ook onder Gods oordeelen te zijn; en, met alle dingen, ook dat gevoel van ontroering te onderwerpen aan zijn Heere.

En daarom, weest mannen, mijne broeders! heusch niet door ongevoelig te worden en uw hart toe te sluiten, maar mannen in Christus, door eerst *fijner* dan de wereld elke aandoening in u op te vangen, maar dan ook in uw Heiland *sterker* dan de wereld, elke aandoening die u vermeesteren wou, te bedwingen in den geest tot ze dienen wil voor Jezus' glorie.

XVI.

Leeft, om voor hen te bidden.

> Waarom hij ook volkomenlijk kan zalig maken degenen die door hem tot God gaan, alzoo hij altijd leeft om voor hen te bidden.
> Hebr. 7 : 25.

In den regel hebben de Christenen den mond wondervol over hun *eigen* bidden; maar wie spreekt er van het „bidden van *Jezus!*"

Met het menschelijk gebed van een zondig schepsel drijft men schier een soort van afgoderij, en begaat soms zelfs de onteederheid en onkieschheid om het, als heel iets bijzonders, aan een en ander te vertellen, dat men voor hem gebeden heeft; maar wie is er onder ons die vervuld is met de overheerlijke gedachte, dat „*Jezus* voor ons bidt!"

Ik zeg niet, dat er iemand onder ons zou zijn, die dat bidden van Jezus loochent, minacht of niet meêteelt.

o, Ik ben er veeleer vast van overtuigd, dat een man van Christelijken geloove „de voorbiddinge Christi" zeer beslistelijk meêrekent onder de stukken van Jezus' hoogepriesterlijke bediening in het „heilige der heiligen" voor Gods troon.

Maar wat ik beweer is, dat de gemeente van Christus in „dat bidden van Jezus voor haar" niet *leeft.* Er niet in leeft dat hij leeft om voor haar aldoor smeekinge te doen." En aldus den uitnemenden troost derft, die uit deze voorbiddinge Christi afvloeit.

Och, men heeft van 's menschen bidden veel te hoogen dunk.

Veel te hoogen dunk zoowel van de publieke als van de private gebeden.

We zeggen dit niet, om van het bidden af te manen.

Eer wenschten we van God, dat de Geest der genade en der gebeden zoo machtig en zoo krachtig en zoo bezielend onder ons wierd uitgegoten, dat de veelvuldigheid des gebeds verdubbeld wierd.

Maar wat tegen de borst stuit, is die hinderlijke overschatting van de waarde van ons bidden.

Alsof er door den beste onzer niet tienmaal *dood* gebeden werd tegenover éëns *levend.* Alsof de langheid der gebeden niet telkens in omgekeerde reden stond tot hun innigheid en diepte. Alsof er ooit in ons gebed een bidden kon zijn, indien de Heilige Geest niet de ziel in ons beweegt en opwekt en aanbiddingsgedachten instort. Kortom, alsof ons gemoedsleven niet een aldoor worstelen was met den kwaden geest van gedachteloosheid, geesteloosheid, ondiepte, sleur en vorm, en alsof er niet reeds tot dank en tot juichen en tot roemen

stof was, indien het waarachtige bidden, het bidden in den Geest, het bidden in den naam van Jezus, het bidden met de heiligen, het bidden dat zekerlijk verhoord wordt, ons als bij uitzondering soms een enkele maal uit de ziel naar de lippen glijdt.

Neen, in dat eigen bidden ligt het niet.

Wat ons „volkomen zalig maakt" is, naar luid van des apostels woord, niet *ons* bidden, maar het bidden van *Jezus* voor ons.

Er is in onze zaliging niets werktuiglijks.

Er is niet maar een Besluit, en na dat Besluit een komen van den Borg, en nu een vanzelf, ongeestelijk werktuiglijk toekomen van het heil van dien Borg aan de kinderen Gods.

Neen, maar alles leeft.

Het Besluit is geen oogenblik zonder gedragen, gehouden en bezield te worden, door de ontfermende almacht Godes.

Die Borg is geen borg dan doordien zijn heerlijke Godheid de heilskrachten van Golgotha van oogenblik tot oogenblik doordringt en krachtig maakt.

En zoo ook, dat heil van dien Borg, zou geen enkel oogenblik in rapport met de ziel der verlosten blijven, indien niet *van* oogenblik *tot* oogenblik de Middelaar voor hen bad.

Rome spreekt van een gedurig geldig maken van Jezus' offerande in de mis.

Dat verwerpen we.

Maar waarom?

Om nu niets dan een koude, kille leegte en holheid over te houden?

Neen, duizendwerf neen, maar omdat de „voorbiddinge Christi" alleen tot dat geldig maken van die offerande in staat is, en alzoo de rusteloos werkende en alvermogende kracht vormt, die bij dagen en bij nachten de zielen der verlosten houdt, bewerkt, zaligt.

Stel u dat bidden door Jezus dus nooit zoo voor, alsof uw Heiland, zoo nu en dan eens, op uw bede, op uw aanzoek, op uw vragen, voor u een gebed doen zou voor den Troon.

Zie toch, Jezus bidt niet maar voor u soms, een enkele maal.

Hij doet oneindig meer. Voor u te bidden is zijn bezigheid, is zijn levensdoel. Hij *leeft* er voor, zijn leven gaat er in op, om voor u te bidden.

Vraagt ge hoe dat kan? Ik weet het niet. Maar wel weet ik, dat de apostel zelf tot ons met den eisch komt: „Bidt zonder ophouden!" En nu spreekt het toch wel vanzelf, dat een eisch, die óns zelfs voor wordt gelegd, waarlijk niet ondenkbaar mag heeten bij hem, die onze Voorspraak is.

Hij doet het werkelijk. Hij bidt altijd, aldoor. Hij *leeft* er voor, om zijn smeekingen ons ten behoeve uit te storten voor den troon des Vaders.

Dat bidden is zijn ademtocht; dat bidden voor zijn volk zijn ziels-

uitgieting; dat bidden voor wie nog worstelen op aarde de heilige energie van den ons verlossenden Held.

En daarom, dat bidden van Jezus is de koorde die aan uw ziel is aangebonden en u voor zinken behoedt.

Jezus bidt voor u, ook als gij slaapt.

Bidt voor u, ook als gij zijn naam in de veelvuldigheid des levens niet meer gedachtig zijt.

Hij, uw Heiland, leeft om voor u te bidden, ook dan zelfs als gij hem verdriet aandoet en hem bedroeft.

Christi smeeking voor u is de altijd voortglijdende stroom des levens, die uwe ziel voortbeweegt, ook als gij u afgemat in uw hulkje hadt neergelegd en het worstelen hadt opgegeven.

Ja, dan zelfs nog, als gij in den dood ingegaan, als tusschen hel en hemel zult hangen, zal het nog dat „bidden van Jezus" zijn, dat u ondervangt, een steunpunt biedt, en u redt!

En is die gedachte op zichzelf reeds zóó onuitsprekelijk vertroostend, van zonde afmanend en terughoudend van ongerechtigheid, ze is ook voor uw *eigen bidden* van zoo kostelijke waardij.

Neem er zelf de proef maar van.

Verhef, eer gij bidden woudt, maar eerst vooraf uw ziel tot uw Heiland, die aldoor bezig is om voor u te bidden. Tracht, dring, streef er naar om met het geestesoor te beluisteren, wat Jezus voor u afsmeekt van den Genadetroon. Ja, zij het u zoo met dat bidden van Jezus ernst, dat ge u van al de nietigheid van uw eigen bidden vergeleken met dat „bidden van Jezus" helder bewust zijt. En immers het zal vanzelf maken, dat uw bidden een *na*bidden wordt van wat Jezus voor u afsmeekt; dat ge, afziende van alle waardigheid uws eigen biddens, weer met uw ziel op uw Jezus komt te rusten; dat de „vrede Gods" in uw binnenste komt ruischen, omdat Gods eigen Zoon uw ziel in zijn hart en uw naam op zijn lippen nam; en dan immers „met Jezus" gaat geen zonde, dood of duivel u meer aan.

XVII.

Hen allen tot mij trekken.

> En ik, zoo wanneer ik van de aarde zal verhoogd zijn, zal hen allen tot mij trekken.
> Joh. 12 : 32.

Gods weg gaat steeds door de zonderlingste contrasten, paradoxen en tegenstellingen. En dat de Heere wel terdege wil, dat we op die

contrasten letten zullen, blijkt zeer duidelijk uit wat Jezus hier van zijn verhooging zegt.

„*Verhoogen*" zullen hem de zondaren, door hem te hangen aan een kruis. „*Verhoogen*" zal hem de Vader door hem in heerlijkheid te zetten op zijn troon. En „*verhoogen*" zal hij zijn geloovigen door ze tot zich te trekken, d. i. naar boven; van die aarde af.

Jezus, en die aarde, gelijk ze onder den vloek ligt, hooren *niet* bijéén.

En nu één van beide: die aarde is te goed voor Jezus, of Jezus is te goed voor die aarde. Het eerste zeggen de zondaren, en daarom roepen ze: „Met dien Jezus van onze aarde weg!" en het andere is Gods oordeel, die den Zoon deswege verheft in glorie. Maar beiden die zondaren én de heilige God erkennen, dat *die* Jezus niet op *die* aarde kan blijven, en het is in het éene denkbeeld van „verhoogen", dat Jezus zelf die gelijke uitkomst van zoo contrasteerend oordeel saamvat.

„*Verhoog hem van de aardè!*" Die aarde drage hem niet langer! Onwaardig hij om die aarde langer met zijn voetzool aan te raken. En daarom als een uitgeworpene, als een misdadiger, als een gevloekte, met hem naar het hout! Want immers reeds Mozes' wet had uitgesproken: „Gevloekt is een iegelijk die aan het hout hangt!" — roept de onheilige wereld.

Maar „Verhoogt hem van de aarde!" is ook het bevel Gods aan zijn heilige engelen. Verheft hem boven de beklemdheid, de logheid, en ingezonkenheid dier afgevallen wereld. En geeft hem eere en aanbiddinge, en laat hem klimmen op den troon!

En als het dan zoo met Jezus ging, kan het dan anders met zijn verlosten, met zijn dienaars, met zijn heilige discipelen zijn?

„Jezus en die wereld hooren niet bijeen!" beduidt dit dan ook niet, dat wie van Jezus zijn in die wereld niet mogen opgaan; met die wereld geen vrede mogen hebben; boven die wereld moeten verheven zijn?

Is een „kind van God" niet in levenden lijve een „veroordeeling voor de wereld en haar streven?"

Een „kind van God" is dat niet iets wat die wereld uit zichzelve niet kon noch kan voortbrengen? Is dat niet in een kind des menschen uitstorten een geest, inprenten een aard, ontwaken doen een aandrift, die afkeurend *moet* reageeren op wat de wereld zint en zegt en doet?

Ja, een „kind van God" wat is dit anders, dan een kiem van een hooger en ander en heiliger leven, dat als een oliedrop drijft op de wateren van dit aardsche leven, zonder er één meê te worden; zonder er in op te gaan; zonder er zich meê te vermengen?

Te zeggen: „Ik ben van Jezus!" sluit dat niet in zich, dat men

de wereld te min, te laag, te weinig edel, te weinig verheven, ja, wat zeg ik, dat men haar innerlijk te onheilig en te zondig en te verdorven vindt, om er zijn ziel langer voor over te hebben?

Natuurlijk wil dit volstrekt niet zeggen, dat men *zichzelven* daarom hooghartig tegenover de *menschen* van de wereld moet stellen. Want ten eerste weet ik niet vooruit wie kinderen Gods zijn, en kunnen er uitstekend wel uitverkorenen schuilen onder hen die thans nog de ruwste zondaars zijn. Maar bovendien: ik en de wereld zijn niet twee. Maar ook in mij; in mijn vleesch en bloed; in mijn eigen hart is die wereld. En elke veroordeeling van die wereld, die niet juist begint met de scherpste veroordeeling van die wereld in mij zelven, mist dan ook alle zedelijke kracht, wortelt in huichelarij en kan voor God nooit recht zijn.

Neen, de *Geest* in ons moet den *geest* die in de wereld is veroordeelen en in ons bewerken, dat wij met die wereld breken, en ons er afscheuren, en boven haar verheven worden.

Dat is de wille der Schrift en dat tevens het hoog ernstig karakter van den Puriteinschen levensernst.

Een levensernst die de Christenen in onze dagen in al hun oppervlakkigheid ten toon stelt. Zie maar. Van zoo weinig kan men meer afblijven. Zoo weinig weet men zich te ontzeggen. Op zoo duizenderlei manieren weet men zich diets te maken, dat men zóó en zóó en zóó ver nog met de wereld wel meê kan gaan.

En kan dat nu anders?

Zie, de kinderen Gods, dat spreekt vanzelf, hooren bij de aarde niet en moeten naar boven.

Maar nu kan men boven de wereld verheven worden op tweeërlei manier.

Of doordien ik zelf een ladder voor mijn voet plaats en zelf langs haar sporten zoek op te klimmen. Of wel doordien Jezus *mij naar boven optrekt.*

Want lèt wel, mijn broeder, dat naar boven, tot zich, trekken van Jezus doelt niet alleen op uw sterven en uw zaligen ingang.

Neen, dat „optrekken" is Jezus' arbeid, de arbeid zijner ziele, in den hemel, aldoor.

„Zoo wanneer ik, d. i. terstond nadat ik van de aarde zal verhoogd zijn, zal ik ze allen tot mij trekken." Niet achtereenvolgens een iegelijk naar gelang zijn stervensuur nadert. Maar allen aldoor. Met een trekking die aanvangt eer nog het leven in u kwam. Die al den wasdom in het leven verzelt en bevordert. En heerlijker nog, zelfs in den hemel een „trekken" blijven zal. Een al dichter, nauwer, inniger *tot zich* trekken van de verlosten door hun Heere.

Het geheim om van de wereld los te komen ligt dus niet daarin, dat ge stelselmatig een slagboom tusschen haar en uzelven plaatst, maar wel hierin dat ge den slagboom *die u van Jezus afhield*, voorgoed vallen laat.

Naar hem meer toe! Met hem meer bewust medelevend! In hem inniger besloten. o, Dan vallen de koorden die ons aan de wereld bonden vanzelf af!

En ook voor die „mijdinge" der aardsche dingen zit het ons niet in „regel op regel en gebod op gebod en paal naast paal en raak en smaak niet en roer niet aan!" maar eeniglijk en uitsluitend, mits dan ook zeer beslistelijk, in uw *geloof*.

Want als gij gelooft; zóó gelooft dat het geloof een drijvende kracht in u is en u bezielt en warm maakt en van uw plaats brengt; och, dan is dat *gelooven* in u niets dan een „trekken van Christus."

Een trekken van zijn liefde.

Een trekken met goddelijke mogendheid.

Een u zóó lang tot zich trekken, *tot ye bij hem zijt*!

XVIII.

Laat de dooden hun dooden begraven!

> Heere, laat mij toe, dat ik eerst heenga en mijn vader begrave. Doch Jezus zeide tot hem: »Laat de dooden hun dooden begraven.« Matth. 8 : 21, 22.

Jezus kan snijdend hard wezen.

Zoo ook hier.

Wat toch natuurlijker, niet waar? dan dat die jonge man, die weet dat het lijk van zijn vader nog boven aarde staat, eerst nog even naar huis wil, om dien avond of den volgenden morgen aan zijn vader de laatste eer te bewijzen.

Denk u eens, dat iemand van de Christenen in onze dagen, omdat hij op evangeliseeren uit was, of prediken moest, wegbleef van de begrafenis van zijn vader, — zou er niet een kreet van verontwaardiging in heel de pers opgaan over zoo ontaarden zoon?

En toch, dát, en niets minder dan dat eischt Jezus!

Die jonge man mag niet naar huis. Hij moet die opwelling van teeder gevoel onderdrukken. Die uitvaart van het lijk van zijn vader moet hij aan anderen overlaten. En terwijl heel de familie, heel het publiek in zijn woonplaats er schande van spreekt, dat hij weg dorst blijven, moet de bedroefde jonge man den rouw in zijn hart verkroppen en zijn ommegang beginnen om van dorp tot dorp uit te roepen: „Messias, uw Messias o, Israël kwam!"

Neen, wind er geen doekjes om: verbloem, verzacht het niet. Erken

vrijuit dat dit een ongelooflijk harde eisch is. Dat ze tegen ons natuurlijk menschelijk gevoel indruischt. En dat Jezus, ware hij een mensch als wij geweest, zulk een eisch nooit zou hebben kunnen of durven stellen.

Wat ligt in dien eisch?

Uit Schrift wordt Schrift ook hier het best verklaard!

Wat lezen we in Leviticus van de bezorging der dooden onder Israël?

Immers dit: Dat er ten opzichte van het begraven van de lijken van dierbare betrekkingen drieërlei voorschrift bestond: 1°. voor den *gewonen burger*, die deel heeft te nemen aan de uitvaart en het rouwbeklag van *al* zijn verwanten en nabestaanden; 2°. voor den *priester*, die alleen maar deel mag nemen aan de begrafenis van zijn bloedverwanten in den eersten graad; en 3°. voor den *hoogepriester*, die nooit bij eenige begrafenis mocht zijn, zelfs niet bij de uitvaart van zijn vader of moeder.

Duidelijk toch staat er in Leviticus 21 : 1 v.v. aangaande de *priesters:*

> „Over eenen doode zal een priester zich niet verontreinigen; behalve over zijnen bloedvriend die hem ten naaste bestaat: over zijne moeder en over zijnen vader; over zijn zoon en over zijne dochter; over zijn broeder en over zijne nog ongehuwde zuster."

En even duidelijk wat betreft den *hoogepriester:*

> „Hij die de Hoogepriester onder zijne broederen is, op wiens hoofd de zalfolie gegoten is, zal bij geen doode lichamen komen; zelfs over zijnen vader en over zijne moeder zal hij zich niet verontreinigen; en uit het heiligdom zal hij (ter uitvaart van zijn vader of moeder) niet uitgaan, dat hij het heiligdom zijns Gods niet ontheilige, want de kroon der zalfolie zijns Gods is op hem. Ik ben de Jehova!"

Er kan dus geen de minste twijfel over bestaan, of onder Israël bestond, naar luid der Wet, reeds precies hetzelfde wat Jezus hier met dit „Laat de dooden hun dooden begraven!" uitspreekt.

Ten deele voor *alle* priesters.

En in den hoogsten graad voor den hoogepriester, voor wien het van woorde tot woorde verordend was: dat hij de lijkbezorging van zijn vader niet zelf mocht doen, maar aan anderen moest overlaten.

Kennelijk en blijkbaar heeft Jezus dus dit woord met terugslag op Leviticus 21 gesproken, en heel wat bevreemding zou voorkomen

zijn, indien men bij de uitlegging van dit raadselachtige, harde woord op deze „Wet onder Israël" meer gelet had.

Nu toch verkrijgt, in het licht van Leviticus, Jezus' snijdende uitspraak geen andere dan deze beteekenis: „Ik zalf u allen tot priesters, en voor u geldt dus hoofd voor hoofd, wat onder Israël alleen den hoogepriester was opgelegd.

Onze kantteekenaren troffen ook hier het ware.

Immers op Levit. 21 : 12 teekenen ze uitdrukkelijk aan: „Niet uitgaan uit het heiligdom," beteekent dat de hoogepriester niet uit den tabernakel mocht gaan, om, al was zijn eigen vader gestorven „het lijk te volgen!"

En nu de zin van wat in Leviticus verordend, en door Jezus bevestigd werd?

Zie, er is tweeërlei familie, tweeërlei bloedverwantschap, tweeërlei band in het leven der geslachten.

Voor den onbekeerde en den bekeerde bei bestaat er eerst de vleeschelijke familie, de vleeschelijke verwantschap, de band met hen uit wie we geboren en aan wie we vermaagschapt zijn.

Maar voor den bekeerde komt daar nu een heel andere betrekking bij. Een heilige betrekking tot de familie der hemelen, een verwantschap met de zaligen daarboven, een band des levens, die hen met God en al zijn uitverkorenen verbindt.

Een kind van God heeft alzoo tweeërlei familie: zijn familie naar *den bloede* in het aardsche en zijn familie naar *den geest* in het hemelsche.

Dienovereenkomstig heeft hij tweeërlei maagschap: een maagschap naar *vleeschelijke* afkomst en een maagschap naar de *wedergeboorte*.

En alzoo dus ook een dubbelen band des levens; een *tijdelijken* band met degenen die op aarde zijn verwanten waren, en een *eeuwig blijvenden* band met wie in Jezus' Koninkrijk één leven met hem deelachtig zijn.

Nu staat die *tweede* familiebetrekking, die tweede maagschap, die *tweede* levensband zeer verre boven die eerste.

Naarmate iemands roeping in het Koninkrijk dus hooger staat, moet hij ook de wilskracht hebben, om die eerste familiebetrekking nooit boven die tweede te schatten; nooit aan die tweede in den weg te laten staan; niet aan die tweede te doen schaden.

Ten deele was die eisch reeds aan de priesteren gesteld. Volkomenlijk aan aller priesteren hoofd.

Zie het aan Jezus zelf: „Vrouwe, wat heb ik met u te doen? Mijne ure is nog niet gekomen. Wist gij niet dat ik zijn moest in de dingen mijns Vaders!" zijn immers uitdrukkingen, die toonen dat Jezus naar datzelfde beginsel handelde.

Sterker nog. Jezus zelf sprak het uit: „Zij, die doen den wil van

mijn Vader die in de hemelen is, zij zijn mijn wezenlijke familie, die zijn mijn moeder, mijne broeders, mijne zusters!"

Denk ook aan dit woord: „Wie vader of moeder liefheeft boven mij, is mijns niet waardig!"

Gij, mijn lezer, zijt gij ook reeds in die heilige familie geboren? En indien ja, in wat verhouding staat die heilige familieband bij u tot uw familieband naar het vleesch?

XIX.

Het hart door zwarigheid vernederd!

> Waarom Hij hun het hart door zwarigheid vernederd heeft. Ps. 107 : 12.

Gaat het eens menschen macht niet te boven, om een hart, dat hooger opdringt, naar beneden te drukken en ten onder te houden? En toch, is dat ten onder houden van het hooge hart niet ál 's Christens worstelen? Hij weet dat het hart laag en klein en stil *moet* zijn; want hij leeft van *genade*, en die genade komt niet dan tot den *nederige* van hart. Meer nog, hij leerde bij ervaring dat de oogenblikken dat zijn hart hoog stond, hem voor alle booze stukken toegankelijk lieten. Ja, hij voelt en ervaart het, dat dat zwellen van binnen pijn aan zijn hooger leven doet en hem den heiligen vrede van zijn God rooft. Maar och, wat baat die wetenschap, die overtuiging, die ervaring? Dat hart *wil* hem niet gehoorzamen. Dat hooge hart *blijft* aldoor naar boven gaan, hoe hij het ook beveelt en smeekt, om toch de lage dingen weer te zoeken. Hij heeft er geen macht over. Eer heeft dat hart macht over hem!

Een uiterst pijnlijke toestand!

Want weet wel, dat „hoog opgaan" van het hart schuilt niet altijd in de zucht, om groot naar de wereld of hoog in eere te zijn, maar zoekt het evengoed in de onheilige zucht, om zich aan niets te storen, om voor niemand uit den weg te gaan, om zelf zijn eigen pad te maken, om dusdoende ten slotte tot de zondigste hoogheid van alle te komen, en zijn wil door te zetten *tegenover zijn God*!

En zeg nu niet: „Dat zij verre van mij!" „Zoo iets kwam bij *mij* nooit op!"

Want, och, wat is, welbezien en goed gepeild, elke overtreding van *eenig gebod Gods* anders dan een verheffing van ons hart boven den levenden God? Dat Hij sprak: „Het zal alzoo zijn!" en dat wij er tegen ingingen, zeggende: „Neen, maar zij het aldus!"; en dat

ons hart, toen het nu op beslissen aankwam, zich verhief om *boven God* uit te gaan, en ten slotte, wat de Heere beval, tegenhield en, wat uw onheilig wezen wilde, hielp doorzetten.

Zoo is „gebodsovertreding" altijd een uitgaan van het booze hart boven den hoogen God. Bij den goddelooze evengoed als bij den wedergeborene. Alleen met *dit* verschil, dat de goddelooze het doet zonder het te merken, en dat de wedergeborene er strijd over heeft.

Een kind van God kan daar niet bij inslapen; heeft daar geen vrede meê; kan noch wil daarin rusten. Niet, omdat hij zelf in zichzelf iets beter is dan de goddelooze. Och, buiten Christus, in zichzelf genomen, ligt hij midden in den dood. Maar in zijn wedergeboren hart werkt de Heilige Geest en staat de nieuwe mensch op, en die nieuwe mensch „heeft een hartelijke vreugd in God door Christus en lust en liefde om naar al Gods geboden te leven." En zoo komt het, dat hij wel een zuiging en trekking naar de zonde voelt, maar, ook al glijdt hij er in uit, er toch in de verborgenheid der ziele namelooze droefheid, door den Geest, over heeft, en die voorhuid van zijn hart wel met eigen hand wou afsnijden, en liever sterven wou, dan langer met dat hooge hart zijn God te kwellen en te krenken en zulk een verachtelijk schepsel in eigen oog te zijn!

Dát is ook een lijden van Gods kinderen op aarde.

Hun allerpijnlijkste en allersmartelijkste wonde!

Dan verzinnen ze alles en beproeven ze alles en wagen ze alles, om dat hooge hart riemen aan te leggen en het aan die riemen naar beneden te trekken en te dwingen en zóó vast te gespen, dat ze dachten het gewonnen te hebben, en nu gerust insliepen, denkende: „Nu kan het toch stellig niet meer los!" — maar helaas, om ook voor die inspanning slechts teleurstelling in te oogsten en den eersten keer den besten, dat het er weer op aankomt, hun sterke riemen als rag te zien afbreken, en toch altijd weer dat hoogheid zoekende hart met kracht en opeens tegen het gebod in te zien zwellen en naar boven gaan; ook al weten en voelen ze op hetzelfde oogenblik, dat dat hun God hoont en hun Middelaar krenken moet en droefheid aandoet aan den Heiligen Geest.

Maar zóó kunnen ze dien Heiligen Geest dan toch nooit bedroeven, of Hij komt die „worstelende kinderen" dan nog troosten; en zóó kunnen ze dien Middelaar nooit krenken, of Hij bidt nog dat die dolenden terug mochten keeren; en zóó kunnen ze dien God nooit hoonen, of Hij strekte zijn hand reeds uit, om die onder lagen te hulpe te komen.

En dát doet Hij nu door hun „*zwarigheden*" te zenden; door, als het hooge hart niet naar beneden wil, het te „*belasten*"; door er op te „*drukken*" met het wicht van zijn goddelijken toorn; en het aldus ten leste naar beneden te buigen en te „*vernederen*" onder de sterkte zijner kracht.

Eerst merkt Gods kind dat dan wel niet, en ook bij hem is de eerste opwelling, als die „zwarigheid" komt, om ze dan van zich te dringen, er niet aan te willen en ze van zijn hart af te schuiven. Maar dat duurt maar een oogenblik. Want dan komt het Woord hem uitwendig en de Geest inwendig de genadige bedoeling duidelijk maken, waarmeê God de Heere hem die „zwärigheden toezond. Dat die „zwarigheden" niet strekken om hem te verbrijzelen, maar om hem te hulpe te komen, in de worsteling tegen zijn altijd hooggaand hart. Dat niet toorn, maar ontferming den Heilige bewoog, want dat Hij aanzag dat bange worstelen, om nederig te zijn, zonder nederig te kunnen worden. En dat Hij deswege, Hij, de Vader in de hemelen, de altijd Trouwe, de altijd Meêdoogende, die „zwarigheden" geboden heeft, op uw hart neer te zinken, opdat dat hooge hart in zou buigen, naar beneden zou gaan en u in een nederigen staat brengen, en aldus de mogelijkheid weer zou geboren worden om met vollen stroom u de heilige, heerlijke zaligmakende genade te doen toevloeien.

En dan juichen Gods kinderen.

Niet slechts wijl ze weten: „God slaat niet van harte!" Niet enkel wijl ze belijden: „Het zal wel tot mijn zaligheid dienen moeten!" Maar veel meer en veel heerlijker nog, omdat ze op het eigen oogenblik het ervaren: „Mijn hoog hart gaat werkelijk naar beneden. Godlof, de genade komt!"

En dan zijn ze in het „lied der verlossingen," dat de Heilige Geest in den 107den Psalm hun voorzong.

„Omdat ze wederspannig geweest waren tegen Gods geboden en den raad des Allerhoogsten onwaardiglijk verworpen hadden; daarom heeft Hij hun hart vernederd door zwarigheid, dat ze struikelden, en ziet, er was geen helper.

„Maar roepende tot den Heere, in de benauwdheid die ze hadden, verloste Hij hen uit hun angsten.

„Hij voerde hen uit de duisternis en de schaduwe des doods en Hij brak hunne banden.

„Laat hen dan voor den Heere zijne goedertierenheid loven en zijne wonderwerken voor de kinderen der menschen!"

XX.

Het komt U toe!

Wie zou u niet vreezen, Gij, Koning der heidenen? Want het komt U toe!
Jer. 10 : 7.

Onder menschen heeft men gemeenlijk veel op met kennis, met wetenschap, met wijsheid!

Of iemand al een stille in den lande is; vromelijk bij zijn consciëntie leeft; en wandelt in de paden des rechts, — och, dat boezemt geen ontzag in; dat dwingt geen eerbied af; daar gaat men niet voor uit den weg.

Maar .... als er een man opstaat, die veel zag, veel las, veel weet, veel kent, en dus een wijze onder zijn broederen en een geleerde in den lande is, en in kennis en wetenschap, in vroedheid van zin, en door schranderheid van inzicht de meesten achter zich laat, — dan, ja, is de wereld gereed met haar wierook en buigt ze zich willig voor kunde en talent.

Op het meetsnoer der wereld prijkt in gulden letteren het „Kennis is macht" als devies. De menschen knap, veelwetend en verstandig maken is het op den voorgrond tredend doel, waar al het streven van onzen tijd in opgaat. En aan den „boom der kennis" rijpt in den tuin van ons maatschappelijk leven nog altijd de hoogst geprijsde, wijl meest gezochte vrucht.

Zelfs gaat dat ophebben met „knapheid en kennis en wijsheid" almeer zóó ver, dat het grooter deel der „in wijsheid ontwikkelden," met graagte en gewillig hun zaligheid en hun God en zijn hemel verkocht hebben, voor het recht om zich volop en ongestoord aan dien „boom der kennis" het hooge hart te mogen ophalen.

Kennis komt zoodoende al sterker tegenover „vroomheid;" „wetenschap" tegenover de „vreeze des Heeren;" en de kennende, wijze, geleerde mensch tegenover zijn God te staan.

Nog dezer dagen trad een bedienaar des Woords uit een onzer Christelijke kerken op, met den wilden kreet der menschvergoding op de lippen: „Voortaan in steê van het geloof onze *arbeid;* in plaats van de godgeleerdheid onze *wetenschap;* en de *menschheid* in de steê van God!"

Velen, dat hoorende, beelden zich in, dat dit pás zoo gekomen is. Doch dat is niet zoo.

Ook deze zonde is zoo oud als het paradijs.

De kennis heeft altijd tegen God in gewild; de wetenschap heeft door alle eeuwen heen haar koninkrijk tegen God in gebouwd; de wijsheid heeft onder alle natiën en geslachten in de poorten en op de straten geijverd tegen den levenden God.

Werd die „wijsheid" door Gods bijzondere genade geheiligd, dan was het anders. Maar in eigen aarde tierend en aan eigen natuur overgelaten, heeft de kennis, de ontwikkeling van het verstand, de kracht van het denken nooit iets anders gedaan dan aldoor het voetstuk opgehoogd, waarop de mensch zich zelven wou aanbidden en vruchteloos poogde heen te zien over den nog altijd hoogeren God.

En weet wel, die schuld ligt niet alleen voor de rekening van bij uitstek geleerde mannen; maar kleeft aan ieders hart; ook aan het uwe!

Elk oogenblik dat ge bij den Heere uwen God niet „als een gespeend kind bij moeder" waart, maakte uw beetje kennis, en zelfs uw inbeelding, dat *gij* wel wist hoe het gaan moest, uw gebed ijdel en uw ziel los van uw God.

Met den dauw des hemels overdropen; door den regen des Geestes nat gemaakt; of wilt ge gezalfd met de zalving van den Heilige; dan ja, kan het licht der wijsheid en der kennisse heerlijk schitteren. Maar zoo dikwijls ze ongedoopt en onverzoend en ongewijd optreedt, is verstandskennis en denkkracht en scherpte van oordeel werkende voor den dood; van den Heilige afvoerend; en in 's menschen geest ontbindende en losmakende elk ontzag, allen eerbied, en alle vreeze voor de majesteit van zijn Formeerder en de mogendheid van zijn God.

Zoo was het ook in Jeremia's dagen.

En wat deed de profeet daartegen?

Maande hij deswege van onderzoek af? Bestreed hij de kennis? Verfoeide hij de wetenschap?

o, Neen!

Maar den hoovaardigen mensch bij zijn eigen woord vattend, donderde hij hem in het oor dit snijdend en verpletterend woord: „Wilt ge het diepst voor kennis en voor wijsheid buigen, welnu, voor wien zult ge dan dieper, voor wien meer tot in het stof bukken, *dan voor den levenden God!*" — en zich na dat woord van vermaan in aanbidding neêrwerpend, betuigt hij het alsnu voor den Heilige: „Wie zou U niet vreezen, gij Koning der heidenen? *Want het komt U toe, omdat toch onder alle wijzen der heidenen niemand U gelijk is!*"

Jeremia aanvaardt dus het meetsnoer, dat de wereld, al voorttrippelend, preutschelijk in haar hand zwaait; doch niet om er schuchter meê in den hoek te gaan schuilen; neen, maar om dan nu op het stuk der wijsheid, der kennisse en der wetenschap, alle hoovaardigen van geest uit te dagen, dat ze iets wijzers dan *de wijsheid Gods*

zullen uitdenken; of, kunnen ze dat niet, dan ook eerbiediglijk buigen zullen voor dien God tegen wien ze ingaan.

Heiligheid niet, maar *wijsheid* zegt ge, te willen eerbiedigen. Hoor dan, laat mij u de *wijsheid* des Heeren vertellen, en erken, indien ge eerlijk van gemoede wilt zijn: o, God, ook naar dien maatstaf gemeten, kan er geen sprake van de kroon voor een ander zijn, maar *komt die U alleen toe!*

En hoe doen *thans* de knechten van Jehova? Het schamel volk dat nog vasthoudt aan zijn Naam? De nog niet ganschelijk afgedreven zielen?

Maar immers, ze zoeken tegen dien maatstaf der kennisse in te praten; die verre weg te doen; die te verbergen voor hun kinderen; en ze prediken, ja, Gods liefde, ze vertellen van zijn majesteit; ze weten zijn genade te loven .... maar *de wijsheid Gods* .... waar blijft die?

In vraagboekjes heeft men er nog van gehoord; in de Geloofsbelijdenis er nog van gelezen; en, ja, dat heugt u nog best: Gods Woord in Oud en Nieuw Verbond sprak er telkens van.

Alles drong u, om toch óók op *deze* heerlijke eigenschap van den levenden God, *dat Hij de Alwijze* is, te merken.

En toch .... die eigenschap, die kracht, die heerlijke deugd Godes is in de schatting onzer geloovigen beneden den gezichtseinder gedaald.

Daar denkt men niet meer om; daar looft men niet meer van; daar spreekt men in het bedehuis niet meer over!

o, Hoe sluw zijn Satans vonden toch!

Juist in een eeuw, waarin sterker dan ooit het geroep om „*wijsheid*”opgaat, en „*kennisse*” de ziel verleidt; — juist in zulk een eeuw legt hij een windsel op het oog der Gemeente van den Christus, dat ze de eenig aanbiddelijke, alle kennisse te boven gaande *Wijsheid* van den Heere onzen God niet meer ziet.

„Raap uwe kramerij weg uit het land!” riep Jeremia in zijn dagen. o, Gemeente, zou ook op onze lippen dat woord niet voegen, als we zien op wat de mensch die van gisteren is en niet met al weet, als „wijsheid” weer durft uitkramen!

Dat dan alle wijsheid; uw eigen wijsheid bovenal, in het stof wegzinke; en sta alleen de „Wijsheid des Alleenwijzen” met lof en eere in ons midden!

Want Hem, Hem *komt ze toe!*

XXI.

Gedenkt den Sabbatdag!

> Gedenkt den Sabbatdag, dat gij dien heiligt. Zes dagen zult gij arbeiden en al uw werk doen. Maar de zevende dag is de Sabbath des Heeren uws Gods, dan zult gij geen werk doen. Exod. 20 : 8, 9, 10.

Oude en verouderde, lang geleden besprokene en zoo men meende voorgoed afgedane vragen, duiken, onder hen die geen historie kennen, altijd weer op.

Zóó nu de „Zaterdagsche" Sabbatsviering!

De Schrift niet aanziende voor een *goudmijn*, waaruit de erts komt om eerst geplet en dan bewerkt te worden, maar voor een *goudsmidswinkel*, waarin elk kunstig sieraad, geheel afgewerkt en pasklaar, onder den luifel is uitgestald, vraagt men: „Toon mij een tekst, die de Zondagsviering gelast!" En, overmits die vrager naar den bekenden weg vraagt en wel weet dat die tekst er niet is, luidt dan de conclusie: „Derhalve óf weer den *Zaterdag* vieren, volgens Exod. 20 : 8; óf *geen* dag vieren, althans niet als verplicht, en met ruste!

Er zijn teedere consciëntiën onder hen, die daarmeê te berde komen, en teederder consciëntiën, meer nog, onder dezulken die door deze vragers worden verontrust. Daarom is er tot een kort bescheid wel aanleiding.

En dan zij al aanstonds opgemerkt, dat de lieden die Gods wil aan een *datum* willen verbinden, er toch nooit komen. Vooreerst, omdat bij de invoering van den Gregoriaanschen kalender een oneven getal dagen is overgesprongen. Ten tweede, omdat het Joodsche jaar in Mozes' tijd een andere lengte had dan het onze. En ten derde, omdat de bepaling van het begin en einde van een dag een geheel andere was aan den voet van den Sinaï dan bij ons. Ook zij *moeten* dus wel afdalen tot de meer algemeene bepaling: de slotdag der week, *zooals die week en die dag dan naar land en eeuw uitvallen.*

Ten tweede houde men in het oog, dat de wet der tien geboden door niemand naar de letter kan worden opgevat voor wie buiten Kanaän leeft; dewijl de belofte van het vijfde gebod op ons haar toepasselijkheid verloren heeft; en het noemen van os en ezel als destijds en daar te lande de eenig gebruikelijke trek- en lastdieren, door niemand kan of mag verstaan worden, alsof nu „het paard," dat bij ons daar meest voor in plaats kwam, niet evengoed bedoeld ware.

Duidelijk en klaar is daarom door onze vaderen steeds onderscheid gemaakt tusschen den *zedelijken* inhoud van het gebod en zijn

ceremonieele of *bijkomstige* inkleeding; blijvende de eerste van gestadige geldigheid, maar wisselende de andere naar omstandigheden van tijd of plaats, of ook naar den aard der bedeeling.

Ten opzichte van het vierde gebod is die *zedelijke* inhoud: de heilighouding van één dag in elke zeven dagen. En is *ceremonieel* naar den aard der Oud Testamentische bedeeling; dat de ruste eerst komt na het uitputten in eigen werkzaamheid.

Het is dus niet waar, dat de Zondagsviering of Sabbatsviering eenvoudig een zaak van conveniëntie is, en niet meer onder de dwingende verplichting van Gods gebod zou staan.

We zijn *niet* vrij om al of niet telken weke een dag te heiligen, naar ons dit gevalt of belieft.

Neen, tot de viering van een heiligen dag zijn we wel zeer zeker in de consciëntie van Godswege gebonden. Dit toont de fundeering van deze viering in de Schepping, dus in een daad Gods die voor de geheele wereld geldt, zoolang ze bestaat. Dit blijkt uit de nawerking der Paradijs-traditie bij de heidenvolkeren. En is ook merkbaar in den aanleg van het menschelijk wezen, dat er zonder rustdag niet komt.

Gebod vier van den Sinaï herstelde en localiseerde dus slechts voor Israël wat reeds bestond als algemeene ordinantie Gods over alle schepsel.

Een ordinantie er op doelende, dat de schepping ons openbaar zou zijn, niet als een eindeloos proces (een voorstelling, waaruit al de gruwelen van het pantheïsme en van de stofvergoding opkomen), maar als een werk dat begon, een tijdlang aanhield *en toen afliep;* en dientengevolge ook op alle schepsel het merk drukte van het beperkte, dat aan krachtsvernieuwing behoefte heeft.

Deze ordinantie was dus het in stand houden van de alles beslissende waarheid, dat God God en zijn schepping een door Hem vrij gewild en in een bepaald punt des tijds afgedaan, voltooid en ten einde gebracht werk is. En wel een in stand houden hiervan niet door woorden, maar in *daden*. Een uitdrukken er van door den mensch in heel zijn leven. Een belijden van God als den alleen Eeuwige en een erkennen van eigen broosheid.

Toen daarom zoo heilige ordinantie allengs teloor ging, heeft God ze uit genade voor zijn eigen verkoren volk Israël hersteld in dien bepaalden vorm, die bij dát volk paste. Voor Israël ging het van het werken uit, om, uitgeput neergezegen, met heilige ruste aan het eind overgoten te worden. Dus voor Israël 's weeks einde. Maar om het evenzoo voor zijn eigen verkoren volk onder het Nieuwe Verbond, dat uit alle natiën zou zijn saâmgegaard, om te gieten in den vorm, die voor dát nieuwe volk passend zou zijn; d. w. z. ná Christus' verschijnen en het opgaan in hem van alle schaduwen, een uitgaan van de eeuwige ruste, om te arbeiden in de kracht die eerst van die eeuwige ruste uitging. Deze verandering is onder het opzicht en de

leiding van Jezus' apostelen tot stand gekomen; die aldus den ommekeer van bedeeling in de gemeente feitelijk hebben aangegeven.

Was het oudtijds de verlossing uit Egypte en de creatuurlijke schepping, nu werd het de verlossing uit de zonde en de geestelijke herschepping in Christus, die zich in de beteekenis van den vierdag mengden, en hem dus van nu af niet slechts een dag van aardsche rust lieten zijn, maar hem hooger optrokken in het leven van de gemeente der uitverkorenen, om tegelijk *schepping en herschepping* in het groote wonder van Jezus' herrijzen te herdenken.

In de Christelijke gemeente van alle eeuwen en tijden heeft de Heilige Geest op deze wijziging een dubbel zegel gedrukt. Dat van den vrede in de consciëntie, in zooverre tegenspraak er tegen nooit langer dan even stand hield en dra weer onderging. En ten andere van *zegen* die er op rustte. Denk slechts aan ons eigen verleden. En nu nog aan Engeland en Amerika.

Juist dus wijl we den overgang van schaduw in vervulling niet *mogen* voorbijzien, is de gemeente Christi aan den geest der Heilige Schriftuur onderworpen, indien ze voortgaat bij het feest van Schepping en Herschepping met de ruste die verworven wierd te beginnen en den vierdag historisch te verbinden aan Jezus verrijzen uit den dood.

Maar in dien dag blijft ook zij gebonden aan den zedelijken inhoud der wet en is ze alzoo, niet uit inschikkelijkheid noch bij afspraak, maar van Godswege gehouden, om den stroom van het stoffelijk werk af te breken; stil te staan op haar weg; en in te keeren in zich zelve.

Niet in het *niets* doen, maar in het niet doen van wat die breking verhinderen zou, ligt het dus.

Toch blijft het daar niet bij. Breking van den stroom van den stoffelijken arbeid is niet genoeg. Een andere arbeid vangt dan juist aan. De arbeid voor Gods Koninkrijk, voor zoover die alleen op een dag van algemeene ruste denkbaar is. Een arbeid ook op andere dagen er bij heen loopend, maar alleen op dien dag in grooter afmeting uitvoerbaar.

Meer nog, die ruste mag geen levensstilstand zijn, geen lui en vadsig inzinken. Eer integendeel moet het een rusten in God zijn. Een gaan in zijn tente. Een schuilen onder zijn vleugelen. Een ruste in zijn Woord. In den gebede. In het lied tot zijn lof.

Een Sabbath alzoo, die niet maar den stroom des aardschen levens breekt, maar den gedoopten Christen, den bondgenoot des Heeren, in zijn hemelschen adelstand doet uitkomen; hem boven den stroom van het vergankelijke en slaafsche verheft; en hem als een koning rusten doet in majesteit.

Een rusten in majesteit, met den duivel machteloos aan zijn voeten, omdat de vleugelen van Christus' mogendheid hem overschaduwen! Een rusten dus, in den diepsten grond, van zijn booze werken, en

een alzoo aanvangen reeds in dit leven van „die eeuwige ruste", die storeloos daarboven zal zijn en hier reeds bij voorsmaak gekend wordt, zoodra wij het zelf opgeven en we Christus werken laten voor en in ons.

XXII.

De Heere is uw Bewaarder!

> Ziet, de Bewaarder Israëls zal niet sluimeren noch slapen. De Heere is uw Bewaarder, de Heere is uw Schaduw aan uwe rechterhand. Psalm 121 : 4, 5.

Strijdt het niet, dat „God alleen den nederige genade geeft," en dat „een begenadigde zich uitverkoren weet van vóór de grondlegging der wereld?" Of maakt het besef van uitverkoren te zijn dan niet hoog van hart? Dus het tegendeel van nederig? En alzoo voor het ontvangen van genade ongeschikt?

En omgekeerd, als mijn ziel in een wezenlijk nederigen staat is gebracht, lig ik dan niet zóó in de diepte, dat ik aan de uitverkiezing van zulk een „ellendige" onmogelijk gelooven kán?

En de proef op de som! Vindt ge niet telkens hardvochtige, hooghartige lieden zonder zweem van nederigheid, die u ergeren en stooten door hun aanmatiging, als waren ze boven u uitverkoren? En ook, ontmoet ge niet wel innig teedere zielen, van wier uitademing u een reuke des Heiligen Geestes tegenkomt, en die in hun geringen dunk van zichzelven het niet aandurven en nauwelijks hopen durven dat er in het bundelke der levenden ook een twijgje, een sprietje zou zijn, gemerkt met hun naam!

o, Zeg het mij, kunt ge u altijd aan den indruk onttrekken, dat die het zeggen, er soms verre van af zijn, en die het niet aandurven, er bij hooren?

En hoe staat ge daar dan nu zelf onder?

Of boort dat strijdige van die tegenstelling dan niet tot in uw eigen ziel? En kent ge ook daar de worsteling niet, van *soms* het te gelooven, ja, maar dan .... u ook op hoogheid te betrappen; en dan weer nederig van hart te worden, maar om dan ook, ... in vreeze en beving voor uw God staande de blijdschap te derven van Gods kinderen?

En is dat dan normaal? Moet dat slingeren tusschen de polen van hoogmoed en vreeze dan blijven tot den einde? Of moet naar Gods Woord de Heilige Geest machtig blijken om *beide* uitwerkselen *gelijk-*

tijdig in u tot stand te brengen, dat ge én nederig voor uw God blijft én nochtans in de volle verzekerdheid als één van zijn geliefde kinderen juicht?

En vraagt ge waar dan het geheim schuilt, om dat schijnbaar tegenstrijdige te verzoenen, lees dan eens wat de Heilige Geest in Psalm 121 van de bewaring uwer ziel zegt.

Want wat staat daar?

Dit: dat „de Heere úw Bewaarder is,” .... o, zeer zeker, ... maar úw Bewaarder, *omdat* Hij „de Bewaarder van zijn *Israël*, van zijn *gemeente*, van het *lichaam zijns Zoons* is,” — en dáárin ligt nu juist het geheimenis.

Denk aan het zakuurwerk b. v. dat ge op uw gangen en wegen met u draagt. Daarin zijn tal van radertjes en spilletjes, van schroefjes en veertjes, van moertjes en pinnetjes, en dat geheele samenstel bewaart ge op het allerzorgvuldigst, in goud of in zilver gevat, dat er zelfs geen stofje in kome. Ge bewaart het *geheel*, en in dat geheel dus ook elk klein, nietig, onbeduidend pinnetje of schroefje, maar ge doet dat niet overmits dat stalen pinnetje op zichzelf eenige waarde zou hebben, maar *in en om het geheel*.

Zoo'n pinnetje, uit het uurwerk genomen, zou aan staal geen tiende van een duit waard zijn, en dus al *zeer* nederig geschat worden; en toch dekt gij ook dat nietig pinnetje met goud en bewaart het met de allernauwkeurigste zorg; niet óm dat pinnetje, maar omdat het samenstel van het uurwerk nu eenmaal zóódanig is, dat er niet het allergeringste in kan ontbreken.

Dat pinnetje is dus op zichzelf het weggooien nauwelijks waard, maar niettemin is het in het verband met het geheel van even wezenlijke beteekenis als de robijn waar de spil op loopt. Ja, zóó veel hangt ook van dat pinnetje voor het geheel af, dat de maker het er met de grootste zorg voor heeft uitverkoren; niet *wijl* het waarde had, maar om het, dóór zijn uitverkiezing en plaatsing in het geheel, waarde te *geven*.

En precies evenzóó nu is het met u en met het Israël Gods.

Dat Israël Gods, de gemeente, het lichaam des Zoons, is, als ik zoo zeggen mag, een kunstig in elkaâr gezet uurwerk, dat in zijn levenstik den polsslag aangeeft der goddelijke Barmhartigheid.

En ook in dát uurwerk zijn nu een onnoemelijk aantal kleine instrumenten, die we geloovigen noemen, en die in dat samenstel geheel dezelfde plaats innemen, die in een uurwerk worden ingenomen door al die radertjes en veertjes, die spilletjes en pinnetjes.

Ook gij zijt dus in dat wondere samenstel der gemeente Gods niets

dan zulk een op zichzelf volstrekt waardeloos pinnetje; misschien het nietigste onbeduidendste pinnetje dat er aan zit.

Ge kunt dus van u zelf niet klein en nietig en onbeduidend genoeg denken. Letterlijk wat van zulk een pinnetje of schroefje geldt, ... het wegwerpen nauwelijks waard.

Maar vat God u nu in dat samenstel, en drijft Hij u in dat uurwerk ergens in, zoodat ge daar een plaatsje in bekleedt, zie . . . . dan wordt dit alles anders.

Dan maakt en vormt en verkiest God de Heere u daarvoor met oneindig keuriger zorg, dan waarmeê de Geneefsche uurwerkmaker zijn moertjes en pinnetjes uitkiest; en leent en schenkt en geeft die heilige God u een waarde, die nooit één oogenblik in uw eigen nietigheid kleeft, maar u alleen toekomt indien ge den dienst van dat nederige pinnetje in dat keurig saâmstel wilt vervullen

En dan bewaakt God u, niet omdat gij zulk een nietig ding zijt, maar omdat ge *in dat geheel* zit, en dat kunstig uurwerk, die gemeente, dat Israël, nu eenmaal het werk zijner verlustiging is.

Dan dekt Hij ook u met goud of zilver; dan beschut Hij ook u tegen letsel; vrijwaart ook u dat er geen stofje zelfs tot u indringe!

Ja, dan is de Heere *uw* Bewaarder, maar alleen omdat Hij de Bewaarder van zijn *Israël* is.

En geve dan uw eigen ziel mij getuigenis, of er ook zoo dan nog eenige strijd hoegenaamd bestaat tusschen „nederig van hart” en „toch uitverkoren” te zijn?

XXIII.

De zwakheden der onsterken te dragen!

> Wij die sterk zijn, zijn schuldig de zwakheden der onsterken te dragen, en niet onszelven te behagen. Rom. 15 : 1.

Leidt de Heilige Geest alle kinderen Gods even diep in?

De Schrift en de ervaring dwingen ons die vraag ontkennend te beantwoorden.

Niet toch alleen, dat er „pas geboren kinderen” Gods zijn, die nog „met melk gedrenkt worden,” en andere die, reeds opgewassen, „vaste spijze” bekomen; en weer andere waarvan de apostel schrijft: „zoovelen wij dan *volmaakt* zijn, laat ons naar denzelfden regel wandelen;” — maar ook onder de volmaakten of volwassenen is er o, nog zulk een verschil van genadegaven en van inleidingen van den Geest.

Sommigen die geroepen zijn om sterk te wezen, en anderen die onsterk en zwak zullen blijven tot aan hun dood toe

Onder „volmaakten" of „volwassenen" verstaat de Schrift dan natuurlijk niet menschen die tot volkomene heiligheid gekomen zijn, maar precies hetzelfde wat wij in het gewone aardsche leven met een „volwassene" bedoelen.

„Volwassen" is een iegelijk die *zijn lengte* bereikt heeft en dus in *dien* zin niet meer groeit, maar die juist, wijl hij nu volwassen wierd, zijn eigenlijke ontwikkeling, rijping en innerlijken wasdom pas begint.

Zoo nu ook is door den Heere voor elk Christen een zekere mate, een zekere lengte en breedte gesteld, of wil men een zeker kader afgebakend, dat hij nooit overschrijden zal.

Pas toegebracht, is dus de eerste werking van den Heiligen Geest in hem, om zijn geestelijke ledematen en zintuigen zóó te laten toenemen, dat ze dat kader vervullen.

Daaraan toegekomen, hebben ze dan „hun mate", „hun lengte", hun geestelijke afmeting bereikt, en zijn in dien zin dus volwassenen, volkomenen, volmaakten.

Edoch, niet om alsnu zich in te beelden, dat ze er zijn. Neen, maar opdat nu juist door de aldus uitgegroeide organen de Heilige Geest het machtige werk der ontwikkeling, der geestelijke voeding en koestering, der rijping en van den wasdom in Christus pas beginne.

Voor het oogenblik laten we de „kinderkens" en de „jongelingen" dus liggen, en denken alleen aan zulke Christenen, die in den aangeduiden zin „volwassen" zijn.

En onder dezulken nu zegt ons de Schrift, dat er gevonden worden van allerlei gaven, van allerlei kracht, van allerlei inleiding. Geen twee aan elkander volkomen gelijk. Ieder *zijn* stand en *zijn* bescheiden deel. Bij een iegelijk verschillend. Want de Heilige Geest „deelt aan een iegelijk uit gelijk Hij wil!" Tien, vijf, drie talenten, of ook slechts één enkel.

Dit nu maakt, dat er onder die volwassenen in de gemeente tusschen „sterken" en „zwakken," duurzaam moet onderscheiden worden; en dat men die „zwakken" volstrekt niet alleen zoeken moet onder de nog onbekeerden of pas bekeerden, maar wel terdege evenzeer onder de reeds voor lang bekeerden, die de mate van hun geestelijken groei reeds bereikten.

Ook onder dezulken toch bestaat ongelijkheid van kracht en vermogen evengoed als onder de leden van ons lichaam. De pink is niet de lenden. De schouderplaat kan een slag verduren, waar het scheenbeen voor bezwijkt.

Er zijn dus, niet door 's menschen schuld, maar naar Gods bestel, wil en verordening, sommigen in de gemeente, die geestelijke reuzenfiguren zijn, anderen die als dwerggestalten hun weg moeten gaan.

En zijn er sommigen, die kracht van geest en inzicht en geloof ontvingen, om het stoutste te kunnen bestaan en het aangrijpendst aan te durven, terwijl anderen voor dat stoute inéén- en terugkrimpen en bezwijken onder tienmaal lichteren last.

Dat feit is nu eenmaal zoo.

Gij moogt noch kunt dat wegcijferen, maar wel hebt ge u af te vragen, hoe wil de Heere, dat gij u zelven, indien ge van de sterkeren zijt, jegens de zwakheden dier onsterken gedraagt?

En dan ja, dan vreezen we, dat er maar al te veel tegen Gods heilig gebod gezondigd wordt.

Gods gebod toch is, dat de sterkeren de zwakheden der onsterken dragen zullen en *niet* zichzelf behagen, — terwijl omgekeerd de praktijk u telkens die sterkeren toont, aldoor bezig om zich op hun meerdere kracht tegenover die zwakkeren te beroemen; die zwakkeren door hun meerderheid neer te drukken in steê van te steunen en op te heffen; en het dien zwakkeren telkens in hoogheid van zin verwijtend, dat ze even sterk moesten zijn als zij.

En natuurlijk dat wil de Heere niet. Daarvoor gaf Hij u dat meerdere niet. Daar toornt Hij tegen. Daardoor verspilt ge de heilige kracht, die Hij u schonk, in onheiligheden. En wat niet minder droef is: zoo komt de onsterkere in zijn zwakheid om.

Zie, gelijk de sterkere man en de zwakkere vrouw in het leven saâm zijn gezet, opdat de zwakke vrouw den man verteederen en de sterke man de vrouw stalen zou, — zoo ook moest het in Jezus' gemeente zijn.

Wie dieper ingeleid, meer ervoer en meer ontving, moest er zijn lust en zijn liefde aan vinden, om met die geestelijke gaven de minder rijk gemaakten in ootmoed te dienen; en de minder ervarenen en minder gerijpten moesten er hart en zinnen voor open zetten om te leven van anderer overvloed.

Maar neen, dat doet men niet. Men doet heel anders. En als men nu b. v. zelf door Gods bijzondere goedertierenheid staan mag in dat diepere geloof, dat neerzonk op den rotsgrond van Gods raadsbesluit en dus de ideale hoogte van het gereformeerde leven mocht grijpen, dan ontziet men zich niet zelden, om zich nu voorts hoog en vol eigendunk tegen anderen te stellen, die daar nog niet aan toe zijn en dat nog niet hebben gegrepen; dan heeft men er niet zelden vermaak in, om met een vloed van woorden op een verbijsterende manier dat hooge en voor hem nog ongrijpbare over die anderen uit te storten; en vindt het wel aangenaam als men die anderen dan ledig weg ziet gaan, mits ze dan maar den dunk van ons meênemen, dat *wij* o, zooveel hooger staan dan zij!

En zoo nu, mijn broeders, moest het *nooit* onder ons zijn!

Die dát doet, *bouwt* de gereformeerde kerk niet, maar *verstoort* ze. Want zulk een is het wel waarlijk te doen, om wat God zoo stren-

gelijk afkeurt, t. w, om „*zichzelf te behagen*," en tot de liefde die „de broeders" dragen leerde, kwam hij niet.

Dat stoot af in steê van aan te trekken.

Dat brengt de geestelijke proportiën in de war, die God nu eenmaal in zijn gemeente verordend heeft.

Dat is niet de wet van Christus en van zijn kruis, maar de booze practijk van de onheilige wereld, toegepast op het heilige erf.

Konden we daar eens van afkomen! o,' Hoe dan de gemeente bloeien en de waarheid winnen zou!

Indien men eens niet in „verachten en veroordeelen en vertreden," maar in „dragen, steunen, en voortgeleiden" lust kreeg.

Natuurlijk is daarmeê in de verste verte geen zwak zijn of ook maar een tittel of jota van Gods waarheid prijsgeven meê bedoeld!

Daarvoor beware de Heere ons!

Wie meer licht ontving, hoe zou die ooit de korenmaat over den kandelaar mogen buigen.

Neen, maar dit is de eisch, dat ge met dit meerder licht wilt schijnen op het pad van wie in duisterder paden wandelt, en daarbij rekening zult houden *met de zwakheid van zijn oog!*

XXIV.

Mijne is het goud!

> Mijne is het zilver en mijne is het goud,
> spreekt de Heere der heirscharen.
> Haggai 2 : 9.

God alleen kan goud maken, en al wat de mensch kan voortbrengen is .... een gebakken steen. Aan geen goud, geen zilver, maar ook aan geen koper of geen ijzer, zelfs aan geen stuk hout, kan een mensch het aanzijn geven. Al zijn vermogen beperkt zich tot het scheppen en dan nog uit het leem, dat God schiep, en met de warmte, die God tot aanzijn riep, van een .... steen.

Er zijn grove, ruwe, waardelooze dingen op aarde; en andere dingen die fijn, edel en van hooge waardij zijn.

Type van die edeler dingen is het edelst metaal, dat als „goud" ook in de Schrift telkens verheerlijkt wordt en waarvan ook die Schrift ons telkens herinnert, hoe dat fijne, edele goud een prachtstuk uit de schepping Gods is, waar het den Heere belieefd heeft een schat van voortreffelijkheden in te leggen. En dat de mensch om dat goud zoo slooft en slaaft, is volstrekt niet alleen, omdat het goud zoo

schaars, zoo spaarzamelijk gevonden en zeldzaam is; maar wel terdege overmits dat goud iets zoo uitnemend heerlijks, schoons en edels in zichzelf is.

En van dat goud nu zegt God de Heere: „Dat is mijne; dat maak *Ik;* zoo iets kunt gij, o, menschenkind, *niet* voortbrengen. Al wat Ik u gun is, dat ge het door Mij u geschonken goud verwerkt. Hetzij door het in kunstigen vorm te gieten of keurig te smeden, opdat de pracht er te beter van uitkome en het tot sieraad in mijn tempel zij; hetzij verwerkt in nog edeler zin, door er de kunst der liefde uit te tooveren, en er wonderen meê te doen van barmhartigheid.

En wil het schepsel daar nu aan?

Och, vraag het maar aan de middeleeuwen, waarin de schranderste koppen hun kracht verspilden aan de *alchymie*, d. i. juist aan de kunst, om goud te laten maken door een *mensch*. Door een mensch te laten doen wat God aan zichzelf had voorbehouden. Echt beeld dier Roomsche middeleeuwen, toen in een zelf namaken van het goud der verzoening al de doling van Christi kerk bestond.

Daaaom is al dit pogen der alchymie, d. i. der goudmakerskunst, door God beschaamd en te schande gemaakt. Het kon niet lukken om wat er in Haggai 2 : 9 stond: „*Mijne* is het zilver en *mijne* is het goud, spreekt de Heere der heirscharen."

En zoo dikwijls het schepsel weer inzien moet wat *hij* kan, wijst God hem in zijn Woord terug naar Babels torenbouw, toen hij tichels streek voor leem en steenen bakte, om een torenspits in de wolken op te steken, die God met één slag terneerwierp en verdeed. Of wilt ge, naar den ticheloven van Egypte, toen al het volk Gods zijn edelste krachten in het vormen van het leem verteerde en in het bakken van muursteenen verspillen moest.

En wilt ge nu diep en grondig al het nietige van dien steen voelen dien de mensch dan, ja, maken kan, zie dan eens, wat die gebakken steen, die straks tot puin verstuift, te zeggen heeft bij het graniet van Gods eeuwige rotsbergen; vraag dan, meer nog, wat er van dien steen overblijft, als God roept: „Hier, o, mensch, zijn *mijn* steenen," en dan uitstrooit, dat het fonkelt en het schittert in uw oogen, zijn smaragd, zijn saffier, zijn diamant en zijn robijn!

Steekt daar niet een les in? En gaat de les, die daarin steekt, niet door op elk gebied des levens?

Is er ook in het genie, in den kunstzin, in het denken, in de wilskracht, in het karakter, in de streving naar deugd en naar god-

zaligheid, is er in dat alles niet goud *en schuim* evenals in den smeltkroes van den goudsmid?

En leert God het u dan niet telkens weer dat Hij, de Heere der heirscharen, het maken van goud *óók in alle dezen* uitsluitend voorbehield aan zichzelf?

Schiep de beste legerorganisatie ooit één grein veldheerstalent? Schonk een keurige wetgeving het volk ooit een wijzen koning? Kan een volk één dichterlijk genie scheppen? Kunt gij uw kinderen hersenen geven? Als het er niet in zit, genieën uit ze maken?

o, Iets vormen, iets bijhelpen, iets zus of zoo wijzigen, ja, dat kunt ge! Iets ook in het lagere ze aanbrengen van slimheid en van buiten geleerde dingen en beleefdheden; maar een karakter ze in de ziel stalen, kunt gij dat?

Bovenal het goud *van het leven Gods* in eens menschen hart inscheppen, staat dat in uw macht?

Of moet ge ook van dat goud der talenten, van dat goud des zedelijken, van dat goud des geestelijken levens, niet in stillen ootmoed belijden: „Gij, o, machtige Schepper, Gij alleen kunt het voortbrengen! Ook dát goud is het Uwe, en het Uwe alleen!"

En indien uw ziel daar „Amen" op zegt, komt dan niet al de zonde onzer eeuw, al de zonde der dwaalleeraars, al de zonde van onze opvoeding, neer op *geestelijke* alchymie? Op de poging, de ongerijmde en onzinnige poging, om het goud van onze karakters, het goud der genieën, het goud van het hart, ja zelfs het goud van onze rechtvaardigmaking en onzer heiligheden, *zelf te willen maken*, in steê dat we het af zouden bidden van onzen God?

En hoe komt die geest der verdwazing over ons geslacht? Toch niet vanzelf? Toch wel als een oordeel van Hem, wiens het goud is, over onze zonde? Over *die* zonde, dat de mensch in zijn overmoed het goud van God misbruikt heeft tegen God en niet tot zijn eer.

Want als de Heere zegt: „Mijne is het zilver en het goud is mijne!" dan bedoelt Hij wel allereerst: „Ik alleen kan het maken!", maar ook tevens wat er naar recht en rechtstreeks uit voortvloeit: „Dus moet het ook *strekken en dienen* tot mijn eer."

En zie nu maar eens wat de mensch met dat goud van zijn God gedaan heeft.

Allereerst met het gouderts uit de goudbergen, dat moest omgetooverd in barmhartigheid en misbruikt is voor weelde, zoo maar niet voor zonde, of, kon het roesten, geroest zou zijn in de kist van den vrek.

Maar dan ook, vraag eens, wat de mensch gedaan heeft met al dat goud en genie, talent en kennis door God hem in genade geschonken! Hoe het, in steê van in Godes dienst geheiligd te zijn, in hoovaardij opgezet, dien God eerst bespotte, toen hoonen dorst, om eindelijk Hem te loochenen!

Vraag het ook eens van het goud, dat in den wil, in de conscientie, in het karakter, in aard en aanleg, aan de stillen in den lande gegeven werd!

Bovenal vraag het eens van het goud der *wedergeboorte!* o, Alle gij kinderen des Allerhoogsten, zou er ook deswege geen oordeel over ons zijn, omdat we dat kostelijkste van álle gouden óf als erts ongebruikt liggen lieten, óf erger nog, in eigen dunk, het ontstalen aan Gods eer!

XXV.

Uw genezing zal snellijk uitspruiten.

> Dan zal uw licht voortbreken als de dageraad en uwe genezing zal snellijk uitspruiten.
> Jes. 58 : 8.

Dat ze krank is, weet de gemeente dan nu. Al het volk klaagt in zijn binnenkameren, maakt weegeklag in zijn samenkomsten en bedehuizen. Gods echte kinderen althans, ze denken aan een verhelen der breuke niet meer.

En daardoor komt het, dat onder de kinderen des Koninkrijks alles zoo jaagt naar de toekomst. Uit het heden uit, naar andere toestanden! Dieper nog opgevat, naar dien eeuwig blijvenden toestand, die komt met de wederkomst des Heeren.

Want wie krank is zoekt herstelling, tracht naar heeling van zijn wonde, ziet elken morgen en elken avond naar genezing uit. En die genezing komt wel. Er is wel allengs een zweem van beterschap te bespeuren, maar o, die genezing onzer zielen, die genezing der krankheden van Gods volk, gaat zoo langzaam.

Wel worden er allerlei kunstmiddelen beproefd. Dan moet het uit het Oosten en dan weer uit het Westen komen. Held voor held trekt voorbij die den Goliath den steen in het voorhoofd zou doen zinken. Maar het is of de stroom der machteloosheid en der gebrekkelijkheid en der afbreking telkens, na even gestoord te wezen, zijn loop weer herneemt.

Men kent den weg wel, waar het heen moet. Gods Woord spreekt klaar en duidelijk. Ook wil men dien eenig goeden weg wel op, en geeft het leven getuigenis, dat „men den Heere dagelijks zoekt, en een lust heeft aan de kennis van zijn paden, als een volk dat gerechtigheid doet.” Maar met dat al, men vordert niet. Men draagt wel steenen aan, maar er komt geen muur.

En toch dit hoeft zoo niet te blijven. Of liever nog, dat mag zoo niet voortduren.

Immers, onze krankheid is voor God altijd een onteering van zijn Naam; onze inzinking een oorzaak van bedroeving voor den Heiligen Geest; onze machteloosheid een bittere grieving voor den Zoon wiens de kracht is.

En bovendien, de belofte des Heeren getuigt het immers: „*Snellijk* zal uw genezing uitspruiten," spreekt de trouwe Ontfermer, en „uw licht zal voortbreken als *de dageraad!*"

Als het dus *niet* snellijk gaat, is het derhalve een bewijs, dat we, zij het al op den goeden weg, toch niet *naar den eisch* van den weg wandelen, en dus veel verdorvener en slechter zijn dan we ons inbeelden.

En als ge daar nu aan wilt en van heeler harte uitroept: „o, Woord van God, wijs mij dan het betere en leid mij met vaste schreden!" en dus nederig van zin en klein in uw ziele en als een ellendige voor God zijt, dan helpt dat Woord u ook krachtdadiglijk.

Want *wanneer* zegt de Heere bij Jesaia, dat uw genezing *snellijk* zal uitspruiten?

Als gij Hem dagelijks zoekt? Neen, zeg ik u, want de Heere zelf geeft Israël getuigenis dat de tempel elken morgen vol liep.

Als gij ernstiger en stiller leeft? Al evenmin, want Israël kwelde zich de ziel en hoopte vasten op vasten.

Als gij meer naar de kennis des Heeren onderzoekt? Och, ook dit is niet het beslissende, want ook daarvan sprak de Heere tot Israël: „Gij hebt lust aan de kennisse des Heeren!"

„Neen, de hoofdzaak waarop het vermaan van het Woord neerkomt is: *dat de godsvrucht in uw wezen mocht trekken als de olie in het kleed*

Leugen zag de Heere in zijn volk.

Ze liepen als een stroom Hem aan en dachten dat ze het meenden; en ze meenden het toch niet.

Ze waren er wel in en wel er bij, als ze het zeiden, maar dat zeggen welde niet uit de diepte des levens in hen op, en droop niet als de zalfolie van Aäron weer tot op hun kleederen neer.

Hun belijdenis, hun gebed, hun loflied stond nog te hoog boven hen. Ze konden er niet bij. Het ging al heen over hun hoofden. En zoo kwam het dan allengs, dat ze *twee* levens leefden, het ééne, o, zoo vroom, zoo dwepend, zoo vol heiligen ijver; en daaronder en daarachter nog een ander leven, o, zoo arm, zoo machteloos, zoo laag!

En dat nu kan en wil de Heere onze God niet verdragen.

Hij wil diamanten en niets dan diamanten, waarbij het vuur fonkelt en de glans glinstert van uit de diepste kern, *uit het hart.*

En nu staat het wel zoo, dat ons hart, ons diep bedorven ellendig hart eer op zwarte kool dan op helder diamant gelijkt, maar gelijk

in de natuur kool en diamant slechts in graad van hitte verschillen, zoo is er ook in het rijk Christi een macht, om dat kooldonkere hart, elk oogenblik dat het door den Geest doorgloeid wordt, als een keurgesteente voor God te doen zijn, in saâmkleving met Christus.

En om nu uit dien staat van neerzitten en voortzieken uit te geraken, wijst de Heilige Geest u bij Jesaia een uitnemenden weg, t. w. „dat ge losmaakt de knoopen der goddeloosheid; dat gij ontdoet den band des juks; dat gij vrij loslaat de verpletterden; en alle juk verscheurt; dat gij den hongerige uw brood meêdeelt, en den armen verdrevene in uw huis brengt; als gij een naakte ziet, dat gij hem dekt; en dat gij u voor uw vleesch niet verbergt!"

Of hiermeê dan een weg van werkheiligheid is aangewezen?

Wat meerder eerbied in uw vragen, mijn broeder! het waren de eigen woorden van den Heere uw God, die we u voorhielden. Lees ze maar in Jesaia 58!

Ja gewisselijk, de Heere beweegt u onverwijld tot één groote daad; misschien de moeilijkste van alle; t. w. om er uw geld aan te durven geven.

Geldgierigheid is de wortel van alle kwaad, en daarom begint de bewerker van uw ziele met in *dien* wortel allereerst krachtig de bijl te zetten. Er moet ontferming, er moet mededeelzaamheid, er moet deernis, er moet erbarming in uw hart en dat uwer kinderen ontwaken. Ja gewisselijk, dat moet alzoo voor het aangezicht des Heeren worden. Dat moet gij *doen* en leeren doen aan de uwen. Zonder dat over u geen vrede! Want dan zijt en blijft ge een *gierigaard* en beërft het Koninkrijk van God niet.

Maar daar dan ook eens overheen, dan staat ge voor al de duivelen van uw hart, wier naam *Legio* is, en waarvan we weten, dat ze tot op onzen dood toe ons aanvechten zullen. o, Die knoopen der ongerechtigheid, die banden van het juk! Duizendmaal ze willen verbreken en toch omklemmen ze u de polsen uwer handen nog! En nu woudt ge er maar in rusten blijven?

Neen, zeg ik u, in den naam des Heeren, voor zooveel ge gereformeerde van lippen, van hart en leven wilt zijn, dan niet gerust, maar dan juist den Verbreker van alle banden, zoo met het innerlijk schreien van de ziel aangeloopen, tot uw kluisters springen.

„Hij maakt op hun gebeden
Gansch Israël eens vrij
Van ongerechtigheden,
Zoo doe Hij *ook aan mij!*"

XXVI.

Bid niet voor dit volk!
En toch zullen we op U wachten, o Heere!

Wijders zeide de Heere tot mij: Bid niet voor dit volk ten goede.
Daarom zullen wij op U wachten.
Jer. 14 : 11 en 22.

Hoe bitter benauwd kan een kind Gods toch in zijn geestelijke worsteling door den Heere worden nedergedrukt en ten onder gehouden.

Zie het dien held Gods, den ijverenden Jeremia eens aan!

Jeruzalem roept hem na op de straten. De straatkinders jouwen hem uit. De fatsoenlijke lieden glimlachen om zijn „dwaze praat." Het goddelooze volk knarsetandt tegen den niemand ontzienden boetprediker. .... En hij, hij kan er niets tegen doen en moet het zich laten aanleunen!

Maar zie, daar komen over dat roekelooze Jeruzalem dagen der benauwing. Een schrikkelijke volksplage. De putten drogen uit. De bakken raken ledig. Er is geen water meer. Men komt om van dorst.

Zegt nu Jeremia: „Heere, ik dank U dat Gij mij gewroken hebt!"?

o Neen, de kloeke, maar ook *teedere* man, buigt zijn knieën en gaat voor dat Jeruzalem, dat hem najouwde, bidden en pleiten op Gods ontferming.

Al te veel, zoudt ge zeggen, voor een menschelijk hart! En zeer zeker kwam dat smeeken en roepen dan ook niet uit *zijn* geest, maar uit *den* Geest in zijn ziel op.

Ge zoudt dus meenen, dat zijn bidden door een triomf zou worden gekroond en de hemelen weer zouden druppen.

Maar, neen, zoo was het in Gods raad *niet* besloten.

Integendeel. Jehova's beleedigde liefde en gekrenkte heiligheid gaat voort al schriklijker zich tegen de zondestad te ontzetten, en Jeremia krijgt tot bescheid dit schier niet te dragen antwoord: „Bid *niet* voor dit volk ten goede, maar drijf ze van voor mijn aangezicht uit!"

Had Jeremia dus hoogmoedig gebeden? Soms voorbijgezien, dat belijdenis van schuld en verbrijzeling der ziel aan alle verhooring onzer beden moet voorafgaan?

Och, neen, hoor maar! Hij had gebeden: „Heere, hoewel onze ongerechtigheden tegen ons getuigen, doe het om uws naams wille, want onze afkeeringen zijn menigvuldig, wij hebben tegen U gezondigd!"

Zoo teeder dus, als het maar kon. Niet: „De Jeruzalemmers" hebben gezondigd, maar „*wij*" — zichzelven bij de zondestad insluitend. Met de overtreders gaande liggen op eenzelfden hoop!

En dan toch afgewezen; toch teruggedreven; schier daarover dat hij bidden dorst bestraft! o, Mijn lezer, zoudt ge het in Jeremia niet begrepen hebben, als hij na zulk een antwoord van God te hebben ontvangen, schier als een verademing geroepen had: „Dat Jeruzalem dan verga! De Heere heeft mij gewroken!"

En zoo zou Jeremia ook geroepen hebben, als hij zelf meester van zijn lippen was geweest. Maar ziehier nu waarom wij een *drieëenig* God belijden. Niet slechts den Vader en den Zoon, maar ook *den Heiligen Geest.*

Och, dat noemen de oningewijden een onvruchtbaar dogme! o, Mijn God, en het is immers de heerlijkste waarheid in uw Wezen, uw volzalige openbaring, de troost mijner ziel!

Zie het hier dan nu!

Israël heeft zijn Verbondsgod beleedigd, en die God kan alleen toornen. Maar nu, onder dat toornen van Jehova, trekt de Heilige Geest Jeremia's ziel binnen, met een gebed dat uit Jeremia's hart nooit zou zijn opgeklommen, en alleen komen kan van een Geest die zelf God is; en deze Geest vervrijmoedigt hem nu, onder het worstelen des geloofs, om tegen dat „Gij zult *niet* bidden in, toch door te bidden, en aldoor te blijven roepen: „En toch, Heere, wachten we op U, want *Gij* doet al deze dingen!"

Voelt ge dan nu wat het is, óók van *den Heiligen Geest* te belijden dat hij uit God en zelf God is? En was dan het einde niet heerlijk, toen het straks van 's Heeren lippen heette: „*Zoo niet uw overblijfsel ten goede zal zijn!*"

En zooals met Jeremia, zoo doet God telkens met zijn kinderen.

Ze hebben dan geloof, overgeloof zelfs, en met dat overgeloof roepen ze op hoogen toon, zoo het heet vóór God, maar dat het eigenlijk den Heere een walg is.

En dan doet de Heere met hen, wat men in het zwembassin met den pasbeginner doet, dat men hem met het hoofd onder water duwt, zoodat hij niet meer ademen kan en niet anders denkt, of hij stikt en sterft; tot de man die er bij is, den jongen dan weer aan zijn haren optrekt, dat hij boven komt, en nu, met geoefende longen, o, zooveel heerlijker, zooveel ruimer dan zooeven ademen kan.

Het ademen *der ziel* nu is het „geloof," en zoo dompelt ook de Heere dan zijn overmoedig kind onder, dat al de baren en golven des Almachtigen over hem heengaan. En dan roept dat kind in het

ondergaan, maar het helpt niet. En God schijnt wreed, want God helpt niet, maar duwt naar beneden. o, Wat wreede, wat schriklijke God toch! En met dien doodsangst denkt zijn geloof dan te stikken. Tot .... tot het lang genoeg is .... en de Heere hem met zijn andere hand weer opbrengt, en hij weer bovenkomt en zijn ziel weer ademhaalt, en hij zijn God weer in het „vertroostend aangezicht" ziet, en hij bij zichzelven fluistert: „Wat heb ik mijn lieven God en Vader toch miskend!"

XXVII.

Waarhenen de Geest was om te gaan, gingen zij.

Waarhenen de Geest was om te gaan, gingen zij. Ezech. 1 : 20.

Het voorrecht van Israëls profeten was *groot*. Ze hadden veel om 's Heeren naam te verduren. Maar ze hebben uit de heerlijkheden van dien naam dan ook teugen ingedronken, zooals ze óns nooit over de lippen komen. Denk maar eens aan Ezechiëls verrukkelijk gezicht van Gods heilige cherubijnen.

Men voelt het dan ook aan al de profetieën van dezen ziener, dat dit heerlijk gezicht van die engelen hem altijd bij is gebleven; hem telkens weer bezielde; en een verkwikking nog in de heugenis was.

Die engelenwereld is zóó om meê te dweepen!

Dat wemelende, golvende, bruisende leven van heilige, zalige geesten, om den troon der ongeziene heerlijkheid!

Al wat Gods Woord er van meldt, is zoo prachtig.

Eén schittering van glans en glorie voor het oog. Het is onder die engelen een altijd jubelen en juichen en lofzingen voor den Eeuwige. Er is in hun gestalte iets teeders, iets aanminnigs, iets zoo schoons. Die vleugelen vooral waarmeê ze het aangezicht voor God bedekken, toonen zoo diepe, heerlijke aanbidding.

Och! hoeveel geestelijk-gezelliger zou het leven voor Gods kinderen niet zijn, als ze meer indachtig waren aan die heilige waarheid, dat die vriendelijke wezens, die dienende geesten, die jubelende engelen steeds om hen zijn en merken op wat God de Heere is werkende en arbeidende en polijstende aan ons inzinkend, onafgewerkt hart.

Het is toch geen bijgeloof om op die engelen en hun doen te merken. En omdat de dolende kerk van Rome den engelendienst misbruikt, behoeven wij toch niet prijs te geven, wat Gods heilig Woord ons in dat engelenleven als een schat en rijkdom voor onze ziel beschikt heeft.

Of heeft dan uw Heiland zelf die engelen niet gebruikt om hem te dienen in de woestijn en om hem te ondersteunen in Gethsémané?

En meer nog, heeft die Vorst van 's hemels legermacht niet, toen hij ons bidden leerde, zelf er die bede bijgevoegd: „Uw wil geschiede op aarde *gelijk in den hemel!*" Daarmeê toch zeer stelliglijk doelende juist op der engelen volvaardigheid in 's Heeren dienst?

En hoe nu zou in uw bidden, kind des Koninkrijks, die bede: „Laat mij doen wat uw engelen doen," ooit als waarheid en ongezocht op de lippen kunnen komen, indien een kind des Heeren met dat engelenleven geen bemoeienis had, en zich niet telkens verlustigde door het indenken, hoe elken dag en elken nacht die engelen 's Heeren wil ook aan zijn persoon ten uitvoer leggen; om hem zijn; en schitteren in heiligheid voor het oog des Eeuwigen?

Dat laatste was het dan ook vooral wat Ezechiël in die zalige cherubijnen boeide en wat hij zoo keurig uitdrukte in deze woorden: „Waarhenen de Geest ging, gingen zij!" Nu dat noem ik eerst „navolgen!" Als er iemand voor u uitgaat, dan blindelings volgen, keeren als hij keert, omzwenken als hij zwenkt; staan als hij staat, en versnellen de schreden als hij zijn voetstap ijlen laat. En vastelijk mag beweerd, dat Ezechiël, die van Gods engelen schreef: „Waarhenen de Geest ging, gingen zij!" vrijwat dieper en wat beter de „navolginge Christi" heeft verstaan, dan de aandrijvers die ons maar aldoor prikkelen, om Jezus te imiteeren. „Jezus imiteeren, Jezus nadoen!" Waar onze ziel toch op blijft antwoorden: „Wie is hiertoe bekwaam!"

Neen, dan liever ons aan die cherubijnenordinantie gehouden, aan die vaste legerorde van de heirscharen des hemels: „Waar de Geest gaat, gaan wij!"

Want dát eerst is heerlijk gaan. Als ge nooit aarzelt, nimmer weifelt, altijd weet of ge goed gaat, dááraan dat ge maar ziet, of ge den Geest nog in het oog hebt.

Dat is zalig leven, als het geestelijk nooit tegen den adem des Geestes in gaat, maar Hij, de Heilige Geest, altijd voor ons uit zichtbaar is en wij altijd voor wind en tij meê afdrijven.

Ja, dat is koninklijk zalig, als wij nooit hoeven te roeien en nimmer ons hulkje hebben voort te trekken, en nooit de machine daarbinnen onder stoom hebben te brengen, maar altijd in het trekken des Geestes meê worden gezogen. „Waar de Geest gaat, gaan wij!"

Wat levensregel der godzaligheid ligt daar niet in?

Gij aarzelt en vraagt weifelend: „Zal ik dit doen, of zal ik dat laten? Dien weg inslaan of ginds langs trekken? Nog wachten, of nu reeds toetasten?" — en immers bij dat alles heeft uw ziel dan maar als te rieken, of de frissche adem des Heiligen Geestes op *dát* pad, in *die* zaak, in *gene* richting voor u uit ging.

En dat speurt een kind van God, heusch, wel. Hij die geestelijk is en alle dingen geestelijk onderscheidt.

Niet de wereld. Die ziet Hem niet en kent Hem niet. Maar wèl gij, geborenen uit den Vader, want *„gij kent Hem* en Hij blijft bij ulieden."

Want ziet toch, het is nog wel mogelijk, dat ge bij uzelven soms aarzelt, en dat ge als de Geest er wél is, nog niet stellig beslissen durft, dat zijn voetstap daar voor u staat. Welnu, wacht dan, en verbeid en onthoud u. Maar onmogelijk is het dat gij ooit zeggen zoudt: „Ziet, dáár trekt de Heilige Geest voor ons uit!" en dat ge, onder dat heilig roepen, een pad der zonde zoudt inslaan.

Het is zulk een heerlijke, bezielende gedachte, zoo in uw verbeelding dien Geest van God daar als een heilige banier stil en langzaam te zien voorttrekken en in uw gedachte het aan te zien, hoe in een lange rij al Gods kinderen achteraan komen. Achteraan komen, zoodat er wel eens een enkele een oogenblik eigenwijs toeven bleef, maar om toch gauw weer den Geest na te ijlen. Of ook een ander vooruitliep, maar om zoo weer achteruit te treden tot de Geest weer voorbij is. Tot eindelijk, eer het bij den hoek der eeuwigheid om gaat, ál de verlosten door het bloed des Lams weer in den heiligen legertrein, elk in zijn gelid en op zijn plaats zijn.

Mijn broeder, hoe is uw ziel er aan toe?

Ziet ge den Geest voor u uit trekken? o, Love dan al wat in u is den Heilige. En anders, ga ook gij in Gods kracht ijlings, langs het spoor der zielsverbrijzeling, dien Geest achterna!

XXVIII.

Wat veracht gij uwen broeder.

> Ik wilde dat alle menschen waren gelijk als ik zelf ben, maar een iegelijk heeft zijne eigene gave van God, de een wel aldus, maar de andere alzoo. 1 Cor. 7 : 7.

„Verachting van den broeder" is een vooral in onze dagen veelvuldig voorkomend kwaad. Ernstig heeft de Heilige Geest er tegen gewaarschuwd, toen Hij door Paulus den Romeinen liet toeroepen: „Wat oordeelt gij uwen broeder, *of ook gij wat veracht gij uwen broeder?* Want wij zullen allen voor den rechterstoel van Christus gesteld worden" (Rom. 14 : 10). Maar in weerwil van die vermaning kruipt dit ergerlijk kwaad toch voort en voort, en het „verachten van den broeder", vooral van den kleine, minder bedeelde en minder begaafde onder de broederen, blijft al voortgaan. Eer wordt het er erger dan beter op.

Wie veel kennis opzamelde en vroed oordeel bezit, ziet gemeenlijk

van zijn vermeende hoogte laag neer op anderen, die er maar even met hun kennis doorkomen en zich telkens vergissen. Wie tot eere in maatschappij of kerk opklom, pleegt een soort minachting te gevoelen voor menschen die niet in tel zijn. Vlugge, vaardige geesten vermaken zich soms op schandelijke wijs over anderer loom- en logheid. En evenzoo ziet men nu maar al te dikwijls ingeleide zielen, die veel gezicht van God in het heiligdom ontvingen, met zekere minachting neerzien op die geestelijke „halzen en stakkers", die nooit kunnen meêpraten, door niets uitmunten en hoogstens even onder de kleinen in het Koninkrijk kunnen meêgerekend worden.

Die zonde bederft veel, want ze is een mes dat in twee zielen tegelijk snijdt, en twee harten tegelijk verwondt. Immers, hem die ze begaat, prikkelt ze tot hoovaardij en overmoed, en hem aan wien ze begaan wordt, ontmoedigt ze en mat hem af.

En toch behoeft men ook tegenover *die* zonde eenvoudig de waarheid naar Gods Woord te plaatsen, vooral die gezuiverde waarheid, gelijk ze onzen vaderen in het zielsoog blonk, om dit kwaad op veerkrachtige wijze te stuiten.

Hebben de Pelagianen, hebben de Arminianen, hebben de vrijewilsdrijvers gelijk, dan natuurlijk is dat „verachten van den broeder" volkomen geoorloofd. Want zie, dan is het inderdaad uw bijzondere voortreffelijkheid, dat gij zoo hoog staat, en het is omgekeerd de eigen loomheids en traagheids schuld van dien ander, dat hij het zoover niet bracht, maar een kleine bleef die nauwelijks meêtelt. Had Pelagius gelijk, dan moet ge een knap kind ophemelen en prijzen omdat het zoo uitnemend is, en een dom kind hard aanpakken en vertreden omdat het zich zoo dom aanstelt. Dan is er niets tegen te zeggen, als de rijkbegaafde denkt: „Wat ben ik toch veel beter dan die ander, en wat is die andere toch onbeduidend en min." Dan moet de ijverzucht en de zelfverheffing maar ontketend, en dan van den anderen kant de kleine maar in den hoek worden geduwd. Want dan *is* het ook de *verdienste* van den rijkeren geest dat hij zoo rijk wierd, en de *schuld* van den schameler bedeelde dat hij zoo armelijk rondloopt. En naardien nu in onze dagen én heel de Roomsche kerk én bijna alle modernen én de meesten der nieuwe orthodoxie dien vrijen wil weer bedekt of openlijk in lieten sluipen, is het volstrekt geen wonder, dat die verachting van den broeder dan ook zoo toenam. Van natuur neigen we daar reeds toe, en als de prediking, in plaats van dat kwaad te beteugelen, het eer nog aanzet, is het toch licht te begrijpen, dat het welig als het onkruid na den regen opschiet.

Maar stel daar tegenover nu eens de eenvoudige, klare, heldere waarheid van Gods Heilig Woord, en leer al den volke, dat „*niemand iets heeft tenzij hij het hebbe ontvangen*," en hoe heel anders wordt dan niet uw blik op u zelf en op uw broederen.

Stel eens, gij zijt dan nu zulk een rijk begaafde en ook geestelijk

rijke geest, met talent op talent begiftigd en in tal van opzichten uw broederen in kracht overtreffend, och, dan zijt ge zelf immers nog niets anders dan een ledig glas, waar uw bezitter een keurigen, geurigen wijn eerst inschonk, om er dien daarna zelf weer uit te drinken. Dan zijt ge zelf nog niets dan een ledige porceleinkast, waar uw eigenaar een schat van met zilver gemonteerd porcelein in plaatste, opdat de bezoekers niet die kast, maar hem, den bezitter, zouden eeren. Ja, dan zijt ge zelf nog niets dan een hol schip, waar de reeder een kostbare lading in borg, om er die in gindsche haven weer uit te lossen.

Dan is niets in die gave uw verdienste, maar alles toebetrouwd goed, dat u onder een allerzwaarste verplichting legt; u blootstelt aan zeer groote gevaren; en u verplicht om in veel dieper zin dan andere broeders *te dienen*. Ge zijt dan bij het leger een dier weinigen, die het vaandel mogen dragen, maar dan ook wel weten moet, dat men bijzonder op u mikken en het felst op u aan zal vallen. De vertrouwde dienaar bij de karavane, die, terwijl anderen slechts een stoel of tafel mogen dragen, belast zijt met het dragen van den geldbuidel, maar op wien de roover dan ook het eerst aan zal vallen. Gij hebt dan ook niets vóór, dan *meer* verleiding voor uw hart; *harder* inspanning van kracht; en dus *afmattender* leven, — terwijl er u geen ander rein of edel genot van gegund wordt dan de eere om meer gedragen en meer verduurd te hebben voor uw Heere!

Zoo fnuikt de leer van vrije genade alle roem, hoogheid, zelfverheffing en hoovaardij.

De „aarden pot" gelijk Cats u dan betitelt, dient dan tot niets, dan om de gloeiing van het vuur te doorstaan en de keurige spijs te mogen omvatten.

Maar tevens vloeit uit die leer dan ook een tegengif tegen elke „verachting" van den broeder.

Want immers dan valt er niets te verachten.

Of was God dan niet vrij, om op honderd menschen er zestig te scheppen die zeer gewoon waren, dertig die een tweede plaats innamen, en slechts een tiental die Hij bijzonder versierde? En als dan die kleine man, die weinig ingeleide, die min begaafde maar één klein talentje ontving, is dan toch ook dat ééne talentje niet *een talent Gods*? En vergrijpt zich dan niet aan den Heere, wie dat ééne talent minachten en door minachting verwerpelijk wou maken?

Wat spreekt ge van „halzen en stakkers!" „Een *iegelijk* heeft zijne gave van God," zegt de apostel. En even dwaas als het zou zijn indien iemand die 170 Pond weegt een ander wou minachten die slechts even 150 Pond kan halen, even ongerijmd, onzinnig en schuldig is het, indien ik den laffen moed heb, om ook maar eenigszins minachtend neder te zien op de „krukken en brekebeenen," gelijk men ze dan noemt, d. w. z. op die eenvoudigen en kleinen naar

geest of hart, wier rang niet verder reikt, wier greep God de Heere niet ruimer maakte, en die nu eenmaal met uw sneller stap niet meê kunnen.

Zoo ziet men dus wel, hoe ook hier God de Heere weer slechts tot zijn eere behoeft te komen, om ons van zonden vrij te maken.

Erkent, belijdt en aanbidt ge God den Heere als den vrijmachtigen Uitdeeler en eenigen Gever van alle verstandelijke, lichamelijke en geestelijke gaven, dan vloeit hier vanzelf uit voort, dat ge uw zelfverheffing en hoovaardij eens voorgoed varen laat, en omgekeerd van alle „verachting van uw broeder" warsch, veeleer waardeering zult hebben voor de kleinste gave die ge in uw broederen ontdekt. En diezelfde aanbidding zal dan tevens bij den minder bedeelde te weeg brengen, dat hij op zijn beurt, den broeder niet meer benijdt, noch ook klaagt dat hem zooveel minder wierd geschonken.

Kortom er zal dan, wijl er eerbied voor God is, ook eerbied onder menschen onderling wezen, en de eenige zonde die te bestrijden blijft, zal zijn, dat gij u keert én tegen den man, die slechts drie talenten hebbend, *zich aanstelt alsof hij er vijf ontving*, én tegen den ontevredene, die wel terdege, zij 't dan ook met slechts één talent door zijn God bedeeld, er op toeleeft *als ontving hij niets*.

Die *beide* zonden moeten altijd bestreden.

Want in beide steekt de leugen en in die leugen miskenning van Gods doen.

XXIX.

En ik werk ook!

> Mijn Vader werkt tot nu toe en ik werk ook. Joh. 5 : 17.

„Arbeiden en werken" staat voor ons besef, in onze taal en naar de gewone opvatting zoogoed als gelijk met „zwoegen in het zweet zijns aanschijns," met slaven en sloven. Als vanzelf denkt men bij „arbeid" aan werken met de spieren, aan lichaamsinspanning en aan arbeid met de hand. En als iemand wel bezig is, maar nooit „zijn handen heeft te gebruiken," zegt een heel deel der menschenkinderen, „dat zoo iemand niets uitvoert."

En nu schijnt dat misverstand wel onschuldig, maar metterdaad is het dat niet. Zelfs is het in niet geringe mate oorzaak van schade voor ons geestelijk leven.

Want zie toch, indien men eenmaal voet geeft aan het valsche denkbeeld, alsof alle werk juist uitwendige, zichtbare, beweeglijke arbeid moest zijn, dan ligt het zoo voor de hand om én van de Sabbats-

rust op aarde, én van den eeuwigen Sabbat daarboven, én zelfs van de ruste des Eeuwigen Gods, zich zoo gansch verkeerde denkbeelden te vormen.

Sabbatsrust wordt dan „*niets* doen." In den hemel wordt het dan een eeuwenlang naast elkaâr stil zitten zingen tot Gods lof. Ons denkbeeld, dat we ons van God den Heere maken, wordt dan in vollen zin het denkbeeld van een schier slapenden, bijna dooden God. En van onzen Borg en Middelaar gaat men zich dan inbeelden, dat hij aan 's Vaders rechterhand, schier niets doende, nederzit, deels biddend, deels wachtend tot de dag van zijn wederkomst op de wolken genaakt.

Dit alles nu wraakt en veroordeelt de Heere ten eenemale door zijn aangrijpende uitspraak: „Mijn Vader werkt tot nu toe en ik werk ook," daarmeê kennelijk aanduidend, dat we dan eerst de „ruste Gods" en dus ook de „ruste der gezaligden" en derhalve ook de „Sabbatsrust" verstaan, indien we doorzien en begrijpen hoe die heilige ruste juist een *verhoogde werkzaamheid* van ons menschelijk wezen is, en dat *eigenlijke* werken kenschetst, waartoe we als naar den beelde Gods geschapenen, krachtens oorsprong en aanleg, geroepen zijn.

En hoezeer dit nu ook onze gewone voorstelling omverwerpt, toch is de waarheid van dit heerlijk woord wel in te zien.

Of merkt men niet reeds in dit aardsche leven, dat naarmate de mensch hooger staat en tot strenger krachtsinspanning geroepen is, de uitwendige arbeid al minder wordt naar gelang juist zijn werken meer omvattend is en uitputtend? Zie het maar eens aan een dier kolossale fabrieken, waarin men alle orders per telegraaf rondzendt, hoe daar alles zweet en zwoegt en slaaft en slooft en loopt en rent, op dien éénen enkelen persoon na die in de directiekamer van oogenblik tot oogenblik den klerk zijn bevelen laat rondzenden! Let maar eens op den veldheer, die, terwijl alles op het slagveld dreunt en buldert, rustig op een heuveltop de legerorders aan zijn adjudanten uitdeelt! Merk het maar eens aan dien scheepsgezagvoerder, die rustig op de loopplank op en neer wandelt, terwijl alles kookt en bruist in de machinekamer en kloutert en ijvert in het want. Want immers, als ge nu vraagt: *wie* uitputtender werkt, de fabrieksdirecteur of zijn werklieden, die veldheer of zijn soldaat, die gezagvoerder of zijn schepelingen, — dan gevoelt ieder toch, dat die drie eerstgenoemden, al schenen ze neder te zitten, te staan of te wandelen, niets doende dan wat om te zien en een enkel woord te spreken, dat toch, zeg ik, die drie de *eigenlijke werkers* waren, van wier geesteswerk al het werk der anderen slechts *uitvloeisel* was, en dus in veel hooger mate dan die arbeiders, die soldaten of die matrozen in den vollen, hoog-

sten zin zóó bezig waren geweest en zóózeer „iets hadden uitgevoerd," dat als straks de fabriek een kunststuk aflevert, of het leger den slag wint of het schip veilig binnen komt, niemand zeggen zal: „Dat hebben die arbeiders of dat hebben die troepen of dat hebben die schepelingen gedaan!", maar ieder en een iegelijk zal getuigen: „Dat deed die *gezagvoerder*," „die *veldheer* won den veldslag," „die *ingenieur* schiep dat kunstige product."

Reeds op aarde kan men dus stilzitten, geen lid aan zijn liehaam verroeren, en in volkomen ruste zijn, dat men toch desniettemin zeer intensieven en zeer uitputtenden *arbeid* verricht en waarlijk werkt. De wijsgeer, de denker, de dichter, de staatsman en wie niet al, wien juist de edelere en fijnere uitingen van ons leven zijn toebetrouwd, werken reeds bijna geheel in uitwendige rust. Alleen dat ze even de lippen verroeren; een paar vingers om de pen doen drukken; of soms een blad omslaan.

Welnu, denk u diezelfde verfijning nu nog verder doorgezet. Stel u voor dat ook die lippen, die vingers, die zintuigen nog ontslagen waren van elke inspanning, en alles dus in ruste bleef, om alleen den geest werkzaam te laten, zeg zelf, hebt ge dan het denkbeeld van een volkomen *rust* die tevens de hoogste *werkzaamheid* is, niet reeds verwezenlijkt?

En als ge van daar uit nu in de geestesbezigheid van Gods kinderen indringt; indringt in den arbeid der zielen; en van daar opklimt tot het hoog en heilig bezig zijn in de ruste van den Sabbat: is het dan nog zoo raadselachtig, hoe er in den hemel daarboven een „eeuwige ruste" is, en hoe toch van die eeuwige ruste Jezus zeggen kon: „Mijn Vader werkt tot nu toe, en ik werk ook!" Hij, en dus ook mét Hem „zijn gezaligden?"

Neen, arbeid in gewonen zin adelt niet „den *mensch*," maar „den *zondaar*." Voor een *gevallen* mensch is arbeid een heerlijk redmiddel, om Satan geen invloed op zijn vleesch, zijn zinnen en zijn hart te geven. Uit het Paradijs verdreven moet de *zondaar* in 't zweet zijns aanschijns arbeiden, als straf, doch met een straf die een zegen is tevens.

Maar „adel" is zulk een arbeiden voor ons niet. Veeleer is het de adel van Gods kinderen, dat ze ná gewerkt te hebben, telkens in de *Sabbatsruste* weer terugkomen tot hun eigenlijke eere, om reeds hier op aarde dien eeuwigen Sabbat aan te vangen, die hun hope en hun uitzicht blijft.

Dan is er ruste; en, in die ruste zalige ontplooiing van krachten; en in die stille krachtsontwikkeling het groeien van den ceder en den palmboom in het huis des Heeren.

En daarvan zegge de vreemdeling dan vrij: „Die ceder *doet niets*",

maar God zegt: „Die ceder doet wel iets, doet veel, doet het hoogste zelfs, want die ceder *groeit*, die ceder *wast*, die ceder doet zijn bloesems *rijpen!*" En in God te groeien, te wassen in Christus en bloemen des Geestes te dragen, wat dunkt u, mijn broeder, is dat voor hier en voor den zaligen hemel geen arbeids genoeg?

XXX.

Omdat Ik u geen genade zal geven!

Aldaar zult gij andere goden dienen, dag en nacht, omdat Ik u geen genade zal geven.
Jeremia 16 : 13.

Het is zoo vreeslijk te vallen in de handen van den levenden God!

In waarheid „vreeslijk!"

En dat niet omdat Hij ons zoo fel tuchtigen, zoo hard kastijden, zoo scherp beproeven en zoo op 't nauwkeurigst doorzoeken kan. o, Zelfs een storm en onweder kan lieflijk zijn, als God er maar in is. En al slaat de Heere u met nog zoo geweldige slagen, dat is eer nog een teeken van Gods erbarmende gunste, dan dat het u zielsbedroefd en rampzalig zou maken.

Neen, Abraham op Moria of Job op den aschhoop zijn niet de tegenworstelaars, voor wie het vreeslijk was in de handen des levenden Gods te vallen. Vreeslijk was dat voor heel andere tegenstrevers, voor de Farao's en de Nebucadnezars, voor de Achitofels en de Judassen.

En vraagt ge waarom?

Omdat er maar één vreeslijk ding is, en dat is: weg te zinken naar *de hel toe*.

En dat nog volstrekt niet zoozeer, omdat de lichaamssmart, het uitwendig lijden in de hel zoo schrikkelijk is, maar allereerst en voornamelijk, omdat in de hel een iedere ziel geheel bandeloos aan zijn eigen goddeloos hart en geheel teugelloos aan zijn eigen booze natuur is overgegeven, en niets, niets hem meer van den droesem zijner eigen vuilheid en ongerechtigheid terughoudt.

Nu, o, arme mensch, hebt ge al verstrooiing en afleiding noodig, als ge de herinnering van een boos en kwaad stuk, dat ge bedreeft, niet van u kunt zetten. Maar in de hel is dát de aard der rampzalige existentie, dat ge dan niets van u kunt zetten, maar eeuwig met al uw kwaad, met de volheid uwer ongetemde zonde alleen blijft.

En hoe dat komt?

Dat komt alleen, omdat er in de hel geen „genade Gods" meer is.

„Geen genade!" dát *is* de hel!

En hier reeds op aarde is de hel op en in en om u in elk van die oogenblikken, waarin het God belieft „zijn genade" van u weg te nemen.

Want neemt God „zijn genade" weg, dan is er op hetzelfde oogenblik niets meer, dat u van uw zonde afhoudt en gaat ge roekeloos in uw ongerechtigheid door.

En let wel, daarmeê is nu nog geen „zaligmakende, wederbarende" genade bedoeld. Maar gedoeld veel meer op die *terughoudende, intoomende* en *beteugelende* genade, die door God op het algemeene leven gelegd is, en waardoor de menschen, die, wierden ze losgelaten, als tijgers en wilde beesten op elkaâr zouden aanvallen, zóó worden ingehouden en ingebonden, dat er nog een menschelijke maatschappij onder hen mogelijk is en ze nog soms met burgerlijke deugden versierd zijn.

Een „genade" aan u ook in uw onbekeerden staat bewezen, en daarmeê een macht Gods die op en in u werkt, om u te verdedigen tegen de zuigende kracht, waarmeê uw eigen zonde u wegtrok en neertrok naar het verderf; en die maakt, dat hoe de wereld, de duivel en uw eigen hart u ook persen en drijven, om u zelven in alle zonde en ongerechtigheid weg te werpen, er toch nog een burgerlijk braaf mensch in u overbleef, die wel inwendig aan alle schuld voor God schuldig stond, maar aan de verwoestende, helsche overmacht der zonde toch ontkwam.

Maar.... en dat is nu het ijslijke!.... ook die „beteugelende, intoomende en terughoudende" genade neemt God de Heere soms in het einde van een volk of van een persoon weg.

Ten deele deed de Heere dat door een rechtvaardig gericht met de heidenen „die Hij overgaf in een verkeerden zin, om te doen dingen die niet betamen", en die „Hij aldus wandelen liet in hunne eigene wegen", zoodat ze „over werden gegeven in onreinigheden" en „oneerlijke bewegingen" naar „de begeerlijkheden van hun hart."

Tot hetzelfde schrikkelijke doeleinde zond Hij zijn profeet, tot wien Hij uit de heerlijkheid sprak: „*Maak* het hart dezes volks vet en *maak* hunne ooren zwaar en sluit hunne oogen, opdat zij niet zien." In gelijken zin heet het bij Job: „Indien uwe kinderen gezondigd hebben, *Hij heeft ze in de hand hunner overtreding overgegeven.*" In geheel dezelfde beteekenis spreekt de Heilige Geest bij den psalmist: „*Dies heb Ik hen overgegeven in het goeddunken hunner harten.*" Sterker nog in den brief aan de Thessalonicensen: „*Daarom zal hun God zenden een kracht der dwaling*, dat ze de leugen zouden gelooven." En dát nu is het wat de Heere ook aan zijn eigen volk dreigde, toen Hij het door Jeremia liet aanzeggen: „Indien gij dan

alzoo en alzoo zult doen .... dan zult ge ten leste voor *alle* afgoden u nederbuigen, *omdat Ik dan mijn genade van u zal wegnemen!*"

En zou dan voor zoo ontzaglijk woord ook ons niet de diepste ernst voegen?

Broeders, broeders, denkt het toch wel in. Nu helpt God u nog om u an de zonden af te houden. En als gij door een achterdeur weer naar de zonden wegsluipt, komt God nog met zijn genade het opeens verhinderen dat ge niet zondigen kóndt. Maar niet ten einde toe zal God de Heere dat in u dragen en dulden, dat gij maar aldoor naar de zonde hunkert en er heendringt en het lastig vindt, dat uw God nog zoo genadig is, er u feitelijk van af te houden, door ze u te beletten.

En dan, dan, als de lankmoedigheid van uw God eens uit is, en het kwam er ook bij u eens toe, dat de Heere uw God ook van u sprak: „Deze ziel wil niet van de zonden afgehouden zijn; ze wil met alle geweld naar de zonde toe; ze vindt mijn terughoudende genade zelfs lastig; welnu dat ze dan zondige! Zoo zal ik mijn genade van haar wegnemen! En ze zal hellen naar de diepte der zonde, heel het vlak harer onheiligheden af, dat ze met versnelde vaart er in wegzinkt, en niets haar meer stuit!"

Zeg zelf, zou dat niet vreeslijk zijn?

Als ge er niets meer aan doen kondt, en in al dieper zonde *moest* wegzinken?

Een prooi, in vollen zin een machtelooze prooi van den zielenmoorder!

Wat dunkt u, zou dát niet in letterlijken zin een hel op aarde zijn?

En daarom, „heden, nu gij zijn stem hoort," bedenk wat tot uwen vrede dient.

Alles kan de Heilige dulden, alleen dat spotten met zijn genadige goedertierenheid, dát niet!

XXXI.

Met een ijzeren griffie!

> De zonde van Juda is geschreven met een ijzeren griffie, met de punt eens diamants; gegraven in de tafel van hunlieder hart; en aan de hoornen uwer altaren. Jer. 17 : 1.

„De zonde van Juda" is niet de zonde van de ongeloovige wereld, maar de zonde van Gods eigen volk, dat genoemd is naar zijn Naam,

het teeken van zijn verbond draagt en versierd is met de kennisse van zijn heiligheden. Dus: van *de geloovigen.* Van hen, die onderwezen zijn in het Woord

En van *die* zonde nu spreekt de Heilige Geest bij Jeremia, dat God de Heere ze aanteekent, niet op een lei, waarvan ieder ze kan uitwisschen, noch op een blad papier, dat te verscheuren viel, maar dat Hij ze heeft ingegrift met *„een ijzeren griffie en met de punt eens diamants.”* Dat wil dus zeggen, dat de Heere ze gegraveerd heeft in iets zeer hards; in iets, waar ze niet meer zijn uit te wisschen, en waar ze als in een verzegeld „boek der gedachtenisse” onuitdelgbaar in staan. Het is derhalve alsof er stond: Dat ze in graniet voor Gods aangezicht gebeiteld staan. Voor Hem, van wien het in vers 10 heet: „Ik de Heere doorgrond het hart en proef de nieren, en dat om een iegelijk te vergelden naar zijn werken.”

En dat zelfs is nog niet al. Maar bovendien heeft God de Heere de zonde van zijn volk ook *„gegraven in de tafel van hunlieder hart,”* d. i. in hun consciëntie; in hun innerlijkst bewustzijn; geprent op de wanden van hun inwendigen mensch, op den bodem van hun gemoed. Ook daar staat alles wat gij tegen de liefde Gods en de erbarming van den Heiland misdreeft en ’t geen waar ge den Heiligen Geest meê bedroefd hebt, in de duidelijkste woorden, met klaar en leesbaar schrift, door Gods eigen vinger uitgegraven. En als gij er zoo’n hinder van hebt, dat de heugenis van uw zonde u geen rust laat, weet dan wel, dat zulks alleen daarvan komt, dat uw God het zoo haarfijn en zoo onuitsprekelijk duidelijk in uw consciëntie heeft ingegrift.

Ja, om toch zeer klaar te doen uitkomen, dat de Heere de zonde van zijn volk als een moord aan zijn liefde beschouwt, heeft Hij het spoor er van als in bloedvlakken geteekend, door ook op de verborgen plaatsen en geheime plekken, waar ge uw zonden bedreven hebt, in vlammend schrift uw zonde u te doen toespreken. Daarom staat er bij: „Dat de Heere de zonde van Juda *ook op de hoornen van zijn altaren heeft gegraven.”* Die altaren toch stonden op de hoogten en onder allen groenen boom, en waren de plekken hunner gruwelijke afgodische boeleering, ver van hunnen God weg!

En waarom doet de Heere dit nu aldus met zijn volk?

Uit wat andere beweegreden, dan uit den innerlijken drang zijner ontfermingen? Waarom anders, dan naardien Hij zijn volk liefheeft? Want dit tast en doorziet ge toch: te weten dat uw zonde als een onuitwischbare bloedvlek op uw consciëntie blijft zitten, en u „van den balk en den muur,” gelijk Hosea zegt, verwijtend toespreekt, is voor Gods echte kinderen toch wel het „veiligste baken op zee”

dat ons in den storm van het leven kan afhouden van het nogmaals stranden op dezelfde klip.

Maar er steekt toch meer in.

Want zie, dat uw zonde er bij God den Heilige met een ijzeren griffie zoo diep in gaat, is toch ook wel de roerendste aanduiding van de diepe, door alles heengaande wijze, waarop die God door de zonde van zijn volk wordt gegriefd. Die zonde ergert Hem zóó schrikkelijk, dat ze er niet bij Hem uit wil; dat ze steeds voor zijn heilig aangezicht is, en dat Hij ze niet vergeten kán. Eigenlijk zijt gij zelf het dus, die door tegen Gods liefde in te zondigen, zelf met eigen giftige hand uw zonde in de gedachtenisse Gods als met een ijzeren griffie ingrift. En nadat gij dan alzoo uw zonde geschreven hebt als een grieving in Gods gedachtenisse, komt die God dan op zijn beurt, u diezelfde zonde in úw conscientie uitgraven, opdat gij in uw binnenste nauwkeuriglijk weten zoudt, wat er van u geweten wordt door uw God. Dus een conscientie-inspraak *uit liefde*. Niet als bij den wederstrevige, verwijtend en verdoemend. Maar *uit liefde*, om u zijn heilige droefheid over uw eigen zonde in het diepst van uw gemoed te klagen. En te toornen, ja, maar niet met de verschrikking van Horeb, maar met een blik als Jezus op Petrus wierp, toen hij driemaal zijn Heer had verloochend.

Die luide, scherpe, sterk sprekende herinnering aan uw zonde tegen Gods erbarmingen, die u als kind van God in uw conscientie onrustig houdt, is dus een zegen, een zeer beschamende genade, een bewijs dat uw Vader u niet verlaat.

Maar zie nu wel toe: „Arglistig, zegt vs. 9, is het hart, meer dan eenig ding, wie zal het kennen?” En zoo staan dan ook onder Gods volk de valsche medicijnmeesters op, die dat onrustige in de conscientie door slaapmiddelen komen stillen. En dán zijt ge er vreeslijk aan toe. Want dan werkt ge over uw hart heen, en moet God met de ijzeren griffie nog zooveel dieper gaan insnijden. Althans voor zoover ge in der waarheid wedergeboren zijt. Want bedenk het wel: door niets zoozeer als door dat sussen van de conscientie komt over Gods volk de bestrijding óók van hun genadestaat.

De zaak waar het op aankomt is maar, als de conscientie zonde tegen uw God in u opgeeft, dat ge dan terstond op dien levenden God zelf ziet, die deze zonde in uw conscientie uit zijn gegriefd hart overboekt. Een conscientie, zonder den levenden God er vlak bij, is een schuldboek dat ge eenvoudig in een hoek werpt en vergeet. Neen, om *conscientie* in u te wezen, moet ge elk zeggen van uw geweten, als een u aanspreken van dien levenden God zelf aanhooren. In gemeenschap met Gods Majesteit eerst doet de conscientie haar

waarachtige werking. Meer nog: dan martelt ze niet af, maar helpt er u door.

Want zie, mijn broeder, omdat God bij zijn volk de zonde met een ijzeren griffie komt ingraven, niet uit verbolgenheid, niet om eeuwig af te snijden, maar uit zucht tot redding, zoo komt God, de Heilige Geest, u in die ure der verschrikking van uw consciëntie, dan ook te rechter tijd de mogendheid van den *Uitdelger* voorhouden. Van Hem wiens bloed zúlk een oneindige kracht heeft, dat zelfs wat met „de ijzeren griffie en met de punt des diamants" was ingegraven, door de eeuwige liefdeskrachten van dat heilig zoenbloed, terstond wordt uitgewischt, voor altijd is uitgedelgd, en voor eeuwig verdwijnt.

XXXII.

Die neme zijn kruis op.

> Zoo iemand achter mij wil komen, die verloochene zichzelven, en neme zijn kruis op, en volge mij. Matth. 16 : 24.

Een straf van dagen-, weken-, maanden-, jarenlang met een kruis op den schouder rond te moeten loopen, bestond noch bestaat en is op zichzelf ondenkbaar. Indien toch de bedoeling ware, den schuldige levenslang neer te drukken door hem zekeren last te laten torsen, dan zou er volstrekt geen reden zijn, waarom dit juist een „kruis" moest wezen. Een zware balk, een staaf ijzer, een steenklomp ware dan even goed.

Elke voorstelling, als zag Jezus' woord: „Die neme zijn kruis op zich", op zekeren last, dien we lange dagen te torsen hebben, moet dus als ongerijmd worden verworpen.

Neen, een kruis dragen doet *alleen* hij, die ter dood veroordeeld is, en nu bij het uitgaan naar de schandplaats, zelf zijn kruis heen moet sleepen naar de plek waar men hem kruisigen zal.

Dat prachtige woord van onzen Heiland: „Zoo iemand achter mij wil komen die verloochene zich zelven *en neme zijn kruis op zich* en volge mij", is dus bijna altijd misverstaan. „Misverstaan", doordien men het deed voorkomen, als doelde dit woord op het dragen van het velerlei leed, van de verborgen smart en het opgekropt verdriet waarmeê men elken morgen opstond en elken avond weer te bed ging, en zich dientengevolge het volk Gods voorstelde, als een gansche heirschaar van pelgrims, die allen *met het kruis op den rug* den langen weg naar de hemelpoorte langs togen.

De zin van dat woord van Jezus is veel dieper.

Jezus eischt niet slechts, dat ieder Christen willig het leed zal dragen, dat hém evengoed als elken wereldling is opgelegd, maar spreekt uit, dat hij bovendien als volgeling van den Zone Gods *een eigenaardig kruis* op zich heeft te nemen, dat het kind der wereld *niet* kent.

En dat nu wil niets minder zeggen, mijn broeder, dan dat Jezus van u eischt, dat ge *uw doodvonnis* aanvaarden zult; willig naar de schandplaats zult gaan, waar dat doodvonnis aan u moet voltrokken worden; en alsnu zelf het kruis op zult nemen en daarheen dragen, waaraan ge op de plaats der schande zult worden uitgerekt en zult sterven.

Zoo en zoo alleen komt de diepzinnige uitdrukking van Jezus tot haar recht.

Indien iemand achter hem wil komen, die moet 1. zichzelven verloochenen, 2. zijn kruis op zich nemen, en 3. hem navolgen.

„U zelven verloochenen" nu, dat doet ge nog volstrekt niet, door eens iets op te offeren voor den broeder, eens iets toe te geven of voor een ander uit den weg te gaan. Neen, „*uzelven* verloochenen" staat tegenover het „verloochenen *van uw Heiland*." Handhaaft ge uw eigen persoon, richt ge uw eigene gerechtigheid op, houdt ge nog aan uzelven vast, dan geeft ge Jezus op, laat ge den Middelaar varen en is de verloochening van den Christus voltrokken in uw ziel. Maar dus ook omgekeerd laat ge Jezus *Jezus* d. i. uw Verlosser zijn, aanvaardt ge hem waarachtiglijk als uw koning, en houdt ge op, ook maar het allergeringste op zijn eere en majesteit af te dingen, dan moet gij *zelf* er ook aan, dan kunt ge *u zelven* niet staande houden, en moet ge zóó algeheellijk *uzelven* voor hem wegwerpen, dat ge er niet meer naar vraagt, hoe het met ú gaat; om uzelven niet meer geeft; met uzelven niet meer rekent; en dus in vollen omvang en uitgestrektheid, letterlijk uzelven *verloochent*.

Dat is dus de eerste stap: zich te verloochenen. Maar hoe, bid ik u, zou daar nu als hoogere eisch op volgen kunnen: niet te morren onder uw leed en verdriet? Alsof dit niet een eisch ware, die ook zelfs tot den *niet*-wedergeborene uitging.

Neen, die tweede hoogere stap is dan ook een gansch andere, en wel geen mindere dan deze: „*Alsnu in den dood te willen gaan.*" De „verloochening" namelijk moet, opdat haar oprechtheid blijke, alsnu overgaan in een aanvaarden van het „doodvonnis" dat over ons komt. Een nog niet geheel verloochende wil dat niet. Of althans hij wil de voltrekking van dat doodvonnis uitstellen. Of voor het minst er een anderen dood voor in de plaats stellen, die hem beter gevalt. Maar bij een „verloochende ziel", wil Jezus zeggen, heeft dat tegenspartelen nu uit. Zooals Jezus over hem beschikt is het hem wel. En nu, Jezus heeft déze wet over hem beschikt: Dat van nu voortaan zijn leven *één dagelijks sterven* moet zijn; en wel een

sterven dat met smarte en met schande verzeld gaat; een sterven aan een kruis. De vraag is nu maar: Zal men den „verloochende” naar dat kruis met geweld moeten sleuren, of zal het heerlijk heroïsme in hem opwaken, dat hij zelf zijn kruis aangrijpe, *het op zich neme* en het uitdrage naar zijn Golgotha?

Dat kruis, waaraan hij sterven moet, slaat letterlijk op heel zijn leven. Op de booze lusten des vleesches, die gekruist moeten worden, gedood en begraven. Op de zucht naar eer en roem, naar vreugde en vrede in de wereld, waarom het hem gezet is zich zelven der wereld te kruisigen en de wereld aan zich. Dat kruis houdt in, dat allengs alles wat in hem leefde in pijn en smaad moet geknakt, gekrenkt en gedood. Ja dat ál wat hem begeerlijk was aan eigen hart, aan eigen levenskring en zelfs aan eigen godzaligheid, letterlijk voor hem er onder ga, hem een oorzaak van leed en krenking worde, en telkens in het weer vernietigen van een deel van zijn *ik* eindige.

En wil een kind van God dat nu; heeft hij zoo zijn Heer beleden en zichzelven verloochend; en „verloochend zijnde” niet de verzenen tegen het hout van zijn kruis stukgestooten, maar aan dat kruis aan gewild en het op den nek getild; dan zegt Jezus, dan komt dat derde: *het navolgen Christi in den dood.*

Dat immers tast nu ieder, het slot: „en volge mij!” kan niets anders zeggen willen dan: „volge mij naar Golgotha *in den dood.*”

Het kruis dat we optilden en nu willig torsen moet niet te schouw gedragen; daar moeten we niet meê te pronk en te koop loopen; daar moeten we onze kracht niet aan willen toonen; daar moeten we ons zelven niet meê willen behagen. Neen, maar met dat kruis moeten we zonder verwijl naar ons Golgotha, opdat dit kruis ons van de schouders genomen worde, als schandpaal omhoog ga, en ons „ik” er worde aan genageld, tot we, al de smarte en kruisweeën door aan het „volbracht” toekomen.

Dat kan nu in martelaarstijden zeggen willen, dat ge in letterlijken zin uw hoofd op het blok moet leggen. Dat kan in minder felle dagen beteekenen, dat men u, om uw belijdenis van Jezus, uw brood beneemt. Dat kan beduiden, dat men u zedelijk dood verklaart en vermoordt voor de maatschappij. Maar, ook al gaat het niet door zulke stormen en onweders, de zaak als zaak blijft onveranderlijk dezelfde. Een kind van God *moet in den dood.* Zijn leven moet een gestadig *sterven* zijn. Telkens weer een stuk van zijn ik af, dat hem als bij levenden lijve wegsterft! Ge weet het, „wie zijn leven zal willen behouden, *die moet het willen verliezen.*” Maar zijt ge zoo eens dood, o, mijn broeder, luister dan ook vrij naar wat ge een Paulus hoort jubelen: „*Ik leef niet meer*, en toch leef ik, want Christus leeft in mij!”

XXXIII.

Te ziften als de tarwe.

> Simon, Simon, zie de Satan heeft ulieden zeer begeerd, om te ziften als de tarwe: maar ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoude. Luk. 22 : 31, 32.

De belijders van onzen Heere Jezus Christus verkeeren in onze dagen in uiterst gevaarlijken toestand. Ze gaan grif en goed door voor „geloovigen.” Ze heeten de „getrouwen”, die hoog in lof staan tegenover de „afvalligen”. Vaak zelfs zijn ze in hun kring leidslieden en toongevers. En zoo leven ze, op den roep hunner rechtzinnigheid drijvende, zonder veel smaad of vervolging, er maar al te dikwijls o, zoo gedachteloos, op voort.

Er is weinig teederheid en broederlijke moed, om elkaâr onderling te vermanen en op te scherpen. Bovendien het menschelijk „ik” is zoo overgevoelig geworden, dat men bijna niets meer zeggen durft. Een kerk die waken en door de kastijding der tucht louteren kon, is er niet meer. En heel de toestand, waarin de „geloovigen” verkeeren, is zoo onvast, zoo door sekten bedorven en door eigendunkelijkheid uit zijn voegen gewrikt, dat, waagt men het nog eens, om een zondigenden broeder in heiligen toorn aan te tasten, de sektehoofden van alle kanten de armen reeds naar hem uitsteken en hem toefluisteren: „Zeer lieve en gewenschte broeder, als men het u onder uw vrienden te moeielijk maakt, o, wees dan onzer één, wij zijn op verre na niet zoo kieschkeurig. Elke broeder is ons lief!”

En dat zou nu alles niets zijn, indien Satan tot werkeloosheid ware gedoemd. Maar helaas, dat is hij *niet*. En God de Heere heeft het voor ons noodig gekeurd, dat die vijand onzer ziele, ons, in verband met de wereld en de zonde in ons eigen hart, nog altijd rusteloos zou blijven aanvechten. Hij mikt dus zijn pijlen nog wel terdege op ons hart. En ge weet het, Satan is sluw, de vader der leugen en een moordenaar van uw hart.

Hij, de Duivel, is nog altijd de oude *zifter*.

Hij weet dat Christus Jezus verordineerd is, om eens aller ziel te proeven en te oordeelen. En dat daarom in Christus' hand „een *wanne*” is. Een wanne of zeef, waarmeê hij de zielen zal *ziften*, om aldus te doorzuiveren zijn dorschvloer en te verzamelen in zijn eeuwige schuur wat dege tarwe blijkt en geen kaf.

En nu wil Satan, dat weten we, den Christus altijd *nadoen*. Hij wil dus óók keuren en proeven. Hij neemt ook een wanne. En gelijk Jezus het zijn lieven discipelen in den nacht van het verraad aanzei:

er kunnen geen zondaren achter Jezus aankomen, of Satan heeft met heel zijn duivelsch hart begeerd ze te ziften als de tarwe. Of om het krachtiger nog te zeggen: Van God gevraagd dat Hij hem die „geloovigen," die „fijnen," die „vaders in Christus," eens overgeven zou, opdat hij, Satan, ze eens keuren mocht, of dat nu wezenlijk echt goud bij die fijnen was, dan wel of hij ze als ontdekte huichelaars in het oordeel zou kunnen ontmaskeren.

En dat, vergeet het niet, broeders, dát staat God de Heere toe.

God mag, God kan dat niet aan Satan weigeren. Want dan zou Satan zeggen: „Ziet ge wel, de proef durft men niet aan. Heel echt goud zal het dus niet wezen." En dat lijdt Gods eere niet. Als God de Heere eenmaal gezegd heeft: „Mijn kind!" — dan moet het ook zoo echt en wezenlijk en waar wezen, dat al werden we tienmaal door de diepten van de hel gesleurd, we toch ten leste nog als gezaligden en geheiligden zouden ingaan in de eeuwige tabernakelen des lichts.

Maar de toestand waarin dit duivelsche „ziften" ons brengen kan, is verschrikkelijk. Want, och, of ge toch de oprechtheden lief kreegt en het maar eerlijk bekennen woudt: *innerlijk zijn we nog zoo slecht.* Er is niets geheels aan ons. Alles vloeit door en brokkelt af. En als Satan het maar sluw genoeg aanlegt, o, dan doorleven we telkens van die ijslijke, van die diep verdoemelijke oogenblikken, dat we Satan eigenlijk achterna hinken en dat het ons de grootste moeite kost, om met ons afgekeerd hart den Heere dan toch in het eind nog vast te houden.

En nu weet ik wel, dat wie in Jezus zijn, niet uitvallen zullen, en dat hoe Satan Gods echte kinderen ook zift en tusschen zijn vingers wrijft en betast en beziet en schudt en keurt, hun geloof toch niet kán en niet zal ophouden, omdat Jezus voor ons bidt. Maar... maar.... moet dan de verkiezing ook niet vastgemaakt? Hebt gij er dan niet telkens behoefte aan, om „uit uw werken van uw verkiezing verzekerd te worden?" En voer dan door uw ziel, bij zooveel geestelijke verdorring, nooit de angstige vraag: Ben ik ook een huichelaar? Een schijn-heilige? Een over-orthodox mensch, maar afwerkende van Jezus in plaats van te trekken naar hem toe?

En ook al moogt ge door de genade daar vrijelijk en met stille kalmte evenals de ook zoo scherp gezifte Job op antwoorden: Dit weet ik, dat mijn Verlosser leeft! — dan nog vraag ik: is dan de wasdom in Christus onverschillig? Is het dan niet ijslijk, als Satan zich over u groot maakt tegenover den Heere uwen God? Kan het er dan door, dat er in de diepten van Satan telkens een gejuich opgaat: „*Tot die zonde hebben we dien fijnen man, die geloovige vrouw weer gebracht!*" en dat er in den hemel daarboven een be-

droeving des Heiligen Geestes is over uw onreinheid en uw onheilig doen?

Bij het kruis van uw Heiland, mijn broeder, bij welks aanblik onze Heere voor dat „ziften van Satan" ons zoo dringend gewaarschuwd heeft; in naam van dat bloed van het onbevlekte Lam, dat alleen macht heeft, om uw vlekken uit te wisschen; ja, als van die biddende lippen van onzen Heiligen Hoogepriester, wiens smeeking dusver uw geloof nog terughield van bezwijken; o, door al wat aan de ziele van Gods ingeleide kinderen heilig is, kome daarom ook tot úw ziel de vraag: *Hoe doorstondt ge dusver de zifting van den Duivel?*

Zie, hij waarschuwt u niet, eer hij ziften gaat. Hij begint eer gij het vermoedt. Gij ligt in zijn wanne, eer gij er op bedacht zijt. Als hij tot u komt, ziet ge *Satan* niet, maar een *engel des Lichts*. En toch die schijnbare engel, dat *was* Satan.

En nu, hoe kwam uw hart er meê door?

Ge bleeft belijden! Natuurlijk, want daar komt Satan eerst het allerlaatst aan. Eerst laat hij u onverkort en onverlet al uw rechtzinnigheid. Anders kon hij geen huichelaar van u maken. En toch, dáárin zit zijn eenige kans.

En dan gaat het op een boozen kant van uw hart aan. Op kruipende, wriemelende zonden. Niet al te openbaar. Liefst dat niemand het merkt. En komt er iets van uit, dan een heel stel van verdichtselen, om wel te doen uitkomen, dat dit *bij u* iets anders dan bij een ander was; bij u er wel door kon; zoo samenhing met uw gestel; ja, eigenlijk nog goed door u bedoeld was.

En ontwaakt dan soms de consciëntie, dan fluistert Satan u in: „o, Dat komt daar vandaan, dat ge al die anderen nog voor zooveel beter houdt. Maar die zeggen het ook niet. Als ge alles van ze wist, zoudt ge zelf toestemmen, dat het *met u* volstrekt zoo erg nog niet is."

En blijft het toch onrustig, dan verleidt hij u om geloften te doen, die ge een volgende week al breekt. En baat het nog niet, dan fluistert hij u zelf in, dat ge om in den hemel te komen, toch beter u moet aanstellen; u aldus werpende op werkheiligheid en u afbrengende van den eenigen Borg.

En onder dat alles door sluipt de leugen in uw ziel; wordt ge een onware mensch; kleeft ge aan zonde, wereld en duivel in plaats van aan uw Verlosser; en het einde is, dat het wassen in Christus uit heeft, en ge vreemd wordt aan uw eigen hart; en de gebeden uitgehold en ledig raken; en de gloed een valsch blosje is; . . . . tot . . . . ja . . tot eindelijk het eenige offer komt, dat Gode behagen kan, en ge een walge voor uzelven wordt en ge met „*een verslagen geest en een verbrijzelde ziel*" weer in het stof voor uw God neervalt, en Hij zich

uwer nog ontfermt, en u er toch nog doorhelpt, niettegenstaande ge Hem zoo vreeslijk, zoo ontzettend hadt onteerd.

o, De wegen der geesten zijn zoo geheimzinnig!

Een enkele dier wegen is in dit korte woord weer blootgelegd.

Zijn er, zijn er, die er op wandelen mochten, och, dat ze dan dezen zelfden dag nog omkeeren op hun schreden!

Kind van God, het pad der zonden kán *úw* levensweg niet zijn.

„Zijt heilig, want Ik ben heilig" roept Jehova Zebaoth!

XXXIV

In het rechthuis.

Leidden zij Jezus in het Rechthuis.
Joh. 18 : 28.

Onze Heiland liet zich in het „*rechthuis*" inleiden.

Wat is dit?

Is het „rechthuis" niet het huis zijns Vaders? Is alle recht niet uit God? Is het God niet die het recht handhaaft? Indien een volk zoover komt, dat er weer een „rechthuis" geopend wordt, is er dan niet ook weer een zegen aan dat volk geschied?

Zie, in dagen van oproer en muiterij; als het geweld heerscht en de blinde hartstocht vrij spel heeft, dán is het „rechthuis" gesloten en zit de rechter niet op zijn stoel. Dán slaat er vuur uit de hel naar boven. Denk aan Parijs in 1870. Dan zijn alle duivelen los.

Maar nauwelijks wordt het oproer bedwongen, breekt men de macht der muiterij en heeft men het brutale geweld kunnen fnuiken, of zie, daar opent zich het rechthuis weer, en de rechter klimt weer op den stoel der eere en de weegschaal der gerechtigheid wiegelt weer in zijn hand.

En nauwelijks is er in dat rechthuis weer licht en leven, of de betere burgers halen weer adem en de booswichten beven voor wraak.

Het „rechthuis" in het midden der wereld is dus wel terdege een goddelijk iets. Een heilige instelling waaraan iets van de eere en de tegenwoordigheid Gods kleeft. Er zitten „goden" in het rechthuis en God is in het midden van hen, zegt de Schrift.

Bij God gaat alles naar „recht."

Het is er niet maar om te doen, om ons te reinigen en te heiligen en te zaligen. Niet maar om ons *medisch* te behandelen en te genezen.

Of ook *ethisch* te bewerken en van nieuw heiliger leven te doordringen. Neen, maar voor alle dingen komt bij God en dus ook bij het schepsel, dat met den levenden God te doen krijgt, de vraag naar het recht.

Naar het *recht.*

Want God de Heere is een zich zelf bewuste God, die weet wat Hij wil, en dus zijn wil en zijn leven in ordinantiën, en geboden en inzettingen heeft vastgesteld, en lijnen heeft getrokken door heel de schepping en elks perk en maat heeft gesteld, en aan alle creaturen verordend heeft een wijs waarop ze Hem zouden dienen en voor Hem bestaan.

Ware God de Heere een onbewust goddelijk Wezen, zonder wil en dus zonder gebod, dan zou het ons genoeg zijn, nieuw *leven* uit Hem te ontvangen en genezen te worden van onze wonden.

Maar nu in God alles *bewuste wil* is en dus alles werkt naar zijn ordinantiën, nu is er een *recht* d. w. z. een regel, die bepaalt wat Gode van zijn creatuur toekomt, en nu moet dat *recht* er ook even zeker en gewisselijk komen, als de ster aan komt wentelen op de haar van God gestelde baan.

Dat recht is voor God dan ook onvervreemdbaar. Zoo ver strekt Hij de heerschappij van dat recht zelfs uit, dat Hij het ook tegenover Satan eerbiedigt, ook tegenover de gevallen engelen en ook tegenover hen die verloren willen gaan.

God mag en wil, omdat Hij God is, niet door zijn meerdere macht het winnen, maar wil alleen overwinnen door en naar recht.

En dáárin, dáárin nu ligt ook voor de verklaring van Jezus' lijden de eenig afdoende sleutel.

In die wereld waar Jezus ingaat, bestaat een recht. Een vervalscht, een verwrongen recht, het zij zoo. Maar dan toch altijd nog een recht, dat een eigen huis heeft, dat zijn eigen pleitbezorgers bezit, en waarin de diepgezonkene wereld een ophouding van haar eere behield.

En nu wil en nu zal Jezus voorzeker die wereld buit maken en de hem gegevenen van den Vader voor zich winnen, maar ook naar den aardschen regel, moet dat naar *het recht* gaan.

Nu had God de Heere het zoo geleid, dat er bij alle volken wel eenig recht bestond, maar dat er toch slechts één volk was, waarbij dat *recht* tot een grootsche, zuiverder ontwikkeling was gekomen. En dat volk nu waren niet de Joden, maar de *Romeinen.*

Een veroordeeling naar der Joden recht had dus niets gegeven.

Bij Israël was een van God gegeven recht, en een daaruit door menschen afgeleide rechtsinstelling.

Dat goddelijk recht nu was heilig en naar dat recht was de Man van smarten Israëls Koning en Heer.

Maar naar de afgeleide rechtsinstelling der menschen kon Jezus onder de Joden wel uitgestooten, maar niet in rechten veroordeeld worden.

En daarom nu had God het zoo beschikt, dat de helden van het recht, d. i. de Romeinen, toentertijd juist in Jeruzalem aanwezig waren, in Jeruzalem de macht in handen hadden, en de uitsluitende bevoegdheid aan zich hielden, om een mensch te straffen aan het leven.

Er was dus te Jeruzalem niet maar „een" rechthuis, maar het *beste* rechthuis dat op aarde denkbaar was. Een rechthuis met een Romein er in tot rechter.

Daarom heet het ook in de geloofsartikelen: Geleden *onder* Pontius Pilatus!

Want Pilatus dat is die Romein in het rechthuis.

In dat „geleden onder *Pontius Pilatus*" spreekt zich het geloof aan de leidingen Gods uit.

En nu in dat „rechthuis" gaat de drager onzer zonden in, al weet hij, dat in dat „rechthuis" het vonnis des doods hem wacht.

Dood of leven, Jezus wil „recht".

„Recht" in dat huis waar de man zit, die macht heeft, omdat die macht hem van den Vader is gegeven.

Jezus mint den Vader eeuwiglijk en wijl God recht is en uit recht leeft en naar recht doet en op recht doelt, kan ook Jezus van het recht niet afblijven, al zal dat recht hem verteren in den dood.

En dat deed hij, om ook u in het huis des eeuwigen rechts, d. i. het huis zijns Vaders in te leiden.

Dat deed hij, om in de woning van uw eigen hart weer een rechthuis op te richten en den oordeeler der gedachten weer in den stoel der eere te zetten.

Ja, dat deed hij, om ook in zijn gemeente op aarde een schuilplaats voor het recht zijns Gods te stichten.

Zeg het mij dan, lezer, is zulk een „rechthuis" ook úw hart, ook úw woning, ook úw gemeente geworden?

Ook gij, hebt ge met die diep doordringende veerkracht, om Gods wil, al gaat het tegen uzelven in, *het recht lief?*

XXXV.

Als een groene olijfboom in Gods huis.

> Maar ik zal zijn als een groene olijfboom in Gods huis; ik vertrouw op Gods goedertierenheid eeuwiglijk en altoos.
> Psalm 52 : 10.

Christus *leeft;* en het leven van onzen Heere Christus is een gestadig doen uitvloeien en doen uitstroomen van *levenskracht.* Van een kracht die door alles heendringt; die door geen afstand gebonden wordt; die in éénzelfde seconde van Jezus' hart uitgaat en op aarde, in uw omtrek, in uw huis, in uw kamer, tot voor de poort van uw hart present is. Een kracht, die u zoekt, die niet aflaat eer ze u bereikt heeft, en altijd eindigt óf met u omver te werpen en te verpletteren, óf, en dan is het heerlijk, met *in* u te dringen, u te *door*-dringen, u te bezielen, u op te heffen, u te dragen en u te zetten met uw levenswortel in het eigen leven van God.

In dien „levenden Christus" ligt al de glorie van zijn gemeente, en al de roem van zijn volk en al de sterkte van zijn uitverkorenen.

Met een dooden Christus of ook met een werkeloozen Christus, die daar hoog ergens in den hemel zit en nu, o, zoo ver van ons is, dat we naar hem roepen moeten en nauwlijks een fluisterend antwoord bekomen, kan de gemeente niets aanvangen. Dan is ze aan een lamp zonder olie; aan een stroombed zonder water; aan een skelet zonder merg en zenuwen gelijk.

Ook maar één oogenblik zonder die gestadige indaling en instraling van Jezus' levenskracht gedacht, dan is de gemeente van Christus, dan is elke uitverkorene ziel, dan is ook uw hart, niets dan een dood en dor geraamte zonder levensgloed of innerlijke koestering. Waardeloos en tot niets nut, gelijk een diamant in stikdonkere duisternis.

Maar nu dat, God zij lof, *niet* zoo is; nu de Zoon van God, ons heerlijk Hoofd, met zijn majesteit, genade en Geest nimmermeer van ons wijkt, nu is de diamant nooit zonder licht; de wortel nooit zonder sap; de bedding nooit zonder heerlijk vlietende wateren. Nu staat het zóó, dat zelfs dán, als de gemeente *denkt* zonder pit of merg te zijn, en de uitverkorene ziel *acht,* dat ze in haar „eigen niet" waardeloos omkomt, dat dan toch aldoor de levende Christus in haar is, haar bezielt, haar draagt en dit zijn heilig en prachtig woord aan haar waar maakt: „Ik zal met u zijn *al de dagen,* tot aan de voleinding der wereld!"

Dat nu ziet de ziel niet; dat ervaart ze maar zelden; dat door-

schouwt ze maar een enkel maal. Ja, ging ze op bevinding, dan zou ze klagen moeten: „Driehonderd dagen van het jaar is mijn Heer weggenomen, en het is al veel, indien ik de dagen, die dan nog blijven, hem even uit de verte bespeur!"

Moest er een Evangelie uit de bevindingen van Gods kinderen beschreven worden, dan zou het heeten: „De oppervlakkige lieden zullen zich inbeelden *altijd* te kunnen roemen, dat Jezus bij hen is, maar de dieper ingeleiden weten, dat hij slechts *een enkele maal* hen bezoekt en inkeert om te vernachten!"

Maar juist daarom heeft God, de Heilige Geest, het schrijven van het Evangelie dan ook niet aan ons overgelaten, maar het zelf gedaan. En nu hebben we, dank zij dat heilig bestel, in het Woord dan ook niet, wat wij ons omtrent Jezus inbeelden, maar wat er van hem werkelijk aan is. En daardoor is het aan Gods kinderen dan nu aangezegd, dat Jezus; die Jezus die alle macht ontving in hemel en op aarde; die goddelijke Immanuël; en toch húń broeder; dat die Jezus aldoor leeft; aldoor werkt; aldoor kracht doet uitstroomen; aldoor zijn gemeente nabij is; en aldoor de zielen zijner uitverkorenen, ook dan, als zij er niets van merken, bezielt.

En op dezen grond nu durft een kind van God dan ook, zelfs te midden der verlatinge, roemen. Roemen zooals David, toen alles weg was, en alle hoop verdween, en alles van rondsom was toegemuurd, en toen de Heilige Geest hem ingaf, om *niet* te klagen: „Ik kom er niet," maar te roemen en te jubelen: „Ik zal zijn als een groene olijfboom in Gods huis, altoos en eeuwiglijk."

Zie zulk een heroïek woord in zulk een oogenblik, dat is geen bevinding, maar geloof.

Geloof, dat we in een God steunen die óók bij ons, wat er niet is, roept, alsof het er is.

Een olijfboom! *Ik* een olijfboom! Dat is, zulk een allerkostelijkste planting, die nooit verdort maar altijd groen blijft; waar van verre niemand een vrucht aan ziet, maar dien men maar even hoeft te schudden en de kleine olijfvruchtjes regenen van alle kanten neer; een plant waar alles heerlijk aan is; waar zelfs de vormen tooverachtig schoon aan zijn; en nog het versneden hout, hoe ook verkorven, een zachten, liefelijken glans van zich uit doet gaan.

En zulk een olijfboom, zegt David, zal ik in Gods huis zijn! Niet op een kale klip, waar ook onder de boomen éénoog koning is. En niet in de woestijn, waar een kreupelhout voor een boom doorgaat. Neen, maar in den schoonsten, rijksten hof, in Gods woning; in die gaarde, waar de ceders en de palmen prijken en de martelaarsstammen in hun eigen bloed gekweekt zijn; in dien prachtigen, geestelijken hof, waar de keur van alle planting is saamgelezen, dáár,

dáár zal ik groenen, groenen eeuwiglijk en altoos, als een stam der olijven. En dat durft een David roemen, op hetzelfde oogenblik, dat alles weg is en men hem jaagt als een veldhoen, en Satan nog al Nabals en Bathseba's banden aan zijn diep zondig hart moet aanleggen.

o Zeg mij, verstaat ge dan nu, wat de inspiratie der Heilige Schrift is?

Het komt hier op neer: „Wie David wezenlijk en eigenlijk is, dat weet David zelf niet; maar dat weet de Heilige Geest *van* David; en nu spreekt de Heilige Geest het aan David *voor;* en David zegt het den Heiligen Geest *na*. En nu *gelooft* David. En eerst door dat gelooven, weet David nu, dat hij Gods kind is; en van de zonde en de verdorring zijner ziel afkomt; en eigenlijk een olijfboom is; en innerlijk groent; en dat al dat groenen in niets van hem komt, maar eeniglijk van dien altoos levenden Immanuël, die van den dorren David zulk een groenenden olijf maakt."

En gij?

Is het met u anders?

Kunt gij wél op uw bevindingen bouwen?

Weet gij, hoe het met u is? Verstaat gij wel uw eigen toestand?

Och, mijn lieve broeder, zie toch naar de kranken!

Er zijn zooveel kranken, die zich, o zoo wel voelen, maar dat de geneesheer bedenkelijk het hoofd schudt Gevoel kan bedriegen!

Maar ook omgekeerd zijn er zooveel andere kranken, die denken dat ze den nacht niet halen zullen, zoo doodsbenauwd zijn ze, maar dat de arts zegt: „Geen vreeze, hij is er bovenop!" Zijn inbeelding bedriegt hem!

En zoo nu ook is het in het groote gasthuis der zielen.

Alleen de groote Geneesheer, de Heilige Geest, weet hoe het *wezenlijk* met onzen toestand is. Ons *gevoel* misleidt.

En daarom die zich wél voelt, juiche niet al te zeer. Die zich benauwd voelt, klage niet al te zeer.

Maar als de Heilige Geest komt en zegt: „Het is gewonnen!", o, ook al is dan nog alles nacht en donker voor uw zielsoog, antwoord dan: o, Heilige Geest! ik geloove u! En stamel het dan een David na: „als een olijfboom in Gods woning groenen, eeuwiglijk en altoos!"

XXXVI.

Oprechten van hart.

> Verblijdt u in den Heere, en verheugt u, gij rechtvaardigen; en zingt vroolijk, al gij oprechten van harte! Psalm 32 : 11.

Den zwaarsten kamp heeft een kind des Koninkrijks te bestaan met de *onoprechtheid*.

Niet met die alledaagsche, uitwendige onoprechtheid, die in het liegen tegen en het bedriegen van zijn naaste bestaat. Want ook daartoe zit de verleiding, evenals tot elke andere zonde, hem wel in het booze hart; maar geleerd door Woord en Geest, dat liegen en bedriegen „de eigen werken des duivels" zijn, liet hij, in 's Heeren kracht van dien moedwilligen duivelsdienst toch af. Het Woord gebood: „Spreekt de waarheid een iegelijk met uw naaste;" en door de kracht van dat Woord deed hij het.

Neen, de onoprechtheid, waar Gods kind tot aan zijn dood meê worstelt, zit van binnen, gaat veel dieper en raakt heel zijn innerlijk bestaan voor God Alwetend.

Daarom maande God Almachtig den vader der geloovigen reeds: „Wandel voor mijn aangezicht *en wees oprecht*;" heet het in Psalm 25: „Laat *de oprechtheid* en de vroomheid mij behoeden;" verbaast Christus zich over Nathanaël, een doorzichtige ziel, „in wien *geen bedrog*, ja waarlijk *geen bedrog* werd gevonden;" en blijft het de groote, heerlijke profetie des Nieuwen Testaments, „dat de ware aanbidders den Vader aanbidden zullen in geest en *waarheid*."

Over de vraag nu, wat God de Heere met die *oprechtheid* bij zijn kinderen bedoelt, geeft de diep inleidende 32ste Psalm licht.

De worstelaar, die in dien Psalm onder Geestesleiding zijn ziel uitgiet, is een kind van God, maar een kind van God, dat afweek, struikelde en in zonde viel; en nu, *na* in zonde gevallen te zijn, *onoprecht* voor zijn God had gestaan.

Na zijn zonde had zijn Vader die in de hemelen is, hem opgezocht; hem met het heilig, goddelijk, ontdekkend oog pogen aan te zien; hem in dat aanzien willen wonden en verbinden tevens.

Maar dien ontzettenden aanblik van Gods heilig oog had het gevallen kind van God niet aangewild, niet aangedurfd. Hij had niet tot God opgezien, toen God op hem neerzag. En toen hij zeer goed voelde en begreep, dat de Heere wilde, dat hij spreken zou, toen had hij *niet* gesproken, maar *gezwegen*. David verhaalt het zelf: „*Toen ik zweeg* was uwe hand dag en nacht zwaar op mij, mijn sap werd veranderd in zomerdroogte." En dat *zwijgen* was valsch van David,

want hij belijdt in het vlak voorafgaande vers, „dat er bedrog in zijn geest was."

Hij komt er van achteren zelf onbewimpeld voor uit, dat het alzoo dwaas van hem gedaan was, om toen God daar bij hem stond, niet terstond te spreken en in de schuld te vallen. „Als een paard, als een muilezel, zoo erkent hij, was ik, als een beest dat geen verstand heeft."

En wat had hij er aan, dat hij alzoo onoprecht voor zijn God stond? Hielp het hem dan iets? Nam het zijn zonde weg? Maakte het dat God zijn zonde niet wist? Leefde zijn ziel innerlijk onder dat „zwijgen," dat trotsche, hooghartige zwijgen, soms op?

o, Eer integendeel, kwijnde zijn hart er onder weg. Zijn ziel was innerlijk geperst en vaneengereten. Het kostte hem zulk een spanning, om het tegen dat oog van den heiligen God uit te houden. Het maakte hem zoo rampzalig. Luister maar, hoe hij, toen eindelijk zijn ziel doorbrak, als uit den dood in het leven, van uit den kuil in de vreugde overging, en alsnu jubelt: „o, Wat een welgelukzaligheid, als God iemands overtreding vergeeft en zijn zonde bedekt is. o, Hoe onuitsprekelijk zalig ben ik nu, nu de Heere mij de ongerechtigheid niet toerekent en er geen bedrog meer is in mijn geest!"

En toch aan die gelukzaligheid, aan dat onuitsprekelijk heerlijke der genade had hij niet aangewild. Hij had liggen brullen den ganschen dag, maar, onder al dat brullen door, had zijn ziel *gezwegen*. Hij had den Heere laten staan. Hij had het beproefd, om het tegen den Heere uit te houden. „En toen ik zweeg, zoo belijdt hij nu, werden mijne beenderen verouderd." Want ja waarlijk, tegen God in te gaan, het tegen God uit te houden, dat doet pijn, dat knaagt aan het merg in ons gebeente.

Maar eindelijk kon hij niet meer; de hooge dijk van eigen trots brak door, en zie, daar vloeiden de wateren der genade weer over de velden. „Toen maakte ik U mijn zonde bekend, en mijn ongerechtigheid bedekte ik niet langer. Ik zeide: Ik zal spreken; ik zal belijdenis doen van mijne overtreding voor den Heere!" en o, zalige zielservaring, toen die belijdenis maar over de lippen was, toen keerde opeens het geloof weer in, „en Gij vergaaft de ongerechtigheid mijner zonde!"

„Daarom, dáárom," zoo jubelt nu de vrijgemaakte, „zal U ieder heilige aanbidden in vindenstijd; ja, in een overloop van groote wateren zullen ze hem niet aanraken!" En hij voegt er bij: „Verblijdt u dan in den Heere, gij rechtvaardigen! en zingt vroolijk *gij oprechten van harte!*"

Zoo onderwijst dus de Schrift zelve ons, wat „oprechtheid van hart" bij Gods kinderen beteekent; het wil namelijk zeggen, dat ze niet bij

ziehzelven denken moeten: „God weet toch wel wat ik misdeed,” maar dat ze verplicht en gehouden zijn, om vrijwillig en eigener beweging hun zonden aan God bekend te maken; ze voor Hem uit te spreken; niet te zwijgen, maar te belijden; en in dat gedurig en met name belijden de diepste vernedering te ondergaan, die een kind van God tegenover de eeuwige barmhartige liefde Gods ondergaan kan.

En zeg nu niet, dat hier niets aan is; dat dit vanzelf gaat; dat ieder dit doet; want de zielservaring leert eer omgekeerd, dat de zonde juist het tegendeel uitwerkt, het vermogen om te bidden inkort en verzwakt, en maakt, dat men telkens op de knieën *wil* gaan, maar er niet toe komt, en als men bidt *algemeen* bidt, maar letterlijk de zedelijke macht mist, om uit den voorhof tot in het *heilige* door te dringen.

De vernieling die de zonde aanricht, is zoo ontzettend.

Zóó is er weer niet een knop aan den stengel, die ge meenen zoudt, dat zou ontluiken, of de zonde komt als een worm aan den stengel knagen, en de knop die ontluiken moest, verdort.

o, Er zit in den wortel een eeuwige groeikracht. Dood krijgt de zonde de van God geteelde planting niet meer. Maar bang gaat het soms toe. En genade, niets dan genade is het, als eindelijk het hart weer omgaat; de temperatuur in het hart weer daalt; als er weer kalmte, weer bezinning, weer een zalving van hooger hand komt; en de ziel, die straks nog boos en valsch zich toesloot, en niet dorst, en niet wou, — nu vanzelf zich opent en zich uitstort, zoo zalig uitstort, en uit de diepte roepen kan: „Vader, ik heb gezondigd tegen den hemel en tegen u, ik ben niet meer waardig uw kind genaamd te worden,” maar om dan ook opeens weer te ontdekken, dat ze er nog altijd zijn, die hij dacht dat weg waren, „die eeuwige armen der barmhartigheid!”

Mijn broeder, *als* ge waarlijk schuldbelijdend de ziel *vermoogt* uit te gieten voor den Heilige, o, roem dan toch nooit in u zelf. Dat te kunnen, te voelen dat het waarheid bij u is; dat het vlot; is zoo enkel, enkel goedertierene genade!

En er zij dit nog aan toegevoegd:

In deze worsteling geraakt een kind van God niet enkel in die *buitengewone* zielstoestanden, als hij in een merkbare zonde, tegen beter weten in, hangen bleef en zijn ziel verdierf; maar dien zwaren strijd der „onoprechtheid van hart” heeft hij aldoor te voeren.

Immers het is niets dan verfoeilijk zelfbedrog, om te wanen, dat er zoolang een kind van God op aarde is, ook maar één oogenblik in zijn leven zou zijn, dat de zonde hem *niet* aan de ziel schrijnt; hem *niet* neerdrukt; *niet* zijn wasdom tegenhoudt; en hem *niet* in

tegenspraak doet zijn met het *evenbeeld* van den Zone Gods, waarnaar hij vernieuwd wordt.

Wie grof meet, kan zich dat inbeelden; wie een eenigszins fijner toetssteen gebruikt, weet wel beter.

En zie, dát nu geeft de tweespalt in ons.

Bezien we ons zelven nauw, zeer nauw, dan deugt er niets, dan valt alles in ons weg, dan houden we niets over .... En .... zoo spreekt dan de fluisteraar .... „is dat dan nu dat kind van den allerhoogsten God!" En als dan de wereld er bij komt, en ons voor zooveel heiliger aanziet dan we werkelijk zijn; en de broeders zien een heilig iets in ons, wat wezenlijk niet in ons is; — o, dan splijt het hart, en dan komt er een luchtledig gapen tusschen wat in ons hart en wat op onze lippen is. En die gaping, dát is het valsche, het onoprechte, het bedrog, het zelfbedrog. Dat mag niet. Het *moet* aansluiten. „Laat u mijn tong en mond en *'s harten diepste grond* toch welbehaaglijk wezen!"

Nu, daarvoor nu hebt ge *het geloof* noodig.

Het geloof om zoo ellendig u zelf en zoo heerlijk uw Jezus en zoo rijk Gods barmhartigheid te vinden, dat ge ziet en weet en tast: *„Die barmhartige God heeft in dien rijken Jezus mij ellendige ingezet!"*

Dat geloof is de bijl die de onoprechtheid bij den wortel afhouwt!

XXXVII.

Mijn goed!

> Mijn volk zal met *mijn goed* verzadigd worden, spreekt de Heere.
>
> Dies zullen zij toevloeien tot *des Heeren goed.* Jerem. 31 : 14, 12.

Wiens is *het goed?*

Een vraag, waarbij uw ziel liefst aan *alle goed* denke. Aan al wat *een goed* mag heeten. Aan elk bezit dat *rijk* maakt. Aan alle ding, hoe ook genaamd, dat uw leven als mensch verruimt, schooner doet zijn en er glans aan bijzet. *Goed*, dus niet maar in den zin genomen van geestelijk goed, maar ook van aardsche bezitting, met inbegrip van uw lieven en uw vrienden, van uw invloed, uw werkkring, uw talent.

Geen overgeestelijkheid alzoo, en, als God de Heere door zijn profeet roept: „Mijn volk zal met *mijn goed* verzadigd worden," dan niet terstond er van maken: „Dat wil zeggen, dat wij aan de wereld

niets hebben, en dat er voor de geloovigen een verrijking met hemelsch manna is!" Want dood nuchteren zou dan de Bijbelkenner u verzoeken even het voorafgaande 12de vers in te zien, waar Jehovah zegt: „En ze zullen toevloeien tot des *Heeren goed*, t. w. tot het *koren* en tot den *most* en tot de *olie* en tot de *jonge schapen* en *runderen*, en hunne ziel zal zijn als een gewaterde hof!" En erger nog zou de „geestelijk volmaakte" u toornend aan de ziel met de vraag komen, of Gods heilig Woord u dan nog niet geleerd heeft, om met die valsche splitsing tusschen uw uit- en inwendig leven toch op te houden, en of ge dan nog niet uit de ervaring weet, wat een veinzer en onware mensch ge wordt, indien ge u went aan die klanken van het „aardsche slijk" en het „nietige ondermaansche", maar om na die woorden gepreveld te hebben, het boek dicht te doen, en u weer ongestoord in dat „nietige ondermaansche" te verliezen.

Neen, God de Heere stelt u volstrekt niet den eisch, dat ge nog erger dan een monnik in zijn cel, den monnik in het midden der wereld zoudt spelen, door alle zichtbare ding te verachten en te doen alsof ge er niet om gaaft. Sterker nog, Hij wil dit, Hij gedoogt het niet, Hij keurt het af.

En hoe zou het anders kunnen? Of hoe u een God te verbeelden, die willen zou dat we dood, gevoelloos en onverschillig voor al het zichtbare werden, en die ons toch dwong er al onze levensdagen meê bezig te zijn; die zelfs verre het overgroote deel der menschen de roeping oplei, om uitsluitend in het grovere van dat zichtbare leven, in keuken of werkplaats, op akker of in stal, hun leven door te brengen; en die ons een lichaam aanschiep, dat bij dagen en bij nachten tot gestadige bemoeiing met dat aardsche, zelfs in zijn lageren vorm, noopt.

Die dat meent, raakt in de war; komt gedurig met zichzelf in tegenspraak; en kweekt een ijl plantje van aangeleerde schijnvroomheid, die best nog gaan zou voor een oefenaar of leeraar, die niets anders te doen had; maar eenvoudig volstrekt onpracticabel is voor een huismoeder, voor een werkman, voor een gewonen burger in zijn beroep.

En eerst, als ge de uit het monnikenleven geïmporteerde overgeestelijkheid eens voorgoed uitschudt; en doordringt tot het vol en krachtig en diep in de ziel borend besef, dat al dat zichtbare; het grove zoo goed als het fijne; tot zelfs het uithakken van een stuk steenkool in een donkere mijngroef, hoort bij het van God voor ons verordende leven, en op zichzelf niets verkeerds in zich heeft, ja alles bestemd is om kanaal, trechter, voertuig, geleiddraad voor plichtsbetrachting en Godverheerlijking te worden, eerst dán hebt ge den valschen zuurdeesem uitgezuiverd, en uw practicale levensbeschouwing *gereformeerd*.

Want immers dan heeft de beklemming uit, die anders u altijd

perste tusschen den onmogelijken eisch van uw God en het dwingende leven. De verlegenheid, die u het leven der wereld wel weg deed wenschen, om voor het Evangelie Gods plaats te winnen. Dan omarmt ge dat menschelijke leven, in plaats van het verachtelijk met den voet van u te stooten. Dan drukt ge het tegen uw hart en krijgt het lief met de innige bede: „Och, ware heel dat rijke leven een eere voor mijn God!”

Het zit hem dus niet in het wegwerpen van het *gewone* goed, maar in het bezitten van dat goed op *ongewone* wijs, dat 's Heeren volk rijk is te roemen.

„Mijn volk,” zegt de Heere, „zal verzadigd worden met *mijn* goed!”

„Met *mijn* goed!” o, Leg daar eens al den nadruk op, en pas dat nu eens in werkelijkheid toe. Wandel om in uw huis en geloof: dat is nu een huis van God, waarvan Hij elk balkje en plankje, elk steentje en plintje geschapen heeft; dat rust op zijn bodem; dat Hij draagt; dat Hem toebehoort; en dat Hij mij als zijn gast en bijwoner afstaat. Zie er zoo uw geld eens op aan: „Uw goed”, o Heere! Uw kostlijk metaal. Zoo fijn, zoo prachtig, zoo edel. En door uw bestel en door uw ordinantie aan dat edele metaal een macht klevende, om er alle ding uit het zichtbare voor in te ruilen. Al dat huisraad, al die gevulde kasten en laden, al die kleedingstukken en gewaden, *goed van mijn God!* Dat stuk land *zijn* akker. Zijns die koebeesten. Dat schoone paard. Die hoenders in den hof. Ja, zijns ook die schat van boeken. Dat goede, heerlijke Boek bovenal, onze oude, kostelijke Bijbel, zooals die daar ligt, *zijn* goed. *Zijn* goed, waarin ik leven mag; waarmeê ik mij nu mag troosten. o, Zeg zelf, wordt ons het leven niet duizendmaal rijker? En als de goddelooze dat nu wel meêpraten, maar niet beseffen kan, en het kind van God *weet* dat, *voelt* dat, *leeft* daarin, is het dan niet letterlijk waar, dat het kindschap Gods *rijk* maakt, ook al verandert de inboedel niet; enkel door dat éene woord, dat God de Heere op elk stuk meubel en op elk stuk kleeding en op elk stuk sieraads schrijft: „Mijn goed!”

En ga daar nu eens meê door en pas dat nu ook eens toe op uw levende have. Op die kinderen, op uw man, uw vrouw, uw lieve ouders, uw magen, uw vrienden. Alles van God. Menschelijke wezens, die Hij schiep; die Hij met u in contact bracht; aan wie Hij dit gevoel van liefde en verkleefdheid voor u instortte. En spreek het maar uit, mijn broeder, is het bij die goddelijke gedachte niet, alsof heel uw huis opnieuw gedoopt, al uw zielen in uw huis gezalfd worden, en alsof God de Heere u wonen liet in een deel van *zijn* paleis?

En leidt de Heilige Geest u daar nu zoo in, dat ge, dit hoorende, er niet maar ja op zegt, en het beaamt, maar er ook voor uw eigen ziel zulk een blik op krijgt, dat, alsnu in den regel alles om u heen in dat licht voor u komt staan; en dat ge dus ook uw tijd, uw hersenen, uw verbeelding, uw geheugen, uw wilskracht, uw talenten, uw

invloed, uw macht over menschen, alles, alles van u zelf afzet, en in u zelf een dief ziet, die lange jaren dat alles aan uw God hadt ontstolen, en nu, na als dief ontdekt te zijn, het u niet ziet afnemen, maar het u als Godsgeschenk bevestigd ziet, o, pelgrim op den weg naar boven, hoe is uw beker dan niet overvloeiende geworden, wat maakt die ondoorgrondelijk barmhartige God u dan toch niet onuitsprekelijk rijk! Ge placht altijd te bidden om maar meer te vragen; mij dunkt, nu zult ge dan ook aan het *danken* toekomen. Ge meendet een akker met niets dan doornen en distelen te hebben. Maar nu ge aan het graven gingt, zie, wat schat er verborgen lag. Nu *alles* 's Heeren goed, en gij zoo onnoemelijk verrijkt!

En dááraan toegekomen, ja, dán gaat het ten slotte nu ook, met nog veel onmetelijker rijkdom in *het geestelijke* over, en leest het kind van God in Jeremia's profetie een heerlijke belofte ook van innerlijke *ziels*verrijking.

Dan is die aardsche schittering nog maar een klein en nietig begin; een voorspel op het heerlijk lied, dat nu volgen gaat; een dorpel waarover hij binnentreedt in 's Heeren *eigenlijk* huis.

En dan, o, dan zijn er voor de ziel geen oogen genoeg om te zien, geen ooren genoeg om te hooren, geen hart genoeg om te genieten, zooals het dan alles blinkt van sieraad en vertooning in 's Heeren heilige woning.

Dan gaan we als uit een arme stulp naar Salomo's paleis op, om met Seba's koningin uit te roepen: „Verre de helftte was ons niet aangezegd!"

En dan stroomt en dan vloeit en dan perst het, uit genade voor genade; heerlijkheid na heerlijkheid; al de schatten Christi!

Eén eindeloos avondmaal, vol mergs en vol zoeten wijns, in al de weelde der zaligste vergiffenisse; der teederste en verteederendste liefde; van het eeuwig diepe licht.

En dat blijft dan niet buiten ons, maar de Geest brengt het *in* ons.

Dát is het heerlijke genieten.

Dát eerst is het volle verzadigd worden van 's Heeren volk met „*'s Heeren goed.*"

XXXVIII.

Totdat Ik hem bezoeke!

> En aldaar zal hij zijn tot dat Ik hem bezoeke, spreekt de Heere. Jeremia 32 : 5.

„*Totdat Ik hem bezoeke!*" Wat heerlijke, zielvertroostende uitdrukking voor het *sterven!*

Er is van Zedekia, den koning der ballingschap, sprake; die naar Babel in ketenen ging; en in Babel gevangen bleef; maar in eere; op het praalbed te Babylon stierf, en onder de hulde van volk en koning werd uitgedragen naar een vorstelijk graf.

En van dien Zedekia, een Davidskind, een man uit de heilige linie, een der voorbeeldende personen van den Messias, wordt nu onder Geestes drijving aan Jeremia geprofeteerd, dat hij aldaar, d, i. te Babel blijven zal *„totdat Ik hem bezoeke*, spreekt de Heere," d. w. z. tot aan zijn dood toe.

Nu blijve de vraag, of Zedekia een begenadigde was of verviel aan het oordeel, buiten rekening. Dat zijn vragen, die wij niet te beslissen hebben. Vragen, die *wij* niet *kunnen* beslissen. Wie weet, wie zal zeggen, wat God de Heere in een ziel gedaan en gewrocht heeft, zonder dat wij er iets van merkten. En immers niet op wat het schepsel openbaart en van zich uitgeeft, maar op „het werk Gods in zijn ziel" komt het aan. o, Ik weet niet, maar ik denk, dat de dag der dagen, die groote en doorluchtige dag des Heeren, zoo ontzettende verrassingen zal brengen. Zooveel van *Lo ammi* zal „mijn volk" heeten, en wie weet hoeveel van wat „mijn volk" heette, zal in de einduitkomst van *Lo ammi* zijn.

Ook over Zedekia's genadestaat oordeelen we dus niet. We komen er alleen op, dat de Heere der heirscharen zegt, dat, als Zedekia zijn uiterste zal bereikt hebben en aan zijn einde toe zal zijn, *dat God de Heere hem dan zou bezoeken*. en dat dat *bezoeken van God* zijn eigenlijk *sterven* zou zijn.

En met het oog dáárop zij gevraagd, of er uit dat laatste bezoeken niet een heerlijk licht op al de *gemeenschapsoefening* van God met zijn schepsel valt, en of omgekeerd dat inkeeren van God tot zijn schepsel niet eerst het *sterven* in zijn diepte verklaart?

Scheid toch niet te zeer, wat saâm hoort.

Uw leven is één; de deelen van uw leven hooren bij elkaâr; de oogenblikken die ze vaneen scheiden zijn maar fictief; dat is *de tijd*, die er eigenlijk *niet* is; en valt weg in het eeuwige, in de diepte der dingen, die voor God bestaat. Voor Hem, bij wien duizend jaren zijn als één dag, en dus ook uw heele leven, al bereikt ge negentig en meer jaar, hoogstens als *één dag*, d. i. als éene enkele levensuitgieting, voorbijgaat.

Uw leven staat dus in het licht van uw dood, en uw dood is niet anders dan het leven in zijn uitgang.

Het hoort alles bijéén. Al die scheidingen van jaren en dagen bestaan wel voor uw besef, maar niet voor God. Voor zijn oog valt alles saâm, en saâm valt het dus in de wezenlijkheid. Want *wezenlijk* zijn de dingen niet zooals gij ze ziet, maar zooals ze gezien worden door God.

Nu komt in dit lange leven die trouwe God en Vader zijn schep-

selen gedurig en aldoor *bezoeken*. Dat deed en doet Hij ook bij u. Ik vraag weer niet, of gij het altijd, of gij het ooit gemerkt hebt. Dat doet er niet toe. De Herder Israëls is een opzoekend God, die elken dag aanklopt, en in elk ernstig levensoogenblik op u toeschiet, en bij u is als gij bedroefd zijt, en aan uw rechterhand staat als ge worstelt, en zijn hand zegenend over u uitbreidt, als de wolf in het schaapskleed u grijpen wil.

De opzoekende God bezoekt ons veel meer dan we denken. Hij wordt nooit moede weer te komen. Hij laat niet af.

En stel nu eens, ge werdt aan u zelf door wederbarende, geloof inplantende genade ontdekt, o, dan zijt gij gaan behooren tot die weinigen, die het merken als God de Heilige, de Heerlijke, hen *bezoekt*. Die er weet van hadden. Die er genot van hebben. En die soms zoo zalig, zoo verrukkend mochten getuigen van de ontmoeting waarmeê ze gezegend waren, en soms zelfs tot gemeenschapsoefening met den Ontfermer doordringende, de aanbidding der liefde en het liefdegenot der aanbidding hadden gekend. Bezocht door den Heilige, om op den lichtglans, dien dat bezoek in de ziel achterliet, nog dagen te teren.

En zie, aan al dat heerlijke voegt dit woord bij Jeremia nu nog een nieuwe verrijking toe. Want luister maar, nu onderwijst u de Heilige Geest hier, dat al dit bezoeken Gods eigenlijk nog een ander doel heeft, dan om u een voorbijgaande genade te komen thuis brengen, en dat het eigenlijk doel van al dat bezoeken Gods is, *om u mede te nemen en u thuis te halen bij zich.*

Bij elk bezoek van God aan onze ziel moet er dus, zal het wel zijn, *weer een stuk van ons hart meê naar boven.* Telkens weer een iets van onze persoonlijkheid losgemaakt om vooruit in te leven en in te wonen in *den hemel.*

De Heere komt en vindt het scheepke onzer ziel vastliggen voor tien ankers en vastgesnoerd aan ketenen en kabeltouwen, en nu maakt die Koning van het Jeruzalem dat boven is, elken keer dat Hij ons bezoeken komt, weer één dier banden los; om ons al losser te maken en al meer koers aan het scheepke te geven; tot eindelijk het laatste, het *eigenlijke* bezoeken komt, het bezoeken dat zijn einddoel bereikt, en na het loskappen van het laatste ankertouw, het scheepke in beweging geraakt en het voor wind of tegen wind, dat moet de stand der ziele beslissen, uitgaat naar de stranden der eeuwigheid.

En bezie in dát licht dan nu uw verscheiden of het heengaan van uw lieven eens! Een „bezoek” van uw Heer. Een komen van Hem, die reeds zoo dikwijls kwam, om ze eindelijk meê te nemen. Hij, de Heere, hoort *hier* toch niet. *Zijn* huis, *zijn* paleis, *zijn* heerlijke woning, is daarboven. In die andere, in die reine wereld. In dat eeuwige, dat nooit uitgeputte, dat stoorloos zalige om den troon. En daarom, naar dat Hoogere, dat Eeuwige, dat Goddelijke keert zijn

Geest na elk bezoeken terug, en dan eerst vindt dat „bezoeken van uw God" zijn rust en zijn eindbesluit, als ook gij meêgaat met Hem, naar dat Huis daarboven, waar alle *„bezoeken"* van uw God wegvalt in een eeuwig *samenzijn* en *samenleven*. Niet Hij meer bij u vernachtend, maar gij ingekeerd bij Hem.

Bij Hem, in zijn *heerlijk paleis*, of in zijn ontzettende hel. Want God heeft óók een hel. Omdat Hij God, omdat Hij de Heilige is; omdat Hij alle ding op het allerernstigst neemt; meent wat Hij sprak; en uitvoert wat Hij gedreigd heeft. Die plaats, waarvan de liefdevolle Jezus sprak: „die buitenste duisternis, alwaar weening zijn zal en knersing der tanden."

En uit dien hoofde, lezer, bidde ik u, dat élk sterfbed u zegge: „Hier is God de Heere geweest!"; dat élke doodsstrijd u toeroepe: „Hier is Gods heilig doen aanschouwd!" en dat élk graf, dat weer gedolven wordt, het u toeroepe: „We hooren hier niet. We hooren waar God de Heere is. In het eeuwige, dáár en dáárin alleen ligt ons eigenlijk aanzijn, ons bestaansdoel, de oorzaak waarom de schoot onzer moeder ons uitwierp, nadat de Almachtige ons in het verborgene had gewrocht."

Totdat ik hem bezoeke! Dáár komt het dus ook met u aan toe. Dat oogenblik gaat ge tegemoet. Daar is elk „bezoeken" Gods nu reeds een voorbô van.

o, Als het er eens aan toe komt, moge het dan een „bezoeken Gods" in heiligen vrede zijn.

Voor u een afreizen, *niet* naar die „buitenste duisternis", maar naar het „eeuwige licht!"

XXXIX.

Den nek en niet het aangezicht.

> Die Mij den nek hebben toegekeerd en niet het aangezicht, hoewel ik hen leerde.
> Jerem. 32 : 33.

U den nek toe te keeren, is de aard van een dier. Een dier heeft wel oogen en een bek en een neus, maar geen *aangezicht*. Een „aangezicht te hebben" is het heilig privilegie van den mensch. Een aangezicht, waarin de persoon naar buiten treedt, waarop de ziel zich afspiegelt, waarin de mensch zich aan zijn naaste ontdekt.

God de Heere nu schiep den mensch naar zijn beeld; niet *als* een der dieren; maar *iets anders* dan een dier; om er voor zijn lof en voor zijn eer iets van te hebben wat geen dier Hem geven kon,

en dat menschelijke, dat hoogere, dat rijkere en reinere, dat heiligere en verhevenere nu, dat God de Heere van een *mensch* wil hebben, dat ligt niet in zijn hand, noch ook in de voeten waarmeê hij loopt, en evenmin in eenig ander lichaamsdeel, maar uitsluitend in „zijn aangezicht"; in dat spiegelvlak van zijn wezen; dat uitgegraven graveersel van heel zijn persoonlijkheid; in dat onnoemlijke en onuitsprekelijke wat in eens menschen gelaat naar buiten treedt, zich uitend in het diepe oog, in de speling der gelaatstrekken, in het zich buigen van de lippen, ja tot zelfs in het bloed dat achter de huid van dat gelaat speelt en het aangezicht doet blozen.

Dat aangezicht wil God de Heere in u zien, om u te doorzien tot op den bodem van uw wezen en dus er de uitdrukking van op te vangen. Dat aangezicht wil Hij dat ge Hem toe zult keeren, opdat Hij leze in uw oog wat er in het verborgenste uwer ziele omgaat. Dat aangezicht wil Hij dat ge tot Hem op zult heffen; moet het in schuld zijn, dan met het schaamrood der verootmoediging; moet het in verbrijzeling zijn, dat met den traan van berouw en zelfaanklacht, maar altijd op uw aangezicht, opdat ge niet goddelooslijk van uw God afgaat en geen verberging des gelaats zoekt buiten Hem.

En terwijl dat nu Gods wil is, hoe maakt het nu de mensch?

Voor God mijn nek! roept hij in zijn boos en opstandig hart uit; ja, hij blijft dit in zijn hart fluisteren, ook al galmt er een lofpsalm van zijn lippen.

Dit weten we, *niet* uit ervaring, ook al wordt het ons door de êrvaring bevestigd. Niet uit *ervaring*, zielsbevinding of onderzoek van hart of conscieëntie, gelijk sommigen thans voorgeven. Och, indien ge op eigen zielservaring af moest gaan, zou uw zelfgenoegzaam hart u die waarheid altijd verbloemd hebben. Uw hart zou in u hebben gesproken: Anderen zijn hard van nek voor God, maar *ik* niet; *ik* heb Hem lief; ik buig mij willig onder zijn leering; juist zooals de lieden, die buiten het Woord staan, zich dat nog inbeelden. Neen, neen, niet het valsche woord van uw *hart*, maar het eenig waarachtige Woord van uw God heeft u dit onderwezen. Hij heeft gezegd door zijn ziener: „Daarom keeren zij Mij hun nek toe en niet hun aangezicht, hun vorsten en hun priesters en hun aanzienlijken en hun zieners en hun inwoners in al hun steden." En toen ge dit *uit het Woord* geleerd hadt, ja toen hebt ge, aarzelend, er niet aan willend, maar in het einde toch er bij vallend, wel *moeten* bekennen: „Ja, waarlijk, alzoo is het. De ervaring van mijn eigen hart geeft den Heere in zijn Woord gelijk."

„Voor God mijn nek!" d. w. z. ik zal *niet* buigen, ik zal mij *niet* vernederen; *niet* verootmoedigen. Wel eenigermate; desnoods in vele dingen. Maar God eischt *alles* en dat *alles* geef ik Hem niet. Iets, al was het ook maar één klein afgodje, houd ik voor mijn eigen *ik*. Er moet mij iets, hoe klein dan ook overblijven, waarvan ik voel en

weet: Zie, daarin boog ik nu *niet;* daarin zal ik voor dien Heere God *niet* wijken; dat blijft voor *mij!*

Bij de meesten is het nog veel erger. Bij de meesten is *heel* het hart nog opstandig en muitend tegen aller koningen Heer. Maar, om u nu niet op te houden bij verschil van mensch en mensch, zij u desnoods toegegeven dat gij in alles, *op één enkel ding na,* gezwicht hadt. En juist om dat *ééne enkele ding* nu, zijt ook gij nog evengoed als de slechtste, onder de verzetters en hardnekkigen te rekenen. In *ieders* hart is het: den nek, als een lastdier, dat niet buigen wil, opwringen tegen den souvereinen God.

Den nek naar God toekeeren! d. w. z. maken dat God u niet in het aangezicht kan zien; uw leven en doen voor Hem vreemd houden; zijn zoekend oog met geen ontmoetend oog beantwoorden; doen alsof ge u aan uw God niet hadt te storen; alsof ge niet op Hem te letten hadt. God den Heere laten voor wat Hij is, en voorts gij uws weegs gaan!

En hoe komt daar nu verandering in?

Doordien gij eindelijk tot indenken komt en bij u zelven zegt: „Zóó kan het toch niet langer, o, God, ziehier mijn aangezicht!"?

De profeet Jeremia leert het wel anders.

Neen, Israël blijft hard van nek. En nu werpt God Israël weg. Werpt Israël in den dood. En begraaft het in Babylons graf.

En daarna, als Israël nu gansch-elijk niets meer kan, en gevangen en gebonden zit in de kluisters en ketenen van een vreemden heerscher, nú komt God de Heere en zegt: Zie, mijn volk, nu zal *Ik zelf* u mijn vreeze in uw hart geven, dat gij *niet* van Mij afwijkt (vs. 40).

En dan *komt* het. Want dan *doet* God de Heere dat ook. Zijn Woord is onwankelbaar en getrouw. Maar dan komt het niet zoo, alsof God de Heere ons nu dat nieuwe hart in den boezem gaf, zoodat we nu voorts met de kracht van dat nieuw gemaakte hart *wel* God vreezen, den nek buigen en ons aangezicht Hem toekeeren konden.

Och, mijn broeder, het is er meê als met het brood.

Uw lichaam hongert. Daar is brood, zegt God. En nu ge dit brood hebt, kunt *gij* nu met dat brood u zelf voeden? Neen, driewerf neen, zegt Deut. 8. Dan is en blijft het nóg God de Heere, die in en door dat brood u kracht moet toezenden om vermogen te hebben. En gij, die dat zoo goed weet, bidt daarom eerst: „Heere, zegen mij dit anders doode brood, dat alleen door uw woord mij kan voeden."

En zoo nu ook is het in het geestelijke!

o, Zeer zeker, de mensch, wien God een nieuw hart in zijn boezem inschiep, die heeft *alles,* en toch hij heeft *niets.* Want dan alleen kan dat alles in zijn nieuw hart heil aanbrengen, indien God de Heere nu doet, wat dat nieuwe hart gelooft, dat Hij doen kan en zal, en alzoo is *Hij* dan de werker, en blijft *zijns* de eere.

En daarom, als een zondaar nu bekeerd is, dan is de wervel in hem losgemaakt, zoodat zijn hoofd nu om *kan* gedraaid, en Gode in plaats van den nek het aangezicht *kan* toegekeerd. Vroeger kon dat *niet*. Toen was die wervel stijf en zat onwrikbaar. Maar nu is hij bekeerd. Dus nu *kan* het. Maar omdat het kan, daarom kan *hij* het nog niet. Veeleer blijft zijn eigen ik het er op aanleggen, om het aangezicht voor God te verbergen. Maar nu komt de Heilige Geest in zijn binnenste werken, en die Heilige Geest maakt dat zijn *ik* van dien tegenstand aflaat, en nu *wel* wil, en het *doet*, en alzoo met onuitsprekelijke beschaming, maar ook met onuitsprekelijke zaligheid, *zijn God nu werkelijk* AANZIET.

Zóó aanziet, dat men zijn aangezicht niet *durft* opheffen, en het onder de bemoediging van den Heiligen Geest toch *doet*.

Ja, het zóó doet, dat we in den grond zinken, zooals dat heilig Wezen heel ons zondig en verfoeilijk bestaan tot op den bodem „met zijn grondeloos oordeel" doorgluurt, maar toch ook zóó dat we opleven en ons zalig weten in die nooit gedachte liefde van Gods vertroostend aangezicht!

„Ik, ellendige, wie redt mij!"

o, God, zou er voor zulk een liefde iets te wonderlijk zijn!

Hallelujah!

XL.

Mij zal niets ontbreken!

De Heere is mijn Herder; mij zal niets ontbreken. Psalm 23 : 1.

„*Mij zal niets ontbreken!*" Wie dát gelooft die is er. Die heeft vrede. Die kent de rust. Die ligt met lijf en ziel, met vrouw en kind, met nood en dood op God den Heere gewenteld. Op den Machtige, op den Alvoorziener, op den eenig Algenoegzame, ons hoogst en heiligst Goed.

Dan denkt, bepeinst en weet de ziel van een mensch in hem: „Ik ben er doordien die hooge God mij schiep. Hij wist dus dat er in zijn wereld voor mij een plaats was. Dat ik in die wereld een roeping had te vervullen. En dat Hij machtig en gewillig was, om mij alles te verschaffen, en te verschaffen op het juiste oogenblik, wat ik op dat oogenblik voor de vervulling van die roeping noodig had."

Of die roeping hoog of laag is, doet hieraan niets toe of af. Misschien heb ik maar als jongen op te passen onder aan de ladder, waarlangs een ander naar boven klimt, om te timmeren of te schilderen

aan den gevel. Het kan wel zijn, dat ik levenslang maar met een bord op mijn borst of rug langs de straat heb te loopen, waarop iets staat dat anderen lezen moeten. Een zakjesplakker in een magazijn is heel min, en toch ook de jongen die dat doet, is onmisbaar. Vergelijk dus nooit. Zie op uw *eigen* taak, nooit op die van een ander. En zie wel toe, dat ge nooit denkt of zegt; God had mij wel wat hoogers kunnen geven! Want met dat ééne zeggen raakt ge al aan zijn souvereine almacht. En dat duldt de Heere niet. Hij weet het, hoe het zijn moet. Raad neemt Hij met niemand. En gij klaagt uw God aan van het *niet* te weten, zoo dikwijls ge mort en murmureert tegen zijn bestel.

Dit zit dus al vooreerst in dat: „Mij zal niets ontbreken!"

De meester van den winkel geeft aan ieder dienstknecht zooveel gereedschap, zooveel timmerhout, zooveel scharnieren en plinten meê, als *hij* noodig heeft. Aan den balkenlegger zwaar, aan den lambriseeringmaker fijn, aan den beeldhouwer zeer fijn gereedschap, en aan den jongen, die bij de ladder moet staan, bijna niemendal. En toch ook aan dien jongen zal niets ontbreken. En als hij nu maar tevreden in zijn plaats is, dan is hij vroolijk en fluit zijn deuntje en is gelukkig en heeft geens dings gebrek.

Weet wel, u zal niets ontbreken voor het doel en de taak, waarvoor God de Heere u meê opnam in den kring zijner dienstknechten. Maar als gij daarbuiten gaat en iets doen wilt waarvoor God u *niet* riep, dan hebt ge natuurlijk volstrekt *geen* belofte. Dan ja, zal u *zeer veel* ontbreken. God de Heere toch geeft er u *niets* voor; en zelf koopen of maken kunt gij het niet.

Maar houdt gij u in het gelid, waar God de Heere u gesteld heeft, zie dan ook wel toe, dat ge niets in angst en bezorgdheden gaat doen. Want weet wel, die angst en die bezorgdheid is dan niets anders dan *on*geloof. *On*geloof dat ge werkelijk in uw roeping zijt. *On*geloof dat God de Heere regeert en alle ding bestuurt. *On*geloof dat God alwetend is en dus ook weet wat gij behoeft. *On*geloof dat God een bestel heeft, waarin alles voorzien en op alles gerekend is. *On*geloof in één woord dat God *God* is. En dat twijfelen nu aan *zijn* doen is niets dan goddelooze argwaan in úw hart. De paradijszonde. Het schriklijk kwaad van Eva. Nu door u in eigen hart en eigen persoon vernieuwd.

„Mij zal niets ontbreken!" Neen hensch dat wil niet zeggen, dat ge de belofte hebt van in weelde te zullen baden. Lieve broeder of zuster, het kan best zijn, dat gij als Sadrach in den gloeienden oven moet. Maar dit beduidt het, dat ook dan zelfs in dien oven niets, niets u zal ontbreken. Het is zelfs mogelijk, dat uw leven één aaneenschakeling van teleurstelling, van gebrek lijden, van bittere zielesmart zijn zal. Mogelijk dat God u gesteld heeft, om tegenover Satan te toonen, met hoe niets, onder wat lijden, onder wat vertrapping

Hij toch nog het geloof en de blijdschap in zijn kind weet te kweeken. God de Heere is een onbegrijpelijk God. Hij maakt er sommigen blind, anderen doof, weer anderen krankzinnig. Toch dienen ze allen *zijn* ondoorgrondelijken raad. En het eenige, waarvan ge zeker zijt, is, dat in die lijdens- of jubelenspositie niets, *wat bij die positie hoort*, u ontbreken zal.

Hoe komt er een martelaar? Hoe kan iemand zich bij levenden lijve laten villen en branden, en toch nog psalmen zingen? *Ik* weet het niet, en *gij* weet het niet. Want die martelaar kreeg wat wij nooit krijgen. Omdat het wel bij *zijn* positie, maar *niet* bij de onze hoort.

„Mij zal niets ontbreken!" mag dus nooit opgevat als waarborg dat ge het lijden *ont*komen zoudt, maar alleen als vaste belofte, dat ge er *door*komt; ik zeg nog niet eens, er doorkomt om een blijden ouden dag te hebben, neen, maar er *door*komt, om een eeuwigen dag na den eeuwigen morgen te hebben.

„Mij zal niets ontbreken!" beteekent eigenlijk alleen dit: *God* zal mij nooit ontbreken. En nu met God, dan hebt ge *het hoogst en heiligst goed*, en wat hebt ge dan te klagen?

Op ziel en lichaam *beide* slaat het dus.

Aan uw lichaam zal niets ontbreken, wat noodig is voor uw ziel. En ook aan uw ziel zal niets ontbreken, wat noodig is naar de positie van uw lichaam. Er staat niet: „aan mijn lichaam" zal *niets* ontbreken, maar *„aan mij"*. — *Mij* zal niets ontbreken, d. i. dus aan uw persoon, aan uw *ik*, aan u, zooals gij zijt.

Moet er olie in de lamp, dan geeft God olie. Is de hof uitgedroogd, dan komt er water. Dorst ge naar den levenden God, dan komt die God zelf en klimmen boodschappers op een hoogen berg om te roepen: Zie, hier is uw God!

Staat ge te *hoog*, dan houwt God de Heere een stuk van u af. Zonkt ge te diep, dan komen er onder u eeuwige armen der ontferming die u optrekken.

En al uw worsteling, al uw zielsoefening, ze moet welbezien op dit ééne neerkomen, dat ge *gelooft*. Ja, *wat* gelooft? *Dit*, dat ge maar af hebt te nemen, uit een magazijn, waarin alles gereed ligt. Dat dat magazijn de *Christus* heet. En dat nu het geloof de zielswerking is, waarmeê de Heilige Geest u uit dat magazijn Christi aandraagt, al wat gij van noode hebt.

Hebt ge goede werken noodig, zie God „heeft ze voor u bereid, opdat gij daarin wandelen zoudt." Neem ze dan, en zeg dank.

Hebt ge onderwerping noodig, zie God de Heilige Geest zal u als een stug beest den breidel en den toom aanleggen, en gij zult stille zijn, en Hem danken, die uw opstandig hart door het geloof in het Woord weer neerwierp.

Hebt ge zelfs *geloof* noodig, dat ge op uw knieën kruipt, maar

niet *kunt* bidden, en voelt alsof er een stofwolk tusschen u en uw God hing, ook dan is uw eenige redding, niet dat ge uzelven pijnigt en kwelt en geweld aandoet, want dat prikkelt de zonde in u, maakt ze levendig en voert u verder af. Maar wel, dat ge het Woord leest: „De Heere is mijn Herder, mij zal niets ontbreken", en met *die* belofte voor u het „Heere, leer mij bidden!" stamelt in het stil en recht besef, dat zelfs te *kunnen* bidden een *alleruitnemendste* genade is, die God de Heere in haar fijnere keuren slechts uit welbehagen geeft.

Geeft God de Heere het u dan niet *aanstonds*. Dat ge naar bed moet, zonder uw gebed gekregen te hebben. Ja misschien nog dagen lijden moet, eer de echte bidader vloeien gaat: welnu, wat blijkt dan?

Immers, dat hetgeen u op dat oogenblik ontbrak, niet het meest het gebed was, maar dat ge leeren moest, in veel dieper afhankelijkheid van uw eigen prevelen te worden afgebracht, om het goddelijk *bidden* pas later te *kunnen* leeren. En zie, ook *dat*, ook die wegneming van het dieper gebed, die ge, zonder zelf het te weten, toen zoo broodnoodig hadt, ook die schonk de Goede Herder u.

o, Die trouwe Herder, die zelf veel liever de stem van uw vertrouwelijk smeeken beluisterd had, maar om u niets te laten ontbreken wat gij noodig hadt, eerst de bedding in u uitgroef, waarin later pas de stroom der gebeden kon vloeien!

XLI.

Komt, koopt en eet!

> o, Alle gij dorstigen! komt tot de wateren, en gij, die geen geld hebt, komt, koopt en eet, ja, komt, koopt zonder geld, en zonder prijs, wijn en melk.
>
> Jes. 55 : 1.

Zeer wonderlijk gaat het in Gods heilig heerlijk Koninkrijk toe!

In elk ander koninkrijk zou men zeggen: „Koopen zonder geld, dat is geen koopen!" Koopen zonder geld, *op het oogenblik*, om *later* te betalen, dat ja, kent men ook in het koninkrijk dezer wereld.

Maar van zoo iets is hier in de verte geen sprake. „Komt, koopt zonder geld en zonder prijs wijn en melk" beteekent, iets zonder geld als het uwe met u wegdragen, zonder dat ge er *nu* iets voor geeft of *ooit* iets voor zult te geven hebben.

Nu zou men zeggen kunnen: Het zij zoo, maar dan is het ook

niet *gekocht*, dan zijt ge bedeeld, begiftigd, dan is het u ten *geschenke* geschonken.

En natuurlijk, wie zou daar onder al Gods kinderen iets op tegen hebben? Genade achter ons, genade om ons, niets dan genade eeuwig voor ons uit! We weten van niets anders, en we kennen niets anders.

En toch weet ge wel, dat ge op die manier, met niets dan genade, als ge maar dieper er inleeft, nog om zoudt komen door het eeuwig tekort van uw dankbaarheidsschuld? Want zie, mijn broeder, als God Drieëenig u dat onbeschrijflijke, u dat onnoemlijke, u dat weergaloos onuitsprekelijke heil zoo maar ten geschenke, en dus als *een geschenk* biedt, dan zoudt gij daarmeê voor uw eigen consciëntie nog onder een eeuwige zedelijke schuld van dankbetoon komen, waarbij ge nooit vrede vondt.

Want of ge dan al slaafdet en sloofdet, om den Heere uw God *iets* van die schuld der dankbaarheid af te doen, ge kwaamt er nooit, nooit, ter halver wege, en altijd zoudt ge in uw ziel beklemd liggen met een opgekropt verwijt.

Zooals we tegen een vriend, die al te zeer ons met weldaden overlaadt, wel eens zeggen: „Lieve vriend, ge maakt het me benauwd!" zoo zou ook ons dan de overstelpende grootheid van Gods liefde eer benauwen dan verheffen gaan. Want hoe kwaamt ge er ooit onder uit?

En daarom heeft uw God, dat wetende, u door den Heiligen Geest doen toeroepen: „Komt en *koopt* zonder geld!" Dat wil zeggen: gij zult niets te betalen hebben, in eeuwigheid niet, en toch zult ge het even vrij bezitten alsof *gij het gekocht* hadt. En nooit, nooit zal de Albarmhartige tot u komen om te vragen: „Wat vergeldt gij Mij nu voor zooveel goedheid!"

Neen, kind van God, ge heb *gekocht*. Het heil is *uwe*. Naar recht is het uwe, wat tegen recht het uwe geworden is. En uw volheerlijke God schonk u niet maar één, maar een dubbele genade, t. w. ten eerste de genade van uw heil, en toen nog ten tweede de genade dat ge dat heil als *gekocht* zoudt bezitten.

Een koopen waarop zeer zeker, en in veel hooger mate nog, dankbaarheid volgt. Maar niet meer de wereldsche, neen maar de hemelsche dankbaarheid. Geen dankbaarheid die denkt een schuld te moeten of te kunnen afdoen. Maar zulk een dankbaarheid, die in stille liefde opbloeit, en liefde is gemeenschap, gemeenschap met den Heiligen Geest, in zin, in woord en werk.

Alle rekenen moet dus weg, alle meten en wegen van dank tegen genade.

„Komt *koopt!*" roept de Heilige Israëls, en die om niet „gekocht" heeft, is niet tot minder, maar tot meerder, dieper, rijker dank gehouden. Alleen tot dank uit een *ander beginsel;* niet benauwend maar vrijmakend; niet om af te doen, maar om er zich altijd dieper in te werken; en altijd meer en altijd weer meerder verplicht te zijn,

te worden en te blijven aan de Fontein aller goeden, aller zaligheden Sprinkader, de Bronwel van ons heil.

Daarom volgt er op: *eet.*

Niets is vreeslijker voor den Heere God, dan te zien dat de dorstigen en hongerigen aan komen loopen als een stroom; dat ze het „gebouw van zijn gunstbewijzen" binnentreden; koopen wat meer dan wijn en melk is; koopen om niet en zonder prijs te bieden; en dat ze dan met het „brood des levens" voor zich, wel de een den ander toeroepen: „Verheug u met mij, mijn broeder, ik heb *gekocht!*" maar dat ze dan toch niet *eten.*

Het „Brood des levens" gekocht hebben en *niet* eten! wat is dat?

Heeft men dan zijn honger maar voorgewend? Of vertrouwt men dan het Brood des levens niet? Is men bevreesd dat het niet voeden, dat het misschien schaden zal, en een Brood blijken niet des *levens* maar des *doods?*

Zie, dat is God verachten!

Dat is verachten zijn onuitsprekelijke *gave.* Verachten den Zoon, die ons van God gegeven is. Dat is verachten Hem, die sprak: Ik *ben* het Brood des levens!

En zou God de Heere dat ongestraft laten? Zou Hij die minachting van den Zoon zijner teederste liefde niet wreken!

U niet wreken met een *magerheid* aan de ziel?

En daarom, wilt ge niet het allereerste der dankbaarheid nalaten, o, mijn broeder, mijne zuster, gij die *gekocht* hebt, *eet* dan ook; eet van het Brood des levens; en uw ziele zal zich in *vettigheid* verlustigen; en rijk zult ge in vruchten en heerlijk in sieraad staan.

„Een boom geplant aan een stroom, die zijn vrucht geeft op zijn tijd en welks blad niet afvalt!"

o, Welgelukzalig is de man, wien het alzoo mag gebeuren.

XLII.

Indien we zeggen!

> Indien we zeggen, dat we gemeenschap met Hem hebben, en wij in de duisternis wandelen, zoo liegen wij, en doen de waarheid niet. 1 Joh. 1 : 6.

Indien we zeggen ..... o, Die valsche tong! Altijd op „zeggen" uit; op beroemen; op geestelijke grootspraak. „Zeggen," dat we „des Heeren," zeggen, dat we „Gods kinderen," zeggen, dat we „gebor-

gen'' zijn. Zeggen, dat er een gemeenschap geboren is en een gemeenschap bestaat tusschen uw hart, dat ge in den boezem draagt, en dien levenden, heerlijken, heiligen God!

„Zeggen,'' opdat een ander dat zou hooren; om alzoo in het oog van dien ander een zekere beteekenis, een hoogere waardij, een belangrijkheid te verkrijgen. De tong aan het werk zetten, om in anderer waardeering voor onszelf een gestalte op te bouwen, en te maken dat men heilige gedachten van ons krijge.

o, Dat stuitend misbruik én van uw tong én van uw zielsgenade; altijd ondersteld, dat ge die waarlijk hebt.

Uw tong is een kostelijk lid, een gansch goddelijk instrument, een wonder kunstmiddel, dat uw God u als mensch gaf, om wat van binnen in u leeft, woelt en drijft naar buiten te openbaren en zoo te openbaren, dat het tot in de ziel van een ander, die u hoort, over kan gaan. *Uw* tong en *zijn* oor, dat zijn de wondere geleimiddelen waardoor hetgeen in u, in uw binnenste, van binnen bij u omgaat, overgebracht kan worden naar en in het binnenste van dien ander. Zonder die tong en dat oor zouden de menschenkinderen als boomen in een woud naast elkaâr staan, elkaâr wel uitwendig aanrakend, maar buiten staat om van binnen elkaâr op te zoeken, en persoonlijk gemeenschap te hebben.

Het is dus een gansch wondere gave van uw God dat ge *spreken* kunt, dat ge iets *zeggen* kunt, dat ge u kunt *uiten*. Maar natuurlijk, dat wondere schonk God de Heere u niet als speelgoed, en nog veel minder, om er kwaad meê te doen, maar met een hoog en heilig doel, met het doel, dat ge er Hem mede verheerlijken en den broeder zegenen zoudt.

En zie, nu zullen wij het onderstaan, om dat *spreken*, dat *zeggen*, dat *uiten*, van wat in ons is, te gaan misbruiken, als een pronkmiddel, om de menschen saâm te roepen en te zeggen: „Komt herwaarts en laat mij u eens opsommen was er voor schoonheden in de kamer van mijn ziel zijn; wat een belangrijke en begenadigde persoon daar woont; en wat God Almachtig zich met het daarin huizend persoontje heeft bijzonder opgehouden!''

Als de tong die zich zóó verlaagt, u uitgesneden werd, was het te wreed, zou het niet verdiend wezen?

Gij moet verdwijnen, uw eigen *ik* moet zich verloochenen, van *u* moet niets te zien overblijven, — *uw God* alleen moet groot zijn! En nu zult gij die kostelijke gave der sprake misbruiken gaan, om u zelven eerst eens waarlijk schitterend in de oogen van anderen te doen uitkomen, en de aandacht toch vooral op uw persoon te vestigen, en wel te doen uitkomen: zie, die man ben ik!

Of woudt ge u verontschuldigen, met te zeggen: „Lieve vriend, dat was wel eertijds zoo bij me, toen ik stofte op eigen deugd. Maar nu niet meer. Ge hoordet het immers, ik roem slechts op hetgeen

God aan mijn ziel gedaan heeft!" — o, dan komt het Woord des Heeren u nog eens zoo scherp en zoo hard over u verwaten en opgeblazen ziel schrijnen, om u diep en wel te doen beseffen, dat juist dat inmengen van het heilige de zaak voor u niet beter, maar juist nog zooveel slechter maakt.

Want ja, het is wel zoo: die sluwheid heeft uw ziel den verleider wel afgezien! Om hoog te kunnen roemen en nog den schijn der nederigheid op den koop toe te hebben, is niets geschikter en doeltreffender, dan om bij uw grootspraak bij voorkeur het heilige als pronkmiddel te nemen.

Zeg dat ge dapper zijt, en men roept u na dat ge bluft. Zeg van u zelf dat ge knap zijt, en men noemt u verwaand. Neen, met dat alles kunt ge geene eere inleggen. Maar zeg dat ge van Gods heiligen zijt, en o, die allerhoogste pretentie weerspreekt men u niet, maar men gaat er voor uit den weg, en ziet er om tegen u op, en denkt: „Wat een bijzonder man moet zulk een toch wel wezen, die dat van zich zelf zeggen durft!"

En het gaat zoo makkelijk!

Eerst niet. De eerste stap kost. Dan wil het woord haast niet over de lippen, en bij de opening van onzen mond staat de goede wachter der beschaamdheid nog, dien God de Heere er gesteld had, om ons te bewaren.

Maar is die eerste aarzeling eenmaal overwonnen; zijn we eenmaal aan het uitspreken van ons zelf; aan het *zeggen* gekomen; o, let er dan zelf maar eens op, hoe dan vooral bij menschen die wat vlot ter tale zijn, dat *zeggen* een soort gewoonte wordt, iets dat hun op de lippen bestorven ligt, en van lieverleê elke heilige schuchterheid van de onreine lippen week.

Zie, toen de profeet geroepen werd om van het heilige Gods te spreken, toen klaagde hij diep uit de ziel: „Heere, met deze onreine lippen kan ik uw heiligheden niet uitspreken!" En toen vloog een seraf van den altaar, die eerst zijn spraakorganen uitbrandde. Wat beteekent dat? Wilde dat zeggen, dat Jesaia, zonder die pijnlijke heiliging van zijn lippen, *de woorden* van de heilige dingen niet zou hebben kunnen spellen en verstaanbaar uitspreken? Natuurlijk neen. Op zich zelf immers zijn die woorden niets dan de zeer gewone woorden van het dagelijksch leven. Maar *dit* lag er in: Jesaia was bang, dat hij met zijn onreine lippen die heilige dingen onheiliglijk beroeren zou, er over aan het praten en uitflappen zou raken, en dat praten misbruiken zou tot eigen verheffing juist evenzoo als dat ons zoo telkens overkomt.

En waar een held Gods als Jesaia dan die diepe behoefte aan wijding van zijn lippen gevoelde, om niet én zijn lippen én het heilige tot eigen zelfverheerlijking te misbruiken, wat voegt dan aan ons niet, die aan nog zooveel grooter gevaar blootstaan?

En merk nu eens op, wat er zoo om u gebeurt en zeg dan zelf eens, of ge van zulk een Jesaia's oogmoed nog veel merkt, en of niet eer een ieder in den waan schijnt te verkeeren, dat *zijn* lippen althans goed en heilig genoeg zijn, om er het heilige over te laten vloeien als een stroom.

Indien we zeggen ..... o, de apostel van Jezus wist het wel, welk een verleiding, welk een gevaar, welk een zelfmisleiding er in dat *zeggen* schuilen kan, en daarom vermaant hij ons zoo roerend, om aan dat doorslaan in ons „zeggen" toch een einde te maken, om dit ons „zeggen" toch onder de tucht van den ernst der waarheid te brengen, en liever tienmaal niets te zeggen, waar we iets zeggen konden, dan één, één enkel maal iets te zeggen, dat onheilig zou zijn voor God.

De „leere Christi" is zoo aangrijpend ernstig.

Luister maar hoe alle mond onder alle volk aan alle einden der aarde zwetst en gonst en rusteloos raast tot vermoeiens toe, al lachend, al joelend, al gekscherend, altijd die kleine tong in beweging, en die lippen gaande op en neer. En nu komt de „leere „Christi," en werpt opeens onder die gonzende menschenwereld de verklaring: „Gij zult, o mensch, *rekenschap geven van elk ijdel woord*, dat ge zult gesproken hebben!"

Maar hier bij Johannes gaat het nog dieper. Als deze apostel, die meest zwijgend, weinig sprekend, aanlag in Jezus' schoot, ons en met ons heel de kerk van Christus toeroept: *Indien wij zeggen!* dan heeft hij volstrekt niet meer het oog op ijdelpraterij en gesnap en geklap, maar op een nog veel erger misbruik, dat we van het spreken maken, door ijdellijk te bazelen van het heilige; 't zij we over de voorwerpelijke waarheid spreken, 't zij we spreken over hetgeen persoonlijk omgaat in ons zelf.

Het eerste gevaar bestaat vooral voor de bedienaars van het ambt des Woords. o, Een prediker bekleedt een gansch begeerlijk ambt. Gezant Gods bij zondaren te mogen wezen en te mogen bidden, alsof God door ons bade: „Laat u met God verzoenen!" is prachtig, is wegsleepend schoon. Maar vergeet ook niet de schaduwzijde. Zulk een prediker verkeert in duizend gevaren, om het heilige te misbruiken. Om door zijn ambt een troon voor zichzelf op te richten. Om zich in te beelden dat die menschen er zijn om *hem* te hooren, en dat niet hij er is, om die zielen te troosten. Om een kerk om zijn persoon als middelpunt, in steê van om het Woord des levenden Gods, te verzamelen. Bovenal om telkens veel heilige dingen te *zeggen*, zonder dat de ziel er bij is en het dus waar is op zijn lippen. Ontzettende gevaren! Eer een kemel door een naald, dat dat een *rijke* . . . zou er niet bijgevoegd mogen worden, dan dat een *drager van het ambt* inga in het Koninkrijk der hemelen!

Gemeente, bid voor uw predikers! Ze zijn zoo elken dag, vooral op den dag des Heeren in gevaar!

Bid voor hen, maar ook let op uzelven, want aan het andere gevaar staat gij zelf evenzeer bloot. „*Indien we zeggen* .... dat we gemeenschap met Hem hebben!"

Dat nu gelooft elk verloste.

Maar het te *zeggen*, en *hoe*, en *wanneer* te zeggen!

Want dit staat vast, als het waarachtig zoo is, mag het ook niet *gezwegen* worden. Er zijn tijden, dat de tong wordt losgemaakt, en dat *getuigen* ook van wat God aan onze ziel gedaan heeft, stellige plicht is.

Maar nu tusschen die twee tijden ligt dan ook al het verschil.

Er zijn tijden, dat God de Heilige Geest zelf u de tong losmaakt. Wie zou het dan inhouden? Of als de Leeuw brult, wie zou niet hooren? *Dan is het u ten zegen!*

Maar ook er zijn tijden, dat uw tong vastzit, en dat gij toch maar voort blijft praten over het heilige; niet uw God, maar *uzelf* bedoelend.

En dat is het waar Johannes tegen opkomt met zijn: *Indien wij zeggen!*

Dan is dat zeggen u ten vloek.

XLIII.

Dat we gemeenschap met Hem hebben!

> Indien we zeggen, dat we gemeenschap met Hem hebben, en wij in de duisternis wandelen, zoo liegen wij, en doen de waarheid niet. 1 Joh. 1 : 6.

„Gemeenschap met *Hem?*" Met *wien?*

Gemeenschap met den hoogen, den heiligen, den heerlijken God! o, Mijn ziel beseft, tast, peilt ge, wat wereld van zaligheden er in die ééne gedachte van *gemeenschap* met dat volheerlijk en volzalig Wezen besloten ligt?

Neen, *gemeenschap* met Hem, dat wil niet maar zeggen, dat ge aan uw God soms denkt. Noch ook dat ge u met de verbeelding nu en dan in den hemel verplaatst. En ook niet, dat ge voor Hem ijvert of aflaat van Hem te grieven.

Och, dat blijft alles nog uitwendig; tijdelijk; gemaakt; een soort van gekunstelde gemeenschap, waar geen grond onder en geen waarheid achter zit.

Of is dan de Heere onze God niet de voleinding aller volmaaktheden, en zou *gemeenschap* met Hem dan ook iets anders zijn kunnen, dan een gemeenschap in *volkomen* saâmbinding; een gemeenschap,

die dus niet door *ons* gebed, door *ons* lied, door *onze* zielsverheffing tot stand komt, maar die *Hij* tot stand brengt en die dus eeniglijk in *zijn* welbehagen rust?

Maar hoe, zoo vraagt uw ziel in angste, „*volkomen* zal die gemeenschap zijn moeten of ze misleidt en bedriegt! Ai mij, dan heb ook ik tevergeefs gehoopt en ontzinkt de grond aan mijn vertrouwen!"

Welnu, mijn broeder, zelfs voor dien moedeloozen uitroep deins ik niet terug, en ook te midden uwer bekommering blijf ik het aan uw consciëntie getuigen: Neen, waarlijk, indien uw gebed, uw denken, uw ijveren, uw liefde dusver de band was, die uw gemeenschap met dat eeuwige, heilige, volzalige Wezen aanbond, dan was er niets dan zelfmisleiding. Voor uw ziel gemeenschap met uw God aanbinden, dat doet niet gij, maar kan alleen God zelf; en al uw bidden, al uw lieven en loven *is* niet die gemeenschap, maakt die gemeenschap niet uit, en kan ze nog veel minder, waar ze niet bestaat, tot stand brengen, maar is er hoogstens het uitvloeisel, de vrucht, het gevolg van.

Ja, zoo ver moeten we hierin gaan, dat we het durven uitspreken: „Zie maar toe, dat uw bidden, uw liefde, uw vroomheid niet aan die gemeenschap in den weg sta!"

Och, het is maar de vraag, hoe staat de plante des geloofs en der gerechtigheid in uw ziel? Met den wortel in den bodem en de kroon naar boven? Dan wel, gelijk het, helaas, bij zoo velen is, met de kroon in den grond gedolven en de verdorde wortelen afhangend van omhoog?

Een beeld, dat ge immers verstaat?

De *kroon* d. i. uw gebed, uw lieven, uw ijveren, uw offeren, en de *wortel* dat is het doen uws Gods aan en in u. Nu hoort het zoo, dat dit doen Gods de wortel zij waarop én uw leven én uw staat én uw geloofsuiting rust. Maar velen keeren dit om, en maken van hun gebed, van hun toewijding, i. é. w. van wat *zij* doen den wortel, en laten dáárop nu voorts hun gemeenschap met den Eeuwige rusten. Arme misleiden! Daarom zoo bijna niet voor Hem te winnen, omdat ze maar niet kunnen bukken voor de ontzettende gedachte, dat die God *God* is.

Van Hem moet u dus die gemeenschap komen!

Maar hoe, wát is ze dan? waar bestaat ze in?

Zie, één is zwak en drie op zichzelf zijn ook zwak, maar drie saâm, daar ligt kracht in. Door de aaneensluiting. Dank zij de gemeenschap. Zoo kwam het dan dat zonde, dood, duivel en wereld een *gemeenschap* aangingen. Want God was zoo sterk. Zoo er hope voor den vijand Gods bestond, dan moest hij niet *alleen* beginnen; maar aaneensluiten; saâmverbinden; *gemeenschap* maken. Vandaar dat zuigen en dringen en persen van al het zondige, om als raderen van één ontzettend helsch werktuig zóó op elkaâr te werken, dat het een het andere steunde, voortjoeg en hielp. Zie maar eens, hoe in de

wereld de ééne zonde op de andere past, er op sluit, ze aanvult, en hoe alle ongerechtigheden met alle goddeloozen saâm één geheel, één saâm hoorend geheel, één gemeenschap uitmaken.

En hoe komt Satan daar nu aan? Vanwaar heeft de zonde dat heerlijk vermogen, maar in haar hand helsch, om allen aldus in harmonie op elkaâr te laten werken?

Verzon Satan dat?

Och, alsof Satan ooit iets anders kon, dan nabootsen wat God deed? Nabootsen op zijn duivelsche valsche wijs.

Zoo zien we dus, dat de *gemeenschap* niet door Satan is uitgevonden, maar in het doen Gods ligt. D. w. z. dat het Hem, den Heilige, alzóó heeft behaagd, dat alle ding dat Hij schiep en herschiep, op elkaâr zou werken, bij elkaâr zou hooren, saâm één lichaam, één rijk, één organisme zou uitmaken, en aldus één majestueus geheel zou zijn, één volheerlijke *gemeenschap*. Een gemeenschap, niet naar menschen die maken, door tot elkander toe te treden, maar een gemeenschap naar Gods eeuwig wezen, en alzoo van Hem uitgaande, uit Hem levende, door Hem bezield, bestemd ter openbaring van zijn eeuwige glorie, en rustend op elks persoonlijke *gemeenschap* met aller heeren Heer.

Wat nu in deze schepping *wel*, wat *niet* als een stuk, een lid, een deel, een rad, een spil of veer in die Godsgemeenschap hoort, dát is vastgesteld in zijn eeuwig welbehagen. Maar dan ook zóó vastgesteld, dat wie of wat er eenmaal in is er dan voor eeuwig in is, er niet meer uit kan, en uit de verte en uit den afstand al inniger, al nader, al nauwer getrokken wordt naar de diepte van het eeuwig Licht.

Of ge gemeenschap met Hem, den Heerlijke, hebt, beteekent dus niet, of ge aldoor die gemeenschap ervaart; niet, of ze niet wel gansche uren weg is voor uw besef; en dus nog veel minder, of ge van oogenblik tot oogenblik de zalige genieting van zijn teederste liefde smaakt: neen, maar uitsluitend, of ge weet, ik ben uit de gemeenschap van Satan in de gemeenschap van den Heilige overgetild, overgezet uit het rijk der duisternis in het Koninkrijk van den Zoon zijner liefde.

Gemeenschap met dat eeuwige Wezen hebben, beteekent een radertje of veertje in het groote werktuig Gods te zijn geworden, of wil men, een vezeltje of celletje in dat Lichaam dat de Gemeente is des Zoons!

Die gemeenschap is dus opeens volmaakt. Ge stondt er buiten en zie nu zijt ge er in. Ge waart er los van en zie nu zijt ge er vast aan. Het was gij hier, en die „Godsgemeenschap" daar buiten u, maar zie, nu zijt gij er in opgenomen, een stuk, een deeltje er van geworden, door niets dan het wondere doen uws Gods.

En waarom dat dan „gemeenschap met God" heet?

Weet dan, dat er in die gemeenschap ook wel indringt en insluipt,

wat er niet in hoort, evenals een splinter u soms in het vleesch schiet. Dat moet ook weer uitgezworen. En daarom is het niet alleen maar de vraag, of ge *in* die gemeenschap zijt, maar of ge daarin zijnde, *gemeenschap met God* hebt, want dat juist is het kenmerk van het echte er *in* en er *bij* en er *toe* hooren. Al wat er in is en *aan God vast ligt*, dat hoort er in; maar al wat er wel in besloten is, maar met God zelf *niet* is verbonden, dat zweert er nu of eeuwig weer uit.

Wie is nu de man die op zal staan en zeggen: Ik heb met dien God die echte gemeenschap! Of om dan nu elken schijn van verwatenheid weg te doen: wie is de man, die, ja, er toe geperst en gedrongen, maar dan toch uit de beklemming zijner ziel in vollen jubel juichen zal: Ja, waarlijk, God zij lof, ja, die volzalige gemeenschap heb ik!

Wie?

Niemand dan de zoodanige bij wien God het alzoo wrocht, en wien God de Heere in zijn binnenste door den Heiligen Geest er de vrijmoedigheid tot zulk een getuigen nog als tweede genade bij schonk.

Wie het zegt, als het er niet is, die blaast zeepbellen tot zijn eigen verderf op. Wie het *heeft* en er meê schermen gaat zonder dat de Geest hem vervrijmoedigde, diens ziel wordt stram en dien vergaat de sappigheid des levens.

Maar bij wien deze twee zijn, én dat hij er in is, én dat de Geest in hem gebiedt: *Spreek!* die man ja, zal staan voor God en menschen, en zeggen: Ja, bij God, ik leef, ik sta, en ik ben in die gemeenschap, ik heb die gemeenschap met mijn God!

En als zulk een dat zegt, dan is zijn woord als een bliksemstraal, die plotseling het donker van veler harten verlicht en openbaart wat er in is. Een toon die trilt met macht en wakker schudt. Een slag als van het dreunen van den donder in de stilte van veel nacht en van veel graven, waarin zielen te verkwijnen liggen.

Dan is het heerlijk!

Maar als dat een ijdel bazelen van opgeschoten waterloten wordt, een getuigen der opgeschroefdheid, zoo maar niet uit de hoogheden en hoovaardigheden, dan walgt alle ziel er van, en vallen slechts de zenuwachtige en licht huilende menschen in den strik.

o, God en Heere, bewaar ons toch voor die onwaarheden van den geestelijken hartstocht. Gemeenschap met U is zoo het heiligste, het hoogste, het heerlijkste dat zich uit laat spreken, Geef het onzen lieven, geef het aan velen, geef het ook aan ons in uw erbarmen! Maar bovenal blaas in die *gemaakte*, in die *ingebeelde*, in die *voorgewende* gemeenschappen, o, Proever der nieren, o, Kenner van ons hart!

XLIV.

En in de duisternis wandelen!

> Indien wij zeggen dat wij gemeenschap met Hem hebben en wij in de duisternis wandelen, zoo liegen wij, en doen de waarheid niet.
> 1 Joh. 1 : 6.

Twee dingen moeten voor een Christenmensch muurvast staan.

Hij moet ten allereerste klaar en duidelijk van zichzelven weten: „Ik wandel *niet* in de duisternis, maar in het licht.” Maar even vast en stellig moet hij van zichzelven belijden en erkennen: „Ik heb zonde. En zelfs dan, als ik mij geens dings bewust ben, zal en moet ik nog roepen, om vergeving van *verborgen* zonden. Immers *God* is meerder dan ons hart. Wat ik *niet* weet, kan Hij weten. Hij, die heilige God, met zijn aldoordringend oog!”

Geef een van die beide overtuigingen prijs, en ge staat terstond buiten het Christengeloof en zijt een leugenaar geworden.

Hoor maar, wat de apostel zegt: „Indien we zeggen dat we gemeenschap met Hem hebben en toch in de duisternis wandelen, *zoo liegen wij*.”

Maar even beslist in vs. 8: „Indien we zeggen, dat we geene zonden hebben, *zoo is de waarheid in ons niet*.”

De heilige apostel laat de schijnbare tegenstelling dus eenvoudig staan, zooals ze staat, en snijdt daarmeê zoowel de antinomiaansche loslevendheid als de perfectionistische zelfgenoegzaamheid bij den wortel af.

Beide *saam* moeten in u zijn, zoowel „een wandel in het licht” als een „gestadig belijden van uw zonde.”

Een raadsel! Een zedelijk mysterie! het zij zoo! Mits gij u maar bij *het Woord* houdt, en niet afwijkt; rechts zoomin als links!

Hoe dat dan is?

Onze oude Zanchius zeî: „Lieve broeders, ik kan wel terdege wandelen op een weg, waarop het licht is, en toch gedurig vallen. Maar als ik wandel op een weg waar alles duister is, kom ik, ook al was het dat ik een tijdlang schijnbaar goed liep, ten slotte toch om.”

„In de duisternis wandelen” dat kan dus onmogelijk met het geloof saâm bestaan. Wie dat doet en desniettemin beweert een Christen te zijn, die is in den volsten zin van het woord niets dan een Farizeër, een huichelaar, een geveinsde, een die zijn eigen ziel vermoordt en anderen naar het leven staat.

Nu zijn er zulke geestelijke vampyrs; zulke schrikkelijke onheilige

wezens, ten allen tijde in de kerk van Christus, ook onder zijn belijders, geweest. Menschen die hoog opgeven van hun Christelijke gestalte, en bij wie toch, zoo niet alles, dan toch o, zooveel er door kan; en die daardoor in hun heele omgeving de Christelijke consciëntie verzwakken, naardien de jongeren dan zich gaan inbeelden, dat het in dien kring der Christenen volstrekt niet naar zoo hoogheiligen maatstaf behoeft toe te gaan.

Daarom is het noodig dat deze witgepleisterde graven worden ingetrapt. Eerbied er voor komt niet eens tepas. Men moet ze eenvoudig „de doodsbeenderen van binnen” laten zien. En daarmeê moet het uit zijn!

Dat is dan ook het hooge doel van wat het Woord telkens en telkens zoo snijdend over deze doornen en distelen in den geestelijken hof uitspreekt; en dit legt wederom aan alle predikers van het Woord en aan alle organen van het Getuigenis, den onafwijsbaren plicht op, om deze zedelijke monsters te ontmaskeren, en het hun openlijk aan te zeggen: „Weg van uw gevloekte lippen met die heilige belijdenis! Weg met dat kruis van Christus uit uw onreine bezoedelde hand!”

Want versta het wel, lezer! „Wandelen in de duisternis!” dat is aan de duisternis *lust hebben*. Evenals een ander in de koestering der zon gaat loopen, omdat die warmte hem goed doet en weldadig aandoet en verkwikt, zoo nu opzettelijk in de duisternis gaan schuilen en wandelen, omdat die duisternis het schrijnen van de wonde verzacht, den gruwel van binnen bedekt en het wezen der duisternis in ons sympathetisch toespreekt.

In de duisternis wandelen d. i. God mijden en het er op toeleggen om ons te onttrekken aan Gods oog. Het is een verloren zielstoestand, waarin we evenals de nachtvogels nog een oog hebben, dat wel in den donker kan inzien, maar dat het licht niet verdragen kan. Het wil zeggen, met zijn onbekeerd en onberouwelijk hart nog broeden in het verborgene en zijn vermaak hebben in de donkere paden.

En dan kan er wel geestelijk gepraat en gebed zelfs en bemoeiing met heilige dingen bijkomen, maar dat is dan óf nawerking van gewoonte, óf louter gevoelswerk en spel der hartstochten, of, erger nog, huichelarij met voorbedachten rade, om invloed op anderen te hebben; om voor zijn booze streken vertrouwen te winnen; óf ook in den dunk: „Misschien dat God me om dat vrome schijntje in mijn doodssnik nog begenadigt!”

Kinderen Gods nu wandelen in dien zin in de duisternis nooit, en valsche zucht om uit elk Schriftwoord een toepassing op een *ieder* te maken, mag nooit verleiden, om te doen denken, dat men half en half wandelen kan; ’s morgens in het licht en ’s avonds in

de duisternis; of met den eenen voet op het pad der glansen, met den anderen op het pad der donkerheden.

Daar is niets van aan. Dat *kan* niet. Ge leeft of ge zijt dood. En zoo ook ge zijt en wandelt op den weg rechts, of wel ge zijt en wandelt op dien weg *niet*, maar dan wandelt ge ook op den weg links.

En nu zegge men niet: „Maar dan de bekommerden!” Want, lieve broeder, ik bid u zelven, is het niet duizend maal beter, dat gij ongerust zijt en dat de Schrift u dan verzekeren komt, dat ge toch binnen zijt, dan dat ge zelf met de „gerusten Zions” insluimert en eens door het woord van uw Rechter voor eeuwig met doodelijken schrik wordt verschrikt?

Alzoo *niet* naar bevindingen, maar naar het Woord. En dan is er geen twijfelen aan, of elk kind van God wandelt al de dagen zijns nieuwen levens in het licht en hij *kan* niet meer terug, om zoo nu of dan eens, een tijdlang te gaan wandelen op de paden der duisternis.

Maar *dit* kan wel: te weten, dat ge wandelend in het licht, met een duisternis om de ziel wordt bevangen.

En dan komt het er op aan!

Want dan moet ge wel weten: „Hoe sta ik er nu aan toe? Is het nu een wandelen op den weg der eeuwige glansen met een tijdelijke zielsverduistering, of zou het nog een wandelen op de donkere paden der duisternis zijn?

En dat *is* dan, God zij lof, terstond te beslissen!

Hoe!

o Zoo practisch eenvoudig.

Onderzoek slechts, wat ge dan in u waarneemt.

Voelt ge dan bij u een neiging, die denkt: „Hè, bleef dat nu zoo heerlijk duister!” Trekt ge u in die donkerheid terug? En geeft ge, als de menschen er u over hard vallen, uw donkerheid voor licht uit? Of wel — slaat u de angst voor uwer ziele zaligheid om het hart, vloekt ge uzelven in dezen, en roept ge aanstonds om ontferming en vergevende genade?

Indien *het eerste*, dan zijt ge een ellendige huichelaar! Indien *het laatste*, dan zijt ge een verloren zoon, een schaap dat afdoolde, een kind dat zijn Vader bedroefde, maar toch altijd aan Christus, uw Borg en Middelaar vast.

Tot den huichelaar nu zegt Hij, die heilig is, Erbarmer is zijn naam: „Bekeer u van uwen boozen weg; indien ge u bekeert, is er ook voor u nog genade; maar indien niet, weet dan dat het u vreeslijk zijn zal *eens te vallen in de handen van den levenden God!*

En tot zijn verloren en afgedoold kind spreekt de Trooster in hem, ook al hoort hij het zelf nog niet: „Uw zonden zijn in de diepten der zee geworpen; keer weder, mijn kind, en zondig niet meer!”

En hoe dat dan gaat, om alzoo in het licht te wandelen?

o, Zoo vanzelf.

„Of zijn we niet *zijn* maaksel, geschapen in Christus Jezus tot goede werken; *die Hij voor ons bereid heeft, opdat wij daarin wandelen zouden.*"

Gij zult dus niets doen dan gelooven.

Gelooven ook in den Heiligen Geest die in u werkt.

En dan zal het u alzoo wezen, dat ge van binnen, door u zelf, in uw ellendige ikheid, geen enkel goed werk bestaan kunt; maar aan die aldus worstelende ziel zal de Heilige Geest de goede werken dan aanbrengen, en met een afkeerig hart, dat zei: *Neen!* zal het feitelijk toch zijn: *Ja* waarlijk! door en in die hulpe, die *alleen staat in den Naam des Heeren onzes Gods!*

XLV.

Zoo liegen wij en doen de waarheid niet.

> Indien wij zeggen dat wij gemeenschap met Hem hebben en wij in de duisternis wandelen, zoo liegen wij, en doen de waarheid niet. 1 Joh. 1 : 6.

Naar de menschen zeggen komt het tegenwoordig maar aan op „waar *zijn*." Van „onwaarheid *spreken*", van „onwaarheid *doen*" verneemt men schier niet meer. Het hoofdeuvel waartegen men te velde trekt, heet thans „onwaar *zijn*". En die uitdrukking „onwaar *zijn*" schijnt zoo machtige bekoring uit te oefenen, dat ze uit de schriften der philosofen in de werken der godgeleerden, van daar in predicatiën en stichtelijk geschrijf overging, en nu al van lieverleê ook op de lippen van evangelisten, oefenaars en „ontwikkelde" gemeenteleden gaat leven.

Is dit goed?

Volgens Gods heilig Woord neen. Naar luid van dat Woord toch kunnen we over iemands innerlijk *zijn* niet oordeelen; staat dat aan God en niet aan menschen; en hebben wij ons te vergenoegen met de nedriger rol, om aan de deur der lippen en op de uitgangen der wegen, waar de menschenkinderen op wandelen, de wacht der waarheid te betrekken. Zoo komt het dus aan op wat iemand *zegt* en *doet;* niet op wat hij *is.* Wel te verstaan voor óns. Over wat hij *is* zal God oordeelen, Weshalve al dat geliefkoosd gebeuzel over „onwaar zijn" in den grond niets dan een aanmatiging is en een treden in Gods recht.

Te sterker dient hiertegen gewaarschuwd, omdat het altijd gewagen van „onwaar zijn" er ongemerkt toe leidt, om het „waarheid *spreken*" minder nauw te nemen, en van het „waarheid doen" schrede voor schrede verder af te gaan.

Dit hangt saâm.

Dring ik eenmaal door de oppervlakte heen naar den verborgen achtergrond van iemands wezen, om dáár te beoordeelen, of hij wel waar *is*, dan verschijnt in vergelijking met die groote vraag, de kleine, of hij wel juist spreekt zooals het is, als van zoo ondergeschikt belang, dat ik daar vanzelf minder aan hecht. Te meer, daar dat „diep gaan" vanzelf minder waarde aan de oppervlakte doet hechten: aldus de kracht der woorden verzwakt; en er aan went om onder alles alles te verstaan.

Ja, om nog dieper de zaak op te vatten, eigenlijk is dat „waar *zijn*" iets van een mensch beweren, wat aan een mensch niet toekomt. Alle mensch is „leugenachtig." Bij den onwedergeborene is dit zoo, zonder dat hij dit inziet of toestemt. Bij den wedergeborene is het oog voor dat leugenachtige van het eigen wezen opengegaan. En terwijl het kind Gods in hem worstelt tegen het „ik," komt hij eerst recht tot inzicht van dat onware, valsche en leugenachtige van zijn wezen. Elke poging om reeds hier op aarde aan dien toestand een einde te maken, blijft vruchteloos. De contradictie van *zijn* en *gelooven* houdt aldoor stand. En tenzij men aan den bedwelmenden beker van het Perfectionisme zich den slaap der ingebeelde gelukzaligheid heeft ingedronken, blijft die afstand tusschen wat ik *belijd* en wat ik *ben* aanhouden tot in den dood.

„Waar *zijn*" is dan ook niet eens Hollandsch. Van een persoon gebezigd moet het niet heeten: „Hij *is* waar," maar: „Hij is waarachtig," gelijk dan ook onze Bijbelvertalers, overal waar in het oorspronkelijk het „waar *zijn*" van God wordt uitgesproken, dit steeds als „waarachtig" vertalen [1]).

Dit „waarachtig zijn" nu komt alleen aan God toe en niet aan ons. Het op ons zelf te willen toepassen, is een ergerlijke hoogheid, die ons niet voegt. Wat wij vermogen, is, uit onze diepe leugenachtigheid smeekend de armen om redding uitsteken naar Hem, die *de Waarheid* is. Naar den „eenig Waarachtige," die er ons uit kan helpen en houden. Naar Hem, die als Jehovah „is die Hij zijn zal," en daarom alleen onder allen den volstrekten „waarborg van waarheid" in zich zelf heeft.

Bij Jesaia klaagt de Geest over hen, die „de duisternis tot licht stellen en het licht tot duisternis" (5 : 20). Dat wil zeggen, dat een vledermuis en nachtuil de vraag zou kunnen stellen, of het eigenlijk

---

[1]) In 2 Cor. 6 : 8 wordt het wel is waar aan de apostelen gezegd, maar met het oog op de inspiratie.

overdag niet donker was en 's nachts licht, omdat *hij* dan ziet. En precies evenzoo doen wij nu met God den Heere. Omdat ons oog stomp is voor het licht en scherp in de zonde staart, keeren wij het bestand der dingen om, en zeggen in onzen hoogmoed: „Zie, nu zie ik, dus nu is het licht over mij." En dan komt de Heere in zijne majesteit en werpt u omver in het stof der aarde en dondert het u in de ziel: Neen, maar uw licht is duisternis in u, en Ik, Ik uw God, Ik alleen beslis en maak uit, wat licht, wat waarheid, wat de wezenheid der dingen is en heeten *moet!*

En dan, niet meer wetend, hoe of wat, dan tasten we naar den wand en vragen om een toetssteen, om een standaard, die het uit kan maken, en dan komt Jezus en zegt: *„Ik ben de Waarheid!"* En dit belijdend: „*Hij* de Waarheid," dan lig ik ook om, en heb ik in mij zelf te erkennen: „*Ik* onwaar, *ik* leugenachtig, in *mij* de verdichting, de *on*wezenlijkheid, de strijd, de contradictie, — in *Hem*, in *Hem* alleen de waarheid, het waarachtig zijn, de zuivere volle harmonie!"

En daarom zie toe, mijn broeder, dat ge u door dat spreken over „waar *zijn*" niet verleiden laat.

Wie zoo zich opmaakt, om over anderen te oordeelen, dat ze „*niet* waar zijn," die beeldt zich van zich zelven allicht in: „Maar ik ben wel waar!" En zoo verleidt de tong de ziel, en doet wat hoog en aanmatigend is, en al beuzelend over „waar *zijn*," raakt men van de „*Waarheid*" al meer af.

Neen, wat ons, arme schepselen, toekomt, is maar om ootmoedig en stil steeds dieper tot de overtuiging te komen, dat „de Waarheid" boven is, en de „één̈ig Waarachtige" in den hemel, en dat „alle mensch leugenachtig" is; wij zelven in de allereerste plaats.

En gebeurt het dan dat genade ons bekeert, d. w. z. dat we dit komen in te zien, en dat de Heilige Geest ons nu inboezemt een begeeren naar die Waarheid die boven is, en een lust om die Waarheid te belijden en als Waarheid in ons en om ons tot heerschappij te brengen, dan onder het juk door, mijn broeder! en niet u verdiept in een diepte, die ge toch nooit peilt, maar naar de Schrift, maar practicaal, maar naar de leer der vaderen, dan de wacht betrokken aan de deur der lippen, of ge verantwoorden kunt wat ge zegt, en de wacht betrokken aan den uitgang uwer wegen, of ge metterdaad wandelt op de paden die gij voorgeeft.

En zoo niet, dan u zelven vonnissen, oordeelen, doemen, en tot u zelf zeggen: „Alzoo lieg ik dan!" „Alzoo deed ik de waarheid dan niet."

En onder dit vonnis van het Woord doorgaande, dan breekt ge uw hoogheid af; strekt in die afbreking uw hand weer naar *de Waarheid* uit; en Gods Woord brengt u, door u te oordeelen, van de *leugen* af en in de *Waarheid* terecht.

XLVI.

Gij versmelt mij het wezen!

Gij heft mij op in den wind; Gij doet mij daarop rijden: en Gij versmelt mij het wezen.
Job. 30 : 22.

Klaag toch niet te bitterlijk, ook al is het dat uw harp tot een rouwklage wierd of uw orgel tot een stemme des geweens; en, om niet in te bittere klacht te verzinken, leer aan Job wat het hooge doen des Heeren is met het verpletteren van zijn heilig kroost op aarde.

Zie, hier is dan die Job. Die Job is een wonderlijk heilig kind des Heeren. Niet heilig, als ware hij de zonde te boven. Och, neen, Job is als onzer één. Als gij en ik. En zoo hij al recht loopt, is het de Geest in hem, die hem stiert en ophoudt. Maar heilig is Job, omdat God scheiding in hem heeft gemaakt tusschen wateren en wateren, omdat het droge in zijn hart is gezien, en God er in heeft doen uitspruiten. Heilig, omdat hij, vallend of opstaand, apart is gezet als een vat voor zijn God. Hem tot een instrument. Tot een der raderen en veren in zijn heerlijk werktuig van genade.

En wat overkomt nu dien Job?

Dit ijslijke: Satan sart God. Satan sart God in zijn vromen. Satan fluistert maar aldoor, dat het geen echt werk in die kinderen der verkiezing is, ook al is het een werk van den Heiligen Geest.

En nu moet er, om dat sarren den mond te stoppen, een van die lieve kinderen Gods in den smeltoven. Dat Satan het ziet, moet er één uitgekozen, met wien God *dit* doen zal: Hij zal hem zoo diep wonden en uitstroopen als er maar ooit een gewond en uitgestroopt kan worden. Aan dien gansch vertredene zal God de Heere al zijn vertroostingen onttrekken. Niets dan de azijn van anderer tergenden smaad zal in zijn wonde worden gedruppeld. En de Heilige Geest zal in plaats van hem inwendig te troosten en te verkwikken, schuil gaan voor het bewustzijn zijner ziel. En als het dan zoover met dezen ellendige zal gekomen zijn, dat Satan hem niet dieper trappen kan, ja zóó ver dat Satan zich aan hem vermoeid en zijn woede aan hem uitgeput heeft, dan zal die ellendige uit het slijk en uit de modder weer worden opgehaald, en zal God aan Satan zelf vragen: Of hij nu maar het hart van dien Job eens bezien wil, en of de genadegave, er onder en door en na dat alles, niet nog even heerlijk en gaaf en rein in over is, als vroeger.

Dan trekt Satan met schaamte af; God is heerlijk gemaakt; de onuitdelgbaarheid der genade is even schitterend uitgeblonken als de echtheid van het genadeleven; en aan Job is de hooge eer te beurt

gevallen, om bij de uitbrenging en handhaving van de eere Gods te hebben mogen dienst doen als *instrument.*

Maar .... en vergeet dat niet, Job kwam dit eerst *van achteren te weten.* Toen hij in den smeltoven ging wist hij dit niet.

Anders ware hij de *martelaar*, nu is hij de *lijder* des Ouden Verbonds geweest.

Had hij het vooraf geweten, dan ware die wetenschap olie in zijn wonde geweest en zou hij psalmen gezongen hebben op den aschhoop. Maar nu hij het *niet* wist; nu hij dacht: „Ik ga *doelloos* onder!" — nu had hij *niets* dat hem staande hield, en juist dat heeft zijn onuitsprekelijk lijden zoo onbeschrijfelijk verzwaard.

Niets, niets mocht aan Satan als uitvlucht overblijven.

Hij moest zelfs niet kunnen zeggen: „Ja maar Job heeft op de martelaarskroon gehoopt!" Neen, Jobs geloof zelfs moest ondergaan, opdat niet aan Job, maar aan Hem die het in Job wrocht de eere zou blijven.

Zelfs terwijl Job zijn dag vervloekte, kon Satan hem niet rukken uit de hand van zijn God.

Dáárin lag Satans nederlaag. Daarin de triomf van den Heere onzen God. Maar daarin ook Jobs alle beschrijving te boven gaande smart; dat brullen van een ziel die niet meer kan, die het uitschreeuwt en kermt, en gilt in de verscheuringen zijns harten!

De schrilste toon ging te midden van dat kermen over de verdroogde lippen van den lijder, toen hij het uitkreet voor God: „Heere, Gij versmelt mij *het wezen!* [1])

Er is in een mensch een pit, een kern, een middelpunt, een iets, waar hij beseft: „Daar zit nu *mijn wezen!*"

Al het andere is de omtrek! En binnen dien omtrek loopen allerlei kringen die bij hem hooren, maar die toch zijn eigenlijk *wezen* niet zijn.

Hij voelt dat zijn lichaam *bij* hem hoort; dat zijn kinderen *bij* hem hooren; dat zijn vrienden *bij* hem hooren; dat zijn goed *bij* hem hoort; dat zijn naam *bij* hem hoort; dat zijn eere *bij* hem hoort; o, hij voelt het van zijn geluk, van zijn liefde, van zijn welstand, van zijn vertroosting, van zijn hope, van zijn idealen, dat die alle

[1]) Met opzet houden we ons aan onze Statenvertaling, ook al mocht op afdoende gronden bewijsbaar zijn, dat ze in de afleiding van תֻּשִׁיָּה hebben gedwaald. Opmerkelijk toch is het, dat de uitlegkunde, na eerst tamelijk hooghartig de vertaling van „wezen" belachen te hebben, en aan „wijsheid", „vertroosting" en wat niet al te hebben gedacht, van lieverleê van deze onhoudbare voorslagen zelve terugkomt, en allengs erkennen gaat dat het gronddenkbeeld van „wezen" hier wel terdege op zijn plaats is. Tact, in heiligen zin, heeft onze Overzetters, ook bij onjuiste etymologie, doen tasten, dat alleen het „versmelten van het wezen" de diepte der namelooze ellende tot uitdrukking bracht.

en dat alles een *deel* van zijn leven, een *kring* in zijn levensomtrek, een *straal* van zijn levensgloed uitmaken.

Maar . . . , . met dat alles is toch zijn *wezen* zelf nog niet gemoeid. Van dat alles heeft hij nog een besef, alsof hij er meê omkleed, meê versierd, meê rijk gemaakt is, maar alsof het toch van hem kon genomen worden, zonder dat zijn *wezen* er aanging.

En dat is het nu juist, waar Jobs namelooze zielsangst en doodsverschrikking en helsche benauwing in ligt.

Zie, hij was uitgeplukt gelijk men een vogel zijn vederen uitplukt, gelijk men een visch zijn schubbenpantsier afschrapt, ja, gelijk men een aal zijn vel afstroopt, dat hij nog ontvild te trekken en zich te krommen ligt voor het aangezicht van zijn vanger.

Eén voor één, stuk voor stuk, had Satan hem alles ontnomen, uitgetrokken, gescheurd van het hart en als uit zijn bloed weggezogen.

Job was nu gansch naakt, gansch ontbloot. Satan *kon* hem niets, niets meer ontnemen. Want Job *had* niets meer. Zelfs zijn *geloof* niet meer. Alleen nog maar het ingeplante, maar schuilgegane geloofs-*vermogen*, dat ingeweven zat in het eenige wat hem nog verbleef — *zijn wezen*.

En nu, als om het nu op het allerontzettendst te laten komen, wordt nu ten leste zelfs dat *wezen zelf* aangetast, en opeens wordt het hem, alsof hij wordt opgelost; alsof zijn bestand weggaat; ja, alsof *zijn wezen* versmelt.

o, Merkt het toch op, gij allen, die God vreest, zelfs dat *wezen* moest aangetast, opdat Job van achteren niet zeggen zou: „Mijn wezen heeft het geloofsvermogen vastgehouden!"

Klaar, helder voor duivelen en engelen moest het zijn, dat zelfs toen zijn wezen versmolt, niets in Job het geloofsvermogen ongeschonden bewaard heeft dan de inwerkende genade van de alvermogende kracht Gods.

Zoo deed de Heere met Job naar zijn vrijmacht.

Schrijnt ook gij bij het afstijgen van een steile rots, om uw leven te redden, niet uw knieën en handen aan bloed?

En als gij er dan om uws levens wil alzoo uw hand aan moogt wagen, zou God dan om zijner eere wil, er u, een van zijn millioenen, een van zijn nietige creatuurtjes, niet aan mogen wagen!

Zwijgt toch, gij die morren woudt. Doet Hij niet met het heir van zijn hemelen en de inwoners zijner aarde naar zijn welbehagen?

En bovendien, is God in Jobs lijden niet reeds eeuwenlang ook in der menschen oog gerechtvaardigd?

Of bleek God de Heere niet machtig, om met dubbele eer te beschenken voor dubbelen smaad? Heeft Job van achteren niet gejubeld dat hij waardig geacht was, zulk een instrument voor Godes

eer te zijn? Is de vrucht niet heerlijk geweest? Voor Job zelf? Vóór zijn eigen nu geheel doorploegde ziel? Maar ook voor zijn broederen? Voor de heiligen van oude dagen? Voor de martelaren van den Nazarener? Voor alle worstelaars aan den Jabbok? Voor al wie dorst naar het eenige waarachtige, echte, door dood en graf heen komende geloof?

Ook niet voor u, mijn broeder, mijne zuster?

Voor u, om u te leeren, dat het er gansch en al met u onder moet! Naakt, ontkleed, afgestroopt, tot in het *wezen* zelf verloochend voor den Heilige?

Maar óók voor u, om u te troosten, dat als alles weg is, en alles donker wierd, en er *niets* meer is; en de liefde wegging en het geloof opging en de hope wegzonk, *dat het dan daarom nog niet uit is;* want dat Hij, de Heere, ook dán nog machtig is, uw leven in zijn bundel te besluiten, en te zeggen: „Satan, uit mijn hand rukken kunt ge hem niet!"

Ja, om u ook dan te troosten, als de baren en de golven der smart ook over *uw* hoofd heengaan?

Want wat buigt ge u dan als een bieze neder!

Of lijdt een kind van God dan ooit om niet en doelloos?

o, Kondt ge het eens van achteren zien, waarom die smarte u *moest* overkomen; ik zeg niet, om u te redden; neen, maar voor *Gods* eere, voor *zijn* verheerlijking, om zijns *naams* wille! zeg zelf, gij, door onweder voortgedrevene, zoudt ge met Job voor u, niet nog in uw kermen juichen kunnen: „Laat niet af, Heere, maar verteer mij: indien maar als instrument voor uw heilige glorie!"

XLVII.

Uit Zion zal de wet uitgaan.

> Komt, laat ons opgaan tot den berg des Heeren, tot het huis van den God Jakobs, opdat Hij ons leere van zijne wegen, en dat wij wandelen in zijne paden; want uit Zion zal de wet uitgaan en des Heeren woord uit Jeruzalem. Jes. 2 : 3.

De zonde van Gods volk in de dagen, die we thans beleven, schuilt meest daarin, dat ze de oude, vaste, door God gestelde palen verzetten.

Door God Almachtig is het, naar majesteitsrecht eenmaal alzoo besteld, dat de wet uitging, uitgaat en tot aller dingen einde moet en zal uitgaan van Zion.

Niet maar de wet voor de oude Joden, maar de wet ook nu nog, voor de uiterst moderne menschen in deze gansch nieuwe en alle ding vernieuwende eeuw.

Of de menschen al zeggen: „Neen, maar Zions wet heeft afgedaan!” dat doet er niets toe en verandert niets hoegenaamd aan de zaak. De wet blijft de wet. En omdat God niet is te onttronen, blijft het van Zion uitgaan, zoo de wet, als het meetsnoer en het getuigenis, waaronder alle ziel feitelijk staat, van de wieg tot aan het graf, en waarnaar ze eeuwig geoordeeld staat te worden.

Ja, al ging de afval nóg verder dan die ging. Al bleef er ten slotte niet één koning meer over die voor God boog; niet één rechter die naar God in het gerichte vroeg; niet één priester die tot God bad: niet één volk, dat voor Gods eere gloeide; en niet één, één enkele gemeente meer op de gansche aarde, die voor Gods Woord beefde en uit God leefde; zóó erg, dat eigenlijk niemand meer om Zion dacht, en ieder zijns weegs ging, en de „God van Zion” als een verouderd en uitgestorven Aanbiddingsvoorwerp onder de antiquiteiten werd behandeld; — dan nog zou dit in het wezen der zaak niet de allergeringste verandering brengen, en nog altijd, precies evenzoo als in de heerlijkste geloofsperiode, alle levende ziel *onder die wet uit Zion staan;* aan die wet uit Zion in de consciëntie *gebonden liggen* en in den oordeelsdag, die zeer gewisselijk komt, uitsluitend en in volstrekten zin, naar die wet uit Zion *geoordeeld worden.*

Eens, in Jesaia's dagen, zag ook niemand dat in.

Heel het Oosten dacht: „Die Jehova telt ternauwernood meê, maar Bel, Baäl, Kamos, Moloch, dat zijn groote, dat zijn machtige goden.” En heel het Westen zong meê: „Wat zou ons der Joden God, machtig is de Zeus der Grieken en Romes Jupiter.” En de Part zong het uit het Noorden na, en de Apisdienaar in Egypte viel uit het Zuiden in met even driest, Godtergend belijden.

Maar God lachte.

Hij sprak: „Ik heb toch mijn Koning gezalfd over Zion, den Berg mijner heiligheid!”

En toen niemand het geloofde, en Zion geplunderd stond te worden en de heidenen optrokken om Jeruzalem in rook en vlammen te doen opgaan, toen zei God tot Jesaia, zijn knecht: „Jesaia, ga naar Jeruzalem en spreek uit, dat er een tijd komt, waarop al die volken zullen uitroepen: Komt laat ons opgaan naar den Berg des Heeren, want uit Zion gaat de wet uit!”

Daar spotte de buitenlander, daar spotte men in Jeruzalem zelf meê.

Maar God stoorde zich aan dat spotten niet.

Hij ging door.

Doch naar zijn Raad. Naar zijn Besluit. Naar zijn Welbehagen. En zie, negen eeuwen later is alles omgekeerd en alles uitgekomen zooals *Hij die lachte* het had gezegd.

En toen stond het zoo, dat in heel het Oosten niemand meer aan Bel of Baäl, aan Kamos of aan Moloch dacht, en alles zich boog voor Jehova en luisterde naar de prediking van den Decaloog. Toen stond het zoo, dat in Egypte alle Apis weg was geworpen, in Griekenland Zeus en in Rome Jupiter vergeten was, en in al de kerken dier landen, lof en eere werd toegejubeld aan het Lam dat overwon.

Letterlijk was het uitgekomen.

Al Basans bergen waren geslecht, Zion alleen was hoog geworden, en onder alle volk rondom was het maar één vragen: een vragen naar de Wet onzes Gods!

Maar in onze dagen keerde dat weer.

De touwen zijn weer verbroken; men heeft de koorden weer van zich geworpen. „Weg met Zion!" „Weg met de Wet die van Zion uitgaat!" is weer de leus, wat zeg ik, de toongevende overtuiging geworden; — Zion geldt voor een verouderd; een overwonnen standpunt; goed in zijn tijd, maar nu onbruikbaar geworden; nu de mensch zoo wijs wierd; en zoo alles weet; en nu men, let hier vooral op, veel te beschaafd en te fatsoenlijk en te liefderijk is geworden, om nog onder zulk een barbaarsche wet als van Zion den zacht geworden nek te buigen.

Men weet nu beter; men is nu verder; men staat nu hooger, Basan waant weer Zions bergtop te overtreffen. Het springt al om Zion weer stout omhoog.

Op Zion wordt weer medelijdend neergezien.

En hoor maar .... zélf maakt men nu betere wetten voor het land, en heiliger wetten om het volk te leiden, en barmhartiger wetten om het volk te straffen.

En dat vernemend, zegt de wijsgeer: „Luister naar mij, mijn volk, en ik zal u zachtere wetten leeren dan u die God van Zion gaf!"

En het zondig hart in het volk vindt dat heerlijk. Denk u eens: „Zions wet weg!" wat zou dan het leven vrij en ongebonden en verrukkelijk worden.

En de misleide consciëntie wordt er door gestreeld en zegt: „Waarlijk, gij mannen van ernst, neemt *mij* in plaats van Zions wet tot richtsnoer!"

En zoo raakt alles los, en niets blijft vast meer, en er duiken wetgevertjes op zooveel als er maar menschen met eigen zin en een eigen verwaandheid gevonden worden.

Ja ten laatste raakt ook het huisgezin er onder, en denkt ieder

vader: „Niet uit Zion, maar uit mijn wil, zal de wet uitgaan;” *en zoo komt land en kerk en huisgezin en onze ziele en de ziele onzer kinderen om!*

Schriklijke toestand!

Niet om de eeuwige grondslagen. Want die liggen toch vast; daar wrikt geen levende ziel aan. En uit Zion gaat toch de wet uit, die alleen meêrekent, en al die andere wetsheuvelen zullen toch eens voor Zions berg onderduiken in het oordeel.

Maar wel schriklijk om de *gemeente Gods*; voor 's Heeren *volk;* ter wille van zijns Naams *eer.*

Want zie, dit is het erge, dat 's Heeren volk tegen dat verzetten der palen niet opkomt; dat de gemeente Gods meêdoet aan dat wegloopen van Zion; en dat er mannen van naam in haar midden opstaan, die dat oprichten van nieuwe, eigendunkelijke wetsheuvelen, vergoêlijken, ja zelfs aanprijzen onder den *Christelijken* naam.

Men zegt dan: „Nu grift God het immers in de tafelen van uw hart!”

En met dat rondventen van halve waarheden komt dan, eer men er zelf om denkt, eerst de *consciëntie* en dan kortweg de *mensch* in den troon zitten, die voor Christus besteld was, en alle vastigheid van Zion is weg!

Een toestand *te* schrikkelijker, *omdat ons hart het wel zoo wil!*

o, Dat streelt zoo!

Basan weer naar boven, Zion naar onder! D. w. z. God de *wikker* die af zal wachten, wat *u* goeddunkt te *beschikken.*

En erger nog, het kittelt de zonde van het hart zoo!

Want dan mag men niet alles; maar toch o, zoo veel!

Doodeenvoudig, omdat er over de consciëntie dan weer een nevel trekt, en men door dien nevel heen het niet merkt, hoe de palen weer juist zooveel verzet werden, als noodig was, „om zich ook dat weer te kunnen veroorloven!”

XLVIII.

Bemanteld!

> En de kinderen Israëls hadden de zaken, die niet recht zijn, tegen den Heere hunnen God, bemanteld. 2 Kon. 17 : 9.

Er is aan het „bemantelen" een goede kant, maar er ligt ook in het „bemantelen" een gevaar, een gevaar zóó doodelijk, dat de goede kant ternauwernood meêtelt.

Neem maar weer Jerobeam en Achab.

Jerobeam is de man *met*, Achab de koning *zonder* den mantel.

In den grond der zaak is ook Jerobeam een van God afkeerig, afgodlievend, Jehova-hatend man; geen zier beter dan Achab; ja haast staat Achab nog dichter dan Jerobeam bij ons; want Achab was een verleide van Izebel; en wat vooral niet vergeten mag, toen het er op aankwam, heeft Achab zich voor den Heere verootmoedigd en heeft de Heere, ter wille van die verootmoediging, tijdelijk het oordeel van zijn huis afgewend.

Maar zie, terwijl nu Achab, door Izebel opgehitst, *schaamteloos* met zijn Baäldienerij voor den dag komt, en in Samaria een pendant van Zions tempel voor zijn afgod bouwt, en openlijk, dat ieder het merken moet, zijn haat tegen Jehova proclameert; .... zoekt Jerobeam tot op zijn dood toe te blijven .... *een vroom man!*

Let er toch wel op, Jerobeam bleef aan den God der vaderen trouw; Jerobeam was tegen alle afgoderij; Jerobeam wou volstrekt geen beeldendienst hebben; neen ... neen ... Jerobeam zou wel terdege den dienst van den eenigen waren God als godsdienst van Staat handhaven, en er geld voor geven, om kerken te bouwen, en den priesters van Jehova een rijkelijk inkomen geven, en zelf komen met offerande, om Jehova te aanbidden ... o, die Jerobeam was zulk een vroom man!

Natuurlijk kon hij, kon zijn volk niet naar Jeruzalem gaan; dat lag in den aard der zaak; want Juda was vijand; en dus *moest* hij wel in Bethel en Gilgal een noodkerk, een behulptempel oprichten; maar dat was niet uit slechtheid; dat was hoogstens een noodzakelijk kwaad.

Levieten had hij niet; dus *mòest* hij wel zelf priesters aanstellen; maar ook dat deed hij alleen uit noodzaak.

En dat hij een paar gouden symbolen bij die noodaltaren schitteren liet, neen, heusch, ook dat was niet met kwade bedoeling, maar, denk er toch wel om, alleen maar, omdat de arke des Verbonds en de cherubijnen te Jeruzalem stonden en de heerlijkheid des Heeren nu eenmaal te Zion blonk en *niet* bij hem.

Eigenlijk deed Jerobeam dus niets, dan op een paar ondergeschikte punten *zwichten voor de omstandigheden.*

In den grond der zaak stond het zoo, dat wat hij deed, *niet anders kon.*

En, alles wel gewikt en gewogen, spaarde hij moeite noch kosten, om den dienst van den eenigen waren God zóó zuiver in stand te houden, als de *toestand* waarmeê hij nu eenmaal te rekenen had, maar *eenigszins* gedoogde.

Ge merkt dus wel, waar bij Jerobeam *de mantel* uit was geweven. De mantel, waarachter zijn boos hart zijn boosheid verschool en waarmeê hij zijn innerlijken haat tegen God *bemantelde,* bestond eenvoudig uit: *omstandigheden.*

Omstandigheden, waaraan nu eenmaal niet te veranderen viel.

Omstandigheden, die men niet in zijn macht had.

Omstandigheden, die het hem onmogelijk maakten, *anders* te handelen.

Ja, *omstandigheden,* die hem zijns ondanks *dwongen* te doen, wat hij eigenlijk niet *mocht.*

Niet *mocht;* maar nu wel *moest;* omdat het nu eenmaal niet anders *kon.*

Wordt die mantel van Jerobeam niet nog wel gedragen?

Leg bij die vraag uw oor maar eens te luisteren, o, mijn volk! om u, en onder u en in uw eigen hart!

Of kent ook gij het zeggen wel niet, dat ieder bijna op zijn lippen heeft, èn o, zoo gereedelijk in anderer oor, en door het oor in het hart, inbrengt, dat men ja, natuurlijk nog wel aan het wezenlijke Christendom vasthoudt, en om niets den dienst van den eenigen waren God zou willen prijsgeven, maar . . . „dat de tijd toch ook zijn eischen heeft;" „dat men toch niet zoo geheel tegen den stroom op kan roeien;" „dat God toch niet van ons vergt, dat we als zonderlingen zullen te koop loopen;" „dat men zijn kinderen aan zoo'n strengen band niet meer houden *kan;"* „dat men wel wat *moet* toegeven;" „dat de omstandigheden toch ook van God zijn, en dat het niet aangaat, nu in een tijd als de onze, het nog zoo precies en zoo nauw te willen nemen, als in de dagen onzer vaderen!"

En zoo gaat dat wiegeliedeke dan al voort, om de consciëntie in slaap te zingen.

Want natuurlijk, dan *kan* men den Bijbel ook maar niet meer zoo aannemen; dan *moet* het verstand ook zijn rechten doen gelden; en dan *dwingt* de omstandigheid wel om toe te geven, wat men wel voelt, dat eigenlijk niet zuiver is, maar dat bij de ontwikkeling der wetenschap *niet anders kan.*

En al voort gaat dat liedeke.

Want het spreekt immers vanzelf, dat men die oude waarheden

dan ook niet meer laten *kan* wat ze waren; maar dat alles *moet* omgegoten in nieuwe vormen; en dat de omstandigheden nu eenmaal *noodzaken* om revisie te geven zelfs van het heiligste!

En al verder zingt de verleidster:

Dat men uit den aard der zaak wel breken *moet* met de oude usantiën, en dat die ja in den Bijbel wel heur grond hadden, maar dat men toch den Bijbel niet zoo letterlijk *kan* opvatten; en dat onze eeuw wel *dwingt*, om te breken met vroegere bekrompenheid, en ruimer en milder te worden en vooral *frisscher*.

En bij dat *frisscher* bereikt de zang van de verleidster dan zijn hoogste bekoring.

Want hoor maar, hoe met dat „frisscher" nu alles wordt omgetooverd, en men rondvertelt, dat „zich zoo op te sluiten en af te sluiten *niet meer gaat!*"; dat „die menschen, die Christus en zijn Woord verwerpen, toch zoo maar niet *kunnen* afgestooten;" dat „een beetje met de wereld meêdoen eigenlijk zoo kwaad niet is; en dat ja de omstandigheden er eigenlijk zóó naar staan, dat het nog 't best, het edelst en het profijtelijkst is, net te doen alsof er geen onderscheid tusschen ons en de wereld ware, en dan toch in den stille, ongemerkt en in het verborgene — *achter den mantel* — een vroom Christen te blijven!

Nu heeft die mantel, gelijk we zeiden, óók zijn goeden kant. Hij had dat in Jerobeams dagen en hij heeft dat nog.

Die mantel toch is namaaksel van de rokken van vellen, die de Heere God voor de verleiden in het Paradijs maakte.

In het Paradijs voelde men zich beschaamd.

Daarom hadden ze al vijgebladeren genomen.

Maar God de Heere deed gevoelen, dat de bedekking der schaamte nog veel krasser en meer afdoende moest zijn, en gaf ze voor bladeren een rok van vel.

Het omhangen van zulk een dikken *mantel* toont dus dat er nog schaamte gevoeld wordt; dat men nog niet *schaamteloos* is geworden; dat men nog weet er van heeft: „Ik heb iets goed te maken en moest eigenlijk anders zijn!"

Jerobeam voegde er bij: „Ik heb met den levenden God te doen!" en bovendien hij schaamde zich voor zijn volk.

Zoo voelt men ook bij ons nog: „Ik heb met den Christus Gods te doen!" en bovendien men schaamt zich nog voor zijn mede-Christenen.

Daarbij komt, dat er zóó nog altijd een brug blijft, waarover men kan terugkeeren.

Ook, dat over die brug de een of andere verdoolde wandelaar der wereld soms bij ons in kan keeren.

En, wat we ook niet gering tellen, dat de lastering van 's Heeren heiligen naam minder gruwelijk is.

Maar wat beteekent dit kleine goed tegenover het *doodelijk* gevaar?

Dit gevaar, dat de haat dien we tegen God en zijn Woord in het hart hebben, achter dien mantel vrij spel heeft, voortwoekert, onder de verleidelijkste vormen zich als „liefde voor God" voordoet, en eindigt met én ons hart te moorden, én gif in onze omgeving te spreiden, én heel de toekomst voor eigen kroost en volk te verderven.

Zie, die Jerobeamsmantel bedekt altijd iets *schandelijks*.

Maar nu kunt ge het bedekken van dat schandelijke uit *twee* zeer verschillende oorzaken willen, óf opdat men dat schandelijke *niet van u zie*, óf opdat dat schandelijke ongehinderd achter dien mantel *kunne voortgisten*.

En dat laatste nu komt bij het eerste altijd bij!

Een mantel *bedekt*, maar een mantel *koestert* ook het kwaad.

En in dat koesteren daarin ligt het schrikkelijke.

Zie het maar aan Jerobeam!

Een Achab, vlak na Salomo's dood ware minder gevaarlijk geweest.

Maar Jerobeam „met zijn mantel," dat is voor Israël het wiegelied, de slaapdrank, de tooverzang van den „Verleider."

En Jerobeams volk sliep in.

In dien slaap zonk het weg.

En niet Achab, maar *Jerobeam* staat in Gods Woord aangeschreven als de man die over Israël het oordeel der verdoemenis van zijn God heeft gebracht.

Jerobeam, de zoon van Nebat, is de man „*die zelf zondigde en Israël deed zondigen.*

En als in 2 Kon. 17 door God de rekening tegen het afvallige Israël wordt opgemaakt, heet het in heiligen toorn, dat het ten doem gaat: „Want dat de kinderen Israëls de zaken, dit niet recht zijn, tegen den Heere hunnen God, hadden BEMANTELD!"

De man met den mantel heeft het *toen* gedaan.

Broeders, doet hij het niet nog? Ook in ons land? Ook in onze dagen? In úw huis? Ook niet in uw eigen hart?

o, Werpt hem dan toch weg, wat ik u bij God mag bidden, *die schoone phrase* die u belet uw schuld voor God te zien.

Die mantel, die mantel! Hij is voor Gods volk *de vloek*.

XLIX.

Zoo zou uw vrede geweest zijn als een rivier!

> Och, dat gij naar mijne geboden geluisterd hadt, zoo zou uw vrede geweest zijn als een rivier en uwe gerechtigheid als de golven der zee. Jesaia 48 : 18.

Vrede bij *druppeltjes!* Zoo nu en dan te midden van onze onrust een kleine verkoeling! Soms, een enkel maal, als het veel is, een *beker des vredes* in heerlijke teugen uitgedronken! Maar vrede, niet bij druppelen, niet bij een bekervolle, neen, maar vrede als een *rivier*, vrede, als een bruisende stroom neergedaald van de bergen Gods; vrede achter u, aan uw voet en voor u uit; vrede, om er met heel het scheepke uwer ziel op te drijven; vrede, om er uit te drinken elken morgen en elken avond, en niet te merken, dat uw vrede mindert; ja, *vrede als* .... *een rivier* .... om er zich in te baden, in te dompelen, om er zich heel zijn wezen in te verfrisschen, zeg het, mijn broeder, mijne zuster, gaat dat niet het heerlijkste nog te boven, waar ooit uw ziel van had gedroomd?

En kent ge dan dat snijdend gevoel van namelooze spijt niet, als God de Heere u zeggen komt: „Och, dat gij naar mijn geboden gehoord hadt, zoo zou uw vrede als zulk een rivier *geweest zijn* en uw gerechtigheid als de golven der zee!"

Of hoe, dat onbeschrijflijk heerlijke, wat het diepste pit van ons hart door zijn wondere bekoring naar buiten trekt en onze ziel van verlangen verteert bij het enkele indenken ...., *dat* .... *had ik reeds kunnen hebben.*

Die vrede als een rivier, God zelf zegt het, zou mijn deel, mijn heil, mijn zalige genieting reeds *geweest* zijn, ja, ik zou er gerechtigheid als de golven der zee *bij* hebben genoten, indien .... ja .... indien ik, dwaze die ik ben, maar aan die lieflijke geboden van mijn God aan had gewild.

Indien ik maar bij mijn Vader was gebleven! Indien ik maar *kind* had willen zijn! Indien mijn opstandig, muitend hart maar niet gezegd had: „Ik wil weg!" en mijn ziel: „Ik heb geen lust aan die eindelooze geboden!"

o, Indien ik maar lust had gehad aan Jehova! Lust aan Jehova, zooals Hij is, met zijn heerlijk heiligen wil; met zijn heerlijk zalige geboden.

Maar ik heb dat *niet!* Ik heb prikkels van den Drijver in die geboden gezien, en er toen achterwaarts met mijn verzenen tegenin geslagen! Ik zocht geluk, ik zocht vreugde, ik zocht vrede! En,

dwaas die ik ben, dacht ik: „Als ik met mijn verzenen die prikkels wegtrap, dán zal het vrede wezen!"

En natuurlijk, die vrede kwam niet, maar er kwam feller onrust, banger, angstiger benauwing!

En toen zong God de Heere, dat ziende, door zijn psalmist het mijn ziel toe: „Och had naar mijn raad zich mijn volk gedragen, och, had Israëls zaad op mijn effen paân ijvrig willen gaan naar *mijn* welbehagen; .... Ik had u dan tot spijs vette tarw doen groeien en u, ten bewijs hoe Ik u kon voên, honigbeken doen uit de rotsen vloeien!"

Meer nog, die trouwe ontfermende God, die, zelf de eeuwige peilloos diepe Vrede, met vrede al zijn schepsel, met dien heiligen vrede al zijn kinderen drenken wil, riep toen door het woord van zijn profeet: „Och, dat gij naar mijn geboden geluisterd hadt, zoo zou uw vrede geweest zijn als een rivier, en uw gerechtigheid als de golven der zee!"

En toen, toen eindelijk brak het als uit de beklemming van het benauwde hart: „Ja, *ik zal* opstaan en tot mijnen Vader gaan, en zeggen: Vader, ik *heb* gezondigd tegen den hemel en tegen u! Want o, mijn ziel, in dat huis mijns Vaders is *overvloed*, is *weelde*, is aller zielen *genieting*, en ik .... ik zelf .... *mijn* arme ziel, *vergaat van honger* en komt van *dorst naar vrede* om!

Zoo deedt ge dan uws Heeren heerlijke geboden weder. Hij volbracht ze in u, en omdat Hij u liefhad, *liet Hij ze u doen;* zoo deedt gij ze zelf en toch was Hij de werker. En nauwlijks ging het dien weg met u op, of hoor, daar kwam het, daar ruischte het, daar vloeide en spatte het om en voor u heen. Dát was nu die *vrede als een rivier*! Ja, waarlijk naar Gods Woord was het uitgekomen!

En toch .... niet zoo lang daarna vond de Engel der vertroosting, die omgaat, om Gods heiligen te troosten, uw arme ziel weer als een visch op het droge liggen, en de wateren van den heerlijken vrede van voor en om u weggevloeid!

Schriklijk .... maar zoo is het!

o, Mijn broeder, zie toch op de diepe verfoeilijkheid van die onzalige opborrelende bron van ongerechtigheid in uw eigen hart, *dat zoo iets kon.*

Ge hadt het nog *veel*, *veel* te licht geacht!

Ge zaagt voor een rivier van vrede aan, wat nog slechts een kabbelend beekje was, ge bleeft zitten in het portiershuis, denkende dat dat reeds het huis van uw Vader was; en dat alles omdat ge u inbeelddet, Gods geboden reeds gedaan te hebben, toen ge hoogstens nog slechts even ze met den vingertop had aangeraakt.

En daarom *moest* dat ijskorstje wel weer scheuren en gij er doorzakken, wegzinkend in het slib van den stroom.

Maar Eén is er die dat zag. Eén wiens hart meê benauwd was in die benauwing uwer ellende, en die maar weer tot u kwam en u nogmaals riep: „Och, dat ge naar mijn geboden geluisterd hadt, zoo zou uw vrede geweest zijn als een rivier en uw gerechtigheid als de golven der zee!"

En als Job opstuivend vraagt ge in u zelven: „Maar, Heere mijn God, deed ik dan uw geboden niet!" „*Is* dan mijn vrede niet als een rivier geweest?"

Tot het eigengerechtig hart het niet uit kan houden en zich schaamt over dat zeggen van: „Deed ik dan uw geboden niet," en nu speurt en hoort en merkt, dat hoogere, eeuwige Liefde hem leeren wil: „Och, van mijn geboden greept ge nog *de buitenste windselen* niet, en van mijn vrede dronkt ge nog hoogstens *een enkele teug*!"

En dan, o, dan springen er opeens als deuren voor ons open, die eerst dicht waren; en dan zien we opeens dat er in dat gebod Gods, waar wij dachten dat maar één voorvertrek in was, nog een gansche reeks van zalen en kameren in is, vol van heerlijk schitterend licht: en de ziel moet haars ondanks getuigen: „*Uw gebod, o Heere, is zeer wijd*!"

En zoo helpt dan Jehova zijn hinkende, struikelende, kermende heiligen op aarde.

Heiligen!

Maar beeft ge niet voor dien naam!

Hoor wat Satan roept: „Een fraaie heilige, gij!"

Luister wat de menschen fluisteren: „Nu, als dat een heilige heeten moet!"

Merk op den vloek waarmeê ge u zelven vloekt, zeggende: „Ik ellendige en onreine, wat is er heiligs aan mij, van top tot teen melaatsche!"

En toch de Heere in den hemel blijft zeggen: „*Een heilige*!"

Niet een „heilige" van lieverleê!

Niet een „heilige" om het allengs te worden.

Neen, maar een „heilige" zonder een eenig bijvoegsel om het te verzwakken.

. . . .

„God, mijn God! Ik voel me als een GEVLOEKTE, en Gij zegt: EEN HEILIGE!"

Wie zal gelijk krijgen?

Luister toe, o, gij door onweder voortgedrevene! Hij uw God beweert een God te zijn,

die den goddelooze rechtvaardigt.

L.

Weer de tucht van den jongen niet.

> Weer de tucht van den jongen niet: als gij hem met de roede zult slaan, zal hij niet sterven. Spr. 23 : 13.

„Niet tuchtigen, maar door zachtheid trekken! Vooral nooit slaan maar winnen door liefde!" zoo proclameeren het thans de wijzen der wereld. En dát verbaast ons niet. Maar wat *wel* verbaast, is dat zooveel *Christenen*, met de wolven huilend, dat nazeggen.

De Christenen in den lande hebben hun kinderen lief; zoo ze waarlijk Christenen zijn, lief bovenal met een zucht voor hun eeuwig behoud; ze vragen maar: „Hoe zal ik mijn kind van de hel redden?"

Als nu een vader, die benauwd van hart is, dat vraagt, zoo antwoordt God de Heere hem in zijn heilig woord, lees het maar in Spreuken 23 : 14: „Gij zult hem met de roede slaan *en zijne ziel van de hel redden!*"

Maar daar is zulk een vader het dan niet meê eens.

Dat zegt God wel in zijn Woord; maar de opvoedkunde zegt het anders. En nu verwerpt die Christen Gods Woord, om het te houden met de opvoedkunde! D. w. z. hij moest eigenlijk zelf voor zijn schandelijken opstand tegen God getuchtigd worden. En nu komt het ook wat God gezegd heeft: de tucht weg, dat is het leven van zijd kind weg.

En zoo komt dan de vader om zijn zielsrust en het kind om zijn eer.

Ontzettende toestanden!

En toch toestanden, waar men niets in vindt; waar men zich zonder gewetenswroeging bij neerlegt.

Wat zeg ik, zonder gewetenswroeging! Neen, laat mij zeggen, *met zelfvoldoening.*

Hoor maar eens, hoe men het afkeurt, als nog eens een enkel vader, naar den last van Gods Woord, de roede opneemt.

Hoor bovenal eens, hoe bijna drie vierden der predikers dit ingaan tegen Gods Woord goedpraten!

In dat aan den wand hangen van de roede zit de muiterij, de weerbarstigheid, het opstandig verzet tegen God.

Lieve woorden, zachte vermaningen, vriendelijke raadgevingen, o, natuurlijk, die mag ieder geven en wil ieder wel ontvangen; daar hoeft men geen vader voor te zijn.

Maar een vader, die de majesteit Gods draagt; die dientengevolge met gezag over ons bekleed is; die recht en plicht heeft, om ons te gebieden en bij gebodsovertreding wel terdege te tuchtigen; desnoods met aandoening van lichaamspijn door de roede; daar wil men volstrekt niet aan; want dan is er geen wilsvrijheid meer, maar buigen; en juist dat buigen wil men niet.

En zoo moet dan alle gezag de wereld uit. Een vader moet met zijn kind als met zijns gelijke onderhandelen; de onderwijzer zijn schooljeugd bij manier van een gunst gehoorzaamheid afbedelen; en zoo ten slotte ook de overheid den booswicht zoo zacht mogelijk opsluiten en dan zedelijk, door lieve vermaningen, zoeken te verbeteren.

Zelfs op het oorlogsschip moet de tucht afgeschaft.

Zoodoende raken dan alle beelddragers van het goddelijk gezag de wereld uit. Op niemand rust het meer. En het eind is, dat men dan ook Gods eigen gezag eenvoudig opzij schuift. En, den teugel op den nek, rent en holt de eigenwijze mensch dan door.

Zoo gaan de zielen verloren en komt de maatschappij om.

Of zou de kerk nog redden?

Maar, lieve broeder, hoordet ge dan niet reeds voorlang, hoe *de vijandschap tegen alle tucht* tot diep in het hart ook van Jezus' kerk is doorgedrongen?

Tucht hoorde niet in een kerk, die immers predikster der eeuwige liefde zou zijn.

Dat was Oud-Testamentisch!

Foei, nog tucht over de leer te willen oefenen; tucht over een prediker; hoe onverdraagzaam; hoe in strijd met de waardigheid van een dienaar des Woords!

En tucht over het leven! Maar immers dat zou slechts verstokken en verharden! Als iemand *niet* naar het Avondmaal wil, zeggen: „Kom!” dat laat zich hooren; maar als iemand er heen wil, te zeggen: „Blijf er af!” hoe onlief niet waar, hoe hard, hoe onchristelijk!

Och, de kerk is immers een groot ziekenhuis! Welnu, laat het dan *uit- en doorziekeen*! En al komt er één, die niet meer gelooft en toch bedienaar des Woords blijft, welnu, laat dat begaan, getuig er tegen, vermaan hem, bid voor zulk een; maar toch vooral geen tucht; neen, niet dan zedelijke middelen! Ethisch!

Aldus stelt men zelfs *in de kerk van Christus* den stelligen regel van Gods Woord opzij en menscheninzicht ten regel.

Dat heet dan *verdraagzaam!*

En helaas, met die tegenschriftuurlijke en in den grond opstandige wijsheid, wijkt dan de zegen, komt de ban, en druipt tegen ons de fiool van Gods heiligen toorn.

Dan bouwt men scholen, onderwijst, beschaaft, ontwikkelt!

Zoo vormt men heel en half geleerden, maar de *wijsheid* komt er niet.

Wijsheid is iets anders dan knap zijn. *Wijsheid* is niet door veelweterij en vlugheid van begrip een zaak snel inzien, maar met heel zijn persoon zoo in en voor de zaken staan, als dat naar Gods wil moet.

Wijsheid is geen geleerde les, maar komt door het kanaal van den *wil*, door de diepten van het *gemoed*, door de indrukken van het *leven*, door het stempel dat op heel onze *persoonlijkheid* wordt gedrukt. En daarom is een eenvoudig landbouwer soms zeer wijs en een geleerde natuuronderzoeker soms zeer dom!

Denk aan de Transvalers!

o, Wat achterlijke lieden! Maar die *hebben* de tucht nog, die *gebruiken* de roede nog! En nu, ze hebben weinig geleerdheid, maar wat dunkt u? wijsheid, *levens*wijsheid, wijsheid om te *handelen*, hebben ze die niet vrijwat meer dan wij?

Och, stoor u toch niet aan dat zeggen: „Door het lichaam te kastijden, raak ik toch de ziel niet!”

Weet ge, als die zondige ziel *genieten* wil, dan weet die zondige ziel zeer wel dat het lichaam bij haar hoort, één met haar is, en rechtstreeks op haar werkt. Maar als het op *straffen* aankomt, o, bittere satire, dan wordt ziel en lichaam opeens *twee!*

Neen, een mensch is geen ziel in een vleeschklomp, zooals Geulinxs droomde.

Gij zijt *één*, zooals ge daar zijt; de heele persoon met wien ik te doen heb; en de blos van uw toorn zelf verraadt het, hoe terdege het aangrijpen van het lichaam rechtstreeks doordringt tot de ziel.

Maar onze eeuw blijft aldoor roepen: Geen tucht, weg met de roede!

En als God de Heere zelf dan toch stil met *zijn* kastijding, met *zijn* tuchtiging doorgaat; indien dan *zijn* roede toch blijft opgeheven?

Broeders, dan komt het zóó ver, dat de aan tucht ontwende natiën ook dáár geen slaande hand Gods meer in erkennen willen.

Dat zijn dan natuurverstoringen en treurige rampen, maar slagen, waarin geen *toorne* Gods meer geproefd wordt, en die men dus wel poogt af te *wenden*, maar niet meer *afbidt*.

Zoo hangt alles samen!

Dwepen met een vrijen wil! Geen gezag meer waaraan men zich onderwerpt! Den vader de roede uit de hand gevallen. In het huisgezin zonder tucht de kweekplaats voor een *ontuchtige* maatschappij geopend. De *ontucht* der mannen en vrouwen door een *tuchtelooze* kerk niet langer tegengegaan. Eindelijk zelfs de *tucht des Heeren* afgeworpen!

En dan heet het: „Medisch te werk gaan! langs ethischen weg de wonden der zielen genezen!”

Maar God Almachtig *blijft* van uit den Hooge daartegen inroepen: „Laat af, o mensch, wiens adem in uw neusgaten is, want de bestraffingen der tucht zijn *de weg des levens* (Spreuken 6 : 23), en daarom: „weer de tucht van den jongen niet; gij zult hem met de roede slaan; *en alzoo zijn ziel van de hel redden!*"

Die ooren heeft, die hoore!

LI.

Een worm en geen man.

> Maar ik ben een worm, en geen man; een smaad van menschen, en veracht van het volk. Ps. 22 : 7.

De „Man" moet een „worm" worden en de „worm" een „man!" Ligt niet in die ééne diepe gedachte al het mysterie van ons heilig en dierbaar Evangelie?

Weer schrijden de lijdensweken voort en voort, en wordt nogmaals der gemeente ter verantwoording, het kruis van Jezus als voor haar oogen geteekend. Maar nu, wat is die lijdensprediking anders, dan u van schrede tot schrede te toonen, hoe die „Man" een *worm* wierd en eindelijk zich kromde in het stof des doods.

Het eerste mysterie, dat van Bethlehems kribbe, spelt u, hoe, wie „God" was, een „*Man*" wierd; maar het tweede, waarvan Golgotha's kruis het middelpunt vormt, toont u hoe nu die „Man" zich weer vernederde en verlaagde tot een „*worm.*"

„Na mij komt *een Man*, riep de Dooper uit, die vóór mij geworden is, wien ik niet waardig ben den schoenriem zijner voeten te ontbinden!" daarmeê op hem doelend, van wien het reeds bij Pniël in Gen. 32 : 24 heet: „*Een Man* worstelde met Jacob;" van wien in Jozua's visioen gezegd wierd: „*Een Man* stond tegenover hem" (Jos. 5 : 13); die als „*een Man* met linnen bekleed" door Ezechiël en Daniël is gezien; die voor Zacharias „*de Man* was die tusschen de mirten stond" (Zach. 1 : 10); van wien het geprofeteerd was dat deze „*Man* een verberging tegen den wind zou zijn" (Jes. 32 : 2); „*een* MAN wiens naam zou zijn SPRUITE" (Zach. 6 : 12); van wien het heeten zou in de ure der ontzettendste beslissing: „Zwaard, ontwaak tegen *den Man*, die mijn metgezel is" (13 : 7; en wiens diepst gevoelde naam daarom zijn zou „MAN *van smarten*" (Jes. 53 : 3).

Kracht, sterkte, majesteit ligt in dat *Man* uitgesproken. Wij allen saâm, de zwakken, hulpeloozen, ellendigen, die om heul en bescherming

tot Hem vluchten, en *Hij* de sterke Man, die ons dekt met den arm zijner kracht en den wederpartijder van ons afweert.

Een MAN, ja, dat was hij toen hij den Duivel voor zich deed ineenkrimpen in de woestijn; toen hij de duizenden beheerschte met zijn woord: toen hij de ziekten gebood en dat de krankheden weken; toen hij de duivelen uitwierp dat ze afdropen; toen hij de Farizeën sidderen deed voor zijn blik; toen hij den storm bezwoer; de zee voor zich bukken deed; sterker nog, toen hij den dood in Lazarus' graf overmande; ja, zelfs in Gethsémané nog, toen alles voor hem deinsde en hij zijn vangeren neerwierp in het stof.

Maar kan hij die *Man* blijven? Kan hij door als *Man* voor ons door te breken, er u en mij doorhelpen? Kan het door *macht* ten triomf, door *sterkte* ter zegepraal gaan, voert de *arm zijner mogendheid* ons ter overwinning?

En daarop nu zegt Gods heilig Woord: neen en nogmaals neen, als die man geen *worm* wordt, kan het „wormpje Jacobs" niet worden uitgeholpen.

Indien het tarwezaad niet uit den hoogen halm op de aarde wil nedervallen en in die aarde inzinken en sterven, dan raakt het de verlorenen niet, dan blijft het alleen en kan geen vrucht ter eeuwige verlossing dragen!

Zie toch, *wij zijn geen mannen meer!* Al onze kracht is opgedroogd als een potscherf. Een menschenkind, in zonde ontvangen en geboren, ligt feitelijk in het stof, en is den wormen gelijk geworden.

Naakt heeft de zonde ons uitgestroopt. Er is niets geheels meer aan ons; en zelfs onze beste daden zijn nog, zooals Comrie het zoo volkomen waar heeft uitgedrukt, *God onteerend*.

De éene heerlijkheid voor, de andere na, is van ons afgevallen.

Een *schijn* is er nog; maar *geen* wezen meer.

Vermolmde binten zijn we, die doorbreken bij het aanraken.

Uitgehoolde wilgen, waar de nachtuil zijn nest in bouwt, en waar de winden meê spelen.

Job wist het wel toen hij uitriep: „De sterren zijn niet zuiver in zijn oogen. Hoeveel te min de mensch, die een *made* is en des menschen kind, die is als een *worm!*" (25 : 6).

En och, *wilden* we dat nu maar zijn; maar inzien dát we dat zijn; en als „arme wormkens" voor onzen God in het stof kruipen!

Maar dit nu juist wil dat vermolmde bint niet! Neen, dat „vermolmde bint" geeft zich nog voor een „gaven balk" uit, en wil nog een „stut" zijn, en waant, dat er wel een huis op zijn draagkracht kan rusten.

Zoo droomt de worm in den droom van zijn hoovaardij, *dat hij nog een man is*!

Schrikkelijke zelfbegoocheling!

En dan zet dat „stofje aan de weegschaal" den mond nog tegen

zijn God op en die worm murmureert goddelooslijk tegen den almachtigen Schepper van hemel en aarde.

En zie, dáárom, dáárom nu moest uw Jezus zoo diep in het stof des doods worden gelegd Wat gij, om uw hoogmoedig hart, *niet* doen woudt *voor uw God*, dat zou Hij, uit erbarmen, komen doen *voor u*.

Dáár is hij de sterke held, de heerlijke Man in al de kracht zijner mogendheid. Leeuw uit Juda's stam! en nu, die Leeuw laat de manen vallen; die held werpt zijn pijlkoker weg; die Man buigt het hoofd; bukt neder in het stof, en laat al den last des toorns Gods op zich neerkomen, tot hij er onder bezwijkt, en neervalt in het stof des doods, en nu als een verachte en vertredene, bij zijn kruipen in dat stof, den *worm* is gelijk geworden.

Zoo was hij veracht en *wij hebben hem niet geacht*.

Want wiens hart trilt nog van heilige verontwaardiging, als hij *den Man* daar hoort klagen: „Ik ben een worm!"

Neen, spreek mij niet van de bewondering die het kruis dan toch wekte; kom mij niet aan, met de liefde waarvan voor Jezus wordt gezongen.

Al dat *oppervlakkig* gekeuvel over die schrikkelijke indaling in den eeuwigen dood, is maar een doornenkrans te meer, dien ge den Man van smarten in het nog bloedend hoofd drukt.

Die dat zeggen, verstaan het niet, peilen het niet, gissen het van verre niet.

Neen, een iegelijk, die het niet van den Vader geleerd heeft, om dat nameloos mysterie der onnoemlijkste smarten althans eenigszins te doorgronden, die trapt dien Lijder nog op de borst, die treedt dien worm nog iets dieper in het stof des doods, die *ver*treedt zijn bloed!

Niet een *enkele*, neen maar *allen*.

Dat hebt ook gij, dat heb ook ik gedaan!

Er is er maar één, die dat niet meer doet, en die heet *het wormpje Jacobs*.

Een „wormpje Jacobs," wie dat is?

Och, dat is elke man en elke vrouw, dat is elke jonge en oude van dagen, dat is elke vrije en dienstbare, die eerst zichzelf wou handhaven, en dacht: „Zóó is het goed, *Jezus de worm en ik de man*;" en over wie toen de Heilige Geest is gekomen, om dat booze hooge hart te kneuzen, te slaan, te breken; tot het eindelijk zichzelf als een arm wormpke kennen leerde, en nu, zelf in het stof des doods nederliggend, het aan den eenig Dierbare gewonnen gaf en uitriep: „Ik, de worm door Gods genade, en hij, hij alleen DE MAN."

LII.

Ik ben uitgestort als water.

> Ik ben uitgestort als water, en al mijne beenderen hebben zich vaneen gescheiden; mijn hart is als was, het is gesmolten in het midden mijns ingewands. Ps. 22 : 15.

Uit het Oude Testament komen wij te weten, wat het Nieuwe verzwijgt, t. w. de innerlijke gemoedsgesteldheid van Jezus bij het klimmen van zijn doodsstrijd.

De Evangelisten melden ons wel wat Jezus aan het kruis uitriep; maar niet wat er *achter* dat roepen lag; niet waar dat roepen, waar die angstkreet uit geboren werd.

Dat konden ze ook niet melden. Want dat was niet te zien; dat viel niet te beluisteren; en om er iets bij te dichten, hadden ze voor het lijden van hun Heer te veel eerbied.

Maar het behoefde ook niet meer gemeld te worden, want het stond reeds beschreven.

Zelf had Messias reeds door den Heiligen Geest de innerlijke uitmergeling van zijner ziele kracht, met forsche grepen, in aangrijpende taal, op het allerroerendst beschreven. Hij was niet als onzer één. Hij had het lijden niet maar op zich genomen, zonder te weten wat dat lijden in zich had. Hij was het kruis niet tegengegaan, half onwetend wat het eigenlijk zijn zou, en dies, toen hij er dan toe kwam, half door het ontzettende van dit lijden verbijsterd. Neen, dat ware zijner goddelijke majesteit onwaardig geweest. Hij, de Zoon, nam niets op zich, dan wat hij vooraf in al zijn diepte gepeild, in al zijn omvang gemeten, ja, tot in elke bijzonderheid vooraf doorleefd *en doorleden* had.

En uit dat door*leven* en door*lijden* in den geest vloeide nu de zielroerende klacht, die de Heilige Geest in Psalm 22 over Davids lippen liet glippen, toen hij op Juda's bergen het hartverscheurend klaaglied aanhief van: „Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten, verre zijnde van mijne hulp, van de stem mijns brullens!"

Wilt ge dus weten, wat uw Jezus innerlijk, vooraf doorleefd, en eindelijk op het kruis doorworsteld heeft, blijf dan niet in de Evangeliën hangen, maar keer dan terug naar Jesaia 53 en naar Psalm 22. Och, waarom, waarom toch schenkt men aan die diepe lijdenszangen in de lijdensprediking geen plaats?

Welnu, één der trekken, die we uit den kruispsalm opvangen is Jezus' innerlijke versmelting, bezwijking en wegzinking. De Heilige

Geest teekent het u als voor oogen in vs. 15 en 16, en Hij doet het in tal van beelden, in een overstelping van veelheid der gedachten, als om u te doen beseffen, hoe onmachtig de taal eigenlijk is, om dat innerlijk bezwijken van den Messias weer te geven.

Levend voelt de Heer zich als begraven, want hij klaagt: *„Gij legt mij in het stof des doods"*; de uitgang der ziel in de stem die klagen kan, is afgesneden, want *„zijn tong kleeft aan zijn gehemelte"*; zijn tranen weigeren te vloeien, want hij voelt zich *„verdroogd als een potscherf"*; zijn hart kan geen weerstand meer bieden, verloor alle energie en lijdenskracht, want *„zijn hart is als was, gesmolten in het midden zijner ingewanden"*; zijn lichaam is volkomen machteloos en valt voor zijn gevoel uit elkaâr, want *„al zijn beenderen zijn vaneen gescheiden"*; ja, kortom, heel zijn bestaan voelt onze Heiland innerlijk bezwijken en ineenzinken, want hij klaagt: „IK BEN UITGESTORT ALS WATER!"

Waar blijven nu de roepers, die zeggen dat Jezus als *martelaar* stierf?

Hoe sterft een *martelaar?*

Immers door genade! Door ingestorte *kracht* die zijn bezwijkend hart met *heroieken moed* vervult! Door de *energie* des geloofs, die hem tot den laatsten doodssnik van binnen sterk en onwrikbaar doet blijven, al wordt uitwendig alles verteerd!

En wat vindt ge hiervan nu bij uw Jezus?

Och, immers van dit alles het tegendeel!

Geen genade; want hij was verlaten van zijn God. *Geen* ingestorte kracht, want al de kracht die in hem was, werd hem als uitgezogen en druppel bij druppel afgetapt. Neen, *geen* heroïsme, want het was al *één bezwijken* van binnen, eer het nog aan het uitwendig bezwijken toekwam.

Uw Jezus werd innerlijk niet *gesterkt*, maar *afgebroken*.

Of liever, afgebroken is voor de snelheid en ontzaglijkheid van dat innerlijk vernietigen, zelfs nog te zwak gezegd. En daarom grijpt de Heilige Geest nog krasser beeld, en zegt niet „afgebroken", maar „uitgegoten"; en „uitgegoten" niet gelijk traaglijk de olie uit de kruik vliet, neen, maar snel als het *water* neerstort van de bergen; en daarom staat er zoo forsch, zoo geweldig, zoo als om de innerlijke bezwijking van uw Jezus u meê te doen beseffen: „Uit*gestort* als water!"

Uitgestort als water! D. w. z., evenals de ééne droppel neervallend den anderen na zich trekt, en er na dien weer een droppel en altoos droppelen, door een onweerstaanbaren drang, elkaâr navliegen, ja, *al* het water, als in een enkelen ruk, neerkomt, en meêkomend neerdruischt in de diepte, zoo ook was het voor uw Jezus. Een beginnen van het afvloeien van zijn kracht, dat onmiddellijk toenam, aanzwol, al sterker werd, tot het opeens was, of hij als een vat werd omge-

keerd, en plotseling al zijn levenskracht en al de moed zijner ziel en al de energie van zijn wil, als een waterstroom werd uitgestort in de diepte.

Het is de namelooze MACHTELOOSHEID, die dat beeld u teekent. Niets, niets meer te kunnen! Geen lip meer te kunnen openen, geen oog meer te kunnen opslaan; geen moed meer uit het hart in den wil te kunnen brengen; dat inzinken van de polsen; dat wegzuigen van de ziel, die nog bidden wil; dat namelooze der bange en benauwende onmacht; zóó onmachtig, dat zelfs het besef van die onmacht te veel inspanning zijn zou voor het gansch versmolten hart.

En dat wil de Heilige Geest, dat ge bij uw Jezus wel terdege op zult merken! Het kruis zelf is op verre na niet de bitterste dood. Daar zit het niet in. Zulk een kruis hebben onnoemelijk velen geleden. Maar niemand dan uw Jezus alleen is, hangende aan dat kruis, in de diepte der hel afgedaald, heeft er den last van den toorn Gods tegen de zonde van heel ons geslacht aan gedragen; niemand dan hij is, stervende aan dat kruis, op onzienlijke wijs, in zijn ziel gekruist met een smarte der bezwijking als van een sterven duizendmaal!

o, Jezus te zijn! Zoon van God! Een macht te bezitten, gelijk de Leeuw uit Juda's stam zelfs in het brullen van zijn stervenskreet nog verried! En dan .... uit loutere gehoorzaamheid, uit teeder erbarmen, in dat schrikkelijk beklemmende en benauwende van zoo volkomene *machteloosheid* der innerlijke bezwijking te willen afdalen, voelt ge niet, o, gij machtelooze in u zelf, wat die strijd, die onbeschrijflijke zielsfoltering uw Jezus heeft gekost?

En toch .... als hij het eens *niet* had gedaan! Als hij zijn hart eens weerhouden had, om te versmelten als was in het binnenste zijns ingewands, wat dunkt u, had hij *uw* redder ooit kunnen zijn? Of is *uw* machteloosheid dan niet die volstrekte en schrikkelijke? En betaamde u dan niet zulk een Hoogepriester, die zóó diep afdaalde tot hij kwam waar gij laagt, om u in de armen zijner ontferming op te dragen naar den Hooge!

o, Wonder mysterie der genade!

Te machteloos dacht ge u. Maar neen, nog niet machteloos genoeg hebt ge u zelf beleden. Wordt *volstrekt machteloos*, ... dán is uw Jezus bij u.

En omgekeerd, hoe machteloos ook, en nabij der bezwijking weggezonken, nooit vertwijfeld mijn broeder! nooit den staf der hope weggeworpen! Hij, eens *de machtelooste aller machteloozen*, zit nu aan de rechterhand *der kracht* des Troons van God.

LIII.

Eli, Eli, Lamma Sabachtani!

> Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten, verre zijnde van mijne verlossing, van de woorden mijns brullens?
> Psalm 22 : 2.

Te zeggen, dat onze Heer en Heiland, stervende aan het kruis, in zijn schrikkelijke angsten en benauwdheden aan Psalm 22 *gedacht*, en toen dat „Eli, Eli, Lamma Sabachtani" uit den aanhef van dat lied heeft *nagezegd*, is in den grond een vernietigen van de Schrift en een verlagen van den persoon des Middelaars.

En, omgekeerd, het voor te stellen alsof God door zijn alwetendheid vooruit geweten had, welke woorden Jezus aan het kruis *zou* uitroepen, en ze op grond van die wetenschap door David zou hebben laten opschrijven, is een overbrengen op God van wat slechts bij menschelijke uitwendigheid zou hooren en verlaagt het werk des Heiligen Geestes tot gekunstelde mechaniek.

Neen, om de Schrift het goddelijk werk van den Heiligen Geest, Christus den eeuwigen en waarachtigen Getuige, en God waarlijk God te laten, moet al dat gewrongene en uitwendige er uit weg, en moet het al in zijn hoogere, goddelijke natuurlijkheid verstaan worden,

Christus kende vooruit zijn lijden. Niet doordien het hem meêgedeeld was, maar uit de zaak zelve. De dood is niet iets willekeurigs, maar door de wezenheid zelve van het leven is tevens de schrikkelijke ontzettendheid van den dood haarfijn bepaald. Bepaald ook, wat het lijden van dien dood is in zijn verschillende stadiën, al naar gelang ge er dieper of minder diep of zeer diep of tot op den bodem in verzinkt. Ja bepaald zelfs op het allerstiptst en allernauwkeurigst wat het smaken van dien dood bij den een en den ander verschilt naar gelang van zijn teederder gevoeligheid, krachtiger levensbewustzijn en heiliger natuur. En dat alles bepaald, niet door zekere uitwendige vaststelling, maar bepaald door den aard van het leven, door de natuur van het verderf, door de helsche diepte van de onheiligheid des doods, en door de volstrekte gevoeligheid en heiligheid van Jezus' volstrekt zondelooze menschheid.

Christus giste dus niet, maar wist wat kwam; wist dat op het allernauwkeurigst en op het allerbijzonderst; er bleef niets onzekers over.

En die Christus nu was *van het Paradijs af* de Bezieler zijner kerk. Die Christus was het, die „in al haar benauwdheden benauwd was geweest" en zijn geloovigen van oudsher als de „Engel des aangezichts" had vertroost.

Die Christus, zegt de apostel Petrus, beheerschte ook de profetie. Door den Heiligen Geest teekende hij in die profetie zich zelf; deelde zijn eigen leven meê; sprak zijn eigen toekomst uit; ja, toonde zichzelf in de schaduwen, opdat reeds de kerk des Ouden Verbonds door de eeuwige schoonheid van den Middelaar zou verkwikt worden, en gerechtvaardigd door het geloof.

De Schrift des Ouden Verbonds meldt dus niet maar *van* hem, maar *hij zelf is het*, die die Schrift des Ouden Verbonds haar inhoud gaf, ze bezielde, ze er bracht, en ze als een genadegeschenk aan zijn kerk schonk.

En die Schrift gaf hij haar; niet als een uitwendig kleinood; maar zelf in die Schrift tot haar tredende; zich zelven in die Schrift aan haar toonende; een vooruitzenden van zijn beeltenis, als we zoo zeggen mogen, zoolang hij in eigen persoon er nog niet was.

En nu zijn Abraham en Mozes, David en Salomo, Job en Jesaia, en wie ge meer noemt, niets dan *instrumenten, die hij schept*, om de trekken van zijn beeld te dragen, om de realiseering van dat beeld voor te bereiden, en om ons nu nog van achteren al de fijnheden en onnoembare teederheden van heel zijn Middelaarswerk te beschrijven.

Dat „Eli, Eli, Lamma Sabachtani" op Davids lippen is dus niets geweest, dan een vooruit doorleven van den Christus van de bange zielssmart, die op Golgotha stond te komen, en die krachtens de vaste gegevens der menschelijke natuur en naar de vaste verhoudingen van de diepten des doods zouden *moeten* komen tot dat ontzaglijke punt, waarop *met noodzakelijkheid* de schrikkelijk bange klacht van het „Eli Sabachtani" door de saâmgeklemde keel in de laatste stuiptrekkingen zou worden uitgestooten.

En gelijk het nu ons, die *na* Golgotha leven, soms geschonken wordt, de litteekenen van het lijden des Heeren te dragen, zoo ook was het aan enkelen der uitverkorenen onder het Oud Verbond *voor* Golgotha geschonken, die litteekenen van het lijden des Heeren reeds *vooruit te dragen.*

De Man van smarten is in de lijdende knechten van Jehova vooruit afgebeeld.

Maar terwijl nu een gansche reeks van geloovigen vooruit reeds die litteekenen van het kruis *eenigermate*, in zwakke afstraling gekregen had, was er nu één man van God gesteld, voor wien deze eere in de *hoogste volkomenheid* was weggelegd, en *die* man was David.

David bij wien deze twee dingen plaats grepen: *ten eerste* dat hij metterdaad „in den ondersten kuil zonder water" geworpen werd, en *ten andere*, dat de Heilige Geest, toen hij zijn bange klacht uitstortte van *eigen* lijden, hem als instrument voor de openbaring van Messias' lijden koos, en, den toon zijns *klagens* oneindig verdiepend, alsnu *door* inspiratie over *zijn* lippen die klacht der volstrekte verlatenheid

komen, die *niet* door inspiratie, maar door de realiteit eens *moest* komen over de lippen van Messias.

Zoo is dus uit de *vooruitdoorleving* van Golgotha de zielsklacht in Psalm 22 geboren, en Christus, op Golgotha zelf dien kreet der helsche benauwing uit zijn ziel stootend, zei niets na en zei niets op, maar scheurde uit zijn bezwijkende ziel, wat er naar de schrikkelijkheid zijns doods en de oneindige diepte zijner gewaarwording, op dat oogenblik met volstrekte noodzakelijkheid over zijn lippen komen *moest*.

Hij, het eeuwige Woord, de Zone Gods, was mensch, was vleesch, was ons gelijk geworden, de zonde alleen uitgenomen, *gelijk in alle ding*.

Op het allerinnigst en teederst had hij onze menschelijke natuur met zijn goddelijke natuur vereenigd. Niets, hoe zou het, ging van zijn Godheid af, en toch uit teeder erbarmen, beschikt hij het, op voor ons onbegrijpelijke wijze zoo, dat toch die menschelijke natuur ongeschonden menschelijk bleef, zoodat wij waarlijk zouden kunnen getuigen: Ja, waarlijk ons vleesch! Als onzer één geworden!

En aldus nu zijnde, was hij ingegaan *in het onze*. In onze diepe ellendigheid; in ons zondig en verdorven leven; in dezen puinhoop, dien we wereld; in deze ruïne, die we ons menschelijk leven noemen; wandelende op dien ontzettenden, ondermijnden en onderwoelden bodem, die onder zich den vulkaan verbergt van de hel. En uit die hel steeg de walm des doods op, om vol van den toorn Gods op heel dat menschelijk leven loodzwaar te rusten en het te verteren in vloek en doem.

En terwijl nu alle anderen dat meden, daarvoor wegschuilden, en door Gods wondere genade nog beschuttingen bezaten, om zich voor een tijdlang aan die schrikkelijke, doodende vernieling te onttrekken, *moest hij daar nu in*; moest hij dat *willens zoeken;* moest hij dat alles op zich concentreeren, moest hij niet rusten, eer het *diepste* en *bitterste* van dien dood was gesmaakt.

Van dien dood, dat is van het sterven óók, ja, maar dan wel te verstaan van het sterven niet zooals wij dat zien, maar van dat sterven, met zijn eeuwigen diepen kuil, die er onder ligt, met zijn helsche benauwing, waarin het eindigt, en met al den toorn Gods tegen het onheilige, dat aan en in dien dood kleeft.

De Dood, dat is *tegen het Leven in*, en het Leven is God; dus de dood is een vijand Gods; de dood is God op zij dringen; de dood is zonde; al de zonde; en God, omdat Hij het Leven is, kan niet anders dan eeuwig toornen tegen zonde en dood in.

En al zult ge het dus nooit oplossen en nooit uitleggen kunnen, dit staat vast: Uw Heiland *heeft* den dood gesmaakt, of hij heeft dien *niet* gesmaakt

Zoo niet, waar, o, kinderen des Koninkrijks, is dan uw hope?

Maar, indien wel, zeg mij dan, gij die u een verloste noemt, *wat* dood heeft dan uw Heiland voor u gedragen? Alleen maar den door-

gangsdood? En *niet* ook den dood in zijn diepte, in zijn helsche benauwing, in zijn volheid van den toorn Gods?

Wee u, daarvan zijt ge dus *niet* verlost? *dat hebt gij dan nog zelf te dragen!*

Onmogelijk, niet waar, want dan ware hij u geen Heiland!

Dus dat alles droeg hij voor u.

Dien *wezenlijken* dood heeft hij gesmaakt.

Dien dood in zijn eeuwige diepte, met zijn helsche benauwing, als inbegrip van al den toorn Gods!

Maar nu dan, is zulk een *dood* te smaken, waarachtiglijk en niet in schijn te smaken, zonder zich één ontzaglijk oogenblik van het *leven* gescheiden te gevoelen?

o, Twist er dan niet over en ontheilig het heiligste niet, maar geloof, aanbid en dank voor zóó onnavolgbaar, voor zóó grondeloos erbarmen!

Het stond: *gij* of *hij* in die helsche benauwing van de diepte des doods en der Godverlatenheden!

En toen sprak hij: „Ik voor u, o, mijn verloste!”

En toen *werd* hij verlaten, en toen vingen Gods engelen het *Lamma Sabachtani* van zijn lippen op!

Waartoe?

Opdat gij nimmermeer van God verlaten zoudt worden, maar eens eeuwig met hem zoudt zijn.

En dat uit louter erbarmen!

LIV.

Om den arbeid zijner ziel zal hij het zien.

> Om den arbeid zijner ziel zal hij het zien, en verzadigd worden: door zijne kennis zal mijn knecht, de rechtvaardige, velen rechtvaardig maken, want hij zal hunne ongerechtigheden dragen. Jes. 53 : 11.

Waar hongerde Jezus naar? Waarnaar smachtte hij? Wat begeerde zijn ziel in hem eigenlijk met verterend verlangen, toen hij het „Eli Lamma!” uit de borst stootte?

Om weer af te mogen komen van het kruis?

Zou de vonk van vreugd opeens uit zijn stervend oog zijn gaan schitteren, als door een innerlijke drijving Gods de Romeinsche hoofdman zijn soldaten gelast had, ijlings de ladders weer tegen den kruispaal aan te zetten, de pennen uit Jezus' handen en voeten te boren, en hem zijn kleederen terug te geven, de doornenkroon weer van het

hoofd te nemen, en hem weer als vrij man naar zijn discipelen te laten teruggaan?

Onmogelijk.

Zóó tot zijn discipelen terugkomende, zou Jezus hun niets hebben kunnen brengen en noch hun hart noch het onze zou ooit iets van den rijkdom onzes Heeren Jezus gevoeld hebben.

Toch gebeurde nog geen drie dagen later schijnbaar precies hetzelfde.

Toen *kwam* Jezus werkelijk weer terug tot zijn discipelen; de doornenkroon *was* hem van het hoofd genomen; zijn naaktheid *was* weder met een kleed van vriendenhand bedekt; de ladders *hadden* tegen het kruis gestaan; hij *was* er afgenomen.

Bijna hetzelfde dus, ... met dit verschil, *dat nu de dood er tusschen lag.*

Jezus was *dood* geweest.

En dat hij nu toch kwam, zie, dat was een komen *uit* den dood; een triomfeeren *over* den dood; een schitteren in al de souvereine majesteit van een koninklijk, goddelijk, onuitdelgbaar leven.

Zooals Jezus nu kwam, kwam hij met den dood als een getemde hond aan een keten achter zich. Die dood, die eerst zoo gebruld had en zelfs Jezus in zijn doodsangst had doen brullen, diezelfde monsterachtige dood, liep nu als een lam achter Jezus. Zelfs aanbassen dorst hij Jezus niet meer. Hij voelde zich als een machtelooze en eerlooze ontmand, getrapt, geknakt en voor altoos overwonnen.

Vandaar die onuitsprekelijke en onbeschrijfbare vreugde van Jezus' arme kerk, zoo dikwijls ze weer aan Paschen toekomt.

o, In den grond der zaak zijn we allen zoo doodsbenauwd voor dien dood. Eigenlijk voor niets dan voor dien dood. Die gelooven en die niet gelooven saâm. Het eerste is, altijd maar zien of de dood ook nabij is. Zoo niet, dan leven we er op toe. Indien wel, o, dan kruipt zelfs de goddelooste in elkaâr. o, Die dood! Die dood in al zijn vormen. Met al zijn ontzettende beslistheid. Met wat er bijkomt en er achter ligt. Het maakt de ziel zoo bang.

Maar nu op Paschen, als Jezus dan weer heerlijk voorbij ons trekt met dien getemden dood aan een keten achter zich, o, dan leeft alles weer op. *Alles*, d. w. z. een ieder *die het ziet.*

Want hier nu schuilt het mysterie.

Een goddelooze *ziet* den dood niet eer hij hem bij de keel grijpt en smoort. Een goddelooze *ziet* Jezus niet, eer hij hem als rechter eens uitstoot in de buitenste duisternis. En daarom een goddelooze *ziet* het Paaschwonder, *ziet* „dien getemden dood aan de keten" niet, eer Jezus hem van de ketting weer loslaat *tegen hem,* om hem te verscheuren.

Die dat *wel* zien, zijn alleen de geloovigen. Niet omdat deze in zichzelf een haar beter zijn. Och, vaak zijn we nog goddeloozer dan de goddeloozen. Neen, maar Jezus heeft iets voor en in en aan hen

gedaan; en doet dat aan en in en voor hen nog aldoor. Daarom zijn ze anders en worden ze anders, ook al blijven ze zelven tot op hun dood toe de schrikkelijke wezens. o, Zoo diep goddeloos!

Maar Jezus' werk voor en in en aan hen gaat door. Jezus laat zich niet hinderen door de innerlijke goddeloosheid van hun eigenlijk bestaan. Hij arbeidt stil voort. En zoo gaat dan de schel hun van het oog; het licht valt er in; en nu, of ze willen of niet, nu *zien* ze Jezus daar; nu *zien* ze dien getemden dood; nu *zien* ze de keten, waaraan Jezus hem vast heeft; en nu *zien* ze ook wat in dat Woord staat: *Tegen u laat ik hem nooit weer los!*

Ja, soms zelfs roept Jezus er een of twee van de zijnen, en geeft hun zelf die keten waaraan de dood vastzit, in de hand; dat ze met den getemden dood achter zich daarheen wandelen in het aanschijn des Heeren. Die heeten dan *de martelaren*. En als de arme kerk van Jezus dát ziet, o, dan eerst gelooft ze het heusch en wezenlijk. En dan springt alles in haar op van volheerlijke blijdschap, en dan roepen ze onder elkander: „Wat is die Jezus toch een *heerlijk* Koning!" — en dan zingen ze, om dien getemden dood te tergen, hém het spotlied toe: „Dood, waar is uw prikkel nu? Waar uw triomf, o, kuil, waarin die dood ons zocht te werpen!"

En dát, dát is het nu, waar Jezus altijd met innerlijken honger der ziel naar heeft verlangd.

Hij heeft maar één liefde, de liefde voor zijnen Vader.

Maar een liefde, die, omdat die Vader kinderen had, zich ook tot die verkorenen van den Vader uitstrekte.

En nu zag hij die kinderen, die verkorenen van zijn Vader, altijd in vreeze, altoos in doodsangsten, nooit als kinderen Gods vrij!

En dat toch *moest*.

Eerst als het daartoe gekomen was, zou er eeuwige vrede wezen.

En zie, *nu* is het daartoe gekomen. Nu de dood er onder en het leven er bovenop is, en hij de Koning, Gods eigen Zoon, Vorst in het rijk der heerlijkheid, in zijn eigen persoon er voor instaat, dat het „de dood onder en het leven er bovenop" *blijft*.

En nu jubelt het onder die kinderen van zijn Vader, en nu danken die verkorenen. En nu is er liefde; volmaakte liefde; en die volmaakte liefde drijft de vrees buiten

Zoo wou Jezus het zien! Dan zou hij verzadigd worden!

En daarom sprak reeds de profetie vanouds: *Hij zal* het zien, *maar om den arbeid zijner ziel.* Hij *zal* verzadigd worden, maar door als knecht ze eerst rechtvaardig te maken. Het *zal* er toe komen, maar alleen doordien hij eerst hun ongerechtigheden draagt.

En dat nu deed uw Jezus.

Eer hij aan den dood kon komen, moest hij de diepten door van vloek en Godverlatenheid; eer hij aan den vloek kon komen, moest hij de stroomen onzer ongerechtigheden en goddeloosheden doorwaden;

en eer hij aan onze zonden kon toekomen, moest hij aanwillen aan ons vleesch.

Het was alleen maar om dien dood bij de keel te grijpen; maar de greep mocht niet in het wilde gedaan. Want zie, aan den dood zat de hel vast. Aan den dood kleeft de zonde, kleeft alle onheiligheid, kleeft de ontzettendste vervloeking.

En toch, dat bestond de man van smarten.

Het kostte hem *arbeid*. Een arbeid *der ziel*, waarvan Gods engelen nooit de diepte peilen, en al de verlosten saâm nooit het eeuwig schoon zullen uitmeten.

Een arbeid der ziel, om vleesch te zijn. Een arbeid der ziel, om in het vleesch te blijven. Een arbeid der ziel, om de anderen die vleesch waren, niet af te stooten, maar te trekken. Een arbeid der ziel, om de zonde, om den vloek, om den last des toorns Gods te dragen. En .... toen eindelijk .... de arbeid der ziel, om in den dood in te gaan, dien dood van binnen aan te grijpen, en eindelijk uit dat rijk der dooden met den getemden dood aan de keten, achter zich als Overwinnaar Gods te verschijnen aan zijn jongeren, d. i. aan zijn kerk, aan allen in die kerk; die vast in het Verbond liggen; ook aan u? ook aan mij?

En toen *zag* hij het, *om* dien arbeid zijner ziel.

En hij *maakte* er velen rechtvaardig en *werd* verzadigd!

Dat is ons Paaschfeest, mijn broeder!

Immanuël, God met ons!

LV.

Heere der heirscharen.

> Alzoo zegt *de Heere der heirscharen:* Keert weder tot Mij, spreekt *de Heere der heirscharen,* zoo zal Ik weder tot ulieden keeren, zegt *de Heere der heirscharen.*
>
> Zach. 1 : 3.

De heilige Schrift onderwijst ons, dat we onzen God óók zullen aanroepen met den plechtigen, indrukwekkenden naam van HEERE *der heirscharen.*

Hiermeê is niet bedoeld, dat God het hoofd, de gebieder, de heer van, of wil men, koning over deze heirscharen is. In het Hebreeuwsch toch staat er: JEHOVAH der heirscharen. Heere is hier dus Godes heilige Verbondsnaam, en HEERE *der heirscharen* wil alzoo zeggen, dat we ons Jehovah, den Volheerlijke en Hoogheilige, nooit anders denken mogen, dan van zijn machtige heirscharen omstuwd.

Het is dus voor de ziel in haar verlatenheid dat het schoon van

dezen bezielenden naam „Heere der heirscharen" het meest schittert.

Als wij ons klein in ons zelven gevoelen, en ophielden hoog van ons zelven te denken; en we in de wereld het niet vinden kunnen, zóó dat onze door onweder voortgedrevene ziel schuchter ineenkrimpt in haar verlatenheid, in haar eenzaamheid; en dat er met niemand meer zielsgemeenschap is, en alles tegen haar aan schijnt te bruisen; en de booze machten van duivel, zonde en wereld misbruik van dien toestand maken, om onze toch al benauwde ziel, nóg enger ineen te drukken, terug te dringen, en onder den stroom te duwen, — dan, in die ure, o, mijn broeder, verschijnt de Hoogheilige u als *Heere der heirscharen*, en ontspringt er aan dien machtigen Verbondsnaam voor u een stroom van zielskracht en van troost.

Want het bange voor de ziel in zulk een oogenblik is juist dat het opzien naar den strakken hemel niets geeft, en het roepen tot den ongrijpbaren God er bij ons niet uit wil.

De hemel is ons dan even hol en ledig als ons ledig hart, en de Ontfermer tot wien we roepen een even eenzaam Wezen als de eenzaam verzuchtende ziel in ons.

Zooals de hemel in onze ziel staat, zoo spiegelen we ons den wezenlijken hemel af, en zooals de ziel in ons er aan toe is, zoo stellen we in onze dwaasheid ons den Heilige voor.

En daarom juist is het zoo onmogelijk, dat een zondig mensch ooit uit zichzelf vertroosting in zijn God zou vinden.

Neen, die vertroosting komt eerst, als die levende God zelf tot ons komt, zich aan ons toont, zich aan ons zien laat, en zich dan zóó zien laat, als wij Hem juist in dat oogenblik behoeven.

En zoo komt Hij dan, Hij de Algenoegzame, die ook u genoegzaam moest zijn, uit medelijden met uwe zwakheid *niet alleen* tot u, maar van zijn heirscharen omringd. Voor u, in wien niets dan gedachten van verlatenheid waren, schuift Hij dan den sluier van voor den hemel weg en doet u opeens dat rijke, volle, heerlijke leven zien, dat daarboven, en toch dichtbij u, tintelt en bruist in al de slagorden des hemels, in al de heirscharen zijner heerlijkheid. Aan u openbaart Hij zich dan, met al zijn cherubijnen en serafijnen, met al zijn engelen en archangelen, met zijn wagenen tien en tienmaal duizend sterk. En uit het midden van dat onbeschrijflijke, onuitputtelijke, onafzienbare, rijke leven, dat zich eindeloos diep op den adem aller winden, door alle sferen heen uitbreidt, roept Hij, de Almachtige, de Ontfermer, de Vertrooster, u dan toe: „Zie, zulk een heerlijk God ben Ik, Heere der heirscharen is mijn naam!"

En nu gaat de ziel aan het indrinken van wat er uit dien naam vloeit.

o, Die wereld die eerst zoo onmetelijk groot en machtig scheen vergeleken bij de arme, eenzame ziel in ons, wat is ze nu op haar beurt als een niet geworden en tot een stip ineen gekrompen, vergeleken bij die, ja, waarlijk *on*eindige heerlijkheid van het

onzienlijke en ongeziene leven bij en om den troon onzes Gods.

Die God zelf, o, laat ons het maar belijden, was voor ons ongeloovig hart weer gezonken en verlaagd tot weinig meer dan een klank, een naam, een nevelbeeld onzer ziele, en zie, nú, door dat HEERE der HEIRSCHAREN is die God weer ongemerkt in al de heilige, volle werkelijkheid van zijn namelooze macht en ondoorgrondelijke majesteit voor ons getreden, als de Eenige die *iets* kan, als degene, die *alles* kan, als een in wiens wijd begrip van mogendheid en sterkte noch eind noch aanvang is. Jehovah der heirscharen, onze almachtige God!

Leed, krankte, ongeval; meer nog, smaad om Jezus' wil gedragen; het ons opgelegde kruis; de druk die ons neerboog; erken het maar, mijn broeder, het was van lieverleê voor ons ongeloof, een macht naast God en tegen ons geworden; ja, in onze dwaasheid, had het ons toegeschenen, alsof de macht van zulk een ziekte eigenlijk onzen God *te* machtig was, zoodat we twijfelden: „Zou hij er wel van *kunnen* verlossen!" En zie, nu staan daar opeens al die kleine machtjes van leed en druk, van benauwing en krankheid, van plagen en bezoeking, van kruis en smaad, als hulpbedienden van lagere orde en zeer ondergeschikten rang voor ons, ergens schier wegschuilend onder de *heirscharen* van uwen Koning en uwen God.

En duivel, zonde en dood, die, door uw zielsverstomping, in de zondige droomen van uw ontsteld gemoed, als onweerstaanbare, onverwinlijke geweldenaars u hadden doen sidderen, die ziet ge nu als onderworpen en bedwongen machten, onwillens er tegen worstelend, nochtans dienst doen ter raadsvolbrenging van Hem die HEERE DER HEIRSCHAREN is, en ze met die heirscharen bedwingt.

Zoo gaat dan de klem weer van den mond; de schroef weer van het hart af; er komt verruiming, er komt verademing; wat zoo groot scheen en ons daardoor verschrikte, is kleiner, is zeer klein; is niets geworden; en Hem, dien we verduisteren lieten tot een machtelooze, is weer als de *Alleen*machtige, *Al*machtige in al de majesteit zijner mogendheden voor ons gaan schitteren. o, Die aarde zoo tot bijna niets verzonken, en die hemel met zijn tienmaal tienmaal-duizenden heirscharen zoo ons toesprekend, zoo de ziel verheffend, zoo van leven blinkend, zoo om er heen te vliegen, zoo goddelijk majestueus!

En als dan die *Alleen*machtige en *Al*machtige God u door zijn Woord zeggen laat: Alzoo zegt die Heere der heirscharen: „*Keert weder tot Mij*, spreekt die Heere der heirscharen, en *Ik zal tot u wederkeeren*, zegt die Heere der heirscharen," o, dan immers wijkt de laatste beklemming. Want was het eerst: *alles tegen mij*, en ik de eenzame en door onweder voortgedrevene; nu opeens, is het alles juist omgekeerd; nu beteekent wat tegen ons is, eigenlijk *niets*, en is voor óns, is ónzer, is tot ónze hulp gereed, Hij die *alles* beteekent, die alleen onder allen en onder alles helpen kan, zoodat ge er voor eeuwig uit zijt. HEERE DER HEIRSCHAREN is zijn naam!

LVI.

Vernieuw in het binnenste van mij eenen vasten geest!

> Schep mij een rein hart, o God! en vernieuw in het binnenste van mij eenen vasten geest. Psalm 51 : 12.

Niet ieder kent den heeten geestelijken strijd, en zij, die met zielsworstelingen te doen kregen, hebben toch óók zelven jaren bij jaren doorleefd, dat ze al dat praten over „benauwdheden des harten" eigenlijk nog voor niets beters hielden dan voor „vrome dweperij."

Dat komt daar vandaan, dat er van nature *geen* strijd tusschen ons hart en Satan bestaat. We beginnen met Satans *vrienden* te zijn, hoe zouden we dan zijn vijanden wezen? Neen, de strijd komt eerst dan aan, als God ook aan onze ziel doet, wat Hij in Gen. 3 : 15 beloofd heeft, toen de Heere sprak: „*Ik* zal vijandschap *zetten*." Bestond nu die vijandschap tusschen ons en Satan van nature, dan behoefde God immers niet meer te beloven, dat Hij ze tusschen ons *zetten* zou. Doch nu we van nature vrienden der *wereld* en vijanden *Gods* zijn, nu spreekt het vanzelf, dat er een wezenlijk wonder in ons gebeuren moet, om het juist omgekeerd te maken, en nu een toestand in het leven te roepen, waarin we, omgekeerd, *vijanden* van Satan en *vrienden* van God zijn geworden.

Maar kwam het eenmaal zóó ver met ons, dan is de strijd, de geestelijke strijd, de zielsworsteling er ook vanzelf. Niet opeens in volle macht. Niet bij ieder even sterk. Veel hangt ook hierbij van uw persoon en van uw levensomstandigheden en van uw verleden af. Maar strijd heeft dan ieder. Een strijd die begint, om niet op te houden, eer we in de eeuwige ruste gaan. En wel een strijd, die volstrekt niet hoofdzakelijk tegen andersdenkende menschen, of tegen de wereldsche maatschappij gaat; och, dát heeft eigenlijk nog niets van den *geestelijken* strijd; neen, maar een strijd, die *in ons binnenste* wordt afgestreden; in het verborgenste van ons hart; diep dáár in de ziel, waar geen mensch meer bespieden kan wat in onze ziel omgaat; ja, op dien verren achtergrond van ons innerlijkst gemoedsleven, waar we in al onze innerlijke slechtheid en verdorvenheid aan ons zelven ontdekt worden; waar de heimelijke zonden zijn, die de Heere in het licht van zijn aanschijn stelt; en die verborgen afdwalingen, waar misschien onze teederste en beste vriend op aarde nooit van weet.

Die strijd gaat tusschen den Heiligen Geest en Satan *om ons*, maar juist dientengevolge ook tusschen *ons geloof*, dat den Heiligen Geest volgt, en *ons boos hart*, dat Satan achterna wil blijven hunkeren.

Het „geloof in ons", dat is het zetten in ons van een nieuwe, heilige macht die Messias vastgrijpt, op God toewerkt en den Heiligen Geest niet kan loslaten, en die daardoor regelrecht en vierkant komt te staan tegenover al de booze, zondige en onheilige begeerten, die in ons opwellen. *Gelooven* en *begeeren* dat zijn de scherpe instrumenten, waarmeê het in dien strijd geschiedt. Eerst was er alles één *begeeren*. Toen riep de wet: „Gij zult niet begeeren!" Maar gij liet het *niet*. Integendeel, dat begeeren prikkeldet ge al meer aan, steeds nieuw voedsel gevende aan het vuur dat onder die begeerte brandde. En zoo bleef het, totdat God het *geloof* in u schiep. En het *geloof* zie, dat was nu iets anders; iets tegenovergestelds; iets dat tegen het *begeeren* inging; en zoo, zoo ontstond in u de geestelijke strijd.

Die strijd bestaat dus niet daarin, dat het *begeeren* nu ophield en het geloof er voor in de plaats kwam. Dan toch ware er geen geestelijke strijd geweest. Neen, maar het begeeren bleef al doorgaan; werd eer nog sterker dan het geweest was; en juist dat gaf het innerlijk worstelen; het zich verbazen uwer ziel; de benauwdheid des harten.

Nu was het niet Satan die begeerde, maar *gij* die begeerdet; en niet de Heilige Geest die in en voor u geloofde, maar *gij die geloofdet*. Het is zoo, het begeeren kwam niet uit u zelf. Satan wrocht het in u. Maar ook zoo was de vrucht toch, dat *gij* zelf, *gij* persoonlijk, *gij* met uw ik *de begeerende persoon waart*. En evenzoo, wel hebt ge het geloof niet uit u zelf. De Heilige Geest werkt het in u. Maar ook zoo, is het toch de vrucht, dat *gij* zelf, *gij* persoonlijk, *gij* met uw ik *de geloovende persoon wierdt*. Daarover mag nooit geaarzeld. Dat moet altijd streng vastgehouden: *gij* begeert en toch *gij* gelooft; en uit die twee nu, daaruit ontstaat de verborgen zielsstrijd; een strijd niet in uw werken, niet in uw levenskring, zelfs niet in uw gemoed, neen, maar in dat allerverborgenste en allerinnerlijkste, wat David in Ps. 51 noemt *„het binnenste van mij"* (vernieuw *in het binnenste van mij* eenen vasten geest); en wat wij veelal noemen *ons eigen ik* Daarin schuilt het mysterie. Dat *ik* is *dood;* want Paulus zegt: *„niet meer ik leef;* en toch dat *ik* kwam tot het heerlijkst *leven;* want dezelfde heilige apostel voegt er aan toe: *„Hetgeen ik nu* LEEF, *dat leef ik door het geloof in den Zoon van God."*

Nu gaat er van uit die binnenste kern van dat *ik* een werking uit op al de deelen van ons zielsbestaan; een werking op onze *verbeelding*, een werking op ons *gevoel*, een werking op onzen *wil*. En datgene nu, waardoor ons ik die werking op verbeelding, gevoel en wil doet uitgaan, dat is onze *geest*, de *geest* van onzen mensch in ons.

Die *geest* deelt dus in den strijd van ons *ik*, uit die mystieke slingering tusschen begeeren en gelooven gaat op dezen onzen *geest* tweeërlei vlak tegenovergestelde werking uit. Is er in ons ik *geloofswerking*, welnu dan deelt die geloofskracht terstond een *heilige* werking

aan onzen geest mede, en onze verbeelding, ons gevoel en onze wil worden *instrumenten der gerechtigheid.* Of ook, ontstaat er in ons *ik* een werking des *begeerens,* welnu dan deelt deze zondekracht terstond een *zondige* werking aan onzen geest mede, en onze verbeelding, ons gevoel en onze wil worden *instrumenten der ongerechtigheid.*

Gaat dat nu op en neer met ontzettende stooten, zoodat nu eens de geloofswerking zeer machtig is en dan weer geheel verdwijnt, om voor een vreeselijke begeerenswerking plaats te maken, dan is de worsteling in ons op het hoogste.

Maar ook is de lankmoedigheid en de genade Gods groot over ons, zoodat Hij door den Heiligen Geest de begeeringswerking, het rad onzer geboorte, naar de diepte afleidt en dus werkeloos maakt, om voor een tijd de geloofswerking sterk en geregeld door te laten gaan, toch komt er dan telkens weer een oogenblik, waarop het rad opeens geheel omkeert, en het geloof opeens tot stilstand geraakt, en onverhoeds de begeeringswerking ons weer overvalt, los- en doorbreekt en onze leden aan de ongerechtigheid dienstbaar maakt.

En dan treurt de ziel zoo diep en droef.

Och, ze dacht: Nu ben ik er! Het ging zoo vele dagen en weken goed. Eindelijk, eindelijk had de Ontfermer dan toch gehoord en van de zonde afgebracht. En ziedaar nu; nu is opeens weer alles verloren!

En waar dat vandaan kwam? Van waar anders, dan dat ge op het laatst, omdat het zoo heel goed ging, ophieldt te waken, d. w. z. dat ge u eigenlijk, ja, erken het maar, uw geloof als een vasten *toestand* gingt inbeelden, en niet meer van uur tot uur, bete voor bete, het geloof uit de liefdehand van uw hemelschen Vader afbedeldet.

Dat moest gestraft. Daarom en daarom alleen liet God de Heere u los. Dies vielt ge niet ter oorzake van zijn loslaten, maar ter oorzake van uw *geloofszonde,* die Hij, de Heilige, straft.

Maar Hij die strafte, bleef toezien, dat ge aan de wonde, die Hij u moest slaan, niet doodbloedt.

En zóó is die straf dan ook niet voleind, of het rad keert nogmaals, nu naar Hem toe; de geloofswerking komt weer; er komt diep, zielverscheurend berouw; er is weer een grijpen naar het alverzoenend dierbaar bloed des Lams; er is weer kleinheid, armelijke, naakte, alles wegwerpende kleinheid. Ge wordt weer nederig, en dien *nederige* schenkt de Heere zijn genade.

En nu leeft de ziel weer, nu bidt ze weer, maar bidt nu, wat ze nog nooit met die kracht, met dien ernst, met dien aandrang had gebeden: „Och Heere, schep in mij een *vasten* geest!"

Dat slingeren is nu oorzaak van diepe droefheid naar God geworden.

Eerst had men zelf aan dat op en neer gaan geen lust.

Nu vloekt de ziel het.

En waar ze eerst dacht: „o, Als God mij den geest maar heiligt, zal ik mijn geest wel *vast* maken!" — is het nu zoo heel anders, en zoo verkwijnend in besef van eigen machteloosheid: Heere God, ik kan het niet, maak Gij door uw erbarmen den geest in mij *vast*!

LVII.

Die raakt zijn oogappel aan!

Want die ulieden aanraakt, die raakt zijn oogappel aan. Zach. 2 : 8b.

De macht van 's Heeren liefde voor zijn volk is zoo groot en overweldigend, dat noch engel noch mensch, die ooit tot in haar oorsprong peilen zal. Er is in die liefde een oceaan. Ze welt op uit een diepte zonder grond of bodem. Ze is een eeuwige, ze is een goddelijke, ze is een almogende, een onweerstaanbare liefde, die zeer verre te boven gaat al wat ons koel, koud, kil hart zich in zijn stoutste idealen ooit van liefde heeft gedroomd.

Haast begrijpt men dan ook niet, dat iemand, die de groote zaak deelachtig werd en dies in stille eenvoudigheid belijden mag: „Uit de duisternis zette zijn almogende genade mij over in het licht: uit den dood droeg zijn teeder erbarmen mij over in het leven; uit den vure ben ook ik als een reeds brandend hout door zijn wondere ontferming uitgerukt" — dat zulk een, zeg ik, nog angst heeft, nog tobt, en nog neerzinkt in moedeloosheden.

Ja, dat een kind van God gezift wordt als de tarwe; dat de geloofsfontein in hem verstopt raakt en ophoudt te werken; en dat zijn ziel dientengevolge als een afgebonden lid in hem is, zoodat de levensgloed Christi uit hem week, en hij denkt: „*Ben* ik het nog wel? was het geen zelfbedrog? kind van God, ben ik dat wel ooit geworden!" — o, dat versta ik uitnemend. Den gerusten en nooit geschokten misgun ik hun kalmen vrede niet; maar ik weet ook, dat verreweg de meeste van Gods lievelingen nog als de slinger op en neer schommelen; nu eens vlak bij den hemel, en dan weer reeds rakende aan de hel.

Het is dan ook een zoo ontzaglijk groot iets, kind van God te zijn, dat iemand het eigenlijk nooit, niet één oogenblik van zichzelven kan gelooven, tenzij de Heilige Geest op dat eigen oogenblik het in hem getuigt, er hem van overtuigt, en in weerwil van hem zelf, het hem mogelijk maakt, om het te gelooven.

o, Die velen die het zoo natuurlijk vinden, dat ze bij de kinderen

Zions geschaard worden, die er niets vreemds in vinden en er zoo bij voortleven, hebben ze wel ooit ingedacht, hoe diep verwerpelijk en verdoemelijk ze voor God liggen; het ingedacht dat er geen gedaante noch heerlijkheid aan hun ziel is, noch gestalte dat God ze zou begeerd hebben; en dat 's Heeren wondere erbarming juist dáárin bestaat, dat Hij liefheeft de ziel die Hem door haar zondereuk tegenwalgt en mint een mensch die Hem afstuit.

Om met genade begenadigd te worden moet ge diep in het stof liggen, en juist als ge in dien verworpenen toestand van uw eigen zielsbesef ligt, is het zoo bijna onmogelijk te *gelooven*, dat ge dan juist *zijn* kind zijt.

En daarom, tenzij God de Heilige Geest dat onmogelijke u mogelijk maakt, dan werkt het geloof ook niet; en dat ge in toestanden, dat het geloof in u werkeloos ligt, zonder moed en zonder hope neerligt, o, dat versta ik volkomen; dat ervaart elk die den weg kent; en daarom is al het worstelen van de ziel die God kent, dan ook maar om dat ééne: om weer geloofswerking te ontvangen! „Heere, vermeerder ons het geloof!" blijft de bede van elk Christen.

Maar wat niet gaat, en wat men toch zoo telkens vindt, is, van den éénen kant te zeggen: „o, Ja, ik geloof wel en ik weet wel, dat ik zijn kind ben!" . . . . en er dan bij te voegen: „maar mijn ziel is zoo moede en mat; het is me zoo bang om 't hart; zou Hij wel hooren?"

Dat *kan* niet.

En daarom, raakt de ziel in *dien* toestand, dan moet het uit bekommering over bijzaken, terstond weer naar kommer over de groote zaak; en moet heel uw wezen geschud tot ge vraagt: „Heere, leef ik nog wel of ben ik dood!" opdat de Heilige Geest weer ingang in u krijge, en het weer om het *geloof* ga en om het geloof *alleen*.

Of hoe, zou God de Heere „zijn kind" niet minnen!

„Als zijn oogappel," zegt de Heilige Geest in de Schrift, „*als zijn oogappel* heeft de Heere de zijnen lief," wat zouden ze dan vreezen?

„Des Heeren deel is zijn volk en Jacob is het snoer zijner erve. Hij vond hem in een land der woestijnen. Hij voerde hem rondom. Hij onderwees hem. *Hij bewaarde hem als zijn oogappel!*"

Op die belofte pleitend, roept 's Heeren volk dan ook in den 17den Psalm; door den Heiligen Geest zelf tot die bede vervrijmoedigd: „*Heere, bewaar ons als het zwart van uw oogappel!*"

En nogmaals in de godspraken van Zacharias verschijnt de Christus zelf als Engel des Verbonds, om het aan al Gods kinderen toe te roepen: Vreest niet voor die u vervolgen! die u wreekt is de Heere der heirscharen, „*want die ulieden aanraakt die raakt zijn oogappel aan.*"

Uw oogappel, dat is uw gevoeligste plekje; waar de fijnste zenuwen in saamloopen; zoodat er geen stofje, geen vezeltje, geen vliesje hoe klein of nietig ook, uit de lucht of door den wind tegen uw oogappel aan kan komen, of ge voelt het onmiddellijk; en wel zoo sterk, dat uw oogleden zich op het eigen oogenblik toesluiten, om het teedere, bedreigde zwart van uw oogappel te dekken en te bewaren. Een beeld vooral in de landen, waar de heilige Godsmannen optraden, verstaanbaar; in een land waar de lucht bezwangerd is met de fijnste stofdeeltjes en allerkleinste insectjes, en waar het teedere oog alleen door die overfijne gevoeligheid van het ooglid veilig is.

En zie, daarbij belieft het nu den Heere uwen God zijn nameloos teedere erbarming voor u te vergelijken.

Zóó kan het stofje niet tegen het vlies van uw oogappel aankomen, of op hetzelfde oogenblik; eigenlijk zonder een opzettelijke wilsdaad of voorafgaande overlegging; geheel vanzelf; volgt terstond en onmiddellijk het opwaken der beschermende liefde. En zoo nu ook zegt de Heere is mijn ziel, o, verloste in het bloed des Lams, gevoelig voor u en over u en om u. Er kan niets tegen u aankomen, of wat u zeer doet, voel Ik op hetzelfde oogenblik met u, en, eer uw gedachte zich nog naar Mij uitstrekte, heeft reeds snel en toch zacht als de naar elkaâr toeneigende oogleden, mijn liefde zich over u uitgebreid, om het kwaad van u af te weren.

Ja, sterker nog.

„Als *iemand* den oogappel aanraakt,” heet het bij Zacharias. Nu, dat weet ge, wat er dan geschiedt. Als, hoe ook, met kwaad of zonder boos opzet, iemand wie ook, met de hand, of met een instrument, u zoo treft, dat hij u raakt in den oogappel, dan is er geen oogenblik bedenkens, maar heft ge onwillekeurig en vanzelf hand en arm op en wendt ge 't hoofd en heel het lichaam af, om hem die uw oogappel aanraakt af te weren.

En zoo nu, zegt de Heere uw God, doe Ik, o, mijn uitverkorenen, met en voor u. Indien er iemand is; laat het dan een boos mensch of een demon of Satan zelf zijn; die u wezenlijk aanraakt en uw licht zou uitblusschen, dan heft op 't zelfde oogenblik *mijn* arm zich op met kracht en dringt den bederver terug en werpt den zielsmoorder van u. „Want wie u aanraakt, die raakt mijn oogappel aan!” Wie aan Gods kind komt, komt aan *God zelf*.

Onuitsprekelijk heerlijke belofte!

Natuurlijk nooit mis te verstaan, alsof het zeggen wilde: „Ik ben een kind van God; en dus wie mij miskent of iets tegen mij persoonlijk doet, die heeft de wrake Gods te wachten!” Dan toch zou dat woord van zielroerende vertroosting misbruikt worden tot optuiging voor den schriklijksten hoogmoed; en niet behouden, maar verderven.

o, Bij uwer ziele zaligheid, mijn broeder, indien soms zoo verwatene

gedachte uw ziel had bekropen, ban ze dan uit: doe ze van u; met zulke gedachten komt ge om.

Neen, de vertroostingen onzes Gods zijn voor den zachtmoedige van hart, die denkt: „Laat ze mij maar smaden en trappen; nog duizendmaal meer heb ik verdiend!" en die in zijn benauwdheid, in het minst niet aan wraak op anderen denkend, maar alleen bedroefd over Gods eer, *omdat hij zelf die eer geschonden heeft*, nu denkt: „Aan mij is niets meer; ik kom om; het is buiten hope!" en juist daarom te midden dier schreiende zielsbenauwing nu de roerendste vertroosting van zijn God in mag drinken:

„Wat, gij omkomen! spreekt de Heere, de Ontfermer. Als het zwart mijner oogen bemin Ik u; *mijn* oogappel raakt, wie raken durft aan u!"

LVIII.

Een reinen hoed op zijn hoofd.

> Dies zeg ik: Laat hen een reinen hoed op zijn hoofd zetten; en zij zett'en dien reinen hoed op zijn hoofd, en zij togen hem kleederen aan; en de Engel des Heeren stond daarbij. Zach. 3 : 5.

God almachtig had in Babylon zijn volk door zwarigheden gedrukt; de rechtvaardige straffe voor hun wederspannigheid en smadelijke trouweloosheden. Maar eindelijk slaat toch ook in die benauwing de ure der verlossing, en mét Serubbabel, verwekt de Heere Jozua den hoogepriester, om aan het hoofd des volks op te trekken en Jeruzalem te herbouwen.

Maar hoor .... daar komt Satan tusschen beiden. „Zal die Jozua uw tempel herbouwen! die onreine, die zondige Israëliet, die trouwelooze priester!"

En ja, die Jozua was een verlorene. De Heere zegt zelf van hem: „Hij is een vuurbrand uit den vure gerukt."

Maar nochtans, of liever even daarom, is de Engel des verbonds zijn advocaat en voorspreker. „De Heere schelde u, o Satan!" luidt het antwoord, als sprak de Heere: „o Satan, zijt gij zelf niet nog duizendwerf schuldiger! Bovenal waart gij het niet, die Jozua mijn knecht tot zonde verlokt hebt en geprikkeld?" En het nu opeens op het eeuwig welbehagen werpende, pleit Messias op de verkiezinge Gods. „Niet om zijn eigen voortreffelijkheid wordt Jozua voor dit heilig werk genomen, *maar omdat de Heere Jeruzalem verkiest.*"

Want zie, wel staat daar de ellendige, diep gezonken Jozua in zijn vuil, besmet, bezoedeld zondekleed, maar hij staat er beschenen door een eeuwig en vrijmachtig welbehagen, dat macht heeft om ook *dien* goddelooze te rechtvaardigen en ook *dien* onreine te reinigen van zijn ongerechtigheid.

Vandaar het bevel aan Gods engelen, d. i. aan de dienstboden Gods, die uitgezonden worden om dergenen wil, die de zaligheid beërven zullen, het bevel aan Gods engelen, zeg ik, om den diepgevallen Jozua zijn vuile kleederen af te doen, en hem alsnu te bekleeden met dat op het kruis geweven kleed der plaatsbekleedende gerechtigheid, dat hier zoo keurig „een wisselkleed" genaamd wordt, en waarmeê de geredde Jozua omkleed is als met een pantsier, waar geen pijl van Satan meer doordringt.

Heerlijke, rijk vertroostende verschijning niet waar, beeld van wat elk onzer gedurig in de worsteling der ziele doorleeft!

Eerst dat prikkelen en aansporen van Satan tot zonde; en *als* we vielen, dan dat aanklagen van Satan bij den Troon van God; en dan dat heerlijk smeekend voorbidden van den Hoogepriester onzer belijdenis, en dat terugwerpen van Satan; en dat rukken van den vuurbrand uit het vuur; en dat diep beschaamd voor Jezus staan; en dan dat toekomen van de zalige boden des hemels, om ons weer heil, weer genade te bedienen; en dan dat wegnemen van het kleed der zonde; en dat weer omkleed worden met het wisselkleed der eeuwige gerechtigheid. o, Is het niet de zielroerende en zielvertroostende historie van al de kinderen onzes Gods?

Maar, merk nu op, nu volgt er nog iets.

Nu gelast de Messias ook nog, dat dien goddelooze, die gerechtvaardigd wierd, *de hoed*, de *reine hoed* op het hoofd worde gedrukt; en dát vooral heeft ook voor onze ziel een zeer aanmerkelijke beteekenis.

Die hoed was de priesterlijke muts of tulband. De voltooiing van het gewaad, waardoor aan de bekleeding der *genade* ook de *eere* werd toegevoegd. Het ornament der priesterlijke wijding.

Eerst toen de engel Gods dien, door Satan diep gekrenkten maar ook heerlijk door Messias geredden, Jozua ook dien *priesterhoed* weer op het schuldig hoofd had gedrukt, *was Jozua weer priester*, d. w. z. kon hij, zelf verzoend en zelf gewijd, weer bode van heil en priester der verzoening *bij anderen* worden.

En dat, dát is het toch immers, waarin eerst het aanbiddelijk werk van redding en verzoening wordt gekroond?

Och, dat men het toch inzag, er gaat *altijd* invloed van u op anderen uit. En indien ge, en voor zoover ge, en zoo dikwijls ge

niet in zeer bepaalden en beslisten zin, met alle geloovigen, priesters en priesteressen van den Zone Gods zijt, zoo lang en zoo dikwijls was en zijt gij, zonder het te weten, priesters of priesteressen in den dienst van Satan.

Alles wat van u uitgaat werkt op anderen.

Uw woord, uw blik, uw persoon, uw karakter, uw doen, uw gedraging, uw gemoedstoestand, uw hartstocht, kortom heel uw verschijning!

Is nu die verschijning bedropen met den morgendauw des eeuwigen Lichts, dan perelt ook van elk takje van uw ziel dat licht van Boven uw broederen en zusteren tegen!

Maar zoo niet, dan verwoest ge, dan bederft ge, dan verstoort ge, dan breidt ge Satans rijk uit. Niet bewust, niet opzettelijk uws ondanks. Maar het geschiedt. Alles werkt. Alles sleept zijn gevolgen na zich. Eén ondoordacht woord, door een schuldig oor opgevangen, kan genoeg zijn, om een ziel voor eeuwig te verderven.

Heere, zet een wacht voor mijn lippen! bidt de gemeente des Heeren. Badt ge het ooit *in dien diepen zin?*

Maar nu dat gevaar in te zien is niet genoeg. Want neutraal werkeloos blijven kunt gij niet in het Koninkrijk der hemelen.

Wilt gij geen priester van Satan blijven, dan moet gij *priester van Jezus* worden. Den reinen hoed ook op *uw* hoofd!

En de vraag, of ge daar reeds aan toekwaamt, zie, die heilige, teedere vraag, wordt u thans met stillen ernst voorgelegd.

Niet, om u uit te drijven op de straten en te zeggen: „Spoed u toch uw woning uit, de heggen en stegen in, om het verlorene te zoeken!" Zeker, er zijn er ook, voor wie de Heere onze God *die* heilige eere wegleî. Maar wee onzer, indien we op dat *buitengewone* werk azen gaan en onze taak *binnenshuis*, onze *gewone* taak onafgedaan laten. Dan eeren we Jezus niet, maar onteeren hem. Dat is dweperij, dat is passie, dat is u zelf zoeken, dat is geen dienen van uw Heer!

Neen recht, om aan dat *buitengewone* de hand te slaan, ontvangt ge dan eerst, als de *gewone* taak met lust en liefde voleind is, en wel in den dienst des Heeren. En dan, zeker dán ook dat andere, maar ook dan *eerst.*

En daarom zal de *reine hoed* ook u door Gods engelen op het hoofd worden gedrukt, zult ook gij „priester en priesteresse met alle geloovigen" zijn; zalve dan de Heere uwe ziel elken morgen, en legge Hij den adem zijns geestes op uw lippen en bestiere Hij heiliglijk uw gang. Ga er zoo een zegenende invloed van u uit op uw man of vrouw, op uw ouden vader of lieve moeder, op uw broeders en zusters, op uw groote maar ook op uw kleine kinderen, ja, tot

op uw dienstboden, uw gasten, uw bezoekers, uw hulppersoneel, kortom, op heel den levenskring van uw goddelijk beroep.

Niet om in uw huis altijd door juist te prediken.

Zij uw prediking meest een stil eeren van het Woord en een laten spreken van dat reine, heerlijke Woord voor zich zelf.

Neen, maar door getuige der verzoening, getuige van heerlijken Vrede te zijn en te laten merken aan alles, dat ook van u geldt wat van Jozua geschreven wierd: „*De Engel des verbonds stond bij hem!*”

Want let wel, in dat ééne ligt al het geheim der ziele.

Zoolang Jezus bij U staat en aan uw rechterhand wordt gezien, dan *zegent* ge, al spreekt ge geen woord.

Maar ook, als Jezus van u weggaat, en dus uw geloof wierd afgebonden, dan kúnt ge geen priester, dan kúnt ge geen priesteresse meer zijn, maar verlaagt ge u weer om slavendienst te doen voor *hem*, die u bij God verklaagt.

LIX.

Tongen als van vuur.

En van hen werden gezien verdeelde tongen als van vuur. Hand. 2 : 3.

Vorsten dragen kronen, vorstinnen een diadeem: genieën lauwert en omkranst men; en ook al stamt men niet uit een vorstenhuis, ook al hoort men niet tot de genieën, toch woelt en worstelt al wat mensch heet op aarde, om eere, om schittering, om glansen, en ieder steekt op zijn eigen terrein de hand uit naar een kroon, en voelt het hart sneller kloppen als hij met eere omkranst wordt.

Is die trek zondig? Mag dat niet? Moet het kind van God die eerzucht opgeven?

De heilige apostel van Jezus antwoordt op die vraag: Neen, stellig neen! En onbewimpeld komt hij er voor uit, dat ook hij zelf nu nog, ook nadat hij in den dienst van Jezus is overgegaan, op een kroon wacht, om een kroon te erlangen worstelt, en door de hope van eens de kroon te zullen ontvangen, wordt bezield.

Maar .... en daar steekt al het verschil in .... die kroon wacht hij niet nu, maar in de voleinding; niet door vriendenhand zal die kroon hem op het hoofd worden gedrukt, maar door den rechtvaardigen rechter; maar dan ook, *die* kroon zal niet een *schijn*eere aanbrengen, maar hem werkelijk tot *koning* maken. „Die ons gemaakt heeft tot *koningen* en priesters Gode en zijnen Vader!”

Zie er is tweeërlei licht, tweeërlei glans, tweeërlei schittering.

De eerste schittering komt van omlaag, en wordt ontstoken uit het vuur van den hartstocht, en aangeblazen door de inbeeldingen der eere, en afgebeeld in het fonkelen van metaal of keurgesteent. Een schittering bij gekunsteld licht, met een glans die straks verdooft en uitgaat. Het flikkeren van een schijnsel, zóó opvlammend, zóó gebluscht.

Maar er is ook nog een andere schittering, en die komt niet van omlaag, maar van boven, van den Vader der lichten, uit de zalen der eeuwige glansen, ons toestralend uit de diepte van het heilig Ongeziene, dat boven den glans der zon uitgaat, en door geen eeuwigheid van eeuwen wordt verteerd.

Wiene oog nu door de schittering van omlaag wordt geboeid, die ziet niets van die hoogere schittering. Voor dien bestaat dat licht van boven niet. Hij kan er niet door geboeid worden, want hij merkt het niet eens op.

En omgekeerd, zoo er een goddelooze is, die gerechtvaardigd wordt, en die dan lust krijgt aan die edeler schittering, voor dien verbleekt en taant terstond dat eerst zoo schelle licht van die aardsche glansen. Hij wendt er zich van af. Ze zijn voor hem geen glansen meer. Wat eens bekorende schittering scheen, is rosse, donkere gloed voor hem geworden.

En let er nu wel op, hierin is meer dan beeldspraak; hierin is werkelijkheid.

Ge kunt u den Christus in zijn heerlijkheid niet denken met een dof, omlijnd gelaat; en als ge Hem u voorstelt, dan *moet* ge u Hem wel voorstellen, als omstraald met een krans van zacht en heilig licht, schitterend in een glans van meer dan diamanten. En dat niet bij wijze van phantasie, neen, maar als uitstraling van zijn innerlijk wezen. Zijn heilige persoon naar buiten tredend. De geur der zalving om Hem heen.

Zelfs van den middelaar des Ouden Verbonds, van Mozes, verklaart de Heilige Schrift ons, dat hij, afkomende van den berg, blonk aan en om zijn gelaat, zoodat het volk den aanblik van zijn aangezicht niet kon verdragen, en hij, om met het volk van aangezicht tot aangezicht te spreken, zijn gelaat bedekken moest.

Van oudsher wende de kerk van Christus er ons daarom aan, om de heilige patriarchen en bloedgetuigen, de heilige apostelen en profeten steeds af te beelden met heilige *nimbus* om het aangezicht. Die mannen, zoo wilden ze daardoor te kennen geven, waren de reinen van hart, die waren opgeklommen tot den berg van Gods heiligheden, en een afglans van den glans des Eeuwigen op hun aangezicht hadden opgevangen.

Teedere, vrome, godzalige mannen en vrouwen, die als lichten in

het midden der gemeente zijn gesteld, hebben dan ook steeds den indruk gemaakt van een hooger iets uit hun oog uit te stralen en een heiliger uitdrukking te hebben in hun gelaat.

Als engelen waren ze, als die boden des hemels, die nooit op aarde verschenen, dan omschenen met die hoogere heerlijkheid die zelfs uitstraalde van hun gewaad en kleeding, dat als de bliksem schitterde.

En als het God den Heere beliefde, er weer een der onzen uit ons midden te doen weggaan, die inging in de ruste zijns Heeren, na hier op aarde zijn strijden gestreden te hebben, hoe dikwijls zag men dan niet reeds op zijn sterfbed, en vooral om zijn gestorven aangezicht, die hoogere schittering om hem spelen, die elk omstander jaloersch maakte en verrukte.

Ja zelfs wat op den Pinksterdag geschiedde, toen de Heilige Geest nederkwam, en er gezien werden *verdeelde tongen als van vuur* en het zat op een iegelijk van hen, wat geschiedde er ook toen anders, dan dat de geloovigen op hun Thabor kwamen?

Op Thabor had de Heere zijn kroon ontvangen en geblonken in den glans eener hemelsche heerlijkheid; en hier op den Pinksterdag zijn het de geloovigen, die, saam de gemeente vormend, gedoopt worden met diezelfde heerlijkheid en als prinsen en vorsten het hemelsch lichtdiadeem op hun voorhoofd ontvangen, opdat nooit een kroon of krans van menschen door Jezus' gekochten zou worden begeerd.

Zoo *daalt* dan de gemeente van Christus, indien de lauweren door menschenhand weer in haar midden worden uitgestrooid, en ze *klimt* weer in geestelijke macht, als de aardsche schittering in haar midden verbleeken mag, en de tongen van vuur, de schittering van het geestelijk lichtdiadeem weer aan de geloovigen gezien wordt.

Het kruis van Jezus is machteloos en werkeloos het bloed der Verzoening, indien er menschen om en bij dat kruis neerknielen, die nog met alle sieraad geëerd en met krans en kroon door hun medezondaars gesierd zijn; maar dat kruis zegent en dat goddelijk bloed werkt aldoordringend, indien zij die er bij neerknielen, eerst al dat sieraad, al die lauweren en al die kronen van zich hebben afgenomen en aan den voet van dat kruis hebben neergeworpen.

En zoo ook, gij, mijn broeder, mijne zuster, wat blinkt er, wat schittert er aan u, door wat glans ziet ge u omstralen? Is het nog van de aardsche schittering, o, beef dan voor uw ziele! Dan neemt ge nog eer van menschen en kunt niet gelooven, en komt om. Dan is het alles om u nog schel, nog wilde flikkering, en de dauwdrup van den eeuwigen morgen perelt u nog niet op het gelaat.

En nu hadt ge een Pinksterzegen?

Zoo ja, laat dan ook aan u de vurige tongen gezien worden en

de uitdrukking van een hemelsche heerlijkheid ook uw gelaat omstralen. Dat licht is niet schel, maar zacht; flikkert niet, maar doet weldadig aan.

Die tonge vuurs op een iegelijk van ons, het zou de heerlijkste prediking van Gods teeder erbarmen zijn.

De zalige voorbô ook van een sterven eens in zalige lichtglansen. Een Thabor uw stervenssponde, voor den uitgang naar het hemelsch Jeruzalem door de donkere poorte des doods.

LX.

Hij zelf wist wat in den mensch was.

> Hij had niet van noode, dat iemand getuigen zou van den mensch, want hij zelf wist wat in den mensch was. Joh. 2 : 25.

Een iegelijk heeft den mond vol over zelfkennis, menschenkennis, karakterkennis!

Dat is natuurlijk. Want onder alle wezens en voorwerpen, waarmeê we in aanraking komen, zijn *de menschen* uit den aard der zaak altijd het belangrijkst; van *menschen* hangen we af; met *menschen* hebben we te leven, te arbeiden, te worstelen; bovendien we zijn zelf *mensch*.

Geen wonder dus, dat men én in oude dagen én in onze eeuw steeds veel aan menschenkennis gehecht heeft en steeds lof en invloed overhad voor den schranderen kenner, die het 't verst in menschenkennis had gebracht.

En toch vordert men, met wat in de wereld voor menschenkennis doorgaat, nog maar bitter weinig.

Daarmeê bedoelt en daaronder verstaat men namelijk meestal en bijna uitsluitend de kunst, om uit iemands gelaatstrekken, verschijning en gedraging zijn bijzondere hebbelijkheden op te maken; zijn zwakke zij te leeren kennen; te weten, hoe men hem aan moet vatten, om van hem gedaan te krijgen, wat men in het zin heeft; i. e. w. zijn eigenaardige gesteldheid van karakter op te sporen, te doorzien en zoo lang te bestudeeren, dat men haast met zekerheid vooruit zeggen kan, wat zoo iemand in dit en dat geval doen zal.

Menschenkennis dus uitsluitend in den dienst der sluwheid, der berekening of der voorzichtige wijsheid; met geen andere dan aardsche doeleinden voor oogen; op niets uitgaande dan op de kunst om menschen bij den toom om te leiden.

Maar niet dát is de menschenkennis, waar Gods Woord op doelt, en die als instrument voor de kennisse der zaligheid ons wordt aangeprezen.

Neen, die door God ons gegeven menschenkennis en die geen schepsel anders dan van God en uit Gods Woord leeren kan, is van die aardsche, wereldsche menschenkennis én in wezen én in doel ganschelijk onderscheiden.

Deze goddelijke menschenkennis toch vraagt volstrekt niet in de eerste plaats naar hetgeen aan dezen of genen mensch *bijzonder* eigen is, maar naar hetgeen *aan alle menschen gemeen is.* Niet naar zekere plooien in zijn gelaat of lijnen in zijn natuur of trekken in zijn karakter, maar naar zijn innerlijk *wezen*, naar zijn *bestaan* en den *grond* van dat bestaan, naar zijn *natuur* en *aard* als mensch, naar zijn manier van zijn en de verhouding zijner ziel tot den Eeuwige.

Dat gaat dus dieper; veel dieper; tot op den bodem.

Maar dat strekt dan ook niet tot kitteling van eigendunk of prikkeling van eigenwaan, maar werpt hem integendeel neder.

Wat ge bijzonders hebt, maakt u interessant; daar spreken de menschen over; dat vindt men, ook al is het minder loffelijk, toch opmerkelijk en soms zelfs aardig; en doordien dat anderer belangstelling wekt, groeit gij er zelf in, en vindt u met *die* soort zelfkennis verre van verlegen.

Maar van al dat interessante en aardige weet de goddelijke menschenkennis, die naar het *wezen* vraagt, niets. Zoo als Gods Woord u een mensch bloot legt, is er niets, volstrekt niets interessants aan hem, maar slechts innerlijke verbreking, teleurstelling en zelfontzinking.

De menschenkennis, die Gods Woord ons leert, is van den aanbeginne tot den einde één wegnemen van nevelen, van droombeelden, van illusiën, van schoone voorstellingen, van betere ideeën, die we ons van den mensch *als mensch* gevormd hadden, en die nu stuk voor stuk, één voor één, als zeepbellen uiteenspatten, en niets achterlaten dan een gevallen grootheid, een wilden, woesten bouwval, een haard vol heeten hartstocht, bron van ongerechtigheid, gisting, koking, werking van het vleesch.

Van het vleesch, wel te verstaan, niet in den zin van „vleesch en bloed”, neen maar van vleesch, als uitdrukking voor uw heele menschelijke persoonlijkheid, die *geest* worden moest, maar *vleesch* wierd, en nu „naar lichaam, ziel en geest” inzonk, brak, verbasterde en ontaardde, en daarom zondig in zijn diepsten grond wierd; niet alleen naar het lichaam, maar ook naar de zielskrachten van uw rede, wil en gevoel; ja zelfs ook, en even zondig, in uw geestelijke zelfwerkzaamheid, onverschillig of ge die deugdsbetrachting of vroomheid noemt, en die, hoe ook betiteld, uit u voortkomend, zelfs onder de fijnste vormen niets anders is dan verheffing, opwelling van het hart, hoog van u zelf denken, hoovaardij.

En zie, nu zijn er tweeërlei soort van menschen.

De ééne soort hoorde dat alles ook wel, kan er wel niets tegen inbrengen, maar wil er niet aan, en stelt nu een systeem op, om de leer ingang te doen vinden, dat de mensch volstrekt niet zoo, maar heel anders is.

Dat zijn de wijzen dezer eeuw.

Maar ook, God zij lof, een andere soort, die het wel schrikkelijk vindt, om te erkennen: „Zóó ben ik; zúlk een bestaan heb ik; zóó is het innerlijk in der waarheid ook bij mij gelegen!"; maar die, door het Woord bij Geesteslicht overtuigd, het dan toch doet; er voor uitkomt, dat de mensch wel waarlijk zoo is, toestemt, dat ze ook zelven zoo zijn; en overal en op alle manier den valschen waan, alsof de mensch anders en beter zou wezen, weerstaan en bestrijden.

Dit zijn de dwazen naar de wereld.

Zijn niet die laatsten er het best aan toe?

Zij immers zijn ze die wandelen in het licht; in het licht van het goddelijk aanschijn; en bij dat licht aan zichzelven ontdekt wierden.

Zij zijn de oprechten, die er voor uitkomen zooals het bij hen is, en ontkomen zijn aan de bange noodzakelijkheid, om altijd iets te verbloemen of te verbergen.

Zij zijn de gespeenden aan alle teleurstelling, want wetende wat in den mensch is, hebben ze niets van den mensch verwacht; in niets op het schepsel gehoopt; eer gedacht en gemeend, dat nog erger hun van het schepsel overkomen zou.

Zij kennen zelfs de verzoeking tot veinzerij niet, want in hun oog is álles een wegwerpelijk kleed, en slechts het Geesteswerk in hen een werk dat bestaan kan voor God.

Zij zijn de nuchteren, de wakkeren, die met heldere open oogen in de wereld omwandelen en achter al de schermen en door al de voorhangsels en bedekkingen, klaarlijk zien wat er op den achtergrond woelt en werkt in het hart des menschen, en daarom zooveel strijd en zooveel moeite niet hebben, om hooger op te zien naar dat beter Jeruzalem, waarvan de opperste Kunstenaar en Bouwmeester God is.

Zij eindelijk, ze voelen elken morgen en elken middag en elken avond, dat ze weg zijn, als de Heilige Geest van hen weggaat, en dat ze zonder dien inwonenden en in hen werkenden Geest, gelijk zijn aan een lamp zonder olie, aan een boom zonder mergsap, aan een werktuig zonder stoom, die het aandrijft, en die daarom maar één kracht en maar één werking kennen: *te gelooven*, en door dat geloof aan die werking der drijvende kracht van den Heiligen Geest hun ziel aan te sluiten.

We voegen er nog bij. Zij zijn van dezulken, die er niet zooveel strijd over hebben, om als hun Koning roept, uit deze zondige menschenwereld naar de heilige menschenwereld der gezaligden om Gods troon te verhuizen.

Want daar, dat weten ze, zullen ze óók menschen vinden; maar *die* menschen zullen anders, zullen beter, zullen verheerlijkt wezen.
En zij zelven, ze zullen in die heilige menschenwereld om den troon der genade *Hem* in heilige menschennatuur gelijk wezen, die alleen onder allen reeds hier op aarde wist *wat in den mensch was*, zonder zelf zonde te kennen.

LXI.

Een God die alle dagen toornt.

God is een rechtvaardig rechter, en een God die alle dagen toornt. Ps. 7 : 12.

Ge gelooft in de *liefde* Gods, niet waar? Ge belijdt althans, dat de Heere „barmhartig en genadig is, lankmoedig en groot van goedertierenheden." Dieper, ondoorgrondelijker ontfermingen dan het teeder mededoogen van uwen Vader in de hemelen, is voor u niet denkbaar. En wel u, dat ge dien lof stamelen, dat ge die liefde bewonderen, dat ontfermend mededoogen aanbidden moogt.
Maar, eilieve, waarom woelt er nu in uw hart iets tegen op, als de kerk van Christus u toe komt fluisteren, ja het u indreunen komt in de consciëntie, dat die teedere God *toornt* ook, ja toornt *te allen dage!*
Waarom wendt ge, als ge dat hoort, u af, stopt de ooren toe en bidt ons dat we toch zwijgen mochten?
Vergist ge u niet?
Ge waant, dat die toorn des Heeren iets van zijn eeuwige liefde af zou nemen; die goddelijke ontfermingen voor een deel beperken zou; ja zelfs eenigermate tegen zijn barmhartigheden in zou dreunen.
Maar ziet ge dit wel goed in? Is dit wel zoo? Hebt ge hier wel recht in?
Stel u eens voor, dat de Heere onze God *niet* toornde, niet *te allen dage* toornde, zou dan metterdaad zijn teedere liefde nog wel zoo teeder voor u zijn?
Ge verdenkt dien toorn van uw God als een kwaad, als een smet op het kleed van zijn heilig mededoogen; maar misleidt ge hierin uzelven niet? Is niet omgekeerd dat toornen van uw God een der teederste deelen van zijn goedertierenheid, voor u en voor al zijn volk een bron, een sprinkader van zeer kostelijke dingen?
Zonder dien toorn Gods, ach, wat zou dan *die wereld om u heen* wel niet worden. Nu vlijmt die toorn Gods alle dagen als een schier

onweerstaanbare macht in de harde en vereelte consciëntie der kinderen dezer eeuw in, en doet daarbinnen in hun hart de werking van een schroeiijzer, waardoor de builen en zweren der ongerechtigheid, die op het uitbreken stonden, en wie weet hoeveel heillooze onheiligheid om zich heen zouden verspreid hebben, worden uitgebrand en voor een tijd weer opgedroogd. Die toorn Gods in de consciëntie der wereldlingen is als een gebit in den muil van de boosheid, om ze te beletten, dat ze u niet verscheurt, u niet meê wegsleurt, en de atmosfeer om u heen niet te zeer vergiftige en verpeste.

Die toorn Gods is alle dagen de groote kracht die *in uw eigen huis* omgaat, om uw nog onbekeerde huisgenooten in toom te houden en te bedwingen en den voet op de opening van het hart te houden, waaruit de goddeloosheid naar boven wou komen.

Die toorn van uw God is de bewaker van *uw lievelingen*, als ge ze alleen thuis achterlaat of ook ze op hun eentje de wereld inzendt, en die, als gij zelf ze niet meer ernstig aanzien, ze niet meer verbieden en bestraffen kunt, die taak voor u overneemt, doet wat gij anders zelf doet, en uw anders verlorene kinderen met teedere liefde zegent.

Ja, meer nog, ook dan wanneer gij er bij zijt, en hetzij uw kinderen, hetzij uw overige huisgenooten, of ook uw vrienden, met diepen ernst vermaant, dat ze zullen aflaten van het kwaad en afstaan van ongerechtigheid, dan zelfs kunt gij niets en zou uw woord niets uitwerken, indien niet op datzelfde oogenblik die toorne Gods op hun hart aandrong en ze innerlijk ontroerde.

Dieper nog opgevat, zoudt ge zelfs zeggen kunnen: Indien ik eens een enkel maal de zelfvoldoening smaak van op teedere, heilige, ernstige, niet hartstochtelijke wijze, tegen het kwaad in mijn liefste kinderen te hebben *kunnen* toornen, dan dankt ge dat aan dien toorn Gods, die zich aan u meê wou deelen, die u als instrument gebruikte en *die toornde in uw toorn* en eerst aldus aan dien gloed van uw toorn indringende en vlijmende kracht schonk.

En denk nu, wat ik u bidde, eens *aan u zelf*. Zijt gij zelf niets aan dien toorn van uw God verschuldigd? Zoudt gij willen missen wat ge uw levenlang nu reeds aan dien toorn van uw God dankt?

Laat mij u slechts die vragen voorleggen.

Nu van achteren vindt ge het zoo zalig voor uw herinnering, niet waar, dat het deel van uw leven, dat achter uw bekeering ligt, *niet al te schriklijk bezoedeld wierd* en niet al te smadelijk werd verzondigd en besmet. Ge weet wel, dat ge daarom geen haar beter zijt, dan een ander die zoo ontzettend diep wegzonk. Ge erkent wel, dat ge ook zoo toch voor eeuwig verloren waart. Maar nu van achteren is het toch een mindere kwelling, een minder grievend herinneren.

Het doet u weldadiger aan. Het *was* een weldaad! En nu, wie bewees u die weldaad? Wat was het, dat u voor die smadelijke bezoedeling behoedde? Zeg zelf, mijn broeder, was het niet die toorn van uw God, die in uw eigen ziel of in de ziel uwer verzorgers zoo scherp en onverbiddelijk tegen de goddeloosheid inging, dat ge wel in den stroom der ongerechtigheid u woudt baden, maar er niet inspringen dorst, ja, feitelijk niet kondt?

Dat de eerste vraag. En nu ziehier de tweede!

Was *in uw bekeering zelve* die toorn van uw God niet evenzeer als instrument van zijn heilig erbarmen werkzaam? Indien de Heere uw God den toorn niet had laten werken, zoudt ge ooit bekeerd zijn?

o, Ik weet wel er zijn er zoo velen, die achten, dat alleen het lieflijk geklank van den Koning ze bij het suizen van de avondkoelte getrokken heeft. Maar is het geen zelfbedrog, zoo men waant, dat het daarmeê begon? Gaat aan dit suizen van de zachte koelte dan niet de aardbeving, en aan de aardbeving niet de sterke wind vooraf? Dat lieflijk geklank zou het u ooit getrokken hebben, zoo er niet eerst onrust, beroering, schudding in de ziel ware gekomen? Zoudt ge ooit met de wereld gebroken hebben, zoo niet eerst God zelf in uw eigen hart tegen die wereld getoornd had? Vielt ge dan voor Gods wet niet? Of is die wet ooit zonder toorn werkende? Zoudt ge ooit, om het kort saam te vatten, geweten hebben wat goddelijk mededoogen was, zoo niet vooraf de toorn Gods u had opgejaagd uit uw schrikkelijke zorgeloosheid?

En nu het derde.

De groote zaak is dan nu aan u geschied. God zij er eeuwig lof en eere voor! Ge weet nu, dat de Geest met uwen geest getuigt dat er een „Abba, Vader,” roepen voor u is, en ge zoudt wel heel uw leven door het op alle tonen willen uitgalmen: „Ik ben verlost, ik ben verlost, ik ben verlost, een gekochte van mijnen Heer!”

Maar mag dan nu aan uw ziel gevraagd, hoe ge daaronder verkeert? Zijt ge dan nu van de wereld af of nog er in? Zijt ge dan nu uw zonde kwijt, of tobt ge er nog mede? Is de strijd uitgestreden, of worstelt ge nog alle dagen? Hebt ge het reeds gegrepen, dan wel jaagt ge nog of ge het grijpen mocht?

En wat leert dan de ervaring van Gods liefste kinderen?

Dit, dat ze eigenlijk eerst van den dag van hun bekeering af, met „Satan zonder masker” te doen kregen; dat eerst van die ure af de satelliten van Satan hun giftige pijlen bepaald op hun hart begonnen te richten, en dat de wereld als een boeleerende vrouw eigenlijk eerst bijzonder sinds dien tijd er werk van is gaan maken, om hun ziel te verleiden. Ja, voeg er maar veilig bij, dat Gods kinderen, eerst na dat Christus de hand aan hen sloeg, recht hebben leeren kennen wat een goddeloos hart ze toch eigenlijk in den boezem met zich omdragen en wat een graf vol doodsbeenderen het van binnen in hun

ziel is. Wees er zeker van, als een onbekeerde ook maar één oogenblik aan de Satanische verleiding werd blootgesteld, waar een kind van God zegevierend doorkomt, hij zonk onweerstaanbaar, en zijn val zou schriklijk zijn.

En nu, als dit dan nu zoo is, laat mij dan vragen mogen, wie is dan nu *in al dien strijd*, in dien schrikkelijken strijd uw helper, en wat is nu de macht, die er het kind van God zegevierend doorhelpt? Zeg het zelf, is het niet *die toorn van God?*

Die toorn van God, die u geen rust gunt; die na een half wegglijden u striemt met geeselen van verwijt en zelfaanklacht; die u den prikkel van zijn heilige verontwaardiging zoo diep in de lendenen steekt, tot ge van pijn ineenkrimpt; en die, als Satan u met zijn bedwelming reeds half in slaap had, u zoo vlijmt door uw hart, dat ge op moet schrikken, het hoofd weer in den wind schudt en met open oog het nu aanziet, met wat schrikkelijk kwaad ge op het punt stondt uw God te beleedigen?

En dien toorn Gods zoudt ge wegwenschen? Een liefde *zonder dien toorn* zou u liever zijn?

o, Smoor toch die onheilige taal op uw lippen, mijn broeder, en bid liever met al Gods volk: „Heere, Heere God, laat toch uw toorn mij zegenen blijven, zij uw toorn er *te allen dage;* te allen dage dat ik den prikkel der zonde nog voel.

LXII.

Ongemengd ingeschonken!

> Indien iemand het beest aanbidt en zijn beeld, die zal ook drinken uit den wijn des toorns Gods, die *ongemengd* ingeschonken is in den drinkbeker zijns toorns.
> Openb. 14 : 9, 10.

Dán, in die ontzettende toekomst, als de eindbeslissing zal gekomen zijn en het heden der genade voorbij is, dan zal de wijn des toorns Gods *ongemengd* worden ingeschonken, om „ongemengd" *ingedronken* te worden door een iegelijk schepsel, 't zij dan mensch of engel, die tegen Jezus kiezen dorst, en dus vóór Satan koos.

Dán *on*gemengd!

Let er op, wat daarin ligt! Want daarmeê is immers uitgesproken, dat *nu*, dat *voor* het oordeel, dat in *deze* bedeeling, de wijn des toorns Gods nog nooit aan eenig schepsel is toegeschonken. zonder dat zijn erbarmen, zijn lankmoedige genade *er verzachting in gemengd had.*

„Ongemengd" heeft de wijn des toorns nog nimmer geschuimd in den kelk des lijdens of in den beker der kastijding, u of mij op de hand en aan de lippen gezet.

En hoe bang het ons ook soms te moede was, hoe ook onze gejaagde en door onweder voortgedrevene ziel zich soms van siddering en angst in de spleten van den rotssteen verstoken hebbe, toch was dat nog nooit anders dan een *zacht mengsel* van Gods heiligen toorn. Eenige druppels van zijn brandende grimmigheid, maar in volle teugen van zijn goddelijk erbarmen gebluscht!

o, Hoe wordt dan niet door die ééne gedachte van den *ongemengden* wijn die komt, Gods liefderijk ontfermen teeder en ons eigen morren tegen den prikkel in, diep schuldig voor onze ziel.

Onzer was de overlegging, dat God het ons zoo moeilijk maakte aan zijn ontferming te gelooven, omdat zijn toorn zoo fel ontbrandde in de plage der volkeren, in de benarring onzer vrienden en in de wonden geslagen aan ons eigen hart.

Zoo donker zelfs scheen ons niet zelden de wolk van zijn heilig misnoegen, dat alle goddelijks in Gods wezen voor ons schuil ging, en we onze ziel geweld moesten aandoen, om desniettemin het Abba, Vader, over de lippen te laten komen.

Het was of de Heere onze God zich met zijn mogendheid aan ons maakte, zich als een leeuw die verscheuren wil op ons als zijn prooi wierp, en bij wie het aanzagen de vraag deed omgaan: Is er dan bij God geen mededoogen?

Ja, erger nog, soms kon die benarring en toemuring van rondom nog bovendien gepaard gaan met zoo doodelijke vermoeidheid van ziel, met zoo bange geestelijke verlatenheid, en met zoo beklemmende innerlijke doodsangsten, dat we dachten, dat nu wel *al* Gods golven en *al* Gods baren over ons heengingen; dat we, met de ziel, in opstand, het uitschreeuwden: Zoo kan ik het niet meer uithouden; en dat het kind van God ten slotte zelfs in den diep zondigen toestand geraakte, om bij menschen beklag tegen zijn God te zoeken, en handenwringend het als aan Gods engelen te vragen: „Zou God zijn genâ vergeten; nooit meer van ontferming weten; heeft Hij zijn barmhartigheên door zijn gramschap afgesneên?"

En toch terwijl onze ziel door die godslasterlijke gedachte zich bezondigde en opstond tegen den Ontfermer en één morren en muiten, één woelen en wroeten tegen den Almachtige van binnen was, *wat deed uw God toen?*

Wat uw God toen deed?

Hij *mengde* maar aldoor wat *onvermengd* u zou verteerd hebben. Hij was bezig, terwijl gij Hem vermoeidet met uw onmanlijk en karakterloos klagen, aldoor bezig, om in den beker van zijn toorn de wateren zijner barmhartigheid te mengen.

Niet Hij had dien toorn opgewekt. *Gij* hadt dat zelf door uw

zonde gedaan. En zie, wel verre van nu dien toorn die zich naar u toe bewoog, te verharden of aan te blazen of nog heeter te prikkelen, was uw Vader in de hemelen, vol goddelijk mededoogen, vol teedere lankmoedigheid, maar aldoor bezig, om elken druppel van dien toorn voor u te blusschen, door dien te mengen met zijn barmhartigheid en nog daarna te verzachten, door zijn lieflijke vertroosting.

Gij steldet u voor, dat uw God er maar op zon, om u diep het leed te doen gevoelen, en zie, juist omgekeerd waren al de gedachten uws Gods, om den toorn dien ge als een stofwolk door uw zonde om u op hadt gejaagd, door teeder erbarmen draaglijk voor u te maken, zoo te maken, dat gij er *niet* onder bezweekt.

De schuld was maar, dat we in den kuil zonder water liggend, onze zonden niet wilden indenken, en als God, die heilig is, ze voor ons aangezicht stelde, we er dan nog om heen schoven met onzen geest, en er maar niet aan wilden, om ze diep in al haar onheiligheid in te denken. Zoo voelden we onze innerlijke verdoemenis niet, en zoo snoven we dan ook Gods toorn niet in, als een bederf werend ether, dat het koudvuur, dat aan de ziel reeds zat, stuiten kwam en blusschen.

En door die onheilige oppervlakkigheid, zie, daardoor hebben we toen de schuld op onzen trouwen Vader geworpen. *Hij* was te hard, te onmeêdoogend, zijn toorn brandde te fel.

En zoo is het dan gekomen, dat we voor Gods teedere ontferming geen oog meer hadden; en dáárdoor, dáárdoor juist, o, merk er toch op en beproef er uw ziele aan, dáárdoor juist ging de vertroosting uws Gods voor u teloor.

Nu nog nooit ongemengd! Het werpt zulk een zachten, stillen glans over het lijden der wereld en het lijden van Gods kinderen. Nu nog altijd de *witte* paarden, naar het gezicht van Zacharia, de *zwarte* paarden achterna! Een toorn die nederdruppelt, zonder nog ooit te worden uitgegoten, en in elk van wiens druppels goddelijk erbarmen een tegengif van het teederst mededoogen gemengd heeft.

Toch neemt ook dat mengen, dat verzachten eens een einde.

De ure komt, dat de barmhartigheid *niet meer* tegen het oordeel roemen zal.

Eens, eens in die verschrikkelijke ure, als het eeuwig lot van alle menschenziel zal ingaan, dan heeft dat mengen uit, dan zal er geen stroom van erbarmen meer op dien toorn worden uitgegoten, dan komt de wijn van dien toorn ONVERMENGD!

En nu spreekt men zoo dikwijls over die ontzaglijke eeuwige toestanden, die we „de hel” noemen, en men zegt: „Dien toestand moet men de ziel niet zoo akelig voorstellen. Schrik drijft niet naar God toe!”

En dat is ook zoo. Dat schermen met dood en hel geeft voor het nog doode hout toch niet, en is voor het hout dat groenen ging te weinig teeder.

Maar al zijn we niet voor dat „schermen met dood en hel;" doet men daarom wel, gelijk thans de meeste predikers, en de meeste geloovigen, om zich aan te stellen, als ware zwijgen over die ontzaglijke helsche toestanden het raadzaamst?

Ons dunkt, spreken, ernstig, diep ernstig er aan denken, en er over spreken te zijner tijd, zal wel het meest naar den geest van Hem zijn, die waarlijk niet zoo zeldzaam, ons wees op den worm, die nooit sterft, en het vuur, dat nooit wordt uitgebluscht.

En daarom in dien diepen, ernstigen zin, wijze ook dit woord uit de Openbaring ons op het ontzettende en onuitsprekelijke van wat die benauwing der helle zijn zal.

Want immers de bangste, schrikkelijkste smart, die nog ooit (Gethsémané uitgezonderd) op aarde is geleden, is nog altoos met erbarming *gemengd* geweest.

En dan, in die ure, als de helsche werkelijkheid ingaat, dan zal het *onvermengde* toorn zijn.

o, Mijn broeder, zij God onze eigene ziele en de zielen onzer kinderen genadig!

LXIII.

Laat niet varen de werken uwer handen.

> De Heere zal het voor mij voleinden; uwe goedertierenheid, Heere, is in eeuwigheid; en laat niet varen de werken uwer handen.
> Psalm 138 : 8.

Niets benauwt, niets beknelt en kwelt meer de ziel dan de onmacht, waarin we staan tegenover het werk onzer handen.

Dat heeft een landman reeds, die ploegt en egt, die zaait en wiedt, maar aan het groeien zelf zoo niets doen kan; en die, om een goeden oogst te krijgen, zoo diep afhankelijk is van den regen, die neer zal druppen en van de zon, die zijn akker zal beschijnen.

Er behoort moed en geloof toe om een eikenbosch te planten. Want ge weet immers bij dat inpoten van de eikels in den bodem, dat ze o, zoo traag zullen ontkiemen en nog trager zullen opgroeien, en dat er voor u zelven geen denken aan is, om ooit de winste van die aanplant te genieten.

Een dom als die van Keulen of van Straatsburg, waar eeuwenlang aan gebouwd is, onderneemt geen egoïstisch geslacht, dat alleen op het succés van het oogenblik ziet en jaagt naar de voleinding van zijn arbeid.

Maar veel sterker nog spreekt datzelfde eeuwigheidsgevoel bij allen

zedelijken arbeid, bij alle hand, die we uitsteken om te bouwen aan den onzichtbaren tempel des Heeren.

Neem het maar, in zijn eenvoudigste afmetingen, bij de opvoeding uwer kinderen. Wat staat ge daar niet vaak machteloos en beschaamd? Een ander doet er veel minder zijn best aan dan gij; bekreunt er zich nauwelijks om; en laat zijn kinderen schier in den wilde opgroeien; en zie, die verwaarloosde kinderen komen terecht; — terwijl uw kinderen, waar ge elken morgen en elken avond voor gebeden hebt, die ge droegt op uw ziel, die ge gadesloegt als den appel uwer oogen, en die ge op het zorgvuldigst opkweektet in de vreeze des Heeren, u, o, in zoo klimmende mate zorg wekten, veel minder lief bleken, en schier niet bij de vreeze des Heeren te houden zijn. En toch gaat ge door, en denkt ge er niet aan, om ze los te laten! Waarom, ge weet het zelf niet; maar ge vraagt er ook niet naar. Ge kunt, ge wilt, ge moogt niet anders. Dat stille kweeken van uw kroost is u een ongedwongen vanzelfheid.

Zie op het werk onzer scholen! o, Is het niet om moedeloos te worden, als ge ziet hoe de godsdienstlooze school soms een geslacht kweekt, dat weer naar God en zijn Woord gaat vragen, terwijl de resultaten van onze eigen scholen soms zoo tegenvallen! En toch, niet waar, denkt ge daarom er geen oogenblik aan, om den ijver voor schoolbouw op te geven, en blijft ge, tegen die resultaten in, getuigen, dat de Bijbel op de school toch alleen machtig is, om ons volk te behoeden.

En zoo, ja, zóó is het waarlijk met állen geestelijken arbeid in het Koninkrijk Gods. Gemeente op gemeente is er, waar een inval van het ongeloof en een moderne prediking de mufheid heeft weggevaagd, gisting in de geesten heeft gewekt, en een heerlijken terugkeer tot een bezield geloof heeft gewerkt, terwijl er naast deze weer andere gemeenten staan, altijd door met de prediking des Woords gezegend, die, helaas, insliepen en schier uit werden gedoofd. En toch aarzelt ge geen oogenblik om met de prediking des Woords door te gaan, en het ongeloof te bestrijden.

Neem welk arbeidsveld ge wilt, van Zondagsscholen, van jongelingsvereenigingen; van zending onder de heidenen, Joden en naam-Christenen; van poging tot herstel van den kerkstaat; van de worsteling om 's lands gouvernement weer onder de macht des Heeren te brengen, — en immers telkens zoudt ge het moedeloos opgeven, als ge alleen op u zelf, op uw machteloosheid, op uw gestadige teleurstelling en klein resultaat zaagt. Maar neen, dat doet ge niet, en ge blijft doorarbeiden; eer u zelven van traagheid aanklagend; altijd met nieuwen moed; met krachtiger energie; met heiliger bezieling.

Ja, zelfs, als ge ten slotte op uw eigen ziel komt, en ook daar datzelfde rusteloos worstelen naar hooger vrede, naar innige zielsgemeenschap met uw Heer, naar meerder betoon van kracht des Geestes

bespeurt, maar telkens afstuitend op de droeve klacht over geesteloosheid en inzinking en afmatting van binnen, niet waar? dan denkt ge er toch ook voor uw ziel nooit aan, om den strijd van binnen te staken en het aan Satan gewonnen te geven; maar, hoe weet ge zelf niet, gaat het onder die inzinking altoos door naar hooger, heiliger, heerlijker zielsstaat; wel niet voor uw altijd aanklagend bewustzijn, maar toch feitelijk in uw stand voor God.

En hoe dan dat zonderlinge in 's menschen arbeid te verklaren?

Te verklaren, dat hij schijnbaar altijd met den stroom terugdrijvend, toch vooruitkomt; bij al wat ontmoedigt, toch den moed houdt; en tegen wat voor oogen is in, toch het niet opgeeft, maar eikels *blijft* planten, waarvan zijn oog de kroon nooit zal zien groenen?

Dat, lezer, wordt u alleen verklaard *door het geloof.*

Door het geloof, dat het alles juist anders en omgekeerd is dan hij het met zijn oog waant te zien.

Het geloof, dat *niet* hij werkt, maar dat de *eigenlijke* Werker van alle ding is *God de Heere;* en dat hij in de hand van dien almogenden Werker nog veel minder en veel onbeduidender instrument is, dan de beitel in de hand van den beeldhouwer.

Het geloof, dat al ons werken, al ons trachten en pogen, toch niets nut en tot niets leiden kan, of het moet gaan onder inspiratie van boven; op heiliger intuïtie aan; om het oog geblinddoekt, maar ongemerkt door onzen God omgeleid met de onzichtbare leidzeelen der eeuwige wijsheid en der teederste liefde.

Zie, alleen wie er zoo aan toe staat in zijn ziel, arbeidt rustig door en vraagt naar geen uitkomst.

Die denkt: „De eigenlijke werker is toch de Heere mijn God. Niet ik voed mijn kinderen op, maar *God* doet het. Niet ik onderwijs op school, maar de Heere is de onderrichter. Niet ik predik, maar de Heere zelf doet zijn Woord uitgaan. Niet ik behartig de teederste belangen mijns volks, maar die over zijn volk waakt is *de Heere!*"

En dan, als men dáár een oog op krijgt, dan ja, gaat de arbeid van harte. Want die God blijft eeuwig, en al zinken wij neer en vallen weg, dan gaat toch *zijn* werk altoos door. Dan doet het er dus niets toe, of *ik* nu resultaten bij mijn kinderen zie, als *God* ze maar ziet na mijn sterven. Ja, dan is mijn arbeid nog zelfs dan niet doelloos, als het Gode behagen mocht, om eerst in een geslacht dat daarna kwam, als door reactie, het zaad mijner opvoeding te doen rijpen.

o, In dát geloof, dan is geen enkele arbeid doelloos; dan wordt elke arbeid kalm en met rustige kracht afgewerkt; dan let men niet op de dagen maar op de jaren, niet op de jaren maar op de eeuwen, en ziet van personen en toestanden en oogenblikkelijke gelegenheden, altijd weer op de kern der beginselen, of wil men, op Hem, die,

omdat Hij alleen aller dingen Beginner is, ook alleen macht heeft alle ding te voleinden.

Het geslacht dat zulk een geloof, zulk een eeuwigheidsgevoel *mist*, leeft snel, arbeidt in koortsachtige gejaagdheid, en toovert in enkele jaren halve steden uit den grond, maar van huizen wier wand ge met een wat forsche vuist inbuigt; terwijl het geslacht dat zulk een inleven in het werk Gods *kende*, monumenten wist te stichten, die de eeuwen verduurden, en wier lof en roem niet voor de aardsche bouwlieden was, maar voor den oppersten Kunstenaar in de hemelen.

Een zondaar buiten dat heerlijk geloof, wandelt op de tinne van zijn dak en roept in hoovaardij: *Is dit niet het trotsche Babylon dat ik gebouwd heb?* — terwijl de zondaar, die in dat zalig geloof staan mag, naar geen uitkomst vraagt, maar stil in den dienst van zijn God voortarbeidt, en zoo bij zijn arbeiden voor zijn huis als voor zijn vaderland, zoo bij zijn ijveren voor de school als voor de kerk van Christus, altijd weer kracht en troost put uit de bede, die reeds David op de lippen nam: „Heere, niet mijn werk, maar *uw* werk! laat niet varen de werken *uwer* handen!"

LXIV.

Dit volk zegt: De tijd is niet gekomen!

> Dit volk zegt: de tijd is niet gekomen, de tijd dat des Heeren huis gebouwd worde! Is het voor ulieden wel de tijd, dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn? Haggaï 1 : 2, 4.

Zie toch toe, dat ge uw ziele niet misleidt en niet misleid wordt door de schijnbaar vrome taal van anderen.

Jeruzalem ligt in puin en woest het huis des Heeren, en smaad kleeft zijn naam aan, en zijn heilig Boek, dat hij uit teeder erbarmen aan zijn dolende kinderen schonk, wordt geminacht en vertreden. Ja zoover gaat de verachtelijkheid die het heilige Gods natrekt, dat er haast niet één onder zijn kinderen is, of er was een tijd dat ook in zijn ziel het ijvervuur van een Elia ontgloeide, en hij om zich zag, of er niet waren die met hem opstonden, om wrake te doen over den smaad aan Gods huis.

Maar dat vuur is gebluscht.

Gebluscht door de vroede taal der wijzen, die hem aanmaanden dat onheilig vuur toch te weren van Gods altaar; die hem aanrieden, van eigen kracht toch af te laten, om enkel maar te zien op het werk des Heeren; en die, als ook zoo het ijvervuur in hem nog von-

ken van zich bleef geven, den laatsten zweem van gloed in hem uitdoofden door het immers zoo stellige woord des Heeren: „Niet door kracht of geweld, maar door mijnen Geest zal het geschieden!"

De zaak was deze, dat die vroede en wijze mannen, die op dat blusschen van dat ijvervuur in den jeugdigen zeloot uitgingen, in hun eigen jeugd zelf dat vuur in hun eigen borst hadden voelen gloeien; maar den moed hadden gemist, de energie niet in zich hadden gevonden, om er zich door te laten verteren, en aldus zelf ongehoorzaam geworden zijnde aan dien heiligen drang in hun binnenste, alsnu het niet dragen konden dat datzelfde vuur uit anderer hart verwijtend tot hun consciëntie zou spreken.

Wat hún niet gelukt was, mocht ook aan anderen niet gelukken. Omdat zij persoonlijk nu te oud wierden, om nog om te gaan, moest ook de eeuw te oud worden geacht, om het heilige Gods weer te eeren. Zoo systematiseerden ze hun eigen geesteloosheid: dorsten hun eigen gemis aan energie voor anderen ten regel opstellen; en vonden er ten slotte een onheiligen lust in, om als struikelblok in den weg te gaan liggen voor wie, te spijt van hun vroom gekeuvel, toch doorzetten wou.

Die toestand is onrustwekkend!

Immers God Almachtig heeft zijn huis lief, Hij is jaloersch op de eere zijner heiligheden, en zoolang het volk Gods zich niet met heilige bezieling opmaakt, om des Heeren huis weer te bouwen, kan de zegen niet met volle stroomen nederdalen en blijft de ban Gods rusten op al wat ge onderneemt.

Het is heerlijk gezegd, dat alle vernieuwing van den ontredderden toestand moet uitgaan van diepe verootmoediging, van doordringend schuldbesef, van het nedervallen in verbrijzeling der ziele voor onzen God; en ook wij kennen geen weg tot heil, die met iets anders dan persoonlijke en solidaire verootmoediging voor den Driemaalheilige beginnen zou.

Maar wat we geestelijk *niet* vatten, waar we *niet* in kunnen komen, is, dat men zich een waarachtige, diepgaande verootmoediging denken kan, waarin niet op den voorgrond staat een schuldbelijden over onze liefdeloosheid voor het Eeuwige Wezen en onze ijverloosheid voor zijn naam.

En daarom elk oprecht en eerlijk schuldbelijden, waaruit nieuwe veerkracht geboren wordt, zal vanzelf *moeten* leiden tot een ernstig staan en trachten naar betere dingen, niet alleen met opzicht tot onze eigen ziel en den geestelijken welstand van ons eigen huis, maar ook wel terdege naar betere dingen voor de eere onzes Gods en beteren welstand voor het huis des Heeren.

Ook zonder dat ontvangen we wel, maar, om met het woord van den Heiligen Geest bij Haggaï te spreken, we ontvangen het „in een doorboorden buidel." Het is al zóó gewonnen, zóó geronnen. Het beklijft niet. Er kleeft geen zegen aan.

Gij ziet om naar veel, zoo spreekt de Heere ook ons verwijtend toe, maar ziet, gij bekomt weinig, en als gij het in het huis gebracht hebt, zoo blaas Ik daar in. En waarom dat? spreekt de Heere der heirscharen: *om mijns huizes wil*, hetwelk woest is, en *dat gij loopt elk voor zijn eigen huis!*

Want dáárin ligt onze eigenlijke diepe zonde.

Als er sprake van is, om voor onze eigen zaken op te komen; om onzen eigen welstand te beteren; en ons eigen huis te bouwen, o, dan weten diezelfde vroede, vrome, wijze mannen van al dit vrome uitstallen en lijdelijk berusten niets. Dan zijn ze eer *te* driftig en voortvarend. En als ge hen dan tot meer lijdzaamheid vermaant met het woord: „Zoekt toch eerst het Koninkrijk Gods en zijne gerechtigheid, dan zullen al deze dingen u vanzelf toegeworpen worden!" dan mort hun ontevreden en onrustig hart tegen dat hoogernstig woord des Heeren in, en weten ze u o, zoo bezield en ernstig, te zeggen, „dat we toch doen moeten al wat onze hand vindt om te doen!"; „dat ons vertrouwen op den Heere door valsche lijdelijkheid nooit tot zonde mag worden;" en „dat de weg der middelen toch ook verordend is door Hem op Wien al ons betrouwen staat."

Tast ge nu het onheilige van die drogredenen?

Als het ons *eigen* huis raakt, dan weet men ze o, zoo vlot en afdoende, zoo welsprekend en overtuigend te weerleggen; maar als het *Gods* huis geldt, dan vindt men den zondigen moed in zijn hart, om precies diezelfde drogredenen weer als onwederlegbare bewijsmiddelen anderen op te dringen.

En nu is dat op zichzelf reeds stuitend en ergerlijk.

Maar van nog ergerlijker natuur wordt dit geestelijk misdrijf, indien men tegen beter weten in Gods heilig Woord verdraait en in zijn tegendeel verkeert, om aan zijn valsche lijdelijkheid een vromen glimp te geven.

Immers dat woord: „Niet door kracht noch door geweld, maar door mijnen Geest zal het geschieden" beteekent bij Zacharias (4 : 6) volstrekt *niet*, dat de mensch stil moet zitten, en dat het buiten den mensch om, door een wonder Gods tot stand moet komen. Neen, maar eer omgekeerd, dat de menschelijke personen van Jozua en Serubbabel de twee instrumenten in 's Heeren hand zullen zijn, door wier moed en beleid, door wier energie en wier ijver de heiligheden des Heeren weer zouden ontkomen aan den smaad.

Dat woord: „Niet door kracht noch door geweld, maar door mijnen Geest!" is ontleend aan de profetieën des Heeren tot het uit de ballingschap wedergekeerde Juda. En wat was nu de geestelijke toestand van het wedergekeerde volk? Was er óverijver? Was er exces van geestelijke bedrijvigheid? Moest men de ijveraars tot bedaren brengen?

Integendeel, er was traagheid, er was lauwheid, er was een zondige onverschilligheid, die moest worden bestraft.

En toen nu het volk ook in die dagen zich achter de zondige uitvlucht verschool: „De tijd *zal*, ja, komen, dat we de hand aan den ploeg moeten slaan. De tijd *zal* komen, dat we ons tot den bouw moeten opmaken, maar nu is het nog *wachtens*tijd, *nu is het de tijd nog niet!*" — toen, lezer, is de Heilige Geest des Heeren vaardig geworden over den ziener, en heeft Haggaï het, met snerpende bitterheid, hun in den naam des Heeren aangezegd: „Gij, o, volk van Jehova, zegt: „De tijd is nog niet gekomen, de tijd is er nog niet, dat des Heeren huis gebouwd worde!", maar ik antwoord u in den naam van Jehova: „Alzoo zegt de Heere, is het voor ulieden wel tijd dat *gij* woont in uwe gewelfde huizen, en moet al dien tijd *mijn* huis woest blijven?" En daarom zal Ik mijn ban op u leggen, en mijn zegen inhouden, „omdat gij *mijn* huis woest laat, en dat gij loopt elk voor zijn eigen huis!"

En dat nu, men wende het hoe men het wende, dat nu is ook onze toestand.

„Het moet doorzieken."

„Eigen werk nut niet, de Heere moet het door zijnen Geest doen!"

„Eens zal de tijd wel komen, maar nu is het de tijd nog niet!"

En inmiddels roept men arts en medicijn te hulp, om als men zelf krank is *niet* door te zieken!

En onderwijl arbeidt men des daags en vermoeit men zich nog des nachts om in 's Heeren kracht aan zijn eigen huis wel terdege te bouwen!

En ondertusschen acht men het voor zijn eigen welstand eer te laat, dan te vroeg om de hand aan den ploeg te slaan.

Dát, dát is uw zonde, o, vromen en vroeden onder de blusschers van het Elia-vuur! dat ge voor uw eigen huis niet naar uw woorden doet, en voor het huis des Heeren niet doet naar uw werken!

Haggaï is een getuige Gods ook nog in onze dagen.

Een getuige *tegen u*.

LXV.

Liefde zij u vermenigvuldigd!

> Barmhartigheid en vrede en liefde zij u vermenigvuldigd! Judas vs. 2.

Is er iets, dat reiner geluk in de ziel stort, dan het zalig en heerlijk besef van *lief te hebben?* Niet met die opgedrongen of ingebeelde liefde, waartoe men zich opwindt door overspanning; noch ook met die vertoon makende liefde, die geen oogenblik stil kan zitten

zonder telkens weer een nieuw altaar te zoeken, waarop ze zich als slachtoffer neder kan leggen; neen maar die innige, teedere, diepgaande, wezenlijke liefde bedoelen we, die te vol is om zich in woorden uit te spreken, maar die, heel de ziel doorademend, op de knieën brengt en tot bidden uitdrijft en in zalige verrukking en in stille oewondering ons zoo onuitsprekelijk, zoo onbeschrijflijk gelukkig doet zijn, in dien éénen, zoo veelzeggenden uitroep: „*God heb ik lief!*"

„God heb ik lief!" Niet, om daarmeê te kennen te geven, dat wij zoo vroom en zoo goedaardig zijn, om aan dat heerlijke, heilige Wezen wel onze liefde te willen gunnen. Niet om te zeggen: „Vroeger was er eer haat tegen God in mijn hart, maar nu, nu ik bekeerd ben, is die haat in liefde omgezet." En veel minder nog, als een uitspraak van de koele overweging: „dat God zoo groot, zoo heerlijk, zoo de liefde zelve is, en dat ik uit dien hoofde aan dien God mijn liefde wijd." Och, in al dien zin is dat „God heb ik lief!" nog weinig meer dan leugen op onze lippen, waarachter zich de trots en de hoogheid van ons zondig ik verbergt.

Neen „God heb ik lief!" is een zielskreet, die dan eerst in waarachtigheid op onze lippen komen kan, als we zoo krachtig, onzes ondanks, door liefde voor het volzalige Wezen vermeesterd worden, dat het ons persen gaat van binnen, tot we ons niet meer konden inhouden, en we krank van liefde voor dien God aller ontfermingen, vruchteloos gissen en raden gingen, hoe toch zoo plotseling en onverwacht dat overstelpende, dat wegsleepende gevoel van liefde voor den Heere in ons koud, koel hart inkwam.

Dat is het hoogste, dan zijn we zalig op aarde. Dan vragen we om niets meer; dan klagen we over niets meer; dan is er maar één oog, één oor, één hart, om van dien genadigen God toch door geen zonde, door geen bemoeienis weer te worden afgetrokken; om, kon het, die teedere, wel verterende, maar toch zoo zalige liefde, niet weer uit onze ziel te laten wegglippen; om nu het eindelijk warm wierd van binnen, niet weer af te koelen; nu het leven ging in de ziel, niet weer kil te versteenen; och, om, mocht het ons gegund wezen, nu alzoo aldoor nabij onzen God te blijven verkeeren, met die beschaamde, wegschuilende liefde voor onzen Vader in de hemelen onafgebroken, in nog steeds klimmende mate, vervuld!

Maar die zoo telkens weer door Gods kinderen geslaakte verzuchting verhoort de Heere niet.

Te vragen, *waarom* Hij dat niet doet, komt u niet toe!

U zij het genoeg én uit de Schrift én uit de geestelijke ervaring van 's Heeren volk te weten, dat Hij in die mate, duurzaam, aldoor, u die onbeschrijflijk zalige liefde *niet* schenkt.

Wel mag niet ontkend, dat zeer enkele vromen, soms ook een heel enkele leeraar, vooral in de kalmer jaren van een afgaanden levensdag, op zeer buitengemeene, soms verwonderende wijze, met die instorting

van teedere liefde begenadigd waren. Maar die „alderheiligsten" gelijk onze trouwe Catechismus deze bij uitstek met genade versierde leden van Jezus' lichaam noemt, blijven steeds een *uitzondering*; zijn *niet* de regel, en tot ongestoorde liefdesgemeenschap met den Volzaligen God heeft nooit één ziel het op aarde gebracht.

Ons hart, ons bestaan voor God, heel de stand van Jezus' kerk is daar niet naar.

Eer schrijnt alles tegen die teedere, fijn gevoelende liefde in.

En gesteld al, dat u door genade althans voor eenige dagen en weken zulk een zalig bestaan bestendigd werd, o, dan zou Satan immers met u doen gaan, wat hij eens met Job in de dagen van ouds deed, en al het verschil tusschen den eigenlijk zondigen stand van uw hart en de warme liefde, die u de Heilige Geest instortte, zou zoo schreiend droef uitkomen, dat ge reeds daardoor een deel dier zalige liefde verloort.

Dacht ge er ooit aan „hoe uitnemend de grootheid zijner kracht zijn moet aan ons die gelooven," om in zulk een koud hart, als wij hebben, ook maar voor een oogenblik, ondanks Satan, soms die volzalige liefde uit te gieten?

Het schijnt zoo vanzelf te zijn gekomen, en toch, wie weet wat inspanning van kracht het aan zijn goddelijk mededoogen gekost heeft.

o, De gemeente gleed zoo ver af van het geloof der apostelen.

Ons komt het zoo voor, alsof het vanzelf spreekt, dat alle tot God bekeerde ziel vrede en barmhartigheid *heeft*. En natuurlijk denken we er niet aan, ook maar iets op de volkomenheid van het volbrachte werk des Heeren af te dingen. Maar te weten, dat het volbracht is, en persooonlijk de genade, den vrede, de barmhartigheid, de liefde te smaken, verschilt toch nog. En daar nu merkten de heilige apostelen van Jezus wel ter dege op, en zoo kwam het, dat ze toen, toen in den aanbeginne het leven van Christus in de gemeente het krachtigst werkte, dat ze toen zelfs nooit Gods volk toespraken, zonder eerst den geloovigen toe te bidden, dat het smaken van die genade, van dien vrede, van die barmhartigheden Gods hun toch mocht vermenigvuldigd worden. Ze zagen de zielen als een dorstigen akker voor zich liggen, en baden hun dies toe, dat er malsche druppelen van vrede en heil op mochten neervallen. En toen er een slang in den boezem der gemeente inkroop en er gif naar alle kanten gespuwd werd, toen begreep Judas, dat de geslingerden en benarden van ziel, nog iets diepers dan vrede en genade noodig hadden, en ving hij zijn brief met de bede aan: „Barmhartigheid en vrede *en liefde* zij u vermenigvuldigd!"

En nu, is er één bede, die in deze hartaangrijpende dagen inniger 's Heeren volk mag worden toegebeden, dan die smeeking, om meer, om rijker te smaken van de *liefde* onzes Gods?

Het is of de zuiderkoelte van ons is weggegaan! Het is zoo kil, zoo vochtig in de voorhoven van 's Heeren gemeente geworden.

Van godzaligheid verneemt ge zoo weinig meer.

Stille godsvrucht ziet ge al minder ontloken.

Er is nog wel een bedrijvige liefde, die wil zegenen; er is nog wel een belijdende liefde, die wil ijveren; maar die teedere mystiek der verborgene liefde, die alleen de Heilige Geest in onze ziel kan uitstorten, waar, waar wordt ze nog gekend?

Er is nog veel *voor* God en nog veel *over* God in de gemeente, maar wanneer komt God zelf, Hij die alleen door zelf te komen, ons die volzalige liefde kan inboezemen?

En toch, misleide niemand zichzelven, geliefden! Zonder althans een enkel maal die liefde te smaken, is men geen kind. Verstaat ons wel, we zeggen niet: „zonder die liefde niet reeds gesmaakt *te hebben*"; dát toch ware aan o, zoo velen, de wanhoop in de ziel storten; neen, maar dit zeggen we, dat wie die liefde nog niet kent, en een kind van God is, ze dan moet leeren smaken. Dat niemand denken mag: „Dat is voor enkele bijzondere begenadigden, niet voor een gewoon kind van God!" Want, ziet, kind van God te zijn, dat is maar niet zoo gewoon, dat is veeleer zoo iets onbeschrijflijk wonderbaars en heerlijks, dat ge met uw koel, liefdeloos hart er maar niet op *moogt* toeleven; met dien van liefde ontblooten toestand geen vrede *moogt* hebben; maar ook persoonlijk voor u zelf te staan hebt naar die *hoogere* genade, die eerst in het smaken dier verborgen liefde wordt gekend.

LXVI.

En de God des vredes zelf heilige u geheel en al!

> Onthoudt u van allen schijn des kwaads. En de God des vredes zelf heilige u geheel en al: en uw geheel oprechte geest, en ziel, en lichaam worde onberispelijk bewaard in de toekomst van onzen Heere Jezus Christus. Hij die u roept, is getrouw, die het ook doen zal. 1 Thess. 5 : 22—24.

Is er ééne bede uit onzen Psalmbundel, die u ooit met zoo roerende verzuchting uit de ziel opklom, als die slotbede uit Psalm 130:

„Hij maakt op hun gebeden
Gansch Israël eens vrij
Van *ongerechtigheden:*
Zoo doe Hij *ook aan mij!*"

En dan immers die *twee* beden altijd saâm: de bede om *zelf* niet onder te liggen in den strijd met den Satan, maar altoos met de bede er bij, dat God in zijn genade ook over *die andere* zielen zich ontferme, die in even bangen strijd bevangen zijn. Beproef daar uw ziele maar aan. Een kind van God *kan* niet zelfzuchtig zijn, zelfs niet in zijn worstelen tegen de ongerechtigheid van zijn eigen wezen; want een kind van God heeft *lief*, en in die teedere liefde zal, moet hij ook die broederen en zusteren indachtig zijn, die met hem tegen eenzelfde zonde worstelen. Zijn eigen worstelen tegen die zonde die hem gedurig omringt en telkens verleidt, is geen op zich zelf staand geval. Het is één strijd van dienzelfden Satan tegen *al* Gods kinderen. En daarom zelf, in de smart zijner ziele wetende, hoe smadelijk, hoe machteloos, hoe tot den dood toe benauwd hij in die worsteling telkens geperst wordt, *moet* zijn ziel wel in teedere deernis, in innig mededoogen uitgaan naar die velen, van wie hij weet dat ze worstelen gelijk hij worstelt en onder eenzelfde lijden gebogen gaan als hij.

Maar, ondanks onze zonde, is die teedere liefde gesmaakt, ja, dan zegt die bede ook zoo nameloos veel: „Eens vrij van ongerechtigheden. Zoo doe Hij ook aan mij!"

Zoo doe *Hij!* Hij moet het doen. Hij alleen kan het. Hij, God, de alleen Almachtige! Want wat zou tegen die verfoeilijk listige, reusachtig sterke, haast onweerstaanbare macht der zonde, wat zou daar ons eigen hart tegen doen kunnen? Ons hart dat zelf gedurig Satans bondgenoot wordt? Ons hart dat telkens op de proef weer zoo zwak, van alle kracht ontbloot, nietig en tot alle goed onbekwaam bleek?

Neen, *Hij* moet het doen; en daarom gaat ons de ziel uit in een bede, in een vurig, een innig, een schier hartstochtelijk gebed; een gebed niet maar op den klank afgepreveld, neen maar uit de doodsangsten onzer ziel den hemel als ingeworpen, als gedrongen naar den Troon der genade; ware het denkbaar den erbarmenden Ontfermer met de tranen onzer smarte en van ons berouw als gedrukt en gebonden op het hart zijner eeuwige Liefde.

En dan komt na het gebed; we zeggen niet door of om; neen maar *na* en *op* het gebed de zalige verhooring. Hoe? In wat vorm? Daarin dat er van binnen in ons hart dan *vijandschap* gezet wordt.

Als God vijandschap in ons zet, o, dan zijn we er.

Wat was onze ellende, wat was onze namelooze zwakheid en smaadheid? Dit immers dat we geen vijandschap, geen bittere woede in ons hart tegen de zonde waarnamen. Dat we ja streden tegen de zonde, maar op de manier zooals een meisje zich verzet tegen de liefkozingen van den jongeling, *dien ze eigenlijk wel mag.* Dat we dus wel streden, maar niet meenens. Lafhartig! Zonder geestdrift! Zonder macht!

En dat nu kan God alleen omzetten.

Maar daar merken we het dan ook aan, als die vijandschap komt. Vijandschap tegen de zonde, altijd gepaard met, ja geboren uit liefde voor God en voor zijn Christus, voor zijn volk en voor zijn wet.

En wat doen we dan?

Och, dan gaan we aan het bestrijden van wat men noemt „boezemzonden". En verre van ons, als wilden we ontkennen, dat er metterdaad boezemzonden zijn. De zonde kan duizenderlei gedaanten en gestalten aannemen. En daar nu ieder mensch iets eigenaardigs heeft, spreekt het vanzelf, dat de zonde op den één sterker in deze, op een ander meer in die gedaante zal werken. En, natuurlijk, door een lang leven in de zonde wordt dan de éene zonde in ons sterker dan de andere ontwikkeld. Evenals onze rechterhand gemeenlijk sterker is, omdat we die het meest gebruiken, zoo worden ook onze karakterzonden sterker macht ten kwade in ons, eenvoudig omdat we er meer in vervielen.

Maar zie nu wel toe, dat ge, „van God gezette vijandschap" in u waarnemende, nu niet denken gaat: „o, Als ik die éene boezemzonde maar bestrijd, onderdruk en overwin, dan ben ik er!"

Neen, steeds hebben onze vaderen het kenmerk van het kindschap Gods juist daarin gezocht, dat een kind van God, wel ja, maar een klein beginsel der volkomene gehoorzaamheid in zich droeg, maar toch altijd zoo, dat hij lust en liefde in zich voelde werken, om niet maar naar *enkele*, maar naar *al* Gods geboden te leven.

Dat is het wat daarom de heilige apostel ook zoo met nadruk aan de geloovigen toebidt: „De God des vredes heilige u *geheel en al*," d. w. z. in alle deelen. Niet maar in één der organen van uw zieleleven, maar *in alle tegelijk*. En dat wel in dien zin, dat *alle* zonden van *geest* en *ziel* en *lichaam* gelijktijdig in u bestreden en onderdrukt, ja, kon het, er uitgebrand wierden.

En dat daar alle worstelende ziel nu toch wel op toezie!

Och, Satan heeft er niets op tegen, dat ge een enkele bepaalde boezemzonde eens voor een tijdlang met heete tranen beschreit en zeer ernstig tekeer gaat. Satan verstaat ook de kunst om zich voor een tijdlang terug te trekken. Immers door dat bestrijden van die éene enkele zonde boezemt hij u dan een valsch gevoel van zelftevredenheid in, een valsch besef van er nu te zijn, en onder dat valsch besef werkt ook de algemeene gisting der zonde zoo lang in u door, tot het voedsel der zonde zich weer als een berg, door ongeloof, door zelfzucht, door eigengerechtigheid, door valsche vroomheid in u opeenhoopt, tot eindelijk de schuilgegane boezemzonde haar kans weer waar kan nemen, en nu met verhoogde macht u aanvalt, er u onder brengt, en u neerstort in de wanhoop, alsof er bij God geen trouw en voor uw ziel geen redding ware.

Neen, tot dooding der zonde komt ge door het bestrijden van éene enkele zonde nooit.

Heel dat standpunt is valsch.

Want u hindert wel het meest die éene zonde, die u het ergst verleidde; maar God, den heiligen God, zijn al uw andere zonden even walgelijk; en nu gij moet geen zonde bestrijden omdat ze *u*, maar omdat ze *God* een hinder in zijn heilige oogen is.

De eenige weg des heils is dus, dat ge, zoodra het overmatige uitbreken dier éene zonde u tot inkeer bracht, terstond, onverwijld *heel uw toestand voor God veroordeelt;* zonder aarzelen of weifelen *al* de wonden uwer ziel openrijt; *al* uw zonden uitbreidt voor zijn heilig aangezicht, en tot de fundamenten, ja tot den hoeksteen van het fundament uwer ziel doordringend, rechtstreeks den wortel aller zonde aantast in uw ongeloof, in uw weinige liefde, in uw zelfbehagen, in uw verzonken zijn in het zichtbare, in uw blindheid voor de heerlijkheden des hemels en in uw doofheid voor het Woord van uw God.

En wat er dan met die giftplant van uw boezemzonde zal gebeuren? Dit, dat ze geen voedsel meer krijgt, dat haar geen nieuwe levenssappen worden toegevoerd, en dat ze langs dien van God gezetten weg verkwijnen gaat en eindelijk sterft.

Zeker, dat zou *niet* gebeuren, als gij u zelven heiligen moest; want hoe ooit een machtelooze macht uit machteloosheid zou voortbrengen, is ongerijmder dan de ongerijmdheid zelve.

Maar wie weet, wie belijdt, wie gelooft, wie ervaren mag: *Hij* doet het! *God* heiligt mij! voor dien bestaat die beklemming der vreeze niet. Want zulk een doet niets of de Geest leidt en de Geest drijft hem, uit het Woord hem al door de heerlijke, de zielverkwikkende belofte voorhoudend:

Hij die u roept is getrouw, die het ook doen zal!

LXVII.

Ga heen achter mij, Satanas!

Ga heen achter mij, Satanas; want gij verzint niet de dingen die Gods zijn, maar die der menschen zijn. Mark. 8 : 33.

Wat, wat verstaat onze ziel toch eigenlijk van de machtige rol, die Satan in ons leven speelt? Van den invloed dien hij op ons oefent, van de netten die hij elken avond voor ons uitspant, van den kuil dien hij elken morgen voor ons graaft en van de duivelsche

blijdschap, waarmeê hij en zijn engelen lachen, als onze ziel óf in die netten verstrikt werd, óf in dien kuil viel.

Onze heerlijke, heilige Heiland had, toen hij op aarde was, veel met Satan te doen. Hij zag Satan overal; hij wees telkens op zijn hinderlagen; hij streed tegen Satan; hij verjoeg hem; meer nog, hij leerde aan de kinderen Gods, hoe ze elken morgen en elken avond tegen Satan *bidden* zouden; bidden: „Heere leid ons niet in verzoeking, maar *verlos ons van den Booze!*"

Dat toont, dat onze fijn gevoelende, alles doorpeinzende Jezus vooruit voelde en voorzag, hoe Satan op elk kind van God elken dag af zou komen, en dat hij daarom elk kind van God er toe drong en dreef, om toch elken dag weer tegen Satan het schild op te heffen der gebeden.

Satan bezit, hoe vreeselijk het ook zij, om het te moeten belijden, maar, ja, Satan bezit een betooveringsmiddel. Een middel waar elke slaaf en elke slavin der zonde de schrikkelijke kracht van *ondervonden* heeft, als de ziel eerst tegen de zonde inging en het einde toch was dat de ziel voor de zonde inboog, onder haar macht kwam, en ten slotte toch *deed* wat ze eerst *niet* wou.

Dat betooveringsmiddel heeft geen naam, maar het bestaat, en het is doodelijk in zijn werking. En Jezus, dát wetende, zette er daarom een ander mystiek middel tegenover, toen hij zei: „Gij dan bidt aldus: *Verlos ons van den Booze.*" Dus niet een kruis slaan, zooals men in de Middeleeuwen zei. Ook niet het magisch uitspreken van Jezus' naam helpt tegen den duivel. Neen, het onttooveringsmiddel tegen Satan is het eenvoudig, krachtig, gemeend gebed! Een gebed, dat uit de ziel komt als de noodkreet van het kind, dat om moeder gilt, omdat het den wolf ziet komen. Want een bange angstkreet van zijn kind is een gebed, waar Gods Vaderhart niet tegen kan; een gebed dat Hij moet verhooren; dat Hij altijd verhoort; en waar Satan bij ondervinding al zoo de kracht van kent, dat hij vanzelf het opgeeft, en u weer vrij laat voor een tijd, een vloek u nazendend voor „dat gemaledijde bidden, waar geen kruid in de hel tegen wast!"

Maar *wie* bidt zoo? Waar hoort men in Gods huis, in samenkomsten des gebeds, in den kring van huisgezin of vrienden, in dien zin tegen Satan inbidden? Ook al vloeit er nu of dan een smeeking om van Satan af te komen in het gebed in, wanneer voelt ge aan het trillen der ziel, dat er *angst* voor Satan wordt gekend, en dat het die angst voor Satan is, die tegen Satan naar God doet roepen?

God zij lof, er is nog een gruwen tegen *de zonde* in Jezus' kerk, en ze zouden Gods kinderen niet kunnen zijn, de aangeslotenen bij het volk des Heeren, indien ze niet aanhielden in de smeeking, om van *zonde* te worden verlost.

Maar „zonde" is *Satan* nog niet.

„ZONDE” is de schaal met giftigen wijn, die rustig voor u op de tafel staat en u schaden noch hinderen zal, als ge hem maar staan laat, en er de hand niet naar uitsteekt, en er niet van drinkt. Maar „SATAN” dat is als een machtige, die met de éene hand u den mond openspert en met de andere hand die schaal naar u toe beweegt, om u dien giftigen wijn, uws ondanks, te doen drinken.

En daarom, zoolang ge nog niet verder weet dan van „zonde”, dan is er wel bidden, maar in dat bidden geen angstkreet, meer een zelfbeschouwing en stille overweging, om toch dat giftige vocht van uw lippen verre te doen blijven. Maar vielen u de schellen van de oogen en zaagt ge eindelijk, eindelijk, dat achter die zonde altijd *Satan* stak, o, dan vergaat u die kalme toon wel, dan wordt het bidden vanzelf een „om God roepen”, en is het of de lippen die ge in het gebed opent, het ingieten van Satans gif al voelden.

Daarin schuilt zelfs het keerpunt.

Een kind van God, dat nog slechts met „zonde” te doen heeft, is nog pas naar het slagveld *op weg*. Wie op het slagveld aankwam, ziet opeens den *wezenlijken* vijand voor zich, en ontwaart tot zijn schrik, dat het op leven en dood gaat. Voor zulk een is Satan opeens een ontzaglijke, levende persoon geworden. De geweldige Goliath die op hem aankomt en „zijn vleesch aan de vogelen des hemels” wil geven.

En eerst dan voelt men wie Jezus is, hoe onbeschrijflijk machtig, ja *al*machtig die Jezus toch zijn moet, die dien ontzaglijken Satan overmocht. Maar dan komt de *wezenlijke* vreugde ook, dat die Jezus *onze* Jezus is, en dat elk kind van God in Jezus' naam dien Satan weerstand doen en overwinnen kan; niet door zijn arm die slap hangt, noch door zijn knie dic knikt, noch door zijn ziel die beeft als een riet in hem; maar door de almogendheid van het gebed eens kinds dat bidden kan en mag tot een almogend Vader.

Slechts zie uw ziel wel toe, dat ze Satan niet als een monsterachtig wezen zich voorstelle; want zoo komt hij tot Gods kinderen nooit. Bij Jezus alleen ging het van Satan als man tegen man; maar tot ons komt hij nooit anders dan verscholen achter iets of verstoken achter iemand. Satan zal eens in zijn afschuwelijkheid gezien worden, als hij in den poel wordt geworpen; maar nu komt hij bijna altijd in een volstrekt niet afstootende, niet zelden zelfs lieflijke gedaante.

Zoo sloop hij voor Jezus eens in Petrus, zijn lieven, trouwen, vurigen discipel, en deed hij dien discipel naar Jezus toevliegen met woorden van hartelijke, teedére, deelnemende liefde. „Neen, Jezus moest niet gegeeseld en gekruist worden. Jezus moest niet zelf den dood zoeken. Zijn heer en meester moest dat niet zoo stellig zeggen. Daar kwam zijn hart, daar kwam zijn liefde voor Jezus, daar kwam het menschelijk gevoel tegen op!”

En toen Petrus dat zei, zag hij er zeker volstrekt niet duivelsch uit. Eer teeder en lief. Zoo zelfs, dat ge hem lief zoudt hebben ge-

had, boven die andere discipelen die zwegen. Ja, er mag bijgevoegd, Petrus zag er zoo het tegendeel van duivelsch uit, dat hij Jezus zelfs aantrok: dat Jezus den strijd dien Petrus' trouw oog in zijn ziel wekte, begon te voelen; en dat Jezus juist aan dien strijd voelende, dat hij met Satan te doen kreeg, opeens, om de bekoring *terstond* te breken, Petrus gelastte weg te gaan, dat hij hem niet meer zag, zeggende: *Ga achter mij, Satanas!*

Weet dus wel, waar in uw leven, in wien, door wat, in wat vorm en gedaante Satan op u aankomt. Soms in iets heel liefs en teeders. Zeker niet zelden in uw liefste panden en vrienden op aarde.

Satan, vergeet het niet mijn broeder, Satan is met u doende, bij alles en in een ieder, die meêspreekt met wat ge weet dat niet heilig in u is; bij alles en in een ieder, die u de consciëntie ontlast en u betere, hoogere gedachten omtrent u zelf geeft; Satan staat voor u, zoo dikwijls er, al was het van de liefste lippen, een stem tot u uitgaat, die met *den mensch in u* meêgaat en ingaat tegen *God.*

Hoor maar, Jezus zelf geeft den toetssteen u in de hand.

Ga achter mij, Satanas! want gij bedenkt de dingen die des menschen zijn en niet de dingen die Godes zijn, d. w. z. gij trekt partij voor mij in plaats van voor God.

En nu, als het er zoo aan toekomt, en Satan in zulk een vriendelijk woord, zoo streelend, uit een zoo met u gevoelend hart u toespreekt, *wat doet ge dan?*

Laat ge u dan streelen, drinkt ge dan die u toesprekende woorden als nektar in? .... of hebt ge dan den moed, om de ooren toe te stoppen en te zeggen: „Weg, vleier! ga achter mij, Satanas! gij stijft mij in mijn moedwil tegen God!"

Onderzoeke daar een iegelijk zijn eigen ziele aan.

Niet enkel als Satan zegt: „Neem dat maar," en „Dat mag wel," of u influistert: „Zóó nauw behoeft het niet!" en gij heengaande onrein wordt of in trots u verheft of u vergaat aan oneerlijkheid.

Neen, maar ook, en veel meer nog, in dat teeder weefsel uwer ziel, als het om een zelfzuchtige neiging, om een valsche plooi in uw karakter, om een hartstocht van zelfbehagen, om een minder lief en vroom zijn, te doen is!

o, Het Koninkrijk onzes Gods is vrede en heiligheid en zich zelf te verloochenen, en dáár, dáár, mijn broeder, gaat de verleider uwer ziele *altijd*, ook bij uw eigen hart tegen in.

LXVIII.

Zij bedekt alle dingen.

> De liefde is lankmoedig; .... zij wordt niet verbitterd; zij denkt geen kwaad; .... zij bedekt alle dingen. 1 Cor. 13 : 4, 5, 7.

Over liefde te spreken; met liefde te dwepen; over alle ding den zonnigen schijn der liefde te spreiden, neen, dat is zoo moeilijk niet. Maar wat wel moeilijk is, dat u voor een harden strijd brengt, dat is om met die liefde Gods in uw hart door de wereld te komen, zonder ontrouw te worden, zonder te kort te doen aan de teedere heiligheid van uw God en uw Heere.

Lief te hebben, God eerst; met alle kracht en heel uw ziel; en dan uw naaste als u zelven, het klinkt u zoo schoon en heilig toe, als twee heerlijke hemelsche engelen, die bijeen hooren en niet zijn te scheiden; maar, helaas, in de werkelijkheid van het leven, in de wereld onzer worstelingen blijkt dat telkens een illusie te zijn, en komen we telkens en telkens weer voor de pijnlijke verzoeking te staan, om óf uit ijver voor God den broeder niet teeder genoeg te minnen, óf omgekeerd, uit vrees van den naaste zeer te doen, te kort te schieten in trouwe liefde voor God.

Dat komt elken dag, in elk huis, in ieder leven voor. Dat is de toestand van de moeder, die bij haar kind iets door de vingers ziet, wat God niet *wil* vergoêlijkt hebben. Dat is de innerlijke strijd van den man, die zijn lieve vrouw zoo innig liefheeft, en voelt dat spreken haar zeer zou doen, en daarom zwijgt, ofschoon spreken plicht voor God zou zijn. Dat is de dubbelhartigheid van den beter willenden jongeling, die zijn vriend niet aandurft, hoewel hij het slechte in hem ziet; niet uit gemis aan moed, maar uit vrees dat het hem wonden zou. Och, dat is heel de worsteling der liefde, onder duizenderlei vormen, telkens terugkeerend. Om niet zeer te doen, dus uit liefde, laten wat anders de liefde voor den Heere wel eischen zou.

Redeneering helpt daar niet tegen.

Want of ge al gedurig herhaalt, dat zulk een „liefde zonder moed” blind en dus de ware liefde niet is; en er bijvoegt, dat „met God doorgaan” op den langen duur ook voor uw kind, uw vrouw, uw vriend het profijtelijkst, en dus de ware, zegenende, heiligende liefde zal blijken; och, op de proef baat dat toch niet. Ons menschelijk hart stoort zich aan uw redeneeren niet, en in de koude praktijk des levens wordt de liefde voor den broeder weer telkens door den ijver voor God gebluscht, of dooft de liefde voor den naaste even dikwijls den gloed der liefde voor den Heere. We zijn zoo klein, en

onze ziel is zoo bekrompen. Veel te eng zijn de kameren van ons hart, om die twee onbeschrijflijke schoonheden, „liefde voor God” en „liefde voor den broeder”, in vrede daarbinnen te doen saamwonen.

En evenwel, de éëne liefde te koesteren en de andere buiten te sluiten, gaat toch ook niet. Want, weet wel, een kind Gods, dat op een wijze die u bewondering afdwingt voor God ijvert, maar in de liefde voor den broeder verkoelt, eindigt met ook in de liefde voor zijn God te verflauwen. En, omgekeerd, een liefhebbend hart, dat om den naaste niet zeer te doen, telkens zijn God schade laat lijden, eindigt met die eerst zoo teedere broederliefde in bedekt egoïsme te verkeeren. Die twee ze *kunnen* in dit smartelijk leven, in deze droeve, kranke wereld niet saamwonen; en toch ze *moeten* bij elkaar zijn, want ze hooren bijeen.

En zegt ge nu: „Maar dat weerspreekt zich zelf,” o, dan hebt ge, althans buiten den Heiligen Geest gerekend, daarin volkomen gelijk, maar ik wist dan ook niet, dat er ooit liefde van de echte soort in eens menschen hart ontgloeien en schitteren kon, tenzij daarin uitgestort door dien Heiligen Geest; uitgestort, let wel, niet een enkel maal, op zeker oogenblik, om u nu voorts op den eens geschonken voorraad van liefde te laten teren; neen, maar uitgestort van oogenblik tot oogenblik, zooals het licht op den akker wordt uitgestort door de zon, om het aanstonds weer donker te doen worden, als die zon schuil gaat.

Die wondere Heilige Geest kent uw hart, kent uw strijd, kent uw omgeving, en weet dus dat de liefde voor God in u de liefde voor den broeder zou verteren, of omgekeerd de liefde voor den broeder in botsing zou komen met uw ijveren voor God; en dat wetend, troost Hij u nu daarmeê, dat Hij het bestel dier in u uitgestorte liefde niet *aan u* overlaat, maar *zelf in eigen hand* houdt, en er u meê *bewerkt.*

Dat juist is het mysterie van den Heiligen Geest: elk ding, dat in u tot stand komt, *zelf* te doen, en het toch zoo in u te doen, dat het gaat *door u.* Gij hebt lief, en daar geniet ge heerlijk in, dat maakt u zalig; en toch zijt gij zelf eigenlijk een hater, en is het de Heilige Geest die het lied der liefde zoo overschoon in uw ziel deed ruischen tot het u meêsleepte en gij in de liefde inkwaamt.

Maar dan komt ook in u dat overzalige, dat met al uw berekeningen den spot drijft; lacht om uw redeneeren; het ondenkbaarste zeker, het onwaarschijnlijkste tot een vanzelfheid maakt; en over alle botsing en door allen strijd heen, u toch én uw God én in uw God uw broeder doet beminnen.

Dat verstaat de wereld niet; maar het wordt gekend in het heiligdom, en dankbaar genoten door Gods lieve kinderen.

Zij maken niets en zij vereffenen niets; want in den heiligen arbeid der liefde iets te willen plooien of te schipperen is eenvoudig ver-

achtelijk. Het eenige wat ze doen, is *zich overgeven aan den Heiligen Geest.* En dan komt die stroom der heiligheden vanzelf; dan ontdooit het hart; dan koestert zich heel de ziel in den zaligen zonneschijn van Gods eeuwige liefde; en iets van die goddelijk schoone liefde weerkaatst zich dan uit het oog, door al uw doen, in het volle, vaak zoo smartelijke leven.

Want dan bedekt die zalige liefde alle ding, of wilt ge, ze maakt dat alles zich anders aan ons voordoet. De harde kleuren vallen weg en op alles komt een zachtere tint te rusten. Wat eerst hinderde, hindert dan niet meer. En diezelfde wolken daarboven, die eerst zoo benauwend donker ons aandeden, zijn nu zoo prachtig schoon, nu de zon er doorheen glanst en er het benauwende van bedekt.

De liefde in eens menschen ziel is een onbeschrijflijke weldadigheid Gods, waardoor Gods kind het aanstootende, het pijnlijke in de wereld voor zich ziet toegedekt, en het nu al beschenen ziet door stil en heiliglijk aandoende glansen.

En wie zoo genieten mag, omdat Gods liefde alles voor hem toedekt, die wordt dan navolger Gods, *en dekt ook zelf toe.* Niet werktuiglijk, dat hij denkt: „Zoo moet ik het mij nu inbeelden," neen, maar vanzelf. Het is één liefde, de liefde Gods en de liefde die de Heilige Geest in onze ziel werkt, en zoo komt het dan, dat ook de werking één is, en wat strijd scheen, in zalige harmonie is opgelost.

Merkt ge dus weer strijd, weet dan wel, dat dit daaraan ligt, dat ge weer aan het werken zijt met *nagemaakte,* niet met de *echte* liefde, en dat al uw aaneenlijmen van twee onmogelijkheden u toch nooit gelukken zal. Dat maakt de kloof maar al wijder, den strijd heftiger en al kouder uw hart.

Neen, wat ge dan te doen hebt, is weer te schuilen bij den Heiligen Geest, weer te smeeken innerlijk, of zijn zachte koestering u weer verwarmen mocht; tot *Hij* dan de liefde weer uitstort in uw hart en het raadsel voor u ophoudt te bestaan.

Zie, we hebben eenmaal, dat kan niet anders, veel, zeer veel op onze lieven, zoowel als op ons min genegen personen, aan te merken; en nu is daarbij drieërlei mogelijk.

Een eerste mogelijkheid is, dat ge dat verkeerde in anderen wel ziet, *maar er van zwijgt.*

De tweede wijs van doen is, dat ge er niet van zwijgt, maar er over spreekt, edoch zoo dat ge *wondt* en *afstoot* en *verbittert.*

Maar er is ook een derde gedraging, als ge het zegt en desnoods toornend zegt, maar toch het zoo weet te zeggen, dat het zijn werking heeft *en zegent.*

Is dat laatste het hoogste niet? Maar ook is dat laatste denkbaar tenzij de *Heilige* Geest in *uw* geest werke?

o, Wie de liefde Gods van den Heiligen Geest ontving, die gaat zoo teeder te werk. Als zulk een iets tegen u heeft, dat u hard zou

zijn om te hooren, dan komt het toch nooit over zijn lippen, alleen om een aanmerking te maken, en veel minder om zich boven u te verheffen. Maar dan eerst en dan alleen, als de liefde voor God zoo machtig in hem werkt, dat hij voelt: „Ik mag niet zwijgen;" of ook als de liefde voor uw persoon hem zoo innerlijk verteert dat hij u met koorden der liefde zoekt te omstrengelen.

En dat voelt dan de aangesprokene, want dan komt het er uit, ja, maar hoe?

Neen, niet op een weekelijken toon; eer met doordringenden ernst; maar toch in een toon van zoo ongedwongen liefde, dat ge voelt: „Dat is niet uit bitterheid; dat is om geen bijreden; hij *kon* eenvoudig niet anders!" En waar zoo gesproken wordt, daar kan *alle ding* genoemd worden, want daar dekt toch de zalige goddelijke liefde, ook onder het zeggen, alle dingen toe.

LXIX.

De groote lieden zijn leugen!

> Immers zijn de gemeene lieden ijdelheid, de groote lieden zijn leugen; in de weegschaal opgewogen zouden zij samen lichter zijn dan de ijdelheid. Psalm 62 : 10.

Ja, er zijn „groote lieden" op aarde. Zich in te beelden dat alle lieden op aarde *gelijk* zijn, is spelen met de werkelijkheid. Ze zijn *niet* gelijk, de kinderen der menschen; eer zijn ze onderling zeer *on*gelijk. En ook al moet toegestemd dat het onderscheid eindeloos schakeerend is, zoodat elke indeeling mank gaat, toch weet ieder onzer, dat de wereld der menschen om ons heen zeer merkbaar voor ons oog uiteenvalt in onafzienbare menigte *kleine* en enkele *groote* menschen.

„Klein" en „groot", door wat dan ook, naar gelang van al wat onder menschen als maatstaf om meê te meten, steeds gegolden heeft en nog geldt. Kleine lieden die weinig en groote die veel gouds bezitten. Kleine lieden die zwak en groote die sterk aan macht zijn. Kleine lieden die over geringe en groote die over ongelooflijke denkkracht beschikken. Kleine lieden die nauwlijks meêtellen in de maatschappij en groote die de maatschappij beheerschen. Kleine lieden, aan energie en wilskracht arm, en groote die als helden onder hun geslacht staan. Hulpbehoeftigheid aan de ééne en overmacht aan de andere zijde. Hier een onafzienbare schare van zwakken en geringen, die vreezend of bewonderend, opzien naar de enkele grooten, en ginds

die enkele grooten, die zoo licht geneigd zijn om neer te zien op de minder bedeelden. Groot en klein, het is de zich nooit verloochenende tegenstelling, die scheidend en snijdend door heel ons menschelijk leven henengaat. Bij die enkelen schat of macht, talent of wilskracht, invloed en domineerend vermogen; zij, de mannen die iets doen, die naam ontvingen; die het merk van hun voetstap in het leven van hun dorp, hun stad, hun land of kerk achterlaten; en om die enkelen heen en met breeden golfslag tegen hen aanslaande, die zee van „gemeene lieden," zooals de psalmist ze noemt, d. i. van gewone, ordinaire, meer zwakke en machtelooze menschen, die het geld missen, genie noch talent ontvingen, doortasten noch doorzetten kunnen, en die, alleen door saâm te scholen in massa, in het cijfer vergoeden, wat ze derven in wezenlijke kracht.

Die „groote lieden" verkeeren in uiterst gevaarlijken toestand voor zichzelf. „Lichter dat een kemel door het oog eener naald ga, dan een rijke in Gods Koninkrijk!" zei onze Heiland. Maar denke toch niemand, dat dit alleen van de rijken *in geld* doorgaat. Helaas, neen, maar het is even waar, misschien nog schrikkelijker waar van de mannen die rijk in genie, in kennis, in wilskracht, in maatschappelijken invloed zijn. Let maar eens op, hoe weinigen van de groote lieden er door de nauwe poort ingaan. Ook, hoe velen die den schijn aannamen van er door te gaan, feitelijk achterbleven. Zelfs van de leeraars geldt dit. Zij waren alle eeuwen door de „groote lieden" der kerk van Christus, de machtigen, de gezaghebbenden, en toch hoe hoogst zelden brak er een tijd aan, waarin Chrysostomus' klacht fier en open kon weersproken worden, de klacht „dat de meeste herders buiten de schaapskooi Christi staan."

En dat kan niet anders. Zelfs voor een gewoon, zwak, hulpeloos mensch is het al zoo bijna onmogelijk, om zichzelf kwijt te raken. Hoe ontzettend veel moeilijker moet dit dan niet wel zijn voor die enkele gevierde en groote en rijke en machtige en invloedrijke mannen, die behalve hun eigen ik, bovendien nog al dien wierook, al dien invloed, al dien schijn te verloochenen hebben. Bij God zijn alle dingen mogelijk, maar anders kwam er nooit een dier grooten in Gods heerlijk Koninkrijk. Het is als met de schoonheid der vrouw! Wie, wie zal zeggen, wat wonder van Gods genade er gebeuren moet, om te maken dat een schoone jongedochter niet door haar schoonheid van God afgehouden wordt en verlokt tot ijdele gedachten!

Zoo weinigen van die „grooten der aarde" zullen ook „grooten der hemelen" zijn. Die grooten ze zijn innerlijk zoo klein. Ze zijn een leugen, zegt de psalm. Ge zoudt ook kunnen zeggen: Het is een leugen, dat ze groot zijn. Ze schijnen wel zoo, maar ze zijn het niet. En de waarlijk grooten, die innerlijk, diep, voor God groot zijn, om eeuwig groot te blijven, die vindt ge juist veel meer onder *de armen;* arm aan goed en geld, aan genie en krachten. „Zalig zijn de armen

van geest, want hunner is het Koninkrijk!" Indien ge niet wordt *klein* als dit kindeke, o, gij grooten der aarde, zoo is uw deel aan Jezus weg!"

Maar niet enkel dat die „groote lieden" in gevaar voor zichzelf verkeeren, maar ze brengen ook een gevaar voor de kleinen met zich. Ze hebben zulk een overwicht; ze oefenen zulk een overmacht; men kan niet tegen ze op; en als nu die macht van geld of geest of vernuft ongeheiligd is en dus in den dienst van het egoïsme gaat, dan wordt die ellendige overmacht voor den kleinere zoo benauwend, zoo drukkend. Dan ontstaat er vrees, en uit die vrees wordt beklemdheid, zoo al geen laffe vleierij of opgekropte bitterheid geboren. Ge moet het in een dorpsleven eens kennen leeren, hoe verderfelijk een machtig man daar voor het hooger leven der kleinen werkt. En al komt het op een dorp meer uit, het is in de steden nog erger. De wereld, ons hart is zondig, en elk machtig man, die zelf zondaar onder zondaren is, is een gevaar.

Een gevaar zelfs dan nog, als die machtige man niet *tegen* u, maar *voor* u is, zoo hij u helpt en u draagt en u schraagt. Want merk er maar op in uw omgeving, die machtige mannen die met u zijn, brengen u in het dubbel gevaar, om zelf te veel op hen te leunen en hen te veel te laten leunen op uw overspannen bewondering. Zoo komen de afgoden in de wereld. En dan komt er een altaartje; en dan ontsteekt men den wierook; en de eere Gods gaat weg; en de machtige zelf wordt bedorven.

De geest van onze eeuw voedt dat ontzettend kwaad zeer sterk. Het is zelfs onder Christenen een zoo sterk roepen in onze dagen om „persoonlijkheden" en „mannen van naam", dat de valsche theorie wel moet veld winnen; de theorie namelijk, alsof de groote lieden, de machtige mannen, de groote persoonlijkheden, heusch iets *in zichzelf* waren.

En daarom hebben we het Woord Gods zoo noodig; dat Woord dat óók een theorie over de groote mannen heeft, maar een theorie die vlak het omgekeerde zegt, en die tot troost van de zwakken, tot redding der grooten en tot eere Gods, het eeuw in eeuw uit in de gemeente Christi blijft roepen: „De groote lieden zijn niet wat gij u inbeeldt, *ze zijn leugen*."

Want ben ik een kleine, een zwakke, en geloof ik dat wezenlijk dat de groote lieden leugen zijn, dan glijdt de bangheid mij vanzelf weer van het hart en leef ik weer op en durf ik ademhalen, jubelend in mij zelven: Eén ding heb ik gehoord, tweemaal heeft de Heere het mij gezegd, t. w. dat de sterkte Godes is, en, dat de sterkte *niet* is in die machtige menschen.

En dan redt dat die grooten tevens, want een groot man die weet en het gelooft en het verstaat: „Ik ben leugen,” d. w. z., het is onwaar dat ik iets bijzonders ben, ik ben evenals de minste man, niets dan een instrument, waarvan God de Heere zich bedienen wil, dan is de bekoring der verzoeking voor dien machtigen man gebroken, dan kan hij weer nederig knielen en voor God kruipen om zich henen te wringen door de enge poort.

En zoo komt God dan weer tot zijn eere bij dien machtigen man. Want die groote lieden zijn zijn maaksel, zijn handwerk, zijn gereedschap. Gelijk de smid een machtigen voorhamer heeft om het ijzer te pletten op het aanbeeld, zoo heeft ook God Almachtig, naast en behalve zijn vele kleine gereedschappen, enkele machtige voorhamers, die Hij bereid heeft tot zijn dienst, maar die machteloos en plomp in den hoek liggen zoolang Hij, de Heere, zijn sterken arm niet uitstrekt en die voorhamers aangrijpt en ze doet neerdreunen op bloedrood metaal dat Hij smeedt.

Als nu die hamer zegt: Ik smeed! zoo is het leugen. Maar als die machtige voorhamer weer willoos instrument wil zijn, om te erkennen: *God doet het*, dan is er weer waarheid, en die waarheid bouwt de gemeente Gods.

En zoo wordt dan soms het heerlijke geboren, dat er „groote lieden” opstaan onder menschen, die zeer „kleine lieden” voor hun God zijn. D. w. z. dat er kinderen Gods gezien worden, die tegelijk machtig onder hun geslacht op aarde en toch ook groot in het Koninkrijk der hemelen zijn.

Dat zijn de heilige apostelen, de martelaren, de helden van Gods kerk.

Groote lieden die begonnen met ook zelven *leugen* te zijn, maar *waarheid* wierden in Hem, die, ook om hunnentwil, een worm was en geen man.

LXX.

Als gij vasttet, hebt gij Mij, Mij eenigszins gevast?

> Spreek tot het gansche volk dezes lands en tot de priesters, zeggende: Toen gij vasttet en rouwklaagdet in de vijfde en zevende maand, namelijk nu zeventig jaren, hebt gijlieden Mij, Mij eenigszins gevast?
>
> Zach. 7 : 5.

Het *valsche* in onze vroomheid is den Heere onzen God een schrikkelijke gruwel.

Vroom zijn is heerlijk. Er is niets zaligers dan waarachtige, stille

godsvrucht en nauwlevende godzaligheid. De man, dien God naderen deed en in zijn tente laat wonen, is rijker dan een koning op aard.

Maar de zonde is *óók in de godsvrucht* een zoo ongeloofiijke verderfster. Dermate ongelooflijk, dat er nooit, nooit op aarde, de Christus alleen uitgenomen, vroomheid zonder zonde onder menschen geweest is. Niet slechts in dien algemeen erkenden zin, dat er nog altijd zonde in den vrome, *naast* en *bij* zijn vroomheid, overbleef; neen, neen, maar in dien veel banger, dat de zonde *in zijn vroomheid zelve* stak, dat zijn vroomheid zelve telkens weer zondig bleek, en dat de vroomheid, waarop hij zich beroemde, maar al te vaak een bevlekte en onreine zielsuiting bleek, waarvoor hij vergeving had te zoeken in het bloed van het Godslam.

Dit gaat diep.

Zijn wij wel zondaars, maar is onze *vroomheid* dan toch onbevlekt, dan geldt die vroomheid in onze schatting natuurlijk als een zeker goed iets, waarmeê wij, als met een offerande tot God gaan, om *Hem* daarmede te verheugen.

Maar is daarentegen, geheel omgekeerd, onze vroomheid *altijd* bevlekt en zondig in zich zelve, dan valt al die eigen roem weg, en wordt de godsvrucht, zooals ze zich dan nog in ons vertoonen mag, niets dan een genade van God aan ons, om onze arme zielen te verblijden en ons troost te doen vinden in Hem.

Hoor maar, hoe God Israël insnijdt in de inbeelding, waarmeê het over zijn eigen vroomheid rondliep.

Israël had trouwlooslijk met zijn God gehandeld. Toen had God Israël in Babel gestraft. En nu onder die kastijding had Israël gedacht: „Laat mij nu vroom zijn en mij diep verootmoedigen, anders kom ik er niet uit!" Daarom had het gevast. Niet hier een Jood en ginds een Jood; neen maar heel het volk. Al die jaren lang. Op vaste verbodsdagen. En nu, door Gods vrije gunst in zijn land teruggebracht, beeldde Israël zich in, dat het in Babel al heel vroom was geweest, en wel bezien, zijn terugkeer uit de ballingschap *eigenlijk door zijn eigen vroomheid*, *vooral door zijn vasten, had bewerkt.*

En wat zegt God de Heere hier nu van?

o, Hij snijdt het schijnheilige Israël schriklijk in het vleesch zijner ziel.

„Wat uw vroomheid! Zou uw godsvrucht u heil hebben beschikt! Durft ge u beroemen op uw vasten, alsof dat godzalig u aanstellen u eindelijk uit de benauwdheid had geholpen! Eer was die vroomheid zelve zonde op zonde stapelen, zegt de Heere, want ge hebt gevast, ja, maar hoe? Het heette dat het al voor Mij, uw God, was. En nu, Israël, laat uw eigen consciëntie getuigen, hebt ge *Mij*, *Mij* ook maar *eenigszins* gevast?"

En pas dat nu toe, breng dat nu over op u zelven, en zeg mij, of het u dan niet bang te moede wordt.

o. Als God zoo eens ook tot ons zal komen, en tot ons zeggen: „Ge hebt gebeden, ja, maar toen ge badt, hebt ge toen ook *Mij*, ja, *Mij* eenigszins gebeden? Ge hebt psalmen en liederen gezongen, maar toen gij zongt, hebt ge toen ook Mij, Mij, eenigszins gezongen? Ge hebt de Schrift onderzocht, maar toen gij bij dat Woord verkeerdet, deedt ge dat eenigszins voor Mij?"

„o, Merk op uw aalmoezen, op uw kniebuigen, op uw vrome samenkomsten, tot op de vrome plooi die ge aan uw gelaat gaaft, en zeg Mij, wat. er van al deze uitingen der vroomheid overblijft, als Ik, uw God, er uit weg en in de hel werp, al wat omging buiten Mij, uit Mij niet was, en iets, iets anders ook maar dan *mijn eer* bedoelde?"

Als God zoo komt, vrome man, vrome vrouw, wat blijft er dan van al uw vroomheid over? Valt ge dan niet opeens uit al uw vroomheid uit? Ja, erger nog, komt het dan niet opeens zóó voor u te staan, dat al die gebeden en kniebuigingen en wat dies meer zij, wel verre van u nog te streelen in de herinnering, u nu oorkomen als iets dat u verwijt, dat u aanklaagt van ongeestelijkheid, dat u voor God in de schuld werpt en u met stille smart belijden doet: „Och, ook in mijn bidden zelfs sloop de zelfzucht, sloop de onverschilligheid in! o, God, mijn God, wanneer heb ik ooit in mijn bidden *U en U alleen* bedoeld?"

En zegge nu niemand: „Dan is de goddelooze er nog beter aan toe, want die zondigt dan ten minste in zijn bidden niet!" Dat toch ware de dwaze redeneering van den zelfmoordenaar, die om niet meer te zondigen, zich de mogelijkheid van verder in het kleine te zondigen door één kolossale reuzenzonde afsnijdt.

Neen, *wel* bidden, moet uw leuze zijn, *wel* blijven kniebuigen, *wel* in de paden der vroomheid blijven wandelen, maar *anders*.

Nu er u bewust van worden, in wat ontzettend gevaar een vroom mensch verkeert, in wat gevaar het bidden brengt, wat gevaar er aan een psalm kleeft dien ge zingt; en daardoor wakker en waakzaam zijn en minder gedachteloos en minder *alleen* doelen op het *eigen ik*.

„Dus, om dan toch *over zekeren tijd on*bevlekt in de vroomheid te worden en *wel* zondeloos te bidden en te zingen?"

Neen, mijn broeder, daartoe komt ge op aarde toch nooit. *Alle* perfectionisme, alle volmaakbaarheidsdrijverij is zelfmisleiding, ook en vooral in de vroomheid.

Neen, maar om, geleerd door struikelen, alsnu geheellijk dien dwazen waan af te leggen, alsof *gij* ooit de eigenlijke bidder, *gij* de eigenlijke lofzinger, *gij* de waarlijk vrome kondt zijn; en voortaan in plaats van dien dwazen waan, de klare nuchtere heerlijke waarheid onder de oogen te zien en op uw ziel te binden, dat de eigenlijke Bidder is de *Heilige Geest*, en dat alleen de vroomheid van den *Middelaar* uw vroomheid voor God kan zijn.

Zoo komt er rust.

Zoo is er geen afmattend jagen meer naar een valsche volmaaktheid.

Zoo durft het kind van God weer waarlijk bidden, juist omdat hij slechts *meê*bidt.

Het is er meê als met het zingen.

Zeg aan een beschroomde van geest dat hij eens alleen moet zingen, och, dan kan hij niet, dan stokt de stem in zijn keel en gaat alles mis.

Maar laat er een maëstro voorzingen, en anderen hem achterna en met hem, en zeg nu aan dien beschroomde: Waarom zingt ge ook niet meê? Och, dan opent hij vanzelf zijn lippen en het zingen gaat beter dan hij dacht.

En zoo nu ook bidt het zoo gemakkelijk, als de Maëstro aller gebeden, als de Heilige Geest zelf in, voor en met ons bidt, en we Hem *hooren* bidden, en heel de *gemeente Gods* hem achterna hooren bidden, en een vriendelijke stem ons nu ook uitnoodigt, om in choor *meê* te bidden. Ons eigen gebedje één enkele druppel slechts in die stemme veler wateren die ruischt en golft om Gods troon.

En staan we dan van het bidden op, denkende: „Och, het was toch weer zoo koud en zoo ellendig!" welnu dan zegt die Heilige Geest u, dat het bloed der verzoening nog altijd werkt, werkt voor de oprechte vromen, werkt ook voor de zonden van hun gebed.

God de Heere is met zoo weinig tevreden.

„Hebt ge Mij, Mij *eenigszins* in uw bidden gezocht?" Het is zoo erbarmend teeder. Zoo naar menschelijke wijs met ons gesproken. Maar ook hoe ontzettend is het niet, dat God zóó tot zijn volk moet spreken.

Zelfs *niet eenigszins* heeft dat volk, dat heette vroom te wezen; heeft ook mijn eigen ziel met de ziel van dat volk; den levenden God in zijn bidden gezocht!

En nu nog dit:

Door den mond van Zacharias liet de Heere dit scherpe woord niet alleen tot het volk, maar ook met name *tot de priesters* brengen. Het staat er bij: „Spreek tot het gansche volk dezes lands *en tot de priesters*."

Laat hier een ieder op letten, die in den dienst des Heeren werkt.

Allen die bidden *voor anderen*, 't zij in de kerk, of op school, of in huis, ze zijn in zoo dubbel gevaar.

Alleen op uw knieën voor uw God, bij uw bedstede, kunt ge uw ziel in het bidden al niet bij uw God houden. Wat moet dan dit bidden niet zijn in de *kerken*, in evangelisatielokalen, op vergaderingen, op scholen en Zondagsscholen! o, Kunt ge niet begrijpen, dat God, de heilige, teedere God, soms van dat vrome, lange, „mooie" bidden gruwt, en hoordet, hoordet ook gij, leeraars, evangelisten, onderwijzers, al wie anderen in het bidden voorgaat, hoordet ook gij

nooit dat snijdend roepen van uw God tot uw zielen: „Toen gij daar te bidden stondt op dien preekstoel, voor al die menschen, hebt gij toen eenigszins ook maar gebeden om, voor en tot *Mij?*"

Dit is niet uit hardheid, maar uit diepe deernis, uit innig mededoogen gezegd.

Te mogen, ja, maar ook te moeten bidden op publieke plaatsen, is een dier hooge, geestelijke dingen, waar zondige menschen bijna nooit toe bekwaam zijn, zonder dat de leugen er zich rechtstreeks inmengt, en de ijdelheid, de valsche schijn, de onwaarheid de ziel verstrikt.

o, Er zijn zoovele leidslieden der schare, alleen daarom zoo koud, zoo geestelijk dor en armzalig, en aemechtig, *omdat ze in hun bidden zoo zondigen.*

En de gemeente merkt het niet, en bidt niet voor haar leeraars.

Eer bederft ze hen nog, door den stuitenden lof soms aan een warm gebed gegeven.

„U hebt weer zoo *mooi* gebeden!" is vleitaal, die vloekt tegen het gebed in.

En zoo verdorren de leeraars, en gaan de sappen uit de gemeente weg, en dan *heet* het vroom te zijn, maar God gruwt er van.

LXXI.

Wie is de man, die den Heere vreest?

> Wie is de man, die den Heere vreest? Hij zal hem onderwijzen in den weg, dien hij zal hebben te verkiezen. Psalm 25 : 12.

In alle kringen van hooger vorming spreekt men in onze dagen met zekere voorliefde van „ernst", „levensernst", „ernstig zijn", „ernstig denken." Men gebruikt dat woord zoowel in moderne als in orthodoxe kringen. In *orthodoxe* kringen wil het dan zeggen, dat iemand tot nadenken over zijn toestand is gekomen; en in *moderne* omgeving, dat men geen losbol, geen uitspatter, geen slaaf der zinnen is, maar een oog heeft voor iets hoogers.

Dat woord „ernst" heeft door dat veelvuldig gebruik een luiden klank in de sprake onzer eeuw gekregen. Het is een woord, dat men gaarne mag; waar men wel aan wil; dat de betere aspiratiën van ons hart wakker roept. Ieder duldt dat woord; zelfs in tamelijk luchthartige kringen misstaat het volstrekt niet, als ge er den ernst des levens zoo nu of dan bij tepas brengt. Het is als jongstgeborene

onder onze edeler woorden een „benjaminnetje", waar ieder iets liefs van denkt. En zoo zelfs is dat denkbeeld van „ernst" toongevend in onze eeuw geworden, dat schier elk redenaar voelt dat hij warm wordt, in vuur raakt en verband met zijn hoorders krijgt, zoodra hij op dien „ernst" maar neer kan komen.

En zeker, er ligt in dat denkbeeld van „ernst" iets dat u weldadig aandoet, iets verheffends.

„*Ernst*... of kortswijl?" zegt u genoeg wat „*ernst*" beteekent. *Ernstig* wordt men, als men nu eens niet meer met alles den gek scheert. *Ernst* komt er in het gesprek, als nu eindelijk dat ijdele, laffe geklap eens ophoudt. *Ernstig* is de man, die weigert meê te doen met de grenzenlooze luchthartigheid waarmeê onze eeuw over alle lief en leed heenlacht. *Ernst* staat tegenover *spel*, en vormt dus de tegenstelling met hen, die letterlijk van den lieven morgen tot den laten avond met alles „spelen". Die ernstig zijn, *meenen* het, wat ze zeggen. Ze vatten het leven als een *realiteit* op. De ijdelheid is aan den band gelegd, en het leven is hun *meenens* geworden.

En, ja, dat is heerlijk; maar ook wat is het niet een droef getuigenis tegen den ellendigen, diep gezonken geest onzer eeuw!

Een *uitzondering* de man voor wien de dingen „meenens zijn". Een *zonderling* de mensch wien het leven *geen* spel is. Om in het oog te loopen, als u de ziel walgt van dat ijdel gesnap en onbeduidend geklap, waarmeê de kinderen onzer eeuw, al lachend en ginnegappend, het jaar omkomen.

Die echte Fransche toon, die met heel den dampkring der Fransche revolutie, over de arme Christenheid is gekomen; een revolutie, die met haar zwijmeldrank de gedoopte volken derwijs beneveld heeft, dat ze zich schamen, om het goed nog *goed* te noemen, en een kleur krijgen, als men hen in nood nog betrapt op een kort gebed.

Ontzettende tijden, waarin zoo menig huisgezin met zijn ouder en jonger bewoners, al naar ge wilt, even aardig of even afschuwelijk wordt om aan te zien, als een kooi met spelende, gillende, grimassen makende chimpanzees in den dierentuin.

Och, hoe telkens stuit ge niet op duivelsche oneerbiedigheid; helschen lust in het spotverwekkende, duivelsch vermaak in wat boos is, dierlijk en gemeen.

o, Gewisselijk, in zulke kringen is een man van „*ernst*" reeds een heilige, „een *ernstig* woord" als een dauwdrop voor den afgematten geest; een „roepstem tot *ernst*" een uiting van moed, van liefde, van hooger bedoelen.

In zooverre juichen ook wij dien „ernst" dus van heeler harte toe en verheugen er ons met geestdrift in, als er ook in ongeloovige kringen een breuke in die nietige, stuitende ijdelheid komt, en de lastering van het heilige ten minste afneemt.

Maar zullen wij, Christenen, daarom het denkbeeld van „ernst" van de ongeloovige wereld, met haar klemtoon er op, overnemen?

Omdat in die zeer *lage* kringen de „ernst" *hoog* staat, is daarom niets meer dan ernstig niet nog een veel te „laag" standpunt, gezien bij het zooveel hooger en heerlijker ideaal, dat in het kruis van Jezus voor ons treedt?

Zie, Gods Woord weet van dien „ernst" en dien „ernst des levens" dan ook zoogoed als niets. Wel komt de uitdrukking „met ernst", „ernstelijk" en „ernstig" enkele malen in de Schrift voor, maar in gansch andere beteekenis, dan waarin men thans van „ernst" spreekt. „Met ernst hooren" wil in Exod. 15 : 26 enz. niets anders zeggen, dan „het gehoor er toe inspannen". „Ernstelijk" iets doen beteekent in Jeremia 22 : 4 enz. niets anders dan „er met ijver zich toe aangorden". Maar van een „ernst", die als een *op zich zelf staand iets*, een soort *aparte deugd*, en wel aller deugden *moeder* zou zijn, leest ge in Gods Woord niets.

„Ernstig" in dien zin is bij ons eerst opgekomen door de Coccejanen, waarvan het beter deel, om wel te doen uitkomen dat ze niets met de luchthartige onvroomheden der anderen wilden van doen hebben, zich als de „ernstige" Coccejanen aandienden.

En sinds nam het gebruik er van toe, naar gelang de wezenlijke ernst des levens afnam. Hoemeer alles spel werd, hoemeer het voor de hand lag, er telkens bij te zeggen, dat men *niet* speelde. En voor dat *niet* spelen was „ernstig" dan het voor de hand liggend woord.

Maar juist daardoor is dat dwepen en schermen met „ernst" dan ook in den grond der zaak minder gepast in Christelijke omgeving; waar het doek waarop de idealer beelden zullen getooverd worden, vanzelf reeds begint met ernstig getint te zijn.

Als de Schrift ons aan wil grijpen, ons wil wakker schudden uit onze onnadenkendheid, en ons plaatsen wil voor de eeuwigheid, neen, dan komt ze ook niet tot u met het in den grond laffe zeggen: „Wees toch wat ernstig!" maar dan zegt ze heel anders, veel dieper, onvergelijkelijk rijker: „*Vreest God.*"

„*Vreeze Gods*", dat is de taal der Heilige Schriftuur voor wat onze eeuw thans met „ernst" wil. Maar let dan ook op het zooveel hooger en heerlijker standpunt, daardoor uitgedrukt.

„De man van ernst" is een zelfgenoegzame, die toornt tegen de onwaarheid en de alles weglachende ijdelheid van zijn omgeving, en die er zich nu tegenin zet, hij de betere, om „meenens" in het leven op te treden en te denken bij wat hij doet, en te rekenen met de gevolgen, en het oog te houden ook op wat men niet ziet. Maar dat alles gaat in eigen kracht; door eigen voortreffelijkheid; deze ernstige mannen vormen in eigen oog een soort zedelijke aristocratie.

De „vreeze Gods" daarentegen snijdt opeens dien Arminiaanschen distel bij den wortel af en legt u, die niet lacht, mét al die lachers

zelf in het stof en werpt u met die spotters in één schuld voor den Heilige, en leert u dat dáárom alleen alle ding meenens moet gedaan en meenens moet doordacht worden, *omdat God achter alle ding schuilt* en er nooit iets is, waarvan ge zeggen kunt: Dat raakt mij alleen *en niet God!*

De „ernstige" man maakt zelf zijn bepalingen en toornt tegen al wat tegen dien zelf gekozen regel indruischt; maar de man die *God vreest* buigt voor de wet zijns Gods en loopt toe met al Gods volk tot het bloed der verzoening.

Er kan in u „ernst" en toch nog pure zelfaanbidding zijn, terwijl „*vreeze Gods*" u blijft verontrusten, tot zoolang elke afgod van binnen viel.

„Ernst" kan er zijn ook op een doodsbed, waarvan men naar de hel wordt uitgedragen, maar „*vreeze Gods*" draagt in zich de heerlijke belofte, om „de verborgenheden Gods" te zullen zien.

En nu verstaat ge dan ook, waarom men aan den „ernst" wel aan wil, maar al meer mijdt om van „vreeze Gods" te spreken.

„Och, dat praten over „ernst" streelt het eigen ik nog, daar blijft het inbeeldend „ik" nog bij leven. Maar als de „*vreeze Gods*" komt, moet heel het schepsel er onder, en blijft *Hij*, de Heere, alleen groot.

De les hieruit te trekken, ligt voor de hand.

Is alzoo „ernst" een veel lager denkbeeld, dat alleen als tegenstelling met de ontzettende onbezonnenheid onzer eeuw zijn edeler stempel draagt; en leerde de Schrift ons niet maar van „ernst", neen maar van iets veel hoogers, heerlijkers en heiligs, namelijk van „*vreeze Gods*" te spreken, dan voegt het ons Christenen ook te erkennen dat we in den grond „*on*ernstig" zijn en onze Christelijke eere verloochenen, zoo we, door den geest der eeuw in steê van door Gods Woord ons inspireeren latend, aan de *vreeze Gods* de zenuw doorsnijden, tot er niets dan „ernst" overblijft.

LXXII.

Alzoo heeft ook Christus zichzelven niet verheerlijkt om hoogepriester te worden.

Niemand neemt zichzelven die eer, maar die van God geroepen wordt, gelijkerwijs als Aäron. Hebr. 5 : 4.

Christus is ons *de* profeet. D. w. z. hij spreekt ons toe. Er gaat een gestadig, een gedurig *woord* van hem tot ons uit. Of het reeds

doordringt tot *in* onze ziel, is een tweede vraag; maar ook al dreunt het nog slechts tegen ons hart aan, toch is het er; toch kondigt het zich van oogenblik tot oogenblik aan; altijd datzelfde Woord van den Koning op den troon der eere; dat Woord met macht; roepend dat ge afstaan zult van ongerechtigheid en u zult laten verzoenen met God.

Daarom begint dat Woord met zoo ontzettend te zijn. Het verplet. Het slaat een steenrots te morzel. Het doodt. Want zie, het is een scherp tweesnijdend zwaard gelijk, dat insnijdt tot op het been, ja door het been tot in het merg, en vlijmt tot in de verborgen plek, waar ziel aan geest gehecht is. Niets staat er voor. Dat Woord van den profeet Christus werpt u om, dat ge neervalt, en, gevallen, neerligt, zonder weer op te kunnen.

En juist daarom is die *profeet* Christus nu ook Christus de *priester*. De profeet doodt, verplet, verbrijzelt; maar de *priester* vindt den gewonde liggen en is als de barmhartige Samaritaan, die hem de wonde bet, olie er in drupt, zijn levensgeesten terugroept, en hem dan opheft en zet op zijn eigen beest en bezorgt in de herberg, een penning voor hem achterlatend.

De priester Christus doet niet lijden, maar lijdt zelf. Eerst met u, dan voor u, ten leste om u. De priester Christus is het goddelijke hart vol erbarmende teedere liefde. Een liefde die evenals het Woord doordringt tot het merg in de samenvoegselen van ziel en geest. Maar, om op dezelfde plek waar het Woord dood aanbracht, genezing en leven te veroorzaken. Alles ligt naakt en geopend voor hem, maar het priesterlijk oog zoekt de naakte wonde niet, om haar open te rijten, maar om ze te verbinden, om het koudvuur dat er in is, te veranderen en om te zetten in warmen levensgloed.

De priester Christus vindt den melaatsche en schuwt hem niet, maar raakt hem aan, omarmt hem, drukt hem tegen zijn hart, ja, omstrengelt hem zoo geheel en al, tot zijn melaatschheid op hem overgaat en zijn gezonde levenskracht in den melaatsche indringt.

Priester zijn dat is bij hem, die *alleen* eigenlijk priester, de *eenige* wezenlijke priester was, zóó lust te hebben in het lijden van het schepsel, dat hij het met hartstocht indrinkt, worstelt om het tot den laatsten drop toe op zich te laten aanloopen, en niet rusten kan eer het goddelooze voorwerp van zijn erbarmen een heilig toonbeeld van Gods heerlijkheden wierd.

Goddelijk, niet waar?

En nu zoudt ge zoo zeggen, dat was toch onuitsprekelijk teeder van Jezus, dat hij dat doen wilde.

Maar de Christus zelf, denkt er zoo niet over.

Hij laat u door zijn apostel zeggen: Neen, dat was niet mijn roem *bij* den Vader, maar omgekeerd een eere die ik *van* den Vader ontving.

Dat ik in die liefde *mocht* ingaan, dat was mijn heerlijkheid. Dat ik als priester *mocht* optreden, dat was het welbehagen des Vaders aan den Zoon. Neen, niet zelf heb ik mij die gunst om priester te mogen zijn *genomen*, maar ik *ontving ze*. „Want gelijk niemand onder menschen die eere aanneemt, dan die van God geroepen wordt, alzoo heeft ook de priester Christus niet zichzelven verheerlijkt, om priester te worden, maar Die die tot hem gesproken had: „Gij zijt mijn Zoon, heden heb Ik u gegenereerd! Gij zijt priester naar de ordening van Melchizedek!"

En nu, peilt ge de diepte der goddelijke volmaaktheid die in zulk een nederige gestalte van den priester Christus uitblinkt?

Zie, de liefde, de teedere, diepgaande liefde kan nu eenmaal niet het minste bijmengsel velen van wat geen *toewijding*, geen *zelfverloochening*, geen *offerande*, geen *overgave* zijn zou.

Holocaustum is de liefde. D. w. z. een volkomen brandoffer; dan eerst waarachtig, als het *geheel* verteerd wordt.

En daarom ook; nu doorziet onze ziel het immers? daarom kon de priesterliefde Christi te onswaarts geen mindere noch een andere wezen.

Te *mogen* lief hebben, zich te *mogen* offeren en door dat liefdeoffer te *kunnen* redden, het moest niet *genomen* macht, maar het moest *ontvangen* eer en gunst zijn, hem toegekend door den Vader.

Maar denk dan nu voorts aan *uw* liefde.

Hoe diep beschamend, niet waar?

Haast niet tot liefde, tot toewijdende, opofferende, wezenlijk verloochenende liefde te kunnen komen. En als ge eens een enkel maal er toe kwaamt, dan dat gevoel van zelfvoldaanheid. Alsof ge nu wonder iets bereikt hadt. Een gedachte door uw ziel varend, dat ge het zoo ver dan nu toch met Gods hulpe bracht.

En daartegenover komt nu Jezus, *uw* priester, staan, hij bij wiens eeuwige liefde uw sterkste toewijding verzinkt als een drop in de volheid der zee, en die Jezus zegt zoo goddelijk naïef tot u: „Dat ik priester zijn *mocht*, dat *nam* ik niet, maar dat *kreeg* ik, dat is mij de eere van mijn God!"

Waar, waar blijft gij dan nu met uw zelfverloochening en uw creatuurlijk medelijden! Voelt ge dan nu nog niet, hoe er zonde kleeft aan onze beste werken, en hoe ons diep verdorven hart als een worm aan de eêlste vrucht knaagt, en zelfs dat schoon van den bloesem der heiligste, priesterlijke liefde weer, door zelfverheffing op die liefde, bederft?

Priesters en priesteressen te zijn is ook ons gegeven.

Ook ons moet het lijden aantrekken; ook in ons moet de hartstocht glinsteren, om de smart te omarmen; om in het benauwde van

anderer ziel meê benauwd te worden; om te *helpen* dragen, *voor* anderen te dragen, te dragen wat ze zelven *nog niet weten*, dat als last op hen te wachten ligt.

Profeet en profetes wil ieder wel zijn.

Dat gaat lichter. Aanzeggen, toespreken, prikkelen, bestraffen, moet het, dan snijden tot in de ziel.

Maar wee u, zoo ge er niet priester en priesteresse bij zijt. Zoo op het woord, dat wondt, geen liefde volgt, die heelt. Indien ge geen gebed hebt; geen tranen; geen innerlijke ontferming. Zoo de offerande u niet toewenkt. Indien het altaar u geen lieve plek op aarde is.

En toch ook dat is niet genoeg.

Op het *rechte* liefhebben komt het aan.

En zoolang ge nu denkt: „Dat *wil* ik wel doen!" zijt ge weg. Neen, ge moet uit de volle borst er voor *danken* kunnen.

Danken dat ge het *moogt* doen. Geen eigenwillige priester of priesteres komt in Gods huis.

Ge moet *aangesteld* zijn.

Aangesteld door *den Heere uw God.*

Ge moet het besef met u omdragen: *Hij* de Heere roept me tot die bediening der ontferming. *Hij* mijn God verwaardigt er me toe. Hij, mijn Verkiezer, heeft er me toe gezalfd en verkoren.

En dan eerst gaat het werk der liefde teeder. Dan gaat het heerlijk. Dan loopt men niet op alle bijzondere wegen, maar is tevreden met de priesterlijke bediening in de gewone wegen.

o, Driewerf gelukkig het huisgezin, waar zoo de moeder priesteresse bij haar kroost is, de vader priester van al de zijnen; waar elke bedienende persoon aan heer en vrouw en kinderen *dien* priesterlijken dienst verrichten mag; en waar met de ouders ook de kinderen in dat verloochenend liefdewerk getrokken, medebouwen aan dien stillen tempel des vredes, die geurt met de reuke van hooger leven!

Dan eerst wordt het een *liefdedienst.* Een liefdedienst die nog nooit heeft *verdroten.*

Maar ook een liefde, waarvan elk kind Gods betuigen zal: „Dat had ik niet, maar dat *ontving* ik. *Hem* zij de eer!"

LXXIII.

Gelijk 't paard zijner majesteit.

> De Heere der heirscharen zal zijn kudde bezoeken, het huis Juda, en Hij zal hen stellen, gelijk het paard zijner majesteit in den strijd. Zach. 10 : 3.

Zie toch, hoe God Almachtig zijn uitverkorenen *heerlijk* maakt.

Als *schapen* waren ze heengetogen, zegt Zacharias (10 : 2); als weerlooze *lammeren* waren ze aan de woede der vijanden overgegeven; waren ze „onderdrukt" en voortgedreven. En hoort nu, dat zelfde ontbloote, neergezonken volk ontvangt nu de rijke toezegging: „Ik uw God zal u stellen tot *het paard mijner majesteit* in den strijd!"

Als de strijd komt en de bazuin geblazen wordt, wat wil dan het teedere zwakke lam? Is het niet vreesachtig? Vlucht het niet voor zijn schaduw! Krimpt het niet ineen, en stuift het niet weg van angst?

En nu, uw ziel, die aan zulk een „schaap ter slachting" gelijk was en vlood van schrik en versaagdheid, die ziel zal God de Heere nu stellen als het „paard van zijn majesteit in den strijd!" zal God, uw God, maken als het ros van edelen bloede, waarvan de Heere zelf voor Jobs ooren zong: „Zult gij het paard sterkte geven? Kunt gij zijn hals met donder bekleeden? Het belacht de vreeze en wordt niet ontsteld en keert niet wederom vanwege het zwaard. Tegen hem ratelt de pijlkoker, en in het volle geklank der bazuin zegt het „Heah!" en riekt den krijg van verre, den donder der vorsten en het gejuich!"

o, Het „lam" in het „paard" verkeerd, dat is de bloôheid in moed, de vreesachtigheid in geestdrift, het schuchter vlieden in een onversaagd inrennen op den vijand omgezet!

Als een „schaap" onze ziele, — dan zit de vijand onzer ziele óns achterna, en wij worden als door een onweder voortgedreven. Maar, onze ziel als „het paard zijner majesteit in den strijd," — dan vlucht de vijand onzer ziele voor óns en wij zetten hém na, en als meer dan overwinnaar keeren we uit den strijd weder.

En dat gaat wonder toe!

Want ook dan, als dat heerlijk maken van onze ziel reeds in vollen gang is, merkt ze er zelve nog niets van. En als anderen, onzen strijd aanziende, den indruk ontvangen, dat we met de fierheid van het strijdros er op inrennen, dan voelen we ons toch vanbinnen als een bevend lam, dat trilt van schrik en denkt dat het er aangaat.

En dat moet zoo.

Want wie zich als „het paard zijner majesteit in den strijd" zelf *voelde*, die zou onmiddellijk beneveld worden, struikelen en neerploffen. Het geheim om dat moedsbetoon te doen schitteren schuilt juist in dat beven als een riet vanbinnen.

Het lam overwon met leeuwenmoed de hel en al haar krachten, en nu nog onder Gods uitverkorenen zijn het de lammeren in eigen besef, die als leeuwen in den strijd onverwinlijk worden bevonden.

Men *is* een lam, zoo bloô en weerloos, maar wordt als „het paard zijner majesteit" in den strijd *gesteld!*

En versta nu toch onder die strijden niet vooral en niet meest de disputen of moeilijkheden die ge om de belijdenis van Gods heilige waarheid met uw naasten hebt.

Neen we hebben den strijd niet met vleesch en bloed, d. w. z. niet met onze medemenschen die in vleesch en bloed voor ons staan, maar wel, en vooral met die geestelijke boosheden, die *geen* vleesch en bloed aan zich hebben, en juist daardoor zoo overal ons kunnen vinden en zoo diep in ons hart kunnen indringen.

De strijd gaat niet tegen u, maar tegen God, en tegen u maar alleen voor zoover en zoolang ge aan God vasthoudt.

En daarom die strijd is met den Satan; met al de trawanten en satellieten van Satan; met al de geestelijke machten in den geestelijken dampkring; met al de instrumenten van den Booze, die in de wereld om u en in de wereld van uw eigen hart gereed liggen. Dus ook en vooral met uw eigen *ik*, Satans zeer bijzondere dienaar en zeer geheime vertrouweling.

Tegen die machten gaat het in en die machten zetten uwe ziel na, en het komt er voor u op aan, niet om in de disputen met menschen, maar om in de geestelijke worsteling met die schrikkelijke machten zoo weerstand te bieden, dat *zij* vlieden en *gij* ze najagen kunt.

Maar uw ziel weet ook wel, hoe omgekeerd het daarmeê stond, hoe het altijd vlieden was, en altijd terrein verliezen, en steeds banger worden.

En als ze dan weer op u afkwamen, dan klaagde de ziel al van verre: o God, hoe kom ik er ooit van onder uit! Ja, op het laatst gingt ge maar liggen, zooals het lam soms doet, denkende: „tegenstribbelen baat toch niet en vlieden ook niet meer, zie daar ben ik, doe met mij, Satan, naar uw lust!"

Schrikkelijke toestand!

En toch, toestanden waar een ziel wel waarlijk in komt; waar ze in kan komen met een koud hart; met de ongevoeligheid van de wanhoop. o, Dat ze wel zou willen verlost worden, maar dat ze denkt: „Daar is nu toch eenmaal alle kans op weg!"

Tot dan in die toestanden, in die koude, kil doode toestanden, soms opeens een lichtstraal in de ziel schiet, die haar zeggen doet: „Maar *God* is er toch nog!" en juist om de volkomen desperaatheid,

dan haar voor het eerst heel heur zaak aan dien God „die er nog altijd is" doet overgeven.

En dan wordt het wonderbaar; want ongemerkt gebeurt er dan iets aan ons, om ons, in ons; dat we opeens zien: „We *liggen* niet meer, maar zie we *staan!*" en „De drijver *vervolgt* niet meer, maar zie, hij *vliedt*"; en ze schimpen niet meer als op het bloode lam; maar gaan op zijde als voor een snuivend ros; en dan is de overwinning er: en onze ziel is vrijgemaakt; en ze vernacht na den triomf die behaald werd in de tente haars Gods.

En hoe dat nu is, en hoe dat nu kwam?

Zie, de Heilige Geest brengt ons door Zacharias niet de belofte dat we als *een* majestueus paard zullen staan, maar dat we zullen gesteld worden als een paard *zijner* majesteit.

Heerlijk dus, maar bereden door God zelf.

D. w. z. zooals een veldheer in den krijg zijn edel dier tusschen zijn beenen klemt en met de wending van zijn lichaam en de beweging zijner vingeren aan den toom, en met de sporen aan zijn hielen, en met den toon van zijn stem nu rennen, dan wenden, dan roerloos stil doet staan, ja het zoo geheel beheerscht, dat het paard voor niets meer telt, en slechts een aanhangsel van zijn persoon is geworden, zoo ook beheerscht de Heere der heirscharen dan zulk een aan Hem klevende ziel.

Een edel dier heeft in de hitte van den strijd geen wil of weg, is één gehoor, één opmerkzaamheid, één opvangen van de fijnste roeringen van zijn ruiter, om te gaan waar diens oog vooruitgaat, en te wenden waar diens slagzwaard heenstrijkt in den strijd.

En zoo ook is er voor uw ziel geen overwinning, zoolang gij niet in nog sterker zin „*aanhangsel* van uw God" wilt zijn; u door Hem ja waarlijk wilt laten *berijden;* als door den adem zijns monds u laat *voortstuwen;* en geen andere levensbeweging in u kennen wilt, dan die *voortzetting* is van de levensbeweging waarmeê God den Satan omperkt.

En dan is het heerlijker dan het heerlijkste op aard!

Het „paard zijner *majesteit!*"

Gij zijn lieve kinderen, de uitverkorene instrumenten, waardoor Hij meer nog dan door zijn heilige engelen zijn majesteit aan Satan toonen wil!

Dat is vorstelijk!

Dat is reeds hier met de kroon gekroond zijn!

Wie zoo in de strijdende rijen Gods verkeeren mag, die kent, die smaakt, die proeft reeds hier de heerlijkheid van Satans val.

LXXIV.

Dewijl ze ellendige schapen zijn!

> Dies heb ik deze slachtschapen geweid, dewijl ze ellendige schapen zijn; en ik heb mij genomen twee stokken, den éénen heb ik genoemd *Lieflijkheid*, en den anderen heb ik genoemd *Samenbinders*; en ik heb die schapen geweid. Zach. 11 : 7.

„Troost, troost mijn volk! zal ulieder God zeggen." En aan dien troost heeft 's Heeren volk ook in onze tijden grootelijks behoefte.

Menschen zijn als de schapen der weide; ze moeten „herderen" hebben. Daar kunnen ze niet buiten. Eerst door die „herders" wordt de hoop schapen een „kudde". En zoomin er een „herder" zonder „schapen zijner weide" kan bestaan, zoomin laat zich het heir der schapen, 't zij dan onder het vee, hetzij onder de menschenkinderen, denken zonder „herderen".

Zonder „herderen"! Niet in den beperkten zin, alsof de „bedienaar des Woords" de eenige „herder" der schapen zou zijn. o, Neen, zoo neemt de Schrift het nooit. Gods Woord is nooit zoo eng en bekrompen en eenzijdig. Dat heilig Woord neemt altijd de schapen in *heel* hun bestaan, met *al* hun nood, in de *geheelheid* hunner behoefte. En „herderen" onder de menschen noemt God daarom alle hoofden en voogden en verzorgeren, in huis of school, in staat of kerk. Er zijn „herderen" die het *regiment* hebben, en andere „herderen" die in de *maatschappij* voorop gaan, en weer andere „herderen" die in *kunst* en *wetenschap* den toon geven, en dan ook speciale „herderen" voor de *ziel*.

En al die „herderen" saam nu, overmits ze van God over *zijn* menschen gesteld zijn, hebben de roeping om voor Gods lieve volk te zorgen; voor dat volk dat, als de noot in de pit, zoo onder de volkeren verborgen zit.

Christus is Gods éénige; de spil waarom alle ding gaat; en ook op aarde gaat dus alle ding om Christi lichaam, d. i. om „zijn gekochten," de Bruid zijner lieflijkheid.

Ook de „herderen" (laat ze nu koningen, geleerden of predikers zijn) hebben dus eigenlijk maar één reden van bestaan, namelijk om die Bruid Christi te versieren, of, onder een ander beeld: die groote kudde der menschen zoo te weiden dat de kudde des Heeren tiere.

Maar wat doen nu die „herderen", zoo koningen als geleerden en predikers? Zie, in steê van nu al hun talent aan die kern van het volk ten koste te leggen en te erkennen dat niet de kudde om hen,

maar zij om die kudde bestaan, gaan ze nu dien raad, dat bestel Gods omkeeren, maken van de kudde een slachthoop, waar zij profijt van willen trekken, en keeren in nijd en bitterheid, hun macht juist *tegen* die Gods-kudde onder de kudde der menschen, om die vooral te tergen en te weerstaan.

Dat gebeurt dan soms zelfs nog onder vroom gepraat en met dankzegging aan den Almachtigen God.

Hoor maar wat de Heere er bij Zacharias van zegt: Die herders, zegt de Heere, beschouwen zich als *bezitters*, en *dooden* de schapen en houden het voor geen schuld; o, neen, maar als ze het gedoode schaap verkocht hebben, dan gaan ze nog vroom op de knieën vallen en zeggen: Geloofd zij de Heere! die mij rijk heeft gemaakt! En zoo doet niet maar een enkele, maar allen. „Niet één van die ze weiden, verschoont ze" (c. 11 : 5).

En zoo gaat het niet maar een enkel maal toe, maar, een enkel maal uitgezonderd, *altoos*. De eene eeuw voor en de andere eeuw na. Zoo schriklijk is de toestand en de gesteldheid van een zondige wereld, dat het beste wat God er in zet, bederft en vlak in doet tegen het doel waarmeê Hij het schonk.

En zoo gaat 's Heeren lieve volk er dan onder. Ze kunner er niets tegen doen. Want het komt van allen kant tegelijk: de *vorsten*herders, de *maatschappelijke* herders, de *geleerde* herders, de *geestelijke* herders, het spant al saam, om de schapen eerst te scheren, dan te dooden, en dan voor goeden prijs over te leveren. En dan gaat het al erger en bitterder. Ze worden in een hoek gedrongen; voor gek verklaard; getergd door spot; getrapt op de borst en vertreden. Een voetwisch maakt men er van; en dan eerst doet 's Heeren lieve volk in het oog dier „herderen" dienst naar behooren.

Arm volk! wat blijft er dan van u over? Dan wordt ge „*slachtschapen*!" Een eerenaam, u door den Heere zelf gegeven. „Schapen ter *slachting*" overgegeven. Een bang woord. Een naam, waar al de tranen en het bloed der martelaren aan kleeft. Maar toch een heerlijke naam, omdat het u ééns naams maakt met „het Lam, dat de zonde der wereld wegdraagt," dat „Lam, dat ook ter slachting werd geleid en, gelijk een schaap stom is voor zijn scheerders, zoo ook zijnen mond niet opdeed."

Op Golgotha, daar waren ook de herders bezig om hun hartstocht aan het Lam te koelen. De herder Pilatus en de herder Cajaphas en de herder Herodes! allen aangevallen op het Lam Jezus, en Jezus bezweek en bestierf het; zoo bitterlijk en zoo gruwelijk door zijn eigen herderen gesmoord.

Gods lieve volk moet daar dus op rekenen; niet vreemd opzien als ze verdrukt worden, maar verbaasd staan, als de druk eens een

oogenblik weggaat. Niet wee en ach klagen, als de herders weer het vlas voor het worgkoord spinnen, maar wonder opzien, als eens een enkele maal „trouwe herderen” op den troon, in de leerzaal en op den kansel gezien worden.

Gods lieve volk moet zijn God gelooven, die gezegd heeft: „In de wereld zult ge verdrukking hebben”; en niet altoos als een moedwillig kind denken: „Ja, maar voor mij kan God wel een uitzondering maken. Ik wilde het nu zoo gaarne eerst goed op aarde en dan nog goed in den hemel er bij hebben.”

Dat is tegen het Woord in. Dan *wilt* ge blijkbaar niet van de *slacht*schapen zijn; dan haat ge den eerenaam, die u aan den Man van smarte verbindt; dan wilt gij een „pronklam” zijn, met bloemen omkranst, zooals de priesters te Efeze hun opgepronkt offerbeest door de straten omleidden. D. w. z. dan zal de uitkomst zijn, dat ge hier gesierd en in de bloemen omloopt, maar bij uw sterven terecht komt op een altaar, waarbij men den Naam des Heeren niet kent.

Gelukkige, fortuinlijke, voorspoedige, jubelende personen wilt ge dan onder de kinderen der menschen zijn, en zie, even daarom wijkt dan de vertroosting Gods verre van uw hart.

Want, hoor maar, wat is de naam, waarmeê God zijn lieve volk toespreekt? Noemt Hij ze niet *„zijn ellendigen?”*

Hier immers ook, in die prachtige profetie van de „slachtschapen”, waarom zal de Heere zich hunner ontfermen? Zacharias, als tolk van den Heiligen Geest, zegt het u: „Dies zal ik deze slachtschapen weiden, dewijl zij *ellendige* schapen zijn!”

Juist, omdat ze zoo gekrenkt, getrapt, vertreden waren, omdat ze er zoo diep ellendig aan toe zijn, juist daarom wordt het hart van den eeuwigen Ontfermer over hen gaande gemaakt. En nu niemand ze weiden wil, *nu weidt Hij ze!*

Of twijfelt ge nog; denkt ge nog: Zoo erg hoeft het toch niet! Lees dan in vs. 11 met eigen oogen wie de schapen zijn, die den Heere kennen: „Alzoo hebben *de ellendigen* onder de schapen, die op mij wachtten, bekend, dat het des Heeren woord was.”

Ellendig u voelen. Het nu opgeven. Geen raad of uitkomst meer zien. Voortgedreven worden als door een onweder. Gejaagd als de ree op de bergen. Moeten en niet kunnen. Niet kunnen en toch moeten. Gevleid in wat u zonde is en getergd in wat u heilig wierd. Hulpeloos. Weerloos. Neen, niet meer staande, maar ingezonken, neergevallen. En dan die „herderen”, die u weiden moesten, daar voor en om u staande, met de wolschaar en het worgkoord en de goudschaal in de hand. Om dan benauwd, en alles donker voor oogen, in u zelf u terug te trekken, en ook daar van binnen, in uw hart, een wil te vinden die boos is, en allerlei hartstocht die misdadig woelt, en een gevoel dat u misleidt, en voor de deur van het hart .... een Satan die er in wil sluipen!

Ja, wel waarlijk, lieve vrienden, zoo kan er eindelijk, eindelijk iets over ons komen, dat we van „die ellendigen onder de schapen, die op Hem wachten,” bij ons zelven leerden bevinden: *zulk een ellendige ben ik.*

Maar dan gaat het ook een nieuwe wereld in. Want dan komt ge te ontdekken, wat ge nooit vermoed hadt, dat die schapen, die gij dacht dat geen herders hadden, nochtans blijken toch een Herder te hebben!

En een *heerlijken* Herder ook! Een Herder, die, onder al de benauwing door, ze gereikt heeft van het malschte kruid, ze gelescht heeft met de koelste droppen, ze geweid heeft met de teerste liefde!

Zijn herdersstaf heet Lieflijkheid!

Dat is het verborgen regiment des Geestes, de verborgen wetenschap der eeuwige Wijsheid, dat is de verborgen prediking van den eeuwigen Leeraar.

Wel hem, die *deze* verborgenheid, de verborgenheid der godzaligheid, kent!

LXXV.

Zoo is dan noch hij die plant, noch hij die nat maakt, iets!

> Zoo is dan noch hij die plant *iets*, noch hij die nat maakt, maar God die den wasdom geeft. 1 Cor. 3 : 7.

Het volk Gods, daar mag nooit iets op afgedongen, is het behoud van het land. „Jezus' gekochten” zijn het zout, dat het bederf weert. Ze zijn het „licht”, te midden van de nationale donkerheid. Zij zijn de „stad op den berg”, en dus de sterkte waar 's volks behoudenis aan hangt.

Dat gaat door, ook al ligt dat volk nog zoo diep gezonken, ja, ook al wierd het weinig meer dan de overbrenger van den heilschat uit het éene geslacht aan het andere.

Zie het maar aan Israël!

Ook in de dagen toen in Jeruzalems paleizen en woonhuizen elk voor zijn afgod boog, rustte toch in datzelfde Israël het zaad van den Messias, de Hope der volkeren, der vaderen Wensch.

En zoo ook nog in onze dagen: bij dat deel der natie, waar het getuigenis bewaardt wordt, dáár schuilt de hope voor de toekomst, de verwachting van 's lands behoud.

Wat land en volk redt, ophoudt en door de toekomst heen zal

brengen, is niet iets in u, maar is alleen het „Getuigenis des Heeren", en daarom blijft 's Heeren volk zijn eere behouden, ook al doet het niets dan voor dat „Getuigenis" smaad lijden.

Dat maakt dan ook dat er nooit een oogenblik mag geaarzeld om naar dát volk zich met het aangezicht toe te keeren, en dat alle ziel zich bezondigt, die dat „Getuigenis"-bewarend volk van God minacht of haat.

Een schat van „liefheid, trouw en menschelijken adel van hart" is voor de toekomst van een volk zeker niet verwerpelijk, maar als ge het vergelijkt met wat voor de toekomst van een volk in het „Getuigenis" ligt, dan komt die trouw en liefde van het menschenkind ternauwernood meer in aanmerking.

God redt, God behoudt, God zelf beschermt een volk, nooit eenig mensch, nooit eenig schepsel, en omdat nu Godzelf niet anders dan in zijn „Getuigenis" het volk toespreekt, dáárom hangt aan dat „Getuigenis" *alles*.

Wee, wee dan ook het volk des Heeren, als het ooit iets anders ook maar dan drager van dat „Getuigenis" wil zijn.

Dat „Getuigenis" is het zaad des levens, en het volk Gods is de zaaier, die het te zaaien heeft aan alle wateren.

Zoo plant Paulus, zoo maakt Apollos nat. En dan...? Dan is er nog *niets*. Want zoomin uit een zaadkorrel ooit een kiem kwam zonder de inwerking van Godes almogende kracht, zoomin schoot er uit het zaad der „Getuigenis" ooit een kiem des eeuwigen levens op, zonder de bevruchtende inwerking van God den Heiligen Geest.

Dit maant tot *voorzichtigheid* in de liefde voor 's Heeren volk.

Liefhebben moet ge het. Aan de liefde voor dat volk wordt zelfs uw liefde voor den „Vader" gemeten.

Wie niet liefheeft het kind, hoe zal die Hem liefhebben die het kind heeft gegenereerd? vraagt Johannes, en de droeve ervaring drukt er, helaas, het zegel op, dat alle ziel, hoe vroom, en alle geest, hoe tintelend van vernuft ook, eindigen *moet* met van den weg af te komen, als ze den netel niet uit hun hart uitrukten, die telkens, om het vele waarop ze afstuitten, het volk des Heeren gestoken en gebrand heeft.

Aan dien eisch, dat ieder kind van God Gods lieve volk liefhebbe met een onverdeelde liefde, houden we dus strikt vast; er bijvoegende, dat al de verdorring van het nieuw opgeschoten plantsoen in den hof des Heeren, alleen daaraan te wijten is, dat die aansluiting aan Gods volk niet gezocht, die liefde niet gekweekt is, en dat Gods oude volk in deze landen door de nieuwe belijders van Jezus eigenlijk gestooten is voor het hoofd.

Maar, en leg daar geen minder nadruk op, uw liefde voor dat volk moet *voorzichtig* en *teeder* zijn.

Niet voorzichtig in den zin, alsof ge u niet te ver met dat volk moest inlaten.

Ik voor mij ik geef aan dat volk, zooals het daar in het land staat, met al zijn krankheden en etterbuilen, heel mijn hart, zonder voorbehoud. Ik wil niet anders zijn dan „met 's Heeren volk één en lotgemeen."

Neen, voorzichtig is zoo bedoeld, dat ge niet onvoorzichtiglijk door uw liefde en genegenheid dat volk bederft, in steê van opleidt en sterkt.

Dat volk moet niet *gevleid* maar *wakker geschud*. Wakker geschud, niet door iets af te dingen op zijn belijdenis, of aan te merken op zijn vormen, of te veroordeelen in zijn eenvoud. Neen, maar door u zelf krank en gansch melaatsch, aan dat kranke en melaatsche volk van God te geven, en niet af te laten van het roepen des vermaans: „Broeders, broeders, onthoudt den Heere Heere zijn glorie niet!"

En dat draagt het volk van God in u!

Het zal als een leeuw tegen u opstaan, als het merkt dat ge, waar God tot *Loammi* gezegd heeft „Mijn volk!" schamper het na durft geven: „En toch zijt ge 's Heeren volk *niet!*"

Ja, we voegen er bij, het zal u weerstaan in het aangezicht en als een „gewitte wand" u toornend terecht zetten, als ge raakt aan het „Getuigenis" of aanrandt wat in het bloed zijner martelaren eens de „Belijdenis van zijn geloof" werd.

Maar anders toornt Gods lieve volk tegen zielaangrijpend vermaan volstrekt niet.

Zoo het uit een hart komt, waar dat volk van voelt: „Die man *draagt* ons op zijn hart," dan is dat volk zelfs op een aanzeggen aan Israël van zijn zonden gesteld; dan haat dat volk eer de vleiende tong; en dorst het naar waarheid, ook al rolt die waarheid als een stroom des oordeels over de erve Gods heen.

En daarom Gods volk moet aan zichzelf ontdekt.

Het moet weten, dat het zoo eindeloos, eindeloos afdoolde van wat, om een eere voor God te wezen, dat volk des Heeren *moest* zijn.

Het moet weten, dat zijn kennisse van de verborgenheden zoo wegslonk als een uitgedroogde zomerbeek; dat zijn gebed van het echte zielszuchten vaak nauwlijks den naam meer dragen mag; dat zijn afgoden weer ingeroest zijn op het voetstuk der zonde, dat in zijn hart overbleef; dat zijn milddadigheid in banden en boeien ligt gevangen, terwijl zijn gierigheid omdrentelt op de straten; en het ergst van allen nog, dat door deze „zweren en etterbuilen" die gespannen staan en pijn doen, het ééne lid des lichaams het andere niet velen

kan, en de teedere, smeltende broederliefde als een morgenwolk voorbijgaande en als het goud van Ophir zoo schaarsch is.

En dat alles moet het volk des Heeren hooren, niet van zijn haters, maar van zijn *liefhebbers*. Vooral de predikers des Woords, die het hart des volks hebben en één er meê zijn, moeten dien arbeid der liefde er elken dag des Heeren aan volbrengen met ijver en met trouw. Zoo met trouw, dat het Woord weer niet enkel, gelijk nu deze lange jaren, dienst deed om kinderen in het Koninkrijk te doen geboren worden, maar ook beginne een macht te worden, om de geboren kinderen Gods *verder* te brengen, te doen opwassen in genade, te doen toenemen in heiligmaking en dieper te doen indringen in de heerlijke geheimnissen van het goddelijk genâverbond.

En vraagt ge: met wat strekking dit meetsnoer des Woords dan over het volk moet gelegd? — dan luidt het antwoord: „Om één ding maar, om te maken dat dat volk ophoude nog *iets* te willen zijn, en Gode weer zijn eere *vol* kome!"

Ophouden *iets* te zijn!

Niet door nu niets te willen doen, en stil te zitten, tot de schimmel als woekerplant op uw ziel kruipe!

Integendeel, de Heere zegt het u: er *moet* geplant. En dat niet alleen, maar er *moet* ook nat gemaakt; met rustelooze inspanning, met toewijding van al uw kracht!

Maar *hierin* schuilt het geheim: Als ge nu plant en als ge nu nat gemaakt hebt, dan zegt ge, o, volk des Heeren: „Niet mij, Gode komt daar de eere van toe", maar denkt er bij: „Ik was toch ook *iets*."

En dát nu moet er uit.

De Apostel zegt het zoo klaarlijk en zoo stelliglijk: „Noch hij die plant noch hij die nat maakt, is ook maar ... IETS!"

LXXVI.

Mijn hart een gedurige smart!

> Ik zeg de waarheid in Christus, ik lieg niet, dat het mij eene groote droefheid, en mijn hart een gedurige smart is.
> Rom. 9 : 1, 2.

Het mysterie der smart is nog zooveel pijnlijker dan we het ons zelven bekennen willen.

Smart, o, dat voelen we, en daar stemmen we ook meest willig in toe, smart *moet* er geleden; aan het ledigen van dien beker ont-

komt niemand; en met name de kinderen des Koninkrijks rekenen uit die erfenis der smarten en des lijdens op een koninklijk deel.

Maar weet ge hoe zelfs vele lieve kinderen Gods zich dit nu meestal voorstellen? Och, ze beelden zich in, dat hun doorgaande leven zonder kwelling, in stil geluk voorbij kan vlieten, en dat slechts nu en dan die gelukkige dagen door een smartelijk *tusschenbedrijf* worden afgebroken. In den regel zonneschijn; slechts af en toe een betrokken lucht; en niet dan hoogst zelden storm en onweder. Smart, o, ja, maar bij kleine tusschenpoozen. Een smart die komt, maar ook weer gaat. Een voorbijtrekkende wolk!

Toch spreekt de heilige apostel van Jezus er anders over. Hij kende een *gedurige* smart. Een smart die niet week; die niet overging; maar aanhield en bleef. En dat de heilige apostel diep, zeer diep het smertelijke van die smarte besefte, hoor dat maar aan zijn sterke betuiging: „Ik zeg de waarheid in Christus, ik lieg niet, mijn geweten mij mede getuigenis gevende door den Heiligen Geest, dat het mij een groote droefheid en mijn hart een *gedurige* smart is."

En is dat niet dieper en rijker opgevat?

Is het hart wel zeer teeder, dat zoo spoedig van onder zijn smart weg komt? Wel zeer fijn gevoelende de ziel, die zoo tot vergetens toe met de smart weet te breken?

Een kind dat u lief is, doet u verdriet, en heftig roert u zijn onlief gedragen. Ge lijdt er onder. Niet omdat gij gekrenkt wierdt, maar omdat het uw kind is. Doch zie, een week later dreef die wolk reeds weer over en is uw smarte voorbijgegaan. Arme vader, alsof inmiddels het gif niet bij uw kind voortkankerde, waarvan die onlieve daad nog slechts een eerste uiting was. En alsof het niet gevoelloos en onlief in u was, wel smart te dragen als de wonde van uw kind u tegenriekt, maar niet om die wonde zelve, zoolang ze u maar niet hindert.

Of ook er stierf er een uit uw midden weg, en o, als verzonken en bedolven waart ge onder de smart van zoo bitter gemis. Hartstochtelijk zelfs weendet ge. Nooit, nooit zoudt ge uw doode vergeten. En toch, och, waarom, waarom mag het niet uitgesproken? Hoe dikwijls ging de smart van die zielsrouwe niet haast stuitend spoedig voorbij!

En dat moest toch niet, niet waar? Neen, over de zonde van mijn kind, over het heengaan van mijn lieve dooden, moest mijn smart *gedurig* wezen, aldoor blijvend; nooit uitgesleten; wel niet meer zoo uitkomend aan de oppervlakte van mijn leven, maar dieper ingezonken tot op den bodem van mijn ziel.

Wat spreekt men toch van den tijd, die uitslijt!

o, Gewisselijk, de tijd is een bode Gods, een stille vertrooster. Want als de smart, die ons spant en benauwt, aldoor blijven moest, wat ze de eerste oogenblikken was, dan ware er geen leven meer;

dat hielden we niet uit; dat zouden we besterven. Maar wat komt nu de tijd doen? Komt die ons gevoel verstompen, ons hart omfloersen, vergetelheid voor heugenis brengen? Bij de kinderen der wereld misschien, maar mag dat ook bij het volk des Heeren? Neen, wat de tijd doen kan en mag, is het meêspelen der zenuwen bedaren, het uitloopen der smart in onze hartstochten tegengaan, zelfs de beklemdheid van ons bewustzijn wegnemen, maar niet om daardoor de smart ons uit de ziel te nemen, neen, maar om die smart, gelouterd en door geloof geheiligd, dieper te doen doorleven in de verborgen binnenkameren van ons hart. Zooals engelen lijden zouden, zoo lijdt dan het stil gemaakte kind van God. Een smart die door de ziel vlijmt met een heiligen lach en met droge oogen doet opzien naar den ontfermenden God.

Zie, zoo valt er op ons leven in deze wereld een geheel ander schijnsel. Zoo wordt het floers der smart over heel ons leven gespreid; niet om ons in somberheid den levensmoed te doen stikken; neen, maar om door het geloof, juist onder dat kleed eener *gedurige* smart, verrukt te worden door de ontfermingen eener *gedurige* vertroosting.

Op aarde *kan* een kind van God niet zonder smart zijn. „In de wereld zult ge verdrukking hebben!" sprak de Heere. „Wie achter mij wil komen die verloochene zich zelf, neme zijn kruis op en volge mij!"

Het kruis ligt voor een kind van God als heilig symbool over *heel* het leven.

Hij mag, hij wil niet meer dan zijn Meester zijn, en het leven van zijn Jezus, wat was dat anders dan één *gedurige* smart? Kunt gij u den Christus Gods op aarde denken zonder smartelijke aandoening der ziel? U voorstellen dat uw Jezus de ellende der wereld eens van zich had gezet, en eens voor een oogenblik den gruwel der zonde ganschelijk had vergeten?

Zelfs het neerschrijven van die voorstelling stuit u, niet waar? Ge kunt u zoo uw Jezus niet denken. Dat splitsen van de ziel en dat zetten van een staketsel voor de werkelijkheid zou het eeuwig diepe van de harmonie des levens in uw Heere vernietigd hebben. En, al zulke oppervlakkigheid van u werpend, belijdt ge weer met hooger eerbied het woord van uw Catechismus: „Dat hij wel voornamelijk aan het einde zijns levens, maar toch ook *alle de dagen zijns vleesches* den zwaren last des toorns Gods tegen de zonde van het gansche menschelijk geslacht gedragen heeft!"

Zoo uw Jezus, en waarom gij dan anders?

„Indien we met hem lijden, opdat we met hem verheerlijkt worden;" „*altijd* de dooding van onzen Heere Jezus Christus in onszelven omdragend;" „ons leven," gelijk het Doopsformulier zegt, „dat toch niets anders is dan een *gestadige* dood!"

En bevreemdt het u nu, dat het in uw ziel toch zoo heel anders

staat? Mijn broeder, mijne zuster, zou u „dat gemis aan *gedurige* smart" dan niet eens tot nadenken brengen?

Nu jarenlang heeft men den spot gedreven met die „uitgerekte gezichten" en „sombere troniën," en waarlijk niet wij die het „maken van een droevig gelaat" voor vroom houden. „Zalf uw hoofd, heeft Jezus gezegd, en wasch uw aangezicht." Stereotype somberheid is geen teeken van fijner gevoel, maar stompt het gevoel eer af.

Dat dus niet; maar of nu daarom de over alles heenlachende Christenen wél het merk van vroomheid hebben? Ik weet het niet. Maar als er waarlijk „*gedurige* smart" in de ziel vlijmde, kon het toch moeilijk zoo wezen. Geloof mij, de engelenlach die door de smart heenglinstert, is heusch wel te onderscheiden van den lach der oppervlakkigen die nog nooit *gedurige* smart hebben gekend.

En waarover dan die *gedurige* smart moet zijn?

Zie, meer dan één voelt bij die vraag een onuitsprekelijk gevoel van eindelooze benauwing over zijn hart komen. Want, ja, ook in het gewone leven, in het uitwendige, wordt er soms een smart zonder einde geleden. Er zijn lichaamskwalen die al doorgaan. Er zijn wonden in het huislijk leven die nooit genezen. Er kunnen plagen, ook in den vorm van menschen, om ons zijn, die zelfs den beker onzer schrale vreugd nog vergallen. En schriklijk liefdeloos zoudt ge zijn, als ge ook voor *deze* „gedurige" smarte, elken morgen nieuw en elken avond opnieuw ingeschonken, geen oog en geen hart hadt!

Maar toch, dat treft niet allen. *Die* „gedurige" smart is niet veler deel. En wat er *moet* bijgevoegd, de gedurige smart van een Paulus staat nóg hooger, is nóg edeler, raakt nóg dieper.

De *gedurige* smart waarover Gods kind, genaamd Paulus, klaagt, was om zijn stamgenooten, om het weerspannig Israël, om het diepe wegzinken van anderen.

En daarom, hoe ver reiken bij u de voelhoornen des lijdens reeds?

Kent ge een lijden om de zonde? Een smart dragen om het kwade in u? Om de verwoesting der ongerechtigheid om u heen? De ziel gekrenkt voelen om de overtredingen der goddeloozen?

Kent gij de smart reeds der worstelende zielen? Dat voelen: ik *moet* heilig zijn, en telkens weer walgen van het eigen zelfzuchtig, hoovaardig, onrein gemoed?

Kent gij ook de smart reeds om wat anderen lijden? Om de kranken en treurenden? Om de vernederende menschelijke ellende die geleden wordt?

Hebt ge ooit geweend om de kerke Gods, om het puin van Jeruzalems muren?

Ja, de jammerlijke staat van het volk van God, kan ze ooit tot weenens toe de ziel in u ontroeren?

Wat antwoordt ge?

Beschaming over u, niet waar? Beschaming over al Gods kinderen,

dat we zoo hard van huid, zoo schreiend ongevoelig waren en wel steen van binnen leken.

o, Is het dan zoo wonder, als er zoo weinig gebeds, en zoo weinig roepens naar boven is?

Het bidden *zonder ophouden!* het kan niet komen, als niet eerst de *gedurige* smart wordt gekend!

LXXVII.

Ik zal u uit mijnen mond spuwen.

> Zoo dan, omdat gij lauw zijt, en noch koud noch heet, ik zal u uit mijnen mond spuwen. Openb. 3 : 16.

Er staan voor de half en half menschen vreeslijke dingen in den Bijbel. Tegen een goddelooze toornt God in verbolgenheid; over den Farizeër spreekt Hij den vloek der verdoemenis; maar een lauwe ziel, een hinkend hart, een half en half Christen, is voor God derwijs walgelijk en onuitstaanbaar, dat de Heere er van in de Openbaring zegt: „U, lauwe halveling, u zal ik uitspuwen uit mijnen mond!”

En dat zegt diezelfde God van wien diezelfde Bijbel de ondoorgrondelijke ontfermingen en de onpeilbaar diepe vertroostingen roemt; van wien ons geopenbaard wordt dat Hij goddeloozen rechtvaardigt, en den verloren zoon tegemoet snelt om hem op te vangen in de armen zijner vaderlijke barmhartigheid.

Al waren uw zonden als scharlaken, vreest niet, ik zal ze maken als witte sneeuw; al was uw hart koud en kil als marmer, wanhoop daarom niet, ik zal u koesteren gelijk een hen haar kiekens onder de vleugelen koestert; alleen één ding maar: wees geen half en half mensch, wees niet ja en neen tegelijk, besta het niet om lauw voor mij te wezen, want dan, zoo waarachtig God God is, spuwt Hij u uit zijnen mond.

Schriklijk, niet waar?

Schriklijk, dat God zóó spreekt, en niet anders kan noch mag spreken, maar veel schriklijker nog dat de wereld, wat zeg ik, dat de gemeente des levenden Gods desalniettemin vol en overvol juist van zulke lauwe half en half zielen is. En het schriklijkst van alles nog, dat die duizenden bij duizenden lauwen zelf nog vaak in den Bijbel lezen, en er ook dat hun eigen vonnis in lezen: „Ik zal u, omdat gij lauw zijt, uit mijnen mond uitspuwen!” en dat ze er toch

maar over heen lezen, denkende, voor zooveel ze dan nog denken: „Dat raakt mij althans niet!”

En toch dat raakt u wel gewisselijk, maar zie, zoo invretend is nu de vloek der lauwheid, dat de lauwe ziel te lauw en onaandoenlijk is, om de insnijding van zulk een woord in zijn ziel nog te voelen.

De half en half ziel glijdt over alles heen. Zijn ziel is een ploeg zonder ploegschaar, die heenschuift tusschen de aardkluiten zonder een vore te snijden in den akker. De Schriftwoorden spatten op den buitenkant van zijn ziel af als waterdroppen op een gloeiende plaat. En nog op zijn sterfbed zal men hem voorlezen, of zal hij zelf lezen: „Omdat gij lauw zijt, zal ik u uit mijnen mond spuwen!” zonder dat zijn hinkend hart er ook maar op komt, dat *hij* die lauwe is. En zoo gaat het op een eeuwigheid, tot God *doet* naar zijn woord en hem werkelijk uitspuwt met goddelijke minachting en walgende verachting.

En kan het anders?

Ze zijn kerksch die half en half lieden; ze willen gerekend worden, nu niet bij de fijnen, maar toch onder de godsdienstigen; ze geven wel iets; en zijn erg tegen de overdrijvende modernen; maar God liefhebben; in ijver voor 's Heeren zaak ontgloeien; om Gods wil met de wereld breken; zeggen: „Heere, voor U geheel en al!” — roepen: „God, wees mij arm zondaar genadig!” dat nooit; of het moet zijn in een gezang dat ze toch meêzingen: meêglijdend met alles wat glijdt en glibbert in de oppervlakte van hun leven. Och, ze zijn zoo wijs die half en half zielen! Ze passen zoo op voor eenzijdigheid, en van de uitersten hebben ze zoo'n ingeboren afkeer!

En wat zoudt gij nu doen als gij in Gods plaats waart? Zoudt ge dan denken: „Er is toch *iets* liefde bij die lieve vreedzame menschen, die onder elkaar allen wél van elkander spreken; welaan, dat beetje van hun liefde neem ik voor lief?” Neen zeg ik u, maar ge zoudt ze van u stooten en van u werpen, roepende: „Voor uw God alles of niets!”

Een moeder in huis *mag* geen vrede nemen met een soort koele genegenheid als haar kind voor elken vreemden bezoeker over heeft. Een vader *mag* er zich niet bij neerleggen, als zijn zoon hem een koele plichtpleging gunt. „Mijn zoon, *geef mij uw hart!*” blijft de diepe toon waarmeê elk vader op zijn kind behoort toe te treden, en als de vader met *minder* zich gezeggen laat, deugt zijn eigen vaderhart niet.

En zoo nu ook kan, mag God zoo waarlijk en waarachtig Hij God is, met niets minder, met niets geringer vrede nemen, dan met een liefde waar gloed in zit, waar vuur in tintelt, een liefde die leeft.

„Koud voor God” dat kan nog. Koude is nog een kracht, een zich inzetten tegen den Heere, een inslaan van de verzenen tegen de prikkelen. Wat eerst steenkoud is, kan straks uit reactie machtig

gaan gloeien. Zie, de hoeren en de tollenaars zullen u voorgaan in het Koninkrijk der hemelen!

Maar „lauw" dat is als er gansch geen werking is. Een moeras. Een poel waar geen zuchtje meer over blaast. Afgemeten zelfgenoegzaamheid. „o, Ja, God is mijn hemelsche Vader, en dus Hem heb ik ook wel lief!"

En dat nu vloekt God niet, daar toornt de Heere zelfs niet meer tegen, dat spuwt Hij eenvoudig uit zijnen mond.

Vooral de belijders van Jezus in ons goede Nederland mogen zich dat schriklijk woord wel gezeggen laten.

Nederlands karakteraard heeft zoo angstig veel van het karakter van Laodicea!

Dat bedaarde, dat voorzichtige en omzichtige! Dat altijd roepen van niet te ver! Dat altijd sluipen langs het stille middelwegje! o, het karakter van ons arme volk, vooral in het midden van ons land, staat voor de Laodicea-zonden zoo sterk bloot!

Men moet er altijd nog eerst eens over denken. Dat denken moet eerst nog eens overzomeren en overwinteren. En als het dan moet, dan komt er nog zoo hoogst zelden een flink en beslist *ja*, maar blijft het meest bij een meesmuilen binnen de tanden van iets dat tusschen *ja* en *neen* in staat.

Die bedaardheid en dat aldoor roepen van „niet te ver!" wordt zoodoende op geestelijk terrein een nationale zonde. Een zonde die de bloem in den knop, eer ze ontlook, verdorren doet, die bant wat ons zegenen kon; en in halven sluimer, als ware het een schimmenwereld, menig dorp en menige kleine stad doet voortkruipen van het eene jaar in het andere.

Het is gebrek aan wilskracht.

De wil *kan* niet meer.

Men zou wel willen beslissen, maar het besluit kan niet baren, en er wordt niets, niets uit.

Eerst grieft dat dan en hindert, zoolang de consciëntie er nog tegen inwoelt.

Maar ook daar komt een einde aan. Ten leste is de prikkel van de consciëntie stomp geworden. En dan gebeurt het ijslijkste wat gebeuren kan. Dan namelijk gaat men die half- en halfheid, die lauwheid der ziel goedpraten, er een deugd in zien, ze uitventen voor de hoogste levenswijsheid, en in steê van wat Gods Woord getuigt, dit andere getuigenis plaatsen: „Och, of ook gij lauw waart, maar omdat ge heet zijt, zal ik u uitspuwen uit mijnen kring."

Een beslist man die durft, heet dan een Farizeër.

Elke lauwe, hinkende ziel is dan een wijze op aarde geworden.

o, Vooral onder hen die vele goederen hebben, vindt ge die lauwe Christenen zoo in massa.

Helaas, waarom worden ze ook onder de gereformeerde belijders.

van 's Heeren naam gevonden? En toch, waartoe het verheeld? Ook daar zijn ze, die meêpraten en meêzingen en meêbidden, dat ge zoo zeggen zoudt: „hun hart moet wel warm kloppen!" en dat het, als het op verloochening en op liefde voor dien teederen Ontfermer aankomt, toch o, zoo lauw, zoo akelig lauw in hun ziel gesteld is.

Heere, slinger *die* lauwen bovenal uw schriklijke bedreiging tot in de samenvoeging en het merg hunner ziele!

Vooral hún oordeel zou zoo ontzettend zijn!

LXXVIII.

Keren-Happuch.

> Daartoe had hij (Job) drie dochteren, . . . en hij noemde den naam . . . der derde Keren-Happuch; en er werden zoo schoone vrouwen niet gevonden in het gansche land.
>
> Job 42 : 13—15.

Job is en blijft een ondoorgrondelijk instrument, waarvan God Almachtig zich bediend heeft, om Satan den mond te stoppen; het drietal veelpraters over God met beschaamde kaken naar huis te zenden; en zijn eigen lieve kinderen te troosten, niet met soetsappige, maar met energieke en daarom goddelijke vertroosting.

Wie het prachtig boek van Job, met zijn ziel er bij, doorworsteld heeft, die voelt zich, ook al golven de baren der smart om en over hem heen, dichter, nader bij zijn God.

Nader bij zijn God, juist omdat dit boek van Job zoo door en door menschelijk is; elken zweem veracht van geestelijke overspanning; en den mensch, den tobber, den zielsbenauwde waarlijk zóó neemt, als hij werkelijk is.

Het geheim waarom Jobs woorden ons zoo wonderbaar troosten, is, omdat Job alles uitspreekt; niet gemaakt vroom, maar eenvoudig, oprecht vroom is; niets voor zijn God verbergt; zich voordoet zooals hij is; en niet rust eer hij zooals hij is, met al zijn wezenlijk menschelijke nooden en begeerten, een God gevonden heeft, die zijn *zaligheid* uitmaakt.

Let onder veel op dit éene punt:

Job had kinderen gehad, en onder die kinderen meisjes, en toen zal Job er wel terdege aan hebben gehecht of die meisjes schoon van aangezicht waren. Zoo is ieder vader, en voeg er veilig bij, iedere moeder. Zoo waren ze in het Oosten en zijn de ouders in ons Westen

nog. Een „mooi kind” van God te krijgen, vooral indien het een meisje is, dat vinden we rijk.

Maar zie in Jobs bitter ongeluk, ging ook dat lieve van zijn kinderen onder, al die vriendelijke, bezielde, schoone trekken van zijn kinderen zou Job nooit meer zien. Ai mij, onder het puin van het instortend feesthuis was al die lust zijner oogen en al die weelde van zijn hart voor altijd bedolven. Och, men leeft zoo weinig in die dingen in, maar anders, denk eens wat het voor Job op den aschhoop zou geweest zijn, als onder al die krenkende, bittere smart nog een van die lieve kinderen naar hem toe had kunnen komen, en al was het maar uit de verte hem had kunnen toeroepen: „Lieve vader, lijdt u zoo schrikkelijke pijn!” o, Een traan in het kinderoog ware zoeter balsem in zijn wonde geweest, dan al het troostbetoog van zijn vrienden.

Maar zie, nu aan het einde, bij de oplossing van het raadsel, als Job er is, en alles weer opleeft, wat zien we dan? Dat de Heere Job geestelijk weer den stengel zijner ziel opbuigt? o, Zeer zeker. Maar toch ook nog iets anders. „Genade *en eere*” zal Hij geven. En zoo wordt Job niet alleen aan zijn ziel versierd met genade, maar ook uitwendig weer groot, glorieus en rijk.

En rijk waarin?

Letterlijk in alles wat een menschenhart begeeren kan.

Ook daarin dat Job weer *schatten van kinderen* krijgt. Zeven heerlijke zonen met drie dochteren, en hoor, niet alleen drie meisjes, maar drie meisjes die *zeldzaam schoon*, de schoonste dochteren van het land zijn.

Zoo is de rijke God!

Wij zouden zeggen: Wat doet dat er nu toe, of die meisjes die Job kreeg, ook schoon zijn; als ze maar lief en vroom waren. Maar God de Heere zegt: Neen, na en bij al dat andere is ook de schoonheid een sieraad, schoone dochteren te hebben eens ouders glorie, en ook met die glorie bekleed Ik mijn knecht Job.

Ja, zóó zelfs wordt op die schoonheid nadruk gelegd, dat we vernemen, hoe de schoonheid van deze meisjes, niet maar kindermooi was dat bij het opgroeien vervaalt, neen, maar dat heur volle schoon eerst uitgroeide toen ze vrouwen waren, en dat toen in gansch dat land geen vrouwen gevonden werden zoo schoon als die dochteren van Job.

Die schoonheid was zelfs derwijs de harmonische uitdrukking van heur wezen, dat ze een naam ontvingen waarin dat schoone wezen zich afspiegelde: *Jemima*, zoo schoon als een duive, *Kezia*, de geurende schoonheid, maar als de allerschoonste *Keren-Happuch*, het inbegrip van overvloeiende aanvalligheid, een wandelende gratie!

In onze Christenwereld klinkt die lof voor Keren-Happuch vreemd. Helaas, ouders die de klippen kennen, waarop zoo menig hulkje reeds wrak stiet, zouden God den Heere haast niet meer om een „mooi kind", vooral niet om een beeldschoon dochterke durven bidden. Schier eer nog zou het gebed zijn: „Heere, laat mijn kindeke *niet* beeldschoon van buiten zijn, het mocht eens onherroepelijk schaden aan het innerlijk glazuur waarmeê uw wondere genade de ziel sieren wil van binnen!"

En daar is wel oorzaak voor.

Elk geestelijk ziener zal getuigen moeten, dat de leepoogige Lea's de Rachels o, zoo vaak voorgaan in het Koninkrijk der hemelen, en niet meest de Keren-Happuchs, maar eer de aan schoonheid misdeelden ziet ge door het goddelijk schoon van Jezus' kruis bekoord.

Wel zijn er uitzonderingen.

Het gebeurt dat ook met schoon en gratie als overtogen dochters de ijdelheid schuwen en haten, om geen oog dan voor den Heere te hebben. Maar het zijn uitzonderingen. En bovendien, wie weet de macht van overgroote genade die in heur zielen werken moest, om die koorden der ijdelheid stuk te pluizen en te verscheuren.

Een schoone vrouw, die zich nooit zelve liet aanbidden, en nooit anders dan tot aanbidding van den éénig Aanbiddelijke bewoog, is zulk een opgericht teeken van bijzondere Godsgenade.

Afgod te kúnnen zijn en dan geen andere goden voor Gods aangezicht te hebben, kost zulk een schrikkelijke worsteling.

Meest zijn de arme Keren-Happuchs dan ook tegen dien stroom der verzoekingen niet bestand. De ijdelheid vat haar. De zelfzucht gaat op den troon. De ziel wordt vergeten voor het lichaam. Het kleed der gerechtigheid voor het gewaad der bekoorlijkheden. En wat hindert, is niet de ingevreten vlek der zonde in het hart, maar veel meer de minder blanke tint die bij het ouder worden de huid heeft overtogen.

Of erger nog indien de Keren-Happuchs in minderen stand werden geboren, want, o, God alleen weet, hoe vele van onze schoone dochters uit arme ouders juist door heur schoon wegzonken, diep tot in den poel van schandelijkheid en bestialiteit.

Vreeselijk!

En dan een onooglijk, gebrekkig meisje te zien, dat geen mooie stem zelfs heeft, maar met die onaangename stem zoo stil psalmen voor haar God jubelt. o Zegt het mij, ouders, is de schoonheid niet schier een vloek geworden, en is een gewoon gelaat, dat niemands aandacht trekt, niet eer een zegen van den Heere?

Zoo zal het wel alle eeuwen door geweest zijn.

Naëma, het eerste schoone meisje waarvan onder de kinderen der menschen gewaagd wordt (Gen. 4 : 22), was uit Lamech en Zilla geboren en had Jabal en Tubalkaïn tot broeders. Een goddeloos geslacht!

Maar zoo wierd het sterker nog in onze dagen; nu de emancipatie-gedachte vooral de schoone vrouwen boeit en heur de schoonheid, zoo God het niet verhoedt, tot een rampzaligen vloek doet worden. In onze dagen, nu heel het leven van binnen naar buiten wordt gekeerd en de schoone vrouw in natuur en kunst wordt verafgood. In onze dagen bovenal, nu een meisje al haar uren van al haàr dagen kan doorbrengen met over niets dan de elk seizoen wisselende kleeding te denken. Een maalstroom die alles meêvoert! Wie, wie, die schoon is en gezocht wordt, houdt in die schrikkelijke gevaren stand!

Toch kan het.

Ook de Keren-Happuchs *kunnen* haar Jezus vinden; mits ze niet met het heilige coquetteeren; mits ze voelen: „Ik kom er nooit!" en dies reddeloos zich in Jezus' armen werpen, om er juist zóó wél te komen; bovenal, mits ze bewaard worden voor en strijden tegen het schrikkelijkste wat komen kan: het vermengen van zelfaanbidding met aanbidding van den Heere.

Ouders, hebt daarom vooral uw „schoone meisjes" lief met een bijzondere liefde. Beware God u van ze ooit als mooie speelpoppen tot streeling van uw ouderlijke ijdelhèid te laten kijken. Ziet toch toe, dat ge ze nooit prikkelt ten kwade door kleedij of opschik. Helpt ze den Booze ontvlieden, door vooral zulk een meisje van buiten *naar binnen* te leiden, naar een schoon dat *edeler* en *heiliger* blinkt in de schatkameren der *ziel*.

LXXIX.

Stond, alle dagen, dienende.

> En een iegelijk priester stond wel alle dagen dienende, maar deze, één slachtoffer voor de zonde geofferd hebbende, is in eeuwigheid gezeten aan de rechterhand Gods.
> Hebr. 10 : 11, 12.

Nog *buiten?* of reeds *in* den Verlosser? het scheelt voor onzen geestelijken persoon zoo naamloos veel. „Buiten," nu niet bedoeld in den zin van de goddeloozen, die den heerlijken Zoon van God in hun verblindheid nog vloeken; ook niet ziende op hen, die wel zochten maar nog niet vonden. o Neen, alleen op wezenlijk bekeerde personen heb ik het oog; op kinderen Gods, die het niet alleen eeuwig in de verkiezing zijn, maar het ook door bekeering in het tijdelijke wierden; op zulk soort menschen, die in der daad en

waarheid uit den dood in het leven zijn overgegaan en overgezet wierden uit het rijk der duisternis in het Koninkrijk des Zoons.

Welnu, onder die bekeerden zijn er dezulken, die nog buiten den Borg staan en anderen, die den Borg reeds werden ingeplant.

Dit levere geen misverstand op.

Het staat natuurlijk zeker en vast, dat elk kind van God naar den raad der verkiezende genade, reeds vóór de grondlegging der wereld in den Zoon en Middelaar gezet is. En vast evenzeer, dat elk kind van God bij zijn verandering, d. i. in dien tijd, die voor hem de tijd des welbehagens was, door een daad Gods nu ook werkelijk in den wijnstok als een rank wordt ingevlochten. Maar, en dat is het éénige waar het ditmaal over gaat, gelijk de uitverkorene eeuwig in den Zoon gezet is, *zonder dat hij er zelf iets van wist*, zoo gaat ook die invlechting van de rank in den Wijnstok bijna altijd *buiten zijn zielsbewustzijn* om.

Dit maakt dan dat er nog een *derde* daad noodzakelijk is. Evenals in het natuurlijk leven. In het natuurlijk leven is er vooreerst de eeuwige daad Gods, waardoor Hij besloten heeft ons aan onze ouders te geven; komt er ten tweede een oogenblik der geboorte, waarop de ouders nu dit hun bestemde kindeke ook werkelijk krijgen; maar moet ten laatste aan deze beide, om de zaak vol te maken, nu nog dit derde worden toegevoegd, dat dit voor hen bestemde en hun geschonken kind, nu, opgegroeid, *het ook zelf beseffen en weten gaat*, en alsnu zichzelf als kind van zijn ouders *kent*, om uit zijn kinderhart het ouderhart *bewust* te kunnen toespreken.

Evenzoo nu in het geestelijke. Ook daar is het *eerst* de eeuwige daad Gods, waardoor een uitverkorene aan den Zoon geschonken wordt. Ten *tweede* de daad in den tijd, waardoor God, de ziel bekeerend, ze alsnu aan den Verlosser toebrengt door trekking. (Niemand kan tot Mij komen, tenzij de Vader hem trekke). Maar dan bovendien nog *ten derde* de innerlijke zielsdaad, waardoor de aldus aan Christus geschonken persoon nu ook *weten* gaat, dat hij van den Zoon is en eindelijk met heldere bewustheid zich zelven *als in Christus zijnde* kent.

Het verschil tusschen die beide zielstoestanden van Gods bekeerde kinderen, is als het verschil tusschen de vromen onder Israël en de vromen onder de bedeeling des Nieuwen Verbonds.

De vaderen in den ouden dag waren volstrekt geen onbekeerde menschen. Ze *zochten* niet meer, doch hadden wel terdege *gevonden*. „Abraham heeft zeer begeerd mijnen dag te zien en *heeft dien gezien* en is verheugd geweest.” En wel verre van de vromen onder Israël lager te stellen dan ons zelven, belijden we veeleer, dat ook hun naar hun mate, in hunne uitnemendste geloofshelden de uitnemendste genade is geschied, om met volle teugen heil en heerlijke genieting uit hun Messias in te drinken.

En toch, als algemeene toestand misten de kinderen Gods onder Israël iets, dat er nu is. Zij hebben wel de belofte gehad, maar hetgeen in die belofte beloofd was niet verkregen, opdat ze zonder ons niet zouden volmaakt worden.

En dat, dat nu juist is de half en half toestand, ook nu nog, van elk kind van God, dat wel tot zijn Heiland is toegebracht, maar nog niet voor zijn klaar, eigen, geestelijk, persoonlijk bewustzijn in zijn Hoofd en Heere is ingeplant.

Het meest merkt de ziel dat hieraan, of ze „nog alle dagen staat om te dienen," dan wel, of ze reeds „met Jezus gezet is en gezeten aan de rechterhand Gods."

Onder Israël, zegt de apostel, stond een iegelijk priester nog alle dagen dienende; maar Jezus heeft éénmaal één slachtoffer geofferd en is nu voor eeuwig in ruste en heerlijkheid gezeten aan de rechterhand Gods.

Dit nu slaat natuurlijk niet op valsche werkheiligen, want de „priester die daar stond alle dagen dienende" was een priester des Allerhoogsten en nam dag aan dag den dienst waar naar de ordinantiën zijns Gods.

Zij, die ook nu nog onder ons „staan, alle dagen dienende," zijn dus reeds priesters en priesteressen geworden, personen ingeleid en ingewijd in den dienst des Heeren onzes Gods.

En zie, dat komt nu juist overeen uit met den toestand van het getrokken kind van God, dat er is; dat, stierf het op het oogenblik, voor eeuwig binnenging; maar toch *voor zijn eigen zielsbewustzijn* de zalige genieting der heilige rust en der rijke inplanting in den Heiland nog niet voelde aanbreken.

Een toestand, als waarin bijna elk kind van God den eersten tijd na zijn bekeering zich bevindt. Want, ja, er zijn uitzonderingen; er zijn er zeer enkelen, die opeens in het volle licht gaan; God de Heere is vrijmachtig, en nooit mag, welke weg ook, voor *aller* weg gelden; maar toch zulke zielsgevallen zijn zeer, zeer zeldzaam, en vooral in onze dagen niet dan zeer schaarsch gezien. En verreweg het meerendeel van Gods kinderen maakt de ervaring, dat er eerst na de bekeering een nog onbevredigende, een teleurstellende toestand volgt, en dat we, eerst als de ziel dát te boven mag komen, in de liefde onzer ziele ingaan. Nog scherper onderscheiden, zou men misschien zeggen moeten, dat er in de eerste liefde na de bekeering wél volle vrede is, doch dat er daarna verkoeling en ontmoediging intreedt; maar bij die fijnere onderscheidingen houden we ons nu niet op. Hoofdzaak is het feit, dat men eerst een tijdlang reeds in Jezus is, zonder nog feitelijk voor ons bewustzijn hem te zijn ingeplant, en dat eerst daarna die teederder, zaliger inplanting ook voor ons zielsbewustzijn komt.

En dan voelt men van achteren al het verschil. Dan voelt men:

Ja, ook in dat eerste tijdvak dat nu achter mij ligt, was ik wel priester, bleef ik wel in zijn tempel, en hoorde ik wel naar zijn stemme, maar het was de zalige, heerlijke ruste nog niet. Het was nog een vermoeiend en uitputtend *staan;* een staan al den dag en *al de dagen;* een staan alle dagen *om te dienen*, dezelfde slachtoffers dikwijls offerende die de zonde nimmermeer kunnen verzoenen. D. w. z. het was nog zoo het Roomsche om de offerande Christi elken dag geldend te willen maken door onze daad; hetzij door een daad des berouws of een daad der toewijding of een daad der smeekinge. Wel een erkennen: „Christi offer doet het;" maar dat offer Christi moet dan toch gerealiseerd; en dat moet *ik*, daar moet ik *iets*, daar moet ik *veel* voor doen. Alle dagen weer: „o God, ik heb gezondigd!" en alle dagen weer: „o God, ik wil mij zelf verloochenen!" en alle dagen weer: „o God, scheld mij mijn zonden kwijt." Onrust dus! Nog altijd gejaagd als de ree op de bergen. Nog niet den eeuwigen Sabbat aangevangen in dit leven! Terwijl dit alles nu, zoodra het God den Heere belieft, ons ook voor ons zielsbewustzijn door de diepten heen te brengen, en dus *bewust* in Christus in te planten, en het ons alzoo geschonken wordt, ingeplant in hem, als bezitters van eeuwigen vrede voor God te jubelen, o, zoo geheel anders komt te staan.

Want dan is *ik* weg, en is er niets meer dan *Jezus;* in Jezus verzonken *heel de ziel.* Dan wordt er niet gevraagd wat deed *ik*, maar wat deed *hij.* En hij, o, hij heeft éénmaal, éene offerande, één slachtoffer voor de zonde geofferd, en na die éene offerande die volkomen genoegzaam was, is er ook niets meer te doen, en *zit* hij nu in heilige majesteit in den troon des Eeuwigen, en wacht nu in stille ruste, tot al zijn vijanden zullen gezet worden tot een voetbank zijner voeten.

En dat, dat nu, wat hier van Jezus gezegd wordt, dat past de Heilige Geest dan bij den ingeplante op hemzelven toe. Omdat in die éene daad Christi wij allen geheiligd zijn, en hij door die éene offerande in eeuwigheid volmaakt heeft al degenen die door hem tot God gaan.

Zoo hebben ook zij ruste, heerlijke ruste in hun Jezus, en ook zij, ze jagen niet meer, maar ze wachten, tot al hun doodvijanden gezet zullen worden tot een voetbank voor hun voeten.

Dezulken, ze zijn door het voorhangsel heen.

De vleugelen der cherubijnen overschaduwen hun ziel in den glans van de heerlijkheid Gods, blinkende op het verzoendeksel.

. . . .

Helaas, dat tot die „volle verlichting" hunner ziel thans zoo weinigen komen.

Zie, er is tweeërlei misbruik.

Het eerste is, dat men dien volzaligen toestand der bewust inge-

planten algemeen maakt *voor ieder bekeerde*, en zoodoende, willens of onwillens, slappe, lauwe, matte lijdelijkheid, nietsdoendheid en zelfs antinominianerij in de hand werkt.

Het tweede niet minder schadelijk, dat men deze diepere inleiding en geheel deze bewuste inplanting in Christus *wegcijfert*.

Daar vandaan komt het dat thans bijna allerwegen de „vaders in Christus" en de „moeders in Israël" gaan ontbreken.

Laag kaphout is nog in overvloed voorhanden, maar waar, waar vindt ge nog onder het volk des Heeren een opgaanden, een met breede kroon gesierden, een *schaduw gevenden* boom?

LXXX.

Maar ik ben vleeschelijk, verkocht onder de zonde! [1])

> Want wij weten, dat de wet geestelijk is, maar ik ben vleeschelijk, verkocht onder de zonde. Rom. 7 : 14.

Iets, iets ook maar *bij het Lam bij*, en ge hebt geen Lam meer dat uw zonde draagt.

Het Lam dat de zonde der wereld draagt, is het één, is het alles, is het volle, het rijke, het overgenoegzame. Wie er iets bij doet, die werpt het Lam weg.

Het „Lam" of de „sterke stier van Basan" zoo staat de keuze!

Dien sterken stier van Basan zit het in zijn horens, in zijn nekspier, in zijn ongetemde kracht. Hij eet het gras en wint in sterkte. Hij wordt al machtiger. Hij komt er met zijn sterke horens door.

Maar heel anders is het „Lam", dat teer, dat zwak, dat machteloos

---

[1]) Zeer ten onrechte beelden velen hier te lande zich nog altijd in, dat deze woorden eigenlijk zijn op te vatten: „toen ik nog vleeschelijk was, was ik verkocht onder de zonde", en alsof het iets zonderlings van Dr. Kohlbrügge zou geweest zijn, dat hij deze woorden: „Ik, Paulus, ben vleeschelijk en alzoo verkocht onder de zonde", van den wedergeborene zou hebben verklaard. Dit is onjuist. Heel deze pericoop is op den *wedergeborene* reeds toegepast door Augustinus, Luther, Melanchton, Calvijn, Beza en bijna alle gereformeerde uitleggers; in onze dagen weer door Umbreit en Delitsch; terwijl de verklaring van den *on*wedergeborene bepleit wierd door alle Socinianen, alle Arminianen, alle mystieken, en later ook door Vermittelungstheologen, als Tholück. De groote beteekenis van Dr. Kohlbrügges optreden in dit opzicht bestond veel meer hierin, dat hij persoonlijk door dit woord recht in zijn ziel werd gezet en alzoo uit eigen diepgewortelde overtuiging, de oude, ware uitlegging weer in gang en eere bracht.

Niet nu pas, maar zoo dikwijls dit punt ter sprake kwam, heeft dan ook *de Heraut*, op het voetspoor van alle rechtzinnige godgeleerden, hierin zich voor den „wedergeborene" verklaard.

is, en siddert als de sterke stieren van Basan aan komen rennen, en stom is, voor dien die het slaat, en stervend zucht naar den hemel!

En daarin nu zitten twee wegen; twee gansch verschillende; twee heel andere; twee volstrekt uiteenloopende wegen.

De weg der sterke stieren is, om al sterker te worden, al machtiger in goedheid, in vroomheid, in deugden, in vriendelijkheden, in gerechtigheden, tot men ten laatste een soort halve engel is, en dus bij zijn sterven vanzelf naar die plaats gaat waar de engelen wonen.

Maar de weg van het „Lam" is, om al zwakker, al armer, al onmachtiger in zichzelf te worden, en dan het woord te krijgen: „Mijn kracht wordt in *zwakheid* volbracht!" mijn *genade* is u genoeg!

Twee wegen alzoo, met tot uitkomst, dat de „sterke stieren van Basan" hoofd voor hoofd *om*komen en ter helle varen; terwijl de lieden van het „Lam" ziel voor ziel *ont*komen en den weg van Henoch en Elia vinden.

Maar wat het allerminste gaat, is, *half* met de sterke stieren te loopen en het toch *half* met het Lam te willen houden.

Dat zit er anders wel bij ons in. Zoo wil ons arglistig hart het wel.

Het „Lam" niet voor het hoofd stooten; ook profiteeren van het kruis; en dus profijt van het zoenoffer hebben; maar .... als een afgedane zaak uit het verleden. Eens was ik zulk een zondaar, en eens was er zulk een Verlosser, en nu, die Verlosser hielp mij van dien zondaar af; en nu voorts, nu genezen, leef ik thans zonder den Medicijnmeester, weer gezond, weer frisch van kracht. Zie mijn hoornen maar! Hoe ze weer uitgroeiden! En dan ben ik zoo heilig en zoo vroom en zooveel beter dan die anderen, schier van geen zonde mij meer bewust. Wat ik dan nog gebruiken kan is wel een Inspireerder van heiligheden, maar niet meer een Schulduitdelger, geen Rechtvaardige meer, voor wien ze zich als goddeloozen bekennen in hun hart.

Zoo prijst men het elkaâr aan, en zoo prijst het sluwe hart het zich zelf aan. Vondst van geestelijke arglistigheid. Zoo weerspreekt men het kruis niet, en toch blijft ik *ik!*

Maar er zijn ook andere zielen. Niet beter, niet edeler, niet vromer. Neen, dat niet, maar er is iets in hen gebeurd. Ze hebben pijn aan hun banden gekregen. Ze kunnen op den deugdenweg niet meer vooruit. Ze voelen zich zinken. Ze ontvallen met elken dag meer aan zich zelf. Ze voelen zich als rentmeesters, die met een ledige kas voor al grooter tal van schuldeischers staan. Ze zijn weg! Zoo goddeloos en ellendig voelden ze zich. Niet omdat ze nu juist zulk een groot schelmstuk hadden begaan; och, neen, dat niet. Maar over wat ze vroeger niet zagen, ging nu een schril licht op. Toen hadden ze er geen gevoel van. Nu wel. Daarom schreit hun ziele zoo bitterlijk. Hun hart brak, en verslagen ligt hun geest in hen neer.

En toen heeft de barmhartige Vader hun iets laten zien.

Wat was dat *iets?*

Dat was *het Lam!* Het heilig Godslam! Het Lam dat de zonde der wereld wegneemt.

En toen heeft God hun gevraagd: „Wilt *gij* de goddelooze zijn die door dat Lam volkomen gerechtvaardigd, geheiligd en verlost wordt?"

En toen hebben ze uit de diepte hunner ziel geroepen: „Om uws naams wil, Heere!"

En dat roepen: „Om uws naams wil, Heere!" dat was de kreet van hun *geloof.*

Wat hadden ze nu in dat Lam?

Alles.

In dat Lam gingen ze voor God vrij uit; in dat Lam staan ze voor God „evenals hadden ze nooit zonde gehad of gedaan, ja als hadden ze 't alles zelf volbracht wat Christus voor hen volbracht heeft."

Sinds wanneer, op welk oogenblik, waardoor kregen ze dat heerlijke?

Geen oogenblik vroeger, maar ook geen uur later, neen, juist op het eigen oogenblik, dat zij voor het eerst voelden: „Ik ben gansch goddeloos! Melaatsch van den hoofdschedel tot den zool mijner voeten."

Op het roepen: „Heere, ik voel mij *gansch* goddeloos!" volgde onmiddellijk het woord: „Dus zijt ge gerechtvaardigd!"

Zoo is, zoo blijft het Lam!

Voel u in uzelven *gansch* goddeloos, weg, verbroken en verbrijzeld, en terstond hebt ge het Lam vol, heerlijk, rijk. Maar ook omgekeerd, voel u wel in veel opzichten, maar toch niet zoo *gansch* goddeloos in uzelven, en uw Heiland is weg, het Lam is voor u niet meer, het kruis mist voor u zijn goddelijk diepen troost.

Welnu, die lieden in wie dat gebeurd is, die de banden voelden en voor den schrik des Heeren hebben gebeefd, en toen het *Lam* hebben gezien, en toen *geloofd* hebben, die blijven nu hun leven lang tobben met dat ellendige hart, met die verraderlijke ziel, met dat goddelooze *ik* van binnen!

Ze kunnen, ook bij al het heerlijk werk der wederbarende vernieuwing naar het beeld des Zoons in hun binnenste, toch maar geen vlekkelooze deugd of geen eigen heiligheid aan zich vinden.

Zelfs in hun beste werken is het altijd weer: „De schuld nog meerder! Altijd weer met zonde bevlekt!"

En dan komen die andere lieden en zeggen: „Maar dan staat het niet goed met u, want gij moet u, als ge wezenlijk een kind van God waart, nu onbesmet en onbevlekt voelen!"

En dat zeggen stormt hun dan als een onweder door de ziel. Want ze wilden toch, o, zoo zielsgraag Gods kinderen zijn, en zie, naar het zeggen van die menschen zijn ze het *niet.* En dan loopen ze zoo ongetroost en zoo bang om. „Mijn God, ben ik dan nog voor eeuwig verloren!"

Tot ze dan het Woord weer opslaan! Dat Woord, waarin staat van

een vroom man Gods, van een apostel die uitriep: „Ik ben vleeschelijk, verkocht onder de zonde". „Ik ellendig mensch, wie zal mij verlossen!"

En dan is het weer goed. Dan bedaart de storm in de ziel weer. Dan wordt ze weer vriendelijk door haar God vertroost.

Zelfs Paulus sprak: „Ik ellendig mensch; zoo vleeschelijk nog, verkocht onder de zonde!"

Nu dan, zoo is ook hún zielservaring.

Dies juichen ze dan weder.

En het einde is, dat zij met den apostel jubelen: Ik dank God door Jezus Christus, mijnen Heer!

LXXXI.

Opdat in ons land eere wone.

> Zekerlijk, zijn heil is nabij degenen die Hem vreezen, opdat in ons land eere wone.
> Ps. 85 : 10.

Gaat het alleen om *de uitverkorenen*, en komt het er voorts niet op aan? Strekt de bediening van Gods Woord alleen maar om *de zielen* voor eeuwig te zaligen? Heeft de kerk op aarde geen andere roeping, dan om het *geloof* te wekken in hen die God door haar prediking roept? Raakt die menigte ons niet? Deert ons Staat en maatschappij niet? En doet het er niet toe wat Sodom en Gomorra het om ons worde, als het kerkstroompje maar zuiver door zijn bedding vloeit?

Neen, en nogmaals neen, roept de Psalmist u tegen, daarmeê is het volstrekt niet uit, daarmeê zijt ge er in geenen deele van af, dat is een deel der zake, maar de zaak zelve nog niet. Die zaak waar het op aankomt is en blijft voor alle geslachten: dat God tot zijn eere kome of er zijn vreeze van hebbe!

Ge moogt de uitverkorenen niet op den voorgrond schuiven. Op den voorgrond staat en blijft eeuwiglijk staan de Uitverkiezer, de heerlijke, almachtige, levende God, aller goeden Fontein en Sprinkader, van al wat uit natuur of uit genade leeft de uit zich zelf opwellende bron.

Waant ge nu dat het genoeg is indien maar de uitverkorenen er komen en dat hetgeen daar buiten ligt er niet toe doet, dan gaat ge daar juist tegen in; laat die eere Gods *niet* tot haar recht komen; en bekommert u *niet* om wat buiten den kring van 's Heeren volk ligt.

Maar gaat ge weer recht staan; krijgt ge ook op de uitverkorenen weer het rechte oog dat ze van *ondergeschikte* beteekenis zijn; en komt ge dus weer in te zien en te erkennen, dat God bovenal is en zijns Naams eer dus de éénige maatstaf aller dingen; dan ontvalt u die enghartigheid vanzelf en krijgt alles om u heen weer gewicht.

Ben ik een Vader, zegt de Heere bij Maleachi, waar is dan mijn eere? En ben ik een Heere, waar is dan mijn vreeze? Wat vader nu is er die het zich niet aantrekt, indien zijn kinderen door schandelijk gedrag en ergerlijken wandel zijn goeden naam in opspraak brengen! En hoe zou God Almachtig dan onverschillig toezien, indien hier een land en daar een volk is, waarin zijn uitnemendste schepsel het uitnemendste in zich verwoest, zich smadelijk aanstelt en zich verdierlijkt?

God leeft, God regeert, Hij is ook nu nog, van oogenblik tot oogenblik, de levende en almachtige God, die alle volk en elke stad en elk dorp en elk huis en elk persoon niet maar schiep en tot aanzijn riep, maar ook nu nog draagt, in stand houdt en leven laat door het Woord zijner kracht.

Hij alleen, Hijzelf is die rijke, genadige, goedgunstige God, die al die steden en dorpen voedt en onderhoudt, die hun koren groeien doet op den akker, hen bewaart door recht en met de prediking van zijn Woord toekomt.

En dan zou het er voor dien God niet op aankomen, hoe het toegaat, wat er uit wordt, of er eere dan wel schandelijkheid woont, als maar 's Heeren volk terecht kwam.

Neen, zeg ik u, dat is de orde der dingen omkeeren. Dat is zeggen: God is er om de uitverkorenen, terwijl toch zoo klaarlijk en stellig 's Heeren Woord ons onderwijst, dat én de uitverkorene én alle ander schepsel er alleen maar is en bestaat om Hem.

Dat doen bestaan en laten bestaan van alle overig schepsel, vooral van heele volken en natiën, heele steden en vlekken en dorpen, heeft dan toch een doel. Een doel niet alleen voor de toekomst, maar een doel ook voor nu; voor den dag van heden; voor den tijd waarin we zelf leven; en wat anders zou dat doel dan zijn kunnen, dan dat God de Heere van al die steden en vlekken en dorpen tot zijn eer kome?

Kwam het alleen op de uitverkorenen aan, och desnoods kondt ge dan heel het leven der wereld missen. Om het Woord te prediken is heel die wereld niet noodig. En, eens geraakt, raakt de ziel van de getroffenen toch nooit meer van hun Heilfontein af.

Dat die wereld er toch is, met al haar schatten, met al haar rijke levensontplooiing, met al haar natuurpracht en ontwikkeling van menschelijke aangelegenheden heeft dus op zichzelf iets te beduiden voor den Heere.

Dat is niet maar speelgoed, waar de goddeloozen zich als bij een

galgemaal aan vermeien, eer ze ter helle varen, maar dat alles, ook dat goud en zilver, ook die rijke levensontplooiing van kunst en kennis, zijn schatten van onzen God. Hij schiep dat alles. Het is zijns. Het komt Hem toe. En het is zich toch al een zeer armen God inbeelden, indien we dat volle, rijke, schitterende leven buiten den Heere onzen God stellen.

Neen, diezelfde God, die eertijds op Nineve acht gaf, die groote stad met veel volks er in, ook veel vee, diezelfde God is nog de Eigenaar wijl Formeerder, de Bezitter wijl Drager, de Regeerder wijl Lotsbeschikker, van elk land en elk gewest, van elk volk en elke natie, van elke stad en elk dorp, van elk vlek, elke buurt en elk gehucht, en zelfs in het afgelegenst oord kan geen boeren-pachthoeve zoo eenzaam staan, of als er menschen wonen, is dat *Gods* pachthoeve en moet die heilige, heerlijke God ook uit die eenzame pachthoeve zijn eere hebben.

Het moet er naar recht gaan, in het donker moet er het licht schijnen; er moet orde en gesteldheid op goede zeden heerschen; naar de ordinantiën Gods moet heel het uurwerk des levens er elken dag afloopen en elken avond in het gebed en in de schuldbelijdenis weer worden opgewonden.

Er zijn in elk huis hartstochten; er woelt in elk dorp zonde; er schuimt ongerechtigheid naar boven in elke stad; goddeloosheid trekt door de aderen van elk volksleven. Maar nu is hier Gods eere in, dat zijn Naam op dien hartstocht beslag legt, die zonde intoomt, die ongerechtigheid aan den band legt en die goddeloosheid breidelt. Nu is het zijn eere als God, dat zij die in dat huis te zeggen hebben, in dat dorp regeeren, in die stad rechtspreken, of in dat land de wet schrijven, voor Hem opkomen, zijn recht sterk maken en aldus aan God den triomf geven over Satans diep onheilige macht. Zijn eere bovenal, dat waar Hij al den dag en al den nacht zegent, uit stad en lande Hem dank worde toegebracht voor zijn groote goedertierenheid.

Zóó moet elk vader het opvatten in zijn huis. Niet maar vragen: Hoe worden mijn kinderen bekeerd? Maar vóór alle dingen vragen: Hoe zal heel mijn huis aan God zijn eere geven?

Met David moet hij als koning van zijn huis zeggen: „Ik zal in het midden mijns huizes wandelen in oprechtheid mijns harten, wie bedrog pleegt zal binnen mijn huis niet blijven, het verkeerde hart zal van mij wijken; den booze zal ik niet kennen.”

Zoo moet elk burgemeester in stad of dorp een aanvallend vijand voor alle ongerechtigheid zijn en een uitdelger van alle goddeloosheden. Het private huis is niet zijn verantwoording. In huis is de vader burgemeester. Maar op de straat, voor alles wat publiek is, moet de burgemeester voor Gods eere waken, en of de wet hem dat oplegt of niet oplegt, God Almachtig zal de eere in zijn stad of dorp

van zijn hand eischen. Alle dronkenschap, alle oneerbaarheid, alle ontucht, alle schandelijkheid, alle bitterheden en uitbarstingen van helsche boosheid, moet door hem van het *publieke terrein* geweerd worden of op hem komt het neer.

En zoo ook staat een koning voor God. Wat een vader in zijn huis en een burgemeester voor zijn stad of dorp moet doen, dat moet de koning doen voor heel het land en volk. Hij is Gods dienaar, de knecht dien God zich besteld heeft, om zijn eere in het land te doen wonen en uit den boezem des volks eere te doen opklimmen voor den levenden God.

Zoo leert het Woord het ons.

Zoo hebben onze Hervormers het steeds begrepen.

Zoo ligt het nóg aan elk gereformeerde van ziel op het harte gebonden.

En daarom, we kennen geen prijs geven van volk of vaderland.

Als het om ons ging, kon dat. Nu het om de eere Gods gaat, *niet*.

LXXXII.

Lammeren in het midden der wolven.

> Gaat henen: ziet ik zende u als lammeren in het midden der wolven. Luk. 10 : 3.

Wanneer hebben de lammeren het zwerven lief? Wanneer hooren ze naar geen roepen? En dolen al verder van hun herder af?

Lezer, dat doen ze, als er geen zweempje van gevaar is.

Maar laat er eens gevaar geroken worden; laat er eens onraad zijn; laat er eens een wolvenoog door de heuvelspleet komen gluren, en och, dan hoeft de herder niet meer te roepen en heeft zijn hoorn niet meer te blazen, zooals dan opeens van allen kant de lammeren naar hem toevluchten, en dringen op hem aan, en stuwen hem haast omver.

En maken wij het nu met onzen Herder anders?

Naar Jezus toe, als de wolven komen, en weer smadelijk van Jezus afgezworven, als de wolf verjaagd is, verhaalt het zoo ook niet de gemeente des Heeren?

Naar Jezus toe in de jaren der eerste Christenvervolging, toen de Nero's „kwaad en verwoed" zooals het geuzenlied zingt, „Christenbloed dronken;" en naar Jezus nog eenmaal, toen, naar een ander geuzenlied zong, „de schaapjes Christi vermoord werden door Spaansche wolven."

Toen drang naar Jezus; schuilen onder de vleugels zijner teedere liefde; roepen: „Heere, behoed ons, wij vergaan!”

Maar toen hij behoed had, en de wolf afdroop, toen afzwerven voor dank en de heerlijke, kostelijke, dierbare Herder der zielen vergeten.

En uw eigen ziel, weet ze er ook niet wel van?

Toen Jeschurun vet wierd, de ziel vermagerd, en toen de tanden ons geknerst werden, een angstig vluchten naar den Heere!

Waarom verzoekt de Heere, vragen we dan nog, half bedillend! Of liever, want God verzoekt niemand, maar waarom stuurt God den Verzoeker op ons af?

Alsof het antwoord er niet al lang was: Om u weer naar zich toe te laten drijven; om u weer bij zich te hebben; en om het u weer waar te maken: „Die in de schuilplaats des Allerhoogsten is gezeten, die zal vernachten in de schaduw des Almachtigen!”

Loopt een herder niet meest met een schaapshond bij zich? En nu wat is die schaapshond voor de lammeren eigenlijk anders dan een wolf onder het appèl van zijn herder? Een lammetje is voor dien grooten hondebek even doodelijk bang als voor een wolfsmuil. Zie het arme diertje maar van schrik en angst eens opvliegen, als de hond aan komt rennen. Dan stuift het lam letterlijk weg.

Als de herder een wolf kon hebben, die ook aanbeet, maar niet doorbeet, en afliet als hij floot, dan zou zoo'n wolf nog beter zijn dan een hond. Dan zou de herder geen hond nemen. En de wolf zou de schapen nog beter bij den herder houden.

Maar dat kan niet.

Een herder in de velden heeft over den wolf geen macht. Zijn lam zou worden weggesleurd en zijn schaapje vermoord.

Daarom wacht de herder niet op het komen van den wolf. Hij neemt een tusschenbeiden dier. Een dier dat den wolf vervangen kan. Een hond.

Maar God de Heere is machtiger dan die herder der velden.

De wolf van God dat is Satan, de moorder der zielen van den aanbeginne, op het lammerenbloed belust.

En dien zielewolf nu, dien Satan heeft God de Heere allervolkomenlijkst, wat wij zeggen zouden, onder zijn appèl.

Zonder Gods wil kan die verslinder zich roeren noch bewegen.

Al staat hij vlak voor een lam, met den muil open, en God laat het niet toe, dan *kan* Satan geen klauw zelfs in de vacht zetten, laat staan een schramp geven in de huid.

Bij dien heerlijken machtigen God is het dus geen spel, maar een *zeker* werk. De heilige Heere weet op een haar hoever het gaan kan, en waar Satan niet en waar hij wel moet wezen, en wanneer Satan weer door het goddelijk bevel wordt teruggehouden, dan staat hij

opeens versteend en als genageld aan den grond, dat hij het machteloos aanziet en het schijnbaar machteloos lam vrij van voor hem uitwandelt; door niets beschut dan door het woord van zijn God; maar in dat woord gedekt door een rondas en een beukelaar.

Zie, de inleidingen in de diepere wegen komen niet opeens.

Eerst van lieverleê gaan we in zielsgevaren, naarmate er bestand kwam om te weerstaan. *Geloofs*bestand. Anders niet.

Eerst de riemen leeren uitslaan in den vijver achter het huis. Dan leeren roeien in de vaart door andere schuiten heen. En dan eerst van lieverleê\u gewaagd op de onstuimige baren; tot ge eindelijk roepen leert: De golven overspoelen mijn ziel en de baren Gods gaan over mij heen!

Zoo is er geloofsoefening.

Geloofsoefening in den zin dat God het is die ons oefent in den geloove, en dat wij daarmeê oefening krijgen.

En zoo nu ook gaat het met „het lammeke van binnen" naar den wolf toe.

Niet opeens.

Neen, eerst oefent de Heere ons dan met de honden. „Want honden hebben mij omsingeld, roept David in Psalm 22 : 17, een vergadering der boosdoeners heeft mij omgeven!"

Dan gaat het nog niet van man op man met Satan. Dan is het nog niet met de geestelijke boosheden in de lucht. Neen, dan gaat het nog met vleesch en bloed, d. w. z. met menschelijke personen. Personen die wel lust hebben om ons te bijten en zeer te doen, maar die het er toch niet op toeleggen, om ons te verslinden. Personen, die gelijk de herdershond straks weer naast de schapen gaat neerliggen, zoo ook, na ons gegriefd en geschrampt en geschrijnd te hebben, weer heel lief voor ons zijn en met ons zich nedervlijen.

Dat is dan de eerste geloofsbeproeving. Nog niet diep, nog weinig geestelijk. Maar toch oefenend. *Want ook die bitterheid van menschen leert naar den Herder gaan.*

Maar dan gaat het verder. Al verder. Tot eindelijk de zielewolf zelf gezien wordt, en een kijk in zijn bloedzoekend oog is als een blik in de diepte van Satan.

Dat verplet.

Dan kan het lam haast niet meer weg. Het zinkt als in den grond. En al zijn roepen is: o, Jezus, mijn Herder!

En o, dan is het zulk een heel ander naar Jezus dringen en zich aan Jezus klemmen, dan toen de schaapshond beet.

Toen ging het om geen pijn, maar nu gaat het om het leven.

De zielewolf zou moorden. Van het zuipen van zielebloed wordt hij dronken. Moordenaar van den aanbeginne.

Maar ook dan is *Hij* er bij, die Satan den kop vermorzelt. En zoo komt het dan, dat het kind des Heeren ten leste nog kalm voor het wolfshol neerligt. Wel huiverig, maar toch getroost!

En als een ander die dat niet begrijpt, hem dan vraagt: Hoe komt ge zoo getroost? — dan antwoordt dat „schaapke van Jezus" zoo warm en zoo dankbaar: „Om mijn Jezus, mijn eenigen troost in leven en sterven, *die mij uit alle geweld van dien duivelwolf verlost heeft*, en mij alzoo bewaart, dat zonder den wil mijns hemelschen Vaders geen haar van mijn hoofd vallen kan."

En dan gaat het nog verder.

Tot eindelijk die duivel in de menschen gaat varen, om ons tegen te staan.

Die toestand waarvan de apostel van Jezus zegt: „Nu hebben we den strijd niet meer met de personen van vleesch en bloed, maar met de duivelen in de lucht."

En, o, dan worden de zielen geschud. Geschud in de wan en gezift als de tarwe.

Dan, dan zijn de lammeren uitgezonden in het midden der wolven.

Maar het Lam, dat op den Troon zit, heeft overmocht, en daarom kunnen ze niet overwonnen worden.

o, Volk des Heeren, hebt dan goeden moed in Hem, die uwer zielen Herder is.

Bang, ja waarlijk bang hebt ge maar voor één ding te wezen.

Als ge nooit iets van wolven om u heen merkt, en alles om u heen in de wereld zoo goedig en vriendelijk blijft, en alle menschen wel van u spreken, vraag dan u zelf eens af: „Ben ik wel een gezondene van Jezus? Ben ook ik wel een lam onder de wolven uitgestuurd?"

En indien *niet*, beef *dán!*

LXXXIII.

Hetgeen God bereid heeft.

> Hetgeen het oog niet heeft gezien, en het oor niet heeft gehoord, en in het hart des menschen niet is opgeklommen, hetgeen God bereid heeft dien die Hem liefhebben.
> 1 Cor. 2 : 9.

Laat mij onderstellen mogen, dat gij door een oprecht geloof Christus zijt ingeplant. Hoe staat ge dan nu met uw allereerste belijdenis van vroeger: *Ik geloof in God den Vader*, *den Almachtige*, *Schepper van hemel en van aarde?* Ook in uw dagen toen ge nog van verre stondt, hebt ge dat eerste artikel toch beleden; toch erkend dat „de Almachtige God de Schepper van alle ding" is; en daarom nu dan de vraag, nu ge „den Heere kennen leerdet," gelooft ge datzelfde geloofsartikel nu nog?

Zeg niet: „Dat spreekt vanzelf!" Want de droeve ondervinding leert nu eenmaal, dat het bij o, zooveel lieve Christenen, helaas, heel anders toegaat.

Denk maar na.

Indien God Almachtig de Schepper is van alle dingen, dan is er ook niets en kan er niets zijn, dat God niet schiep. Dan is Hij de Schepper niet alleen van de aarde, maar ook van de boomen die er op groeien; niet enkel van de wateren, maar ook van de visschen die er in zwemmen; en dus ook niet alleen van den mensch, maar ook van wat er aan kracht of mogendheid heerlijks in zijn hart schittert, kortom van *alles*. Niet enkel van het lage, grove, stoffelijke. maar ook en in veel hooger zin nog van het hooge, fijne, edele. En dan hebt ge dus ook van alle goede ding in uw eigen persoonlijkheid in volstrekten zin te belijden: „De Schepper ook van *dit* goede is de Almachtige God."

Gij *gelooft!* Ja, Amen. Maar nu dat geloofszintuig, het vermogen van dat zintuig om te gelooven, en de werking waardoor dat zintuig dit vermogen zijn kracht laat oefenen, komt dan toch ergens vandaan. Het is er. Het bestaat wezenlijk. Het is geen schijnbeeld, maar veerkrachtige werkelijkheid. Het is een goed iets. Het beste in u. Het eenige wat u redt. Derhalve hebt ge ook ten opzichte van dat geloof te belijden, dat het God Almachtig is, die én dat geloofszintuig, én dat geloofsvermogen, én die geloofswerking in u schiep. Of wilt ge nog vollediger, voor u schiep en u schonk.

Gij voelt, hoe onbegrijpelijk ook, in uw hart dat God haat en tot alle boosheid geneigd is, een geheel ander tegenovergesteld iets spelen,

dat God liefheeft en den Satan dfep haat. Waar komt dat iets, waar komt die liefde, die haat vandaan? Ze zijn wezenlijk. Ge voelt er de drijving innerlijk van. Ze zijn prikkels in u, die u aanvuren. Dus wederom geen inbeelding, maar een wezenlijke kracht. En nu zeg ik, derhalve hebt ge ook van die liefde, zoowel als van dien haat, te belijden: Ik uit mij zelf heb ze niet en had ze niet. Ik kon noch kan ze maken. Ik was en ben onmachtig om ze in mij te doen ontstaan of in werking te zetten of te houden. Geen ander schepsel vermag in deze wat ik niet kan. En alzoo is de eenige die dit heerlijk *iets* in mij kan inbrengen, uitgieten en instorten God Almachtig, van wien ik dientengevolge te belijden heb, dat Hij is de Schepper en de Schenker van alle liefde voor Hem en van allen haat tegen Satan, die ik gedurig door mijn anders zoo boos hart voel heenspelen.

En zoo ook, gij doet goede werken. Goed, niet zoo ge let op uw beweegredenen, die altijd onzuiver zijn, noch ook zoo ge let op den oneindigen maatstaf der goddelijke volkomenheid, maar *goed* in dien zin, dat ze uit het geloof waren en dus geen zonde. Wel hebt ge ze met uwe zonden besmet. Maar anders op zichzelf was het een goed werk, dat ge niet scholdt maar vergaaft toen men u krenkte; een goed werk, dat ge thuis bleeft om bij uw kranke te waken, toen genot u naar buiten wenkte; een goed werk, dat ge het vleesch intoomdet, toen het vleesch uit wou spatten. Wederom een macht, een iets, een goed iets in u. En nu zeg ik ook daarvan: Wat belijdt ge nu? Is dat nu uw werk of het werk Gods in u? Wie werkte in u het willen en het werken? Wie was Schepper en wie schepsel? Wie Schenker en wie ontvanger? Wie wierd er schuldenaar door en wie schuldeischer? Antwoord: God Almachtig ook hier Schepper, Schenker, Schuldeischer; en gij ook hier schepsel, ontvanger, schuldenaar. Ook van dat goede werk was het God Almachtig, die het in uw wil inbracht, in uw werk werkte. Hij uw Schepper en Heere!

En hoe dat nu? God Almachtig schiep u in én het geloof én de betere drift én het betere werk. Eerst door het buiten u te scheppen in Christus, en toen door het uit Hem in u in te scheppen. En wel zoo, dat dit alles een zoo heerlijk, aan uw natuur vreemd, en tegen uw zondigen aard ingaand product was, dat niet alleen niet gij, maar *Hij* het schiep, maar dat het zelfs in uw hart nooit was opgekomen, laat staan, dat ge er met uw oor van gehoord en met uw oog de schoonheid vooruit van zoudt gezien hebben.

Neen, ook die voorbereiding, die in de aspiratie ligt, ontbrak in u. Die het voorbereidde, bereidde, geschapen, u toegebracht, ingestort en in u onderhouden en in gang gebracht en in gang gehouden heeft, is God Almachtig.

Verstaat ge nu, o, kind van God! wat het in uw geestelijken persoon zeggen wil, als ge belijdt: „Ik geloof in God den Vader, den Almachtige, Schepper van alle ding!”

Maar let nu ook op, hoe onze Catechismus, en hoe de Catechismussen van alle kerken leeren, dat hier schepping én *onderhouding* in ligt.

Met te belijden: „Het geloof een gave; de liefde mij ingestort, van Hem mijn heil”, zijt ge er dus nog niet.

Voor een schepsel is het niet genoeg te erkennen: „Ik ben als schepsel geschapen; maar het moet ook in zijn hart zijn: „Ik wil schepsel *blijven!*” Schepsel in alles. Schepsel aldoor. Schepsel tot in aller eeuwen eeuwigheid.

Adam erkende wel dat hij schepsel was, maar hij wou uit die schepsels-afhankelijkheid uitkomen. Dat was zijn zonde. Daaruit ontsproot zijn vloek. „Gij zult als God zijn!” fluisterde de verleider.

Maar wat doen nu Gods kinderen?

Struikelen, vallen ook wij niet gedurig over dat *tweede?*

Uit God mijn heil! Alle roem is uitgesloten! Maar nu ben ik er dan ook. Ik *heb* nu dat geloof; ik *bezit* nu die liefde: ik *sta* nu in die gerechtigheid!

En nu voorts werk ik werken der liefde en des geloofs.

Bittere misrekening. Grievende miskenning van God Almachtig als de Schepper van alle ding. Even onzinnig als de Deïst, die wel gelooft: God *schiep* de wereld, maar zie, nu voorts drijft ze op *eigen wieken.* Want zoo, zoo werkelijk belijdt zulk een misleid kind van God het ook ten opzichte van die wereld in zijn binnenste. Die betere wereld in mij *schiep* God wel; maar nu drijf ik op eigen wieken.

En dat juist is door en door valsch.

Afhankelijk blijft ge aldoor; niet enkel tot aan uw dood, maar voor eeuwig.

En nooit, nooit is er één klein ondeelbaar oogenblik, hoe snel voorbijschietend ook, dat ooit uw geloof gelooft of uw liefde lieft of uw werkvermogen werkt, zonder dat Hij het is, God de Almachtige, die van dit alles de Drager en Schrager, de Onderhouder en Bezieler is.

Gelijk het licht van het aardrijk weggaat, als de zon onder de kimmen duikt, zoo zou voor uw ziel elke straal van licht wegkrimpen, als God Almachtig zich voor u toesloot.

Eén enkelen lichtstraal in het hart te hebben, dien God Almachtig niet op datzelfde oogenblik in u uitstraalt *en stralende houdt,* zie, dat juist is het onmogelijkste van alle mogelijke wonderheden.

LXXXIV.

Verlosser vanouds af is uw naam!

> Gij zijt toch onze Vader, want Abraham weet van ons niet, en Israël kent ons niet: Gij, o Heere, zijt onze Vader, onze Verlosser vanouds af, is uw naam. Jesaia 63 : 16.

Stel toch op den Heere uwen God, uw hope! Hij doet het; Hij maakt het; Hij beschikt het u al!

Zie, nu reeds duizenden bij duizenden van jaren hebben er arme, verloren, in zonden gebondene menschen op deze aarde geleefd, gezucht, geworsteld, gebeden.

Gij zijt de eerste niet, die lijdt en ineénkrimpt van angst en kommer, en haast niet meer kunt in uw doodsnood. Ge vergist u waarlijk, zoo ge u inbeeldt, dat uw lijden een nieuw geval onder de zon is. In ellende verzonken zijn, is nu nog het gewone en is alle eeuwen door het gewone geweest.

Sla de boeken der historie maar op! En, o, zeer zeker daar klinkt u ook het brooddronken gegil der overspannen ijdelheid uit tegen; en ook het flauw gemurmel van schier onbewogen wateren; maar de hoofdtoon in het lied aller eeuwen, uit alle volken, uit aller hart blijft toch een kreet van diepe teleurstelling, bange benauwing, om hulpe, om te worden gered.

Zoo was het in het paradijs, zoo was het in Noachs en in Abrahams dagen, in de eeuwen van David en Hiskia, en dat het nu nog zoo is, en ook u de wateren telkens tot aan de lippen komen, wat ligt daar wonders in, wat is dat anders dan nogmaals een bevestiging van de droeve werkelijkheid: dat het leven op aarde *bedorven*, en het hart *verzondigd* en de loutere, reine, heilige vreugde *weg* is?

Ach, eerst hebt ge als kind gespeeld; toen als jongeling zonder zorge gedroomd; daarna zelfs bij uw intreê in het leven nog gelachen met de somberheid dier somberen van aangezicht; maar nu kwam het dan ook aan u, wordt ook gij bij den grooten hoop geworpen. en gaat ge, uit den strijd van uw hart en den strijd om u heen, het maar al te droef en al te bitter merken, dat dan toch ja waarlijk ons verzondigd menschelijk leven zulk een droeven, zulk een somberen, zulk een diep pijnlijken kant heeft.

En eerst maakt dat op u dan den indruk: „Dat houd ik niet uit! Daar kom ik in om! Daar ga ik bij onder!” totdat ge er dan een tijdlang in zijt, *zonder* om te komen, en uit de lijdenshistorie van vroegere geslachten hoort van zoo menigen man en zoo menige vrouw, die nog zooveel banger beklemd raakten en er *toch* meê door-

kwamen, en ze hoort zuchten van „doodbraking”, van „al de baren en golven Gods” die over hun hoofd heenkabbelden, en dat ze *toch* nog weer Gods lof hebben verkondigd en *toch* nog weer gezongen hebben vroolijke liederen des lofs.

Ons hart is zoo bijna altijd overspannen.

Drijft ons scheepke voor wind en tij af, dan beelden we ons in dat elk gevaar is geweken, en lachen we om die donkere onweerskoppen die zich aan den horizon vertoonen en om het vermaan van ouden van dagen. Alles doet zich dan zoo schoon en blij aan ons voor, en als kinderen zonder zorg blijven we spelevaren op die dansende baren, zonder te denken aan den ontzaglijken afgrond, die onder die wateren schuilt.

En evenzoo, omgekeerd, als die onweerskoppen vlammen gaan en de donder ratelt en de baren bergenhoog worden opgestuwd en het scheepke weigert aan ons zwikken van de roerpen te gehoorzamen, dan laat men opeens *alle hoop* varen, en zou het roer maar willen laten schieten, en maar met de oogen dicht zich neerwerpen in den gapenden kolk.

Maar zie nu, in beide gevallen, zoowel in dien voorspoed als in die bange dagen *liegt* ons leugenachtig hart. Ge *kunt* op uw hart niet aan. Het stelt u alle ding *valsch* voor. Het leeft van *misleiding*. En wie in blijde en booze dagen leven wil naar het wezenlijk *is*, en niet naar het ons *toeschijnt*, die vertrouwe *niet* op zijn hart, die luistere *niet* naar dat leugenachtig voorstellen van zijn eigen ingeven, maar die betrouwe op het Woord, op de waarheid, op het zeggen en de uitspraak *van het hart van zijn God*.

En als ge daar op afgaat, wat hoort ge dan van uw nood en angst en benauwing? Dat het maar schijn is? Dat ge er maar overheen moet werken? Dat afleiding nog het beste geneest?

Neen, dat in het minst niet.

Het Woord maakt het eer nog erger dan beter, teekent het eer nog scherper dan flauwer. Want het doet u uw lijden tot in den *geestelijken* wortel verdiepen, en maakt u nóg ellendiger door u weet te doen krijgen van de ellenden van uw eigen ziel.

Ik weet wel, zoo vindt ge het niet bij die „lachende Christenen” die nog over alles heengleden, maar dan toch bij hen, die van God geleerd zijn, bij de onderwezenen in het Woord, bij alle lijders en lijderessen, die het mes in de wonde dorsten zetten, en u dorsten toonen, hoe schrikkelijk bedorven die poel van giftig gas daarbinnen is, waar alle onheiligheid uit opborrelt.

Aan hen leerde het Woord wel terdeeg, dat het met geen oppervlakkigheid te doen is; dat de dieper gevoelenden alle eeuwen door *geleden* hebben; en dat het meest en diepst en bangst geleden is

juist door *de rechtvaardigen*, d. i. door Gods liefste kinderen, door de vrome en godvruchtige aanbidders van zijn naam.

Maar zoo ge dáár in komt, zoo ge met uw eigen benauwing bij hun benauwdheden u aansluit, dan voor u in dat Woord ook een heerlijke troost!

Want uit dat Woord, roept die gansche schare van rechtvaardigen dan ook u toe, dat er een God leeft, van wien het in hun ziel, te midden van het lijden, orgelt: „*Verlosser*, Verlosser *vanouds af* is uw naam!"

Door alle eeuwen is Hij een *Verlosser* bevonden.

Vanouds, van vóór den zondvloed leden Gods uitverkorenen, en toch zongen ze van achteren: „De Heere is ons een toevlucht geweest!"

Noach en de zijnen zijn bespot en beangst geweest, maar over de wateren, uit de arke, ging het lied der bevrijding omhoog.

Vanouds, in Abrahams en in Jacobs dagen waren er doodsnooden, worstelingen als in Pniël, doodsangsten als bij het zien van Jozefs rok, en toch ook in die jaren van der patriarchen glorie, is er gejubeld van uitredding en was „Verlosser" des Heeren heilige naam.

En hoe ver ge nu ook de historie der rechtvaardigen nagaat, altoos, altijd, zonder einde, is het onveranderlijk weer hetzelfde: „Benauwd, beklemd, ten doode toe benepen!" En dan toch weer, straks: „Vreugde-olie voor treurigheid en losmaking uit de banden des doods!"

Daar komt geen eind aan!

Daar is nooit afwisseling in.

Steeds en onveranderlijk, de weg door diepte, angst en duizend dooden, maar dan ook de opgang en het lied Hammaäloth, en het „*Verlosser* vanouds af is zijn naam!"

Verlosser! óf omdat hij ons *uit* de baren op het droge hielp, óf omdat hij ons *op* de baren wandelen leerde, óf omdat hij ons als Jonas zelfs *onder* de baren het leven liet behouden.

„Verlosser", omdat de nood vanbuiten week; of omdat heerlijker nog de bresse werd toegemuurd, waardoor Satan telkens insloop.

Maar altoos „Verlosser", altoos de „Uitredder", altoos de „Ontfermende God!"

Vanouds her!

En nu niet meer?

Niet voor u, mijn broeder?

o, Gij, kleingeloovige!

LXXXV.

O, Priesters, verachters mijns Naams.

> Ben ik dan een Vader, waar is mijne eere? En ben ik een Heere, waar is mijn vreeze? zegt de Heere der heirscharen tot u, o priesters, verachters mijns Naams.
> Maleachi 1 : 6.

Wat is een priester?

Een priester is, als ik mij zoo mag uitdrukken, een weelde-artikel voor den Heere der heirscharen. Iets dat Hij niet noodig had. Een bestanddeel in zijn schepping, dat Hij niet behoeft. Maar een soort persoon, dien Hij naar vrij welbehagen schiep. Uit goddelijke weelde Omdat het Hem zóó goed dacht.

Zelfgenoegzaam is de goddelijk rijke God in zijn ondoorgrondelijk en volzalig wezen. Hij heeft geen priester noodig. Want „Hij wordt van menschenhanden niet gediend als iets behoevende, alzoo Hij zelf aan allen het leven, den adem en alle dingen geeft." Derhalve, schept Hij toch een priester, dan is dit weelde. Weelde in een zin als waarin alleen al Gods doen weelde zijn kan. Majesteit in het overvloeiende. Niet uit *gebrek*, wat ongoddelijk zijn zou, noch ook uit *nood*, wat zijn Naam zou verkleinen.

Bedenk toch, Hij is de „Heere der heirscharen"; of, juister nog: „Jehova der heirscharen". *Jehova* d. i. „de Zijnde in zichzelf", die én het Wezen uit zichzelf bezit én aan alle ding dat is het wezen verleende. De Eenige die zijns eigen aanzijns Fontein en Bron is en goddelijke Sprinkader.

En die Jehova is de Jehova *der heirscharen*, dus de Heere die over alle elementen en heel het firmament, die over alle krachten der natuur en alle krachten des hemels, die over alle heirleger der engelen en serafijnen en cherubijnen, en daarenboven over al wat op aarde onder menschen eenige gave of eenige kracht ontving, als over zijn onderhebbende en aan Hem onderworpen en Hem ten dienste staande instrumenten gebiedt.

Priester te zijn kan of zal dus nooit, in het allerminste niet zijn, iets aan den Heere God toebrengen. Dat was en is onmogelijk en zal eeuwig onmogelijk blijven.

Priester te *mogen* zijn, is niets dan een ons gegunde eere; een door goddelijke gunst ons toebeschikte verheffing; het dragen van een uit louter welbehagen ons op het hoofd gedrukte, heilige kroon!

De jonge vogels die de leeuwrik in het veldnest uitbroedde zingen ook hun morgenlied voor God. Maar ze weten niet dat ze voor God zingen. Gij, zijn kinderen, daarentegen *weet het wel*. Ge zet er u toe, niet om te kwinkeleeren, maar om uw God te loven. Dies zijn de jonge leeuwrikken met hun zuiveren toonslag *geen* priesters, gij met een gebrekkig toongeluid *wel*. „Priester" is maar of het met bewusten wille voor God gaat en bij God als God past.

Het jong dat de hinde op de rotsklip wierp, dorst naar de hindemelk. Maar het jong weet het niet en bidt er dus niet om. En de hinde bidt er evenmin om voor haar jongen. En de hinde heeft moedermelk te geven en het jong melk om in te zuigen, maar van Hem weten ze *niet*. Gij, zijn kinderen, daarentegen weet het *wel*. Die moeder wordt, mag God vragen om een volle borst. Die zich zet aan den disch, mag vragen om spijs. En dat ééne „Geef ons heden ons dagelijksch brood!", ook al komt er niets dan droog brood en water; nog minder dus dan de hinden hebben; maakt u, o, zoo ontzaglijk rijk, plaatst u zoo hoog, en verheft u zoo buiten mate. Want daarin dat *gij* bidden, dat *gij* danken moogt, ligt het priester mogen zijn voor uw God!

De stormwind volbrengt Gods bevel en de akker teelt Gode zijn koren, waarmeê Hij den mensch voeden wil. Maar ze dienen beide God *zonder te weten dat het voor God is*. Gij, zijn kinderen, daarentegen weet dit zeer *wel*. Want aan uw dienen gaat strijd, gaat overwinning van zondige neiging vooraf. Wat de akker uwer ziele voortbrengt, dat is *offerande*. Afgenomen van uw lust. Gode toegewijd. Niet maar een dienen, maar *priesterlijk* dienen. Hem tot prijs.

Het lam lijdt, lijdt schrikkelijk, dat als stuk gekraakt wordt in den muil van den leeuw. Maar het arme dier *weet het niet*, dat het in dat lijden nog Gods majesteit dient. Het gilt zijn doodskreet zonder hope. Maar *niet* alzoo gij, die zijn kinderen zijt. Want ook gij zijt soms dat lam in den leeuwenmuil; ook u kraken soms de beenderen. Maar als ge lijdt gaat ge onder, omdat ge *wilt* ondergaan. *Zelf een offerande* door uw priesterlijke aandrift. Een lijden *voor en met uw God!*

En zoo, om het nog hooger, en nu op het hoogst te nemen. De man, die wel braaf is, maar nog verre van zijn God staat, toomt ook zijn drift wel in, bluscht wel zijn hartstocht, en oefent wel schoone liefde, maar hij is nog als de stormwind, als de akker en de winden, *hij weet niet dat het om God gaat, voor God is, en God bedoelt*. Hij werkt deugd voor zich zelf. Gij daarentegen, die zijn kinderen wierdt, ge zijt, ook in dat deugdsleven, ontwaakt; ge wierdt wakker; het kwam alles anders voor u te staan. *Om God* werd het, om Hem *eeniglijk*. Priesterlijk ook elke lof en alle deugd op aarde. Uit God, door den Ontfermer, tot Hem die het u schonk.

Althans, zoo heet het, maar zoo is het niet.

Integendeel, we zingen nog telkens als leeuwrikken, d. w. z. uit aandrift, om het zuiver geluid, niet om God. We drinken nog telkens onze melk als de jonge hinden, d. w. z. zonder dank in het hart voor onzen God. We werken nog als de stormwind en telen nog vrucht als de akker, werktuiglijk, zonder Hem te hebben bedoeld. We lijden nog gedurig als het lam in den leeuwenbek, gillend, zonder offerande. En ook, we zijn nog telkens braaf en doen nog telkens liefdewerk, maar ach, zooals de kloek braaf is die voor haar kiekens vecht, en een hond trouw is die voor zijn meester bast en bijt. Alles uit ons eigen krachtbronnetje. Buiten Hem om. Hem althans niet bedoelend.

En zie, dát is nu het priester en priesteresse-zijn *tegen den Naam in.*

o, Gij, priesters, *verachters mijns Naams!* heet het daarom bij Maleachi. D. w. z. die wel priesters wilt heeten en wezen, maar niet *zooals dat bij mijn Naam past*, hoort, voegt, moet. Priesters, zooals dat er meê door zou kunnen, indien mijn Naam niet God, niet Jehovah, niet Heere der heirscharen was. Priesters, voor alles goed, maar geen priesters *van een Volzalig Wezen wiens Naam God is.* Aller goeden Fontein en aller krachten Bron en aller zaligheden Sprinkader. Daarom, daarom is het dat Gij mijn *Naam* veracht. Veracht mijn *Naam* als God. En van Mij, die God ben, iets anders met uw valschen priesterlijken schijn wilt maken.

Gij wilt toebrengen, *en er kan bij Mij niets bij.*

Gij wilt iets op mijn altaar stellen, en gij *hebt* niets, indien Ik het niet eerst voor u *schep* en u *schenk*. Geen paar tortelduiven kunt gij maken. Ik moet ze eerst maken voor u, en als Ik ze u dan nog schenk er bij, dan kunt gij komen, ja, en ze Mij terugbrengen op mijn altaar. Niet dus zoo dat *Ik* er *u* voor te danken heb. Maar zóó dat het danken aan *u* staat.

En zooals het nu met die tortelduiven is, zoo nu staat het ook met uw liefde, uw nederigheid, uw vroomheid, uw godsvrucht, uw deugdsbetrachting.

Schep gij eens vroomheid in uw ziel; schep eens liefde, nederigheid in uw harte; schep in uw geest eens, zoo gij kunt, godsvrucht en deugdzin!

Leêge mensch, wat is er dat gij uit het luchtledig van uw wervelend ik anders dan leêg en niets en minder dan de ijdelheid zelve zijnde, maken zult!

En omdat ge u dat nu inbeeldt, en denkt: „Dát overwon ik weer, en dáárin was ik weer vroom; en in zóóverre handelde ik weer lief! — en nu hoopt dat God u deswege wel genadig zal zijn, zie,

daarom zijt ge de priesterkroon onwaardig, en gij die mijn *Naam* eeren zoudt, *verachters van mijn Naam* geworden.

Wilt gij *priesters* zijn, laat Mij dan *God* blijven.

Maar wee u, indien ge mijn *Naam* als *God* te na komt.

Dan zijt ge geen priesters meer!

Dan droogt de zalving der heilige zalfolie van uw hoofdschedel op.

Dan zal God u verachten, omdat gij verachten dorst *zijnen hoogheiligen Naam.*

LXXXVI.

Waarmede verachten wij uwen Naam?

> Ben ik dan een Vader, waar is mijn eere? En ben ik een Heere, waar is mijn vreeze? zegt de Heere der heirscharen tot u, o, priesters, verachters mijns naams! Maar gij zegt: Waarmede verachten wij uwen Naam?
> Mal. 1 : 6.

Onder het Nieuw Verbond zijn al Gods kinderen priesters en priesteressen. Het had reeds onder Israël zóó *moeten* zijn. Want immers nog eer de Wet van Sinaï kwam, sprak Jehova tot heel zijn bondsvolk deze woorden: „En gij zult mij een *priesterlijk* koninkrijk en een heilig volk zijn."

Maar Israël raakte die hooge eere door val in zonde kwijt. Toen kreeg Levi het priesterschap, en bleef voor al het volk slechts de vrijkoop van den eerstgeborene door twee jonge duiven. Symbool slechts, ja, maar toch heerlijk symbool, van wat het in Israël had *moeten* zijn en wat het geestelijk Israël weer eens zou worden: „al het volk in al zijn geslachten *één heilig priesterschap* voor den Heere!"

Dat geestelijk Israël nu zijn *wij.* Het is één kerk, oudtijds naar Abraham en David geheeten, en nu naar Christus en zijn Apostelen. En in die kerk des Nieuwen Verbonds is nu metterdaad het priesterschap weer op *al* Gods kinderen gekomen. Te zeggen: „Wel een verkorene Gods, maar *geen* priester! wel één van zijn lieve kinderen, maar *geen* priesteresse!" is onbestaanbaar. Met Gods *kind* te worden wordt ge een *priester* tevens. „Ook gijzelven, zegt de heilige Apostel, wordt als levende steenen gebouwd tot een geestelijk huis, *tot een heilig priesterdom,* om geestelijke offeranden op te offeren, die Gode aangenaam zijn door Jezus Christus!" En al het geheim om als kind van God, te ontvlieden alle werkheiligheid en nochtans „overvloedig in het werk des Heeren" te worden bevonden, zit nu juist dáárin,

dat ge „offeranden opoffert, die Gode aangenaam zijn door Jezus Christus”, en dus werkt, niet als mensch, veel min als zondaar, *maar als priester.*

Vandaar dan ook, dat voor zooveel er ambten in de gemeenten zijn, *niet* deze ambten, maar al het volk des Heeren, d. i. de gemeente des levenden Gods *de zalving* heeft. Zoo zegt de heilige Apostel Johannes: „Doch gij hebt *de zalving* van den Heilige en gij weet alle dingen”; en ook: *„De zalving* die gijlieden van Hem ontvangen hebt, blijft in u, en gij hebt niet van noode, dat iemand u leere, maar gelijk *dezelfde zalving* u leert van alle dingen, zoo is zij ook waarachtig.” In even gelijken zin, als waarin de heilige apostel Paulus aan die van Corinthe schreef: „Maar die ons met u bevestigt in Christus *en die ons gezalfd heeft* is God, die ons ook heeft verzegeld en het onderpand des Geestes in onze harten gegeven.”

Bij en in het ambt zijn wel „gaven”, „bedieningen” en „werkingen”, maar de *zalving* met de heilige *priester*olie is nu, onder de lieflijke bedeeling van het Vervullingsevangelie, niet meer aan den ambtsdrager gebonden, maar gegund en toegesprengd *aan al 's Heeren gunstgenooten.* En slechts voor zoover de drager van het ambt ook zelf één dier gunstgenooten is, heeft hij als gunstgenoot en dus niet als ambtsdrager, aan dat *priesterlijk* voorrecht, aan die heilige *zalving*, aan dat hoogheerlijk *priesterschap* deel.

Bij de verduistering der waarheid Gods onder Rome was ook dat wel weer verduisterd en waren er weer ambtsdragers opgekomen, die tot het volk riepen: „Wij zijn de priesters, gij slechts leeken!” Maar toen die duisternis voorbijging en het licht weer op den kandelaar kwam, viel ook die leugen vanzelf weer weg, en werd het weer als in ouder en heiliger dagen: „Het *algemeene priesterschap der geloovigen.*”

Dat „algemeene priesterschap *aller* geloovigen” was de sterke toren, waarin onze vaderen veilig zaten en waarin God Almachtig en Genadig hen dekte tegen lage en list.

Naar dien toren moet het daarom ook nu weer toe, nu nogmaals duisternis en donkerheid over de gemeente trok, en wederom een soort aparte priesters, die zich ditmaal „priesters der wetenschap” noemen, laag op de onkundige gemeente, op het volk dat de wet niet kent, neerzien, en alzoo ten tweeden male het „algemeene priesterschap” verderven.

Dat mag, dat zal *niet!*

Daartoe is het zegel der vrijmaking te diep in het hart der gemeente ingeprent. De Heilige Geest is de werker, niet het menschenkind.

En omdat die Heilige Geest volstandig weigert dit „wetenschappelijk priesterdom" te zalven; het eer zijn gunste en genade onttrekt; en daarentegen voortgaat, met aan de gemeente zelve zijn heilig merkteeken in te drukken, zoo baat geen standshoogheid en werpt God alle ambtsverheffing neder, en werkt Hij zijn werk nogmaals, met al zijn kinderen weer om het altaar te roepen en het priesterschap *aller geloovigen* te herstellen.

„Zij zullen *niet* meer zeggen, een iegelijk tot zijn naaste: „Ken den Heere!" want ze zullen Mij allen kennen, — dus luidde het Woord Gods in de profetie, en zie, zoo is het dan ook, en niemand kan dit woord breken.

Het *staat* dat woord en het *moet* zoo staan, want er hangt de eere van den Naam onzes Gods aan.

Zijn *al* de geloovigen *geen* priesters en priesteressen, dan vervalt ge tot één van deze beide: *of* dat de geloovigen er bij neer gaan zitten en in alle werken werkheiligheid en dus zonde zien; *of wel*, dat de geloovigen als zondaars of ingebeelde heiligen zelf gaan werken, en dan 't zij een onreine vrucht, 't zij een ingebeelde offerande brengen op des Heeren altaar.

Maar beide die voortetende kankers, én dat *slap* hangen van de *niets doende* hand, én dat *hoog* zijn van de *werkende* hand, — snijdt God de Heere nu onverbiddelijk door dat éene uit: „Gij zijt priesters des Allerhoogsten!"

Een priester immers heeft nooit *rust*, en toch een priester *werkt* nooit, maar is aldoor *offerend*. „Offerend, gelijk de heilige apostel Petrus zegt, offeranden, die Gode aangenaam zijn door Christus Jezus."

Alzoo is dus onze roeping, broeders, en dusdanig is onze dagorde! Priesters des allerhoogsten Gods, om offeranden te offeren aangenaam Gode den Vader door Christus Jezus.

Zoo zegt het uitwendig Woord het ons en in dat Woord de Heilige Geest.

Doch zie, nu komt er ook een woord van binnen, een Woord óók door dienzelfden Geest, en daarin verwijt die Geest ons, dat wij als *bedrieglijke priesters en priesteressen* in het heiligdom verkeeren en den naam onzes Gods verontreinigen.

Die scherp-verwijtende stem is liefde, is barmhartigheid, is genade. Het is een stem die den zinkenden priester, de zóó zóó in den stroom der zonde onderduikende priesteresse, nog ophoudt.

Al zijn doen is majesteit; majesteit in het behouden.

God, de Heilige en Heerlijke (want Hij is een groot Koning en Heere der heirscharen is zijn naam) God ziet dat we onze priesterlijke zalving *ontheiligen*, dat we bij het altaar *niet recht* verkeeren, dat we dat heilige en teedere zelfs durven *verachtelijk* maken, en daarom

treedt Hij tusschen beide en snijdt Hij ons in de zelfvoldane ziel in, en schudt ons wakker, en vlijmt het ons niets sparend in het hart: Van voor Mij weg, gij onheilige priester (vs. 12), gij bedrieger (vs. 14), gij verachter (vs. 6), gij verontreiniger (vs. 7), van mijnen heiligen Naam!

En wat komt er nu in ons hart, op dat hooren zeggen?

Dankt het dien trouwen Ontfermer nu, dat Hij niet afliet, maar nog insneed en redden kwam?

Neen, neen, broeders en zusters, het gedichtsel van ons eigen hart is *daar te boos voor*, en de eerste ritseling, de eerste beweging van onzen zondigen persoon, als we alzoo ontdekt worden, is: God heeft *on*gelijk, zoo slecht zijn we *niet!* en dan roept de zichzelf rechtvaardigende ziel: „Waarmede verachten wij U? Waarmede verontreinigen wij uw Naam?" (vs. 6 en 7).

En dat nu is het toppunt van de ongerechtigheid in ons. De scherpste herinnering aan het diep opborrelend bederf in ons. Nog den onnoozele voor God willen spelen. Nog het er op wagen, of onze verloren zaak voor God ook goed ware te praten. Nog onwetendheid voorwenden. En terwijl de teedere consciëntie ons van binnen rusteloos gekastijd heeft, ons nu nog aanstellen, als wisten we er niet van, als ware het zoo erg niet, en als ware die overteedere, ontfermende God, eigenlijk nog *te streng* in zijn richten.

Verachtelijk van ons boos en slecht hart, niet waar?

En toch, wie zal het verbloemen, zóó zijn we, zóó diep zonken we, zóó liggen we er aan toe.

Dus als de wereld.

Neen God zij lof, dát niet. Er is onderscheid. Maar een onderscheid niet in de opwelling. Wat opwelt uit een ieder is in een ieder even boos.

Maar zie, terwijl nu de ongerechtige man aan die opwelling *lust krijgt*, en ze opblaast tegen zijn God in en het zoo volhoudt, en het zich zoo aanpraat, en daarop staan blijft; gaat dat bij Gods uitgeleide pelgrims geheel anders toe.

Want, ja, het *begint* ook bij hen wel met die eerste opwelling, met een eerste aandrift uit het eigen gedichtsel. Maar dan is het ook uit. Dan schiet er de werking van den Heiligen Geest in en het ingeplant geloofsvermogen geeft andere wateren uit. Wateren der diepste beschaming, der volkomenste zelfveroordeeling, der verdoeming van een hart, waar nog zoo iets gruwelijks tegen God den Heere uit kon opborrelen! En zoo haat dan Gods lieve kind die eerste opwelling, dat hij zijn schuld bedekken wilde. En hij snijdt ze los, die windselen om de wonde. En hij komt naakt en ontbloot voor zijn God te staan.

En het einde is dat hij dankt, dankt ja, dat de Ontfermer hem nog wilde kastijden. En omdat hij zichzelven verdoemde, spreekt God hem dan vrij.

LXXXVII.

Moeite en verdriet.

> Aangaande de dagen onzer jaren, daarin zijn zeventig jaren of zoo wij zeer sterk zijn tachtig jaren; en het uitnemendste van die is moeite en verdriet. Psalm 90 : 10.

In onze nieuw-modische krankzinnigengestichten vermaakt men de gekken op allerlei wijs. Vooral speelt men er ook komedie! Kon het, 't moest zoover gebracht, dat de gekken verleerden dat ze krankzinnig zijn. Ja, het moest wezen, alsof al hun droomen, én inbeeldingen, én phantasmagorieën werkelijkheid waren!

Nu, dat laten we voor wat het is; zoolang de kerk van Christus zich vrij acht, om, gansch liefdeloos, de krankzinnigen aan de politie over te laten, voegt ons over die gekkenhuis-schriklijkheden een beschamend stilzwijgen. o, Wanneer, wanneer zullen onze diaconieën toch eens opwaken tot hooger, edeler besef!

Maar waar we op komen wilden is dit: dat toch eigenlijk evenzoo *heel ons leven op aarde* dienzelfden onheiligen trek verraadt: om over onze ellende heen te werken, en te midden van onze diepe bedruktheden, overspanning, vergetelheid, gevoelloosheid te zoeken in schijnspel en ijdel vertoon.

Wat de dronkaard op zijn ergst en rechtstreeks doet, dat doen we voetje voor voetje en zijdelings elk op onze beurt. De drank, die bedwelmt, haalt den dronkaard uit de verveling van de werkelijkheid uit en toovert hem over in een wereld vol genot en opwinding. En nu, wat doet de groote menschenmassa anders, dan het oog dicht doen voor den wezenlijken toestand waarin ze verkeeren, en elkaâr inpraten in een toestand die op schijn, op leugen, op inbeelding berust?

Ja, ge kunt nog dieper gaan. Zelfmoord is de bedwelming van den dronkaard in den hoogsten graad. Een dronkaard wordt weer nuchter. De wereld waar hij was ingedroomd, gaat straks weer weg, en dan komt de nare werkelijkheid weer dubbel akelig voor hem terug. Maar hoe, als er nu een middel was, om met één slag, voorgoed, voor altoos er uit te komen en in die bedwelming eeuwig te blijven? Zoo komt men tot de schanddaad, tot de gruwelijke zonde, tot het ver-

doemelijke van den *zelfmoord*. Alleen met dit verschil, dat drank dan ten minste nog een oogenblik opwindt en overspant, terwijl een zelfmoordenaar, zoo gestikt, zoo opeens voor dien vreeselijken God komt te staan, van wien de Schrift zegt: *Onze God is een verterend vuur*! Onze ziel ijst er van. En toch .... dat schennende en schriklijke neemt toe met angstige evenredigheden! Waar, waar gaan we heen?

En waar dit nu vandaan komt?

Och, eenvoudig daar vandaan, dat zelfmoord en drankbedwelming eigenlijk niets zijn dan de scherpst geteekende verschijnselen van diezelfde leugenachtige zucht naar bedwelming en onwaarheid, waar heel ons leven, zelfs onder Christenen, al meer in verzinkt.

God is heerlijk. Hij is goedertieren. Zijner barmhartigheden is geen einde. Ontfermer is zijn naam!

De Heere doet alles voor ons!

Hij kent de eeuwigheid. Hij weet hoe eindeloos der eeuwen eeuwigheden zijn. En Hij meet daarom met de volzaligheid van zijn eigen wezen de onbeschrijflijke, de onuitsprekelijke heerlijkheid die in zijn zaligen hemel de Bruid van Christus wacht.

Daarom legt God, die Ontfermer is, er alles op aan, om ons naar die zaligheden te trekken.

God de Heere vindt het schrikkelijk, dat een mensch om die luttele zestig, zeventig jaar van zijn aardsch bestaan, dat eeuwig heerlijke en onnoembaar zalige van duizendmaal duizend en nogmaals duizenden van eeuwen zou verspelen en wegwerpen.

Hij de Heilige zegt dus: o, Mensch, geef uw bestaan niet aan dat ijdele dat zóó zóó om is, maar geef uw bestaan voor mijn volzalige en verrukkelijke eeuwigheid. En om dat te kunnen, doe de leugen weg, den valschen schijn weg, kom er voor uit zooals het is, durf u zelf, durf een ieder bij zijn wezenlijken naam noemen. *Gij* zijt een ellendig zondaar, *die om u zijn* ook, en daardoor kleeft en moet er kleven ellende aan heel uw bestaan op aarde. Uw God is genadig, en daarom geeft Hij u óók genieting, soms zelfs reine genieting, mits ge het leed en den ernst van het leven niet wegcijfert. Al uw wijsheid is in dit ééne saâm te vatten: „Wandel voor mijn aangezicht, wees gij voor u zelf zooals Ik u van uit mijn zaligen hemel zie dat gij wezenlijk zijt; wees in al uw donkerheid en onooglijkheid; wandel voor *mijn* aangezicht en wees oprecht!”

Maar daar hoort men niet naar! Dat mag niet! En nu gaat het er op, wie maar het best en het schoonst een valschen schijn om en over zijn leven kan tooveren; zóó tooveren, dat het een hemel op

aarde *schijnt*, alles genieting, alles om meê te dwepen, om overspannen te zijn, zonder heugenis zelfs van leed.

Geen bidcel meer. Zelfs in huis wordt het te stil! Er uit, naar de straten, naar de gelagzalen, naar de lustprieelen, naar de schouwburgplaatsen! Het moet alles met het schijnsel van een kunstlicht overdropen. Misleidende *kleeding* zelfs. Ja tot het eigen *aangezicht* en de *haren* des hoofds moeten met een valschen schijn anders voorkomen dan ze werkelijk zijn.

En de Christenen! .... och, eerst worstelden ze tegen. Ze leefden afgezonderd. Ze meden die bedwelmde en bedwelmende wereld? Maar nu, helaas, nu doen ook zij meê. Er is een kruis te dragen, dat weten we. Maar nu dragen ze bloemen aan, en wordt *dat kruis overdekt met rozen*. De diepe trek van ernst wordt weggestreken onder een lieve blijmoedigheid. Welhaast ook onder hen diezelfde, zij het nu ook geestelijke overspanning! Een andersoortige, maar op zichzelf even wezenlijke bedoeling! Houdt mij toch op met dat prediken van de wet, en dat spreken van de hel, en dat ontblooten van mijn naaktheid, en dat waarschuwen voor verdoemenis! Van dat plassen in die „modderkuilen," zooals men dit spottend noemt, wil men niet meer hooren. Neen, alles moet lief, moet lachend, moet juweelig wezen. A. verklaart B. voor „heel lief" en B. vindt wederkeerig A. „heel lief," en zoo wordt het een kring van enkel „heel lieve menschen." En natuurlijk onder zulk een kring van engelen op aarde lacht men even gul, zij het ook met andere drijving der ziele, over de werkelijke ellenden en nooden des levens heen.

Totdat .... God de Heere dan tusschen beide komt.

Hij, die in zijn Woord gezegd heeft: „Zeventig, tachtig jaren; en het uitnemendste van die is *moeite en verdriet!*" en die aan ons, die daarover heenlazen of daarmeê lachten, nu dit zijn woord waar komt maken, tot we het voelen, en in onze zielsbeklemming het er uit stooten: „Ja, God had toch gelijk, moeite, moeite en verdriet is het, is het uitnemendste wat ik vond!"

Zonderling zooals God dat doet.

Soms laat Hij een mensch jarenlang voortleven, dat die mensch wel hoorde van zijn vriend die onderging en van dien kennis, die er zijn levensgeluk bij inschoot, maar hij dacht altoos maar; „Dat zijn uitzonderingen!" en hij was maar niet uit te krijgen uit zijn ingebeelden droom.

Het was hem gezegd: *Zoo is het!* Hij had het slag op slag aan anderen gezien: *Zoo komt het dan toch maar!* Maar nooit maakte hij de toepassing op zich zelf.

Tot God de Heere dan eindelijk ook aan zijn deur klopt, en het harde kruis ook voor zijn voeten legt, en nu ook zijn hart breken

doet, en hem dan zoo ontzaglijk ernstig het afvraagt: „Had *Ik*, uw God, nu gelijk of de wereld!”

Niet dat dit *allen* overkomt. o, Neen. Op een slagveld waar duizenden gewonden liggen, zet men geen been of arm meer af aan hen die toch weg zijn, en hoogstens nog een uur zullen liggen te stuiptrekken.

Zoo sterven er ook wel menschen, die droomend uit de wieg in het leven, en even bedwelmd uit het leven in het graf gingen. Dat is schriklijk. Schriklijk als God *niet* komt. Als Hij onze deur voorbijgaat. Als het lid ons *niet* wordt afgezet. Zoo zijt ge dan *bastaarden!*

Iets wat men nu weer niet zóó opvatte, alsof er een enkel maal niet ook wel eens een ziel was, die God nooit van *buiten* sloeg, voordat Hij ze van binnen geheel verbrijzeld had. Maar als regel ja, dan is het voor ons een heerlijk teeken, dat God een werk van aanbelang met ons beginnen gaat, en nu door wil breken tot eeuwige behoudenis, *indien eindelijk de goddelijke instrumentkist ook naar ons toe wordt gedragen*, *en de afzetting van den arm of van het been begint.*

Vreeslijk, vreeslijk, bonst dan het hart van angst!

Soms kan men het niet inhouden. Dat men *moet* gillen.

Maar God de Heere gaat door. Door met vaste hand. *Tot het lid er af is.* God laat niet af, *eer het doel bereikt is.* Hij probeert niet, en kan daarom ook nooit *mistasten.* Als Hij zijn hand aanlegt, dan doet Hij altijd *een heerlijk werk.* Ook al gaat het door de bange graven. Hij onze God is *Heel*meester. Hij *geneest.*

Althans *indien de Heilige Geest medewerkende is.*

Want er zijn ook schriklijke operatiën, die God de Heere doet om zijn toorn te openbaren; slagen waaronder menschen bezwijken, die er zich verharden tegen in.

o, Wie heeft ze ook zoo niet gekend. Dat Farao's gezelschap. Die rampzaligen!

Maar laat dat er nu buiten.

Neem nu aan, dat de Heilige Geest het lijden *met geloof* vermengt.

Dan komt *de vrucht.*

Hier?

Maar ik dacht dat alles voor *Boven* was! Wat dan, als de vrucht, dáár, dáár in die eeuwigheid bij uw God maar uitkomt.

En zie, dan wordt alles opeens omgezet. Dan gaat ge van achteren inzien, hoe ge toch eigenlijk heel uw leven in een soort van zelfbedrog geleefd hebt, en waarde hebt gezien in wat nooit waarde had bezeten.

Het „uitnemendste”, d. w. z. wat u in al die jaren het uitnemendste toescheen. Uw geld, uw positie, uw invloed, uw lichaamskracht ja,

tot de kinderen van uw geest en de kinderen van uw eigen bloed toe!; dat alles waarop ge uw hope hadt gesteld, het blijkt dan toch ... werkelijke *moeite* van buiten en *verdriet* van binnen over u gebracht te hebben!

En de eenige die dan moeite *afneemt* en verdriet *stillen* kan, dat is dan die lang vergeten of maar half gediende Heere uw God.

Zoo *wordt* dan die God nu het *uitnemendste!*

Het *uitnemendste!* Iets, wat Hij altoos voor u had *moeten* zijn. Maar wat Hij in den wortel der dingen, door uw zondige, al is het *geestelijke* bedwelming, nog nooit voor u, arme misleide, *zijn kon*!

LXXXVIII.

Houdende deze zijne kracht voor zijn God.

> Dan zal hij den geest veranderen en zich schuldig maken, houdende deze zijne kracht voor zijnen God. Habakuk 1 : 11.

Neen, zoo vlakweg te loochenen dat er een God is, dat doen de meesten niet. Eer gaat er nog een kreet van afgrijzen uit den volkshoop op, als een nietig mensch, die alleen door Gods lankmoedige genade bewaard wordt, dat hij niet dood neervalt, zijn ruwen mond durft opensperren, om rauwelings zijn God te bespotten, dwaas daar hij is, of te loochenen, dat die levende, ontzaglijke God bestaat.

Maar och, wat ik u bidde, beeld u daarom niet te spoedig in, dat gij, voor uzelf, van die gruwelijke zonde der Godverloochening vrij zijt.

Zoo denkt wel de natuurlijke mensch, in wien nog niets werkt dan een omgehangen geloof; maar zoo denkt een kind Gods niet meer.

Vroeger, toen we er met de ziel nog buiten stonden, konden we dat zeggen der Heilige Schrift: „De dwaas zegt in zijn hart: „Daar is geen God!", zoo goedsmoeds met een hoog hart lezen, en er echt Farizeeuwsch bij denken: „Ik dank U, Heere, dat ik toch niet zoo goddeloos ben als die Dageraadsmannen en Atheïsten!"

Toen dacht ons hart in zijn verblindheid: „Die dwazen, die zeggen dat er geen God is, dat zijn die ellendelingen, die ik verafschuw; maar ik, *ik* ben een van die wijzen, die wel heusch tot God bidden!"

Zoo is een onbekeerd mensch. Dien gaat het alles *buiten* zijn hart om. Het is altoos een ander. Nooit *hij*.

Maar als er over die ingebeelde wijsheid van ons donker hart eindelijk hooger, heerlijk Geesteslicht opging, dan ontdekken we heel

iets anders van binnen. Dan komen we opeens tot het inzicht, dat we familie, geestelijke familie zijn van die ellendelingen die we eerst zoo verafschuwd hebben, en dat *hun* boosheid lang zoover niet van ons eigen hart ligt als we eerst wel dachten. Wel niet zoo uitgekomen; meer naar binnen geslagen, maar daarom zit het er toch wel terdege in.

Als dus de Heilige Schrift zegt: De dwaas zegt *in zijn hart*: „Daar is geen God!", dan belijdt Gods kind in stille zelfbeschaming, dat de Schrift daar van zijn eigen hart spreekt. Dat hij die dwaas is geweest. En, helaas, nog is.

Vraagt ge: hoe dat kan? — daar toch het kind van God elken dag bidt en zijn lippen van de eere Gods overvloeien?

Zie, daarop zou het antwoord kunnen gegeven worden: of ge dan vreemd zijt aan geloofsbestrijding, aan Satanische influisteringen, aan booze aanvechting?

Maar daar doel ik nu niet op.

Dat is een enkel maal zoo. Bij hooge uitzondering. In oogenblikken van ontzettende zielsbenauwing! Dan als de Heere schijnbaar het *verst af*, maar in de wezenlijkheid het *dichtst nabij is*.

Neen, dat dwaze bedoelen van het zondig hart om zijn God af te breken, is meer in het gewone, in het dagelijks voorkomende bedoeld. Of zeg mij: zou eigenlijk één enkele zonde wel bestaanbaar wezen, als ge op datzelfde oogenblik waarlijk en werkelijk geloofdet, dat er een God is die leeft? Acht gij het voor mogelijk, dat iemand tegelijk *deze twee* in zijn hart zou hebben, om én te zeggen: „Er is een levende God die mij ziet en hoort," én te denken: „En desniettemin zal ik nu toch maar zondigen! En indien *niet*, wat is elke zonde, groot of klein, dan welbezien anders, dan een zeggen van den dwaas in uw hart: „Er is eigenlijk geen God! en derhalve waarom zou ik dit of dat laten!"

Maar er is nog meer.

Habakuk geeft ons een allerheerlijkste godspraak vol troost, zondebestraffing en sterking van eens menschen betrouwen op den levenden God. Maar in die profetie die eindigt met dat zielbezielend woord: „Ook als de vijgeboom liegen zou en er geen rund meer op stal is, nochtans zal ik van vreugde opspringen in den God mijns heils!" staat óók van een mensch „die zijn geest verandert en zich schuldig maakt en die zijn kracht voor zijn God houdt!"

En nu, op de ziel af u gevraagd, hebt ge geen kennis ook aan *die* zonde!

Ik zal ze u duidelijk, scherp teekenen, en onderzoek dan uzelven.

Zie, daar is een mensch, die vele dingen deed en daarin groeit en er zijn hart over voelt opzwellen van zelfbehagen. Nu spreekt die mensch daar gaarne over tot anderen. Maar nu te zeggen: *Dat alles deed* IK, gaat niet. Dan kwam de hoogmoed uit, en een ieder zou

hem den mond stoppen. Maar wat doet nu die looze mensch? Nu stelt hij zich vroom aan en zegt: „Zie eens wat genade des Heeren, dat Hij mij tot al deze dingen bekwaamd heeft!" En dan *lijkt* dat vroom, maar het *is* in den grond niets dan schandelijk misbruik van vrome vormen om het ijdeltuitig hart naar hartelust te laten pochen.

Dat is de sterkste openbaring van ons Godloochenend hart!

Maar in dienzelfden grondtoon speelt nu de natuurlijke mensch aldoor.

Hij *noemt* God, maar hij bedoelt *zijn eigen kracht.* Hij neemt den schijn aan van *Gods zorgen* te loven, maar verheerlijkt in den grond niets dan zijn eigen slimheid en voorzichtigheid. De naam blijft, maar hij heeft, zooals Habakuk zegt, *zijn geest veranderd*, en al zijn schijnbare aanbidding is in het wezen der zaak niets anders dan zelfverheerlijking onder een anderen naam.

Gods kinderen bekennen dat nu, en erkennen dat het zoo in hun hart helt. Dies strijden ze er tegen. Lang niet genoeg. Maar er is toch Geestesdrang tegen de zonde in hun ziel. Een onbekeerde is het dier gelijk, dat bloed zuipen wil en daarom er de tand in zet; maar een bekeerd mensch is er één, die ook nog wel trek in bloed zou hebben, maar uit vrees dat hij verscheuren mocht, de tanden samenklemt en de lippen toeperst, omdat het binnenste van zijn ziel de bloedlucht haat!

Vandaar, dat Gods echte kinderen, ook in die gewone dingen des levens, nog wel die dwaasheid des harten, om hun eigen kracht voor hun God aan te zien, kennen, maar ze gaan daar tegen in.

Hebben ze b. v. jaren lang hun brood gevonden met orgelspelen en neemt God hun nu het gehoor weg, dan denken ook zij heel dwaas: Nu sta ik broodeloos! alsof al die jaren hun eigen orgelspel en niet de levende God hen had in stand gehouden.

Maar toch ze bestraffen die dwaasheid, en zijn weer stil.

Evenwel gaan ook zij daarom nog niet vrij uit.

Want zie, zij hebben nu twee werkplaatsen gekregen. Eén in het gewone leven. Die bleef van vroeger. Maar nu kwam er in Gods kind ook een werkplaats van binnen, in de ziel, bij. Die was vroeger verzegeld. Daar ging niets om. Maar nu is die open, is daar licht ontstoken, en wordt ook daar gevijld, geboord, geschaafd.

En dat, dat is nu het groote gevaar voor Gods kinderen, dat ze alsnu in die ziele-werkplaats „den geest veranderen, en zich schuldig maken door hun kracht voor hun God te houden."

Immers de Werker daar binnen, dat is de Heilige Geest. Die werkt in en door ons *ik*, zoodat ons *ik* in Hem werkzaam wordt, en al onze vermogens zijn des Heiligen Geestes *gereedschap*.

Is er dus een stuk klaar; komt er eenig werk gereed; is er eenige lof of eenige deugd, dan is dat *des Geestes* bedrijf en goddelijk kunstvermogen.

Maar dat is voor ons hooge hart dan wat kras!

Al ons gereedschap er voor gebruikt, onze eigen hartekamer als werkplaats er voor gebezigd, en dan nog zeggen: Niet ik, maar *Hij*!

Dat gaat bezwaarlijk.

En dan zegt de één: Ik sluit, en er wordt bij mij niet meer gewerkt. Dat is de zondig-*lijdelijke*.

En de andere zegt: De Heilige Geest helpt mij, dient mij, is mijn knecht, maar *ik* ben de eigenlijke werker van binnen. Dat is de *eigengerechtige*.

Wie nu voor *beide* zonden bewaard blijft, en God ook in dat zielewerk *God* laat, die is een *dubbel* begenadigde.

Heere! reik dien beker van *dubbele* genade ook aan mij, moge elke ziel spreken.

Dan eerst is de geestelijke zonde nog wel niet weg, maar toch onder den voet.

LXXXIX.

Dan zullen alle hoogmoedigen een stoppel zijn.

> Want ziet, die dag komt brandende als een oven; dan zullen alle hoogmoedigen een stoppel zijn. Maleachi 4 : 1.

Het lieve hart *hoog* houden, dát is het schriklijke dat ons van onzen God scheidt.

De hoogmoed verderft de zielen; geen ziel die stikt in den eeuwigen dood, of ze stikt in haar hoovaardij.

„Weerhoud, o Heere, uw knecht, smeekt de psalmist, dat hij zijn hart niet hechte aan *dwaze* hoovaardij. Heerscht die in mij niet meer, dán leef ik tot uw eer, van groote zonden vrij."

Neen het zit 'em er niet in, dat de ééne van ons wel en de andere geen zondaar zou wezen. Zondaars zijn we allen. Er is niet één rechtvaardig, niet één die goed doet.

En dan zelfs, als alles uit is en de wereld uit is, en alle vleesch voor den Heere Christus in zijn oordeel zal verschijnen, dan zal het nog niet zijn „bokken" *met* en „schapen" *zonder* zonde, maar zullen we hoofd voor hoofd en ziel voor ziel de getuigenis onzer consciëntie met ons brengen, dat we zondaars waren en gebleven zijn tot op onzen jongsten snik, en dat er niet één stierf of hij kwam, zoo hij van Jezus was, pas in zijn doodssnik van zijn zonde af.

Neen, maar hierin ligt het onderscheid, dat terwijl we *allen* zon-

daren zijn, de één een *hoogmoedige* zondaar is en de andere een *ootmoedige* zondaar.

Tegenover de „hoogmoedigen" stelt Maleachi in het volgende vers die zondaren „die den naam van God vreezen." Die nu hoogmoedig zijn, die vreezen dien naam *niet*. Die vreezen voor hun *eigen* naam, en willen voor den naam van God niet bukken.

God dienen willen ze wel, mits die God Almachtig door een *hoog* hart wil bediend en gediend zijn. Mits zij zich mogen ophouden. Mits God de Heere hun niet toeroept: „Gij zijt zoo diep verdorven, maar Ik zal mij uwer *erbarmen*." Mits hun *ik* er niet aan hoeft, Mits er niet gedrongen wordt op een *gebroken* hart, en een *verslagen* geest verre van hen kan blijven.

Neen, ze zijn zoo afkeerig van den hemel niet. Ze willen naar den hemel wel toe. Ze hebben voor dien hemel nog wel wat over. Mits ze dien hemel met een hooge borst kunnen ingaan, en dat „nauwe poortje" eerst worde weggebroken.

En dat nu juist wil God de Heere *niet*.

Hij blijft eischen: „Eerst zult ge dat schriklijk hoogmoedige *ik* breken!"

Daar staat de Heere op, omdat Hij God is. Daar wijkt Hij niet van af. Daar zal geen tittel of jota van vallen. Dat moet. En niet één enkele ziel is ooit zalig geworden, die tot dat knakken van zijn *ik* niet gekomen is.

Laat er ik weet niet wat voor zonde voor uw rekening liggen; draag een hart met u om, waarvan ge in de eenzaamheid getuigen moet, dat er eigenlijk álle boosheid in huist, o, daarom zult ge niet verloren gaan; want er is een bloed van Jezus, en dat bloed reinigt van álle zonden; mits .... en daar hangt het eeniglijk aan, mits het hooge, harde, stugge *ik* voor God maar om en naar beneden gaat. Niet op de lippen, maar van binnen. Niet dat menschen het van u gelooven, maar dat de *Al*wetende het van u weet.

Maar ook omgekeerd, al waart ge bijna een engel gelijk in vriendelijken zin en trouwe plichtsbetrachting en ingetogen levenswijs, ja al spraakt ge elken dag over den Heere, en al schortte er aan uw rechtzinnig belijden geen stroospier, ja, al gaaft ge uw lichaam over om verbrand te worden, het zal u alles *niets* baten, en ge zult er geen stroobreed nader om aan den hemel zijn, indien en zoolang dat alles van het hooge hart af wordt gewerkt en het *ik* niet aan het kruis gaat, niet sterft, niet geknakt wordt, niet te morzel gaat onder het Woord.

Ik weet wel, er is verschil. De ééne is van stuggen aard. Dien kost het o, zooveel om een ootmoedig woord over zijn lippen te krijgen. Terwijl de ander er zijn zoete stille taal als uit laat leken.

Maar voor God maakt dat niet uit. Want God vraagt niet naar betuigingen, maar naar hetgeen er in die betuigingen *wezenlijks* is. En Hij, die de Formeerder is van een ieders hart, weet op het allernauwkeurigst hoeveel overbuiging er noodig is, om ons hart te knakken. Er zijn soepele planten die ge plat op den grond kunt buigen, dat ze toch nog niet gebroken zijn en zoo weer opspringen; en er zijn er andere, die om te knakken maar even hoeven overgebogen. Niet het overbuigende, maar het *verbrijzelde* hart is aangenaam voor God.

De wolke der genade is telkens over de gemeente en ontlast telkens haar malsche heerlijke droppen, maar op de hooge bergen blijft de regen niet liggen, daar leekt hij van af, en liggen blijft hij alleen in de nederige bedding omlaag.

Het is onmogelijk dat uw hart zoolang het als een berg den trotschen kop naar God opsteekt, indringende en inklevende genade zou ontvangen. Alles druipt er langs af, al werdt ge ook van rondom met genade overgoten.

Maar ook, zinkt, zinkt eindelijk de berg van binnen in het hart der zee weg, en komt er een nederige glooiing, een uitgegraven bedding, dan kunt ge niet bestaan en leven, of de genade *moet* op u neerstroomen, in u dalen en u vervullen.

Die wet der zwaartekracht is zoo prachtig welsprekend, en ze verkondigt het ons in zoo geheimzinnig schrift, dat de genade ons niet kan drenken, als het *hooge* „ik" niet *laag* worden wil.

Och! men loopt om zooveel. Men dweept, men zingt, men jubelt. Wat wordt er niet geslaafd en gesloofd op aarde. Ook in het Koninkrijk. En toch op dat eenig ééne waar het op aankomt, wat merkt de mensch daar weinig op!

Hoe liefdeloos zijn we eigenlijk niet, om, zelfs onder broederen, dat hooge „ik" in den broeder zoo telkens te kittelen en te streelen.

Men vindt elkaar zoo „lief"; men heeft zooveel „lieve woorden" voor elkaar. Men vindt dit zoo uitnemend en dat zoo uitstekend. En intusschen komt er telkens weer een zode op den al zoo hoogen dijk, die maakt dat de wateren der genade de velden niet overvloeien kunnen.

o, Die ruilhandel in pluimstrijkende woorden verpest zoo. De één looft den ander om door den ander op zijn beurt geprezen te worden. Zie maar eens aan dat laf gevlei van dusgenaamd gevierde mannen. Alsof die „gevierde" mannen ook geen worsteling met hun eigen „ik" hadden, en geen hard stuks werk kregen aan het breken en knakken van dat al hooger opgestoken „ik".

Broeders, laat ons toch op onszelven en op malkander scherpelijk acht geven.

Een iegelijk van ons moet er, eer hij sterft, aan, of zijn sterven *kan* en *zal* geen doorgang naar den zaligen hemel zijn.

Wees wie gij wilt, de meêgaandste, de zuiverste in de leer of de ruimhartigste, het doet er alles niets toe. Al hield alle mensch u voor een kind Gods, en al ging er een gansch gerucht uit van uw vroomheid, alles niets zoolang het *ik* niet wordt verbrijzeld en de hoogmoed er niet uitgaat en de nederigheid er niet in komt; want zoolang vreest ge wel voor uw *eigen*, maar vreest ge nog niet waarlijk *des Heeren* naam.

En nu, ge weet wat Maleachi van dat tweeërlei einde door den Heiligen Geest profeteert.

En voor den *hoogmoedigen* én voor den *ootmoedigen* zondaar komt in dien vreeslijken dag een gloed op.

Voor u, die geknakt zijt aan uw „ik” een volzalige glans, want ulieden, zegt de Geest, ulieden die mijn naam vreest zal de *Zonne der gerechtigheid* opgaan en er zal genezing voor uw ziele zijn onder zijne vleugelen.

Maar voor u die ongeknakt sterft, voor den dan nog hoogmoedige, een grauwe rookwalm als van een brandenden oven. Buitenste duisternis en toch een onuitblusschelijk vuur!

En dan zal die „hoogmoedige” opeens een *stoppel* wezen.

Een machteloos niets! Een pluisje kaf, dat in den wervelwind van Gods toorn wordt omgezwirreld!

En dáár-, dáárvoor hebt ge dan tegen uw God in gestreden, al uw leven lang!

XC.

Een stille geest, die kostelijk is voor God.

> De verborgen mensch des harten, in het onverderfelijk versiersel van een zachtmoedigen en stillen geest, die kostelijk is voor God.
> 1 Petr. 3 : 4.

Het kruis van Jezus mist alles voor het oog, maar bezit alles voor het hart. *Schijn* is er niets, het is alles *wezen*. Naar het *uitwendige* is er niet ellendiger, maar ook er is niet rijker, zoo ge rekent naar het *on*zichtbare. Voor menschen verwerpelijk, maar kostelijk voor God!

Jesaia's profetie kwam uit: „Als wij hem aanzagen, zoo was er geene gestalte dat wij hem zouden begeerd hebben. Hij was veracht en de onwaardigste onder de menschen. Een man van smarten en verzocht in krankheid; en een iegelijk was als verbergende het aan-

gezicht voor hem. Hij was veracht en wij hebben hem niet geacht."

Die profetie kwam uit in Gethsémané; uit bij Cajaphas; op Gabbatha; bij Herodes; langs den kruisweg; op Golgotha; toen die edikspons naar boven ging, toen verwrong die Man van smarten zoo smartelijk zijn gelaat in smertvolle doodsbenauwing.

Het was schrikkelijk; om het hoofd van af te wenden; er sprak vloek uit; het was een schouwspel der helle; vooral met dat schrille sarrende gekrijsch van die ontpriesterde priesters er door heen.

Een afzichtlijk tooneel; goed om, zooals God dan ook deed, er een floers van dikke duisternis over heen te spreiden.

Het eigenlijk helsche sluipt weg in donkerheid en nacht.

Maar onder al dat gruwbare en met vloek overgotene, was er nu *inwendig* zoo iets onuitsprekelijk, onbeschrijflijk kostelijks, iets wat de ziener vanouds noemde: *de arbeid zijner ziel!*

Van dézen kant gezien was het kruis ééne afzichtlijkheid, maar gezien van den hemelkant, van Gods zijde, o, dan was datzelfde kruis zoo allerprachtigst schoon; het schoonst dat ooit Gods engelen gezien hadden; de bloesemknop der eeuwige genade die ontlook.

Er was „de arbeid zijner ziel", en die arbeid zijner ziele schiep een schat, en die schat was zoo rijk en is nog zoo rijk, dat er nooit, nergens aan één van Gods lieve kinderen een wit kleed over hun vuile schaamte is gehangen, of ook eenig sieraad om den hals is gehecht, of het is uit dien éénen arbeid van Jezus voortgekomen. Alles vrucht, in bitteren doodsangst uitgeperste en uitgewrongen vrucht van dat kruis van Golgotha!

Al het leven waar 's Heeren volk nu al die eeuwen van geleefd heeft en eeuwig nog van zal leven, welde en welt nog op uit die ééne goddelijke perskracht, die in den arbeid van Jezus' ziel op Golgotha geoefend werd.

Een kind van God is een goddelooze die niet half maar heel gerechtvaardigd werd, niet half maar heel zijn heiligmaking in Jezus kreeg, en niet een halve maar een volkomen verlossing als erfenis heeft liggen; en nu die gansche gerechtigheid, heiligmaking en volkomen verlossing, 't vloeit alles uit dien éénen arbeid der ziele van Jezus, als uit haar, ons naastliggende, bron.

Zoo, zoo dierbaar is die arbeid van Jezus' ziel voor de kenners, en zoo kostelijk is ze voor God.

Rijk, tot in het *on*uitputtelijke.

Van *allen* schat is een einde gezien, maar van dien schat vindt ge het einde *nooit*.

Golgotha mist dus harmonie. Golgotha is van die harmonie de volstrekte ontstentenis. Het kruis van Jezus vormt met weldadige harmonie het schrilst contrast.

Harmonie is er, als het leven van buiten en het leven van binnen ineensmelt; zoo schijn en wezen saamvloeien; indien de uit- en

inademing van het leven één is, zonder stoornis; met niets dat stuit.

Harmonie is er in den hemel, en harmonie ook zoo ge wilt in de hel; want ook in de hel zal het van buiten en binnen één zijn, één vloek, één doem, één schriklijke rampzaligheid.

Of liever neen, het woord is te schoon, en zalige harmonie kan alleen de hemel ons tooveren. Dan, als de heerlijkheid komt. En het „rein van zonden en rijk in glorie!" het heilig deel van al Gods volk zal zijn.

Vandaar dat Golgotha geen rustpunt biedt.

Bij Golgotha tast ieder: Het is met dat kruis niet uit; er moet nog iets komen; zoo kan het niet blijven; bij dien kostelijksten arbeid der ziele roept, schreit de ziel in ons om de allerkostelijkste gloriekroon.

En die komt.

Want na Golgotha komt eerst die allesovertreffende betooning van Gods almogende kracht toen de Gekruiste verrees; en toen die goddelijke ontsluiting van het firmament toen Jezus opvoer; en nu zijn schitterend Koningschap in den hooge over al zijn onderdanen; en eindelijk, als de jongste dag komt en het uit zal zijn, de glorie van des Menschen zoon op de wolken en met alle vijand ook die sarrende priester van Golgotha onderworpen aan zijn voet.

Zoo wordt het dán.

Maar zóó was het op Golgotha, zoo is het hier op aarde nog niet.

Ja, het *kan* het niet zijn.

Want immers, deze wereld ligt in het booze; het zichtbare roept tegen God; en in zulk een wereld kon de arbeid van Jezus' ziel geen harmonie vinden. Zijn ziel moest er tegen in stuiten. Zij zijn ziel uitstooten.

Het *kruis* wil zeggen: tusschen dat zichtbare in die wereld en dat onzichtbare in Jezus' ziel, geen verband, maar een strijd op dood en leven.

Hij of zij er onder.

En God lof! de Leeuw uit Juda's stam *overwon!*

Voor al wie van Jezus wil zijn is dit beslissend!

Vroeger kon zelfs een geloovig kind Gods nog aarzelen; maar nadat het kruis van Golgotha er eenmaal gestaan heeft en met heiligst bloed bedropen is, niet meer.

Dat kruis maakt de zaak uit: uit voor een ieder, die God vreest, beeft voor zijn Woord, en door het geloof uitruilt met den Borg, die is „de Heere onze gerechtigheid!"

Want nu is het een insnijdende, doorgaande, alles, alles op één enkelen worp zettende keus: Met dat kruis meê, of tegen dat kruis in! Er is geen derde.

En dat nu juist maakt, dat harmonie *hier* reeds te zoeken, verloochening van het kruis van Christus is.

Ge kunt hier op aarde niet tegelijk van binnen en buiten sierlijk zijn.

Dat moest wel zoo wezen; en dat zal ook eens zoo worden; maar dat komt niet en kan niet komen vóór den dood. Een kind van God schittert bij zijn Vader daarboven. Op aarde doolt hij nog als pelgrim om.

Er is hier strijd, tegenstelling, ten leste volstrekte uitsluiting.

Voor één van beide moet gij bestaan, leven, werken, denken: voor het zichtbare of voor het onzichtbare; voor den schijn of voor het wezen; voor van binnen of voor van buiten; voor nu of voor dan; voor wat snel voorbijrent en wegschiet of voor wat bestand heeft en duurt en niet vergaan kan.

Voor menschen buiten Christus nu is al dat zichtbare kostelijk. Hen boeit wat voor oogen is. Boeit, wat in kleedij en sieraad u meer en beter doet schijnen, dan ge, ontdaan van dien opschik zijn zoudt. Ook wat in ophef en grootheid van woorden en vertoon van vroomheid u meer indruk laat maken, dan uw leege, holle persoon anders invloed oefenen zou. Altoos een besef: „Zooals ik ben, ben ik te min, nu zal ik mij door iets, wat dan ook, kleed, of taal, of vroom gebaar een meerderen schijn geven." En dat duurt, tot óf de pronkerij in kleed of woord of vroomheid u af wordt gerukt, óf tot de dood komt, en de dood u, zonder dien opschik, in al uw minheid, meêtrekt naar onder den grond.

Maar voor God is het vlak omgekeerd.

Voor den Heere uw God is die pronkerij in kleed en gouden siersel, is die opgeblazenheid in levenstoon en vertoon van schijnheilige vroomheid, niet in waarde maar gevloekt.

Ge komt er meê om.

Bij Hem daarentegen heeft waardij en voor Hem is kostelijk, wat van binnen aankleedt, en de ziel inwendig versiert, en den levenstoon van binnen zuivert, en echt vroom in het schuilend ik der ziele maakt. „Het versiersel van een zachtmoedigen en stillen geest, die kostelijk voor God is!"

In de natuur toont dat u het *herfstooft*.

Dan heeft de almogende God de keurige leiboomen weer met geurig ooft behangen.

Ziedaar dien prachtigen perzik eens!

En ge plukt hem, en ge wilt u vergasten aan zoo edele vrucht!

Maar lust nu ook de schel u soms, die prachtig fluweelachtige, blozend getinte schil?

Reeds zie ik, hoe ge u haast er die af te pellen en die van u te werpen.

Neen niet om die veelkleurige schil, maar om het smeltend blanke vleesch van het ooft, *dat van binnen zat*, is het u te doen.

En nu, zoo doet *gij*.

Waarom mag de Heere dan niet evenzoo *met u* doen?

De schil, het uitwendige, den gekleurden schijn werpt Hij van zich. Kostlijk voor Hem is alleen de verborgen, de naar binnen gekeerde, de smeltende vrucht.

XCI.

Heft op, gij eeuwige deuren.

> Heft uwe hoofden op, gij poorten, ja heft op, gij eeuwige deuren, opdat de Koning der eere inga.
>
> Wie is Hij, deze Koning der eere?
>
> De Heere der heirscharen, die is de Koning der eere. Psalm 24 : 9, 10.

Heel Davids ziel had er naar gehunkerd, om zelf den tempel voor de arke Gods te mogen bouwen. Maar de profeet kwam en zei: „Jehova wil het niet; niet gij, maar Salomo, uw zoon, zal tempelbouwer wezen!" En toen David dat zeker wist, toen morde hij niet en dwong niet, maar sneed de zaak opeens af, en verkwikte zich van nu voortaan heerlijk met zijn geest in hetgeen niet hij, maar Salomo zou volbrengen.

o, Die heerlijke dag vol glorie, als de arke Gods eens in den voltooiden tempel in zou worden gedragen! Het was of de morgen van dien dag reeds voor hem was aangebroken! Hij zag alles, alsof het reeds werkelijk plaats greep, voor zijn oogen. Die prachtige tinne, die statig gerezen muren, en dan die opgang in de arke Gods, plaatse zijner majestueuse tegenwoordigheid! o, Het was David als zag hij, over ark en tempel heen, zelf nog verder tot in het hart van dien anderen David, der vaderen Afgebedene, van wien én die ark én die tempel nog niets dan schaduw was en symbool.

En nu ziet hij die arke Gods den heiligen heuvel, de glooiing van Zions heiligen berg opgaan, tot men op den muur van Zions vestingbrug stuit. En in dien muur zijn poorten. En in die poorten deuren. En die ark kan er door, ja, maar toch ze zijn te laag, te nietig, te drukkend voor Hem, van wiens ingang in glorie die opgang der arke nog slechts het zinbeeld is. En hoor, een psalm zingt David nu in den Geest en roept uit: „o, Poorten, rijst uit uw laagheid hooger op, verwijdt, verbreedt, verhoogt uw ingang! o, Eeuwige

deuren, groeit uit, wordt koninklijk, ontsluit u! Want ziet, Hij komt tot u in, „de Koning der eere, der hemelsche legerscharen Heirvorst, de Verkwikking en Verlustiging mijner ziel!”

Wel terdege is deze psalm dus rechtstreeks op de benauwde poort in den muur van Zions bergcitadel te duiden. Hier Jeruzalem, dáár boven die tempel, en tusschen dat Jeruzalem en dien tempel die zware muur met zijn geduchte poorten en zijn eeuwige deuren. En daarom David psalmend in heilige verrukking, nu de arke des Heeren als drager van Gods majesteit aankomt:

„Heft uwe hoofden op, gij poorten,
En verheft u, gij eeuwige deuren,
Opdat de Koning der eere inga!”

„Wie is die Koning der eere?
De Heere sterk en geweldig!
De Heere geweldig in den strijd!”

En dan nogmaals:

„Heft uwe hoofden op, gij poorten,
Ja, heft op, gij eeuwige deuren!
Opdat de Koning der eere inga!”

„Wie is hij deze Koning der eere?
De Heere der heirscharen,
Die is de Koning der eere!”

Toch is dit het wezenlijke niet, omdat Zion zelf het wezenlijke niet was.

Jeruzalem was *schaduw*, en de tempel was schaduw, en schaduw de ark die er in stond, en schaduw evenzoo de Zionsmuur die Jeruzalem van den tempel scheidde.

Dat alles was niets dan aanschouwelijk onderricht; een voorbeelding der zake; zinnebeeld van het ware, duidend en doelende op blijvende, op wezenlijke, op eeuwige dingen.

Dit vat niet de wijze, maar wel de kerke Gods, en in die kerke Gods Gods uitverkoren lieveling.

En daarom heeft die kerke Gods door alle eeuwen, niet gissend. maar wetend, vast, beslist en stellig uitgeroepen: Dat zong David, in het beeld der arke, van de eigen Hemelvaart van Jezus!

In Jeruzalem dorst men naar den levenden God, maar de Heere woont op Zion, en nu die muur en die eeuwige deuren, die maar niet weggaan! Altoos de scheiding! Hem daar zien, dien tempel; ze daarin weten, die arke; weten dáár, dáár is ze de tegenwoordigheid des Heeren; en dan toch die zware muren, die benauwende poorten, die eeuwige deuren!

Maar nu, leef op, o, mijn ziel, leef op, o, verkwijnend Jeruzalem!

Daar breekt het door! Daar vloeit het heil! Daar komt de Koning der eere! En nu, nu wijken ze die muren, nu heffen die drukkende poorten zich omhoog. Nu dan rijst, rijst eeuwige deuren, opdat Hij inga die Vorst van 's hemels legermacht, en gij, die naar uw God bleeft dorsten, zingt en jubelt van victorie!

Wat die „eeuwige deuren" dan wel zijn?

Alles, alles zijn ze wat Jeruzalem van de arke afsluit. En dus alles, alles wat voor het verkwijnend hart van den ellendige een muur is tusschen hem en de heilige heerlijkheid zijns Gods.

Een deur is, wat u uitlokt om er door te gaan, maar met grendel en bout er over; een deur, die u niet doorlaat. Een eeuwige deur is wat u tart om door te gaan, maar hoe ge ook klopt en stampt, dicht, dicht als een muur blijft, en zoo dicht wordt gehouden, dat alles u zegt: Ze gaat nooit open. Het zijn *eeuwige* deuren. *Eeuwig* zullen ze u buiten houden.

Maar nu komt Messias. God erbarmt zich over den ellendige en zendt u een Heiland.

En hoe nu, zullen die deuren, die eeuwige deuren nu ook hem tegenhouden?

En zie, op die vraag nu profeteert de Geest in David: Neen, en nogmaals neen, voor hem zullen die eeuwige deuren bout en grendel vallen laten, voor hem openvliegen, eens zelfs voor hem zich verwijden, zich verbreeden, omhoog rijzen, opdat hij glorierijk inga, hij, de Koning der eere!

En merk wel, telkens is het weer een *deur*!

Eerst de eeuwige deur van het *vleesch*, waarachter ge vastzit, die u niet doorlaat, dat *vleesch* dat u benauwt. Maar Christus breekt er door en hij komt in dat vleesch, en door de eeuwige deur *van dat vleesch* tot u. Zoo is hij u reeds nabij. Uwer één, als uw broeder geworden!

Maar dat brengt er u nog niet.

Het Woord vleesch geworden, is wel Messias bij u, maar zoo dat gij met Messias en Messias met u, in de plaats der verkwijning zijt, afgesloten van Zion, gebannen van de heerlijkheid, met weer den muur en de eeuwige deur voor u.

En daarom uit en met dat vleesch moet het voort en verder. Nu den berg op. Van de vlakke aarde naar den hoogen hemel. Niet hier, dáár is de glorie. Hier zwak, zal Messias dáár eerst machtig, groot in majesteit, tot uw redding, tot uw zaliging bekwaam zijn.

Vandaar de Hemelvaart!

Naar *den hemel!* dat is naar het oord waar het zwakke heerlijk wordt; waar de macht is; waar kracht en mogendheid kan geoefend. En daar, daarheen gaat nu uw vleesch, uw Messias in uw vleesch,

in datzelfde vleesch en bloed, dat op Golgotha aan het schandhout hing.

En zie, nu eerst ten volle heffen ze zich op, en nu eerst rijzen ze omhoog, die eeuwige deuren.

En de Koning der eere gaat in.

Uw Koning, o, kerke Gods, die allen schat heeft om u te zaligen, u te rechtvaardigen en heilig te maken en volkomen te verlossen.

Door de eeuwige deuren door in den meerderen Tabernakel ingegaan, die niet met handen gemaakt is, nu eerst laat uw Koning het heil en den zegen stroomen; en zijn kracht gaat uit; en Satan kruipt weg, omdat de goddelooze wordt gerechtvaardigd.

En toch is er ook zoo nog het einde niet.

Er is nóg een *eeuwige* deur.

De deur van uw eigen hart. Die door Satan dichtgegrendelde en dichtgeklonken deur van uw ziel.

o, Hoe duizendmaal hadt ge tegen die eeuwige deur van uw hart het hoofd reeds stuk geloopen. Dat ze te benauwd werd en ge het in uw angstig hart niet meer *kondt* uithouden, en er uit woudt en bonsdet tegen die deur, en riept: Doe open, open toch, o, heb erbarming en laat me niet stikken in mijn eigen benauwing.

Maar het hielp niet.

Er kwam geen gehoor.

Ook die deur van uw zondig hart bleek een *eeuwige* deur te zijn.

Tot .... totdat hij kwam, niet waar? die Koning der eere!

Want toen hij van den troon zijner heerlijkheid zond en zijn gezanten met den hamer van zijn Woord sloegen, toen bleek het ook bij u: „Waar het Woord des Konings is, daar is macht!" Want toen sprongen de sloten en knapten de grendels, en de deuren verhieven zich, en hij ging in, de Koning der eere. De Heere sterk en geweldig. Halleluja!

XCII.

Liefde in onze harten uitgestort door den Heiligen Geest.

> En de hoop beschaamt niet, omdat de liefde Gods in onze harten uitgestort is door den Heiligen Geest, die ons is gegeven.
> Rom. 5 : 5.

De Heilige Geest is te zamen met den Vader en den Zoon waarachtig en eeuwig God.

Wezenlijk God.

Niet een derde deel van het Goddelijk Wezen, of als deel tot het Wezen behoorend, neen maar het éene Hoogste Wezen, is *tegelijk* Vader, *tegelijk* Zoon, en *tegelijk* Heilige Geest. Elk der drie Personen hebben *hetzelfde* Wezen en saâm hebben zij *ééns*wezenheid.

Ook God de Heilige Geest is derhalve de *alomtegenwoordige* God. Hij is niet een God van verre, maar van nabij; niet verre zijnde van een iegelijk onzer.

Nooit mag of kan dus gezegd: De Heilige Geest is wel hier, maar niet daar.

Want zie, God de Heilige Geest is overal, en overal geheel. Zelfs in de plaatse der hel is het God de Heilige Geest, die als een „verterend vuur" in de consciëntie der rampzaligen schrikkelijk is.

Maar al is de Heilige Geest overal, en overal altoos, daarom ontdekt Hij zich, openbaart Hij zich, vertoont Hij zich lang niet op alle plaats noch op allen tijd. Hij kan er zijn en is er, dat wij toch zijn voetstap niet hooren ruischen, dat zijn aangezicht voor ons bedekt is, dat we zijn stem niet beluisteren, en dat het dus voor ons even hetzelfde is, als ware Hij er niet.

Straks, na uw zonde, verrast u plotseling in uw binnenste de benauwing van een verwijtend Iemand, die u geen rust gunt. Maar daarom kwam die Iemand er niet toen pas. Neen, die heilige Maner was er aldoor. Maar voor u verborgen, en die Maner was de Heilige Geest.

Zoo dan ontdekt de Heilige Geest zijn ontzaglijk aanschijn, nu wel, dan niet, en naar den aard van den persoon aan wien Hij zich ontdekt, nu oordeelend dan vertroostend.

Altoos dezelfde God de Heilige Geest, die met den Vader en den Zoon één eenig, eeuwig en waarachtig God is; maar soms achter dichter, dan weer achter doorzichtiger sluier verborgen, en soms heel het aanschijn ontdekkend. Zijn heerlijk, zijn vertroostend aangezicht.

Daarom dan leert de Heilige Schrift en weet de kerke Christi bij ervaring, dat er zielen zijn, die nog nooit iets merkten van den Heiligen Geest; dat er andere zielen zijn, aan wie die Heilige Geest

zich geopenbaard heeft; en dat ook die begenadigden op hun beurt weer tijden en oogenblikken hebben, dat ze den Heiligen Geest missen, maar dan ook weer tijden en oogenblikken, dat ze den Heiligen Geest bezitten in zieldoortintelende zaligheid.

Krijgt de onbekeerde den Heiligen Geest te ontdekken, dan ziet hij een „verterend vuur" en schuwt het en krimpt er voor weg. Dat is de Heilige Geest zonder den Middelaar!

Maar beliefde het God iemand weder te baren door het geloof, dan krijgt zulk een ook den Heiligen Geest te zien, maar als den Trooster. Zacht, lieflijk, leerend, de ziele zalvend. Dat is de Heilige Geest, uitgestort door den Middelaar. Verzoend. Onbeschrijflijk verkwikkend en weldadig.

De dikke nevel is dan door barmhartigheden weggevaagd Zoo ziet dan het zielsoog nu dienzelfden Heiligen Geest, dien het vroeger niet zag. En dat zaligt. Vroeger alleen, heeft ze nu haar God bij zich. Bij zich in de binnenste binnenkamer van het hart.

Soms ook zonder en buiten tweede geboorte kan de Heilige Geest zich op ongeveer gelijke wijs aan onbekeerden ontdekken. Waarom vragen we nu niet. Hebreën 6 leert dat het zoo is. En niet weinigen weten uit herinnering van vóór hun echte bekeering, dat ze door lichttoestanden van valsche bekeering doorgingen.

Toch verscheelt dit van de werking bij echte wedergeboorte geheel. Dan toch is de sluier wel even opgelicht bij den tip, maar om aanstonds weer te vallen. Terwijl het bij echte wedergeboorte is, dat de sluier geheel wegviel en alzoo de blik des Heiligen Geestes in ons sloeg en viel. Dat is het uitgestort worden. Het wonen van den Heiligen Geest in zijn tempel. Het in ons komen en wonen en bidden en troosten en drijven!

Ook bij zulk een wedergeborene kan het zielsoog dan wel weer geheel of ten deele geloken worden, dat het niet meer helder of gansch niet meer ziet. Maar daarom *bleef* het „vertroostend aanschijn" dan toch. De *Heilige Geest* ging niet meer weg.

En wat dan in dat „vertroostend aanschijn" het volzalige is? Dit, broeders, dat in en met en door dien Heiligen Geest *de liefde Gods* in uwe harten uitgestort is.

De heilige apostel Paulus getuigt het. Op dat getuigenis geeft de kerk Christi een Amen. Een Amen immers ook voor uw ziel?

Wel te verstaan, niet naar die lauwe, laffe, verwaterende uitlegging, die van den Heiligen Geest „een beteren zin" maakt, zoodat wie „dien beteren zin" ontving, ook vanzelf liefde gaat plegen, gelijk God liefde is.

Daar staat geen woord van. Neen, de liefde Gods is hier de teedere, goddelijke, ontfermende liefde van het Hoogste Wezen te onswaarts,

en die als een stroom de dorre velden, zoo den dorstigen akker onzer ziele verkwikt heeft door de instrooming van den Heiligen Geest.

Gij hebt geen liefde. Uw hart is liefdeloos. En wat er aan liefde in werkt is één van deze drie: *of* instinctieve liefde, zooals ook de klokhen voor haar kiekens heeft en die dus in geen waarde bij God staat; *of* vertoon van liefde, die opeens verdort als uw ik er aan moet; *of* wel, en dat alleen is het ware, ze is een liefde die in uw liefdeloos hart gewerkt is door hooger drang; een koestering die van buiten in uw koude ziel indrong; een heilige vonk in de sintels van uw hart gespat uit den gloed der eeuwige teederheden.

Uw hart gelooft daarom van nature ook aan geen liefde in God.

Hem naar uzelven afmetend, dacht ge u ook den Eeuwige in den grond van zijn Wezen koud en zonder gloed.

Want wel zegt ge: „God is liefde, Hij aller Vader, die alles vergeeft!" maar dat is gepraat, oppervlakkig gekeuvel, waar wortel noch vezel aan zit.

Kom maar eens in den nood; dat ge geen brood meer hebt; dat uw lieveling van uw hart wordt afgesneden; dat uw eer er aangaat, — en zie dan eens, wat er van Gods liefde overblijft.

Och, dat verachtelijk schermen met klanken over God is zoo diep onheilig. Wat heeft wie zóó van vergeven spreekt, ooit, ooit gemerkt van wat vreeselijke schuld er hem, hem zelf, hem persoonlijk te vergeven viel?

Dit beteekent dus niets.

Zelf koud, dacht ge uw God u even koud, afgemeten en beredeneerd, als uw eigen logge doffe ziel.

Maar toen u opeens vuur in uw beenderen schoot, en het merg in u krimpen ging; en God u neersloeg; en uw ongerechtigheid als een stroom over uw hoofd heengolfde, — toen ja is opeens uw God u ontdekt; toen u het schijnbeeld verbleekte, de ware God voor u kwam, gansch een verterend vuur!

Tot, totdat toen, eindelijk, eindelijk de Heilige Geest in uw ziel indrong en de binnenkamer van uw hart kwam bewonen, en u van binnen zoo heerlijk toefluisterde, en u aansprak met een sprake van onuitsprekelijke zaligheden, en gij omziende, daar opeens inzaagt in al de onnoemelijke teederheden van dat „vertroostend aangezicht van uw God!"

En toen ja, toen kwam de liefde! De liefde Gods! De warme, heerlijke gloed van de levende Liefde van het lievende Leven. Drank en spijs voor uw ziel tegelijk.

En die liefde Gods, neen, dat liet zich niet uitspreken. Dat was iets onbeschrijfelijk heerlijks. Een invloeien als van een stroom van vele wateren, in elken druppel waarvan zich een volle oceaan ontsloot van weelde en van zaligheid.

o, De Heilige Geest is God zelf. Hij vermengt zich niet met u,

maar doet u in al het beseffen en gevoelen van uw diepste wezen als ware medegevoelen en medebeseffen wat Hij zelf aan goddelijke zaligheid geniet en doorleeft, nu in uw schrikkelijk hart die heilige vrede indaalt en het Eeuwige Wezen u met zijn goddelijke ontfermingen overkomt.

Dat, dat nu ervoer de heilige apostel des Heeren, toen hij schreef van „de liefde Gods die in uwe harten uitgestort is door den Heiligen Geest", en hij voegde er bij, „die u *gegeven* is."

Al om niet ontvangen.

„Die „Heilige Geest" uit loutere genade *gegeven*, maar dan ook een iegelijk van Gods uitverkorenen verplichtend tot eeuwigen dank.

XCIII.

Door den wandel, zonder woord!

> Desgelijks gij, vrouwen, zijt uw eigen mannen onderdanig, opdat ook, zoo eenigen den woorde ongehoorzaam zijn, zij door den wandel der vrouwen zonder woord mogen gewonnen worden. 1 Petr. 3 : 1.

De oude palen worden al meer verzet. God de Heere had verordend, dat zijn kerk moest verzameld en de ziel bekeerd worden *door het Woord*. Dienovereenkomstig stelde men eeuw aan eeuw het kenmerk der echte kerk allereerst in *de zuivere prediking van dat Woord*. En tot op onze dagen erfde de belijdenis over, dat niet onze persoonlijke invloed noch ook ons voorbeeld, en al evenmin de geest die van ons uitging, maar dat *het Woord* de hamer was om een hart, zoo hard als steen, te morzel te slaan, omdat dit Woord voertuig was niet van onzen geest, maar van den Heiligen Geest en door dien Geest innerlijk werd bezwangerd.

Maar thans komt daar verandering in. Het *Woord* raakt los, het *Woord* maakt men onvast, op het *Woord*, zoo vertelt men rond, kunt ge niet meer aan, en het eenige wat blijft, wat waarborg oplevert en uw ziel daadwerkelijk redden kan, is de invloed van den Christelijken geest.

Christus, zoo heet het dan, heeft een zekeren geest meêgedeeld aan zijn apostelen. Van hen is die geest overgedragen op hun volgelingen. Zoo zijn er kringen ontstaan met dien geest vervuld. Allengs hebben die kringen zich tot één grooten kring, dien men de kerk noemt, vereenigd. En, door Jezus zelf gestadig onderhouden, is er in de kringen der levende Christenen nu nog, nog aldoor, een zekere

geestesuiting, een adem die u tegenwaait, een invloed, die zich gevoelen doet, en het is door het in u opnemen van die geestesuiting, door het indrinken van dien adem, en door het u openzetten voor dien invloed, dat ge over en in uw hart een ander leven brengt en overgaat uit zonde en doem in heerlijkheid en heiligen zin.

En is dat zoo, dan spreekt het wel vanzelf, dat men minder aan *het Woord* gaat hechten.

Indien niet meer *het Woord*, maar „die levensadem van Christelijke kringen" mijn hart om moet zetten, dan wordt het mij tot op zekere hoogte onverschillig, wat men met dat Woord doet, indien men mij dan maar dien „levensadem" mildelijk toe laat komen.

Hangt de bekeering der zielen *niet* aan *het Woord*, maar aan dien invloed van den Christelijken geest, dan begrijp ik het volkomen, dat men ijveren gaat tegen dat „staan op de waarheid" en dat waken voor zuiverheid in de leer; want wat nut en baat mij dat alles, indien het echte, reine, heerlijke leven mij toch uit die andere bron, uit die bron van den „Christelijken geest" moet toevloeien.

Ja, als dat zoo is en indien werkelijk het *Woord* niet van God tot instrument der levendmaking verordend is, dan versta ik uitnemend dat gedurig weer en nogmaals waarschuwen in de praedicatiën, „om toch te mijden die ijveraars voor zuivere waarheid", daar toch immers „zuiverheid van wandel" veel hooger waardij heeft, en het in het Koninkrijk van God aankomt, niet op onberispelijkheid der tale, maar op den vromen zin en den geest van ernst die ons bezielt.

„*Zonder Woord, door den wandel!*" dus luidt dan ook het refrein van dat nieuwst gevonden levenslied. En wie onzer zou dat refrein wraken durven? Of staat het dan niet zoo letterlijk in de Schrift? Is het niet een kernachtig, diep gevoeld woord, herkomstig van niemand minder dan den Apostel Petrus?

Toch mag hierbij reeds dadelijk gevraagd, of het niet vreemd klinkt, om die bestrijders van het Woord zich nu opeens juist op dat Woord te hooren beroepen, om hun achteruitzetting van het *Woord* goed te praten.

Men zou zoo zeggen, indien het Woord toch geen afdoend gezag meer heeft, waartoe pleit ge er dan op?

Doch ook afgezien daarvan, wie het Woord aanhaalt, doe het dan ten minste zuiver en spele er niet meê.

Wat toch zegt Petrus? Is er bij hem ook maar een spoor te ontdekken van dat overgeestelijk en daarom ongezonde streven, om door achteruitschuiving van het Woord plaats te maken voor een grooteren invloed, die aan onze persoonlijke levensuiting zou zijn toe te schrijven?

Niet het allerminste, broeders! Want immers juist Petrus is de apostel, die het groote, machtige woord heeft gesproken, „dat we

wedergeboren worden, niet uit vergankelijk, maar uit onvergankelijk zaad, *door het levende en eeuwig blijvende Woord van God*". En mocht nu iemand tegenwerpen, dat „Woord van God" in dien samenhang bij Petrus niet de Schrift, maar zekeren Christelijken levensadem beteekent, dan wordt zulk een vierkant door den apostel zelf weêrlegd, die er terstond op volgen laat: „Het Woord des Heeren blijft in der eeuwigheid en *dit is het Woord, dat onder u verkondigd wordt.*"

Het verderf komt dan ook over hen, „die zich *aan dat Woord stooten*, ongehoorzaam zijnde, waartoe zij ook gezet zijn", terwijl omgekeerd dáárom „het Evangelie aan de dooden verkondigd wordt, opdat ze, geoordeeld naar den mensch in het vleesch, Gode leven zouden in den Geest" (4 : 6).

Er is dus geen oogenblik twijfel mogelijk, of Petrus stond waar al Gods heiligen stonden en wachtte de wedergeboorte der zielen wel terdege van *het Woord*.

Maar wie brengt dat Woord? Is dat ieders werk? Ligt dat op ieders weg?

En dan antwoordt de Schrift zelf: dat God de Heere ook daarvoor verordeningen gesteld heeft. En onder andere ook deze ordinantie, dat de man anders in deze staat tegenover de vrouw, dan de vrouw tegenover den man.

De man is het hoofd der vrouw. Niet de vrouw het hoofd des mans. En wel terdege is de man een tusschenschakel, die uit het geestelijk leven der vrouw niet is weg te denken.

Het komt daarom aan de vrouw niet toe het Woord met macht te bedienen bij haar man. Wel aan hem om alzoo bij haar te doen.

Ook zij mag wel vermanen, wel lokken met teederheid, ook zoeken te lokken tot het Woord en met het Woord zoeken te zegenen. Maar het ligt niet op haar weg, om als gezaghebbende met het Woord tegen haar man op te treden.

En zie, omdat vele vrouwen dien ongeoorloofden weg wel op wilden, en op grond van heur bekeering zich nu gingen beschouwen als boven heur man staande, daarom verordende de heilige apostel alsnu, dat in zulk een geval een vrouw in stilheid had te wandelen, haar man onderdanig moest zijn en alzoo den zegen zou ontvangen, om juist door dien stillen onderworpen wandel, *zonder woord*, iets ten goede op haar man te vermogen.

Er blijft alzoo, van hetgeen werd voorgewend, niets hoegenaamd over; en in steê van de oude palen te verzetten, zal men die oude palen onwrikbaar staan laten. Het *Woord* is het van God gegeven

instrument, dat Hij zelf door zijn geroepen knechten, onder den adem niet van den Christelijken geest des Christens, maar onder den adem van den Heiligen Geest, aanlegt en werken laat tot wederbaring van zijn uitverkorenen, die Hij trekt met een genade, die onwederstandelijk is.

Maar dan ook zij er eerbied voor de beschikking door God zelf voor zijn Woord gegeven.

Er kleeft majesteit aan dat Woord, en daarom spele er niemand ongeroepen meê.

En ook, wat niet minder klemt, juist overmits dit Woord dan eerst het Woord is, als het door God zelf bediend wordt aan onze harten, zie een iegelijk wel toe, dat hij om zijn ijveren voor dat Woord, zijn wandel niet gering schatte.

Want ongetwijfeld kan die wandel nooit het Woord vervangen, maar indien men ooit voorgaf, dat dit Woord er zijn kon, en dat de wandel toch buiten dat Woord bleef, want dunkt u, zou dit niet eveneens wezen, alsof ge van de zon roemdet en in duisternis bleeft omtasten?

Waar de zon straalt, daar *is* het licht. En zoo ook, waar het Woord schittert, daar *is* een wandelen voor God in eere. Niet door ons, maar in ons door dat Woord gewerkt.

En daarom, dient eenerzijds de nieuw-modische Christen, die met „Christelijken levensadem” dweept, gewaarschuwd, om toch *het Woord* niet te lichten uit de voegen, waarin God het gezet heeft; van den anderen kant is evenzeer de ijveraar voor het Woord te vermanen, dat hij den wandel in niets minachte, want dat een *Woord* dat geen wandel wekt, wel een nabauwen van klanken, maar nooit een *levend Woord van God is.*

XCIV.

Vervuld met de kennis van zijnen wil.

> Waarom ook wij van dien dag af dat wij het gehoord hebben, niet ophouden voor u te bidden, en te begeeren dat gij moogt vervuld worden met de kennis van zijnen wil, in alle wijsheid en geestelijk verstand.
> Col. 1 : 9.

De kinderen Gods storen zich gemeenlijk veel te weinig aan den wil van hun trouwen Vader.

In lieve, teedere gezinnen merkt ge bij de kinderen naar den

bloede het omgekeerde. Bij al wat voorkomt, vragen de kinderen in zulk een gezin, of vader het wel goed zou vinden, of het niet tegen vaders geest in zou gaan. En soms zelfs strekt die teedere aanhankelijkheid zich zóó ver uit, dat men nog jaren na vaders dood vragen hoort: „Zou vader dat zoo wel hebben goedgekeurd!"

Nu faalt natuurlijk elke vergelijking tusschen den hoogst onvolkomenen, zij het ook besten, vader op aarde en dien Eenige, aan wien eigenlijk alleen de heerlijke heilige Vadernaam toekomt. Maar dit tast, dit voelt dan toch een ieder; al wie uit Gods kinderen aan dien Vader in de hemelen minder eere, minder trouw en minder aanhankelijkheid bewijst, dan een kind van den bloede aan zijn aardschen vader, die staat niet goed, die is niet recht geaard, die kan zijn oneerbiedigen omgang met het heiligste en hoogste Wezen voor God noch voor menschen verantwoorden.

Vroeger liep dat onder Gods vrome volk dan ook op verre na zoo erg niet.

Er werd toen *nauwer* geleefd. Er kon niet zooveel meê door. Men had geen rust of duur, eer men wist dat men „in den weg" was. En onder dat „in den weg" zijn verstond men niet, gelijk thans, een soort onmiddellijke ingeving, maar iets veel diepers en gezonders.

Men stond namelijk in de vaste overtuiging, dat God de Heere ons aller lot bepaald had; dat er in zijn raad een verordening over onze personen bestond: en dat dus *de weg*, dien we van de wieg af tot aan het graf toe hadden af te loopen, door God den Heere voor ons was afgebakend. Van stap tot stap voortgaande wenschte men op dien grond bewaard te blijven voor het eigendunkelijke van een zelf gekozen pad, en werd men innerlijk verteerd van verlangen, om zoo als aan den toom te worden voortgeleid, dat onze voeten steeds mochten gevonden worden, staande op den weg dien onze trouwe Vader voor ons bepaald had.

Hiermeê is nu niet gezegd, dat dit er thans geheel en al uit is. Integendeel, bij ernstige levenskeuzen hoort men ook nu nog gewagen van biddend overleg, en komt men ook nu nog zielsuitingen te beluisteren, die een heftige worsteling der ziele verraden, met geen ander begeeren, dan om kennisse te erlangen van 's Heeren wil.

En toch, al *schijnt* dit hetzelfde met vroeger, het *is* hetzelfde niet. Wat men thans daaronder verstaat is veel te veel een poging, om plotseling, om op bijzondere wijze een mededeeling te verkrijgen omtrent hetgeen bepaald staat in Gods verborgen wil. Men moet kiezen, en er is geen doorslag in de ziel, geen beslistheid van toon in de overweging, geen overheerschende veerkracht in den wil. Toch moet men óf links óf rechts gaan. En nu zou men, o, zoo innig graag willen, dat het God den Heere believen mocht, ons langs bijzonderen weg een vingerwijzing te geven die in onze plaats en voor ons tusschen links en rechts koos.

Dit nu doet de Heere onze God *niet;* en overmits men dan toch, o, zoo gaarne in het einde de zalige zielrust wil smaken, van gekozen te hebben naar de keuze des Heeren, maakt men zich dan diets, en beeldt men zich dan in, en praat men zich dan aan, dat zekere onbeschrijfbare gemoedsaandoening een werk des Heiligen Geestes in ons was.

Deze weg is hoogst gevaarlijk; hij loopt uit op het pad der geestdrijvers en der dwepers met het inwendige licht. Onze vaderen hebben dien weg dan ook nooit verkozen. Eer er steeds van afgemaand. Zij richtten zich steeds naar de Schrift.

En vraagt ge of de Schrift dan iets anders ons op het harte bindt, dan kan het antwoord heusch, niet twijfelachtig zijn.

Immers hetgeen waar de Heilige Geest door den heiligen apostel ons toe manen laat, is volstrekt niet een nu en dan, bij enkele keerpunten, vragen naar den wil des Heeren, maar een „vervuld worden met de kennisse van zijn wil in alle wijsheid en geestelijk verstand.” Zie Col. 1 : 9.

Dat hier sprake is van den te kiezen en den te bewandelen weg, dus juist van hetgeen waarop het hier aankomt, blijkt uit hetgeen onmiddellijk volgt: vervuld worden met de kennisse van zijnen wil, opdat gij moogt wandelen waardiglijk den Heere, in alle goed werk vrucht dragende en wassende in de kennisse des Heeren (vs. 10).

Het in het oog loopend verschil bestaat dus hierin, dat wij, o, zoo gemakkelijk dagen en weken achtereen onzen weg kunnen loopen, zonder ons in den wil Gods te verdiepen, om dan enkele malen, in moeilijke aangelegenheden, om een openbaring van boven te bidden; terwijl omgekeerd de Schrift ons henendringt naar een *gestadig* vragen naar den wil des Heeren, om aan zijn paden gewend te worden, en juist door dien gestadigen omgang met den Heere alzoo vertrouwd te worden aan zijn gangen, dat ook in moeilijke en hachelijke levensoogenblikken de overbuiging van den wil en de vastheid van keus naar zijn keus in ons binnenste niet ontbreke.

Daarom heet het „*vervuld* worden met de kennisse van zijn wil,” wat duidt op een vetten akker, die overvloedig gedrenkt en verzadigd is met de doorsiepelende wateren, en in niets denken doet aan een dorren en verzengden akker, waar nu en dan een karige regendrop op neerspet. „Vervuld zijn met kennis van zijn wil,” is innerlijk doortrokken zijn van de beginselen en den geest van 's Heeren wet, en in die gestadige gemeenschap met Hem verkeeren, dat we als wandelen den Heere achterna.

Daarom rept de Schrift dan ook niet van „aandoeningen” of van „gemoedsstemmingen,” maar spreekt van „alle wijsheid en geestelijk verstand.” We worden dus niet den weg opgedrongen, om ons den-

ken en nadenken het zwijgen op te leggen, om voorts af te drijven op den stroom van onklare, mystieke gevoelsbewegingen, maar gansch omgekeerd aangewezen op wijsheid, op alle wijsheid, op een geestelijk inzicht en verstand in de geaardheid en de ligging van alle voorkomende zaken, om met rijpheid van oordeel en in zuiverheid des geestes onzen weg helder, kalm en „waardiglijk den Heere" te bepalen.

Zoo ziet ge, mannenbroeders, hoe ver dit bedoelen der Schrift af ligt van de ziekelijke mystiek, waarin velen zich thans verliezen.

De heilige apostel van Jezus bidt *zonder ophouden* voor de Colossensen (en dus volstrekt niet in enkele bijzondere omstandigheden) dat ze *vervuld* mogen worden (en dus niet maar een enkele aanduiding ontvangen) met de kennis van 's Heeren wil, en dat niet in gemoedsbewegingen of gevoelsaandoeningen, maar in doorzichtige *wijsheid* en *geestelijk verstand.*

Dienovereenkomstig legden dan ook onze vaderen er zich op toe, om het Woord te onderzoeken en te doorzoeken, en door dat gestadig verkeer met het Woord in den geest des Heeren in te dringen. Voorts was heel hun leven „één wandelen met den Heere hunnen God." In *alle* ding, groot of schijnbaar klein, een vragen naar zijn wil. En door alzoo gestadig bij het Woord en bij den Geest te leven, ontstond door genade in hen die geestelijke tact, die rijpheid van ziel, die hoogere verfijning van inzicht en doorzicht, die hun zielsneiging onwilkeurig onder den adem van den Geest des Heeren bracht, en hen, buiten de hartstochtelijkheid des gemoeds om, met vaste hand deed kiezen wat ze wisten en zagen en tastten, dat in elke voorkomende zaak de wil des Heeren was.

Welk dier twee kiest gij?

De *gevoelsweg* is de weg der geestelijk onvasten en tragen. Voor hen geen uitgraven van de goudmijn van het Woord. Voor hen geen „nauwheid" voor God in het kleine. Eer een voor niets rekenen van hun kleine dagelijksche slordigheden en afglijdingen. Want immers, als het er op aankomt en als er eens met ernst gekozen moet worden, dan zal de Heilige Geest hun wel weer een tekst doen voorkomen of een aandoening geven in de stemming van het gemoed.

Daarentegen de *Schriftuurlijke weg* is vol arbeid en inspanning. Want om u op de moeilijke keerpunten van uw leven vastheid van keus en kennisse van den wil des Heeren te verzekeren, eischt die weg van u, dat ge *al de dagen uws levens* u in zult dompelen in het Woord, *aldoor* in de meening des Geestes zult indringen, en ook in het *allergewoonste* en *allerkleinste* u wennen zult aan die paden

des Heeren, die zonder een zeer nauw voor zijn aangezicht leven nooit door de ziel worden gekend.

Kiest ge nu den gevoelsweg, dan kunt ge op onkundigen een machtigen indruk van vroomheid maken, u zelf diets maken in vroomheid zeer ver gevorderd te zijn, en er, o, zooveel van verhalen, dat de Heere u eerst dit en toen dat en daarna dat weer zien liet. Maar het zou ook kunnen zijn, dat ge daarbij den Naam des Heeren ijdellijk gebruikt hadt, en het „gezicht van uw eigen hart", gelijk eens de valsche profeten onder Israël, hadt aangezien voor een openbaring des Heeren.

Terwijl ge omgekeerd, met den Schriftuurlijken weg te houden, wel *nauwer* leven moet en *krachtiger* u inspannen en minder in reuke van vertoon makende vroomheid komt, maar daartegenover dan ook de zoete, zalige geneugte smaakt, van alle inbeelding verre te houden, in oprechtheid voor uwen God te wandelen, en door genade werkelijk met kennisse van zijnen wil te zijn *vervuld*.

XCV.

De eersteling Christus.

> Gelijk zij allen in Adam sterven, alzoo zullen zij ook in Christus allen levend gemaakt worden. Maar een iegelijk in zijne orde: de eersteling Christus, daarna die van Christus zijn in zijne toekomst.
>
> 1 Cor. 15 : 22, 23.

Ook uw ziel zegt het Paulus immers na, dat de Gezalfde des Heeren „is overgeleverd om onze overtredingen en *opgewekt om onze rechtvaardigmaking.*" Dat is het uitgangspunt, dat de wortel der zaak. Zonder die rechtvaardigmaking hadde uw ziel aan Jezus' opstanding niets.

Maar wil dat nu zeggen, dat Jezus' verrijzenis op die rechtvaardigmaking *alleen* doelt, en dus *niets* te zeggen heeft voor mijn *eigen* opstanding en de opstanding van die vele „vrome vroeg gestorven vrienden," die mij voorgingen naar het Jeruzalem Gods?

Hoe zou dat kunnen? Of zegt diezelfde heilige apostel dan óók niet: „Maar nu, Christus *is* opgewekt en de *eersteling* geworden dergenen, die ontslapen zijn?" Want immers een „eersteling" sluit in zich dat de anderen hem volgen, gelijk de heilige apostel er dan ook onmiddellijk bijvoegt: „Zij zullen in Christus allen levend gemaakt worden; een iegelijk in zijne orde; de eersteling Christus; *daarna die van Christus zijn,* in zijne toekomst."

Dus juist wat onze keurige Catechismus mede als een der drie vruchten van Christus' opstanding opsomt, „en ten derde is de opstanding van Christus ons het zekere onderpand van onze zalige opstanding."

Ja, wel waarlijk, mijn broeder, hangt dus met dat verrijzen van Immanuël ook uw *eigen* verrijzenis saâm.

Maar hoe?

Om u te zeggen: „Nu Jezus uit het doodenrijk wederkwam, is daarmeê het overtuigendst en afdoendst bewijs geleverd, dat er na den dood nóg een leven komt?"

Onmogelijk! Want de ongeestelijke mensch, die door het graf heen de eeuwigheid niet *ziet*, die ontkent en loochent eenvoudig, dat Jezus wezenlijk opgestaan is.

Dan misschien, om u te zeggen, dat *alle menschen* eens opstaan zullen?

Ook dat kan er niet in liggen. Want Jezus' verrijzen is het zeker onderpand van een *zalige* opstanding. En is die *aller* deel? De heilige apostel getuigt: „De eersteling Christus, en daarna *die van Christus zijn.*" En nu zijn *allen*, die stierven, *van Christus?*

Neen, er is voor droefgeestige sentimentaliteit, die rond wil waren om grafzerken, hier geen voedsel.

Wat de heilige apostel hier zingt is een triomflied, een lied van victorie, een profetische zegezang, een lied Hammaäloth, waarmeê Gods kinderen optrekken naar de stad des levenden Gods.

Merk er maar op.

De apostel van Jezus spreekt met geen woord van wat terstond na den dood komt of onmiddellijk na het sterven met onzen persoon gebeurt. Hij spreekt uitsluitend over hetgeen met Gods kinderen gebeuren zal *in het eind der dagen;* als de Heere op de wolken *wederkomt;* wat hij noemt: *„in zijn toekomst"*.

Bij het sterven; na en in den dood; dit onderstelt hij als bekend; zet het kind van God niet slechts zijn aanzijn voort; maar is hij eens en voor eeuwig en voor het eerst van de zonde af; en door dat afzijn van de zonde in volle zielsgemeenschap met zijn Verlosser; een heerlijke zekerheid die Paulus elders uit deed roepen: „Ik heb begeerte om ontbonden te worden en met Christus te zijn."

Dat die gemeenschap met Jezus na den dood ook een gemeenschap met de „vergadering der uitverkorenen" zal zijn, spreekt vanzelf. Wie het Hoofd heeft, kan niet buiten het lichaam zijn. En het lichaam van Christus, welnu, dat is immers die gemeente, „die de vervulling is Desgenen die alles in allen vervult."

Niets aardsch, niets onheiligs is er dus in de zoete hope, dat een lief en vroom kind Gods, dat van ons ging, ook in geestesgemeen-

schap met de vergadering der uitverkorenen blijft, die nog op aarde vertoeft. Dus ook met u, zoo ge in die vergadering besloten zijt.

Mits maar, en dat beding mag nooit losgelaten, mits het maar *alles van Jezus uit is gerekend*, en er nooit een ziekelijk pogen bij u insluipe om *buiten Jezus om* uw *aardschen* omgang met uw dooden voort te zetten. Dat kwame de eere Gods te na!

Er is na den dood dus een „afzijn van de zonde", een „innig bij Jezus zijn", een „zijn in gemeenschap met de schare die niemand tellen kan"; maar er is nog geen *opstanding*.

Voortleven en *opstaan* zijn twee geheel verschillende zaken.

Toen Jezus Vrijdagavond aan het kruis stierf, hield hij niet op te bestaan, maar leefde hij voort, dien avond en den ganschen Zaterdag; en toch eerst Zondagmorgen stond hij op.

En zoo ook, als er een kind Gods onder ons sterft, die houdt niet op te bestaan al is hij dood; die leeft wel voort, al dien tijd, die na zijn sterven verliep; maar hij stond daarom nog niet op.

Opstaan zullen de kinderen Gods dan pas, als het einde der wereld er is, als het oordeel komt en Jezus neerdaalt op de wolken.

„Een iegelijk in zijne orde: de eersteling Christus, daarna die van Christus zijn, *in zijne toekomst*."

Al dien voorafgaanden tijd rusten ze dus in hun graven; waar dan ook dat graf hun, al ware het in de diepte van den afgrond, of in het ingewand van een zeemonster, of in den rook der vlammen, bereid zij.

Adam en Eva, Abel en Seth zijn nóg niet opgestaan, en zoowel David met Jesaia, als Petrus met Johannes, beiden nu nog, met al Gods vroeg gestorven kinderen, den dag van hun verrijzenis.

Die dag van verrijzenis zal een dag van hooge glorie zijn!

En dien dag beleven we eens, indien we uit God zijn geboren, met *al* Gods kinderen *tegelijk*.

Opstaan is in het *zichtbare* opstaan. Opstaan met ons *lichaam*. Niet maar een persoonlijk voortbestaan hebben, maar eindelijk, eindelijk *zien* komen wat de kerk alle eeuwen door beleed in de *wederopstanding des vleesches*.

Zooals een onzer vrome vaderen, die veel tulpen gepoot had, het beschreef: „Als ik sterf ben ik een tulp die weer in zijn bol terugkruipt, en in de opstanding schiet ik uit dienzelfden bol dan veel heerlijker uit."

Of liever nog, wie kent niet Paulus' zooveel heerlijker beschrijving van het bloote graan, dat in het lijk gezaaid wordt en het geestelijke lichaam der eere, dat uit die kiem eens zal ontluiken?

Dit nu is een diep mysterie! Een hope waarop we sterven, om misschien nog eeuwen op de vervulling te wachten. De heilige apostel

die er ons zoo vast en heerlijk van profeteert, ligt nu reeds meer dan achttien eeuwen in zijn graf, en nog steeds toeft het! En dat die apostel, die zoo vlak er voor stond met zijn ziel, dat hij gedurig zelf dien dag van Jezus' wederkomst reeds meê doorleefde!

Zoo kan het ook nu nog toeven!

We roepen, we profeteeren, we jubelen rusteloos: „Maranatha! de Heere komt!" ja de Bruid houdt niet op te smeeken: „Kom, Heere Jezus, ja kom haastelijk!", en, o, ze moet wel kil en versteend zijn de ziel, die aan die glorie denken kan, zonder naar dien dag van glorie te smachten.

En zie voor die schoone, rijke hope, daarvoor biedt Jezus' verrijzenis u nu het vaste onderpand.

Het zekere onderpand; niet daarvoor, dat in uw dood de ziel u van de zonde afgaat, en uw gemeenschap met Jezus zoet en met zijn uitverkorenen zalig zal wezen; neen, maar het zeker onderpand, dat, als gij deze week sterft en de volgende week begraven wordt, en er over twee jaren niets meer dan een skelet van u over is, en men over tien jaar uw kist schudt en uw armelijk gebeente in het knekelhuis stort, zoodat de wereld denkt: „Nu is er niets meer van u over!" ja, al ware het dat ge door een wild dier verscheurd of door vuur verkoold en verpulverd werdt, dat er dan toch, zij het over honderd of over duizend jaren eens zeker een dag staat aan te breken, waarop gij, gijzelf, diezelfde persoon die eens hier geleefd hebt, uit den schoot dier aarde weer zult te voorschijn komen. Te voorschijn komen door een machtig wonder Gods; niet in een ander, maar in uw eigen lichaam; maar dat lichaam verheerlijkt.

Dan zal Jezus in zijn verheerlijkt lichaam er bij zijn, en er bij zullen ook zijn al de heiligen Gods uit het Oude en Nieuwe Verbond, alle profeten en apostelen, alle martelaren en getuigen, alle vaders en moeders in Christus, alle vrome kinderen Gods die we gekend hebben, ook onze eigen lieven; als ze maar van Jezus waren. Anders toch zou er wel opstanding, maar de opstanding nooit *zalig* zijn.

Die dag zal groot zijn onder de gezaligden.

Een groote en doorluchtige dag! Als ze eindelijk op het ongeloof en op den spot en den smaad der wereld gewroken worden.

Nu, al die eeuwen door heeft die spotlach van het ongeloof zich reeds aan die „opstanding des vleesches" vergaapt.

En evenzoo al die eeuwen door heeft Gods volks blijven volhouden te belijden: „En toch zal er opstanding des vleesches zijn!"

En nu, dusver scheen de spotter gelijk te krijgen. Want de Heere toefde nog!

Maar *dan*, dan zal Gods kind gelijk krijgen.

En dat nu is het glorierijke, wat ons Jezus' verrijzen verpandt.

XCVI.

Niet alleen in woorden, maar ook in kracht.

> Wetende uwe verkiezing van God; want ons Evangelie is onder u niet alleen in woorden geweest, maar ook in kracht, en in den Heiligen Geest en in vele verzekerdheid.
> 1 Thess. 1 : 4, 5.

De zaligheid is niet uit de werken, maar uit het *geloof*. Dit kostelijke geloof is op zijn beurt niet uit den vrijen wil, maar uit het *gehoor*. En dit zielomzettend gehoor wederom is niet uit allerlei betoog van wetenschap, maar alleen uit de *prediking*. En die prediking ten slotte is dán alleen prediking, indien ze niets is, bedoelt of zijn wil dan bekendmaking, aankondiging, inprenting van het *Woord Gods*.

Dit is niet te begrijpen. Het is een verborgenheid. Een verborgenheid namelijk in dien zin, dat het God den Heere beliefd heeft, in die prediking een geheimen zegen te leggen, aan die prediking een onnaspeurbaar goed te verbinden, en bij en onder die prediking het goddelijk zielswerk te willen doorzetten.

Het had ook *anders* kunnen zijn. Voor 't minst liet het zich anders denken. Maar het heeft Gode nu eenmaal zóó en niet anders behaagd. Alles gaat door de dwaasheid der prediking. Daarin zit het, daaraan kleeft, daardoor komt, daaronder ritselt het mergsap in de ziel.

Doch hoe?

Zóó dat het genoeg zij een gebouw te hebben en in dat gebouw een kansel en op dien kansel een leeraar en op de lippen van dien leeraar de klanken van het Woord?

Ge weet zelf beter.

Of moet het u nog herinnerd, hoe lang, hoe dikwijls ge in zulk een gebouw, onder zulk een kansel en luisterend naar zulk een prediking hebt neergezeten, dat het u wel heen ging over het hoofd en voorbij suisde langs het oor, maar in de ziel niet indrong?

Weet niet ieder in zijn omgeving van pilaarbijters, die dood in de ziel onder het Woord komen en er nog dooder uitgaan?

Zijn er niet gemeenten, die kerkvast als geen andere en waarheidvast als geen betere zijn, en die toch, ook bij den naam dat ze leven, in heur dorheid en sappeloosheid verkwijnen?

Zeg dus nooit, dat het Woord op de lippen van den kanselprediker op zich zelf volstaat, en het doet, en de zaak uitwerkt.

Die dat zegt, dwaalt.

Hoor, hoor maar wat de apostel van Jezus voor onderscheid maakt. Hij schrijft naar Macedoniës hoofdstad, naar Thessalonica, aan de

daar kloek en frisch bloeiende gemeente: „Bij *u* is mijn Evangelie *niet* in woorden geweest, maar in *kracht!*" Een roerende uitspraak, die geen zin zou hebben, indien dit altoos en overal zoo ware, en die dus toont, dat zelfs Paulus ook wel een schijnprediken kende, waarbij de kracht uitbleef, en er niets waren dan *woorden.*

En dat nu nut niets.

Evenmin als een telegrafist met zijn rusteloos tikken ook maar het allerminste kan uitwerken, als de draad niet is aangesloten en de electreciteit niet werkt, even zoo weinig kan ook een leeraar met al zijn tong- en lippenbeweging ook maar het allerminste uitwerken, indien de geestelijke gemeenschap tusschen de gemeente en haar Hoofd niet is aangesloten, en de kracht van God niet door dat Hoofd Christus op het eigen oogenblik werkt.

Een gebouw, een leeraar, een bijbel en een gemeente maken nog geen kerk en geen prediking. Een kerk en een prediking wordt dat alles eerst *als God er bij komt,* als de werking van Christus werken gaat, en de kracht uit de hoogte er invloeit.

Zie, gelijk een organist noch met zijn vingeren noch met zijn voeten noch met zijn toetsen iets kan uitrichten als daarginder in den balg de lucht niet wordt ingezogen en die lucht persen gaat in de pijpen, zoo ook kan een leeraar noch met zijn hersenen noch met zijn woorden noch met zijn gebaren, ook maar het allerminste op de gemeente uitrichten, indien daarboven van den Troon de hooger adem niet uitgaat en geperst wordt in en door de consciëntiën.

Op den kansel kan niets gebeuren dan het aanslaan van de toetsen. Of er geluid en werking komt, is van den Heere.

Houdt nu de Heere die werking in, dan komt er ook niets. Dan zijn er woorden, die als hagelkorrels langs het leien dak, zoo over de gladdigheid uwer ziel wegglijden. Er dringt dan niets in. Er ontvlamt niets. Alles blijft koud, onbezield, in zijn doem, in zijn dorheid en in zijn zonde.

Ja, zoo sterk hangt het alles aan die kracht van boven, aan die kracht uit God, aan die kracht die door Christus ons toekomt, dat tien der kostelijkste leeraars bij één enkele ziel, *zonder* die inwerkende kracht, niets zullen vermogen, terwijl, belieft het den Heere maar die kracht uit te zenden, de eenvoudigste dorpsherder voor duizend zielen tegelijk onweerstaanbaar zal zijn.

Bedenkt het daarom wel, broeders, dat ge met een kerk, een leeraar en een rechtzinnige prediking er nog niet zijt. Ge kunt *God* daarom niet missen. Ge kunt daarom toch geen oogenblik buiten de *Fontein van onwederstandelijke genade.* Want al is uw gasleiding nog zoo uitstekend en uw ornament nog zoo prachtig, als de gasreservoir is afgesloten, blijft ge neerzitten in stikdonkere duisternis. Of ook al waren de buizen van uw waterleiding nog zoo keurig gelegd en uw kranen nog zoo glimmend geschuurd, als de waterreservoirs zijn af-

gesloten komt ge toch om van dorst. En zoo ook, al is uwe kerk nog zoo fraai en uw leeraar nog zoo zuiver, als de geleider des lichts en des levens is afgesloten, blijft ge onder de zuiverste en prachtigste prediking gevoelloos als steen.

Of liever nog, dan is er geen prediking, hoogstens een prediking in schijn.

Want zie, wat eens menschen spreken op den kansel eigenlijk eerst tot *prediking* maakt, dat is juist die invloeiing van de kracht des Heiligen Geestes.

Als er metterdaad prediking van het Woord is, dan werkt het *altoos*. Trekt het niet aan, dan stoot het af. Als een ploegschaar gaat de scherpte der prediking door den akker der ziel. Vindt het aarden bodem, dan ten zegen, maar stuit het op een steen, dan schrijnt de ploegschaar en dringt den steen op zij.

Indien het Woord Gods recht gepredikt wordt en de kracht van boven werkt, dan houden de vijanden Gods het er niet bij uit. Ze worden er door geschokt. Ze sidderen. Ze deinzen terug. En niets getuigt meer tegen een leeraar, dan wanneer de vijanden Gods niets door hem geprikkeld worden.

Zoo in vollen, volstrekten zin ligt het aan die *kracht*, waarvan Paulus gewaagt, aan die inwerkende bezwangering van den Heiligen Geest, aan die inprenting van volle verzekerdheid.

Daarom is de prediking des Woords een zoo teeder en heilig werk, en is het zoo schriklijk als de leeraar valsch op het orgel van het Woord speelt en daardoor de harmonieën der vertroosting schril breekt.

Maar daarom is het dan ook zoo broodnoodig, dat er gebed in de gemeente zij, niet voor dien prediker alsof hij iets bijzonders ware. Zie, een veld- of fabrieksarbeider heeft evenzeer behoefte aan de hulpe Gods als een predikant. En ook niet voor de prediking zelve, alsof dit werk zoo bij uitzondering moeilijk ware; want zie, menschen van minder dan middelmatige gaven zijn er vaak toe bekwaam. Neen, maar gebed in de gemeente, om die invloeiing in het Woord van de hemelsche *kracht*, om die inwerking van het *werk Gods* als men nederzit, om de bezwangerende inmenging van den *Heiligen Geest.*

Als er kerk is moet niet maar de leeraar werken in het Woord, maar evenzoo de gemeente meêwerken in den gebede.

Eerst als leeraar en gemeente beiden saâmkwamen in het geloof: „Daar zitten we nu machteloos en zonder iets, tenzij God Almachtig nu zijn kracht doe nederdalen!" eerst dan ruischen de wateren des levens en is er prediking van het Woord in echten zin geweest.

Want zonder dat, dan is er een ban.

Een ban, die den zegen, die de werking, die de krachtsinvloeiing tegenhoudt.

En onder zulk een ban, dan doet de prediking niet slechts geen nut, maar dan doet ze kwaad.

Woorden zonder kracht van boven voeden 's leeraars *ijdelheid en zelfzucht*, en brengen de gemeente in gevaar om af te glippen langs de helling der *schijnheiligheden*.

XCVII.

Nadat ik mij zelven ben bekend gemaakt.

> Zekerlijk nadat ik bekeerd ben heb ik berouw gehad, en nadat ik mij zelven ben bekend gemaakt, heb ik op de heup geklopt.
> Jer. 31 : 19.

De straf komt niet pas *na* de zonde; ze wordt niet aan de zonde *aangehaakt*; God *voegt* niet de straf aan de zonde *toe*; neen, maar de straf zit *in* de zonde in en komt er te harer tijd *uit* voort. Evenals een mijn, die *moet* springen, zoodra de lont maar ten einde toe is afgebrand.

Merk slechts op, hoe de zonde „leugen" *is*, „leugen" *baart*, en door die „leugen" ons het schriklijkst *foltert*.

Toen Eva in het paradijs de hand naar de vrucht van dien boom uitstak, had ze op het eigen oogenblik de leugen uit Satan ingezogen. God de Heere had gezegd: „Steek uw hand er *niet* naar uit, of ge zijt kind des *doods!*" En zoo was het. Dit was *de* waarheid. Maar tegen die waarheid stelt Satan nu vlak de leugen over, en lispelt: „Steek er uw hand *wel* naar uit, het zal u *heerlijk* maken!" Dit was *niet* de waarheid. Dit was verzonnen. Dit was *de* leugen. En wat doet Eva nu? Zie, als ik bij een machtige stoommachine sta, en de machinist zegt: „Neem u in acht, want grijpt het rad u, dan zijt gij een kind des doods," dan loopt gij, dan loop ik van zelf een paar stappen achteruit, uit vreeze van te sterven. Had Eva dus de waarheid geloofd; wezenlijk geloofd: „Van dien boom komt de dood," dan zou ze er van weggeloopen zijn. Vergif proeft men niet, om eens te probeeren of het wel vergif is. Men stoot het van zich. Door de hand naar dien boom uit te steken toonde Eva dus, dat ze *de waarheid* van God *niet*, maar veel meer *de leugen* van Satan geloofde; de leugen namelijk dat eten van dien boom haar *heerlijk* zou maken.

In leugen wortelt dus *de* zonde.

God zei; *Zoo is het!* — en toen dorst Satan zeggen: *Neen, zoo is het niet!* En Eva, nu wel en duidelijk die beide stemmen, van God en Satan gehoord hebbende, besluit nu voor zich zelve, dat ze God *niet* op zijn woord zou gelooven, maar Satan *wel*.

Dat was de val. De afval. De vervalling van scheppingsglorie en paradijsglans. Het gaan onder zonde, dood en doem.

Een doem, waaronder ge niet *kunt* uitkomen, dan door nu op dat ééne zelfde punt, waarop ge in het paradijs God *on*gelijk gaaft, Hem nu *ge*lijk te geven. Toen hebt ge gezegd: „Ik geloof God *niet* op zijn woord, en Satan *wel!* En deswege moet ge er nu toe komen, om vlak omgekeerd te belijden: „Satan heeft *gelogen*, het Woord van God alleen is *waar*!"

Op het Woord komt het daarom aan; niet op gevoelsbeweging.

In zijn *Woord* is Gods majesteit geschonden; door zijn *Woord* moet daarom Gods majesteit hersteld in eere.

Dat wisten onze vaderen, en daarom stonden ze op de Schrift zoo onverbiddelijk.

Die Schrift los te laten, is nóg de Eva's zonde eeren.

Maar gij laat ze niet los, gij gelooft die Schrift, gij gelooft God op zijn Woord. En ge vraagt, wat u dan nog gebreken zou!

En juist met dat zeggen, komt nu de vloek der zonde en haar angel, die in de leugen zit, eerst recht uit.

Satan *on*gelijk en God weer *ge*lijk te geven! o niets schijnt u lichter. Natuurlijk, zoolang ge er geen ernst meê maakt. Er overheen praat. Met uw lippen prevelt, zonder dat er een sprake uitgaat van uw hart.

Maar kom eens nader; laat het meenens bij u worden; span u eens in om oprecht te zijn; en zie, voel, ervaar dan eens, hoe schrikkelijk het is *een verleugend hart* te hebben.

Gij zoudt zoo maar zeggen: „o, Ja, nu geef ik God weer de eere, en geloof *Hem*, en Satan *niet*." Maar, eilieve, dacht ge dan dat die leugen door Satan maar als een spet op uw kleed was geworpen? Wist ge dan niet dat die Satansleugen een roest was, die macht had om in te vreten tot op de kern: een vette olie die doorzoog en drong tot de verborgenste vezel; een kanker die doorging tot op het merg van uw gebeente? En dacht ge dan waarlijk, dat die leugen van zestig eeuwen, nu maar als een druppel van den emmer met uw vinger kan worden weggespet, of als een stofje aan de weegschaal weggeblazen? Dacht ge heusch, dat met wat roestpapier van vroompraterij die diepe leugen er wel was uit te krijgen? Dat die kanker als een splinter er zich uit liet lichten? En dat de ingezogen vlekken der zonde met wat zandkorrelen van goede voornemens er wel uit zouden gaan?

Hoe ge u bedroogt!

Ach, het was niets dan een voortvreting van diezelfde zonde der leugen, dat ge u dit nog *kondt* inbeelden; dat ge zoo dwaas waart, dat nog voor *mogelijk* te houden; en dat ge waar God zegt: „Ge

kunt *niet* als Ik het u uit genade niet geef," maar Satan fluisterde: „Ge kunt *wel*, als ge maar durft," nogmaals deedt wat Eva deed voor zestig eeuwen, en (juist meenende dat ge nu geloofdet) nu integendeel juist een schriklijk blijk te meer gaaft van uw *on*geloof aan het Woord des Heeren.

Er is geen waarheid onder menschen noch in menschen. Niet alsof ze allen elken dag en in alles opzettelijk de dingen anders zouden zeggen dan ze weten dat ze zijn. Neen, broeder, dat weet elk onzer beter, en een leugenaar in dien groven, brutalen zin stoot elk onzer uit zijn kring. Dat is *niet* bedoeld als het heet: Alle menschen zijn leugenaars.

Maar dit is uw diepe ellende, dat ge niet meer weet hoe het is. Wat *niet* zoo is, er op aanziet dat het *wel* zoo is. Nu dit, dan dat voor wezenlijk houdt. En zoolang om- en omloopt met uw meenen en uw inbeelden, dat ge ten langen leste u verwart en verwikkelt in uw eigen garen, en nu de harde straf beloopt, van met uw verleugend hart juist datgene voor vast en stellig waar te houden, wat toch vast en stellig onwaar en puur ingebeeld en niets dan verzonnen is en bedrieglijke schijn.

Uw ellende is niet, dat ge de leugen gelooft, denkende: „Het is leugen", want dan kondt ge er morgen een eind aan maken. Maar dit is uw diepe vernedering en uw onmacht, dat ge de leugen gelooft, *denkende dat ze waarheid is*, en er dus voor ijvert en voor strijdt, en zelfs, want ja, zoo diep zinken we dan, in den naam Gods, en met veel vroom gekeuvel, voor de leugen strijdt en ijvert alsof ze de waarheid ware.

Schijn, bedrog, zelfmisleiding! dat is de vreeslijke straf die in de zonde, omdat ze leugen is, besloten lag, en die er al de dagen onzes levens uit voorkomt, om ons zoo snerpend te bestrijden.

We hebben de leugen gewild, en God die rechtvaardig is, heeft het nu alzoo verordend, dat die leugen ons, als een spin het vliegje, in haar net vangt en met de draden van valschen schijn, bedrog en zelfmisleiding omwoelt, om dan ons het hartebloed uit te zuigen.

Zoo doet die vreeslijke leugen dan met heel ons leven, maar het bangst en het benauwendst ten onzichte van onzen *eigen persoon*, ons *eigen ik*.

o, Als de arme menschen eens stuk voor stuk wisten wie ze zijn, hoe zou opeens Satans rijk uit wezen. Maar helaas, dat *kunnen* ze niet weten. Daar zorgt *Satan* wel voor.

Satan is bij ieder persoon, van kindsbeen af bezig om ons een valsch portret voor te houden. Niet een portret dat er valsch *uitziet*. o, Neen, het is eer een zeer lief, vriendelijk en aantrekkelijk beeld,

da Satan ons voorhoudt, en dat hij ons zoo lang aanpraat, tot we er op verliefd raken, en dan fluistert Satan ons in: „Weet ge nu wie dat is? Die lieve persoon is niemand anders dan gijzelf." En o, dat glijdt er dan als olie bij ons in. Alles in ons zelf inbeeldend, opgeblazen hart was er op voorbereid. En zoo komt dan de ingenomenheid *met* en de verliefdheid *op* ons zelf. En natuurlijk geeft Gods Woord ons dan niets meer.

Want Gods Woord roept *goddeloozen* ter bekeering, en ik ben dan zoo lief, zoo goed, zoo uitstekend.

Dat is de *inbeelding*. Als dat valsche *beeld* er bij ons *ingaat*.

Dan zien we *ons zelf* niet meer zooals we zijn. Dan zien we nooit meer op *ons zelf*, maar altoos op dat *valsche beeld*, waarvan we *denken* dat we het zijn.

En „*ons zelf*" begraven we dan in de vergetelheid, en met geen speurkracht kunnen we „*ons zelf*" dan meer vinden.

Zoo straft de leugen met de leugen.

Ge zit er dan ingewoeld en ge kunt uit die leugen van uw eigen ik niet meer uitkomen.

Gij hangt in Satans web.

En of ge dan al schreit en roept en kermt, het baat u alles niet. Ge *kunt* u zelf niet meer vinden. Geen mensch, wie ook, *kan* u u zelf weer bekend maken. Alleen Satan kon het misschien, maar die *wil* niet.

En zoo ligt dan metterdaad heel de wereld der menschenkinderen in deze bange schriklijkheid bevangen, dat de mensch zijn eigen persoon kwijt is, en niet meer de waarheid van zijn eigen persoon kan vinden.

Slechts één kleine kring is er onder de kinderen der menschen, waar het anders is, en in dien kring juicht een iegelijk hoofd voor hoofd, dat de fatale leugen gebroken en hij uit de webbe van Satan los kwam.

Die kring is de kleine kring van *Gods uitverkorenen*.

Want in dien kring is nu juist dat éene groote, wat buiten dien kring nergens is.

Namelijk in dien kring zingt men: „*Nadat ik mij zelven bekend gemaakt ben*, heb ik op de heup geklopt."

Gij dan wilt ge weten of ge in dien kring behoort, zoo vraag u af, *of ook gij uzelven bekend gemaakt zijt*. Dan, maar ook dan alleen, is er victorie!

XCVIII.

God zoekt het weggedrevene!

Hetgeen geweest is, dat is nu; en wat wezen zal, dat is alreede geweest; en God zoekt het weggedrevene. Pred. 3 : 15.

„Hetgeen geweest is, dat is nu; en wat wezen zal, dat is alreede geweest, zegt de Prediker, en God zoekt het weggedrevene!"

Verstaat ge dat woord?

Het wil zeggen: Nu, nu het zomer is, is de winter weggedreven, maar terwijl wij dien winter vergeten, zoekt God dien weggedreven winter op en brengt hem tegen het einde des jaars weer te voorschijn.

Wanneer in de gure herfstvlagen bloem en blad wordt weggedreven, sluiten wij ons in onze woningen op, maar God zoekt dat weggedreven blad, die weggedreven bloem en hecht ze als de lente weer door het land ruischt aan tak en stengel.

Hetgeen er geweest is, is nu, en wat wezen zal, dat is alreede geweest, want wel gaat alles voorbij en drijft als op een stroom voor ons aangezicht weg, maar er is er Eén die dat weggedrevene weer opzoekt, en het te zijner tijd ons, hernieuwd en verfrischt, weer in den schoot werpt.

Hier is het alles één rusteloos voorbijvlietende stroom; een morgenschaduw die voorbijtrekt: maar God de Heere is *eeuwig;* wat was, is en komt omvat en omstrengelt Hij met één *eeuwige* gedachte; en uit die eeuwige gedachte Gods windt het zich altoos weer in soortgelijken vorm, als verleden, heden en toekomst, los.

Nu, voor de natuur zien we dat dan ook en weet een kind er van te vertellen.

Maar dacht ge wel eens in, wat hierin gespiegeld ligt voor uw geestelijk leven?

God zoekt ook op geestelijk gebied „het weggedrevene!"

En wat dreef daar al niet weg en af op den stroom der schijnbare vergetelheid?

Helaas, ook zooveel en velerlei, waarvan het zulk een verademing voor ons zielsbesef was, dat het afdreef, van onder ons oog weg.

Wij zelven vormen dien stroom des levens, en elke ademtocht onzer lippen verdikt zich tot een druppel, die in dien stroom opgenomen, dien vermeerdert en er meê afdrijft.

En wie, wie zal het ons dan opsommen, wat in deze twintig, dertig, veertig jaar van ons korte aanzijn hier beneên door ons aan

zonde en onreinheid en onwaarheid in dien breeden stroom gemengd is?

Zie, gelijk de sluipmoordenaar het lijk van zijn slachtoffer naar den oever sleurt en het plompt in den wilden stroom en zijn hart o, zoo verruimd gevoelt, als hij dat bebloede lijk daar weg ziet drijven; en al kleiner worden; tot hij het nauwlijks meer, ja, ten leste, gansch niet meer ziet; zóó ook verging het ons met onze zonden.

Elke zonde is in den diepsten grond een moord. Een knakken van iets edels en beters uit lager zin of zelfzucht. En ons leven is zoo lang, en der oogenblikken tal was zoo eindeloos, en elk van die oogenblikken deden we iets, en ging er ten kwade of ten zegen een invloed van ons uit.

Maar laat dat *fijnere* in uw zondenweefsel nu eens rusten. Gelijk ge van fijn borduursel de ligging der draden slechts door een vergrootglas kunt zien, zoo ook *kunt* ge uw fijnere zonden niet ontdekken dan bij het prisma van Gods Wet.

Bepaal u daarom eens bij uw bitterder oogenblikken, toen de zonde wilder in u doorbrak, en ge te meer inspanning moest doen, om uw consciëntie tot zwijgen te brengen, en ge toch zondigdet, maar zoo dat op het eigen oogenblik Gods schriklijk misnoegen u als een bliksemstraal in de ziel sloeg, en zijn donkere wolken u natogen, en u roofden uw heiligen vreê.

En zeg ik dan te veel? Of is het ook niet u een stuk zielshistorie, dat ge toen, o, zoo blij waart, als die zonde maar weer in dien stroom was geworpen, en op dien stroom der vergetelheid meê afgleed en wegdreef, tot ze in de verte, o, zoo *klein* leek, en ge er eindelijk *niets* meer van zaagt?

Maar nu, wat dunkt u? Is er, leeft er niet een God, die ook dát weggedrevene, die weggedreven *zonde* zoekt?

Hebt ge niet wel zelf gemerkt, dat God de Heere dit doet? Of gebeurde het u dan nooit, dat die zonde van toen; die ge lang weggedreven waandet; en waar ge in geen weken, misschien in geen maanden aan gedacht hadt; weer opeens daar vlak in den stroom voor u lag en voor u trad als hadt ge ze pas bedreven?

En wie, wie deed dat anders dan God? Die heilige God, die die weggedrevene zonde gezocht en gevonden had, en ze nu weer naar u toe bracht, om u van uzelf, van uw eigen verleden te doen schrikken, en u te vragen, of het dan nóg niet met uw ziel naar Jezus ging?

Ons bewustzijn is zulk een ontzettende macht. Plotseling kan elke zonde uit het verleden weer voor ons opleven. Het is of in ons bewustzijn iets van dat eeuwig besef geplant is, waarmeê God zelf alle ding altegenwoordig voor zich stelt.

Dat we *vergeten* is maar het leggen van een sluier over het verleden, waardoor ge het niet ziet. Maar hoe voorzichtig ge uw ver-

leden zonden ook toedekt, *ze liggen er toch onder*. Alle onder. Op de rij af, naar ge ze gezondigd hebt. En al wat God de Heere te doen heeft om ze weer voor u te brengen, is maar dat Hij in een stil of eenzaam oogenblik, of oogenblik van diepe smart en rouw, dien sluier even oplicht, ... dan ziet ge weer alles. Al uw zonde. Wat weggedreven scheen. God heeft het gezocht.

Zelfs dient er bijgevoegd, dat meer dan één in zijn stervensure dien sluier *geheel* zag opheffen. En dat was dan zijn verschrikking. Zóó angstverwekkend, dat de worm die knaagt en nooit sterft, haast niet anders behoeft te zijn, dan dat eeuwiglijk gezet worden in de schriklijke aanschouwing van onze eigen verdorvenheid.

Toch benauwe u die gedachte niet. De Heere is Ontfermer. En daarom zijn zoeken van uw weggedreven zonden heeft ook nog een anderen zin.

Er zijn er ook onder de kinderen der menschen, die niet pas bij hun sterven, maar midden in hun jaren, zulk een schriklijk oogenblik doorleven, dat ze al hun zonden te zien krijgen.

Dan slaat hun het koude doodzweet de ziel uit.

Ze worden verschrikt; ze komen om; ze worden bang voor zich zelf. Want ze krijgen hun zonde ook te zien, als verachtelijke intriges tegen den levenden God.

En dat is dan ook de Heere, die het deed.

De Heere die wist, dat die aanblik werken zou, en die daarom al de weggedreven zonde saâm zocht, en ze in het licht van zijn wet voor hun aangezicht stelde, om hun de ziel te verbrijzelen; om ze tot berouw en boete te brengen; om ze te doen vluchten naar het kruis.

Dat was de redding van die ziel.

Een ziel in wie God de Heere dat vreeselijke en toch zoo heerlijke werken doet, die stierf duizend dooden, maar vond dan ook een eeuwig leven.

Zulk een ziel was groot, stond hoog, maar is nu o zoo klein, o, zoo nederig geworden, weer *kind*, ja wezenlijk kind, en daarom zalig, dat het roepen mag *Abba Vader*!

Want zie, ook bij dezulken gaat God de Heere nog altoos met zijn werk door, om „het weggedrevene te zoeken.” Ook die weggedreven *zonden*.

Maar nu niet meer ter verschrikking, neen, maar ter begenadiging.

Want dan neemt God de Heere die „weggedrevene zonden” en *laat* ze niet in dien stroom, maar bindt ze saâm in een bundel, en stuwt ze uit en weg; verre van u; en werpt ze; dat niemand, dat geen Satan ze meer vinden kan; in de diepte der zee.

En of er dan *niets* van die zonden overblijft?

Hoe zou het kunnen, mijn broeder!

Alsof er dan iets, ook in het bestel Gods over het mysterie der zonde, ooit *doelloos* ware?

Eer integendeel bespeurt ge dan hier op aarde er reeds iets van, hoe ook die zonden, door zelfontdekking, u in het eind nog een zegen lieten. Gij hadt ten kwade gedacht, maar God de Heere heeft ten goede beschikt.

Meer nog.

Dan spellen Gods engelen het u, hoe juist uw zonden u de kracht van het bloed der Verzoening toonden!

Zoo komt dan het „weggedrevene" weer wel terug.

Maar nu heerlijk, tot afsnijding van den mensch der zonde en tot rechtvaardiging van de gerechtigheid uws Gods.

XCIX.

Den treurigen Zions!

> Om den treurigen Zions te beschikken, dat hun gegeven worde sieraad voor asch.
> Jesaja 61 : 3.

Boezemen de „treurigen Zions" u nog altoos weerzin in, of wel kwam reeds het oogenblik, dat ge u tot hen voelt aangetrokken?

Tegenwoordig is dat „treuren Zions" onder de Christenen uit de mode. Alles moet juichen, jubelen, jubileeren. Hoe hooger hoe beter. Liefst overspannen. Op het luidruchtige af.

Dit verraadt niet veel goeds.

Soms komt zelfs de vraag bij ons op, of het niet strekken moet, om een innerlijk ledig, iets hols in zijn geloof te bedekken. Zooals men tegenwoordig de lijkkist onder kransen bedelft en het graf onder bloemenstrooisel maskeert, zoo strooit men ook kwistig met bloemen om het geestelijk graf der ziel.

Alles is lief. Wie maar niet afstuit, is meê. Gods heerlijk kindschap schijnt schier veil voor even wat ernst in het oog. En dan anderen vergulden. Loopen; draven; werken in werkzaamheden. Het lijkt wel of elkeen der opperlieden ook medewonen zal in het heilig Huis.

En natuurlijk, dan kan men die „treurigen Zions" niet uitstaan.

Weg met die droefgeestigheid; met die naargeestigheid; met die uitgestrekte troniën; die sluike haren; die ompleisterde halzen. Eén feest moet heel het Christelijk leven zijn. Eén lofpsalm. Eén volzalig ge-

klank. En wie zou het dan nog uit kunnen houden, bij die steuners en zuchters en klagers, die altoos in den kuil zitten; liefst in den modderigen kuil; of ook in kuilen zonder water.

En zoo voedt men de jeugd dan op in het luidruchtig geloof; in het prettig geloof; in het zangerig geloof; vroolijk tot overvroolijkheid toe; en leert ze dus die zwartgalligen haten, die anderen, die naargeestigen verfoeien; er moest gelachen worden en niet getreurd; gejubeld en niet geweend; en, o, zoo lief Christelijk, heet het dan: „Kinderen, leent toch nooit het oor aan die huichelende Farizeën!"

Toch blijve men altoos geestelijk onderscheiden.

Omdat ieder ernstig Christen moet ijveren tegen dat vergulde, gemaakt frissche, overvroolijke Christendom, daarom is elk „naargeestig mensch" nog geen „treurige Zions."

Het onderscheid daartusschen kunt ge wel afnemen van menschelijken rouw.

Den éénen keer vindt ge een weduwe die hartstochtelijk in de wanhoop van haar rouw uitbreekt, maar nog eer het jaar om is haar rouwkleed benauwend vindt, en, nog in den rouw, reeds weer te spreken is over nieuwe huwelijksbanden.

Maar een ander keer vindt ge een kalme vrouw, in wier smart iets sprakeloos is, wier tranen niet dan schaars perelen, en die soms met een hemelschen lach om de lippen toch zoo innig diep treurt in de ziel, om hem dien ze verloor. En zie, over tien jaren vindt ge dat nog zoo. Nog altoos denzelfden teederen *engelenlach* met nog altoos even kalme *rouwe*. Beî dooreen gemengeld.

En dat nu doet zich bij de „treurigen Zions" ook zoo voor.

Temperament en melancholie missen op zichzelf elk geestelijk karakter. Bleekheid van gelaat heeft niets heiligs in zich. En een temerige stem zult ge bij Gods echte kinderen zelfs zelden vinden.

Ze zijn geen „huilebalken", die op commando of voor geld huilen. Om vertoon is het hun niet te doen. Op effect te werken vinden ze verachtelijk. Slechts de kenner kan hun smart merken. Aan een vreemde geven ze hun hart geen lucht.

Eer integendeel zullen de „treurigen Zions" op een gewoon mensch den indruk maken van betamelijke opgeruimdheid, van kalme vergenoeging en heiliger, hooger vrede.

Soms een geestelijke feestdag, dat de kalmte zelfs in jubelen overgaat. Ook wel geestelijke boetedagen, van bitteren rouw, als de Heere God, hun Vader in de hemelen, door hen of door hun kinderen weer bedroefd werd.

Maar die beide als uitzondering, en in het gewone leven die kalme, stille, rustige toon, zonder dat overspannene en overfrissche der

vroolijke Christenen, maar ook zonder dat naargeestige der melancholieke klagers.

Altoos als die goede weduwe. Een diepe, gelijkmatige droefheid, maar een trek van diepen *weemoed*, waarin een *lach* speelt van heilige *vertroosting*.

En hoe dat dan komt?

Och, zoo vanzelf.

Want weet wel, dat een kind van God *tweeërlei* leven heeft. Om met onze prachtige confessie te spreken: „*tweeërlei* leven, het eene lichamelijk en tijdelijk, hetwelk zij van haar eerste geboorte meêgebracht hebben, en is allen mensch gemeen; het andere is geestelijk en hemelsch, hetwelk hun gegeven wordt in de tweede geboorte, en dit leven is niet gemeen dan alleen den uitverkorenen Gods."

En zie, nu kan er vreugd, nu kan er droefheid zijn, in *elk* van die *beide* levens.

Een kind van God kan een onverwachte erfenis van duizenden schats krijgen; en dan is hij wat blij en gelukkig naar zijn tijdelijk leven; maar daarom nog lang niet altoos blij naar zijn geestelijk en hemelsch leven. Het zou zelfs kunnen zijn, dat hij naar zijn geestelijk en hemelsch leven gevaar van dat geld voorzag en strikken van Satan er in duchtte, dat als het vermogen aanwies, de ziel eens vermageren mocht.

En omgekeerd, als een goed martelaar hoort: „Naar de houtmijt met den ketter!" dan is zijn ziel zeer blijde in den Heere, dat hij waardig gekeurd wordt voor den naam des Heeren Jezus te sterven, maar zijn zenuwen trillen en zijn vleesch heeft pijn, en zijn hart krimpt inéén van angst.

Ge hebt dus te vragen: een „treurige Zions" is dat iemand die treurt van *buiten* of van *binnen?*

En dan spreekt het immers vanzelf, dat een „treurige Zions" uitsluitend zeggen wil: iemand die een treuren kent „in zijn geestelijk en hemelsch leven", ook al ging hem in zijn lichamelijk en tijdelijk leven alles voor den wind.

Het moet dus zóó zijn, dat God, uw Vader, *het ziet* dat zijn kind om Zion treurt; ook dat de kinderen Gods, die zelf treuren, het merken kunnen; maar om er voor den wereldling meê te koop te loopen, zij die treurigheid der ziel u te heilig.

En bovendien, hier komt nog iets bij, dat de droefgeestigen telkens vergeten.

Echte rouw is nooit zonder diepe vertroosting.

Zalig zijn ze die treuren, want ze *zullen* vertroost worden.

's Heeren belofte staat onwankelbaar. „Om den treurigen Zions te beschikken, dat hun gegeven worde sieraad voor asch, vreugdeolie voor treurigheid!"

Een kind van God, dat wezenlijk in het bloed zijner ziele over Zion treurt, is dus *zeker*, dat hij ook een vertrooste des Heeren is.

Niet alsof ge zeggen woudt: eerst zal ik een half, een heel, twee, drie jaren treuren, en dan komt opeens het sieraad en gaat de asch weg en word ik van een huiler een juicher.

Och, zoo werktuiglijk gaat het bij een kind van God niet toe.

Wel is er een golfslag in zijn leven, dat hij soms hoog opgaat en dan weer zeer diep inzinkt; maar doorgaande is zijn leven toch gewoon.

Gewoon in dien zin, dat de treurigheid over Zion aldoor diep in zijn hart ligt; dat hij zelf van die treurigheid die diep in zijn hart ligt slechts af en toe klare wetenschap, helder besef en sterk gevoel heeft; en dat slechts zeer enkele malen die treurigheid hem overstelpt en hem klaagliederen van Jeremia op de lippen brengt.

Maar gemengd met die treurigheid ligt evenzeer aldoor in zijn ziel de rijkdom der volle vertroosting van zijn Borg en Heiland; maar een vertroosting waar hij slechts nu en dan bevindelijke kennis aan krijgt; en die hem daarom slechts zeer enkele malen in volzalige verrukking psalmen der bevrijding doet zingen en des lofs voor zijnen God.

En doordien nu die *twee* dingen in hem zijn, én die *treurigheid* om Zion, én die *vertroosting* des Algenoegzamen, daarom nu speelt de trek van *rouw* en *vreugde* ook altoos dooreen om zijn lippen.

Hij zou niet met de vroolijke Christenen kunnen loopen, want dan verloor hij het *treuren om Zion,* maar ook, hij zou niet met de droefgeestigen kunnen neerzitten, want dan verloor hij zijn *vertroosting.*

En wilt ge nu in dien spiegel u zelven toetsen, sta er dan dit bij, broeders en zusters:

Treuren over Zion, is in diepe verslagenheid nederliggen over de schrikkelijke werking der *zonde* en het al breeder uitvloeien van den *stroom der ongerechtigheden.* Er over treuren, dat die zonde zoo ontzettend tegen den Heere uw God en zijn Gezalfde woedt. En daarom treur allereerst over *dat innerlijk verraad,* waaraan uw eigen kinderhart nog telkens schuldig staat, als het toch weer die ellendige zonde, die tegen uw God en uw Heiland, tegen zijn kerk en zijn Koninkrijk roept, *koesteren dorst* als een lust uwer ziele en *aanhing* als iets begeerlijks voor uw oog.

C.

Een os kent zijn bezitter!

> Een os kent zijn bezitter, en een ezel de kribbe zijns heeren; maar Israël heeft geene kennis, mijn volk verstaat niet.
> Jesaia 1 : 3.

De wereld der dieren is een wondere wereld, geschapen, zeker om ons te voeden; óók om ons te dienen; deels zelfs om ons te verkwikken door hun zang of door hun trouw, maar boven en bij dit alles ook bestemd, *om ons te beschamen.*

Om te beschamen de moeder die uitloopt en het nest van haar jonger lievelingen door vreemde zorg bewaken laat. Om te beschamen den luiaard, die van arbeid afkeerig, door de mieren geoordeeld wordt. Om te beschamen den weerbarstige die door geen gebit of toom zich temmen laat. Om te beschamen den overbezorgde, die met al zijn bezorgdheid voor de vogelen des hemels moet onderdoen. Om te beschamen óók de trouweloosheid waarmeê men vrienden kiest en vrienden varen laat. Maar bovenal om te beschamen de dwaasheid onzer onwetendheden, die maakt dat we niet eens merken kunnen, of onze God nabij ons is of verre van ons af.

Aangrijpend slingert Jesaia vooral dat laatste verwijt ons in de ziel. Wat is stommer dan een os en dommer dan een ezel, en wat beeldt ge o, hoogwijze mensch, u van uw eigen voortreflijkheid wel niet in, als ge den wezenloozen os zijn botten, dommen kop onder het juk ziet opsteken of erger nog den lompen ezel horten en stooten ziet langs den weg. En toch die os staat nog verre boven u, die ezel komt u nog diep beschamen. Want zie, als die os weidt op het land, en gij loopt het veld op, dan wijkt die os zijwaarts voor u af, maar als zijn meester het hek opentilt en het weiland opstapt, dan komt diezelfde os naar hem toe, laat zich het touw om de horens leggen en gaat willig achter hem aan. En zoo ook, als die domme lompe ezel misschien tien schuren op zijn weg voorbijkomt, waar een kribbe voor de open deur staat, zal hij die alle voorbijloopen, maar bij de kribbe van zijn meester zal hij stilstaan en het weten aan dien houten bak, dat die krib zijns heeren is.

Zoo kent de os zijn bezitter en de ezel de kribbe zijns heeren. Natuurlijk niet alsof de os dat uit zijn onsnuggeren kop of de ezel dat uit zijn lange ooren zou hebben. Een beest is niets; niets dan een mengsel van stof, waar een kracht in werkt; en al die kracht is van den Heere der heirscharen. De klokhen die voor haar kiekens strijdt, toont u de ingeprente *liefde des Heeren.* De hond, die uit

trouw op den lijksteen van zijns meesters graf verkwijnt, is getuige van de ingeschapen *trouw des Almachtigen.* En zoo ook, als die os zijn bezitter kent en die ezel de kribbe zijns heeren, dan is dat alleen en eeniglijk omdat *God de Heere*, die ook den os schiep en den ezel formeerde, dat instinct en dat besefsvermogen hun ingeplant, ingeprent en ingeschapen heeft.

Maar wat doet er dat toe? Wat maakt dat voor verschil? Of heet het dan ook tot u niet: „Stof zijt ge en tot stof zult gij wederkeeren? Hebt gij dan *iets* dat ge niet hebt ontvangen? Is er dan in *u* ooit eenige kennis of eenige wetenschap, die u niet ingeprent, eenig vermogen of eenig talent dat u niet ingeschapen is *door God den Heere?*

En als dan toch, desniettemin, tot u gezegd moet: „De os kent zijn bezitter nog, en de ezel ruikt nog de kribbe zijns heeren, maar Israël heeft geen kennis, en gij, o, mijn volk, verstaat niet," — is dat verwijt dan niet diep beschamend, en verraadt het niet in al zijn ontzettendheid de diepte van uw val?

Want immers, dat gij uw Bezitter *niet* kent, neen, waarlijk dat ligt niet daaraan, dat de Heere aan u als aan een weekdier of schelpdier het instinct van die kennis zou onthouden hebben.

Integendeel, aan u als mensch was die kennis door uw Schepper ingeplant en ingeprent op een wijze en in een maat, waar geen enkel dier in de verste verte bij halen kon. Zooals Adam in het paradijs en Eva na haar schepping onverwijld, terstond, klaar en helder hun Bezitter kenden, zoo heeft geen dier ooit door instinct kennisse van zijn meester gehad.

Dat besef, dat ingeschapen bewustzijn, die kennisse en wetenschap van den Almachtige was ongestoord, zuiver onmiddellijk.

En dat dit besef nu zonk en alle scherpte verloor, en uw ziel nu, ja, waarlijk, te stomp wierd, om nog te merken of God de Heere bij u of van u af is, dat ligt in niets aan een gebrek van uw schepping, maar uitsluitend aan de verwoesting die in heel uw wezen is aangericht.

Zooals ge nu als zondaar bestaat, zijt, leeft, is alle kennisse weg, en is al wat er bleef, hoogstens een zwak gissen, op den tast af raden, en grijpen in het duister om u heen.

En zoo komt het dan ook, dat terwijl God de Heere alomtegenwoordig en dus zelfs in ieders bloed is, en terwijl heel de schepping zijn wonderen vertelt en nacht en dag overvloedig sprake uitstort, ja, dat, terwijl niemand meer naar den hemel heeft op te klimmen om het te halen, maar nabij ons en vlak voor ons het Woord is nedergelegd, dat desniettegenstaande van de vier millioen zielen die in ons vaderland leven, zeker de grootste helft dag aan dag voort-

zwoegt en tobt en zondigt, zonder zelfs te merken, dat er een levende God bestaat.

Ze dolen om, ze dwalen af, ze loopen rond, aldoor iets zoekend en naar iets tastend en grijpend, ze weten zelven niet naar wat, en terwijl de lippen hun saamkleven van den koortsenden dorst die hun ziel saamperst, zitten ze als Hagar vlak bij de bron neder, terwijl hun Ismaël sterven gaat, en geen hunner merkt dat er een beek van heerlijke wateren daar vlak aan hun zijde vliet.

Zonder lucht, met saâmgeklemde longen hijgen ze naar adem in het luchtledig van hun eigen ijlheden en nietigheden en ze merken er niets van en speuren er niets van, dat de gezondste lucht van Gods heilige bergen hen op twee passen afstands heerlijk omgolft en omstroomt.

God *moesten* ze hebben. En hun God *is* er. En die God draagt ze en voedt ze en bewaakt ze. En die God strekt teederlijk de armen der ontfermingen naar hen uit. Maar zij hooren niets, en zij merken niets. „Een os kent zijn bezitter, en een ezel de kribbe zijns heeren, maar de hoogstaande mensch heeft geen kennis en de zondaren verstaan niet!”

En ware het dat nog maar!

Doch zoo staat er niet.

Niet: de *mensch* heeft geen kennis en de *zondaren* verstaan niet. Maar: *Israël* is van kennis ontbloot en *mijn volk* derft wetenschap.

Ons, ons, belijders van Jezus, ons, geloovigen, komt de os beschamen en de ezel zijn verwijt brengen, ons, begenadigden, die niet meer van verre staan, maar door gadeloos erbarmen en telkens weer verbeurde genade, weer kennis van onzen God ontvangen hebben en wien God licht schiep in de duisternis van ons hart.

Ons snijdt dat snerpend woord door de ziel, *ons* die nog een heel anderen Bezitter hebben dan de zondaren en een heel anderen Heer dan de goddeloozen. Zulk eenen die met zijn eigen bloed ons gekocht heeft en ons maakte tot zijn eigendom.

En nu, dat spreekt vanzelf, van dien Bezitter hebben wij wel *uitwendige* kennis, ook wel een *vermogen* om Hem te kennen, dat met het geloof onze ziel is ingeplant.

Zonder dat *waren* we geen kinderen Gods. En het is tot niets nut en zou u den troost doen derven, indien ge u diets woudt maken, dat u óf geheel die uitwendige kennis óf dat ingeplant vermogen ontbreekt.

Maar dit is het, wat u in de schuld moet brengen, dat die kennis als een *oliedrup* bij u op het water drijft en zich niet mengt met uw innerlijk bestaan, en dat dit rijke geloofsvermogen telkens *werkeloos* in u inzinkt in steê van te werken met kracht.

Voor den os is het niet de vraag, of het beest een indruk heeft hoe zijn bezitter er uitziet, maar of hij het merkt en speurt *als zijn bezitter tot hem komt.* En zoo ook voor u is *dit* het beschamende, dat uw God van oogenblik tot oogenblik om u en bij u kan zijn, zonder dat ge iets merkt van zijn voetstappen of iets speurt van het ruischen van zijn kleed.

Als Gods eigen hand u slaat, zal men u kermen hooren om uw God, daar toch die God, wiens hand u slaat, *vlak bij u is* en het zelf doet.

In zielsdorheid zult ge zuchten om een druppel uit de Fontein aller goeden, daar toch die God geen God van verre, maar *van nabij* is en u met zijn vleugelen dekt.

Telkens en telkens weer zal logen zich met de waarheid vermengen, en gij mist den tact, het instinct, de voelhorens, om te merken, wat uit Satan gelogen, en wat uit Gods heilige waarheid u is toegevloeid.

Naast die kribbe uws Gods, waarin uw Heiland is neergelegd, wiens vleesch ge eten, wiens bloed ge drinken zult, om behouden te worden, plaatst de Zieleverleider de kribbe met zijn giftige kruiden, en gij mist het oordeel des onderscheids, en eet beurtelings, nu van de éène krib en dan van de andere.

En dat nu uit te maken en te zeggen: Van den dag van morgen zal dit nimmermeer alzoo zijn! — zie, zelfs dát kunt ge niet. Zelfs daar zijt ge te stomp voor.

Ge zult u telkens *weer* vergissen.

En het eenige wat u redden kan, is de ootmoedige belijdenis, dat de os u in kennisse van zijn bezitter, en de ezel u in onderscheiding van de kribbe zijns heeren te boven gaat, en om nu voorts, u zelf wantrouwend, alleen op Gods trouw te steunen, smeekende: „Heere, leid *Gij* mij telkens weer over mijn botheid en mijn stompheid heen, in uw heerlijke, in uw volzalige kennisse!”

REGISTER VAN DE BEHANDELDE TEKSTEN.

OUDE TESTAMENT.

NIEUWE TESTAMENT.

